

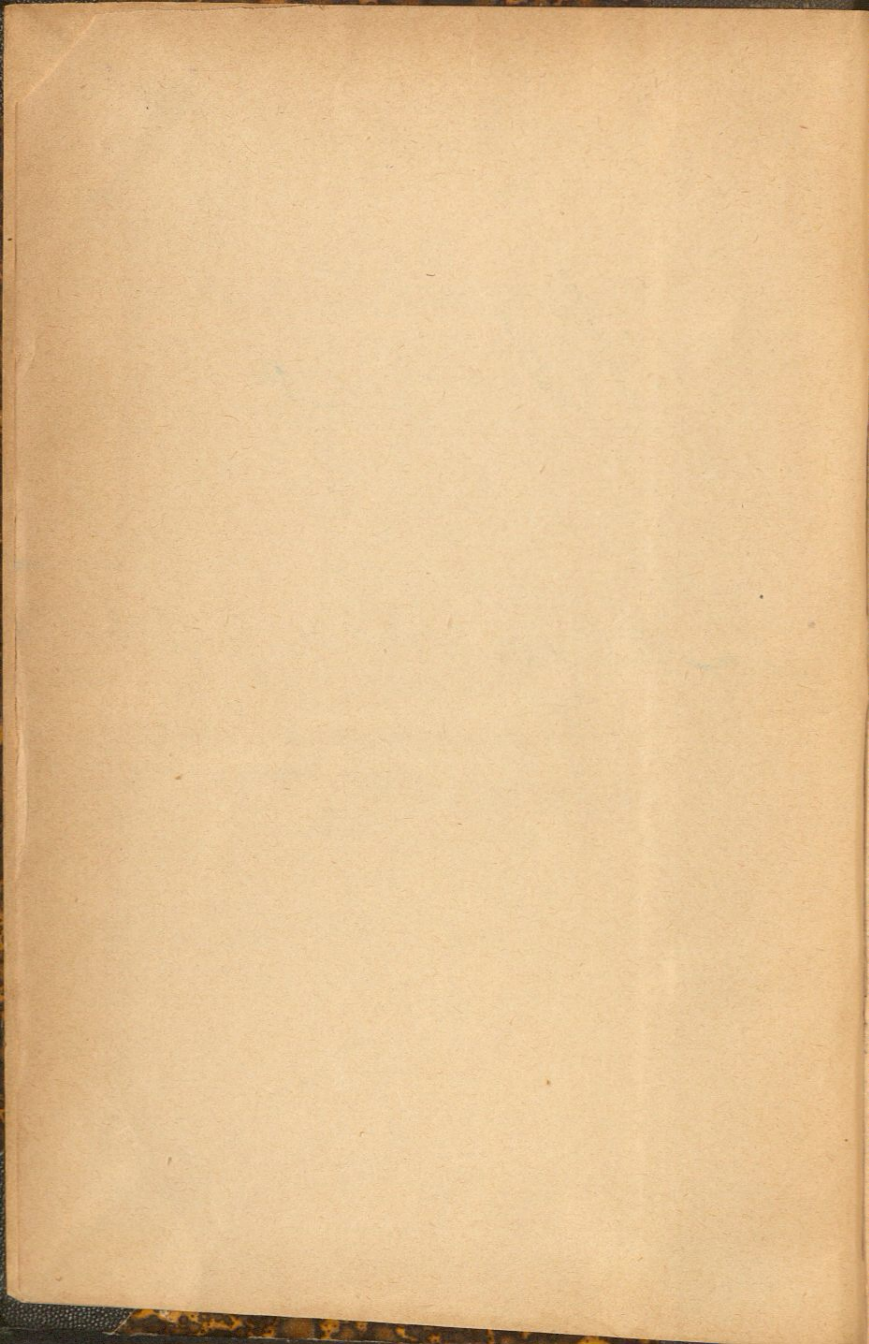
Seminarska biblioteka pravnog fakulteta

no. 12

XII - 2

b

Dra JOSIPA ŠILOVIĆA
ostavština

Šilović

Harmoni postupa

HRVATSKI ZAKONI

Knjiga XII.

KAZNENI POSTUPNIK.

DRUGO IZDANJE

UREDIO

Dr. JOSIP ŠILOVIĆ,
KR. J. R. SVEUČILIŠTNI PROFESOR.

TISAK I NAKLADA LAV. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH) ZAGREB

1898.

KAZNENI POSTUPNIK

OD 17. SVIBNJA 1875.

I

ZAKONI OD 17. SVIBNJA 1875.

o porabi tiska, o sastavljanju porotničkih imenika i o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih

SA

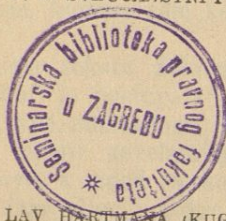
ZAKONI I NAREDBAMI,

koji se na nje odnose, i sa rješitbami kr. stola sedmorice
vrhovnoga sudišta u Beču.

DRUGO IZDANJE

UREDIO

Dr. JOSIP ŠILOVIĆ,
KR. J. R. SVEUČILIŠTNI PROFESOR.

J. 869/39

TISAK I NAKLADA LAV. HARTMANN (KUGLI I DEUTSCH) ZAGREB

1898.

КНИЖНО-ПОСТОЯНКА

КНИЖНО-ПОСТОЯНКА

Книжная постоянка является одним из основных элементов системы хранения документов.

КНИЖНО-ПОСТОЯНКА

Книжная постоянка является одним из основных элементов системы хранения документов.

КНИЖНО-ПОСТОЯНКА

1920

В. И. Ленин

С. М. Буденный

Книжная постоянка является одним из основных элементов системы хранения документов.

Pripomenak.

U predgovoru k prvom izdanju kaznenoga postupnika naglasio je zaslužni urednik sбирke „Hrvatskih zakona“ g. A. Rušnov, da se je samo za to sklonuo na molbu nakladne knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) na uredjenje kaznenoga postupnika, jer se nije nijedan domaći kriminalistički strukovnjak latio toga posla.

Ovo držim, da sam bio dužan spomenuti u jednu ruku radi toga, da upozorim osobito naš mladji pravnički sviet na tu okolnost, da imamo poglavito zahvaliti izdanje „Hrvatskih zakona“ uz revnu nakladnu knjižaru neumornom radu i pregnuću urednika ove kao korica kruha potrebne nam sбирke, koji se nije žacao prihvatiti ogromnog i teškog posla uredjenja sбирke i onih zakona, kojimi se, kao što sám priznaje, i nije intenzivno bavio, a u drugu ruku da iztaknem, zašto sam preuzeo uredjenje drugoga izdanja.

Pošto je već prošle godine prvo izdanje kaznenoga postupnika bilo posve razpačano, obratiše se g. urednik i nakladna knjižara na me, da preuzmem uredjenje drugoga izdanja, kojemu sam se častnom pozivu vrlo rado odazvao.

Kod uredjenja teksta zakona, postupao sam na isti način, na koji je postupala i kr. zem. vlada, odjel za pravosudje, kod službenoga izdanja kaznenoga postupnika, t. j. mjesto novelami preinačenih paragrafa uvrstio sam nove, a izpod svakoga takova paragrafa naveo, da je izpravljen i kojim je zakonom izpravljen. Bio bih veoma rado u opazci štampao preina-

čene paragrafe kao što je to učinio moj neprežaljeni drug i prijatelj Stj. Kranjčić kod uredjenja kaznenoga zakona, ali sam morao od te namjere odustati, jer su tolike ustanove kaznenoga postupnika i zakona o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih novelami preinačene, da mi prostor knjige toga nije dopuštao. Nu tko bude htio prisposodabljati stare ustanove sa novima, moći će to i ovako lahko učiniti, jer će izpod preinačenoga paragrafa naći odmah opazku, da je i kojim je zakonom preinačen.

Radi lakšega pregleda uvrstio sam naredbe kr. zem. vlade i okružnice kr. banskoga stola izpod paragrafa, na koje se odnose, samo okružnicu kr. banskog stola od 20. listopada 1897. br. 23.476. glede motrenja iztraženika, glede lučbenih iztraživanja i glede broja liečničkih vještaka za pregledanje težkih tjelesnih ozleda i za sudbeno paranje lješina morao sam uvrstiti izpod §. 18. poslovnoga reda za kaznene sudove, jer je u siečnju t. g., kada je broj 632. uređovne sbirke naredaba pravosudne struke, koji tu okružnicu sadržaje, izdan, već štampan bio kazneni postupnik a i provedbena naredba.

Rješitbe sam također radi lakšega pregleda štampao izpod linije, kako je to učinio Cramer kod Manzovoga izdanja austrijskoga kaznenoga postupnika.

Što se rješitaba tiče, to mi je prije svega naglasiti, da sam štampao sve plenarne rješitbe kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga, izrečene povodom žalbe ništovne kr. državnoga nadodvjetništva na obranu zakona, koje se odnose na ustanove kaznenoga postupnika, a štampao sam i druge načelne rješitbe našega vrhovnoga sudišta od g. 1875. do najnovijega vremena, te sam kod svake takove rješitbe, da ju bude moguće odmah naći, dodao godišnjak i stranu „Mjesečnika“, u kojem je priobćena.

Najveći dio rješitaba kasacionalnoga sudišta u Beču, što no ih je g. Rušnov u prvom izdanju priobćio,

pridrżao sam, pak sam dodao novije rještbe istoga sudišta, koje se tiču kaznenoga postupnika.

Protumačio nisam ni jedne ustanove kaznenoga postupnika, jer mi obširnijega tumačenja prostor knjige nije dopuštao, a kratke opazke ne mogu po mom mnienu poslužiti ni učećoj mladeži, a još manje praktičnom pravniku.

U Zagrebu, dne 6. veljače 1898.

Dr. J. Š.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Sadržaj.

	Strana.
Uvedbeni zakon (čl. I—IV.)	1
Kazneni postupak.	
Glava prva.	
Ustanove obćenite (§§. 1—5.)	3
Glava druga.	
O vlastih sudbenih u kaznenih stvarih i djelokrugu tih vlasti u obće (§§. 6—25.)	10
Glava treća.	
O djelokrugu državnoga odvjetništva i ob odnošaju njego- vom k sudovom u obće (§§. 26—33.)	34
Glava četvrta.	
O privatnom tužitelju i privatnom učestniku (§§. 34—38.)	37
Glava peta	
O okrivljeniku i njegovoj obrani (§§. 39—46)	45
Glava šesta.	
O nadležnosti sudova kaznenih (§§. 47—61.)	49
Glava sedma.	
O izključenju i odklonu osoba sudbenih i odvjetnika držav- nih (§§. 62—69.)	61
Glava osma.	
Ob obznaujivanju odredaba sudbenih i dozoli uvida spisa (§§. 70—76.)	65
Glava deveta.	
O postupku iztražnom.	
Odsjek prvi.	
O izsljedjivanju kažnjivih djela i o predizvidih glede zločin- stva i prestupaka (§§. 77—83.)	70
Odsjek drugi.	
Ob iztragi glede zločinstva i prestupaka u obće.	
I. Povedenje iztrage i položaj sudca-iztražitelja u istoj (§§. 84—86.)	84
II. Poslovanje u iztragi (§§. 87—99.)	85

III. Obustava ili zaglava iztrage (§§ 100—103.)	93
IV. Pravni liekovi proti odredbam sudca-iztražitelja i suda (§§. 104—106.)	95
Odsjek treći.	
Ob očevidu i o vještacih	
I. Ob očevidu i prizivanju vještaka u obće (§§. 107—117)	96
II. Postupak pri iztragah ob nsmrtbah i tjelesnih ozledah u obće (§§. 118—124.)	102
III. Postupak kod sumnja o poremećenu umu ili o ubro-jivosti čina (§. 125.)	108
IV. Prosudjivanje rukopisâ (§ 126.)	108
V. Postupak pri iztragah peradi krivotvorja ili spotva-ranja javnih vjerovnih papira i pri krivotvorenju novca (§. 127.)	108
VI. Postupak pri iztragah o paležih (§. 128.)	109
VII. Postupak pri iztragah o drugih oštetah (§. 129)	110
Odsjek četvrti.	
O preiskivanju kuća i osoba i o zaustavi.	
I. Preiskivanje kuće i osobe (§§. 130—133.)	111
II. Zaustava (zapljena) (§§. 134. i 135.)	113
III. Preiskivanje i zapljenjivanje papira (§. 136.)	114
IV. Zaustava i otvaranje listova (pisama) i drugih poši-ljaka (§§. 137—140.)	114
Odsjek peti.	
O saslušavanju svjedoka (§§. 141—163.)	117
Odsjek šesti.	
O pozivu, dovedbi, predbježnom pritvoru i uhitu okrivljenika.	
I. Poziv (§. 164.)	130
II. Dovedba, predbježni pritvor i redoviti iztražni zatvor (§§. 165—173.)	130
III. O postupanju s iztražnim uznicima (§§. 174—180)	139
IV. Jamčevina, dokinutak predbježnoga pritvora i iztraž-nog zatvora (§§. 181—188.)	141
Odsjek sedmi.	
O preslušavanju okrivljenika (§§. 189—197)	143
Glava deseta	
Ob obtužbi (§§. 198—210)	146
Glava jedanaesta.	
O pripravah za glavnu razpravu (§§. 211—218.)	153

Glava dvanaesta.

O glavnoj razpravi pred sudbenimi stolovi i o pravnih liekovih proti osudam tih sudova.

I. Glavna razprava i osuda:

1	Javnost glavne razprave (§§. 219—222)	157
2	Uredovni poslovi predsjednika i suda za vrijeme glavne razprave (§§. 223—229)	158
3.	Početak glavne razprave (§§. 230—235.)	161
4.	Preslušavanje optuženika (§. 236.)	164
5.	Postupanje dokazno (§§. 237—245)	165
6.	Govori stranaka (§§. 246—247.)	170
7.	Osuda (§§ 248—261.)	171
8.	Proglas i odpravak osude (§§ 262—266.)	181
9	Vodjenje napisnika (§§ 267—268.)	188
10.	Odgoda glavne razprave (§§. 269—272)	189
11	Dogodjaji uzgredni (§§. 273—275.)	190

II Pravni liekovi proti osudi (§§. 276—279) 191

1.	Postupak pri žalbah ništovnih (§§ 280—288)	200
2.	Postupak pri prizivih (§§ 289—292.)	209

Glava trinaesta.

Ob obnovi kaznenoga postupka i o povratku u stanje prijašnje proti izteklim rokovom.*

I.	Ob obnovi postupka (§§. 293—304)	210
II.	Povratak u stanje predjašnje proti minulim rokovom (§. 305)	218

Glava četrnaesta,

O presudab i odredbah suda kaznenoga u pogledu privatno-pravnih tražbina (§§ 306—320)	219
---	-----

Glava petnaesta.

O troškovih postupka kaznenoga (§§. 321—336.)	225
---	-----

Glava šestnaesta.

Ob ovrhi osuda (§§. 337—352.)	253
-------------------------------	-----

Glava sedamnaesta.

Ob postupku proti nepoznatim, odsutnim ili uskokom.

I.	Postupak proti nepoznatim, odsutnim ili uskokom za vrijeme iztrage (§§. 353—361)	271
II.	Postupak proti odsutnim i uskokom po dovršenoj iztragi (§. 362)	275
III.	Postupak radi ogiube (nepokornosti) proti odsutnim i uskokom (§§. 363—369.)	276

	Strana
Glava osamnaesta.	
O postupku priekoga suda (§§. 370—389.)	279
Glava devetnaesta.	
O postupku glede prekršaja (§§. 390—440.)	285
Zakon o porabi tiska.	
Poglavje I.	
Ustanove obćenite (§§. 1—5)	315
Poglavje II.	
Ob izdavanju tiskopisa i ob uvjetih istoga (§§. 6—23.)	317
Poglavje III.	
O kažnjivih djelih, počinjenih sadržajem tiskopisa (§§. 24—35.)	326
Poglavje IV.	
Zaglavne ustanove (§§. 36—40.)	330
Zakon o propisu kako se imadu sastavljati po- rotnički imenici za sudove tiskovne	332
Zakon o kaznenom postupku u poslovih tis- kovnih	337

D O D A T A K.

I.

Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 14. rujna 1875. broj 3783., kojom se izdaje provedbeni napatuk k kaznenom postupku	361
Dio prvi.	
Ustanove o uredovanju sudova u stvarih kaznenih (§§ 1—52.)	362
Dio drugi.	
Ustanove o uredovnih djelih državnoga odvjetništva (§§ 53—68.	375

II.

Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravo- sudje, od 14. rujna 1888. broj 10.343., o pro- vedbi zakona od 6. srpnja 1888. (broj 59 sbor- nika od g. 1888.)	379
--	------------

III.

Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 31. prosinaca 1887. br. 18.128, kojom se iz-	
--	--

Strana.

daju propisi, po kojih se imadu zaračunavati
i ućerivati troškovi kaznenoga postupka . . . 381

IV.

Poslovni red za kaznene sudove 394

Glava prva.

Obćenite odredbe o rukovanju kazneno-sudbenih poslova i
o uredovanju osoba sudbenih glede istih poslova (§§. 1—33.) 395

Glava druga.

Sudovi viši nadgledaju upravu sudbenosti kaznene (§§
34—42.) 408

Glava treća.

Propisi, kako se imadu urediti uzišta i kako treba obhodit
sa uznici (§§. 43—101.) 412

Glava četvrta.

Propisi, kako će se pohranjivat novci i ini predmeti, pre-
deni sudu u stvarih kaznenih (§§. 102—128.) 431

Glava peta.

Propisi, kako se namiruju, obračunavaju i utjeruju troškovi
postupka kaznenoga (§§. 129—148.) 439

Glava šesta.

Osobiti propisi o redu poslovnom sudova u postupku kaz-
nenom (§§. 149—172.) 445

V.

**Propisi o unutarnjem uredjenju i o poslovnom
državnih odvjetnika 454**

It is proposed to publish a series of papers
on the subject of the history of the
United States as a nation.

The first volume of the series
will be devoted to the period
from 1776 to 1800.

The second volume will be devoted
to the period from 1800 to 1820.

The third volume will be devoted
to the period from 1820 to 1840.

The fourth volume will be devoted
to the period from 1840 to 1860.

The fifth volume will be devoted
to the period from 1860 to 1880.

The sixth volume will be devoted
to the period from 1880 to 1900.

KAZNENI POSTUPNIK.

KAZEM P. OSTURK

Zakon*

od 17. svibnja 1875.

ob uvedbi kaznenoga postupnika, zakona o porabi tiska, o sastavljanju porotničkih listina i zakona o postupku u poslovih tiskovnih.

Mi Franjo Josip prvi,

po milosti božjoj cesar Austrijanski; kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevina Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrđujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

Zakon

ob uvedbi kaznenoga postupnika, zakona o porabi tiska, o sastavljanju porotničkih listina i zakona o postupku u poslovih tiskovnih.

Članak I. Postupak kazneni od 17. svibnja godine 1875., zakon o porabi tiska od 17. svibnja godine 1875., o sastavljanju porotničkih listina od 17. svibnja godine 1875. i o postupku u poslovih tiskovnih od 17. svibnja godine 1875., stupaju u kriepest za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju za tri mjeseca nakon njihova proglašenja u sborniku zakona i naredaba.

---

* Proglašen u XIX. kemađu „Sbornika zakona i naredaba“ valjanih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju od godine 1875. pod br. 29., izdanom i razposlanom dne 25. lipnja 1875.

Članak II. Svi zakoni i naredbe stojeće u oprieci s ovimi zakoni, zatim zakonski članak XII. od godine 1870. stupaju s gorepomenutim rokom izvan krieposti.

Članak III. Ako je prije dana, kad ovaj zakon u kriepost stupa, izrečena odluka obustavna, odustajna ili tužbovna ili osuda, ima se postupak daljnji ravnati po dosadanjih zakonih.

Glede postupka u tekućih jur parnicah o zločin-
stvih i prestupcih učinjenih sadržajem tiskopisa valja ustanova §. 66. zakona o postupku u poslovnih tiskovnih.

U slučajevih obnove postupka valja postupati vazda po kaznenom postupniku od 17. svibnja godine 1875.

Članak IV. Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Beču dne sedamnaestoga svibnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i pete.

(M. P.) **Franjo Josip** s. r.

Petar grof **Pejacsevich** v. r.
Ivan **Mažuranić** v. r.

Zakon*

od 17. svibnja 1875.

o kaznenom postupku.

Mi Franjo Josip prvi

po milosti božjoj cesar Austrijanski; kralj Česki itd.
i apostolski kralj kraljevina Ugarske, Hrvatske, Sla-
vonije i Dalmacije

potvrđujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-
slavonsko-dalmatinskomu saboru

Zakon

o kaznenom postupku.

GLAVA PRVA.

Ustanove obćenite.

§. 1. Radi zločinstva, prestupaka ili radi prekrša-
ja, koji su naznačeni u obćem zakonu kaznenom ili

§. 1. 1. Po zakonu od 20. veljače 1863. progon saborskoga člana ima se za vrieme sabora samo suspendiranim smatrati, koja suspenzija nema nika-
kvih pravnih posljedica, te radi toga ni zagoda ne može nastupiti tečajem
vremena, odkako je dozvola progona zaiskana, pa do riešenja zamolnice
po saboru. (Rješitba kr. stola sedmorice od 31/12. 1887. „Mjesečnik“ XIV.
str. 93.).

2. Vojni bjegunac spada pod vojničku sudbenost. (Plenarna rješitba kr.
stola sedmorice od 29. ožujka 1890. broj 990. „Mjesečnik“ XVI. str. 264., od
6. svibnja 1893. broj 1274. „Mjesečnik“ XIX str. 339. i od 19. listopada 1895.
broj 3514. „Mjesečnik“ XXII. str. 40.).

3. Aktivan vojnik koji se nalazi na vremenitom dopustu, spada pod
vojničku sudbenost. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice od 3. svibnja

* Proglašen u XIX. komadu „Sbornika zakona i naredaba“, valjanih
za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju od godine 1875. pod br. 30. Izpravljen
prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke
ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku.

povjereni posebnim zakonom postupku sudova kaznenih, nemože se nikomu nametnuti kazan, ako se prije toga neobavi kazneno postupanje u smislu ovoga kaznenoga postupnika i ako prije toga nadležni sudac osude neizreče.

Zločinstvo ili prestupak jedino se progoni na zahtjevanje osobe ovlaštene na obtužbu.

Na obtužbu je ovlašten :

- a) državni odvjetnik kano redoviti tužitelj glede svih zločinstva i ureda radi kažnjivih prestupaka ;
- b) privatni tužitelj u slučajevih, u kojih kazneni

1890. broj 1303. „Mjesečnik“ XVI. str. 365.) i od 29. travnja 1893. br. 1406. „Mjesečnik“ XIX. str. 333.).

4. Kr. oružnici spadaju pod vojničku sudbenost. (Plenarna rještba kr. stola sedmorice od 3. svibnja 1892. broj 1446. „Mjesečnik“ XVIII. str. 341.).

5. Ne može se predusresti prestanku tužbovnoga prava radi izminuća roka §. 530. k. z. time, da dotičnik unutar ovoga roka zatraži kazneni progon kod državnoga odvjetništva (Rještba kasac. sudišta u Beču od 24. ožujka 1877. broj 12.186.).

6. U konačnoj stavci §. 530. k. z. sadržana ustanova, prema kojoj odstaja od tužbe nakon proglašenja osude u pravilu (§. 503. k. z.) može služit samo kao razlog za ublaženje kazni, nije preinačena kaznenim postupkom od 17. svibnja 1875. (Plenarna rještba kasac. sudišta u Beču od 26/8. 1875. br. 6376. M. 77.).

7. Propisi kaznenoga postupnika spadaju po svom bitnom sadržaju u javno pravo. Za to nije dozvoljeno na njihovo mjesto postaviti postupak ugovoren među strankama. (Rještba kasac. sudišta u Beču od 2. svibnja 1881. br. 2452. M. 334.).

8. Na mjesto uvriedjenoga ovlaštena je njegova svojta navedena u §. 495. al. 2. k. z. podiči i nastaviti tužbu i onda, kada je bio uvriedjen još za života, osim ako je pokojnik naročito ili muče odustao od progona. (Rještba kasac. sudišta u Beču od 6. studenoga 1891. M. 1516.).

9. Da se zaprieči utruče tažbenoga prava po §. 530. k. z. dovoljno je, da je dotičnik prijavio čin sa zahtjevom, da se krivac kazni; nije potrebno da kvalificira čin kao neoficijalan delikt. (Rještba kasac. sudišta u Beču od 18. veljače 1881. br. 10.016.).

10. Pravodobna predaja prijave dovoljna je za sačuvanje tužbovnoga prava (§. 530. k. z.) i onda, kada u prijavi nije naveden stanoviti počinitelj. (Rještba od 18. lipnja 1887. broj 3200. M. 1099.).

11. Ako se uvriedja tiče ukupnosti (sbora) činovnika, tada je ovlašten svaki član ovog zvaničnog razreda podiči privatnu tužbu. (Rješ. kasac. suda u Beču od 28. siečnja 1884. br. 16268.).

12. Uvriedjeni suprug je ovlašten tužbu radi preljubstva samostalno podiči i ako je malodoban. (Rješ. kasac. suda u Beču od 23. siečnja 1886. br. 13752.).

13. Ovlaštenje na privatnu tužbu radi tiskovnog prestupka obuhvaća i s time u savezu stojeći prestupak zanemarenja dužne pažnje. (Rješ. kasac. suda u Beču od 27. srpnja 1882. br. 3186.).

14. Rok, koji §. 530 (503) k. z. ustanovljuje za tužbu, ne ima se računati a momento ad momentum već po dnevih. Dan, kada je učestnik doznao za kažnjivi čin i za pocinitelja, ne uračunava se. (Rješ. kasac. suda u Beču od 28. veljače 1879. br. 14512.).

zakon određuje, da se djelo samo na zahtjevanje privatne osobe kazniti ima;

c) privatni učestnik u slučajevih ovim zakonom određenih.

Javna obtužba utrnuje, čim kralj naredi, da se radi kojega kažnjiva čina postupak kazneni nepovede ili da se povedeni postupak obustavi.

(Sravni §§. 1—2. austr. kaz. postup.).

(Okružnica kr. banskog stola od 28. kolovoza 1884. br. 19.377, upravljena na sve sudove prve molbe u bivšem krajiškom području, kojom se upozoruju sudovi, da je propis §. 2. zakona od 24. listopada 1872. (list zem. uprave za hrv.-slav. vojnu Krajinu komad XIV.) uvedenjem kaznenoga postupnika od 17. svibnja 1875 stupio izvan krieposti Ur. sbir. br. 38.).

Razabravši visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, iz izvješća jednoga prvomolbenoga suda bivšega krajiškoga područja, da je taj sud posve kriva nazora, da i kraj toga, što je uveden kazneni postupnik od 17. svibnja 1875. u bivšem krajiškom području, neka po kaznenom zakonu kažnjiva djela podpadaju još i sada pod sudbenost političkih oblasti, obnašla je visokim odpisom od 12. kolovoza 1884. br. 10285 banskom stolu naložiti, da u tom pogledu izda shodne odredbe.

Prema tomu upozoruju se svi prvomolbeni sudovi bivšega krajiškoga područja, da je uvedenjem kaznenoga postupnika od 17. svibnja 1875. u bivšem krajiškom području izvan krieposti stupio propis § 2. zakona od 24. listopada 1872. (list zem. uprave za hrv.-slav. vojnu Krajinu kom. XIV), osnovan na ustanovi §. 9. al. 2 kaznenoga postupnika od 29. srpnja 1853., jer temeljem §. 1. i 7. sl. a. kaz. post. od 17. svibnja 1875. podpadaju svi u obćem zakonu kaznenom navedeni prekršaji pod nadležnost suda kaznenoga i jer je koli u članku II. zakona ob uvedbi kaznenoga postupnika od 17. svibnja 1875. u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. toli u §. 2. naredbe bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 24. kolovoza 1832. br. 11072., kojom je uveden u područje bivše hrvatsko-slavonske krajine kazneni postupnik od 17. svibnja 1875., izrično ustanovljeno, da se istim danom, kojega stupa novi kazneni postupnik u kriepost, stavljaju izvan krieposti svi s novo uvedenim zakonom u oprieci stojeći zakoni i narebe.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 25. rujna 1886. br. 7303., kojom se upozoruje, da je novinsko oglašivanje, odnoseće se na udioničtvovanje kod inozemnih lutrija, po §. 305 k. z. kažnjivo, Ur. sbir. br. 176.).

§. 1. zak. članka XV.: 1868. o lutrijskih dohodcih (br. 6. sbor. od god. 1869.) zadobio je kr. ug. ministar financija ovlaštenje, da glede dohodarstva lutrije postojeće propise do daljnje odredbe zakonodavstva u krieposti uzdrži.

§. 4. na dohodarstvo lutrije odnosećih se zakona i propisa, sadržanih pod br. III. i svezku 12. god. 1868. izdanih finacijalnih zakona i propisa, zabranjeno je svakomu uložci udioničtvovati kod inozemnih lutrija ili uložnima ili obroćnima listovi ovih lutrija trgovati, iste kupovati, prodavati, kao i glede prodaje ovakovih srećaka oglase u novine uvršćivati.

Pošto je dakle novinsko oglašivanje, odnoseće se na udioničtvovanje kod takovih inozemnih lutrija s uložci, ili na trgovanje s uložnima ili obroćnima listovi ovih lutrija, kao i na kupovanje ili prodavanje istih zabranjeno, to se onaj, koj takav zabranjeni oglas obnaroduje, čini krivcem prestupka označena u §. 305. k. p.

Poziva se toga kr. državno nadodvjetništvo, neka uputi sva kr. državna odvjetništva, da u buduće u smislu nazočne naredbe postupaju.

(Okr užnica kr. banskog stola od 12. veljače 1891. br. 3516. o načinu podnašanja molba za dozvolu kaznenog a progona narodnih zastupnika. Ur. sbir. br. 391.).

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, opazila je, da nekomi sudovi upravljaju molbe za dozvolu, da se kazneno progoni koj narodni zastupnik u smislu zakona od 16. svibnja 1867. o nepovriedivosti saborskih poklisara (sbor. br. 19. od godine 1874.) neposredno na sabor, drugi preko kr. banskoga stola, a traći preko visoke kr. zemaljske vlade.

Da se tomu raznovrstnomu postupku na put stane, nalaze se uslied visoke naredbe od 6. veljače 1891. br. 1663. svim sudovom prve molbe, da imadu u buduće ovakove molbe sa svimi spisi podnašati izvješćem neposredno na visoku kr. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje, koja će onda dalje nuždne korake poprimiti.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogostovje i nastavu, izdana sporazumno sa odjei za unutarnje poslove i pravosudje dne 20. svibnja 1895. br. 5090., kojom se upravne oblasti upućuju, da prekršaj zabrane vjenčanja bez pismenoga svjedočanstva, da su napoviedi ženitbene uredno objavljene, spada u nadležnost sudbenih oblasti. Ur. sbir. br. 570.).

Po §. 14. ženitbenog zakona za katolike od 8. listopada 1856. (d. z. l. kom. XLVI. br. 185. prilog I: z. v. l. kom. XXXII. br. 198. prilog I.) nesmi je se sklopiti ženitba bez predhodnih napoviedi (navieštenja), te su vjerenici po §. 70. naputka za ženitbene duhovne sudove od 8. listopada 1056. (d. z. l. komad XLVI. br. 185. prilog II., z. v. l. kom. XXXII. br. 198. pril. II.)

dužni prije, nego li se vjenčanje preduzme, izkazati, da su propisane ženitbene napovjedi uredno obavljene, za što se imaju po §. 74. o. g. z. koli oni ili njihovi zastupnici toli dušobrižnici pod primjerenom kaznom starati.

Ta zabrana ide tako daleko, da je po §. 21. ženitbenog zakona za katolike i po §. 78. o. g. z. zabranjeno dušobrižnikom pod težkom kaznom preduzeti vjenčanje dok vjerenici uz ostala dokazala ne doprinesu i pismeno svjedočanstvo o tom, da su napovjedi uredno obavljene.

Pošto su u §. 35. ženitbenog zakona za kolike za prekršaje ženitbenih zabrana u njem ustanovljenih, izim zabrane u §. 11. navedene (naime zabrane vjenčanja bez ženitbene dozvole od strane političkoga poglavarstva) kako proti glavnomu krivcu tako i proti svakomu, koji pri tom na griješni način sudjeluje, određene one iste kazne, koje su u §. 507. k. z. određene proti sklapanju ženitbe protizakonite, u koliko nebude učinjeno djelo težoj kazni podvrženo, pošto je nadalje ministarstvo pravosudja sporazumno sa ministarstvu unutarnjih posala i bogoštovja i nastave odpisom od 10. lipnja 1859. br. 7572. (priobćenim obstojalom u hrv.-slav. namjestničtvu odpisom ministarstva bogoštovja i nastave od 9. rujna 1859. i oglašenim okružnicom rečenoga namjestništva od 22. rujna 1859. br. 14581) sve zemaljske više sudove uključivo i banski stol uputilo, da se ustanova §. 35. ženitbenog zakona za katolike imade uporabljati i na katoličke dušobrižnike, koji su, preduzev vjenčanje, griješno sudjelovali kod koje povrede zabrana ženitbenih, u spomenutom zakonu ženitbenom ustanovljenih (izim one u §. 11. navedene) te da poveljenje istrage i odlučivanje o tom spada u nadležnost sudbenih oblasti; pošto po netom spomenutom ministarskom odpisu u onih krajevih, u kojih je proglašen naputak sv. stolice od 30. travnja 1841. — a to je cijelo područje kraljevina Hrvatske i Slavonije — sve ono, što je u predidućoj stavci navedeno za katoličke dušobrižnike, vrijedi i za dušobrižnike nekatoličkih ženitbenih drugova, pred kojim su ovi u smislu §. 19. ženitbenog zakona očitovali, da stupaju u brak s osobom katoličkom (t. z. mješovite ženitbe), pošto napokon ove ustanove kašnjim zakonskim propisom izvan krieposti stavljene nisu; to kr. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu, obnalazi u sporazumku sa odjeli za unutarnje poslove i pravosudje upravne oblasti na gore iztaknute propise upozoriti sa tim izričnim dodatkom, da kazneno prosudjivanje prekršaja uvodno spomenute zabrane vjenčanja bez pismenoga svjedočanstva o tom, da su ženitbene napovjedi uredno obavljene, spada u nadležnost sudbenih oblastih, koje su dužne kako proti dušobrižniku tako i proti svim onim, koji pri tom na griješni način sudjeluju, kazneno postupati.

§. 2. Vlasti djelujuće u postupku kaznenom, držane su pri svakom razpitkivanju, izvidjanju i riešavanju jednakom brižljivošću uvažavati i one okolnosti, koje služe na uglavljenje okrivljenika, i one koje služe na obranu istoga.

Dužne su pako poučiti okrivljenika o njegovih pravih i gdje to nije izrikom propisano.

(Spravni §. 3. austr. kazn. postup.).

§. 3. Iztraga sudova kaznenih obsiže i ona privatno-pravna predhodna pitanja, koja se najprije prosuditi moraju, da moguće bude riešiti stvar kaznenu.

Ako je u tom obziru izrečena osuda po sudcu gradjanskom, neveže ona sudca kaznenoga, u koliko se radi o prosudjenju, da li je okrivljenik kažnjiv ili nije.

Ako se osuda sudca gradjanskoga osniva na takovih učinih, koji bi mogli od upliva biti na riešitbu

§. 2. 1. Kazneni sud ima svom brižljivošću izpitati ne samo okolnosti, koje su proti, nego i one, koje su u korist obtuženoga. (Rješitba kr. stola sedmorice od 20. ožujka 1886., broj 442., Mjesečnik⁴ XIII., str. 192.)

2. Načela gradjanskoga postupka, tičuća se dokaznoga tereta ne mogu se uporabiti na kazneni postupak; sud imade čin, koji obtužba progoni, samostalno iztražiti i ustanoviti u svih njegovih odnošajih, relevantnih za valjanu uporabu zakona, a da pri tom nije vezan na predloge stranaka glede dokaza. (Rješitbe kasac. sudišta u Beču od 15. siečnja 1892. broj 14.544. M. 1491., od 27. studena 1891. broj 1.282. M. 1555. i od 15. siečnja 1 92. broj 12.976.)

3. Sud nije riešen dužnosti iztražiti odnosno ustanoviti okolnosti, koje služe na obranu okrivljenika, time, što se okrivljenik na njih ne poziva. (Plen. rješitba kasac. sudišta u Beču od 18/3. 1886. broj 14.305.)

4. Pravo obrane, koje pripada okrivljeniku, ne sadržaje u sebi ovlaštenja osujetiti pronalazak materijalne istine; okrivljeni može samo tražiti, da sud ne smeta svojim akti tome pronalazku. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 16. veljače 1880. broj 13.823.)

5. Sudac ima ureda radi izpitivati: 1. da li učestniku po smislu §. 530. (503) k. z. pristoji pravo tužbe. (Plenarna rješitba kasac. suda u Beču od 1. travnja 1886. br. 14330.); 2. da li nije zastara nastupila, na koju se uvijek ureda radi obzira uzeti ima. (Plen. rješ. kasac. suda u Beču od 23. studena 1876. br. 10857. i od 25. svibnja 1883. br. 723. i 10. ožujka 1885. br. 13503.)

§. 3. 1. Kod zločinstva bigamije nadležan je za prosudjenje valjanosti ženitbe jedino duhovni sud. (Rješ. kr. stola sedmorice od 7. studena 1891. broj 1684. „Mjesečnik“ XIX. str. 239.)

2. Kazneni udac ovlašten je pretresati pitanja naravi administrativne, u koliko uplivaju na ubrojivost, te ga u tom pogledu ne veže rješitba administrativne oblasti. (Rješitba kasacion. sudišta u Beču od 2. srpnja 1886. broj 5748. „Mjesečnik“ XIV. str. 481.)

3. Ustanove predzadnje i zadnje alineje §. 3 k. p. (§. 6. austr. k. p.) predpostavljaju, da kažnjivost obtuženika zavisi u pitanju: dali je ženitba valjana ili ne. Nu incidentna pitanja procesualna (§. 143. i 144. k. p.) nisu te ustanove uporabljive. (Rješitba kasacionoga sudišta u Beču od 11. studenoga 1889. broj 7949. „Mjesečnik“ XVI. str. 478.)

suda kaznenoga, neima sudac kazneni ni tih učina smatrati kao istinite, ako iz iztrage suda kaznenoga ili tim činom protivnoga šta na vidjelo izidje, ili se vjerojatnost njihova umali.

Ako li učin kažnjivoga kojega djela zavisi od pitanja: da li je ženitba valjana ili nije, glede čega je već ili prije, ili pak u tečaju kaznenoga postupka povedena bila razprava kod nadležnoga suda građanskoga ili duhovnoga: ima se počekati okončanje iste razprave, a ako je potriebno, valja shodnim putem i potjerati, da se razprava pospješi. Nego ako se zaprieka ženitbena navede samo pred sudcem kaznenim, i ako se spozna, da su neistinite okolnosti, na kojih bi se imala osnivati navedena zaprieka ženitbena, ili ako neima dvojbe, da je neuputan prigovor lažno navedene zaprieke ženitbene: ima se tada nastaviti postupak kazneni; u protivnom pako slučaju dužan je sudac kazneni poprednu iztragu i riešitbu ustupiti postavljenomu za to sudu građanskomu ili duhovnomu.

Presuda suda ženitbenoga veže istina i kaznenoga sudca u obziru pitanja o valjanosti ženitbe; nego nebrani mu to, da izvidi i uvazi i sve one okolnosti i odnošaje, koji ukidaju kažnjivost okrivljenika.

(Sravni §. 5. austr. kazn. postup.).

§. 4. Rokovi u ovom zakonu ustanovljeni, ako nije izriekom inako naredjeno, imadu se smatrati kao zaporni i nemogu se produljiti.

Ako rokovi ovi teći imaju od stanovitoga kojega dana, valja ih računati tako, da se dan ovaj neuračuna. Produljeni rokovi počimlju za posljednjim danom predidućega roka, kojega je produljenje izhodbjeno. Uračunavaju se nedjelje i praznici, ali ne oni dani, kojih je pismo, koje treba da uz stanovito vrijeme bude predano vlasti kaznenoj, na pošti išlo.

(Sravni §. 6. austr. kazn. post.).

§. 5. U ovom kaznenom postupniku ustanovljene globe teku u školsku zakladu onoga mjesta, u kojem

na globu obsudjeni boravi; i imadu se u slučaju, ako se od obsudjenika utjerati nemogu, ili ako bi imetku ili zaslužbi ob udjenikovoju ili obitelji njegovoj bile na veliku štetu, pretvoriti u jedan dan kazni zatvora za svakih pet forinti.

(Spravni §. 7. austr. kaz. post.).

(Okružnica kr. banskoga stola od 27. lipnja 1883., br. 12954., kojom se sudovi upozoruju, da globe, izrečene radi prekršaja, teku u ubožke zaklade. Ur. sbir. br. 95.)

Po glasu odpisa od 20. lipnja 1883., br. 8258. vis. kralj. zemaljski vladni odjel za pravosuđe opazio je, da je jedan kot. sud kod svih globa, na koje je sudio tadi prekršaja, naznačenih u obćem zakonu kaznenom, izricao, da globa ima pripasti školskoj zakladi.

Povodom tim upozoruju se svi kr. kotarski i gradsko-delegirani kotarski sudovi, da globe, izrečene radi prekršaja naznačenih u obćem zakonu kaznenom idu prema propisu §. 241. k. z. vazda u ubožku zakladu onoga mjesta, gdje je kažnjivi čin učinjen, ter da ova zakonska ustanova nije promjenjena ustanovom §. 5. k. p., koji određuje, da u kaznenom postupniku ustanovljene globe teku u školsku zakladu onoga mjesta, u kojem na globu osudjeni boravi.

GLAVA DRUGA.

O vlastih sudbenih u kaznenih stvarih i djelokrugu tih vlasti u obće.

§. 6. U prvoj molbi izvršuju sudbenost u stvarih kaznenih:

- a) sudovi kotarski (§. 393.);
- b) sudbeni stolovi.

(Spravni §. 8. austr. kaz. post.).

§. 7. Sudu kotarskomu pripada:

a) vaskoliki postupak kazneni, t. j. iztraživanje, riešavanje i izvršivanje svojih presuda glede onih prekršaja, koji su u obćem zakonu kaznenom imenovani kao takovi, ili posebnimi zakoni sudovom doznačeni za iztraživanje i kažnjenje;

b) sudjelovanje u iztražnom postupku radi zločinstva i prestupaka u smislu ovoga zakona.

(Sravni §. 9. austr. kaz. post.)

(Naredba kr. zem. vlade od 22. rujna 1875., br. 14367. priobćena svim sudovom okružnicom kr. banskog stola od 13. listopada 1875.)

Povodom tim, što je u smislu zakona od 8. lipnja 1871. uvrštena u zakonik zemaljski zakonom od 30. prosinca 1873. (sbornik zakona od god. 1874. br. 5) dioba državnih šuma između države i bivših pukovnijskih občina gjurgjevačke i križevačke provedena, i što je usljed provedene te diobe prestalo obstojavše od prije pravo drvarenja, žirenja, paše i drugih užitaka u svih tamošnjih šumah državnih, — molila je županija belovarska predstavkom od 17. rječnja 1875. br. 226. za uputu, da li imaju političke ili sudbene oblasti razpravljati prekršaje šumskih šteta, počinjenih u onom dielu šuma državnih, koji je pripao državi.

U rješenju te predstavke nalazi kr. vladni odjel za poslove unutarnje sporazumno sa vladnim odjelom sa pravosudje izdati kralj. podžupaniji ravnanja i obdržavanja radi sljedeću uputu:

Naručaji s koristoljublja počinjeni u šumah glede kojih postoje urbarsko-pravne služnosti, ne mogu se osobam ovlaštenim za one služnosti ubrajati kano kradnje jedino s razloga, jer manjka vanjski kriterij „tuđe stvari“, koji je za ustanovljenje učina kradje neobhodno nuždan (§. 171. k. z.)

Nu čim je segregacija provedena, prestaje onaj razlog s toga čin kojim tko bez privole posjednika svoje koristi radi uzme stvar koju iz takovih šuma, prikazuje kano kadnja (budi zločinstva budi prekršaja)

Prema tomu ne može biti dvojbena, da povrede šumskoga vlastništva (tako zvani šumski kvarovi) počinjeni u šumah, koje su nakon segregacije prešle u izključivo građansko pravno čije vlastništvo, sačinjavaju predmet razprave kazneno pravne, ako se inače u odnosnom djelu stiču kriterija čina kažnjiva po kaznenom zakonu i ako takova djela nisu šumskim zakonom izrikom izručena nadležnosti političkih oblasti.

Takova djela i takovi prekršaji, glede kojih kazneni postupak i sudjenje pripada vlastim političkim, naznačeni su u §§. 41. i 44. do uključivo §. 51., zatim u §. 60. do uključivo 67. šumskog zakona od 3. prosinca 1852., kao što se to ustanovom §. 68. istog zakona izrikom određuje.

Vidi §. 68. zakona ob obranbenoj sili (zak. čl. VI. 1889., broj 23. sbornika od g. 1889.)

(Okružnica kr. banskoga stola od 14. studenoga 1883. br. 23384., o tumačenju previšnjeg rješenja od

11. kolovoza 1883., glede šumskih prekršaja Ur. sbir. br. 93.)

Povodom bivšega se slučaja, da je jedan kotarski sud u puđučju bivše hrv.-slav. Krajine uzkratio povednije kaznenoga postupka radi prekršaja proti sigurnosti šumskoga vlasništva, počinjenih po žiteljih jedne imovne občine u obsegu šuma druge imovne občine, — smatrajuć se nenadležnim za uredovanje pogledom na previšnjie riešenje od 11. kolovoza 1883., proglašeno naredbom bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije kao kr. povjerenika za utjelovljenje bivše vojne Krajine od 18. kolovoza 1883. br. 3311. — upućuju se sve podredjene sudbene oblasti prve molbe uslied odpisa visokoga kr. vladnoga odjela ze pravosudje od 6. studenoga 1883. br. 14810, da ovakovo tumačenje previšnjega riešenja od 11. kolovoza 1883. i odnosno §. 18. šumskoga zakona od 3. prosinca 1852., neodgovara zakonu, jer ne može biti dvojbe o tom, da je šumski zakon, odrediv u §. 18. „da se prekršaji onih, koji pravo na drvarenje imaju, smatraju i kazne kao kvar šumski“ — razumjevaio samo one prekršitelje, koji na onom objektu počinise prekršaj, na kojem imaju pravo drvarenja — pošto bi protivno tumačenje dovelo do absurduma, da se svi prekršaji onih, koji ma gdje imaju pravo na drvarenje, smatraju kao kvar šumski, makar počinili prekršaj na tuđjem, strogo privatnom vlasništvu.

Ujedno obnalazi banski ovaj stol za shodno, upozoriti podredjene sudbene oblasti i na to, da pravo na zajedničko uživanje šuma, izlučenih za imovne občine, nepripada svimkolikim žiteljem dotičnoga okružja, nego samo obćinam i krajiškim obiteljim, navedenim u §. 1, naputka za provedbu u §. 4. zakona od 8. lipnja 1871. ob odkupu šumskih služnostih odredjenoga uređenja načina zajedničkoga uživanja šuma i šumskoga tla za pravoužitnike po pukovnijskih kotarih (list zem. uprave za hv.-slav. vojnu krajinu od god. 1881. kom XI.).

Dotični pravoužitnici imaju se u očevidnosti voditi posebnim katastrom po propisih §§. 2. i slied. prenavedenoga naputka, a s toga treba u svakom slučaju, u kojem može nastati dvojba, da li stanovito kažnjivo djelo, počinjeno na štetu imovne občine, podpada pod kazneni zakon ili da li se isto ima smatrati i kazniti samo kao šumski kvar u smislu §. 18. šumskoga zakona — najprije izvidjeti, da li okrivljenik spada medju pravoužitnike dotične imovne občine.

(Naredba kr. hr.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 7. srpnja 1891. br. 35.869, glede tumačenja §. 60. st. 1. i 4. šumskoga zakona. Ur. sbir. br. 414.)

Na predlog kr. državna nadodvjetništva u Zagrebu, da se naredbe bivšeg c. kr. glavnoga vojnog zapovjedništva u Zagrebu

kao krajiške zemaljske upravne oblasti od 4. svibnja 1879. broj 7534 i od 15. lipnja 1880. br. 3173 izdane za bivše krajiško područje u pogledu tumačenja §. 60. st. 1. i 4. šumskoga zakona od 3. prosinca 1852., uvedenoga u Hrvatskoj i Slavoniji ces. patentom od 24. lipnja 1857., protegnu na cijelu zemlju, obnašla je kr. ova zemaljska vlada, odjel za unutarne poslove, sporazumno s ovovladnim odjelom za pravosuđe odrediti što slijedi:

Kako se iz gore spomenutog predloga kr. državnoga nadodvjetništva razabire, nejasna je još uvijek granica, gdje šumski kvar prestaje i gdje kradja počima političkim i sudbenim oblastim diela bivšeg starog provincijala.

Uzrok tomu jest, što dotične oblasti neznadu razlikovati, što se smatrati ima suharci i sitnim drvljem, a što se smatrati ima mladimi razsadi drva i grmovja i t. d. (točka 1. i 4. §. 60. šumskoga zakona).

Povod razno vrstnim protuslovećim osudam jest po navodu državnoga nadodvjetništva razno tumačenje §. 60. točka 4. šumskoga zakona, a naročito pako izraza „druge sitne vrsti drvlja ili grmovje“, pošto lugarsko i ino pomoćno osoblje često u svojih prijavnicah ne pruža sasvim točno sve one podatke, po kojih bi kaznene oblasti kažnjivo djelo po zakonu označiti mogle, te su toga radi vazda u dvojbi, da li se prisvojenje takva drvja smatrati ima kao šumski kvar ili kao kradja.

Pod pojam „druge sitne vrsti drvlja ili grmovja“ u smislu §. 60. točke 4. šumskoga zakona spada sve ono u šumah nalazeće se drveće, koje se kao tako zvana sitnagorica malo kad ili nikada kao poveće drvo, nego li samo grmasto razvije, te usljed svoje vanjske slike glavnu sastojinu u šumi nikada sačinjavati nemože.

U ovaj red spada naročito ona vrst drveća, koja je pod obćenitim imenom „grmovja“ poznata, a to je lieska, bazga, borovica, zimolez, svib, bijeli i crni trn, mnogo vrsti grmastih vrba i t. d.

Nadalje ima se osim prednavedenih vrstih drvja takodjer i sve ostalo drveće bez obzira na njihovu vrst u kategoriju „sitne vrsti drva ili grmovja“ uvrstiti, koje pogledom na svoju mladost i usljed toga na svoju kratkoću i tankoću malu ili nikakovu tehničku vrijednost neima.

Ovamo spada sve drvo u mladim sastojinah stojećih u dobi kolosjeka, kojih se drvo može samo za manje kućne i obrtne potrebstine obratiti, kao što je mlado drveće za plotove, košare, sprulje i trklje za grah cvieće i t. d., držke za sjekire, metle i biče, vile za sieno, kolje za vinograd, razne batine itd. Medju „sitne vrsti drvlja“ treba takodjer ubrojiti nalazeće se u šumi divljake (Wildobstsetzlinge).

Ali baš glede kolosjeka nastala je pri prosudjivanju dvojba, koje posječeno i prisvojeno drvlje ima se naime smatrati koljem, a koje pako voć deblji?

U tom pogledu neka služi pravcem, da se ima na temelju šumsko-stručnih načela „drvo bez razlike vrsti“ u kategoriju kolosjeka uvrstiti, koje u srednjem promjeru do deset centimetara (10 cmt.) mjeri; svako drvo preko označene debljine ima se pako već kao deblo smatrati

Svaki dakle prijavitelj kažnjivoga djela, počinjena proti sigurnosti šumskoga vlasništva, morati će u smislu prednavedenoga tumačenja dotičnu prijavnicu tako sastaviti, da se iz iste odmah razabradi uzmogne, je li odnosni čin utemeljuje šumski kvar ili kradju, te spada li razprava u nadležnost političke ili sudbene oblasti?

Opisujuć naime kažnjivi čin u prijavnica, ima se vazda označiti i debljina drva u promjeru, te gdje ta deblji. a ne nadmašule 10 cmt. prijavu podneti političkoj oblasti, a gdje pako debljina više od 10 cmt. iznosi, sudbenoj oblasti.

Konačno se primjećuj, da razprava o šumskih prekršajih počinjenih po ovlaštenicah u urbarialnih šumah ili u šumah imovnih občina, spada u nadležnost političkih oblasti.

Prema tomu imati će ta oblast dalnje odredbe učiniti na područne kotarske oblasti i u obće na sve šumovlasnike, a nadalje i upravno šumarsko i lugarsko pomoćno osoblje urbarialnih imovnih občina o prednavedenom točno poučiti budućega ravnana radi.

Ova se naredba izdaje podjedno na sve zamjenike vladnih povjerenika imovnih občina i na sva područna gradska poglavarstva ter je o istoj obavješteno ovdajšnje kr. šum. ravnateljstvo a nadalje i kr. nadšum. ured u Vinkovciah i kr. šum. ured u Otočcu.

(N a p u t a k k r. državnog nadodvjetništva od 24. siečnja 1894 br. 84 kz. glede tumačenja §. 28. zakona od 9. svibnja 1889. o zadrugah te glede toga, kada se prisvojenje pomične stvari med zadrugari može smatrati kradjom. Ur. sbir. br. 496.)

Povodom upita jednoga kralj. državnoga odvjetništva, koje uvriede poštenja i lahke ozlede, koje se dogode med zadrugari, spadaju po §. 28. zakona od 9. svibnja 1889. o zadrugah obzirom na §. 16. provedbenoga naputka od 16. prosinca 1889. br. 23.403 pred občinska poglavarstva, a koje pred kazneni sud i kada se prisvojenje pomične stvari med zadrugari može smatrati kradjom, izdaje se sljedeći naputak:

U smislu §. 28. zakona od 9. svibnja 1889. o zadrugah spadaju pred občinska poglavarstva razprave radi svih uvrieda poštenja, koje se med zadrružniami članovi dogode, spadale te

uvriede poštenja inače bud pred kazneni sud (glava XII. kaznena zakona od 27. svibnja 1852.) bud pred redarstvo ili pred oblast političku (§. 1339. obćega gradjanskoga zakona), a pod „laglje“ tjelesne povriede, navedene u §. 28. zakona od 9. svibnja 1889. o zadrugah imaju se razumjevati samo one, koje nemaju obilježja lakkih ozleda naznačenih u §. 441. k. z.

Nu uvriede poštenja i laglje tjelesne ozlede spadaju pred obćinsko poglavarstvo samo onda, kada se dogode med osobami koje u smislu zadružnog zakona u zadružnoj svezi žive, a amo se imaju računati i članovi zadruge, koji su se samovlastno (potajno) podielili iza 1. siečnja 1890., kada je zakon od 9. svib. 1889. u zadrugah u kriepost stupio, jer se u smislu §. 58. toga zakona smatra, da takova dioba nije ni učinjena, nego da postoje prvobitni zadružni odnošaji, pa s toga nemože tu govora biti ni o krađji (§. 171. kazn. zak.) med zadrugari.

Neproteže se pako ustanova §. 28. zakona od 9. svibnja 1889. o zadrugah u pogledu uvrieda poštenja i lagljih tjelesnih povrieda na članove zadruge, koje su se prije valjanosti toga zakona potajno razdielile, jer se takova dioba ima po §. 56. zadružnog zakona od 9. svibnja 1889. smatrati zakonitom i uzeti se mora, da razdieljenici nežive u svezi zadružnoj, da nisu više u odnošaju, kakovu se u §. 28. zadružnog zakona pogoduje. U takovom slučaju može se i prisvojenje pomične stvari med razdielnici krađjom kvalificirati (§. 171. k. z.).

§. 8. Iztražni sudovi, koji imadu voditi postupak iztražni o zločinstvih i prestupcih, jesu sljedeći:

a) u obziru zločinstva veleizdaje, uvriede Veličanstva, uvriede članova cesarske kuće i smetanja javnoga mira (§§. 58.—66. zakona kaznenoga) sudbeni stol u Zagrebu;

b) u obziru svih ostalih zločinstva i prestupaka svaki sudbeni stol za okoliš, koj navlastito za to bude ustanovljen.

(Sravni §. 10. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela pa pravosudje, od 23. ožujka 1883. br. 1401; upravljena na predsjedništva sudbenih stolova glede kaznenih iztraga proti obćinskim organom radi zločinstva a pronevjerena. Ur. sbir. br. 128.)

Kr. vladni odjel za pravosudje osvjedodio se, da je glavni uzrok sporomu postupku, a dosljedno tomu i čestomu neuspjehu u kaznenih parnica proti obćinskim organom radi zločinstva pronevjerena, okolnost, što je sudac iztražitelj u svakom slučaju,

gdje prijavljenik prigovori izpravnosti individualne likvidacije, prinuđen preslušati sve osobe, t. j. porezovnike ob učinjenoj uplati, ter oduzev im odnosne potvrde, predočiti ih prijavljeniku, koj ogromni posao nebi bio od potrebe, kad bi financijalni i upravni organi, obavljajući istodobno individualnu likvidaciju, oduzeli podjedno dotičnikom potvrde ili knjižicu, u kojih je platež potvrđen, ter ih priklopili likvidacionalnomu operatu.

Da se to u buduće sbude, obratio se je kr. ovaj vladni odjel radi dalje shodne odredbe na kralj. vladni odjel za unutarne poslove i na kr. zemaljsko financijalno ravnateljstvo.

Pošto će se ovakovim postupkom poslovanje iztražnoga suda u spomenutih iztragah znatno olahkotiti, to će u buduće uspješno dovršenje ovakovih iztraga zavisiti jedino o volji i vještini dotičnoga sudca iztražitelja; pak se stoga predsjedništva sudbenih stolova pozivlju, neka slične iztrage dodieljuju uvijek najvješijim i najrevnijim sudcem iztražiteljem, jer ako takova iztraga potraje godine, to se okrivljenik tečajem toga vremena domisli koje čemu, čim nastoji iztragu zamrsiti, ter tim zasluženoj kazni izbjeći.

§. 9. Po tupak iztražni ima se obavljati kod sudbenih stolova po iztražnih sudcih, koje naredjuje načelnik suda izmed članova sudbenoga stola, i ti sudci iztražitelji obavljaju uredovna djelovanja i odpravke, koji im pristoje po ovom postupniku kaznenom u ime suda iztražnoga; — kod sudova kotarskih pako obavlja pomenuti postupak kao sudac iztražitelj ili kotarski sudac ili koj drugi za sudstvo izpitani urednik kotarskoga suda, kojega kotarski sudac za to naredi.

(Sravni §. 11. austr. kaz. post.).

§. 10. Sudbeni stol, zvan za glavnu razpravu, ima još sliedeća uredovna djelovanja:

a) riešavati u prvoj molbi različitosti mnienja, nastala izmedju sudca-iztražitelja i tužitelja, a tako riešavati i sve pritužbe proti odredbam ili proti zatezanju sudca-iztražitelja;

b) riešavati o zaglavljenom postupku iztražnom.

§. 11. Svaki sudbeni stol zvan je u svojem sudbenom okolišu za glavnu razpravu i riešavanje glede svih zločinstva i prestupaka.

Nu u obziru zločinstva veleizdaje, uvriede Veli-

čanstva, uvriede članova cesarske kuće i smetanja javnoga mira zvan je za glavnu razpravu i presudu sudbeni stol u Zagrebu.

Kazneni postupak u stvarih tiskovnih ustanovljuje se posebnim zakonom.

§. 12. Sudbeni stolovi razpravljaju i riešavaju stvari kaznene pravilno u skupštinah od jednoga predsjedatelja, dvojice sudaca i jednoga voditelja zapisnika.

§. 13. Kod glavne razprave imadu prisustvovati osim predsjedatelja i voditelja zapisnika:

a) dva sudca, kada se radi o prestupku ili zločinstvu, kažnjivu najviše do pet godina teške tamnice;

b) četiri sudca, kada se radi o zločinstvu, kažnjivu smrću, ili najmanje kaznom od pet godina.

Predsjedatelj, ter u slučaju sl. a) još najmanje jedan sudac, a u slučaju sl. b) još najmanje dva sudca moraju spadati u kategoriju sudaca, imenovanih po kralju.

§. 13. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1889., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 14. One odiele (senate), koji su kod sudbenih stolova i kod banskoga stola odredjeni za razpravu i odlučivanje u stvarih kaznenih, ima predstojnik tih sudova početkom svake godine za trajanje iste godine stalno sastaviti, pri čem podjedno valja stalno opredieliti kod rečenih odiela zamjenike, tako za predsjedatelja, kano i po mogućnosti za pojedine članove, zatim red, po kojem ovi učestvovati imaju.

Ako je usljed promjena u stanju osoba kojega suda obstanak kojega od onih stalnih senata nemogućim postao, dozvoljeno je prestojniku suda, da može nuždne promjene preduzeti u sastavu tih senata za ostatak godine.

(Sravni §. 18. austr. kaz. post.).

§. 15. I. Pritužbe i prizive glede prekršaja, u koliko su ovim zakonom dopušteni, riešava u drugoj molbi sudbeni stol, kojemu se u okolišu kotarski sud nalazi.

U ovih slučajevih stvara sudbeni stol odluke svoje u sboru od jednoga predsjedatelja i dvojice sudaca, imenovanih po kralju, uz jednoga voditelja zapisnika.

II. Pritužbe i prizive glede zločinstva i prestupaka, u koliko su ovim zakonom dopušteni, riešava u drugoj molbi banski stol, dotično stol sedmorice (§. 281.).

Ovaj sud stvara odluke svoje u sborovih od jednoga predsjedatelja, četvorice sudaca i jednoga voditelja zapisnika.

§. 15. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 16. Stolu sedmorice pripada sudbenost kaznena kao sudu kasacionalnomu.

Ovaj sud stvara svoje odluke u stvarih kaznenih u sborovih od jednoga predsjedatelja, šestorice sudaca i jednoga voditelja zapisnika.

§. 16. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (broj 42. sbornika od g. 1888.). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 15. zakona od 23. veljače 1893. o nutarnjem uredjenju k. Lrvatsko-slavonsko-dalmatinskog stola sedmorice (br. 11. sbornika od g. 1893.) glasi:

„Kr. stol sedmorice vlastan je ukoravat mane sudova prve i druge molbe, koje opazi bud kojim povodom, izvršujuć svoju sudbenost; zatim izdavati potrebite upute i opomene, i ako se radi o naredbah, koje mu presišu djelokrug, shodno priobćivati stvar vladi zemaljskoj“.

§. 17. Pri riešivanju u stvarih kaznenih nesmiije broj glasovatelja biti ni veći ni manji, nego što je ustanovljeno u zakonu.

(Sravni § 17. austr. kazn. post.).

§. 18. Kod svih sudbenih saborova valja prije glasovanja viećati. Izvjestitelj, ako je po zakonu postavljen, glasuje prvi; predsjedatelj, koji ima glasovati kano i svaki ini sudac, glasuje posljednji.

Osim toga glasuju sudci po službi stariji pred mladjimi.

(Sravni §. 19. austr. kaz. post.)

§. 19. Gdje zakon inače izrično neodređuje, nuždna je za svaki zaključak absolutna većina glasova, t. j. više od polovine svih glasova.

Ako se glasovi razdiele na više od dva mnienja, tako da nijedno ne ima nužne većine za se, ima predsjedatelj pokušati, da li se razdiobom pitanja i ope-tovanjem glasovanja postići dade absolutna većina.

Ako ovaj pokus ostane bezuspješnim, pribrajaju se glasovi okrivljeniku najnepovoljniji onim glasovom, koji su mu do tih glasova manje nepovoljni, dotle, dok neizadje absolutna većina glasova.

Ako budu različne misli o tom, koje je mnienje za okrivljenika manje nepovoljno, tada glede toga, kano glede predhodnoga pitanja, treba glasovati napose.

(Sravni §. 20. austr. kaz. post.).

§. 19. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 20. O tom, da li je sud nadležan ili nije, da li treba postupak dopuniti, a tako i o drugih predhodnih pitanjih imade se svagda odvjetovali najprije.

Ako većina glasova odluči, da se ima započeti riešavanje glavne stvari, premda su podignute sumnje glede pitanja predhodnoga, držani su tada u glavnoj stvari odvjetovali i oni sudci, koji su u manjini ostali.

(Sravni §. 21. austr. kaz. post.).

§. 21. Pri viećanju o obavljenoj glavnoj razpravi ima se pitanje o krivnji razlučiti od pitanja: kolika

se kazan ima odmjeriti i ob onom pitanju glasovat će se prije ovoga.

Ako se okrivljeniku pripisuje više kažnjivih čina, ima se stvoriti osobita odluka o krivnji glede svakoga pojedinoga čina, a zatim odluka ukupna o kazni za sve kažnjive čine, koji se okrivljeniku pripisuju.

Pri odvjetovanju o kazni prosto je onim sudcem, koji su okrivljenika pronašli za nekriva, da li će na temelju odluke o krivnji stvorene, odvjetovati o kazni ili će se odvjetovanja uztegnuti. U drugom ovom slučaju imaju se glasovi njihovi računati tako, kao da su između mnijenja, izrečenih po ostalih glasovateljih, pristupili mnijenju onomu, koje je za optuženika najpovoljnije.

(Sravni §. 22. austr. kaz. post.).

§. 22. Sudbenost svakoga suda kaznenoga prostire se na savkoliki mu kotar. S toga ne ima valjati nikakova iznimka pojedinih u takovom kotaru nalazećih se osoba, već u koliko je u ovom zakonu izriekom ustanovljeno.

Držan je svatko, kada bude pozvan, doći pred sud kazneni, odgovarati mu i pokoravati se odredbama njegovim.

Nego one osobe, koje su prieko dvie milje udaljene od sjedišta suda, imadu se u pravilu preslušavati po onom sudu kotarskom, u kojega se kotaru nalaze, ako jim je taj kotarski sud bližji od suda iztražnoga.

§. 23. Sudovi kazneni vlastni su u svem, što k postupku njihovu spada, sa svimi ovozemnim vlastni državnimi i obćinskim neposredno obćiti zamolnicami; to isto valja i u odnošaju k vlastim inozemnim, u koliko o tom nije osobitimi propisi što inako ustanovljeno.

Sve ovozemne vlasti državne i obćinske imadu dužnost, sudovom kaznenim u pomoć biti, molbam, koje jim od njih dodju, zadovoljivati koliko moguće

brže, ili pako prijavljivati odmah sudovom kaznenim zaprjeke, koje smetaju.

(Sravni §. 26. austr. kaz. post.).

(O kružnica kralj. banskoga stola od 29. studenoga 1882. broj 23.518., glede dopisivanja ovozemnih sudbenih oblasti sa sudbenimi oblastmi kraljevine Talijanske. Ur. sbir. br. 14).

Kralj. vladni odjel za pravosudje obnašao je naredbom od 22. studenoga 1882. br. 15.551. staviti izvan krieposti naredbu svoju od 12. ožujka 1882. br. 9621., priobćenu svim sudovom okružnom narednom banskoga stola od 29. ožujka 1832. br. 6111., ter odrediti, da se u buduće sve sudbene zamolnice i svi drugi sudbeni spisi, upravljani na kralj. talijanske sudove imaju bez talijanskoga prevoda redovitim službenim putem podnašati rečenomu kr. vladnomu odjelu radi dalje odredbe.

Razumjeva se u ostalom samo po sebi, da se tim nemienjaju ustanove zak. članka XVIII : 1875. zajedn. hrv.-ugar. sabora ob ugovoru konsularskom, sklopljenom s kraljevinom talijanskom (sbor. br. 77. od 1875.), po glasu kojega (članak 12. i 13.) se imaju smrtovnice itd. talijanskih podanika priobćivati najbližjemu talijanskomu konzulatu neposredno po nadležnoj oblasti.

(Dodatak k okružnici kr. banskoga stola od 29. studenoga 1882. br. 23.518. [Uredovne sbirke naredaba pravosudne struke svezak I. br. 14.]

Razpis kralj. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 4. veljače 1876. br. 2. o ministarskih izjavah u pogledu obćenja sudbenih oblasti zemalja krune Ugarske s kraljevskimi talijanskimi sudovi).

(Sbornika zakona i naredaba, valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju komad VI. br. 13. od godine 1876)

U pogledu prevadjanja zamolnica i drugih spisa, koje si budu zamjenice dostavljali sudovi zemalja krune ugarske i kr. talijanski sudovi, uglavljen je dogovor, pa je jedan primjerak izjave sadržavajuće taj dogovor podpisan u Rimu dne 11. travnja 1875., a drugi u Beču dne 27. travnja 1875., te su tada izvorni primjerci medjusobno izmijenjeni. Sadržaj ove izjave jest sljedeći :

Izjava. Vlada Njeg. Veličanstva kralja talijanskoga s jedne strane, i vlada Njegova Veličanstva cesara austrijskoga, kralja českoga itd. i apoštolskoga kralja ugarskoga s druge strane želeći urediti na temelju podpune uzajamnosti pitanje o prevodnih troškovih zamolnica i drugih spisa izmijenjenih između sudbenih vlasti ugarskih i talijanskih, složiše se u sljedećih ustanovah :

Nadležne vlasti sudbene obijuh zemalja zadovoljit će zamol-

nicam i drugim sudbenim spisom, koje na njih uprave sudbene vlasti druge ugovarajuće stranke budi u gradjanskih budi u kaznenih poslovih, ako upitnim spisom i nebude priložen prievod.

U slučajevih onih, u kojih bude prievod od potrebe, pripraviti će ga o svojem trošku vlada one vlasti sudbene, na koju je zamolnica upravljena, te prestaje svaka naknada i zaračunavanje iz toga naslova.

Ustanovljuje se ipak, da zamolnice i drugi spisi, što ih odpravljaju takovi ugarski sudovi, kod kojih je službeni jezik talijanski, budu i u napredak odaslati u tom jeziku.

U podkriepu toga providio je potpisani ministar izvanjskih posala Njegova Veličanstva kralja talijanskoga svojim potpisom i pečatom svoga ministarstva nazočnu izjavu, koja će bit izmjenjena istovjetnom izjavom ministra cesarske kuće i izvanjskih poslova Njegova cesarskoga i kraljevsko apoštolskoga Veličanstva.

Dano u Rimu, 11. travnja 1875. Visconti Venosta v. r.

Predležeca izjava proglašuje se ovim u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Za bana: Dr. Muhić v. r.

(N a r e d b a bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 17. srpnja 1883 broj 2709. glede načina dopisivanja s oblastmi kraljevine Srbije. Ur. sbir. br. 15.)

Iz pritužba, stigaviših kr. zemaljskoj vladi, osviedočio sam se, da kr. hrvatsko-slavonski sudovi u pogledu obćenja s oblastmi kraljevine Srbije ne postupaju po jasnom sadržaju državnih ugovora sklopljenih između Austro-Ugarske monarkije i kraljevine Srbije; naročito da se s vida pušta članak IV. zak. članka XXXII. : 1882. zajedničkoga hrv.-ugar. sabora ob uzakonjenju državnog ugovora, sklopljenoga dne 6. svibnja 1881. u Beču sa Srbijom u predmetu sudbene pomoći, koja će se zamjenito davati u gradjanskih poslovih (broj 56. sbornika od g. 1882.) i čl. XX. zak. čl. XXXIV. : 1882. zajedničkoga hrv.-ug. sabora ob uzakonjenju državnoga ugovora sklopljenoga sa Srbijom u Beču dne 7. svibnja 1881. glede zamjenitoga izručivanja običnih zločinaca (br. 58. sbornika od g. 1882.)

Stoga pozivam ki. banski stol, da naloži svim podredjenim sudovom što točnije obdržavanje prije spomenutih zakonskih ustanova, ter da osobito sliedeće odredi :

1. Ako se imade zamoliti koja oblast kraljevine Srbije, nužno je da bude zamolnica adresirana na zamoljenu oblast, da bude obložena i tako priredjena, da se jednostavno uzmogue na izvršenje priposlati dotičnoj oblasti.

2. Zamolnice i prilozi im moraju biti providjeni bud njemačkim bud franczskim prevodom.

Iznimka se samo onda dopušta, ako su dotične izprave ili zamolnice već pisane ćirilicom. Primjećuje se, da zamolnicam i izpravam sastavljenim u hrvatskom jeziku a pisanim latinicom

svakako mora biti priključen budi propisani prevod budi prepis ćirilicom.

3. Ako nebi sud bud radi obsežnosti spisa bud iz drugih važnih razloga u stanju bio obaviti prevadjanje, dotično prepis ćirilicom, to će isti prigodom predloženja imati zamoliti, da se spis prevede dotično prepíše u prevodnoj pisarni zemaljske vlade.

4. Zamolnice takove vrsti, kako jih označuju citirani međunarodni ugovori odpremaju se bez iznimke diplomatskim putem, t. j. kroz kralj, zemaljsku vladu i zajedničko ministarstvo vanjskih posala austro-ugarskoj misiji u Biograd i od te oblasti putem srbskog ministarstva vanjskih posala na zamoljenu oblast.

5. Da se provede jednostavna dostava, ne treba da bude sastavljena posebna zamolnica, već se imade spis (tužba, platežni nalog itd.) uz prievod (prepis) istoga kao i dostavnice, priklopiti dostavnici, u kojoj se ima točno označiti naslovnik i mjesto dostave kao i izprava ili spis, — te se imade takov odpravak redovitim službenim putem, a u slučajevih, u kojih bi bila pogibelj u odluci — izravno kr. zemaljskoj vladi predložiti.

6. U istoj formi imadu se predložiti primke vrhu dostava, obavljenih na zamolbu srbskih oblasti.

7. Spise i izprave ne treba popratiti, ako ne predleži osobiti razlog, posebnim izvješćem, već jih valja staviti u zamotni arak, na koj se izvana predmet uredovanja napiše u formi rubruma.

8. U koliko se od zamoljujuće oblasti ustanovljuje rok, valja paziti na to, da takove odredbe prispiju zemaljskoj vladi bar šest nedelja prije ustanovljena roka.

9. Zabranjeno je, strankam izravno ili putem pošte dostavljati sudbene spise ili pako neposredno dopisati bud s oblastmi srbskimi, bud s austro-ugar. misijom ili s austro-ugar. konzulatom.

10. Konačno se opažuje da i sudovi ovozemni u koliko bi jim izravno prispjeli dopisi oblasti srbskih ne imaju iste uvažiti, već su dužni predložiti jih kralj. zemaljskoj vladi.

(Okružnica kr. banskoga stola od 4. lipnja 1884. br. 12739. glede dopisivanja s oblastmi kraljevine Srbije).

Pošto se jošte svendilj dogadja, da ovozemni prvomolbeni sudovi svoje rješitbe, koje se imadu dostaviti strankam stanujućim u Srbiji, odpravljaju neposredno na c. i kr. austro-ugarski konzulat u Biogradu i pošto uzprkos opetovanim opomenam nije pošlo za rukom pritegnuti sve sudove da vrše postojeće propise glede načina obćenja s oblastmi kraljevine Srbije, to se usljed naredbe visoke kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 25. svibnja 1884. br. 7727. svi ovozemni sudovi prve molbe upozorjuju, da se imadu u pogledu obćenja s kraljevinom Srbijom točno ravnati po naredbi bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i

Dalmacije od 17. srpnja 1883. broj 2709., saobćenoj podčinjenim sudovom okružnicom banskoga stola od 25. srpnja 1883. broj 15065., ter će stići globa od 10 do 50 for. predstojnika svakoga suda, koj bude u buduće uzradio proti spomenutoj naredbi.

(O kružnica k. banskoga stola od 28. srpnja 1880. br. 8814 glede dopisivanja s oblastmi i uredi kraljevina i zemalja zastupanih u carevijskom vieću. Ur. sbir. br. 16.)

Odpisom od 23. srpnja 1880. br. 6188 odredila je visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, što sliedi:

Ovozemne sudbene oblasti imadu u napredak sve zamolnice i ine službene spise, usljed kojih bi oblasti i uredi kraljevina i zemalja zastupanih u carevijskom vieću, koji ne ureduju hrvatskim jezikom, imali usljed inicijative, poprilmjene po ovozemnoj sudbenoj oblasti preuzeti kakovo uredovanje, dostavljati pod omotom „prevodnoj pisarni kralj. zemaljske vlade“, koja će ih, priklopiv im njemački prevod, odpraviti na svoje opredieljenje. Nu kralj. vladni ovaj odjel očekuje pouzdano, da će sudovi radi prištednje vremena i u interesu službe po mogućnosti sastaviti takove spise odmah u njemačkom jeziku ili priklopiti im bez sudjelovanja prevodne pisarne njemačke prevode, ter ih odpraviti neposredno na uvodno spomenute oblasti.

Usuprot pako imadu ovozemni sudovi sva riešenja, uzsliedivša na zamolnice oblasti kraljevina i zemalja zastupanih u carevijskom vieću u buduće odpravljati neposredno na dotične oblasti, što u ostalom i opet ne će priečiti ovozemne sudbene oblasti, da same sastave takova riešenja u jeziku njemačkom ili da im same priklope umah njemačke prevode.

(D o d a t a k k okružnici k. banskoga stola od 28. srpnja 1880. br. 8814 glede dopisivanja s oblastmi i uredi kraljevina i zemalja zastupanih u carevijskom vieću [Uredovne sbirke naredaba pravosudne struke svezak I. br. 16.]

O kružnica kralj. banskoga stola od 10. siečnja 1883., br. 558, kojom se okružnica k. banskoga stola od 28. srpnja 1880. br. 8814 glede dopisivanja s oblastmi i uredi kraljevina i zemalja zastupanih u carevijskom vieću, uvadja u područje bivše hrvatsko-slavonske krajine.)

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, obnašla je odpisom od 31. prosinca 1882. br. 17.138 svoju naredbu od 23. srpnja 1880. br. 6188, tičuću se dopisivanja ovozemnih sudbenih oblasti s oblastmi i uredi kraljevina i zemalja zastupanih u carevijskom vieću protegnuti i na područje bivše hrv.-slavonske krajine.

Što se svim sudovom bivšega hrvatsko-slavonskoga krajiškog područja privitkom uredovnoga prepisa okružnice ovoga ban-

skoga stola od 28. srpnja 1880. br. 8814. znanja i shodna ravnanja radi saobćuje.

(Naredba kr. hrvatsko-slavonske-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 12. listopada 1885. br. 11.802, glede načina, kako se imaju adresirati, kako li udesiti zamolnice na inozemne, imenito francezke i belgijske oblasti. Ur. sbir. br. 82.)

Usljed poticaja sa strane francezke i kralj. belgijske vlade upućuju se sudovi, da u svojih zamolnicah na inozemne oblasti, imenito na oblasti Francezke i Belgije nazivu oblasti, na koju je zamolnica upravljena, buduć ista često nije vlastna, pometnjom na nju upravljenoj zamolnici udovoljiti, svaki put u naslovu i kontekstu dodadu formulu „ili ma koja ina za provedbu zamolnice zvana oblast“.

Podjedno se određuje, da se sva zamolna pisma na inozemne oblasti, u koliko nije posebnimi propisi za pojedine zemlje i pojedine kategorije službenih pisama ino određeno, imaju odpravljati putem diplomatskim.

Usljed toga podnašati će sudbene oblasti takova pisma redovitim službenim putem, t. j. posredovanjem kr. banskoga stola kr. zemaljskoj vladi odjelu za pravosudje, radi dalje odredbe i to bez svakog popratnog izvješća pukim napisom (rubrumom).

(Okružnica kr. banskoga stola od 17. siečnja 1883. broj 935, kojom se sudovom saobćuje naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 4. siečnja 1883. br. 14.816 u pogledu zamjenite kompenzacije troškova za sudbena uredovanja, što ih na zamolnice sudova u za posjednutih zemljah Bosne i Hercegovine obavljaju ovozemne sudbene oblasti i obratno. Ur. sbir. br. 96.)

Usljed dogovora, utanačena s c. kr. zajedničkim ministrom financija u pogledu zamjenite kompenzacije troškova za sudbena uredovanja, što ih na zamolnice sudova u zaposjednutih zemljah Bosne i Hercegovine obavljaju ovozemne sudbene oblasti i obratno, određuje visoki kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljski vladni odjel za pravosudje odpisom od 4. siečnja 1883, br. 14.816 što sledi:

U kaznenih stvarih imaju hrvatsko-slavonski sudovi troškove, što im se naberu izvršbom zamolnica od sudbenih oblasti u zaposjednutih zemljah Bosne i Hercegovine, namiriti iz svojih naklada za troškove kaznenoga postupnika i ovrhu kazni slobode bez prava na naknadu: popis pako nastalih troškova imade se vazda odpraviti sudištu, od kojega je stigla zamolnica, zajedno sa spisi.

Na isti način postupati će i sudovi u rečenih zaposjednutih zemljah.

Prema ovoj naredbi ima se postupati u svih slučajevih, u kojih je počam od 20. rujna 1882. obavljena zamolnica koje sudbene oblasti u zaposjednutih pokrajinah.

(D o d a t a k k okružnici kr. banskoga stola od 17. siečnja 1883. br. 935, kojom se sudovom saobćuje naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 4. siečnja 1883. br. 14.816 u pogledu zamjenite kompenzacije troškova za sudbena uređivanja, što ih na zamolnice sudova u zaposjednutih zemljah Bosne i Hercegovine obavljaju ovozemne sudbene oblasti i obratno. Uredovne sbirke naredaba pravosudne struke svezak I. br. 96.

Okružnica kr. ba. skoga stola od 9. siečnja 1884. kojom se sudovom saobćuje odpis kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosudje od 29. prosinca 1883. br. 9562.)

Odpisom od 29. prosinca 1883. br. 9562. priobćio je visoki kralj. vladni odjel za pravosudje banskomu ovomu stolu sljedeće:

„Usljed novijega dogovora, utanačena sa c. kr. zajedničkim ministrom financija u pogledu zamjenite kompenzacije troškova, što ih na zamolnice tuzemnih sudova obavljaju sudovi u Bosni i Hercegovini i obratno odredjuje se, da se naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 4. siečnja 1883. br. 14.816 ima protegnuti i na one slučajeve, u kojih su troškovi kaznenoga postupka nastali i prije 20. rujna 1882. ter nepodmireni ostali, daklem da ovozemni sudovi ne će moći tražiti naknade troškova ni za uređivanja obavljena i prije 20. rujna 1882. na zamolbu bosansko-hercegovačkih sudova“.

O čemu se svi sudovi prve molbe znanja i ravnanja radi obavješuju.

(N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 6. studenoga 1889. br. 12.848, glede načina dopisivanja s oblastmi Bosne i Hercegovine. Ur. sbir. br. 321.)

Pošto je gospodin c. kr. zajednički ministar financija dopisom od 8. srpnja 1889. br. 4972 ovamo priobćio, da ne ima zapreka, da se dosadani način korespondiranja ovozemnih upravnih i sudbenih oblasti s bosansko-hercegovačkim oblastmi I. i II. molbe putem bosansko-hercegovačke zemaljske vlade za prosto službene poslove dokine, nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, u interesu pospiesenja službenog dopisivanja odnosnu svoju naredbu od 28. lipnja 1880. br. 5276 izvan krieposti staviti, ter dozvoliti, da ovozemne sudbene oblasti, mogu u prosto

službenih poslovih občiti neposredno s oblastmi Bosne i Hercegovine.

Samu u predmetih, koji ne spadaju na običnu korespondenciju, imenito u svih poslovih, spadajućih na državno redarstvo ili u predmetih, koji se tiču činovničkoga osoblja (personalija) ima se i u buduće kao i dosada s bosansko-borčegovačkim oblastmi bezuvjetno občiti putem kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe.

(O kružnica kralj. banskoga stola od 28. lipnja 1887. br. 15394., kojom se sudovi upozoruju na točno obdržavanje okružnice kr. banskoga stola od 28. srpnja 1880. br. 8814 (uredovne sbirke naredaba pravosudne struke svezak I. br. 16.) glede dopisivanja s oblastmi i uredi kraljevina i zemalja zastupanih u carevinskom vieću. Ur. sbir. br. 253).

Pošto se u novije doba ponavljaju slučajevi, da se ovopodručni sudovi ne drže strogo propisa ovostrane okružne naredbe od 28. srpnju 1880. br. 8814 (uredovna sbirka naredaba pravosudne struke svez. I. br. 16.) glede dopisivanja s oblastmi i uredi kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, to se usljed odpisa visoke kr. zemalj. vlade, odjela za pravosuđe od 15. lipnja 1887. br. 8067 svi ovozemni sudovi prve molbe strogo upozoruju, da se imadu u pogledu obćenja s rečenimi oblastmi točno ravnati po ustanovah uvodno spomenute ovostrane okružnice uz dodatak, da će za slučaj, ako se bude uzradilo proti spomenutoj naredbi, svakog predstojnika suda stići globa od 10—50 for.

(O kružnica kr. banskoga stola od 30. svibnja 1894. br. broj 11.878. Ur. sbir. br. 511.)

Povodom tim, što je jedan kr. kot. sud dopis jednoga c. kr. sudišta, uzsledivši kao odgovor na vlastitu zamolnicu, poslao — bez opravdanoga razloga — predhodno prevodnoj pisarni kralj. zemaljske vlade radi prevoda sa njemačkoga na hrvatski jezik, pozivaju se usljed odpisa vis. kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 19. svibnja 1894. broj 5.903. svi sudovi u obsegu kr. banskoga stola na što točnije obdržavanje ovdašnje okružnice od 28. srpnja 1880. broj 8.814. (uredovna sbirka naredaba pravosudne struke sv. I. br. 16), za da se u interesu službe predupredi po mogućnosti zavlacenje stvarnoga riešenja kao i da se bez nužde i potrebe ne opterećuje prevodna pisarna kr. zem. vlade.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 5. travnja 1888. br. 16310, kojom se proglašuju naredba c. i kr. zajedničkoga ratnoga ministarstva od 16. studenoga 1887. broj 5047, o tom, kako imade c. kr. vojno mjestno zapovjedništvo na otoku

Ada Kaleh postupati u kaznenih iztragah. Ur. sbir. broj 252.)

C. i kr. zajedničko ratno ministarstvo obnašlo je, sporazumjev se s c. i kr. zajedničkim ministarstvom za izvanjske poslove, zatim s c. kr. ministarstvom pravosudja s kr. ugarskim ministarstvom pravosudja i s kr. hrvat.-slavon.-dalmatinskom zem. vladom, u pogledu načina, kako imade u kaznenih slučajevih, sbivših se na otoku „Ada Kaleh“ postupati tamošnje ces. i kr. vojno mjestno zapovjedništvo, odpisom svojim od 16. studenoga 1887. hr. 5047., upravljanim na rečenu vojničku oblast, izdati sljedeće provizorne odredbe:

Bit će dužnost c. i kr. vojnoga mjestnoga zapovjedništva u Ada Kaleh, da s mjesta, čim dozna za kažnjivi čin, s kojega se okrivljuje državljanin monarkije, preslušanjem svjedoka i oštećenika, preduzećem očevida, zaustavom i opisom predmeta, na kažnjivo djelo odnosećih se, kao i ustanovljenjem štete, učin povjerenstveno što točnije ustanovi počinitelja pronadje, okrivljenika saslušaj, u važnijih slučajevih, prema okolnostim, osobito ako postoji sumnja, da će pobjeći, pritvor okrivljenika odredi, ter sabere podatke o razlozih sumnje, koji bi mogli služiti za uglavljenje krivca.

Kad se radi o tjelesnoj ozledi ili usmrćenju, valja povjerenstvene izvide voditi u pravilu uz sudjelovanje dvojice liečnika, koji će imati obaviti pregledanje ozledjenika, dotično ogled mrtvacu i otvorenje mrtvogoga tiela, ter o tom izdati nalaz i mišljenje. — U slučajevih nužde i kod tjelesnih ozleda neznatnije naravi dovoljno je, da se prizove jedan liečnik. — Sačinjene predizvidne spise imade vojno mjestno zapovjedništvo, zatim, skupa s predmeti kažnjivoga djela, ustupiti onomu ovozemnomu kaznenomu sudu, pred koj spada okrivljenik prema osobnim i zavičajnim svojim odnošajem. Vojno mjestno zapovjedništvo imat će, u koliko je moguće, udovoljiti daljnim zahtjevom rečenoga suda toli u pogledu osobe okrivljenika, koli u pogledu inih odredaba, koje se još provesti imadu:

Ostavlja se ipak vojnomu mjestnomu zapovjedništvu na volju, da predizvidne spise dostavi nadležnomu ovozemnomu sudu budi neposredno, budi posredovanjem odnosnih središnjih oblasti (c. kr. ministarstva pravosudja, kr. ug. ministarstva pravosudja, kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade).

Što se ovim svim kr. sudbenim oblastim i državnim odvjetništvom stavlja do znanja.

(N a r e d b a bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 31 siečnja 1890. br. 1430. glede načina dopisivanja s inozemnim oblastmi. Ur. sbir. br. 341.)

Ovozemne sudbene oblasti imadu u buduće sve dostave i zamoynice, upravljene na inozemne oblasti, koje se moraju odpre-

mati diplomatsčkim putem, podastirati neposredno kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosuđe, u koliko se ne radi ob izručbi zločinaca, u kojem slučaju vriede i nadalje postojeći propisi.

Sve dosadanje naredbe, u koliko što protivna sadržavaju, stavljaju se izvan krieposti.

(Naredba* bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 17. svibnja 1893. br. 6.043., upravljena na sve kr. sudove I. molbe i sva kr. državna odvjetništva u predmetu uzajamne pravne pomoći, koja se ima pružiti izmedju kr. sudova i odvjetništva ugarskih i hrvatsko-slavonskih u gradjanskih (parbenih i izvanparbenih) i kaznenih predmetih (broj 34. sbornika od g. 1893. Ur. sbir. br. 459.)

U svrhu, da se izmedju hrvatsko-slavonskih i ugarskih sudova osigura jednoličnost i normalnost pružanja pravne pomoći, određujem sljedeća:

I. Obćenite odredbe.

1. Hrvatsko-slavonski sudovi imaju udovoljiti službenim zamolnicam kr. sudova ugarskih tako u gradjanskih kao i kaznenih premetih, kr. hrv. slav. državna odvjetništva pako u kaznenih premetih isto tako, kao i zamolnicam kr. hrv.-slav. sudova, u koliko dolje točke ne sadržavaju odredaba, različitih od toga obćenitoga načela.

Zamolnice, upravljene po ugarskih državnih odvjetništvi u hrv.-slav. sudove ili državna odvjetništva, imaju se riešavati uz gornje ograničenje istim načinom kao dopisi hrv.-slav. kr. drž. odvjetništva sličnog premeta.

2. Kr. hrv.-slav. sudovi i državna odvjetništva ne mogu u području Ugarske obavljati uručenja nikada putem pošte, već su dužna zamoliti za uručenje svojih pozivnih odluka i rješitaba, ili pozivnica polag stana ili obitavališta dotične stranke nadležan kraj. ugarski sud, označiv izričuo tako u sadržaju svojih dopisa, kao i pod brojem uručbenim i to, da li je zamolnica upravljena u gradjanskom ili kaznenom predmetu.

U tu svrhu, da za uručenje zamoljena ugarska pravosudna oblast o kakvoći u hrvatskom jeziku sastavljenog dopisa odmah iza primitka istog na čistom bude, ima se pod uručbeni broj zamolnice kraj gradjanske i kaznene oznake staviti i oznaka „Civ.“ ili „Crim.“

3. Domaći sudovi i državna odvjetništva dobiti će od ugarskih pravosudnih oblasti ovdje uručiti se imajuće odluke i druge sudbene rješitbe takodjer providjene s gornjom oznakom, te su dužni

* Iz ove je naredbe izpušten II. dio, koji govori o pravnoj pomoći gradjanskoj.

od ovih one, koje su donešene u kaznenom predmetu, uručiti stranki uvijek skupa s hrvatskim prevodom. Ako se ovdje i obitavajuće osobe pozovu pred koj ugarski sud kao okrivljenici, neka ih upozori na uručenje zamoljeni sud posebnom odlukom, da imaju doći pred pozivajući sud i da tako svoje prigovore proti nadležnosti, kao i druge prigovore i meritorne pravne liekove kod pozivajućega ugarskoga suda podastrieti imadu, jer će se u pravomoćnoj osudi ovih sudova eventualno ustanovljena kazna bezuvjetno ovršiti imati.

Usuprot u građansko-parbenih i izvanparbenih poslovih prispjele magjarske pozivnice i sudbene rješitbe imadu se redovito uručiti u izvornom tekstu bez prevoda, i samo kad bi se stranka ustručavala isti bez prevoda primiti, ima se priložiti i službeni hrvatski prevod uručenoga magjarskoga spisa.

4. Osim obave uručjenja ima se u svrhu obave svakog sudbenog pravnog čina, (n. pr. u građanskih predmetih preslušanje svjedoka, sudbeni očevid, preslušanje vještaka položenje prisege, obava ovrhe, osiguranja ili sequestracije itd., u kaznenih predmetih dostava spisa, uapšenje i prepraćenje okrivljenika, ovršenje pravomoćno ustanovljene kazne itd.), upraviti zamolba neposredno na nadležan ugarski sud u obliku dopisa, a u tom službenom spisu valja obširno i jasno razložiti predmet zamolbe.

5. Zamolnice i odgovore upravljene na ugarske sudove i odvjetništva valja sastaviti na hrvatskom jeziku, a za prevod istih skrbiti će se dotična ugarska oblast.

U građanskih i gruntovnih predmetih pristoji strankam pravo pobrinuti se u vlastitom interesu za to, da se zamolbeni dopis sa prilozi na njihov vlastiti trošak po kojem stalnom sudbenom zakletom tumaču sa magjarskim prevodom providi.

Zamolnice u kazneno-izražnih predmetih neodgodivo žurne naravi, na primjer tičuće se kaznenoga predmeta koje u iztražnom zatvoru ili u biegu nalazeće se osobe, imadu biti bezuvjetno priposlane izvorno u hrvatskom jeziku, nu takovu zamolnicu može u interesu ubrženja postupka providiti s magjarskim prevodom iznimno onaj hrvatsko-slavonski sud ili državno odvjetništvo, koje zamolnicu odpravlja.

6. Hrvatsko-slavonski sudovi i državna odvjetništva dužna su primati od ugarskih pravosudnih oblasti na njih upravljene magjarske dopise. U koliko bi nastala nužda, da isti pravedni budu, neka se radi izvršenja toga obrate sudovi i državna odvjetništva neposredno onom najbližemu sudu, kod kojega je za magjarski jezik namjesten stalni zakleti tumač, eventualno neka zamole za prevod prevodnu pisarnu kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade.

7. Naredba od 11. lipnja 1887. br. 7140 (sbirka naredaba pravosudne struke svezak II., br. 211), kojom je određeno, da se tuzemni kotarski sudovi ne imadu obraćati sa svojimi zamol-

nicami neposredno na ugarske občinske sudove, ostaje i nadalje u krieposti ter se proteže i na tuzemna kralj. državna odvjetništva.

Isto tako ostaju i nadalje u krieposti §§. 6. i 7. naredbe od 4. rujna 1885. br. 12832 (sbornik br. 47 i sbirka naredaba pravosudne struke sv. I. br. 66), po kojih se mjestni sudovi ne imaju sa zamolnicami obraćati neposredno na ugarske sudove.

8. Refundiranje prevodnih troškova, nuždih uslied odredaba, sadržanih u točki 3. ne mogu se zahtievati od zamoljujućih ugarskih sudova. Ti troškovi imaju se podmiriti iz kaznene naklade.

U pogledu namirenja troškova, nastalih uslied zamolnica ugarskih pravosudnih oblasti mjerodavna je naredba izdana dne 4. rujna 1885. br. 12832 i 31. prosinca 1887. br. 53 (sbornik br. 47 od g. 1885. i br. 8 od god. 1888 sbirka naredaba pravosudne struke svez. I., br. 66 i svez. II. br. 243).

III. P r a v n a p o m o ć k a z n e n a .

12. Uslied državne zajednice, postojeće izmedju kraljevine Ugarske i kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, ne ima mjesta izmedju ovih dvih pravosudnih područja formalnomu izručivanju zločinaca.

Ako je dakle koja u Hrvatskoj i Slavoniji obitavajuća osoba u području kraljevine Ugarske počinila kažnjivo djelo, tad su dužni hrvatski sudovi dotičnika radi nastavka postupka, eventualno uapšenja i izrečenja osude na zamolnicu ugarskih sudova bezuvjetno prepratiti dati, i to ne upuštajuć se u prosudjivanje toga, da li upitno djelo sačinjava kažnjivi čin polag zakona stojećih u krieposti u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji (vidi t. 13. ove naredbe).

U suprot, u koliko je okrivljenik onaj kažnjivi čin, sbog kojeg se zahtjeva njegovo prepraćenje od ugarskih pravosudnih oblasti, počinio u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, ima se uzkratiti prepraćenje, jerbo je u pogledu upitnog čina u smislu pravila u krieposti stojećega kaznenoga postupka na temelju načela „forum delicti commissi“ pozvan na postupanje nadležan hrvatski sud.

Radi toga mora da bude u odnosnoj od ugarskoga suda potekloj zamolnici točno naznačen čin, sbog kojega se moli dopraćenje okrivljenika, a podjedno potanko navedeno i označeno, gdje je to kažnjivo djelo počinjeno.

Ako zamolnica u tom pravcu ne bi bila podpuna ima se radi popune toga manjka upraviti žurni dopis na onaj sud, od koga je zamolnica potekla.

U svrhu pako, da ne zapne izvršenje zamolnice, upravljene po sudu hrvatskom, na koju ugarsku pravosudnu oblast radi prepraćenja kojega okrivljenika, imat će se u ovakovoj zamolnici

navesti potanko dotični kažnjivi čin i izrično označiti „forum delicti commissi“.

13. Iznimki od propisa, sadržanih u alineji prvoj i drugoj točke 12. ima mjesta samo onda, ako je jedna osoba ili više njih počinila kažnjivo djelo stranom u području Hrvatske i Slavonije, stranom pako u području Ugarske.

U tom slučaju, — u koliko medju ovimi kažnjivimi djeli ne ima nerazdruživoga saveza, — imati će hrvatski sud kažnjivo djelo počinjeno u području kraljevina Hrvatske i Slavonije samostalno podvrći kaznenomu postupku, a priobćit će tečajem postupka na vidjelo iznešene podatke, nužдне za progon kažnjivih čina, počinjenih u području kraljevine Ugarske, nadležnomu ugarskomu sudu.

U takovom slučaju ima se kazan gubitka slobode, koja bude izrečena eventualno po hrvatskom sudu, — u koliko je osudjenik zatvoren u kojem ugarskom uzištu — ovršiti nakon ovrhe kazni izrečene po ugarskom sudu (vidi točku 15. ove naredbe).

U koliko su pako na obih područjih počinjena kažnjiva djela međusobno u nerazlučivom savezu, kao takodjer i onda, ako između ugarskih i hrvatsko-slavonskih sudova unatoč gornjim odredbam nastane sukob o nadležnosti, imadu se svi spisi žurno podastrijeti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosuđe.

14. Iz načela bezuvjetne i uzajamne pravne pomoći, postojeće između kraljevine Ugarske i kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, sliedi, da se zamolnicam ugarskih sudova ili odvjetničtva molećih za utjeranje koje pravomoćno ustanovljene novčane globe ili za uapšenje ili prepraćenje pravomoćno na gubitak slobode odsudjene osobe u svrhu ovršenja kazni imade bezuvjetno udovoljiti.

15. U pogledu uzajamnog ovršenja kazni gubitka slobod valjat će propis, da se ima kazan robije i državne uze (po ugarskom kaznenom zakonu) bud kojeg trajanja, nadalje kazan teške tamnice, i tamnice (po hrvatskom kaznenom zakonu) bud kojega trajanja, zatim uze (po ugarskom kaznenom zakonu), ter strogoga zatvora i zatvora (po hrvatskom kaznenom zakonu) preko godine dana ovršiti uvijek u kojem uzištu one zemlje, gdje leži sud, koj je kazan pravomoćno ustanovio.

U predmetu ovršenja kazni tamnice i uze (po ugarskom kaznenom zakonu) ne dulje od godinu dana, odnosno isto takove kratkotrajne kazne strogoga zatvora (§. 245 k. z.) i kazne zatvora (§. 244. k. z.) pristoji osudjeniku pravo moliti, da može takovu kazan slobode pretrpiti u uzištu kojega suda ili odvjetničtva u zemlji njegovog prebivališta.

Uslied toga, ako od kojega ugarskoga suda sudu stigne zamolnica za prepraćenje takova osudjenika u svrhu ovrhe kazni, koj je po ugarskom sudu na tamnicu ili uzu u trajanju ne preko

godinu dana osuđen, a stanuje u području Hrvatske i Slavonije, tad se ima osuđenik o tom uz upozorenje na gornje svoje pravo obavjestiti time, da ima svoju na kr. ugarskog ministra pravosudja upravljenu i valjano obrazloženu molbenicu, providjenu prevodom magjarskim najdulje u roku od 8 dana podastrieti bud polag njegovog obitavališta nadležnom hrvatskom sudu, bud neposredno kr. ugarskom ministru pravosudja.

Ako svoju molbenicu podastre neposredno rečenom ministru, tad ima o tom, da je to učinjeno, izkazati se u odredjenom roku kod nadležnoga zamoljenoga hrvatskoga suda.

Ako osuđenik svoju molbu za vrieme zapornoga roka podu o ne bi, ili se ne bi izkazao, da je istu podnio neposredno kralj. ugarskomu ministru pravosudja, tad će se imat udovoljiti zamolnici prepraćenjem osuđenika.

Usuprot ako u Ugarskoj obitavajuća, po hrvatsko-slavonskom sudu osuđena osoba, bude pozvana na nastup kazni pred nadležni hrvatsko-slavonski sud, moći će se i ona za dozvolu pretrpljenja kazni u kojem ugarskom uzištu obratiti molbenicom providjenom s hrvatskim prevodom upravljenom bud izravno, bud putem ugarskoga suda, nadležna prema osuđenikovu obitalištu, na kr. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje, koja će, saslušav mnienje kr. banskog stola, izdati u tom pogledu dalju odredbu.

Ako se kazan slobode na osobi osuđenoj u Hrvatskoj Slavoniji ovrši u Ugarskoj, imadu se usljed obave kazni nastali troškovi refundirati iz kaznene naklade onoga suda I. molbe, koj je osudu izrekao, i to onomu ugarskomu sudu, u kojega uzištu je kazan ovršena.

16. Za slučaj neutjerivosti globa, dosuđenih po ugarskih kr. sudovih i kr. hrvatsko-slavonskih financijskih sudovih radi dohodarstvenih prekršaja, odmjerena kazan uze odnosno zatvora ima se takodjer uzajamno i bezuvjetno ovršiti.

Ako se od osuđenika, boravećeg u Hrvatskoj i Slavoniji, nebi mogla utjerati po ugarskih sudovih radi dohodarstvenog prekršaja odmjerena novčana globa, to će na temelju zamolnica, koje kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, stignu od ugarskih oblasti, rečeni vladni odjel uputiti dotični kotarski sud na ovršenje kazni slobode, zamjenjujuće novčanu globu.

Usuprot, ako se ima na osobi, obitavajućoj u Ugarskoj, ovršiti po hrvatsko-slavonskih financijskih sudovih radi dohodarstvenog prekršaja u mjesto neutjerive novčane globe ustanovljena kazan uze odnosno zatvora, tad se ima u dotičnom dohodarstvenom predmetu u I. molbi postupajući sud obratiti na kr. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje.

Troškovi obave kazni imaju se dotičnomu sudu iz višaka dohodarinske globalinske naklade u svakom slučaju refundirati;

nu rezumjeva se samo po sebi, da se imaju isti — u koliko je moguće — utjerati iz imetka osudjenikovog.

17. Gospodin ugarski ministar pravosudja upravio je na podređene si pravosudne oblasti okružnicu sličnog sadržaja.

§. 24. Ako kazneni koj sud opazi nemarnost, ili otezanje u izpunjenju molbe, koju je na drugu koju vlast upravio: ima to obznaniti vlasti onoj, koja je rečenoj nemarnoj neposredno pretpostavljena. Ako kazneni sud dužnost ovu u nemar vrgne, neće se moći izpričati zatezanjem druge koje vlasti.

Ovaj propis vriediti ima napose onda, kada državni odvjetnik u onih slučajevih, u kojih je po zakonu obvezan predati uz koji opredieljeni rok izjavu ili kakav predlog, točno nevrši svoje dužnosti.

(Sravni §. 27. austr. kaz. postup.).

§. 25. Vlastni su sudovi, kada je potriebno, u pomoć pozivati oružanu moć bez posredovanja ikoje druge vlasti.

(Sravni §. 28. austr. kaz. post.).

Vidi naredbu kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 16 veljače 1897. br. 61905. ex 1896., kojom se izdaje novi naputak o tom, kako imadu postupati javne vlasti prigodom uporabe brahija zajedničke vojske ili domobranstva (broj 12. sbornika od g. 1897.)

V di privremeni organički zakon o zemaljskom četničtvu (oružničtvu) od 18. siečnja 1850., br. 19. dr. z. l.

GLAVA TREĆA.

O djelokrugu državnoga odvjetništva i ob odnošaju njegovu k sudovom u obće.

§. 26. Kod svakoga sudbenoga stola ima biti po jedan državni odvjetnik, a kod bankskoga stola i stola sedmorice jedan državni nadodvjetnik s potrebitim pomoćnim osobljem.

Namjestnici kada zamjenjuju državnoga odvjetnika ili državnoga nadodvjetnika povladjeni su za svakolika ovim pripadajuća uredovna djelovanja.

(Sravni §. 29. austr. kaz. post.).

§. 27. Poslovi državnoga odvjetnika jesu sljedeći :

a) u postupku iztražnom udioničtvovati, kao što je potanko razloženo u ovom zakonu;

b) po zaglavljenom postupku iztražnom o zločin-
stvih ili prestupcih činiti sudu primjerene predloge;

c) pri glavnoj razpravi o zločin-
stvih i prestupcih ima državni odvjetnik obavljati poslove javnoga tuži-
telja na korist javne sigurnosti i zakona;

d) zagledavati u sve spise, koji u postupku kaz-
nenom glede prekršaja dolaze povodom uporabe prav-
noga lieka (§. 412.) na sudbeni stol;

e) pregledavati iztrage radi prekršaja, koje se voditi
imadu kod sudova kotarskih, nalazećih se u okolišu
sudbenoga stola, udioničtvovati kod ustmenih raz-
prava radi prekršaja, kao i u obće opazke svoje o
tom stavljati do znauja državnomu nadodvjetniku;

f) u slučajevih zakonom dopuštenih proti izrečenim
sudbenim riešitbam, za koje obnadle, da nisu stvorene
u smislu zakona, poprimiti pritužbu, priziv odnosno
žalbu ništovnu na više oblasti sudbene, i

g) u obće za svega postupka kaznenoga skrbiti,
da se obdržavaju zakoni i da se odvrća svako ote-
zanje.

(Sravni §. 81. austr. kaz. post.).

§. 27. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim
se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svib-
nja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.).
Vidi čl. I. toga zakona.

Vidi okružnicu kr. banskog stola od 13. studena 1889. broj
27974. (ur. sbir. br. 327.), odtisnuta kod §. 77. k. p.

§. 28. Državni odvjetnici podređeni su držav-
nomu nadodvjetniku, ovaj pako banu.

(Sravni §. 80. austr. kaz. post.).

§. 29. Državnomu nadodvjetniku pripada sljedeće :

a) nadziranje i glavno upravljanje svih državnih

§. 27. Državno odvjetništvo može uložiti priziv proti osudi kotarskoga
suda i onda, ako nije preuzeo zastupanje privatoga tužitelja. (Plenarna
rješitba kr. stola sedmorice od 8. kolovoza 1891. broj 2390. „Mjesečnik“
XVII. str. 563.)

odvjetništva, koja su u okolišu banskoga stola; pak usljed toga može državni nadodvjetnik spomenutim državnim odvjetništvom davati naputke u obziru svih poslova, izbrojenih u §. 27., zatim umjesto njih u kazneno-sudbenih razpravah ili u drugih državnomu odvjetniku naloženih poslovih sam udioničtvovati, ili s važnih razloga pojedina djela izručiti kojemu drugomu uredniku državnoga odvjetništva, a ne onomu, koji je za ista zvan;

b) može on zagledavati u sve spise, koji u stvarih kaznenih dolaze na banski stol i stol sedmorice;

c) može on ureda radi ili po na logu bana proti osudam sudova kaznenih, koje su osnovane bud na povriedi bud na krivoj uporabi zakona, kao i proti svakomu protuzakonitomu zaključku ili postupku suda kaznenoga, za koji dozna, na obranu zakona podići žalbu ništovnu, a to i onda, kad se nijedna stranka nije u zakonitom roku poslužila pravnim liekom žalbe ništovne.

U tu svrhu imat će državni odvjetnici one slučajeve, za koje sciene, da su podobni za takovu žalbu ništovnu, predložiti državnomu nadodvjetniku.

(Srvani §§. 32. i 33. austr. kaz. post.).

§. 29. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 30. Državni odvjetnici (nadodvjetnik) čine predloge svoje ustmeno ili pismeno, i o svakom predlogu ima se stvoriti sudbena odluka. Na isti način daju oni očitovanje o predlozih okrivljenikovih ili o pita-njih od suda sastavljenih.

Državni odvjetnici (nadodvjetnik) mogu biti pri viećanju suda, izim ako se radi o riešitbi kod glavne razprave ili kod sudbenoga ročišta za razpravu žalbe

§. 30. Državna odvjetništva nisu ovlaštena izpitivati, da li se zaključak sudista slaže sa gl. sovanjem sudbenoga sora. (Rjes. Kasac. suda u Beču od 24. studenoga 1877. br. 8330. i od 20. studenoga 1877. br. 9126.)

ništovne. Pri glasovanju i stvaranju odluke neimaju prava prisustvovati.

(Srvni §. 35. austr. kaz. post.).

§. 31. Propisi sadržani u §§. 23., 24. 25. valjaju takodjer i za državna odvjetništva.

§. 32. Sudovi i državna odvjetništva neodvisni su medju sobom.

§. 33. Sudovi imadu u svih slučajevih, gdje to zakon navlastito propisuje, prije nego stvore odluku, čuti predloge državnoga odvjetništva.

GLAVA ČETVRTA.

O privatnom tužitelju i privatnom učesniku.

§. 34. Kod prestupaka, koje sudovi kazneni po zakonu progoniti mogu samo na zahtjevanje kojega

§. 34. 1. a) Kada je zahtjev na progon stavljen po neovlaštenoj osobi valja po §. 394 k. p. zavrći prijavu.

b) Ako privatni tužitelj ne dodje na razpravu, nastaje zakonska predmnjeva, da je odustao od optužbe, koju se protudokazi oboriti ne može, pak zato ni nema mjesta povrati u prijašnje stanje ni obnovi postupka.

c) Kazneni sud ima ureda radi uvažiti zastaru. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 5. studena 1892. broj 3862 „Mjesečnik“ XIX. str. 187.).

2. a) Ako privatni tužitelj ne dodje na razpravu, ima se po §. 34. k. p. smatrati, da je odustao od tužbe i optuženik po §. 250. t. 2. k. p. riešiti od optužbe, a nema mjesta obustavnom zaključku.

b) U takovom slučaju gubi privatni tužitelj prava privatnoga tužitelja, dakle i pravo priziva proti odriješujućoj osudi (§. 415. al. 3 i 420 k. p.). (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 23. lip. 1894. broj 2012 „Mjesečnik“ XX. str. 464. i od 20. listopada 1894. br. 3137. „Mjesečnik“ XXI str. 30.).

3. Ako privatni tužitelj na koncu razprave ne učini konačnoga predloga smatra se, da je odustao od optužbe. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 8. prosinca 1893. broj 4299. „Mjesečnik“ XX. str. 78.).

4. a) Ako privatni tužitelj ne dodje na razpravu ima se po §. 34. al. 3. k. p. smatrati, da je od tužbe odustao, te se ima optuženi riešiti od optužbe po §. 250. t. 2. k. p.

b) Zakonska predmnjeva §. 34. al. 3. ne može se oboriti protudokazi, te nema po zakonu mjesta povrati u stanje prijašnje (§. 305 k. p.) ni obnovi postupka (§. 293. al. 4. k. p.).

c) Privatni tužitelj ima pod inakom ništetnosti biti pozvan na razpravu (§. 399. al. 4. k. p.); inače ne može po §. 34. k. p.) uzeti, da je odustao od optužbe. Ako li uzprkos tomu uzsliedi absolutorna osuda i ona postane pravomoćnom, nije više dopušteno obrem judicatom proti okrivljeniku postupati; a ako je već nova razprava odredjena, ima se po §. 250. 3. k. p. od optužbe riešiti (§. 277. t. 9. slovo b k. p.). (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 16. svibnja 1896. broj 1306. „Mjesečnik“ XXII. str. 426.).

dotičnika, ima se taj dotičnik najprije obratiti na odvjetnika državnoga, kojega je razsudi ostavljeno, da li će po zahtjevu dotičnikovu sam predložiti ili neće, da se povede postupak kazneni. O tom se mora očitovati uz rok od 8 dana. U prvom slučaju može privatni tužitelj u sporazumku s državnim odvjetnikom, — u drugom pak slučaju ili sam za se ili po kojem punovlastniku začeti postupak kazneni.

Ako državni odvjetnik u tečaju postupka kaznenoga odustane od svoga sudjelovanja: može ga privatni tužitelj nastaviti sam; i ima privatni tužitelj osim prava, što mu ih zakon na pojedinih mjestih na vlastito podijeljuje, još i povlasticu, davati dok postupak iztražni traje, sudu sva ona sredstva, koja tužbu njegovu podupirati mogu, a tako i zahtjevati, da mu dopušteno bude zagledavati u spise iztražne; pri glavnoj pak razpravi može se rečeni privatni tužitelj, da obrazloži tužbu svoju, poslužiti svimi onimi pravi, koja inače idu državnoga odvjetnika.

Ako ne dodje na glavnu razpravu, ili ako na njoj neučini konačnih predloga, smatrat će se, da je odustao od tužbe.

(Sravni §. 46. austr. kaz. post.).

§. 35. Svaki, koj je u pravih svojih povriedjen zločinstvom ili prestupkom, koj valja progoniti ureda

5. Ako okrivljeni kod razprave uvriedi privatnoga tužitelja, vezan je privatni tužitelj na rok od 3 dana, propisan u §. 257. k. p. (§. 263. austr. k. p.) za podignuće tužbe. (Rješitba kasacion. sudišta u Beču od 2. studena 1883. broj 5135. M. 583.)

6. Privatni tužitelj, koji u času, kada ima staviti svoj konačni predlog, izjavlja, da stvar prepušta sudu, nije time učinio nikakav konačni predlog. (Plen. rješ. kasac. suda u Beču od 23. trav. 1885. br. 13601. M. 775.)

7. Državni odvjetnik, koji je preuzeo zastupstvo privatnoga tužitelja, nije time već vlastan u ime ovoga i uložiti i pravne liekove proti osudi na štetu obtuženika. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. siečnja 1886. br. 676.)

§. 35. 1. U izjavi povriedjenoga, da se pridružuje kaznenomu postupku (§. 35. k. p.), sadržan je i zahtjev na progon radi kažnjiva djela, koje se kazniti ima samo na zahtjevanje povriedjenoga. (Rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnog od 27. travnja 1895. broj 907. „Mjesečnik“ XXIII, str. 114.)

2. Stečajni upravitelj, koji se u ime stečajnih vjerovnika pridružuje kaznenom postupku, može za njih vršiti prava privatnoga učestnika (§. 35.

radi, može, dok nepričme glavna razprava, sbog svojih privatno-pravnih tražbina pridružiti se k postupku kaznenomu i postaje tim privatni učestnik.

Privatni učestnik ima prava sljedeća :

1. može državnomu odvjetniku i sudcu iztražitelju pružati sva sredstva, koja služe u svrhu, da okrivljenik bude uglavljen ili da se podkriepi tražba odštete;

2. može u spise, i to ako ne ima proti tomu osobitih razloga, zagledati i tečajem izvida i iztrage

3. na glavnu razpravu pozivlje se privatni učestnik s dodatkom, da ako i ne dodje, da će se razprava i u njegovoj odsutnosti provesti, i da će se predlozi njegovi pročitati iz spisa. Njemu je slobodno davati pitanja obtuženiku, svjedokom i vještakom ili, za učiniti drugih opazaka, dobiti rieč i za same razprave. Na kraju razprave, pokle državni odvjetnik učini svoj zaglavni predlog i obrazloži ga, dobit će ueposredno rieč, da navede svoje tražbe i da ih podkriepi te učini predloge one, za koje hoće, da o njih izrečena bude odluka u glavnoj presudi.

(Srvani §. 47. austr. kaz. post.).

§. 36. Povrh toga vlastan je privatni učestnik umjesto državnoga odvjetnika napram sljedećim ustanovam podignuti javnu obtužbu a i provesti ju :

1 38. hrv. k. p. — §§. 47. i 50 au. k. p.) (Rješitba kas. sudišta bečkog od 2. prosinca 1891. broj 13.788. M. 1521.)

3. Prava privatnoga učestnika stiče dotičnik, koji se pridružuje kaznenom postupku samo onda, ako to čini izrazito radi svojih privatno-pravnih tražbina. Izjava dotičnika, da se pridružuje kaznenomu postupku u svrhu, da se osumnjiceni progoni radi čina, radi kojeg je prijavljen, samo zato, jer ga on smatra kaznjivim, ne podjeljuje mu prava privatnoga učestnika. (Rješ. kasac. suda u Beču od 1. ožujka 1886. br. 15260. M. 893.)

4. Na glavnoj razpravi može privatni učestnik učestvovati, ako je najkasnije prije započete glavne razprave prijavio suda, da se pridružuje kaznenomu postupku. Da pako privatni učestnik mora prisustvovati glavnoj razpravi već u početku, nije nigdje propisano. (Rješ. kasac. suda u Beču od 20. rujna 1878. br. 7896. M. 180.)

5. Privatni učestnik ne može zahtievati, da bude pozvan na javnu razpravu pred k. sacijonalnim sudom, ako nije podjedno subsidijarni tužitelj. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 15. rujna 1885. br. 10768.)

§. 36. 1. Kada je priziv jedino na korist obtuženikovu poprimljen, ne može sudbeni stol kao prizivni sud bez predloga državnoga odvjetnika osudu kotarskoga suda dokinuti za to, što inkriminirani učin sačinjava zločinstvo.

1. kad državni odvjetnik odbije prijavu povriedjenikovu i neće da sudbeno progoni krivca, bilo odmah, bilo poslje obavljenih predizvida (§. 83), imat će povriedjenika o tom obavjestiti.

Povriedjenik je vlastan u ovom slučaju, ako izjavi da pristupljuje k postupku kaznenomu, predati predlog kod suda, neka se iztraga povede, i sud ima o tom predlogu, pošto stvar prije — ako je nužno — izvidi, zaključak stvoriti.

2. Kad državni odvjetnik odustane progoniti kažnjiv čin prije, nego što se okrivljenik pravomoćno sbog istoga stavi pod obtužbu, obavjestiti treba o tom privatnoga učestnika i ovaj je vlastan za osam dana, iza kako je dobio obavjest, ustmeno ili pismeno izjaviti sudcu iztražitelju, da ostaje nepomično pri progongenju.

Ako osoba povriedjena kažnjivim činom ne bude uredovno obavještena o tom, da je odstupio državni odjetnik, moći će izjavu pomenutu predati uz tri mjeseca po obustavljenu postupku.

Povriedjenik kao privatni učestnik može samo onda tražiti kod suda povedenje iztrage, kada državni odvjetnik odbije njegovu prijavu i neće da sudbeno progoni krivca, a ne i onda, kada očituje da neće postupati proti krivcu radi zločinstva, te ustupi prijavu kotarskomu sudu, da postupa proti krivcu radi prekršaja. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionoga od 7. stud. 1891. broj 101. „Mjesečnik“ XVIII. str. 89.)

2. Pravo privatnoga učestnika, da može sam nastavljati kazneni postupak, ako državni odvjetnik u tečaju istoga od svoga sudjelovanja odustaje, jest pravo javno, koje je spojeno samo s osobom onoga, koji je povriedjen, progoniti se imajućim kažnjivim djelom. To pravo ugasne smrću povriedjenoga, te se ne može izvršivati po pravnih nasljednicih i baštinićih njegovih, jer zakon izrazito ustanovljuje slučaje one, u kojih podjeljuje procesualna prava baštinićom i rodjakom stranaka u kaznenom postupku (§§. 278., 279. i 413. našeg kaz. post., a §§. 982., 283. i 465. austr. kaz. post.) Ako pako pravo privatnoga učestnika (tužitelja) da povede i nastav-kazneni postupak proti stanovitoj osobi, ugasne smrću njegovom, onda ne ima dvojbe, da prestaje i pravna kriepest njegove za života izdane punomoći, jer punomoćnik u pogledu pravnoga posla njemu povjerenoga može samo dotle svoga punovlasnika zastupati, dok on predstavlja osobu njegovu, što ne može biti u onom slučaju, kada smrću punovlasnika ugasne i pravo, koje se ima po njem izvršivati. Analogija §. 495. kaz. zak. pako ne može se uporabiti na zločine, pošto se propis ovoga §-a proteže samo na kažnjiva djela progoniti se imajuća na zahtjev privatne osobe. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. studenoga 1884. br. 6361. M. 680.)

3. Po smrti subsidiarnoga tužitelja ne može se obtužba nastaviti niti po baštinićih njegovih niti po članovih obitelji mu niti po zastupniku, ma da ovomu punomoć i glasi za slučaj smrti. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. studenoga 1884. br. 6361. M. 180.)

U jednom i drugom slučaju ima se takova izjava, u kojoj označen ima biti točno ne samo okrivljenik, nego i čin, koji mu se pripisuje, ujedno sa svimi spisi predložiti banskomu stolu, koj će, ako mu se uzvidi, da ima razloga, sbog kojega bi se progoniti imao okrivljenik, narediti, neka se povede ili obnovi iztraga.

Ako je okrivljenik jurve saslušan ob okrivni, podignutoj proti njemu, može tad banski stol i na temelju izjave privatnoga učestnika s mjesta izreći, neka se okrivljenik stavi pod optužbu.

3. Ako državni odvjetnik odustane od tužbe u takov čas, gdje je odluka, da se krivac stavlja pod optužbu, postala jurve pravomoćna, ima se to priobćiti privatnomu učestniku i izreći, da je vlastan sam uzdržati optužbu, nu da o tom ima izjaviti se za osam dana kod suda.

Na izjavu, koja se kašnje daje, ne može se imati obzir.

(Sravni §. 48. austr. kaz. post.).

§. 36. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. zbornika od g. 1888.) Vidi čl. I. trg. zakona.

§. 37. I onda, kada privatni učestnik radi kao tužitelj, prosto je državnomu odvjetniku, osvjedočiti se, kako teče postupak kazneni, a i vlastan je svako doba preuzeti iznova sudbeno gonjenje.

U ostalom ustanove ovoga kaznenoga postupnika, koje se odnose na privatnoga tužitelja, valjaju i za privatnoga učestnika, koj tužbu vodi mjesto državnoga odvjetnika, i to uz stege sliedeće:

1. nezavisi od njegove volje, predati tužbovnicu prije, nego obavljena bude iztraga;

2. proti odlukam suda ne ima on, osim pritužbe proti obustavi iztrage, nikakova pravna lieka;

§. 37. Oštećenik vlastan je pri prekršajih predložiti obnovu kaznenoga postupka. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 17. studena 1894. broj 3783. „Mjesečnik“ XXI. str. 127.)

3. nije vlastan poprimiti žalbe ništovne; proti osudi, izrečenoj u glavnoj razpravi, može se prizvati samo u toliko, u koliko je takov priziv u obće privatnomu učestniku podieljen.

Nije vlastan predlagati, da se obnovi kazneni postupak;

4. staviti okrivljenika na slobodu nije zapriečeno poradi onoga prava, koje pripada privatnomu učestniku po §. 36. br. 2.

U slučaju §. 36. br. 3. ima sud po svojem razboru odlučiti, da li valja zatvorena obtuženika još dulje zadržati.

(Sravni §. 49. austr. kaz. post.).

§. 37. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888, kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 38. Privatni tužitelj i privatni učestnik, a tako i njihovi zakoniti zastupnici, mogu vršiti svoju stvar sami ili po punomoćniku i uzeti sebi pravna zagovornika izmedj branitelja, uvrštenih u listinu.

Sud, kad obnadje za shodno, može naložiti privatnomu tužitelju ili privatnomu učestniku, odsutnomu od mjesta suda, neka imenuje punomoćnika, koji u tom mjestu stanuje, i uputiti jednoga i drugoga, neka si uzme pravna zastupnika izmedj branitelja, upisanih u listinu.

(Sravni §. 50. austr. kaz. post.).

(Okružnica kr. banskog stola od 24. rujna 1890. br. 22.502., kojom se saobćuje svim sudovom prve molbe II. dio naputka za pribavu zadovoljštine kod uvrieda i odponosti, izvedenih po osobah gradjanskoga stališa proti oružnikom. Ur. sbir. br. 368.)

§. 38. a) I obtužnica privatnoga tužitelja ili privatnoga učestnika mora biti pismena, al ne mora biti signirana po ovlastenom branitelju.

b) Samo sud, a ne sudac iztražitelj, je ovlašten naložiti privatnomu tužitelju ili privatnomu učestniku, da si uzme zastupnika izmedju branitelja.

c) Proti odredbi sudca iztražitelja, kojom obustavlja iztragu, pripada privatnom učestniku pritužba na sud, a tek proti odluci suda, kojom se ova odredba potvrđuje, pristoji mu pritužba na banski stol (Plenarna rješitba kralj. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 28. prosinca 1895. broj 4719. „Mjesečnik“ XXII. str. 158.)

Usljed naredbe vis. kr. zem. vlade, odijela za pravosudje od 17. rujna 1890. br. 11.293. priobćuje se svim sudovom I. molbe znanja i ravnanja radi II. dio naputka za pribavu zadovoljštine kod uvrieda i odpornosti, izvedenih po osobah građanskoga stališa proti oružnikom, što no je izdan okružnicom kr. oražnikog zapovjedništva u Zagrebu od 20. kolovoza 1890. br. 2528. voj. sud., kako sledi:

II.

Uvriede nanešene oružniku izvan službe.

Radi odstranjenja oprieka, koje su dosele postojale medju vojničkim propisi, te propisom gradj. kaznenoga postupnika, napose glede traženja zadovoljštine za uvriede, nanešene oružnikom osobno u izvanslužbenom odnošaju po građanskim osobah, stavilo se je oružničko zapovjedništvo u sporazumak s kr. hrv.-slavon.-dalm. zemaljskom vladom i to odielom za pravosudje, te bi u tom pogledu utanačeno sljedeće:

1. Slučajevi, gdje je izvanslužbeno uvriedjeni oružnik jedino osobno ovlašten ili po zakonitom svom zastupniku u smislu §. 38. gr. kazn. postupnika tražiti kod građanskoga kaznenoga suda uvrieditelja zadovoljštinu, označeni su u §§. 487. do 494. gradj. kazn. zakona odnosno §§. 760. do 767. vojn. kaznenog zakona.

Napose se ovdje iztiče, da u ovih slučajevih uvrieda imade samo mjesta kaznenoj iztragi i kažnjenju po §. 495. gr. k. z., odnosno §. 768. voj. k. z., ako to zaiste sam uvriedjenik oružnik.

2. Pošto ali prema imperativnom propisu §. 394. gr. kazn. postupnika ne može građanski kazneni sud uvažiti kaznene prijave, koje vodno ili krilno zapovjedništvo podiže, jer se ovo ne smatra po §. 394. gr. kazn. post. njegovim zakonitim zastupnikom, te mora kazneni sud prijavu ovakovu zavrći, odnosno započeti postupak obustaviti, to obzirom na to, te što opet oružnik prema službenim propisom nije ovlašten bez znanja svojega predpostavljenoga zapovjedništva kod civilnih kaznenih sudova podnašati prijave, a pošto opet oružnikova predpostavljena oblast radi izvan službeno sbivše se uvriede za oružnika kaznene prijave podnašati ne može — ustanovilo se je:

a) da oružnik radi njemu po građanskoj osobi nanešene uvriede poštenja, (vidi točku 1), sam sebi napiše kaznenu prijavu, pa ovu upravi na nadležni kotarski sud, no da ju službenim putem preko svoga predpostavljenoga vodnoga ili krilnoga zapovjedništva odpraviti dađe.

b) Vodno ili krilno zapovjedništvo imati će nakon primitka ovakove kaznene prijave dužnost izpitati osnovanost ove kaznene prijave, i ako se ova osnovanom ukazuje, bez svake primjetbe odposlati nadležnomu građanskomu kaznenomu sudu.

Ove kaznene prijave imadu se po vodnih i krilnih zapovjed-

ničtvih slati nadležnomu kotarskomu sudu najvećim pospješanjem ; jer prema §. 532. gr. kaz. zak., odnosno §. 135. lit. a) voj. k. z. zastaraju ovakovi prekršaji za 3 mjeseca od počinjenoga kažnjivoga čina, ako u tom roku ne bude izdan po nadležnomu sudu barem poziv za okrivljenika ; nadalje zastaraju ovi prekršaji po §. 530. gr. kaz. zak. odnosno po §. 132. voj. kaz. zak. u roku od šest (6) nedjelja, računajući od dana, kada je uvriedjeni oružnik saznao za nanešenu mu uvriedu.

Napose se iztiče, da osobito uvriedjeni oružnik imade na taj ustanovljeni 6 nedjeljni rok dobro paziti, da ga ne promaši, pošto se zakašnjenno podnešena kaznena prijava od nadležnoga kaznena suda ureda radi zavrći mora.

4. Uvriedjeni oružnik, koj je kaznenu prijavu pravodobno odnio kaznenomu sudu, mora se svaki put pod inakom ništetnosti pozvati po kaznenomu sudu na razpravu, kako to §. 339. kazn. post. u predzadnjoj alineji propisuje.

Ako se dakle dogodi slučaj, da koj oružnik kao privatni tužitelj ne bude pozvan na ustmenu razpravu, neka tada uloži proti odnosnoj osudi priziv, pak će ju prizivni sud prema propisu §. 421. i 419. zl. 2. k. post. ukinuti.

Obzirom na to jest svakoga oružnika prijavitelja dužnost, da na označeni u pozivu dan i sat pred sud se stavi.

Bude li težkom bolešću u tom zapriečen, to neka po zakonitom punomoćniku ili odgodu razprave kod suda zamoli, ili da se po svom zastupniku kod razprave dađe zastupati.

5. Što se pako tiče dostave osude privatnomu tužitelju — dakle ovdje oružniku — to se dostava osude samo onda dogadja, ako prijavitelj oružnik to naročito na ustmenoj razpravi od suda zahtjeva.

Ako li bi se dostava odnosno odpravak osude imao oružniku — privatnomu tužitelju — putem njegovoga vodnoga ili krilnoga zapovjedništva dogoditi, to mora oružnik sud umoliti, da se tako odpravak izvede, jer inače građanski kazneni sudovi ne imaju razloga prema §. 152. kaz. post. odpravke ovršiti dati.

6. U ovom naputku upotrijebleni izraz oružnik ne imade se samo tako razumjenati, da se ove ustanove odnose izključivo na oružnike, nego su ove ustanove obvezatne i mjerodavne za svaku u ovozemnom oružničtvu služeću osobu, ma bila od častničkoga ili podčastničkoga čina.

7. Ove ustanove osnivaju se na naredbi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 3. srpuja 1890. br. 7089, koja će u vlastitom djelokrugu svim sudovom I. molhe u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji odgovarajuće priobćenje podati.

8. Time dakle odstranjen je i neugodni položaj, u koj su oružnici dolazili često, da su tako rekuć bili izključeni o i zako-

nite zaštite u onih slučajevih, kada su izvan službeno po osobah građanskoga stališa bili u svom poštenju uvrijeđeni.

Nalažem s toga, da si koji krilni toli vodni zapovjednici taj propis usvoje, da svom mogućom pazkom nad tim bdiju, da bude momčad što bolje upućena, da si uzmogue zadovoljštinu zatražiti u pravo doba.

Što se tiče u točki 1. navedenih slučajeva uvriiede poštenja, to obzirom na to, da se na svakoj oružničkoj postaji hrvatski kazneni zakon nalazi, mogu postaje zapovjednici pročitanjem ovih paragrafa momčadi znanje o tom pribaviti.

GLAVA PETA.

O okrivljeniku i njegovoj obrani.

§. 39. Onaj, na koga pade sumnja, da je počinio kažnjivi čin, može se smatrati kao okrivljenik tek onda, kada se proti njemu predade obtužnica ili predlog, da se povede iztraga.

Obtuženik je onaj, proti komu naredjena bude glavna razprava.

U koliko pak nisu propisi ovoga zakona, odnoseći se na okrivljenika, stegnuti kao po svojoj naravi na iztragu, valjati imadu isti i za obtuženika kao i za onoga, koj je kao sumnjiv, da je počinio kažnjiv čin, bio preslušan, ili kao takov na presluhu pozvan, ili pod stražu ili u zatvor stavljen.

„Sravni §. 38. austr. kaz. post.“)

§. 40. U svihkolikih kaznenih stvarih može okrivljenik uzet u pomoć branitelja, i u tu svrhu odabra svakoga, koj je u listini branitelja za obseg banškoga stola.

§. 39. I. S onim, koji je tečajem predizvida kao osumnjičenik saslušan, postupalo se kao s okrivlj. nikom, pak ako se je kazneni postupak proti njemu u stadiju predizvida dovršio obustavom, može se obnoviti samo uz uvjete §. 293. k. p. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 10. srpnja 1897. broj 2746. „Mjesečnik“ XXIII. str. 630.)

2. Pravno je nedopustivo saslušati kao svjedoka onoga, koji se ima u smislu §. 39. al. 1. k. p. u dotičnoj kaznenoj stvari smatrati okrivljenikom. Ako je narodni zastupnik, imade se smatrati njegov poziv na preslušanje kao akt kaznenoga progona, koji se ima prosudjivati po zak. članku hrv. sabora od 20. svibnja 1867. (§. 16. austrijskoga temeljnoga zakona od 21. prosinca 1867., dr. z. l. br. 141.). (Plenarna rješitba kasac. sudišta bečkog od 21. studena 1893. broj 13.770. M. broj 1732.)

Malodobniku ili skrbljeniku može i proti volji njegovoj imenovati branitelja otac, tutor ili skrbnik.

Listinu branitelja ima banski stol sastaviti za svoje područje, ima se ista početkom svake godine obnoviti i dostaviti svim sudovom kaznenim, kod kojih će biti svakomu na ogled. U ovoj listini imadu biti pobilježeni prije svega svi odvjetnici, koji se u istinu bave odvjetničtvom u području banskoga stola. Nego i pravnici, izpitani za sudstvo, odvjetništvo ili bilježništvo, pa tako i svi doktori prava, koji su članovi učiteljskoga tiela na fakultetu pravoslovnom, uvrstiti se imadu, kad uzprose, u listinu branitelja, osim ako ima razloga, sbog kojih se po zakonu ima tko izključiti od sudstva, odvjetništva ili bilježništva. Tko bude mislio, da mu je krivica učinjena tim, što je izključen iz ovakove listine, može pritužbu podneti zemaljskoj vladi.

Urednici državni mogu se istom onda uvrstiti u listinu branitelja, kad doprinesu privolu za to od svoje pretpostavljene vlasti službene.

(Sravni §. 39. austr. kaz. post.).

§. 41. Branitelji u glavnoj razpravi ne mogu biti takove osobe, koje su pozvane za svjedoke. Sud ima prosuditi, na koliko treba u predbježnom postupku stanovite osobe izključiti, da ne brane sbog toga, što su saslušane kao svjedoci ili što je predloženo, da se pozovu na glavnu razpravu.

Okrivljeniku je takodjer dopušteno, prizvati više branitelja, nego uslied toga neće se moći umnožiti govori, koji su dopušteni obtuženiku u glavnoj razpravi.

(Sravni §. 40. austr. kaz. post.).

§. 42. Kad se priobćuje obtužnica, uputiti treba

§. 41. I kod podnašanja pravnih liekova dozvoljeno je sudjelovanje više branitelja za okrivljenika (§. 41. al. 2. k. p. — §. 40. al. 2. austr. k. p.) samo se ne smije prekoračiti zakonom ustanovljeni broj izjava (spisa). Rješitba kas. sudišta bečkog od 5. srpnja 1893. br. 7180. M. 1724.)

btuženika o njegovu pravu, da si uzeti može branitelja.

Obtuženiku koji neuzhtije izabrat si branitelja, dati se ima ureda radi branitelj za glavnu razpravu, pri kojoj se radi o zločinstvu, kažnjivu smrću ili težkom tamicom od preko pet godina.

Ako okrivljenik polag svojih, sudu poznatih okolnosti, ne bude moguć namiriti troškova obrane iz svoga, ima mu se ako uztraži, u svrhu, da se provedu stanovita pravna sredstva, koja je prijavio, da se obrazloži prijavljen njegov prigovor proti obtužnici, a tako i za glavnu razpravu dati branitelj siromašnih.

(Sravni §. 41. austr. parb. post.).

§. 43. U svih slučajevih, kad sud ima branitelja sam imenovati, učinit će to, koliko bude moguće, uzev branitelja iz broja onih, koji stanuju u mjestu suda (§. 40.).

U mjestih, u kojih postoji odbor odvjetnički, imenovat ima isti odbor branitelje, koji se uzimati imaju izmedj odvjetnika i kandidata odvjetništva.

Za više u isto doba okrivljenih može se postaviti zajednički branitelj; na predlog okrivljenika ili branitelja, a i ureda radi probrinuti se valja, da se razstavi zastupanje takovih okrivljenika, kod kojih izidje na vidjelo, da su im interesi u oprieci.

(Sravni §. 42. austr. kaz. post.).

§. 44. Svaki, koji je uvršten u listinu branitelja, ima primiti na se obrane, koje mu se podiele u mjestu, u kojem prebiva, osim ako navede razloga, s kojih odbija obranu; sud odlučit ima o valjanosti tih razloga.

§. 43. 1. Za branitelja po sudu postavljeni ili po stranci odabrani odvjetnik, ne smije se niti u postupku radi prekršaja dati zastupati po svom odvjetničkom perovodji ako ovaj nije unešen u listinu branitelja. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 18. listopada 1882. br. 11960.).

2. Po sudu postavljenomu branitelju obtuženika ne pristoi pravo poslati na kasacionalnu razpravu zamienika. (Plen. rješ. kasac. sud. u Beču god. 1875. Judikatenbuch 31.)

Urednici, namješteni kod suda i usposobljeni za sudstvo, preuzeti imaju obranu, koju jim pridjeli zbog manjka drugih branitelja predstojnik suda, i onda, ako nisu uvršteni u listinu branitelja.

(Sravni §. 43. austr. kaz. post.).

§. 45. Branitelju, koj se jednom postavi, netreba nikakove osobite punomoći u svrhu, da preduzme pojedina djela parnična, pače ni zato, da predlog stavi, neka se obnovi postupak kazneni.

Obranu može u svako doba prenieti okrivljenik s branitelja, kojega je sâm odabrao, na koga drugoga. Kad okrivljenik naredi drugoga branitelja, prestaje i nalog, podijeljen branitelju ureda radi. U ovakovih slučajevih nesmije se zaustavljati postupak tim, što se promjenjuje osoba braniteljeva.

(Sravni §. 44. austr. kazn. postup.).

§. 46. Pravnoga zagovornika iz broja branitelja može okrivljenik pozvati u pomoć i prigodom predizvida i iztrage za obranu prava svojih kod onih čina sudbenih, koji se odnose neposredno na uglavu učina i kojih kašnje nije dopušteno opetovati, a tako i u

§. 45 Namjera je zakona, da čim manje ograniči sa formalnim propisi pravo obtuženikovo poslužiti se braniteljem; zato se ne mora branitelj izkazati osobitim pismenim punomoćem, izdanim mu po optuženiku ili prijavom pismenom optuženika, podnešenom sudu, u kojoj naznačuje osobu branitelja, već je branitelj dovoljno legitimiran s izjavom obtuženikovom, učinjenom tuče, koja postoji u slučajevih onih, kada ili osoba u listinu branitelja unesena s obtuženikom k sudu dodje te u nazočnosti obtuženika bez njegova prigovora izvrši čine branitelja, ili ako uz obtuženika supodpiše sudbeni podnesak, odnoseći se na obranu. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 1. travnja 1884. br. 3384.)

§. 46. i. Branitelj je ovlašten odustati od iznovičnog pozivanja onih svjedoka na glavnu razpravu, koji na istu došli nisu. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 19. siječnja 1877. br. 10788.)

2. Kada se u dokaznom postupku razilaze predlozi obtuženika i branitelja, tada se u slučajevih, u kojih je obtuženiku ureda radi postavljen branitelj, imaju uzeti za podlogu sudbene rješitbe predlozi braniteljevi. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 7. srpnja 1876. br. 4279.)

3. Toga se valja držati navlastito i u pogledu pitanja zapriseženja svjedoka. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 17. listopada 1879. br. 7782.)

4. Pri razpravi pred kasacionalnim sudom može i po sudu postavljen oblatni i po obtuženiku odabrani branitelj od pojedinih točka zaobne ništovne odustati. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 12. veljače 1883. br. 12058., od 8. ožujka 1884. br. 14826. i od 21. svibnja 1885. br. 2578.)

5. Bez posebne punomoći nije branitelj ovlašten u ime obtuženika izjaviti, da se on pridružuje kaznenom postupku proti drugom obtuženiku te podignuti subsidijarnu tužbu. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 16. travnja 1880. br. 1193.)

svrhu, da se provedu pravni liekovi, koje je prijavio, te ako je u zatvoru, da se u prisutnosti koje osobe od suda š njim porazgovori. U koliko obnadje sudac iztražni, ili u slučaju pritužbe sud, da nije unatoč cilju postupka, može se dopustiti pravnomu zagovorniku takodjer, da pregleda spise ili svekolike ili jednoličnu istih; svakako pak imade mu se, kad zah-tjevao bude, dati prepis zapovjedi uhitne i njezinih razloga, tako isto i od one odredbe suda, proti kojoj je okrivljenik prijavio pravni liek.

A pošto se priobći obtužnica, može okrivljenik porazgovorit se s braniteljem i u odsutnosti sudbene osobe, i obadvojica imadu pravo zagledati uz nadzor u spise i od njih nabavit si prepis, što se medjutim nedopušta glede napisnika o viećanju suda. Od napisnika o očevidu, od mnienja vještaka i od izprava izvornih, koje sačinjavaju predmet kažnjivoga čina, dati im valja, kad zahtjevaju, prepisa bez naplate.

(Srvani §. 46. austr. kazn. postup.).

GLAVA ŠESTA.

O nadležnosti sudova kaznenih.

§. 47. Postupak o zločinstvih i prestupcih glede svih osoba, koje su u njih udioničtovale, pripada u pravilu onomu sudbenomu stolu, u kojega se okolišu kažnjivo djelo učinilo.

(Srvani §. 51. austr. kazn. post.).

§. 48. Ako je zločinstvo ili prestupak učinjen po jednoj ili više osoba na medji od više kotara sudbenih: ima učin izviditi onaj sud, koj bude imao priliku,

§. 47. 1. Za zločin potvore, počinjen zapečaćenim spisom, poštom drugamo odpravljenim, nadležan je onaj sudbeni stol, u čijem okolišu je taj radi odpravka na poštu predan. (Rješitbe kr. banskoga stola od 15. siečnja 1885. broj 28.450 ex 1884. i broj 29.451. ex 1884. „Mjesečnik“ XI, str. 194. i 257.).

2. Kada se kažnjivo djelo, koje se sastoji iz više čina, proteže na više mjesta, sm tra se ono mjesto mjestom počinjenoga kažnjivoga djela, na kojem je učinjen zadnji čin, kojim je učin dovršen. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 24. kolovoza 1883. broj 7785. M. 564.)

da to prvi učini. U obziru takvih zločinstva i prestupaka, koji budu učinjeni u više kotara sudbenih, ima učin izviditi svaki sud u toliko, u koliko je to u kotaru njegovu moguće.

Glede daljega postupka zvan je i u jednom i u drugom slučaju sud onaj, koj je ostale pretekao tim, što je prvi izdao proti okrivljeniku ili poziv, ili zapovjest dovedbenu, zatvornu, ili tjeralicu, ili što je prvi naredio potjeru.

(Sravni §. 51. austr. kaz. post.).

§. 49. Ako se više kažnjivih čina pripisuje istomu okrivljeniku ili ako je pri istom kažnjivom djelu udioničtvovalo više osoba, ili ako je koja od ovih još i u zajednici s drugimi osobami počinila kažnjivih djela: ima se kazneni postupak u pravilu proti svimkolikim tim osobam i poradi svih tih djela kažnjivih voditi podjedno kod istoga suda ter izreći konačna osuda ujedno o svih stvarih kažnjivih, koje se stiču.

(Sravni §. 56. austr. kaz. post.).

§. 50. Sud, nadležan po §. 49. za više kažnjivih čina, koji se stiču, može odrediti na predlog ili ureda radi, da se povede kazneni postupak s obzirom na pojedina kažnjiva djela ili na pojedine okrivljenike napose a tako i dovrši, ako se obnadje, da će se tim

§. 50. 1. §-om 50. k. p. (§. 57. aust. k. p.) ne smije se pogoršati položaj okrivljenikov. Radi delikta, koji podpada kasnijoj osudi, ne smije se uporabom §. 259. k. p. (§. 265. austr. k. p.) odmjeriti oštrija kaznan (§. 34. k. z.) nego li je u zakonu za taj delikt zapriečena. (Rješitba kasac. sudišta bečkog od 8. veljače 1892. broj 15.233. M. 1552.)

2. Tužitelj je obvezan dati izjavu u smislu druge alineje §. 50. k. p. (druga alineja §. 57. austr. k. p.) samo onda, kada sud zaključi, da se kazneni postupak s obzicom na pojedina kažnjiva djela ili na pojedine okrivljenike napose povede. Gdje razlučenje samo faktično postoji, može okrivljeni zahtijevati, neka se tužitelju naloži, da u točno opredjeljeno vrijeme dađe izjavu. Ako tužitelj u to vrijeme ne da te izjave, prestaje njegov pravo progona. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 30. lipnja 1893. broj 4185. M. broj 1703.)

3. Kada se iz uzroka koneksiteta podigne optužba proti jednoj osobi radi zločinstva, a podjedno proti drugoj radi prekršaja, tada valja i onoj, samo radi prekršaja optuženoj pod inakom ništetnosti postupka dostaviti optužbu, jer i njoj pripadaju sva prava, koja zakon podjeljuje okrivljeniku u poglavju X. kaz. post. (Poglavje XVI. aust. kaz. post. Rjes. kasac. sud. u Beču od 26. ožujka 1884. br. 2470. M. 625.)

doskročiti zavlračivanju i otegoćivanju postupka ili pak prikratiti zatvor okrivljenika.

U svakom takovu slučaju obvezan je tužitelj, izreći odmah, da li si pridržava progoniti okrivljenika poradi drugih osvadnih točaka, naperenih proti njemu.

Ako bude to, nastaviti se ima tad glede ovih posljednjih postupak i to bez nepotrebna otezanja, pa i dovršiti; u protivnu slučaju moći je koga poradi istih progoniti jedino uz one uvjete, uz koje je umjestno obnoviti kaznenu parnicu, obustavljenu prije glavne razprave.

Ako ova izjava posve mimoidje kažnjivo djelo, koje je predmetom bilo sudbenih predizvida ili iztrage, moći će zahtjevati okrivljenik, neka tužitelj dade i o tom izjavu, u protivnom bo slučaju imalo bi se uzeti, da je odustao od progona.

Ako se radi o prestupcima ili prekršajih, koji se neprogone jedino na zahtjevanje kojega dotičnika, ima se tražiti izjava takodjer i od državnoga odvjetnika.

(Sravni §. 57. austr. kaz. post.).

§. 51. Ako je naredjeno, da koja od suvislih stvari kaznenih napose dodje u glavnu razpravu, ili da se glede kojega okrivljenika napose vodi iztraga, može se izlučena kaznena stvar predati onomu sudu, koj bi za nju bio nadležan, negledeć na to, što je u svezi s drugim djelima kažnjivimi.

(Sravni §. 58. austr. kaz. post.).

§. 52. Ako tko u različitim okoliših sudbenih počinu ili više zločinstva, ili više prestupaka ili zločinstva i prestupaka, biti će medju različitim sudovi, koji su u takovih slučajevih zvani za postupak kazneni, glede svih po okrivljeniku učinjenih zločinstva i prestupaka izključivo nadležan sud onaj, koj je ostale preteko (§. 48.). Ovomu dakle sudu imaju se za nastavak ustupiti takodjer i one iztrage, koje može bit kod drugih sudova kaznenih budu kašnje proti

okrivljeniku zarad zločinstva, prestupaka ili prekršaja poveljene.

(Sravni §. 56. austr. kaz. post.).

§. 53. Ako prijava proti okrivljeniku zarad kakova zločinstva ili prestupka bude učinjena kod onoga suda kaznenoga, u kojega su okolišu okrivljenika zatekli: ima tad postupati taj sud, ako ga nebude preteko sud onoga okoliša, u kojem je djelo učinjeno (§§. 47., 51.), ili ako nezahitjeva državni odvjetnik jednoga ili drugoga okoliša, ili kad je okrivljenika više, ako nezahitjeva makar samo jedan od njih, da se stvar onamo daje.

(Sravni §. 52. austr. kaz. post.).

§. 54. Ako u inozemstvu bude učinjeno zločinstvo ili prestupak, koj se po propisih zakona kaznenoga kazniti može u ovozemstvu, biti će nadležan onaj sud ovozemski, u kojega okolišu okrivljenik prebiva ili boravi. Ako okrivljenik neima u ovozemstvu ni prebivališta ni boravišta, nadležan je sud onaj, u kojega se kotaru uhititi.

(Sravni §. 54. al. 1. austr. kaz. post.).

§. 55. Nego ako zločinstvom ili prestupkom okrivljeni bude stopram ovamo izručen, biti će nadležan onaj sud ovozemski, koj je izručbu izhodio. — Ako nasuprot inozemska oblast izručbu ponudi, treba se obratiti na banski stol, da on dozvoli izručbu primiti; ima banski stol podjednno ustanoviti, kojemu će ovozemskomu sudu kaznenomu pripadati sudbenost u tom slučaju.

(Sravni §. 54. al. 2. austr. kaz. post.).

§. 56. Kad inozemna koja oblast zahtjeva, da joj se izruči u Hrvatskoj i Slavoniji boraveći tudjinac poradi takova u inozemstvu učinjenoga zločinstva, koje nespada pod propis §. 38. zakona kaznenoga; ili kada se takov tudjinac po propisu zakona inostranoj oblasti ponuditi ima, razpravljati će tada stvar ovu s inozemnom vlasti onaj sudbeni stol, u kojega kotaru okrivljenik prebiva ili boavi, ili u kojega kotaru

bude uhićen. Kada se izručba ište, ili kada se razpošlju tjeralice, ili izdade zapovjest na uhićenje ili na ino kazneno-sudbeno gonjenje; ima se istina učiniti sve, što je potrebno, da inozemni okrivljenik ne-uskoči, nego izručba njegova, nakon preslušanja državnoga odvjetnika, ima se kod banskoga stola predložiti onda stopram, ako inozemna vlast odmah ili uz primjereni rok iznese takovih dokaza ili pravnih objeda, glede kojih ovdje preslušani inozemac nemože se odmah opravdati (očistiti). Banski stol mora svaki put svoju odluku, stvorenu iza kako je čuo državnoga nadodvjetnika, podneti najprije zemaljskoj vladi radi odobrenja.

(Sravni §. 59. anstr. kaz. post.).

(O k r u ž n i c a k r. banskog stola od 11. prosinca 1872. br. 9660, o provedbi čl. XVI. zak. čl. XXVI.: 1871. o državnom ugovoru, sklopljenom s kraljevinom Italijom u predmetu zamjenita izručivanja zločinaca (br. 52. sbor od god. 1871. Ur. sbir. br. 131.)

Zakonski članak XXVI. od god. 1871. o državnom ugovoru, sklopljenu s kraljevinom Italijom u predmetu zamjenita izručivanja zločinaca, određuje u članku XVI., da se imaju zamjenito priobćivati kaznene osude, što ih sudovi jedne države proti podložnikom države druge izreku radi kakova mu drago zločinstva ili prestupka, i da ovo priobćenje imade sliediti putem diplomatičkim.

Ujedno obećano je u tom članku, da će u tu svrhu svaka od ugovornih strana za dotičnim vlastim izdati potrebitih naputaka.

Usljed toga, i na temelju postignuta sporazumka s vladom kraljevine Talijanske, pozivlju se sudovi usljed visoke naredbe kr. vladnog odjela za pravosudje od 4. prosinca 1872. br. 1172, da o svakom pojedinom slučaju pravomćena osudjenja kojega podložnika talijanskoga radi kakova mu drago zločinstva ili prestupka, bezodvlačno po priležećem primjerku u jeziku njemačkom sastave i kr. banskom stolu predlože ubaviestnice.

Razumieva se po sebi, da se u tih ubaviestnicah imadu naznačiti imena roditelja i supruga osudjenika samo onda, ako su sudu iz spisa poznata.

(Obrazac ubaviestnice odtisnut je u ur. sbirci br. 131.)

(O k r u ž n i c a k r. banskoga stola od 22. kolovoza 1883. br. 17562.).

Povodom tim, što je jedan zločinac, koji se je imao izručiti srbskim oblastim, po hrvatskih serežanih dopraćen u ured c. kr.

poslanstva u Biogradu, — obrašla je vis. kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za pravosuđe. odpisom od 16 kol. 1883. br. 11.084 odrediti, da se u buduće u svih slučajevih, kad bude diplomatičkim putem izručba kojega zločinca izhodjena, imade podjedno i ustanoviti, gdje i na koji način i kojega dana će se dozvoljena izručba provesti, ter do toga ovozemne oblasti počekati izručbom.

Bude li iza toga određeno, da se zločinac ima izručiti u Biogradu, tada će ovozemni organi sigurnosti, oružnici, redarstvene oblasti itd. dotičnoga popraćenika, čim ladja pristane na obalu i ne izkrcav se s njim, izručiti srbskim organom redarstva, koji će biti već upuceni, da popraćenika toga dana na ladji preuzeti imadu.

(N a r e d b a kr. hrv. slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 11. prosinca 1885. br. 17.816, kojom se određuje, da kr. sudbeni stolovi ne imadu upravljati posebna zamolna pisma na oblasti kraljevine Srbije, kad traže izručbu koje osobe u toj kraljevini. Ur sbir. br. 112.)

Kr. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, opazila je ponovno, da su ovozemni sudbeni stolovi u slučajevih, kad su tražili izručbu koje osobe boraveće u kraljevini Srbiji, sastavljali i upravljali posebna zamolna pisma na odnosne sudbene oblasti u rečenoj kraljevini.

Tim povodom obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, upozoriti sudbene oblasti na ustanove zak. čl. XXXIV.: 1882. (sbornika zakona i naredaba br. 58. od god. 1882.), imenito na članak IV. toga zakonskoga članka, po glasu kojega prošnju izručbenu treba vazda podnieti diplomatičkim putem.

Odredjuje se prema tomu, da u buduće kr. sudbeni stolovi ne imadu upravljati posebna zamolna pisma na sudbene oblasti u kraljevini Srbiji, kad traže izručbu osobe, boraveće u rečenoj kraljevini, nego da će imati prema naredbi bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 17. srpnja 1883. broj 2709 glede načina dopisivanja s oblastmi kraljevine Srbije (uredovne sbirke naredaba pravosudne struke I. 15), u posebnom izvješću, podnešenom kr. banskome stolu, odnosno neposredno kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosuđe, opisav točno stanje stvari, navesti razlog, s koga se traži izručba, ter tomu izvješću ujedno priklopiti izprave, spomenute u članku V. rečenog zakonskog članka.

U ostalom valja i nadalje postupati prema naznačenoj naredbi banovoj.

(O k r u ž n i c a kr. banskoga stola od 30. srpnja 1890. broj 16.364, kojom se saobćuju svim sudovom prve molbe opazke, kojih bi se imali držati sudovi i sigurnostne

oblasti u slučajevih kaznenopravne naravi, ako je zločinac pobjegao u Ameriku. Ur. sbir. br. 360.)

Usljed naredbe visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 3. srpnja 1890. br. 7613 dostavljaju se svim podčinjenim kr. sudovom prve molbe pod .| privite opazke, kojih bi se imali držati sudovi i sigurnostne oblasti u slučajevih kaznenopravne naravi, ako je zločinac pobjegao u Ameriku, znanja i uređivanja radi.

O p a z k e, koje bi se uporaviti imale za c. kr., kr. ugar. i bosansko-hercegovačke sigurnostne oblasti, sudišta i inokosne sudove u predmetih kaznenopravne naravi, kad je zločinac u Ameriku uskočio.

1. U slučajevih, u kojih je zločinstvo predvidivo, te se zločinac na temelju dokaza ob istom iz Amerike u Austriju izručiti može, valjalo bi:

a) točno ustanovljenje učina pospješno preduzeti;

b) brzu konačnu obavijest visokomu ministarstvu vanjskih posala priposlati, da isto po smislu prijašnjih izdanih propisa poveljenje izručbe pokrene;

c) na to paziti, da se dokazne izprave s mjesta pomenutoj visokoj centralnoj oblasti odašalju;

d) koliko moguće izklopno izkaze svjedoka upotriebiti, pri čem je lih dopustiva svjedočka zakletva, nipošto pako vještačak a zakletva ili koj poziv na službenu zakletvu;

e) kad se po zločincu vlastoručno pisane izprave pridonieti imadu, iste kojem zapisniku svjedoka priklopiti, a to u prepisu od rieči do rieči, pri čem svjedok očitovati ima, da dotičnika poznaje, da ga je vidio i da podpis kao njegov poznaje;

f) sve izpovjedke svjedoka i izprave, na koliko moguće u njemačkom ili dogodice u magjarskom ili českom jeziku sastaviti;

g) za to se pobrinuti, da o svakom činu, koj je za vodjenje dokaza nuždan, predleži najmanje jedan izkaz;

h) da se nepotrebni spisi ne prilože, imenito ne takovi, koji sa izpovjedkama svjedoka u pomenutom obliku u savezu ne stoje i parafrani nisu;

i) kad je brzajavna obavjest konsulata u Americi potrebna, da ista sadršaje:

α) ime zločinca, mjesto učina, vrst zločinstva;

β) ime osobe oštećenika, ne pako tvrdke, — kod akcionarnih društava ili sličnih dovoljno je navesti ravnatelja ili upravnog savjetnika;

γ) odabrani put zločinca, luku iz koje je krenuo parobrod;

δ) ukupnu štetu, odnosno naznaku izvornih vrijednosti u posjedu zločinca;

ε) takove brzojavke moraju od jedne individualne osobe izrično u ime dotične oblasti podpisane biti;

ž) da najmanje dva dana prije predmnjevanoga dolazka broda zamolba tamo prisprije.

2. Ako predleži zločinstvo, koje pod izručbeni govor nepada, imalo bi se navesti:

A) da li je uskok prilični iznos sa sobom odnio i da li se proti njemu građanski zatvor ili građanska tužba povesti ima;

B) da li je u tom pogledu generalni konzulat ovlašten, da koliko moguće bolju nagodu za osigur-nje jednog diela imovine uglavi;

C) da li je u slučaju parnice oštećenik dovoljnu sigurnost u ime znatnih troškova ponudio.

3. Obćenite opazke:

a) Zamolba, da se zločinac u zatvor stavi, koja ne pruža daljnjih podataka, jest posve bezpredmetna; napšenje bo sledi i onako na zamolbu u pomenutom gornjem obliku.

b) Zatvorna zapovjest kojeg austrijskog suda jest ovdje bez važnosti.

c) Rokovi se odmjeruju u izručbenom postupku najviše sa tri nedelje, — imali bi se s toga parbeni spisi s mjesta za odpravak pripraviti.

d) Svaka građanska tužba jest u ovoj zemlji velikimi troškovi skopčana; ako se uskok na brodu, na kojem se nalazi, uhvatiti ne može, nije praktično, da se podnose građanske tužbe, kad veliki iznosi u pitanju ne stoje.

Kaznjenje zločinaca u ovoj zemlji ili njegovo pridržanje u pritvoru, a da se ne povede građanska tužba ili izručbeni postupak, jest nedopustivo.

f) Mora se odlučno svjetovati, da se oblasti ili privatne osobe na ovdješnje sigurnostne oblasti neposredno ne obraćaju, ove bo u pravilu osujećuju uspjeh.

g) Kad spomenuti momenti nisu podpuno razjašnjeni, preporučuje se, da se konzularni ured s generalnom punomoći providi, tada će on odrediti, što se sa gledišta troškova i shodnosti kao najbolje prikaže.

h) Svaka poslanica, pismena ili brzojavna, na generalni konzulat imade se frankirati, plaćeni odgovori su suvišni, ako bi se pako neposredni odgovor želio, koj samom stvari uvjetovan nije, imade se to u brzojavki navesti.

i) Brzojavke na generalni konzulat u New-Yorku imadu se providiti naslovom

„Austrian Consulate New-York“.

O točnom obdržavanju prenavedenih točka — ma koliko bi se god iste tu i tamo nesučinimi ukazale — ovisi u pravilu veći uspjeh kojeg čina u New-Yorku, nego li od stečaja istinskih stvarnih dokazala

(Naredba kr. zemaljske vlade odjela za pravosuđe, od 20. kolovoza 1893 br. 10172. glede predhodnog uhićenja zločinaca na zamolbu bavarskih oblasti. Ur. sbir. broj 473.).

Polag propisa valjanih u Bavarskoj u predmetu postupka, koj se ima obdržavati na zamolbu inozemnih država kod izručivanja zločinaca, dužne su bavarske okružne oblasti (Distrikts-Verwaltungs-Behörden) obavljati od austrijskih ili ugarskih dotično hrvatsko-slavonskih pravosudnih ili upravnih oblasti glede predhodnog uhićenja zločinaca dolazeće zamolnice, ako je proti dotičniku izdana sudbena tjeratica, te izručenju samom nestoji na putu zaprieka.

Kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, odredila je, polazeć sa gledišta uzajamnosti, naredbom od 23. lipnja 1893. br. 30.574. ex 1881, da upravne i redarstvene oblasti, razumjevajuć ovamo i oružništvo, imaju bezodvlačno obaviti od bavarskih pravosudnih ili upravnih oblasti putem pošte ili brzojava dolazeće zamolnice, glede predhodnog uhićenja osobe progonjene radi prostog zločina, ako se zamolnica izrično poziva na to, da je proti dotičnoj osobi izdana radi prostoga zločina sudbena tjeratica ili da je dotična osoba radi prostoga zločina pravomoćnom osudom na gubitak slobode osudjena, nadalje ako proti izručenju nepostoji zaprieka.

Takovom zapriekom bilo bi navlastito, da je progonjenik austrijski ili ugarski državljanin.

Uhićene osobe imaju se najkasnije za 48 sati predati nadležnoj domaćoj oblasti radi povedenja izručbenog postupka.

Saobćujuć to sudovom prve molbe i državnim odvjetništvom, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, odrediti sljedeće:

1. Ovozemni sudovi i državna odvjetništva neka bezodvlačno pripošalju nadležnoj upravnoj ili redarstvenoj oblasti ili oružništvu zamolnice bavarskih pravosudnih ili upravnih oblasti, koje k njima stignu u svrhu, da s njima postupaju u smislu citirane naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove.

2. Ovozemni sudovi staviti će na slobodu radi povedenja izručbenog postupka predane im uhićene osobe, ako im unutar tri tjedna, računajuć od dana uhićenja, nestigne u izvoru ili ovjetrovjenom prepisu osuda, optužnica, uhitbena zapovjed, izdana po sudbenoj oblasti ili ovoj zapovjedi jednaki spis.

§. 57. Kazneni postupak proti osobam, koje po osobitih propisih stoje u slučajevih kaznenih pod sud-

§. 57. 1. Kada vojnik bude po vojnom sudu nekrivim proglašen radi nevojničkog kažnjivog čina, ne može se pred građanskim sudom radi istog kažnjivog čina pod optužbu staviti prije nego sud na predlog državnoga odvjetnika dozvoli obnovu kaznenoga postupka u smislu §. 296. k. p. (Rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 15. listopada 1892. „Mjesečnik“ XIX. str. 191.).

benosti vojničkom, ostalje i nadalje priuzdržan sudovom vojničkim. Nego izvid učina glede takovih kažnjivih djela, s kojima postupati treba polag obćih zakona kaznenih, pripada sudovom vojničkim samo onda, ako okrivljenik očito spada pod sudbenost vojničku. Po-kaže li se to onda stopram, kada već teče iztraga, započeta po gradjanskom sudu kaznenom, ima on razpravu dokinuti i predati ju sudu vojničkomu.

(Sravni §. 60. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 29. veljače 1884. br. 3207: ob ustrojenju oružničkog vojnog suda. Ur. sbir. br. 88.)

Na temelju dogovora izmedju kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, i kralj. ugar. ministra za zem. obranu, postavljen je previšnjim rješanjem od 27. prosinca 1883. kod ovozemnoga oružničkoga zapovjedništva za obavljanje oružničkih kaznenih i inih u djelokrug oružničkoga zapovjedništva spadajućih posala pravne naravi poseban vojni sudac iz stališa domobranskoga. ter se dotični poslovi za ovozemno oružništvo ne vode više, kao dosele, po domobranskom vojnom sudu, namještenom kod zapovjedništva VII. domobranskoga okružja za Hrvatsku i Slavoniju.

Što se sudovom znanja i ravnanja radi priobćuje.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 19. siječnja 1886. br. 11.311, kojom se određuje pospješna provedba kaznenoga postupka proti osobam, stojećim u svezi vojničkoj, a podpadajućim gradjanskoj kaznenoj sudbenosti. Ur. sbir. br. 134.)

Povodom pritužbe vojničkih oblasti, da se sa strane nekih hrvatsko-slavonskih gradjanskih kaznenih sudova vrlo sporo provadja kazneni zastupak proti osobam, koje stoje u vojničkoj svezi, tako da često valja u smislu naredbe c. kr. ratnoga ministarstva od 9. lipnja 1883., odsjek 4., br. 923 (sbirka naredaba pravosudne struke svez. I. br. 41), proti osudjenikom dosudjenu kazan slobode ovršiti u vojničkih zatvorih, premda bi ovršenje to uzsljediti moglo i u gradjanskih uzah, kad bi bio postupak brži, tako da osuda i odredba ovrhe kazne zateče osudjenika, dok je još u stanju neaktivnom, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, ovim pozvati sve kaznene sudove i kr. državna od-

2 Vidi plenarne rješitbe kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 29. ožujka 1890. broj 990., od 6. svibnja 1893. broj 1274., od 19. list. 1895. br. 3514., od 3. svibnja 1890. broj 1303., od 29. travnja 1893. broj 1406 i od 3. svibnja 1892. broj 1446., odtisnute kod §. 1. k. p.

vjetništva, da osobitim pospješenjem nastoje o završenju kaznenoga progona i odredbi ovrhe kazni u svih slučajevjeh, gdje se radi o krivnji osobe, stojeće u vojničkoj svezi.

Vidi naredbu kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 5. travnja 1888. br. 16.310. (Ur. sbir. br. 252), odtisnutu kod §. 23. kaz. post.

§. 58. Poslanici inozemski, njihove obitelji i osoblje, koje spada upravo k poslanstvu, nestoje pod sudbenosti sudova ovozemnih. Tako isto ni inostranih vladalaca ili poslanika kućani i sluge, koji su ujedno podložnici inostranoga vladaoca, ili one države, kojoj poslanik spada, nisu podčinjeni sudovom ovozemnim.

Ako bi se dakle s takovimi osobama zametnuti imalo uredovno djelovanje poradi kakova zločinstva i prestupka, valja istina učiniti što je potriebno, da okrivljenik uskočiti nemože, ali ima se o tom obavjestiti odmah višnje dvorsko maršalstvo.

(Sravni §. 61. austr. kaz. post.).

Službenikom konzular-kim ne pripada diplomatski značaj. Oni podpadaju, bili pripadnici austro-ugarski ili inozemni, pod ograničenji, uslovljenimi posebnimi državnimi ugovori, zakonom i sudbenosti onog mjesta, u kojem je njima dozvoljeno prebivalište (sjedište).

U dotičnih postojećih državnih ugovorih podieljena su službenikom konzularskim sljedeća preimućva:

a) konzularni funkcionari, t. j. generalni konzuli, konzularni agenti, konzuli, podkonzuli itd., — manji razredi (kategorije) samo onda, kada zastupaju više dostojanstvenike u konzularskih funkcijah — uživaju, u koliko su pripadnici države, po kojoj su imenovani, osobni imunitet, te se ne mogu niti prgoniti niti ubiti i zatvoriti osim radi kažnjiva djela, koje se po zakonih one zemlje, u kojoj svoju stolicu (sjedište) imaju, kazni kao zločinstvo.

b) Ako su ovi funkcionari pripadnici države, koja ih je imenovala, te kada ne tjeraju ni trgovinu ni koji obrt, nisu oni niti dužni doći kao svjedoci pred sudbene oblasti one zemlje, u kojoj imaju uredovno svoje sjedište.

Ako koja sudbena oblast treba njihovo svjedočanstvo, mora ih kao svjedoke saslušati u stanu njihovom ili zahtievati pismeno očitovanje od njih.

c) Konzularni arkivi jesu nepovredivi: preiskivanje i zaplijenivanje tamo spadajućih papira prepoviedano je mjestnim oblastim.

d) Sudbena preiskivanja ne smiju se preduzimati na brodovih inozemnih, a da nije prije za vremena obavieščena odnozna kon-

zularska oblast dotične države time, da može, ako želi, prisustvovati preiskivanju.

U obavijestiti konzularsku oblast potrebno je u istu svrhu i onda, kada treba kapetane ili momčad odnosnog inozemskog broda sudbeno saslušati.

Vidi zak. čl.: XXXVI.: 1887. tičući se uzakonjenja s krajevnom Danskom dne 14. ožujka 1887. sklopljene trgovačke i brodarstvene konvencije (br. 67. zbornika od g. 1887.), zak. čl. III.: 1892. o uzakonjenju trgovačkoga i carinskoga ugovora, sklopljenoga 6. prosinca 1891. sa carevinom Njemačkom, (br. 49. zbornika od g. 1892.), državni ugovor medju Austrijom i Franceskom od 11. prosinca 1866. o povlastih i djelokrugu obostranih konzula u obih državah (br. 135. zbornika g. 1866.), itd.

§. 59. Banski stol vlastan je, kako iz oobzira javne sigurnosti ili pristranosti suda, tako i s toga, da se olakša ili pospješi postupak, da se nečine nepotrebni troškovi, zatim poradi nedostatka dovoljnih uza, ili iz drugih važnih razloga, nakon saslušanja državnog nadodvjetnika ili na predlog njegov, oduzeti kaznenu razpravu sudu nadležnomu i povjeriti ju drugomu kojemu sudu iste vrsti u svom okolišu. Kao okrivljeniku, tako i državnomu nadodvjetniku prosto je, proti takovim odlukam uz tri dana iza kako budu obznajene, podneti pritužbu stolu sedmorice.

(Srvani §. 62. i 63. austr. kaz. post.).

§. 60. Svaki sud ima ureda radi paziti na granice svoje sudbenosti. Ako sud scieni, da u kaznenoj kojoj stvari, koja predanj dodje, nije nadležan, ima

§. 59 I. Izključiti upravitelja kotarskoga suda u kaznenom postupku radi prekršaja vlastan je sudbeni stol, a oduzeti kaznenu razpravu nadležnom sudu, te ju povjeriti drugomu, vlastan je i u prekršajih samo banski stol. (Plenarna rješitba stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 28. prosinca 1895. br. 4720. „Mjesečnik“ XXII str. 160).

2. Pod kaznenom razpravom, navedenom u §. 59. k. p., ne ima se razumievati glavna razprava (gl. XI. XII. k. p.), nego kazneni postupak (Strafsache po §. 62. austr. k. p.) dakle kazneni postupak u ciolom njegovom obsegu. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 10. srpnja 1897. br. 2794. „Mjesečnik“ XXIII br. 12.).

3. Proti rješitbi višjeg suda, kojom se uzkračuje delegacija drugog suda, ne ima mjesta pritužbi. (uješ. kasac. sud. u Beču od 17. ožujka 1885. br. 3035.).

§. 60. Vidi plenarne rješitbe kr. stola sedmorice kao kas. suda od 29. ožujka 1890. br. 940. od 6. svinja 1893. br. 1274., o 19. listopada 1895. br. 3514., od 3. svibnja 1890. br. 1303., od 29. travnja 1893. br. 1406. i od 3. svibnja 1892. br. 1446., odtisnute kod §. 1. k. p.

ju odpraviti onoj vlasti, koju za nadležnu spozna, da ona povede ili nastavi postupak kazneni.

Ako između više sudova nastane priepor o nadležnosti, odlučuje banski stol čuvši predlog državnoga nadodvjetnika.

Dok priepor o nadležnosti među nižimi sudovi ne bude riešen, ima dotle svaki od njih obavljati u svom kotaru sve, što je potriebno za povedenje iztrage i za ustanovljenje učina, i navlastito činiti sva ona na iztragu odnoseća se djela, koja se bez pogibljivi odgoditi nemogu.

(Sravni §. 64. austr. kaz. postup.).

§. 61. Uredovna djelovanja, odnoseća se na postupak iztražni, koja budu učinjena po kojem sudu nenadležnom, nisu s toga jedino ništetna, dapače ima se njimi poslužiti sud nadležni. Nego, ako bude potriebno, držan je ovaj sud učiniti, da se uredovna ta djelovanja dopune, izprave ili ponove.

(Sravni §. 66. austr. kaz. post.).

GLAVA SEDMA.

O izključenju i odklonu osoba sudbenih i odvjetnika državnih.

§. 62. Svaki sudac i voditelj zapisnika izključen je od obavljanja djela sudbenih u postupku kaznenom, ako je on sam onaj, koj je kažnjivim činom oštećen, ili ako je osoba okrivljena ili oštećena skopčana s njim po vezu ženitbenom; ili ako je bud okrivljenik, bud oštećenik, bud državni odvjetnik, bud privatni tužitelj ili branitelj s njim u lozi uzlaznoj ili silaznoj u rodu, ili tastbini, ako je diete od tete, ujaka ili strica mu, ili ako je još bliže s njimi u rodu, ili u tastbini u istom koljenu, ili ako je prema njemu u odnošaju počima ili hranitelja, podjeteta ili hra-

njenika, skrbljenika ili sirote, ili napokon u odnošaju vjerovnika ili dužnika.

(Sravni §. 67. austr. kaz. post.).

§. 63. Kao sudac ili voditelj zapisnika izključen je u svih molbah i onaj:

a) koj je izvan svojih službenih poslova svjedok bio kažnjivog djela, o kom se radi ili koj je u stvari bio saslušan kao svjedok ili vještak;

b) koj je u toj stvari sudjelovao budi kao branitelj, budi kao državni odvjetnik.

Od sudjelovanja i odlučivanja pri razpravi glavnoj izključen je onaj, koj je u istoj stvari vodio predizvide ili izragu.

Članovi pako sudova viših molba izključeni su na vlastito:

1. da nesmiju viećati o stvarih kaznenih, kod kojih su djelovali kao sudci-iztražitelji;

2. da nesmiju viećati o pravnih liekovih proti onim riešitbam, pri kojih su i sami odvjetovali u nižjoj kojoj molbi;

3. da nesmiju vodit izvješća (referate) a ni predsjedati pri razpravljanju takovih stvari kaznenih, glede kojih je sudac-iztražitelj ili izvjestitelj pri nižem kojem sudu s njimi u rodu ili tastbini onako, kao što je rečeno u §-u 62.

Nasuprot od sudjelovanja pri razpravi glavnoj i pri riešitbah, koje se o razpravah glavnih događaju u molbi prvjoj ili višjoj, nije nijedan sudac izključen s toga, što je u istoj stvari kaznenoj od prije sudje-

§. 63. Ne može se govoriti o povriedi propisa §. 63. k. p., ako predsjednik glavne razprave temeljem propisa §. 245. k. p. izašalje za obavu očevida kojega člana senata, pak onda taj član senata i nadalje udioničtvoje pri glavnoj razpravi.

(Rješitba kr. stola sedmorice kao kasac. suda od 18. travnja 1885. br. 435. „Mjesečnik“ XI, str. 321.).

2. Propis §. 63. (§. 68. aust. kaz. post.) ne može se uporabiti na sudbenog činovnika, koji je samo na pripomoć državnomu odvjetničtvu dodieljen bio, ali samostalno nije izvršivao agenda državnog odvjetničtva. (Rješ. kasac. suda u Beču od 30. lipnja 1870. br. 4988.).

lovaio pri riešitbi o zaglavljenom postupku iztražnom ili o medjupitanjih postupka iztražnoga.

(Sravni §. 68. i 69. austr. kaz. post.).

§. 64. Sudac je držan onaj odnošaj, na kom se osniva razlog njegova izključenja, prijaviti odmah načelniku onoga suda, kojega je član; ako li je on sam načelnik sudbenoga poslovanja kojega suda kotarskoga, tada onomu sudu, kojemu pripada razprava glavna, da pomenuti načelnik ili ovaj sud odabere drugoga sudca za uredovna djelovanja, koja se činiti imaju.

Voditelj zapisnika prijaviti će to onomu sudcu, kod kojega bi imao zapisnik voditi.

(Sravni §. 70. austr. kaz. post.).

§. 65. Svaka sudbena osoba ima se od onoga časa, kako saznade izključni koj razlog, uztegnuti svih sudbenih djelovanja u toj stvari. Ako u slučajevih, gdje je sudac iztražitelj zapriečen postupati, bude pogibelj s odgodom skopčana, i ako načelnik suda ili sudište, povladjeno za to po §. 64., nebude moglo dosta brzo postaviti drugoga sudca-iztražitelja; mora tada takova sudbena osoba u slučajevih, ako je okrivljenik s njom skopčan svezom ženitbenom, ili ako je s njom u odnošaju srodstva ili tastbine, naznačenom u §. 62., podjedno izvjestiti o tom najbliži sud kotarski, da ovaj uzmogne medjuto obaviti silno potrebna uredovna djelovanja; u svih ostalih pak slučajevih ima djelovanja ta obaviti sama.

(Sravni §. 71. austr. kaz. post.).

§. 66. Mogu kako državni odvjetnik, tako i okrivljenik i oštećenik, a kod prestupaka, koji se iztražuju samo na zahtjevanje kojega dotičnika, takodjer i ovaj dotičnik odkloniti članova sudbenih i voditelja zapisnika, ako mogu izvan slučajeva, naznačenih u §§ 62. i 63. navesti i dokazati drugih razloga, iz kojih se dvojiti može o podpunoj nepristranosti odklonjenoga.

(Sravni §. 72. austr. kaz. post.).

§. 67. Da li se odkloniti može sudbena koja osoba, odlučuje o tom po pravilu načelnik onoga suda, kojemu osoba ona spada. Odklanja li se pako sam načelnik kojega sudišta, odlučuje o tom banski stol, a ako bi tko hotio odkloniti predsjednika od banskoga stola, odlučuje stol sedmorice. Istoj onoj vlasti, kojoj pripada odlučivanje u tom obziru, ima se podnieti i prošnja za odklon, u kojoj treba da su razlozi odklona točno navedeni i koliko muguće zasvjedočeni.

Proti odluci, izdanoj o tom, ako neproizlazi od stola sedmorice, dopušten je onomu, koji scieni, da mu je istom odlukom krivo učinjeno, priziv na viši sud; nego priziv taj nemože imati moći odgodne.

Vlast, koja ob odklonu odlučuje, ima ujedno, ako bude dopušten, naznačiti onu osobu sudbenu, koja će imati stupiti na mjesto odklonjene. Ako li se prošnja za odklon koje osobe sudbene odbije i ako se obnadje, da je prošnja podnešena očito od objesti, ima svaki viši sud izreći osudu na globu, naznačenu u §-u 284.

(Sravni §§. 73. i 74 austr. kaz. post.).

§. 68. Od poslovanja u kojoj stvari kaznenoj izključeni su oni članovi državnoga odvjetništva, s kojima je osoba okrivljena ili oštećena svezom ženitbenom skopčana, ili s kojima je jedna ili druga tih osoba ili pak branitelj u uzlaznoj ili silaznoj lozi u rodu ili tastbini, ili u odnošaju djeteta od tete, ujaka, ili strica, ili u odnošajih još bližega rodjaka ili u jednakom koljenu svojaka, ili pak u odnošaju skrbnika ili sirote, poočima ili hranitelja, ili podjeteta ili hranjenika, ili napokon u odnošaju vjerovnika ili dužnika.

Zatim izključeni su oni, koji su izvan svojih službenih poslova svjedoci bili kažnjivoga djela, o kojem je govor; koji su u istoj stvari bili preslušani kao svjedoci ili vještaci, ili koji su u njoj djelovali kao branitelji.

(Sravni §. 75. austr. kaz. post.).

§. 69. Svaki član državnoga odvjetništva dužan je od onoga časa, kako saznade izključni koji razlog, uztegnuti se od poslovanja u onoj stvari, glede koje je izključen, tu stvar predati svojem namjestniku i izvjestiti o tom svoga neposrednoga starijega. Pritužbe stranaka proti poslovanju takova odvjetnika državnoga, koj bi se po zakonu imao bio uztegnuti od svakoga posla, imadu se upraviti na državnoga nadodvjetnika, a ako pritužbe budu učinjene proti odluci državnoga nadodvjetnika ili proti njegovu vlastitu poslovanju, tada na bana; time međjutim niti se obustavlja postupak, niti postaje ništetan posao, obavljen po odvjetniku državnom.

(Sravni §. 76. austr. kaz. post.).

GLAVA OSMA.

Ob obznanjivanju odredaba sudbenih i dozvoli uvida spisa.

§. 70. Sudbene odredbe obznanjuju se ili proglašujuć ih ustmeno pred sudom ili dostavljajuć izvornik ili pak uredovno potvrđen prepis izvornika.

Ustmena proglasba ima potvrđena biti napisnikom. Onomu, komu je ustmeno proglašena odredba, ima se, ako zahtjeva, dati prepis odredbe.

(Sravni §. 77. austr. kaz. post.).

§. 71. Sudbene odluke dostavljaju se državnomu odvjetništvu tim, što mu se priobćuje izvornik. Urednik državnoga odvjetništva potvrđuje na izvorniku, da ga je vidio i pročitao, i dodaje datum.

Ako zahtjeva, ima mu se dati prepis.

(Sravni §. 78. austr. kaz. post.).

§. 72. Pozivnica na glavnu razpravu u prvj molbi ima se dostaviti samomu optuženiku.

Ova pozivnica za privatnoga tužitelja i privatnoga učestnika, kao i svi oni spisi, pri kojih od onoga časa, kada su se predali u ruke, teče za kojega dotičnika

rok, uz koj može primiti se pravna lieka ili prigovoriti proti tomu, što je stavljen pod optužbu, imadu se dostaviti ili samoj stranki ili njezinu naredjenu zastupniku.

Ako dotičnik nastoji, premda se zna za njegovo boravište, ukloniti se osobnoj dostavi, uručiti se ima odredba, koju bi mu valjalo dostaviti, občinskomu načelniku, a dotičnik ima se o tom obavjestiti pribojem na njegov stan i na kuću občinsku.

(Sravni §. 79. austr. kaz. post.).

§. 73. Ako dostava ima obaviti se u drugih slučajevih, nego što su pomenuti u §. 72. i ako se nenadje onaj u svom stanu, komu ju dostaviti valja, predat će se sudbena odredba odraslomu kojemu domaru u njegovu stanu. Ako domara takova nebude, uručiti će se izprava, koja bi se dostaviti imala, njegovu susjedu, ili ako nebude nikoga, koj bi ju preuzeo, ostavit se ima tad kod občinskoga načelnika, a obavjest o tom metnut će se u stanu na takovo mjesto, gdje lahko u oči udara ili, ako bude stan zatvoren, pribiti će se na vrata.

Ako nije moguće doznati stana onomu, komu stvar dostaviti valja, pribiti će se izprava u kući občinskoj, i ako sud shodnim obnadje, proglasiti će se u javnih listovih.

(Sravni §. 80. austr. kaz. post.).

§. 74. Ako učestnika, na koga glasi dostava, nije u kotaru onoga suda, koj je naredbu izdao, umoliti se ima sud kotarski dostavnoga mjesta, da dostavu izvrši. To isto biva i s odredbami sudbenoga stola, koje dostaviti valja izvan obsega onoga kotarskoga

§. 73. Pribijanje pozivnice u kući občinskoj biti će dovoljno za dokaz učinjene dostave samo onda, ako nije moguće doznati stana onoga, kojemu valja poziv ili odluku dostaviti, a ne i onda, ako u obće prebivalište njegovo poznato nije. (Rješ. kasac. suda u Beču od 29. ožujka 1883. br. 18781. M. 532.).

§. 74. Druga stavka ovoga §-a ne proteže se na prijave pravnih liekova proti osudam, koje su proglašene ustmeno optuženiku na glavnoj razpravi, ako si je ovaj pridržao zakoniti trodnevni rok za premišljanje.

Pravni liekovi ovi moraju se u ovom slučaju prijaviti kod presudnog suda unutar zakonitog roka. (Rješ. kasac. suda u Beču od 12. stud. 1884. br. 12837. M. 677.).

suda, koj se nahodi u mjestu, gdje je stolica pomenuta sudišta.

U ovih slučajevih prosto je dotičniku pravne liekove po propisu ovoga kaznenoga postupnika predati onomu kotarskomu sudu, koj je umoljen bio, da dostavu obavi.

(Sravni §. 81. austr. kaz. post.). §

§. 75. Ostavlja se sudovom, da prosude, je li umjestno dopustiti kojoj stranki ili njezinu izkazanu zastupniku takodjer i u slučajevih, koji nisu napose navedeni u ovom kaznenom postupniku, da zagledava u kazneno-sudbene spise, ili dozvoliti, da uzme prepisa od istih, t. j. ako ove osobe vjerodostojno dokažu, da im takov prepis i zagled u spise treba u svrhu, da obrazlože koj zahtjev na odštetu ili da podkriepe svoju prošnju za obnovu postupka ili iz drugih razloga.

(Sravni §. 82. austr. kaz. post.).

§. 76. O povedenu i o dovršenu kaznenom postupku proti osobam od vojske i domobranstva, kao i proti osobam, koje su u državnom ili drugom kojem javnom, dakle i u kojem zemaljskom ili obćinskom uredu ili službi, koje su članovi zastupstva obćinskoga ili kojega drugoga, zvana za obavljanje javnih posala, ili koje su odlikovane javnimi naslovi, ili ovozemskimi ili inozemskimi redovi ili počastnimi znaci, poslat ima se obavjest njihovoj predpostavljenoj vlasti, odnosno načelničtvu zastupničkoga sbora i dotičnim uredom dvorskim ili pisarnicam redova.

(Sravni §. 83. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 5. svibnja 1884. br. 6789., glede podnašanja izvješća o kaznenih i karnostnih iztragah proti sudbenim i kaznioničkim urednikom i službenikom. Ur. sbir. br. 72.)

Pošto se je jur opetovano dogodilo, da je kr. zem. vladi. odjelu za pravosudje, tek vrlo kasno došlo do znanja, da je proti kojemu sudbenomu ili kaznioničkom uredniku ili službeniku povedena kaznena ili karnostna iztraga, ter da se čim točnije bđiti može nad tečajem proti istim povedenih iztraga odnosno izvida, odredjuje se, da se svaki slučaj proti kojemu sudbenomu ili kaz-

nioničkomu uredniku ili službeniku podnešene prijave i to kaznene od strane one sudbene oblasti (državnoga odvjetništva), kojoj je podnešena, a kaznostne od strane dotičnoga predstojnika, u roku od tri dana, računajući od dana podnešenja, prijaviti imade neposredno ovamo uz priklop ovjerovijenog prepisa odnosne prijave, ter da se podjednako izvjestiti imade, kakova je uslied iste učinjena odredba.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 20. siečaja 1886. br. 351. Ur. sbir. br. 135) Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, obnašla je odrediti, da imadu sudovi svaki pojedini slučaj povedenja disciplinarne ili kaznene iztrage proti kojemu kr. javnomu bilježniku ili odvjetniku bezodvlačno prijavljati banskomu stolu, a ovaj kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje.

(Okružnica kr. banskog stola od 26. travnja 1876. br. 4267., kojom se sudovi upućuju, da imadu o povedenu odnosno provedenu kaznenom postupku proti častnikom, podčastnikom ili vojnikom c. i kr. zajedničke vojske ili ugarsko-hrvatskog domobranstva, nalazećim se u dopustnom stališu, obavjestiti odnosna pukovnijska ili domobranska bataljunska zapovjedništva. Ur. sbir. br. 154.)

Kr. ugarsko-hrvatsko okružno zapovjedništvo domobranstva u Zagrebu priobćilo je visokoj kr. zemaljskoj vladi dopisom od 26. ožujka 1876. br. 1668 I — 231 III. kako je vojnim oblastim imenito četnim zapovjedništvom potriebito znati, da li je proti kojemu častniku, podčastniku ili vojniku ces. i kralj. zajedničke vojske ili proti kojemu častniku, podčastniku ili domobranu ugarskoga domobranstva, nalazećem se u dopustnom stališu predana obt. žnica, određjen predbježni pritvor ili iztražni zatvor, ili napokon izrečena kaznena osuda, a to u svrhu, da se uzmogne u očevidnosti voditi četni kazneni zapisnik, pa da se uzmogne eventualno postupati proti častnikom i podčastnikom.

Uslied odpisa visokog kr. zemaljskog vladnog odjela za pravosudje od 15. travnja 1876. br. 1357 pozivaju se svekolike sudbene oblasti, da svaki put, kad bude proti gore izbrojenim vojničkim osobam dopustnoga stališa predana obtužnica, kad bude određjen predbježni pritvor ili iztražni zatvor, ili kada bude proti istim osobam izrečena kaznena osuda, obavjeste o tom kratkim dopisom odnosno predpostavljeno mu pukovnijsko ili domobransko bataljunsko zapovjedništvo.

(Okružnica kr. banskog stola od 10. svibnja 1876. br. 4720., tiućća se obavještćivanja vojno-popunitbenih okružnih zapovjedništva o kaznenih parnicah protiv trajnim dopustnikom i pričuvnikom. Ur. sbir. pr. 155).

Glasom odpisa vis. kr. zemalj. vladnog odjela za pravosudje

od 29. travnja 1876. br. 1585. priobćio je kr. ugar. ministar za zem. obranu dopisom od 26. ožujka 1876. br. 11.379. — VII. onamo, da ga je izvijestilo c. kr. glavno zapovjedništvo u Zagrebu dne 8. ožujka 1876. br. 964, da se neki u potrazi stojeći pričuvnici nalaze u kr. zemaljskoj kaznionici u Lepoglavi, a da o tom nisu obavještena vojno-popunitbena okružna zapovjedništva.

Usljed toga zamolio je rečeni kralj ugarski ministar, da se upozore hrvatsko-slavonski sudovi na točku 3. §. 20. naputka o vojničkih službenih odnošajih i ob očevidnosti pričuvnika, u smislu koje priobćiti imaju nadležnomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedništvu od slučaja do slučaja svaku dovršenu ili u tečaju nalazeću se izragu proti trajnim dopustnikom i pričuvnikom, trajanje teške tamnice, tamnice ili zatvora, ustanovljeno pravomoćnom osudom i mjesto, gdje se kazan ovršuje.

U odnosnom dopisu pako da imade biti označena nadležnost, stavna godina, broj i ime čete, ka kojoj je opredieljen osuđjeni ili pod iztragom stojeći dopustnik ili pričuvnik.

Usljed gore spomenutog odpisa visoke kr. zemaljske vlade se stoga sve banskomu stolu podčinjene sudbene oblasti odnosno na ovdašnju naredbu od 26. travnja 1876. br. 1267 upućuju na točno obdržavanje propisa §. 20., točka 3., napomenutog naputka s tim nalogom, da odnosnim vojenim oblastim uz opis osuđenoga dopustnika ili pričuvnika, tičući se njego ih vojnih odnošaja, svaki put doznajuju i vrst te vrieme kazne i mjesto, gdje se kazan ima ovršiti.

(Okružnica kr. banskog stola od 2. studenoga 1876. br. 10781., glede obavješćivanja političkih oblasti o slučajvih kaznenoga postupanja proti vojničkim osobam. Ur. sbir. 156.)

Visoki kr. brv-slav-dalmatinski zemaljski vladni odjel za pravosudje povodom dopisa kr. vladnoga odiela za unutarne poslove od 31. srpnja 1875. br. 14.456, priobćio je ovamo dopisom od 26. listopada 1876. br. 3556, da sudovi gradjanski za slučaj kaznenoga postupka proti kojemu vojničkomu ili domobranskomu dopustniku ili proti pričuvniku linijske vojske nebi imali odnosne podatke saobćivati neposredno dotičnomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedništvu, već putem dotične nadležne podžupanije odnosno gradskoga poglavarstva, jer naputak o vojničkih službenih odnošajih i ob očevidnosti tih osoba propisuje u §. 20., točki trećoj, doslovce:

„Gradjanske oblasti imaju u svakoj proti kojemu trajnomu dopustniku ili pričuvniku povedenoj iztrazi bez razlike, da li se pod istom dotičnik ostavlja na slobodi ili se pak drži u zatvoru, a isto tako poslie i o sadržaju pravomoćne osude, nadalje u slučaju kazni zatvora, takodjer i o kazni opredieljenoj za osuđenika, putem dotičnoga kotarskoga činovnika obavjestiti

očividnostno nadležno vojno popunitbeno okružno zapovjedništvo radi propisanoga ubilježenja u očividnostne zapisnike, te po dovršenoj iztragi imadu vojničkoj oblasti na zahtjevanje i spise na uvid saobćiti.“

Pod spomenutim u toj ustanovi izrazom: „kotarskoga činovnika“ imade se sada u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji razumjevati samo veliki župan, podžupan ili gradski načelnik, svaki za svoje područje podžupanijsko ili gradsko.

Učinjena je pako gore citirana ustanova s razloga onoga, što i političke oblasti, t. j. podžupanije i gradska poglavarstva, voditi moraju evidenciju nad vojničkimi i domobranskimi dopustnici i nad pričuvnici od stalne vojske svoga područja isto tako, kao što i vojno-popunitbena zapovjedništva nad onimi, koji u njihovo okružje spadaju.

Političke oblasti dakle valja da znadu isto onako, kao što i vojničke oblasti sve, što se s vojničkim osobama sgadja, pa da sudovi nemoraju na dvije strane činiti gore spomenutih saobćenja, određeno je u citiranom napatku, da te prijave čine vojno-popunitbenim okružnim zapovjedništvom, ali putem nadležnih političkih oblasti, koje imadu nakon učinjene uredovne uporabe o tom dalje obavjestiti nadležne vojničke oblasti.

Pozivaju se uslied toga sve banskomu stolu podčinjene sudbene oblasti, neka učine shodne odredbe, da se sve kaznene obavjesti tičuće se vojničkih i domobranskih dopustnika ter pričuvnika stojeće vojske, o kojih je rieč u ovostranih naredbah od 26. travnja i 10. svibnja 1876. br. 4267 i 4720, odpravljaju u napredak odnosnim nadležnim političkim oblastim, t. j. kr. podžupanijam i gradskim poglavarstvom.

(Naredba kralj. hrvatsko-slavonske-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 13. prosinca 1896. br. 16.584., tičuća se obavješćivanja vojno-popunitbenih okružnih zapovjedništva o kaznenom postupku proti članovom zajedničke vojske, ratne mornarice, kr.ug. hrvatsko-slavonskog domobranstva i oružništva, te c. kr. austrijskog domobranstva nedjelatnog stališa. Ur. sbir. br. 609.)

Glasom okružnice kr. banskog stola od 26. travnja 1876. br. 4267. (Uredovna sbirka naredaba pravosudne struke II. br. 154.) savezno sa okružicom kr. banskog stola od 10. svibnja 1876. br. 4720. (Uredovna sbirka naredaba pravosudne struke II. br. 155) imadu ovozemni kazneni sudovi I. molbe priobćivati nadležnomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedništvu od slučaja do slučaja svaku dovišenu ili u tečaju se nalazeću kaznenu iztragu proti kojemu častniku, podčastniku ili vojniku c. kr. zajedničke vojske ili proti kojemu častniku, podčastniku, ili domobranu ug.-hrvatskog domobranstva, nalazećem se u dopustnom

stališu, kao što i trajanje teške tamnice, tamnice ili zatvora, ustanovljeno pravomoćnom osudom i mjesto, gdje se kazan ovršuje. Ujedno valja da bude u odnosnom dopisu naznačena nadležnost, stavna godina, broj i ime čete, ka kojoj je opredieljen osudjeni ili pod iztragom stojeći dopustnik ili pričuvnik.

Dozivljujuć u pamet ovozemnim sudovom I. molbe gornje ustanove, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, povodom zamolnice gospodina kr. ugarskog ministra za zemaljsku obranu od 8. studena 1896. br. 6996 pr. savezno sa naredbom kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 10. listopada 1888. br. 10.773. (Uredovna sbirka naredaba pravosudne struke III. br. 273.) nadalje odrediti, da kr. ovozemni sudovi I. molbe imaju isto tako postupati i u slučaju kaznenog postupka proti častnikom, kadetom i momčadi bojnog pomorstva te kr. ug. hrvatskog-slavonskog oružništva, u kojem slučaju imaju odnosne podatke priobćivati očevidnostno-nadležnomu c. i kr. vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedničtvu, a glede oružničkih osoba nadležnomu kr. ug. hrvatsko-slavonskomu domobranskomu okružnomu zapovjedničtvu.

Osim toga imaju sudovi na zahtjev nadležne vojničke oblasti priposlati na uvid nakon pravomoćnog dovršenja kaznenog predmeta i odnosne kaznene spise.

Obzirom na uzajamnost, koju vrše c. i kr. austrijski sudovi u pogledu saobćivanja kazneno-sudbenih podataka, odnosećih se na momčad kr. ug. hrvatsko-slavonskog domobranstva u nedjelatnom stališu i na osobe uvrštene u činovni razred sa mjesečnom plaćom, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, odrediti, da i kr. hrvatsko-slavonski sudovi I. molbe imaju u slučaju kaznenog postupka proti osobam, uvrštenim u činovni razred sa mjesečnom plaćom i momčadi c. i kr. austrijskog domobranstva u nedjelatnom stališu sliediti isti postupak, kao i u slučaju kaznenog postupka proti nedjelatnim osobam c. i kr. zajedničke vojske i bojnog pomorstva te kr. ug. hrvatsko-slavon. domobranstva i oružništva s tim dodatkom, *da imaju odnosne podatke priobćivati onomu c. i kr. vojno-popunitbenomu zapovjedničtvu, u okružju kojega leži sielo postupajućeg suda.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 10. studenoga 1893. br. 14.032, kojom se sporazumno sa kr. zemaljskim vladnim odjelom za bogoštovlje i nastavu odredjuje, da se svaka kaznena iztraga, povedena i svaka obtužba podignuta proti kojemu učeniku ili slušatelju na javnom kojem učilištu, a tako i svaka konačna presuda proti istom ima priobćiti na-

čelniku dotičnog učilišta. (Sbornik br. 74. Uredovna sbirka broj 483.)

Čim se proti kojemu učeniku ili slušatelju kojeg mu drago javnog učilišta povede radi kažnjivog djela iztraga (§. 84. k. p.) ili bude stavljen pravomoćno pod optužbu (§. 201., 205. i 209. k. p.) imade se to prijaviti načelniku onoga učilišta, na kojem je učenik ili slušatelj bio upisan kao takav.

Ovomu načelniku imadu kazneni sudovi takodjer saobćiti i svaku konačnu presudu (§§. 83, 100., 250. i 251., 394, 406., 409 k. p.), izrečenu proti kojemu učeniku ili slušatelju kojega javnoga učilišta radi kažnjiva djela, čim ista postane pravomoćna i priklopiti ovjerovljeni prepis presude s razlozi. U ostalom time se nesmije dogoditi ovrha osude kaznene, koja je izrečena proti kojemu učeniku ili slušatelju.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vladnoga odjela za pravosudje od 7 listopada 1876. broj 4608, upravljena na sva predsjedništva kr. sudbenih stolova u pogledu kaznenih osuda, izrečenih proti osobam, podredjenim kr. zem. vladnom odjelu za bogoštovlje i nastavu Ur. sbir. br. 47.)

Povodom dopisa kr. vladnoga odjela za bogoštovlje i nastavu od 17. rujna 1876. br. 4144. pozivaju se predsjedništva sudbenih stolova, neka shodne odredbe učine, da bude svaka pravomoćna kaznena osuda izrečena tako kod kr. sudbenih stolova kao što i kod podredjenih kr. grad. del. kot. i kr. kot. sudova proti osobi, predredjenoj kr. vladnom odjelu za bogoštovlje i nastavu, priobćena u prepisu neposredno istomu vladnomu odjelu, a isto tako da bude obavješćen o ovakom slučaju, u kojem bi takovoj osobi bile iz previšnje milosti oproštene zakonske posljedice, skopćane s osudjenjem kaznenim.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 3. svibnja 1888. br. 16.275, kojom se sudovi upućuju, da imadu nadležnim vojničkim oblastim priobćivati osudjenja pučko ustaških obvezanika na težku tamnicu. Ur. sbir. br. 262.)

U svrhu, da se omogući, da organi, pozvani na vođenje pučko-ustaške očevidnosti, saznadu, ako koj sa zlatnom kolajnom ili srebrenom kolajnom I. razreda za hrabrost odlikovani pučko-ustaški obvezanik bude po građanskom sudu osudjen na težku tamnicu, ter usljed toga gubi pravo na kolajnu i na doplatak, skopćan s istom, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, povodom dopisa kr. ugar.-hrv. ministra za zemaljsku obranu od 1. studenoga 1887. br. 7294. odrediti, da kr. sudbeni stolovi o svakoj takovoj osudi istim onim načinom, kako je to glede trajnih dopustnika, pričuvnika i doknadnih pričuvnika, osudjenih

na kazan slobode, ustanovljeno u točki 5. §. 16. vojničkoga „očevidnostnoga naputka“, imadu svaki put obavijestiti pučko-ustaško kotarsko zapovjedništvo, nadležno za obitalište osudjenoga pučko-ustaškoga obvezanika.

Vidi okružnice kr. banskoga stola od 28. srpnja 1875. broj 7654 i od 23. svibnja 1877. broj 5133 (ur. sbir. br. 225.), te naredbe kr. zem. vlade, odjela za pravosuđe, od 15. listopada 1891. broj 11.807 (ur. sbir. br. 398.) i od 10. rujna 1892. br. 7700 ur. sbir. br. 441.), odtisnute kod §. 167. k. p.

GLAVA DEVETA.

O postupku iztražnom.

Odsjek prvi.

Ob izsledjivanju kažnjivih djela i o predizvidih glede zločinstva i prestupaka.

§. 77. Sve javne vlasti i svi javni uredi dužni su prijaviti odmah državnomu odvjetniku nadležnoga suda kažnjiva djela, koja sami opaze ili koja im inače budu doglašena, ter koja se iztraživati imadu ne jedino na zahtjevanje kojega dotičnika.

Kada je pogibelj s odgodom skopčana, može se obavjestiti o počinjenu kažnjivu činu i onaj sud kotarski, kojemu se u okolišu vlast nalazi.

(Sravni §. 84. austr. kaz. post.).

(Okružnica kr. banskog stola od 13. studenoga 1889. br. 27.974., glede prijavljivanja slučajeva zločinstva i prestupaka kr. državnim odvjetništvom. Ur. sbirka br. 327.)

Visoka kralj. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, priobčila je odpisom od 6. studenoga 1889. br. 10.888 ovomu banskomu stolu, da je iz izvješća kr. državnoga nadodvjetništva u Zagrebu razabrala, da kr. kotarski sudovi veoma manjkavo prijavljuju kr. državnim odvjetništvom slučajeve zločinstva i prestupaka.

Po §§. 77., 79. i 82. al. 2. k. p. dužni su kr. kotarski sudovi o svakom kažnjivom djelu, koje se ukazuje kao zločinstvo ili prestupak, s mjesta odpraviti propisanu prijavnicu nadležnomu kr. državnomu odvjetništvu.

Da se olakša evidencija kod kr. državnih odvjetništva te da

se izbjegne suvišnom dopisivanju između kr. kotarskih sudova i kr. državnih odvjetništva, imati će kr. kotarski sudovi u dopisu, kojim se priobćuju predizvidni spisi kr. državnomu odvjetništvu, izrično reći: „s tim dodatkom, da je prijavnica pod XX. god. X. br. X. odposlana kr. državnomu odvjetništvu,“ ili ako takova radi budi kojeg opravdanoga razloga nije kr. državnomu odvjetništvu odpravljena bila „tim dodatkom, da prijavnica do sada odposlana nije.“

Da bude nadalje kr. državnim odvjetništvom pružena prilika intervenirati kod izvida, gdje se radi o slučajevih zločinstva i prestupaka veće važnosti, te da se time predusretne nepodobštini, da se radi manjkavosti predizvida mora ponovno preduzeti očevid na licu mjesta i tako eraru dvostruki vrlo osjetljivi trošak proizvodovati, konačno da bude kr. državnim odvjetništvom pružena prilika prema propisu §. 27. sl. f) k. p. pregledavati postupak kod kr. kotarskih sudova u prekršajih, koje pregledavanje imaju obaviti onom prigodom, kada ih njihova uredovna dužnost dovede u sielo kojega kr. kotarskoga suda, imati će kr. kotarski sudovi obavješćivati kr. državna odvjetništva ekspresom, a ako bi tako obavjest prekasno stigla, brzojavno o sljedećih zločinstvih i prestupkih:

1. Gdje god se radi o mrtvoj glavi, a ima podataka da bi se čim mogao izpostaviti zločinštvom ili prestupkom.

2. O paležih, gdje su takovi mah preoteli, ako se radi o požaru u pravom smislu rieči i ako imade podataka, da će se krivicu u trag ući moći.

3. O veleizdaji, ustanku i bani, smetanju javnog mira i strki, ako u istinu neposredno pogibelj prieti i ako ima razloga držati, da je pokret razgranjen.

4. O krivotvorenju javnih vjerovnih papira i kovana novca, ako se je u trag ušlo razgranjenim i osobito pogibeljnim poduzećem bud pojedinaca, bud celih grupa.

5. O razbojstvu, ako je izvedeno s osobitom drzovitošću ili kroz razbojničke čete, i ako ima nade, da će se krivca pronaći moći.

6. O javnih nasiljih, ako već nose na sebi obilježja pogibeljna pokreta celih sela i stališa.

Usljed toga nalaže se svim kr. kotarskim sudovom u obsegu banskoga stola, da u buduće svoje uredovanje po navedenih propisih udese i da se pri tom gornjih ustanova strogo držati imaju.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarne poslove, od 3. ožujka 1895. br. 58.687., izdana sporazumno sa pravosudnim odjelom kr. zem. vlade, glede saobraćaja oružničkih postaja sa inozemskimi vlasti u kaznenih stvarih. Ur. sbir. br. 555.)

Kako je kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, dopisom svojim od 24. studenoga 1894. broj 14.373. ovamo priobćila, oba-

vila je kr. oružnička postaja u N. u kaznenoj iztragi, koju je c. kr. okružni sud u Celju proti ug.-hrv. državljaninu iz N. sbog zločinstva krivotvorenja novca poveo, povodom zamolnice c. kr. oružničke postaje u Šumariji u Štajerskoj u stanu N. N. premetačinu, te je pri tom nadjene sumnjive predmete neposredno potonjoj oružničkoj postaji odpravila, da ih ova svojoj sudbenoj oblasti podnese.

Pošto bi sličan postupak ovozemnog kr. oružništva mogao biti u konkretnih slučajevih na uštrb brzomu i uspješnomu kaznenomu progonu eventualnih sukrivaca, nalazećih se u tuzemstvu, nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, sporazumno sa vladnim odjelom za pravosudje odrediti, da ovozemno kr. oružništvo imade svagda, kada na neposredno stigavšu zamolnicu koje oblasti izvan kraljevina Hrvatske i Slavonije preduzimlje kakovo uredovanje, smjerajuće onamo, da pronadje kakove kaznene predmete, kako samo uredovanje i povod istomu, tako i uspjeh uredovanja priobćiti najbližoj sudbenoj oblasti odnosno kr. državnomu odvjetništvu, koje će tada dalje postupiti napram inostranoj zamolbenoj oblasti.

Stoga se zabranjuje oružništvu, da isto samo neposredno priobćiva predmete uredovanja stranim oblastim mimoišav pri tom ovozemne sudbene oblasti.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 26. srpnja 1895. broj 40.004 ex 1894., upravljena na sve kr. županijske oblasti, gradska poglavarstva i kr. redarstveno povjereništvo u Zemunu. (Ur. sbir. br. 572)

Povodom tim, što su sudbena povjerenstva, koja su usljed prijave občinskih poglavarstva ili oružništva radi počinjena zločina teške tjelesne ozlede za konstatiranje objektivnoga učina izaslana bila, više puta samo lahku tjelesnu ozledu konstatirala, ili što je ozledjenik prije došašća sudbenoga povjerenstva u bolnicu predan, ili je po poljskom ili inom poslu od kuće se udaljio, da sudbeno povjerenstvo nije moglo uredovati, te što su takovimi netočnimi prijavami sudovom prouzrokovani troškovi i danguba; obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, sporazumno sa kr. vladnim odjelom za pravosudje odrediti:

Političke oblasti prve molbe, občinska poglavarstva i oružničke postaje dužne su u slučajevih sbivše se tjelesne ozlede, koje one kr. sudovom odnosno kr. državnim odvjetništvom prijavljuju, po mogućnosti bez posebnih kakovih izvidjenja, skopćanih sa troškovi ili sa gubitkom vremena, koje bi moglo biti na uštrb kaznenog uredovanja, te prijave sastaviti tako, da će iste točno označiti:

- a) Mjesto i vrijeme čina ;
 b) ime, prezime i zanimanje činitelja, učestnika i svjedoka ;
 c) ime, prezime, dobu, zanimanje i prebivalište ozledjenika ;
 d) vrst orudja, kojim je ozleda zadana ;
 e) opis ozlede po vrsti, veličini i mjestu, gdje ja zadana, dali je najme zadana na glavi, na tielu, na noguh, rukuh ili inih udih ;
 f) momentano zdravstveno stanje ozledjenika, navlastito, da li je uslied ozlede bio u nesvjestici, da li je bljuvao, da li je po sebi od prije uslied starosti ili pridošavše kakve bolesti nemoćan ;
 g) da li je potražena i pružena liečnička pomoć, da li je u njegi kod kuće ili u bolnici, konačno je li nuždno sudbeno povjerenstvo pregledanje ili bi možda ozledjeni mogao bez pogibelji za zdravlje sam doći na kolih pred sud.

U slučajevih očito težkih, po zdravlje, život pogibeljnih ozleda, ima se prijava učiniti bez odlaganja brzojavnim putem ili posebnim listonošom (expressom).

Obćinska poglavastva imaju o tom brigu nositi, da ozledjenik dolazak sudbenoga povjerenstva u prijavljenom svom prebivalištu dočeka.

Nastavše možda znatne promjene u stanju ozledjenika ili naknadno izvidjene važne okolnosti čina imaju se isto tako žurno javiti nadležnomu sudu.

§. 78. Sud, koji izreče, da je stečaj raspisan ili koji odluči, da stečaja nije moći raspisati samo zato, što je imetak neznatan ili jedino s toga, što je samo jedan jedini osobni vjerovnik, ima obavjestiti odmah o tom državnoga odvjetnika kod onoga suda, kojemu u okolišu dužnik prebiva ; gradjanski je sud nadalje obvezan, državnomu odvjetniku a tako i kaznenomu sudcu dati svu potrebitu obavjest i priobćit im spise, koji su im od potrebe, bud u izvorniku, bud u ovjervljenu prepisu.

(Sravni §. 85. austr. parb. post.).

Vidi §§. 82. i 112. stečajnoga zakona od 28. ožujka 1897. (br. 36 sbornika od god. 1897.).

§. 79. Tko god dozna za kažnjiv koj čin, koji progoniti valja ureda radi, vlastan je prijaviti ga. Primati prijavu obvezan je ne samo državni odvjetnik, nego takodjer i sudac iztražitelj, kotarski sudac i vlast sigurnostna, koji dostaviti imadu prijavu državnomu odvjetniku.

(Sravni §. 86. austr. kaz. post.).

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 13. studena 1889 br. 27.974 (ured. sbirka br. 327.), odtisnutu kod §. 77. k. p.

(Okružnica kr. banskog stola od 1. prosinca 1875. broj 12. 306.) Kr. zemaljsko oružničko zapovjedništvo javilo je visokoj kr. zemaljskoj vladi, da je jedan kr. kotarski sud uputio odnosnu oružničku postaju, neka prema propisu §. 77. zakona od 17. svibnja t. g. o kaznenom postupku u buduće sve prijave o kažnjivih činih šalje kr. državnomu odvjetništvu izuzam slučajeve, kad je s odgodom skopčana pogibelj.

Taj postupak nije u skladu sa zakonom, budući da oružništvo nije niti javna vlast, niti javni ured, već organ javne sigurnosti, pa je s toga svaki kotarski sud po §-u 79. dužan primati kaznene prijave, prispievajuće od oružništva i s njimi po zakonu postupati.

Povrh toga bilo bi po javnu sigurnost štetno, kada bi se oružničke postaje pridržavale, da sve kaznene prijave odašilju neposredno kr. državnim odvjetništvom, jedno, što su oružničke postaje tako razmještene, da se ne bi mogle pravodobno prijave udaljenim državnim odvjetništvom dostaviti, a drugo što se ne može od njih očekivati, da valjano razsude, kad je pogibelj s odgodom skopčana, ter bi lahko uoči mogle u sukob s kotarskim sudovi, koji pojedinih prijava, ne smatrajuć ih silnima, nebi htjeli primiti.

Povodom ovim te uslied naredbe visoke kr. zemaljske vlade od 13. studenoga t. g. br. 4402. upozoruje se na propis §-a 79. k. p., po kojem su dužni sudovi primati kaznene prijave, što im stižu od oružničkih postaja.

U ostalom se opazuje, da sudovi ne imadu izdavati samostalno odredaba, podobnih alterirati uređjeni tečaj oružničke službe, već da u slučaju potrebe takove odredbe podnesu shodan predlog svojoj pretpostavljenoj oblasti.

(Okružnica kr. banskog stola od 6. svibnja 1891., glede primanja po oružnicah dopraćenih osoba sa strane sudb. oblasti. Ur. sbir. br. 387.)

Povodom ponovne pritužbe kr. ug. hrv.-slav. oružničkog zapovjedništva u Zagrebu, da se gdje koji sudovi krute primati uslied tjeralice ili potrage po kr. oružnicah uhićene i njima dopraćene osobe u svrhu dalje odpreme onomu sudu, od kojega je potekla tjeralice odnosno odredjena potraga, i pošto je taj uzkratni postupak skroz nekorektan, obnašla je visoka kralj. zem. vlada, odiel za pravosudje, naredbom od 27. travnja 1891. br. 2152 budućega ravnjanja i toćnog obdržavanja radi odrediti, što sliedi:

Po imperativnih ustanovah §§. 79. i 82. k. p. obvezani su — ne samo državni odvjetnik no, — kako je taksative navedeno — takodjer i sudac iztražitelj i kotarski sudac na primanje,

prijavah o kažnjivih činih, koje progoniti valja ureda radi, odnosno i na obavu predizvida, čim jim do znanja dodju takovi čini, a dosljedno tomu obvezani su takodjer na primanje corporum delicti, pak i uapšenika, dopraćenih jim ma po kojem organu javne sigurnosti i na shodnu odredbu radi ubavjesti državnoga odvjetništva odnosno i na odredbu u smislu zadnje alineje §. 82. k. p.

Pošto je izvan svake dvojbe, da javni interes glede progona sbog zločina i prestupka ostaje jedan te isti, radilo se tek o prvom saznanju zanj ili nakon već povedenoga postupka ob uhićenju ili o dopraćenju osumnjičenika ili okrivljenika, to su očito u svakom stadiju postupka sve sudbene oblasti (sudac izražitelj, kotarski sudac) takodjer jednako obvezane, da učine i odredbe shodne, da se kod nadležnoga suda poluči svrha progona.

S toga jim je dužnost, da ako jim — ma i uslied tjeralice ili potrage, izdane, odnosno određene sa strane drugoga kojega suda po organih javne sigurnosti uhićena osoba dopraćena bude, sva dalja shodna odrede, da dotični dopraćenik pred nadležni sud (sudca izražitelja) stavljen bude.

U sliedstvu toga imati će daklem u svakomu takovomu slučaju sud odrediti popratnju dopraćenika, držeć se propisa naredbe ministarstva za pravosudje od 22. listopada 1857. br. 22.824 (naredbenik ministarstva financija br. 51. — 1857.) i ovostrane naredbe od 7. prosinca 1877. br. 7617., ter uz izdanje otvorene zapovjedi i putnog dnevnika predujmiti pratiocem nužдне troškove popratnje iz vlastite naklade za troškove kaz. postupka.

§. 80. Državni odvjetnik dužan je prosuditi svaku prijavu, koja do njega dopre o činih kažnjivih, koje ureda radi progoniti valja, a tako i dalje potjerati tragove, koji mu o takovih kažnjivih činih dodju do znanja. On je dužan takodjer sudjelovati pri izsliedjivanju razloga sumnje, koji na to smjeraju, da se u trag udje nepoznatim krivcem.

Na prijavu bez imena, a tako i na prijave, dolazeće od ljudi posve nepoznatih treba istina, ako sadržavaju okolnosti izvjestnih, kojima se kažnjivo djelo kao vjerovno označuje, primit se izvidjenja tih okolnosti, ali na tihom, da nebude buke, i da se štedi, koliko moguće, poštenje okrivljenih osoba.

Kada dopre glas do državnoga odvjetnika o kažnjivu činu, koj netreba samo iztraživati, kad to zahtjeva privatni učestnik, dužan će bit narediti, da se

one osobe, po kojih se je glas raznio, izpitaju, zatim pomoćju vlasti sigurnosti ići glasu u trag ča do samoga vrela, odkuda je proizišao, i osvjedočit se, koliko je moguće o temeljitosti ili netemeljitosti njegovoj.

(Svavni §. 87. austr. kaz. post.)

(Naredba ministarstva pravosudja od 8. studena 1855. (br. 194. dr. z. l. i z. vl. l.), kojom se u sporazumljenju s ministarstvom unutarnjih djela i s vrhovnom vlasti redarstvenom ustanovljuje, na koliko su državne i obćinske vlasti dužne sudovom kaznenim, kad zaištu, obznaniti imena onih pouzdanaca, koji im dojave kažnjivo koje djelo, ili druga odkrića u svrhu, da se osoba koja progoni po sudu kaznenom.)

Budući učinjeno pitanje: „dali su vlasti državne i obćinske dužne sudovom kaznenim, kad zaištu, obznaniti imena onih pouzdanaca, koji im dojave kažnjivo koje djelo ili druga odkrića u svrhu, da se osoba koja progoni po sudu kaznenom?“ zato nalazi ministarstvo pravosudja u sporazumljenju s ministarstvom unutarnjih djela i s vrhovnom vlasti redarstvenom izjaviti: da po smislu §. 112. sl. b) k. p. nisu u pravilu ni državne ni obćinske vlasti, a ni pojedini državni urednici dužni obznaniti sudu kaznenom, kad zaište, imena onih pouzdanih prijavnika kažnjivoga čina, koji su i njim samim poznati samo kao uredovna tajna, ili glede kojega je prijavniku obećano, da će mu se ime zatajiti.

Od ovoga pravila izuzeti su u smislu postojećih zakona samo oni slučajevi: kada t. j. ili proti bezimenom prijavniku postoji pravna sumnja, da je i sam lažljivom svojom prijavom učinio se krivcem kojega od kažnjivih čina, pomenutih u §§. 209. i 487. kaz. zak., u kojem slučaju imade svaka javna oblast po propisu §. 71. k. p. imenovati okrivljenika sudu kaznenomu, ili kada se radi o prijavi veleizdajnoga kojega poduzeća, gdje je u smislu §. 61. k. z. svaki dužan prijavu učiniti, budući da će u protivnom slučaju i sam kažnjiv biti, i gdje je dakle, izim slučaja u §. 62. spomenutoga svatko obvezan, čineći prijavu, navesti ujedno i svoje ime.

Ako bi se u takovih slučajevih uzkratilo sudu kaznenom saobćenje imena prijavnikova, imat će isti sud primjerenu pomoć potražiti po propisu §. 27. postupka kaznenoga.

§. 81. Državni odvjetnik vlastan je u obće odrediti, da iztražni sudac, kotarski sud ili vlasti sigur-

§. 81. I. Sudac iztražitelj dužan je po §. 81. k. p. zatražene po kr. državno „odvjetničtvu predizvide obaviti. (Rješ. kr. banskog stola od 22. kolovoza 1884. br. 19.385. „Mjesečnik“ X., 627.)

nostne čine predizvide u svrhu, da se dodje do dokazala potrebitih, za da se odredi kazneni postupak proti kojoj stanovitoj osobi ili pak da se zabaci prijava.

Sudeu iztražitelju i sudcu kotarskomu pripadaju i kod ovih predizvida ona prava i one dužnosti, koje sudcu iztražitelju pripadaju u iztragi.

Državni odvjetnik može narediti, da vlast sigurnostna bez prisega presluša osobe, koje bi mogle dati obavjesti o počinjenih djelih kažnjivih, a može i sam takovu preslušavanju prisustvovati. Da takova vlast obavi očevid i premetačinu, može državni odvjetnik narediti istom onda, kada se obnadje, da je u odsutnosti sudbene osobe, zvane za uredovanje, potrebno bez oklievanja posredovati; a može on i sam prisustvovati ovim činom izražnim, pri kojih valja se držati svih formalnosti, propisanih za čine sudbene ovakove vrsti. Nego zapisnici, koji se pri tom sačine, mogu pod kazan ništetnosti upotriebiti se istom onda kao sredstva dokazna, ako se odmah priobće sudcu iztražitelju, koj ima prosuditi njihovu formu i podpunost i ako je od potrebe, izhoditi, da se obnovi ili nadopuni razprava.

(Sravni §. 88. austr. kaz. post.).

O kružnica predsjedništva kr. banskoga stola od 25. lipnja 1895. br. 2102 pr. u predmetu obave izvida povodom kaznenih prijava podnešenih proti javnim urednikom. Ur. sbir. br. 568.)

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, imala je već više puta prilike opaziti, da se kr. kotarski sudovi povodom kaznenih prijava privatnih stranaka, podnešenih proti upravnim (gradskim, občinskim) urednikom radi njihovoga uredovanja, drže njekim načinom ovlaštenimi izpitivati zakonitost službenog postupka upravnih činovnika bez svake poprednje informacije, koju bi baš u smislu §§. 81. i 82. k. p. prije svega od dotičnih predpostavljenih oblasti u interesu pravilnog svrsi shodnog postupka zatražiti imali, a s druge strane, da ponizuju ugled takovih ured-

2. Spisi o predizvidih imadu se po odredbi državnoga odvjetnika popuniti, te ne ima mjesta sudbenom zaključku, da li bi se predlog državnoga odjetnika primio (§. 81. k. p.). (Rješ. kr. banskoga stola od 8. kolovoza 1888. br. 20.120. „Mjesečnik“ XV. str. 576.)

nika, poziva uć ih otvorenimi pozivnicami na saslušanje kao okrivljenike i time raznim pritužbam povoda davaju.

Stoga nalaže se područnim kr. kotarskim sudovom usljed naredbe visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 17. lipnja t. g. br. 5076., neka se u sličnih slučajevih strogo drže gore navedenih zakonskih ustanova i da vazda postupaju skladno sa državnim odvjetnikom, a to tim više, jer bi se uz taj netom opisani nepravilni postupak kotarskih sudova lahko dogoditi moglo, da proti kojem javnom uredniku radi jednog te istog čina uz kaznene predizvide teče istodobno i disciplinarni postupak, zametnut proti njemu po njegovoj neposredno predpostavljenoj oblasti, što pako postojećim propisom odgovalaralo nebi.

§. 82. Sudac iztražitelj kod sudbenoga stola preduzmlje, dok neima predloga od državnoga odvjetnika, samo ona djela uredovna, koja nebi moguće bilo dogoditi, a da se nenaškodi cilju ili neprekorači koj zakoniti rok. O onom, što je preduzeo, ima obavještiti državnoga odvjetnika i čekati zatim njegov predlog.

Nasuprot sudovi kotarski imadu istina takodjer s mjesta prijavljivati državnomu odvjetniku zločinstva, koja im dodju do znanja, i prestupke, koje valja ureda radi progoniti, nego ujedno i nečekajuć predloga njegovih, činiti predizvide (§. 81. stavka 1. i 2.).

Ali iztražna djela, usljed kojih bi se mogli izgubiti tragovi kažnjiva čina ili ukloniti, da nebi moguće bilo iznova ih poprimiti, preduzimati će samo onda, kada bude pogibelj skopčana s odgodom; povrh toga imadu isti u prijavi, koju će učiniti, svratiti pozornost na to, da je od potriebe takovo iztražno djelo, i skrbiti, da se tragovi učina sačuvaju, dok neprispije ili sudac-iztražitelj ili zahtjevanje od njega, neka se preduzmu djela iztražna.

Zapisnike, sačinjene o predizvidih, ima kotarski sud što prije, a ako je tko metnut u zatvor, najdulje za osam dana poslati državnomu odvjetniku, koj će u ovom posljednjem slučaju najkašnje za tri dana, pošto mu prispiju, ili riešiti zatvorenika od progona

ili predati sudcu-iztražitelju svoje predloge u pogledu osobe i postupka (§. 24. st. 2.).

(Sravni §. 89. austr. kazn. postup.).

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 13. studenoga 1889. br. 27.974 (ured. sbir. br. 327.), odtisnutu kod §. 77. k. p.

Vidi okružnicu kr. banskog stola od 6. svibnja 1891. (ured. sbir. broj 387), odtisnutu kod §. 79. k. p.

(Okružnica kr. banskog stola od 30. travnja 1879. broj 5226 glede odredaba, koje občinski organi imaju činiti, da se nezametnu tragovi zločinstva. Ur. sbir. br. 90).

Priviti prepis naredbe kr. vladnoga odjela za unutarnje poslove od 7. travnja 1879. br. 3980, upravljene na sve kr. podžupanije i gradove glede odredaba, koje se po občinskih organih imaju učiniti, da se ne zametnu tragovi zločinstva dok nestigne sudbeno povjerenstvo na lice mjesta, koju naredbu je visoki kr. zemaljski vladni odjel za pravosudje, odpisom od 24. travnja 1879. broj 3371 ovamo priobćio, dostavlja se svim podčinjenim sudbenim oblastim znanja radi.

(Dodatak k okružnici kr. banskoga stola od 30. travnja 1879. br. 5226; glede odredaba, koje občinski organi imaju činiti, da se nezametnu tragovi zločinstva. Ured. sbir. naredaba pravosudne struke svezak I. br. 90)

I. Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 7. travnja 1879. br. 3980; upravljena na sve kralj. podžupanije i gradove.)

Kr. državno nadodvjetništvo u Zagrebu izvjestilo je ovamo dne 21. veljače 1879. pod brojem 65 o grabežnom umorstvu, počinjenom na poštarskom slugi Ivanu Iviši Pavliču kod Stupnika, navodeći ujedno poteškoće, koje za sudbeno izsledjenje nastaju time, što občinska poglavarstva ne čine bezodvlačnu prijavu o zbiljih se zločinstvih, već prepuštaju, da se pristupom i nagunjivanjem pučanstva na lice mjesta tragovi zločinstva zametaju.

Povodom tim, obnašao je ovaj kr. zemaljski vladni odjel u savezu s ovdašnjom naredbom od 13. siječnja 1877. br. 24.480, upravljenom na sve podžupanije i gradska poglavarstva, odrediti, da se občinskim organom strogo naloži, da u sličnih slučajevih osim predpostavljene si podžupanije učine takodjer bezodvlačno prijavu kr. kotarskomu sudu, a u središnjem kotaru državnomu odvjetništvu, ma i kratkim putem o zbilšem se zločinstvu, a podjedno da se pobrinu, da na licu mjesta prije, nego sudbeno povjerenstvo stigne, stražu postave, da tamo nitko dolaziti moći neće, i da se u obće na stanju stvari, kako bude zatečeno u

vrime otkrivena zločinstva, ništa nedira, za da se na taj način zaprieči zametanje zločinstvenih tagova.

Podžupanije imaju prema tomu područnim si občinskim poglavarstvom shodnu i strogu uputu izdati.

(II. Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 13. siečnja 1877. br. 24.480).

Povodom slučaja, dogodivšega se dne 11. travnja 1876. u Irigu, u podžupaniji rumskoj, kad je prigodom paranja trupla nekog dječaka, preduzetog sudbenim povjerenstvom, podžupanijski liečnik nenačano po ocu dotičnoga dječaka sikirom teško ozledjen, nalazi kr. vladni odjel za unutarnje poslove sve podžupanije i gradska poglavarstva radi ravnanja i strogog obdržavanja uputiti, da se od strane občinskih poglavarstva ovakvom prigodom strogo držati imaju propisi ministarske naredbe od 28. siečnja 1855., br. 26 d. z. l., u obće, a napose §. 9., po kojem su dužna občinska poglavarstva sve pripreme učiniti, da se sudbena razgledba mrtvaca bezzapriečno obavi, pa da se za buduće sva moguća sredstva upotrebe, da se slični slučaj ozlede ili zaprečenje sudbenih obdukcija više dogoditi neuzmogne, neka se u podžupan jah občinska poglavarstva strogo upute, da kod dotičnih obdukcijah vazda jedan od občinskih činovnika prisustvuje, koj će po nalogu dotičnoga sudbenoga izaslanika sa mjestnimi redarstvenimi organi najstrožijimi mjerami odnosno mjesto, gdje se paranje preduzimalje, nepristupnim učiniti za svaku osobu, koja na prisustvovanje po zakonu nije pozvana, ili po odredbi oblastnoga izaslanika tamo izrikom nužna i pripuštena nije.

Vidi naputak kr. državnoga nadodvjetništva od 1. travnja 1892. broj 216. k. z. (ur. sbir. br. 421.), odtisnut kod §. 169. k. p.

Vidi okružnicu predsjedništva banskoga stola od 25. lipnja 1895. broj 2102 pr. (ur. sbir. br. 563), odtisnutu kod §. 81. k. p.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 3. rujna 1890. broj 16.821. glede nepravilnosti u kaznenom postupanju kr. kot. sudova (ur. sbir. br. 366), odtisnutu kod §. 406. k. p.

§. 83. Ako državni odvjetnik, prošudiv prijavu ili spise od predizvida, koji se, ako je potriebno, na njegovu odredbu popuniti imaju, nadje dovoljnih razloga, da odredi kazneni postupak proti stanovitoj osobi, predat će ili predlog na povedenje iztrage (§. 84.) ili tužbovnicu. U protivnom slučaju zavrći će prijavu, koja mu je došla, naznačiv u kratko razloge, koji su ga na to sklonuli, i poslati iztražnomu sudcu spise predizvidne s opazkom, da nenalazi razloga, da se

progonjenje nastavi. U ovom slučaju ima sudac izražitelj obustaviti predizvide i okrivljenika, ako je može bit zatvoren, pustiti odmah na slobodu.

(Sravni §. 90. austr. kaz. post.).

Odsjek drugi.

Ob iztragi glede zločinstva i prestupaka u obće.

I. Povedenje iztrage i položaj sudca izražitelja u istoj.

§. 84. Prije nego tko stavljen bude pod obtužbu (glava deseta), ima se proti njemu obaviti iztraga, kada se radi o zločinstvu kažnjivu smrću, ili kada se ima povesti kazneni postupak proti takovu, koj je odsutan.

U svikolikih drugih slučajevih ostavlja se razsudu državnoga odvjetnika, odnosno privatnoga tužitelja, da li se imade predložiti iztraga; nu kada se radi o zločinstvu kažnjivu teškom tamnicom od preko pet godina, može se iztraga mimoći samo ako osumnjičenik izrikom na to privoli.

Svrha je iztrage, izpitati predbježno osvadu, podignutu proti stanovitoj osobi poradi kažnjiva kakova čina, i stvar, kako se ima, izvesti u toliko na čistac, koliko je potriebno, za da se uglave oni momenti, s kojih će se bud obustaviti kazneni postupak bud staviti okrivljenik pod obtužbu i prirediti dokazivanje za glavnu razpravu.

(Sravni §. 91. austr. kaz. post.).

§. 85. Sudac izražitelj može povesti iztragu jedino glede takovih kažnjivih čina i proti onim osobam, glede kojih ima odnoseći se na te predlog od ovlaštena tužitelja.

Ako predloži državni odvjetnik, da se iztraga povede, imat će prijavu, a tako i dokazna sredstva, za

koja je saznao, a i rezultate izvida, koji su možda obavljani, saobćiti sudcu iztražitelju.

Ako sudac iztražitelj nadje razloga, pak se uzteže pristati na predlog o povedenju iztrage, imat će se iskati, da o tom odluči sud.

Sudac iztražitelj udioničtvovat će u viećanju, nu nipošto u satvaranju odluke. O takovih viećanjih ima se svaki put obavijestiti prije državni odvjetnik, da uzmogne mnienja svoja izraziti pismeno ili ustmeno.

(Sravni §. 92. austr. kaz. post.).

§. 86. Iztragu vodi u pravilu sudac iztražitelj osobno i neposredno. Nu može i on zamoliti kotarske sudove, koji su unutar ili izvan okoliša njegova sudišta, da obave pojedina sudbena djela.

Sudovi kotarski imadu, držeći se propisa, koji postoje za sudca iztražitelja, odazvat se njegovoj molbi i obaviti odmah, ako nastane potreba, i dalnja poslovanja iztražna, koja u njihov okoliš zasegnu.

(Sravni §. 93. austr. kaz. post.).

II. Poslovanje u iztragi.

§. 87. Ako je iztraga povedena, radit će sudac iztražitelj odmah ureda radi nečekajuć dalnjih predloga tužiteljevih, u svrhu da izvidi učin, pronadje učinitelja, i da dokazna sredstva, vodeća na uglavljenje ili na obranu okrivljenika, ustanovi u toliko, u koliko je potrebno, da se postigne svrha iztrage.

(Sravni §. 96. austr. kaz. post.).

§. 88. Tužitelj je vlastan činiti sudcu iztražitelju predloga takodjer gledé obavljanja pojedinih djela iztražnih, o kojih će predlozih isti sudac ako nadje razloga, nepristati na njih, imat zaiskati odluku suda.

Djela iztražnih neobavlja državni odvjetnik pod kazan ništetnosti. Nesmije ni tužitelj ni branitelj pritom biti, kad sudac iztražitelj izpituje okrivljenika ili svjedoke. Nu vlastni su biti pritomni, kad se oče-

vid čini, kad se preiskuje kuća ili iztražuju papiri, i vlastni su naznačiti predmete, na koje se razprostrieti imaju ova iztražna djela. Sudac iztražitelj dužan je u pravilu tužitelja u ovu svrhu unapried obavjestiti, da će takova djela preduzeti, nu ako je pogibelj s odgodom skopčana, moći će ih preduzeti i neobavjestivši prije tužitelja.

(Sravni §. 97. austr. kaz. postup.).

§. 89. Ako je po zločinstvu ili prestupku ostalo tragova, imadu se takovi izviditi na shodan način, navlastito očevidom polag ustanova, sadržanih u sljedećem odsjeku.

Predmeti, na kojih ili kojimi se je učinilo kažnjivo djelo, ili kojih je okrivljenik na mjestu djela za sobom ostavio, u obće predmeti, koji će se imat okrivljeniku ili svjedokom pokazati, da se vidi, da li jih poznaju ili koji bi na koj drugi način mogli za dokaz služiti, imadu se u koliko je moguće uzeti u sudbenu pohranu ili će se spraviti u zavitak, zapečaćen sudbenim pečatom ili će se udariti na njih sudbena oznaka, koja će braniti, da se nepodmetnu predmeti drugi ili da se nepromjene.

Ako medju nadjenimi predmeti bude stvari, posevećenih za službu božju, ima sud postarat se, da se iste razluče od svih ostalih predmeta i da se primjerenom pohrane.

(Sravni §. 98. austr. kaz. post.).

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 30, travnja 1879. br. 5.226. (ur. sbir. br. 90.), odtisnutu kod §. 82. k. p.

(Odpis kr. državnoga nadodvjetništva od 1. travnja 1892. br. 231. kz., kojim je kr. državnim odvjetništvom priobćena naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 1. ožujka 1892., br. 2104., glede načina vodjenja iztraga proti občinskim organom radi zločinstva pronevjerjenja. Ur. sbir. br. 422).

Visoka kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, izdala je glede načina, kako da se što brže i uzpješnije vode iztrage proti občinskim organom radi zločinstva pronevjerjenja u sporazumku s kr. vladnim odjelom za unutarnje poslove

i s kr. ug. ministrom financija sljedeću naredbu od 1. ožujka 1892. broj 2104.

„Kada financijski ili upravni organ pri svom uređivanju konstatuje, da se kod pobiranja državnoga ili občinskoga poreza ili u obće kod rukovodjenja občinske ili porezne blagajne pokazuju manje, ima s mjesta provesti točno škontriranje celokupne občinske i porezne blagajne i o svom opaženju obrazloženo izvješće podneti predpostavljenoj si oblasti, a ova će onda, ako nepronadje, da je u izvješćenih slučajevih samo računski a pometnja ili nepravilnost uplatnih unosa, imati izvješće svoga izaslanika priobćiti nadležnom kr. državnom odvjetniku.

Ako državni odvjetnik iz toga izvješća i obavijesti financ. ili upravne oblasti vidio bude, da je sumnja, da je više uplata, a ne možda samo pojedina pronevjereno, te da je individualna likvidacija potrebna, zametnuti će kazneni progon s predlogom, da se obavi individualna likvidacija u formi sudb. očevida (§§. 89., 90., 107., 113. i 114. k. p.)

Sudac iztražitelj pozvati će k tomu očevidu kao vještace po jednoga financijskoga i upravnoga činovnika. Kod te individualne likvidacije neka je, ako je ikako moguće, prisutan onaj občinski organ, ko i je s pronevjerena osumnjičen, ba bude mogao dati razjašnjenja (§. 107. al. 2. k. p.)

Postupak kod likvidacije ima biti ovaj: Ponajprije ima se sudbenim očevidom pregledati blagajna, da se može stanje blagajne uspoređiti s unosi uplatnih dnevnika i s uplatami, koje će individualna likvidacija pokazati. Iza toga preduzeti će sudac iztražitelj individualnu likvidaciju, te će primati od poreznika porezne knjižice i namire, koje će vještaci spravljivati s uplatnim dnevnicima

Pokaže li se glede koje uplate kakovo nesuglasje, upisati će se to odmah u likvidacionni izkaz, u tu svrhu sačinjen pod tekućim brojevi 1., 2. itd., a k jednu saslušati će sudac iztražitelj odmah u zapisnik, stvoren za saslušanje osumnjičenika, pod istim tekućim brojem osumnjičenika, a u zapisnik stvoren za saslušanje oštećenika (poreznika), saslušati će pod istim tekućim brojem oštećenika.

Vještaci će odmah izviditi, stoje li prigovori, koje je osumnjičenik možda učinio, n. pr. uplata je u uplatni dnevnik drugoga dana ili pod drugim člankom unešena, nego li je to u poreznoj knjižici ili namiri upisano; uplata je doduše potvrđena u knjižici državnoga poreza, nu unešena je pometnjom u uplatni dnevnik občinskih daća, il obratno itd.

Na te i slične eventualitete obazrijeti će se vještaci dakako i bez prigovora osumnjičenoga, te će razgledati sve blagajničke knjige, koje im služiti mogu za podavanje temeljitoga mnjenja.

Ako se na taj način nesuglasje med poreznom knjižicom i uplatnim dnevnikom razjasni, zabilježiti će se u rubriku „Opazka“ likvidacionalnoga izkaza, kako je nesuglasje nastalo, n. pr. drugoga dana pod drugim člankom unešeno, unešeno u odplatni dnevnik državnoga poreza, mjesto u dnevnik obć. poreza itd.

Uzvrđi li osumnjičenik, da je u poreznoj knjižici ili namiri iznos uplate ili njegov podpis krivotvoren, pridržati će sudac izražitelj poreznu knjižicu ili namiru radi daljnjih izvoda (§ 89. k. p.), a inače vratit će strankam te isprave. Ako osumnjičenik nije kod likvidacije prisutan, onda će dakako sudac izražitelj porezne knjižice i namire zadržati, jer će ih valjati kašnje osumnjičeniku predočiti.

Samo onda, ako osumnjičenik bude kod individualne likvidacije, moći će se iztraga uspješno i brzo dokončati, jer inače valjati će, kao što je to po dosadašnjoj praksi većinom bivalo, na razne prigovore osumnjičeničke likvidaciju s nova obaviti.

Prije spomenutim likvidacionalnim izkazom i istodobnim saslušanjem osumnjičenika i oštećenika, eventualno i suočenjem ustanoviti će se, ima li učina pronevjerena i komu u grieh pada, pa će biti daljnji postupak brz; a navedeni način saslušanja osumnjičenika i oštećenika na pojedine stavke likvidacionalnoga izkaza tekućim tamo brojem u veliko će olahkotiti daljnji posao sudcu izražitelju, a kašnje će radi valjana i lahka pregleda državnom odvjetniku, predsjedatelju glavne razprave i višjem sudcu biti veoma olakšano proučavanje iztražnih spisa, obično vrlo zamašnih,

Pri likvidaciji pokazati će se često, da je uplate primao sad jedan, sad drugi organ, te će po tom možda više osumnjičenika biti. U takovih slučajevih valjati će glede svakoga pojedinoga osumnjičenika osnovati posebni likvidacionalni izkaz i voditi posebni zapisnik o saslušanju osumnjičenika i oštećenika. Pronevjenje, koje se tako jednoj osobi u grieh upisuje, nije obično u nikakovom savezu (§. 49. k. p.) s pronevjenjem, s kojega je druga osoba okrivljena, pa zato neka se daljnji postupak glede pojedinoga pronevjenja napose vodi, što će mnogo doprinieti pospješenu iztraga.

Nasuprot valjati će spojiti iztrage, napose povedene, čim se izpostavi, da između pronevjerena, koja se pojedinim organom u grieh upisuju, postoji takav savez, da se posebna iztraga proti pojedinim okrivljenikom uspješno provesti nebi mogla, što će napose valjati u onih vrlo čestih slučajevih, u kojih okrivljenici glede u grieh im upisanih pronevjerena nastoje svaliti krivnju na drugoga kojega urednika, kojemu su manjkajuće novce tobože predali itd.

Konačno moći će se izbjeći u stanovitim slučajevih većim komplikacijam iztrage izlučenjem onih čina pronevjerena, u po-

glodu kojih ima više osumnjičenika; pak će u takovih slučajevih kr. državno odvjetništvo prema okolnostim imati staviti shodan predlog temeljem §§. 49., 50. i 257. k. p.

Napose se kr. državna odvjetništva upozoruju na propis §. 76. k. p., koj određuje, da se imade obavjestiti predpostavljena oblast o povedenu i dovršenu kaznenom postupku proti osobam, koje su u državnom, ili u drugom kojem javnom, dakle i u kojem zemaljskom ili občinskom uredu ili službi, koje su članovi zastupstva občinskoga ili kojega drugoga, zvana za obavljanje javnih posala.“

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 11. siječnja 1895. br. 60.284/1894., upravljena na sve kr. županije i gradove u pogledu zabrane izdavanja t. zv. „visa reperta“ sa strane podčinjenoga liečničkoga osoblja u slučajevih ozlieda, zadanih po drugih osobah, daklem kažnjivih čina. Ur. sbir. br. 545).

Glasom dopisa kr. zemaljsko-vladinog odjela za pravosudje od 14. prosinca 1894. br. 15.150. dogodilo se je, da jedan kotarski liečnik uzprkos primljenomu od dotičnoga kotarskoga suda pismenomu upozorenju, da nesastavlja na očitu štetu stranaka bezpotrebna t. zv. visa reperta u slučajevih ozlieda, zadanih po drugih osobah, daklem kažnjivih čina, glede kojih se objektivni učin mora ustanoviti sudbenim očevidom, jer visa reperta nemogu služiti dostatnim sudbenim dokazom, — ipak sveudilj još takova visa reperta izdaje, i akoprem uz sve to dobro znađe, da će i onako on, kao u javnoj službi stojeći liečnik, u prvom redu biti pozvan k sudbenom očevidu kao vještak i dobiti svoju pristojbu.

Poradi vjerojatnosti, da bi takova praksa lahko mogla obstojati i u drugom kojem kotaru, ili ako nebi postojala, da se nebi uvriježila, — pozivaju se sve upravne oblasti, da podčinjenomu liečničkomu osoblju izdavanje spomenutih „visa reperta“ strogo zabrani, ter isto pozove, da stranke, koje bi se u tom pogledu na njih obraćale, na nadležnu sudbenu oblast upućuje.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 30. siječnja 1895. br. 62.702 ex 1895., kojom se djelomično preinačuje naredba od 11. siječnja 1895. br. 60.284 ex 1894., upravljena na sve kr. županije i gradove u pogledu izdavanja t. zv. „visa reperta“ sa strane podčinjenoga liečničkoga osoblja u slučajevih ozlieda, zadanih po drugih osobah, daklem kažnjivih čina. (Ured. sbirke naredaba pravosudne struke svezak IV. br. 545). Ur. sbir. br. 584.)

Naredbom od 11. siječnja 1895. br. 60.284., zabranjeno bje

svim uredovnim liečnikom izdavanje tako zvanih „visa reperta“, te naloženo, da se imadu stranke, tražeće takova, na dotičnu nadležnu sudbenu oblast uputiti

Po ovoj naredbi morao se je dakle svaki ozliedjeni prijaviti kod nadležnoga kr. kotarskoga suda, gdje je isti pregledan bio po uredovnom liečniku.

Dočim bi se dogoditi moglo, da ozliedjeni, nemogavši od občinskoga ili sukromnoga liečnika dobiti „visum repertum“, nebi htio ni tražiti u njega liečničke pomoći, misleći, da rana nesmije čišćena ni povezana biti, dok ju nevidi liečnik, koji made pravo liečničko izvješće napisati, te bi se usljed toga rana zanemarenjem okužiti i takvi tečaj uzeti mogla, da od lahke tjelesne ozlede, nastane težka, ili da se kod lahke ozliede, koja, za 3 do 4 dana bez traga izlieči, nebi objektivni učin ustanoviti mogao, obnalazi kr. zemaljska vlada gore spomenutu naredbu u toliko preinačiti, da se liečnikom bez razlike, da li stoje u javnoj službi ili ne, a u kojih sjedištu neima kotarskoga suda, dozvoli, da smiju ozliedjenikom sa lakim ozliedami izdavati liečnička izvješća (visa reperta) u obliku kaznene prijave na kotarski sud, nu ipak uz dužnost, da imadu dotičniku propisno povezati ozliedu, a da za cijeli taj posao ubrati smiju samo iznos 2 for.

§. 90. Ako se šteta, zločinstvom ili prestupkom prouzročena, ili pak izmakli dobitak nemože pouzdano pronać iz onoga, što oštećenik veli, ili ako se razlogom može slutiti, da oštećenik štetu svoju precjenjuje, tad se veličina njezina, u koliko od iste zavisit može ili ubrojivost čina kao zločinstva, ili odmjera kazni, ili dosuda kakove odštete, pronać ima ili prelušajem svjedoka ili pak po vještacih.

(Sravni §. 90. austr. kaz. post.).

§. 91. Za pisma, koja su pisana u jeziku pri sudu neobičnom, a važna su za iztragu, ima sudac iztražitelj učinit, da se po zakletu tumaču prevedu, a zatim priklopit jih k spisom zajedno s prevodom.

(Sravni §. 100. austr. kaz. post.).

§. 92. O svih sudbenih djelih, spadajućih na iztragu, imadu se sačiniti napisnici; osim urednika, koj

§. 90. Po zakonskoj ustanovi ovoga §-a može se i za slučaj onaj, da nije moguće više oštećenu stvar predočiti, saslušati vještake o veličini štete i izmakle dobiti, u koliko se mogu zato potrebiti podatci konstatovati saslušanjem svjedoka ili inim načinom. (Rješ. kasac. suda u Beču od 24. ožujka 1876. br. 12054.).

obavlja ili vodi djelovanje, ima pritoman biti još i zaprisežen voditelj napisnika.

(Sravni §. 101. austr. kaz. post.).

§. 93. Ako je pri kojem iztražnom djelu potriebno, da se prizovu svjedoci sudbeni, imati će isti biti mužkarci punoljetni, neporočni i takovi, koji pri stvari dioništva neimaju; i imadu se isti u obće ili za pojedini koj slučaj podavši ruku, obvezati, da će, da uzmognu dati svjedočanstvo na sudu, točno paziti na sve, što se pred njimi obavljalo ili govorilo bude, da će bditi, da se to vierno u napisnik stavlja, i da će do glavne razprave mučat o svem, što prigodom iztražnoga djela budu saznali.

(Sravni §. 102. austr. kaz. post.).

§. 94. Obćenita je dužnost svakoga državljanina, biti besplatno sudbenim svjedokom kod djela iztražnih. Ova dužnost pada poglavito na stanovnike one občine, u kojoj se obavljat ima djelo iztražno.

Oprošteni su:

1, duhovni pastiri svih zakonito prizvanih družba vjerezakonskih;

2. ljudi od vojske i od domobranstva, dok su u aktivnoj službi, i javni u istinu služeći urednici i poslužitelji;

3. javni učitelji, osobe od zdravstva, koje doista izvršuju zvanje svoje, odvjetnici, bilježnici, osobe, koje su namještene kod željeznica i parobroda, a tako i svi oni, kojih se služba bez povrjede javne koristi nebi pretrgnuti mogla, napokon

4. osobe, koje živu od nadnice i natjednice.

(Sravni §§. 103. austr. kaz. post.).

§. 95. Napisnici vrhu sudbenih djela pisat će se odmah, kad se ista obavljaju, a gdje to nebude moguće, neposredno iza toga.

---

§. 95. Nije prepoviedano sudcu, da i po svjedoku izvansudbeno sastavljeni opis stvari ob okolnostih, koje imadu biti predmetom njegovog saslušanja, priklopi zapisniku o njegovom saslušanju, kao cjeloviti njegov dio, u koliko je upitno izvansudbeno očitovanje pred sudcem svjedoku pročitano i po njemu odobreno. (Rješ. kasac. suda u Beču od 3. veljače 1880. br. 13158.).

U svakom napisniku označiti treba mjesto, godinu i dan, kad se piše, a i pritomne osobe.

Pitanja imaju se napisati samo u toliko, koliko je od potrebe, da se razumjeti uzmogne odgovor. Odgovore zapisati valja u pravilu jedino načinom pripovjedajućim po njihovu bitnom sadržaju. Samo onda, kad bude za prosudjivanje stvari važno ili kad se očekuje, da će potrebno biti, pročitati napisnik u glavnoj razpravi, navesti će se vlastiti izrazi izpitnika onako, kako ih je sam izrekao.

Sudac ima napisnik kazivat na glas tako, da to pritomni čuti mogu. Nego onomu, koji se izpituje, prosto je svoje odgovore voditelju napisnika u pero kazivati; ako izpitnik na zlo rabi ovo pravo, može mu ga sudac oduzeti.

(Sravni §. 104. austr. kaz. post.).

§. 96. Svaki napisnik ima se izpitanim ili inako prizvanim osobam pročitati, a ako žele, mora im se u ruke dati, da ga sami pročitaju; zatim zabilježiti će se u napisniku, da je bio pročitán ili u ruke dan, kao i to, da je potvrđen. Poslje toga odpisat će napisnik izpitane osobe, pristavivši svoj podpis ili ručno znamenje na svaki arak, a na koncu napisnika pritomni urednici, voditelj napisnika i sudbeni svjedoci, ako su koji pozvani bili. Ako izpitnik neće da se podpiše, ima se u napisniku zabilježiti kako to, tako i razlog zašto se krati.

(Sravni §. 105. austr. kaz. post.).

§. 97. U onom, što se je jedanput napisalo, ne smije se ništa važno izbrisati, dodati ili promjeniti. Prekrižena mjesta treba da ostanu čitljiva.

§. 97. 1. Svjedok ne može biti kažnjen sbog kriva svjedočanstva, ako neku okolnost nepravo navede, pa istu u nastavku svojega preslušanja, ako i ne baš istoga dana, izpravi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 16. rujna 1861. br. 5124, „Mjesečnik“ XIII. str. 98.).

2. Što svjedok kriva kaže sve dok se preslušanje ne završi, ima se smatrati samo pokušajem zločinstva prevare, navedena u §. 1 29. k. z., pa ako opozove, što je rekao, ne kazni se (§. 8. k. z.). Kada se može u ustmenoj glavnoj razpravi preduzeto preslušanje svjedoka završenim smatrati, treba prosuditi prema okolnostim slučaja. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. travnja 1887. br. 683. „Mjesečnik“ XIII. str. 517.).

Znatni primetci ili popravci, koje izpitanih svojoj izreci prida, imaju se na kraju napisnika ili dodatka zabilježiti i na način naznačen u §. 96. odobriti i potpisati.

(Sravni §. 106. austr. kaz. post.).

§. 98. Ako u napisniku ima više araka, treba jih svekolike prošiti i krajeve od konca pripečatiti pečatom sudbenim.

Sudac iztražitelj ima voditi dnevnik, u koj će se bilježiti točno svi čini od iztrage.

(Sravni §. 107. austr. kaz. post.).

§. 99. Proti onim, koji se pri kojem uredovnom djelu sudca iztražitelja, akoprem već opomenuti, silovito i povriedno vladaju, može sudac-iztražitelj izreći novčanu globu do petdeset forinti ili zatvor do osam dana, a ako je onaj, koj bi se radi toga kazniti imao, jurve zatvoren, odrediti za vrieme zatvora tvrdu ležu, uzu samotnu, zatvor na samu u tamnoj sobici (držec se pri tom stega, naredjenih u §§. 255—257. kaznenoga zakona) ili napokon uzkratu tople hrane za nedjelju dana. Proti sudbenim svjedokom, vještakom i zagovornikom stranaka može se odrediti jedino novčana globa.

Svaka ovakova odredba ima se u spisih zabilježiti i priobćiti odmah sudu, kojemu pripada pravo, kazni, odmjerene po sudcu-iztražitelju, takodjer i ureda radi dokinuti ili ublažiti (§. 104.).

(Sravni §. 108. austr. kaz. post.).

III. Obustava ili zaglava iztrage.

§. 100. Iztraga ima se obustaviti odredbom sudca iztražitelja, čim tužitelj uzme natrag svoje zahtjevanje, da se dotičnik progoni od strane kaznenoga suda, ili čim predlož, neka se iztraga obustavi ili čim izjavi, da nenalazi razloga daljemu sudbenomu progonojnju (§. 103.).

Osim toga može se iztraga obustaviti jedino uslied zaključka sudbenoga.

(Sravni §. 109. austr. kaz. post.).

§. 101. Ako se obustavi iztraga, ima se o tom obavjestiti tužitelj, privatni učestnik i okrivljenik, ovaj pak, ako je bio zatvoren, ima se odmah pustiti na slobodu.

Ako okrivljenik zahtjevao bude, imade se dati uredovno svjedočanstvo o tom, da proti njemu neima razloga, s kojega bi se imao dalje progoniti sudbeno.

Ako se oštećenik, povriedjen u svom pravu zločinštvom ili prestupkom, nije pridružio postupku, ima mu se, ako traži, dati potvrda o odredjenoj obustavi.

(Sravni §. 110. austr. kaz. post.).

§. 102. Iztraga zaglavljuje se, čim učinjeni izvidi dovoljni budu, da se njimi obrazloži naredjene glavne razprave, i ujedno čim se dobije potrebit pregled o podpunu pripremljenih dokaznih sredstvih za glavnu razpravu.

(Sravni §. 111. austr. kaz. post.).

§. 103. Po zaglavljenoj iztragi priobćit će sudac iztražitelj spise kratkim putem državnomu odvjetniku. Ovaj je obvezan (§. 24.) uz rok od osam dana, pokle je primio spise, ili predati sudcu iztražitelju obtužnicu ili povratiti mu spise s izjavom, da nenalazi nikakova razloga dalnjemu sudbenomu progonjenju.

Privatni tužitelj ima se obavjestiti o zaglavljenoj iztragi te pozvati, da predade uz rok od četrnaest dana obtužnicu i ujedno uputiti, da ako nebude se držao toga roka, da će se smatrati, kao da je oduštao od obtužbe (§. 100.)

Uz rok, odredjen za predatbu obtužnice, može se učiniti i predlog o tom, da se popuni iztraga. Ako se odbije takov predlog, teći će novi rok za predatbu obtužnice od dana, kojega obznanjen bude dotični zaključak suda.

(Sravni §. 112. austr. kaz. post.).

IV. Pravni liekovi proti odredbam sudca iztražitelja i suda.

§. 104. Svaki, koj misli, da mu je tečajem predizvida, iztrage ili tečajem postupka, koj je slijedio za predatom obtužnicom, kojom odredbom ili zatezanjem sudca iztražitelja krivo učinjeno, ima pravo zahtjevati o tom odluku suda i zahtjevanje svoje predati ili pismeno ili ustmeno sudcu iztražitelju ili neposredno sudu. Ovakova pritužba obustavit će ovrhu odredbe, koju je učinio sudac iztražitelj, samo u slučajevih, pomenutih u §. 99.

(Sravni §. 113. austr. kaz. post.).

§. 105. Proti ovoj odluci suda neima u pravilu nikakova daljnega lieka. Može ipak protiv njoj ne samo državni odvjetnik ili privatni tužitelj, nego također i okrivljenik potužiti se kod banskoga stola onda, kad se takovom odlukom izključuju pojedine stvari kaznene iz kaznenoga postupka, koj bi se zajednički voditi imao, ili kad se njom određuje ili dokida zatvor ili kada se tiče količine osigurarine. Nadalje prosto je državnomu odvjetniku ili privatnom tužitelju pritužiti se banskomu stolu protiv takovim odlukam, kojimi se izriče, da se ili odbija predlog na povedenje iztrage ili povedena iztraga da se obustavlja.

Ova pritužba neima u pravilu (§. 188.) moći od-

§. 104. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice kao kasac. suda od 28. prosinca 1895. br. 4719., odtisnutu kod §. 38. k. p.

§. 105. I. Pritužba u smislu §. 105. k. p. podnesena, ma bila i prekasno podnesena, ne ima se a linine odbiti, nego ju valja podneti višem sudu na rješenje; a tako se ne smije a linine odbiti niti pritužba, podnesena po §. 281. IV. k. p. (Rješitba kr. banskog stola od 13. ožujka 1890. br. 5232. „Mjesečnik“ XVII. str. 296.).

2. U slučajevih gdje osim još neriješene žalbe ništovne protiv konačnoj osudi predleži i pritužba koje stranke protiv zaključku senata glavne razprave, kojim se određuje ili dokida zatvor iztražni protiv kojem obtuženiku, imadu se svi spisi odnoseći se na takovu pritužbu obzirom na ustanovu §. 289. k. p. i po analogiji ustanova §. 291., 305. i 368. k. p. podneti na rješenje kr. stolu sedmorice kao sudu kasacionalnomu, a ne banskomu stolu. (Rješ. kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 9. listopada 1891. broj 3441. „Mjesečnik“ XVIII. str. 41.).

3. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 12. prosinca 1895. broj 4719., odtisnutu kod §-a 38. k. p.

godne. Predati ju valja sudu uz tri dana, pošto se je obznanio zaključak, proti kojemu je naperena.

Banski stol odlučuje konačno, pošto je najprije čuo državnoga nadodvjetnika, o ovoj pritužbi u sjednici, koja nije javna.

Kad banski stol odlučivao bude o takovih pritužbah, neće moći nikad mienjati na uštrb okrivljenika onih odredaba i zaključaka, proti kojim pritužba nije učinjena; vlastan je u ostalom ipak odrediti, neka se uklone mane u postupku, za koje je doznao, baš i onda ako proti njim nije pritužba učinjena ili nije se učiniti mogla.

Ako obnadje banski stol, da je pritužba proti obustavi iztrage osnovana, može izreći odmah, da se okrivljenik stavi pod obtužbu sbog takovih čina, za koje je tražio ovlaštenu tužitelj, neka se progone (§. 85.) i o kojih je okrivljenik jurve preslušan.

(Sravni §. 114. aust. kaz. post.).

§. 106. Koliko je moguće treba nastojati, da se neobustavlja tečaj postupka tim, što se u svrhu, da moguće bude poprimiti pravnih lijekova, predlažu spisi; ako uztreba, imat će se prepisati spisi, neobhodno potriebiti za nastavak postupka.

(Sravni §. 115. austr. kaz. post.).

Odsjek treći.

Ob očevidu i o vještacih.

I. Ob očevidu i prizivanju vještaka u o b e e.

§. 107. Očevid ima se činiti, kad god se po istom razjasniti može kakova za iztragu važna okolnost.

Prizvati se imaju uvijek dvojica sudbenih svjedoka, a ako se svrsi shodnim pokaže, da se priznadu predmeti, glede kojih se iztraga vodi, ili da se dodje do razjašnjenja, ima se pozvati i okrivljenik. Branitelju okrivljenika nije moći zabraniti, da bude pritoman pri očevidu; a i branitelja, koji je jurve odredjen, valja,

ako proti tomu neima osobitih razloga, obavjestiti, da će se činiti očevid.

(Sravni §. 116. austr. kaz. post.).

Vidi odpis kr. državnoga nadodvjetništva od 1. travnja 1892. broj 231 kz. (ur. sbir. broj 422), odtisnut kod §. 89. kz. p.

Vidi naredbe kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 11. siječnja 1895. broj 60.284.-1894, (ur. sbirka. broj 545.), i od 30. siječnja 1896. broj 62.702. — 1895, (ur. sbir. broj 584), odtisnute kod §. 89. kz. p.

(Naredba kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosuđe od 10. travnja 1878. broj 2709., upravljena na sva predsjedništva kr. sudbenih stolova, glede sudb. očevida, koje sudovi preduzimlju u postupku radi kradnja i povodom požara. Ur. sbirka broj. 46.)

Kr. vladni odjel za pravosuđe opazio je, izpitujući putne dnevike osoblja kotarskih sudova, da je kod nekih kotarskih sudova zavladao običaj, da se u svakom slučaju, kad je kakovo kažnjivo djelo ostavilo za sobom tragova, preduzimlje po kotarskom sudu sudbeni očevid, a to naročito i kod kradnja proti nepoznatim činiteljem i kod tobožnjih zločinstva paleža takodjer proti nepoznatim.

Neima dvojbe, da je veći dio takovih sudbenih očevida obavljen bez potrebe, jer imajući pred očima propis §. 107. k. p., prema kojemu se očevid imade činiti, kad se po istom razjasniti može kakova za izragu važna okolnost, nemože kr. vladni ovaj odjel i uviditi, zašto bi bilo nužno, da se preduzme očevid a priori kod kradnja, počinjenih provalom ili u slučajevih požara, u kojih se niti nezna ni nesumnja, da je vatra bila podmetnuta ter kakova bi se važna okolnost za izragu, dakle za postupak proti stanovitoj okrivljenoj osobi takovim očevidom mogla razjasniti, kad je činitelj nepoznat.

Budući pako sudbena izaslanstva za preduzimanje takovih nepotrebnih očevida ne samo da na štetu ine službe trate skupocieno vrieme, već i prouzrokuju zemaljskomu eraru suvišan i nenaknadiv trošak, pozivlju se predsjedništva sudbenih stolova, neka podčinjene si kotarske sudove upute, da imaju u kaznenom postupku bez predhodnih u tom pogledu učinjenih predloga drž. odvjetništva preduzimati sudbene očevide, koji su skupčca ni sa troškovi, samo onda, kada je to od neobhodne potrebe i kad a je pogibelj u odlvaci, ter neka i sama sa svoje strane pripaze, da se nebudu preduzimali takovi očevidi.

§. 108. Napisnik, koj se piše ob očevidu, ima se sačiniti tako točno i potanko, da se pregledani predmeti po njem podpuno i verno pred oči stavljaju.

Imaju se u tu svrhu, ako je od potrebe, priklopiti mu narisi, osnove i nacrti; naznačiti mjere, teže, veličine i mjestne okolnosti polag poznatih i nedvojbjenih ustanova.

(Sravni §. 117. austr. kaz. post.).

§. 109. Ako pri očevidu treba vještaka, ima sudac iztražitelj u pravilu prizvati dvojicu.

Ako je slučaj od manje važnosti, ili ako bi za svrhu iztrage pogibeljno bilo čekati dok i drugi vještak dodje, dosta će biti, ako se samo jedan pozove.

(Sravni §. 118. austr. kaz. post.).

§. 110. Vještaka izabira sudac iztražitelj. Ako ima vještaka za koju struku kod suda stalno namještenih, pozivat će druge onda samo, ako je pogibelj s odgodom skopčana, ili ako su oni osobitimi odnosaji prepričeni, ili ako se u pojedinom kojem slučaju sumnjivi vide.

Kad se vještak neodzove pozivu ili kad neće da sudjeluje pri očevidu, može ga iztražitelj odsuditi na novčanu globu od pet do sto forinti.

(Sravni §. 119. austr. kaz. post.).

Stalno namještenje vještaka spada u djelokrug suda onoga, kod kojega imaju biti dotični vještaci namješteni. (Minist. naredba od 1. lipnja 1858. br. 9744.)

(Okružnica kr. banskog stola od 22. studenoga 1893. br. 25.124., glede pozivanja tehničkih vještaka u kaznenih poslovih. Ur. sbr. br. 487.)

Povodom slučaja, da je sudac iztražitelj zamolio neposredno vladin građevni odsjek, da izašalje dva tehnička vještaka na očevid određen na isti dan, upućuju se sudovi I. molbe, da se glede pozivanja tehničkih vještaka u kaznenih poslovih drže sljedećih načela:

Sudovi imaju imenovati stalne vještake građevne odnosno mjerničke struke.

Vještaka iz brati treba u prvom redu iz broja ovlaštenih civilnih tehnika, a tek u pomanjkanju takovih slobodno je sudovom uz dozvolu visoke kr. zemaljske vlade imenovati i kr. zemaljske činovnike za stalne sudbene vještaka.

U slučajevih nebitnih, kad bi ma s kojega razloga izvan namještenih tehničkih vještaka trebalo vještaka iz broja zemaljskih činovnika, ima zudac iztražitelj prije imenovanja takova vještaka

zatražiti privolu neposredno predpostavljene oblasti dotičnoga činovnika.

Upozoruju se pako sudovi I. molbe, da se gornjimi odredbami sudcu iztražitelju neoduzima pravo, koje mu zajamčuje §. 110. k. p. da naime u slučajevih, kad mu nestoje na raspolaganje stalno namješteni vještaci te kad bi s odgodom pogibelj skopčana bila i u buduće po svojoj vlastitoj razsudi te bez poprednje privole ma koje druge oblasti i zemaljskog činovnika bud koje struke za sudbenog vještaka imenovati i upotriebiti može.

Odnosna odredba ima se činovniku svakako dostaviti preko njegove neposredno predpostavljene oblasti.

(O kružnica kr. banskog stola od 24. listopada 1894. br. 23.466., upravljena na sve kr. sudbene oblasti u obsegu kr. banskoga stola glede poziva liečničkih vještaka prigodom sudbeno-liečničkih funkcija. Ur. sbir. br. 537)

Povodom danomice sve više učestavajućih pritužba od strane u javnoj službi stojećih liečnika, da se sudovi ne drže načela izraženih u okružnici kr. banskog stola od 31. kolovoza 1887. broj 21.391, po kojih kod sudbeno-liečničkih funkcija u prvom redu prizivati imaju takove sudbeno-liečničke vještake, koji su kao takovi stalno namješteni ili koji su u javnoj službi, a tek u pomanjkanju takovih da se služe i privatnim liečnicima, obnašao je je kr. banski stol uslied odpisa visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 13. listopada 1894. broj 13.010 republicirati gore spomenutu banskostolnu okružnicu strogog obdrža, vanja radi s tom uputom, da se u prvom redu imaju pozivati stalno namješteni sudbeno-liečnički vještaci — ako pak takovih neima ili su zapriečeni, tad će sudovi pozivati u javnoj zemaljskoj, a zatim u javnoj občinskoj službi stojeće liečnike svakako pako izmedju liečnika iste kategorije bezuvjetno onoga, kojega je poziv po državni erar s najmanjim troškom skopčan.

Pozivu privatnih liečnika bit će mjesta samo u slučaju, ako neima sud na raspoloženje nijednog vještaka, spadajućega u koju od gore naznačenih kategorija službe.

Podjedno se upozoruju sve sudbene oblasti, da se tu radi o propisu pravosudno-administrativne naravi gdje će se sudovi bezuvjetno imati dakle prilagoditi naredbi, po vrhovnoj pravosudnoj oblasti izdanoj, ter da će se proti onomu sudbenomu uredniku, koji inače uzradi, bezuvjetno upriličiti karnostni postupak.

§. III. Osobe, kojih u iztragi kakovoj nebi slobodno bilo kao svjedoke preslušati ili zapriseći, ili koje stoje naprama okrivljeniku u kojem odnošaju,

§. III. Nije ništetnost, kada se prepusti prije nego što se očevid preduzme, obavijestiti okrivljenika o izboru vještaka. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 22. siečnja 1875. br. 13177.).

označenu u §. 143. br. 1., nesmiju se pod inakom ništetnosti čina pozvati ni kao vještaci. O izboru vještaka imadu se u pravilu obavjestiti prije, nego se očevid preduzme, ne samo tužitelj, nego i okrivljenik; ako ima važnih prigovora i ako nije pogibelj skopčana s odgodbom, imadu se prizvati drugi vještaci.

(Sravni §. 120. austr. kaz. post.).

§. 112. One vještake, koji su usljed toga, što su stalno namješteni, kao takovi zapriseženi u obće, ima sudac iztražitelj prije početka uredovna djelovanja sjetiti na svetost prisege, koju su položili.

Drugi vještaci imaju se prije očevida prisegom obvezati, da će predmet očevida brižljivo razmotriti, što opaze, da će vierno i točno navesti, i što obnadju, kao i svoje mnijenje da će po saviesti i kao što najbolje znadu polag pravila svoje znanosti ili umjetnosti očitovati.

(Sravni §. 121. austr. kaz. postup.).

§. 113. Vještaci će predmete očevida razmotriti i pregledati u pritomnosti sudbenih osoba, osim ako sudbene osobe za shodno nadju iz obzira ćudoredne pristojnosti uklonit se ili ako se potriebna opažanja, kao što pri iztraživanju otrova, drugčije učiniti nemogu, nego nastavljenim mot. enjem ili duže trajućimi pokusi.

Svaki put, kad se udalje osobe sudbene s onoga mjesta, na kojem biva očevid, valja nastojati na shodan način, da izvidi vještaka, koji se imadu preduzimati, budu vjerodostojni.

Ako se očekivati može, da će se usljed postupanja vještaka pokvariti ili promjeniti predmet, koj iztraživati imadu, uzet će se jedan dio njegov, ako bude moguće, i spraviti u pohranu sudbenu.

(Sravni §. 122. austr. kaz. post.).

§. 114. Sudac iztražitelj vodi očevid. On će, imajuć po mogućnosti što više obzira na predloge tužiteljeve i okrivljenikove ili okrivljenikova branitelja, nazna-

čiti one predmete, koje će vještaci razmatrati, i stavljat će pitanja, za koja mu se potrebno uzvidi, da na njih bude odgovoreno. Vještaci mogu zahtjevati, da im se iz spisa ili preslušanjem svjedoka dadu vrhu točaka, koje će oni potanko naznačiti, one razjasnitbe, koje im se za mnijenje, što izreći imaju, važne vide.

Ako vještakom u svrhu, da uzmognu dati temeljito mnijenje, neobhodno potrebno bude, da zagledaju u spise iztražne, mogu im se, u koliko neima proti tomu nikakova osobita razloga, pribćiti i sami spisi.

(Sravni §. 123. austr. kaz. post.).

Vidi odpis k. r. državnoga nadodvjetništva od 1. travnja 1892. broj 231 k. z. (ur. sbir. br. 422), odtisnut kod §. 89. k. p.

§. 115. Podatke vještaka o onom, što su opazili (našli), ima voditelj napisnika odmah pobilježiti. Mnijenje svoje, a tako i razloge mogu ili odmah staviti u napisnik, ili pak priuzdržati si, da će mnijenje dati pismeno, za koje će im se odrediti primjeren rok

(Sravni §. 124. austr. kaz. post.).

§. 116. Ako se podatci vještaka o stvari, koje su opazili, bitno razilaze, ili ako je nalaz njihov taman, nepodpun, ako protuslovi samomu sebi ili izvidjenim okolnostim, i ako nije moguće sumnje opetovanim saslušanjem vještaka odkloniti, ima se oč vid, u koliko je moguće, ponoviti s istimi ili pako s drugimi vještaci.

(Sravni §. 125. austr. kaz. post.).

§. 117. Ako se obnadju takova protuslovja ili takovi nedostatici u pogledu mnijenja vještaka, ili ako se pokaže, da ima u sebi takovih zaključaka, koji iz naznačenih prednjih stavaka nisu dosljedno izvedeni i ako se sumnje nemogu iznovičnim preslušanjem vještake ukloniti, imat će se tražiti mnijenje koga drugoga vještaka ili više njih.

§§. 117., 328. i 346. izpravljeni su prema zakonu od 13. ožujka 1894., kojim se preinačuju §§. 117., 328. i 346. zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 14. sbornika od god. 1891.).

Ako su vještaci liečnici ili kemici, može se u takovih slučajevih zaiskati mnijenje od zemaljskoga zdravstvenoga vieća. koje će biti ovlašteno u dvojbi zaiskati mnijenje od medicinskoga fakulteta kojega sveučilišta. To isto biva i onda, kad sud obnadje, da treba zaiskati mnijenje zemaljskoga zdravstvenoga vieća sbog važnosti i teškoće slučaja.

(Sravni §. 126. austr. kaz. post.).

§. 117. izpravljen je prema zakonu od 13. ožujka 1894., kojim se preinačuju §§. 117., 328. i 346. zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (broj 14. zbornika 1894.) Vidi čl. I. toga zakona.

II. Postupak pri iztragah o usmrtbahi i tjelesnih ozljedah u obće.

§. 118. Ako pri kojem smrtnom slučaju nastane sumnja, da je isti prouzročen zločinstvom ili prestupkom, ima se prije pokopa obaviti ogled mrtvacu i otvoriti mrtvo tielo.

Ako je mrtvo tielo jurve pokopano, ima se u tu svrhu opet izkopati, ako se polag okolnosti još važan posljedak odtuda očekivati može i ako se iz obzira na zdravlje onih osoba, koje udioničtvovat imadu pri ogledavanju mrtvacu pogibeljno nevidi, to činiti.

Prije nego što se mrtvo tielo otvori, ima se isto točno opisati, i imadu se preslušati osobe, koje su pokojnika poznavale, da se tako ukloni svaka dvojba ob istovjetnosti. Od ovih osoba, kad bude potreбно, tražiti treba, da opišu točno pokojnika prije, nego što će vidjeti i upoznati tielo. Ako je pokojnik posve nepoznat, mora se potanki opis mrtvacu razglasiti u javnih listovih (novinah).

Pri ogledu mrtvacu ima sudac iztražitelj na to paziti, da se točno razvidi: mrtvo tielo u kojem je položaju i kakovo je; zatim mjesto, gdje, i oprava, u kojoj se je našlo a tako isto i da se brižljiv obzir ima na sve, što bi polag okolnostih za izragu važno

biti moglo. Osobito imaju se točno pobilježiti rane i ini izvanjski tragovi podnešena nasilja i koliko jih je i kakove su; zatim navesti i orudje, kojim su se iste po svoj prilici prouzročile, i orudje, ako se je kakovo našlo, koje se je možebiti upotriebilo, prisposodobiti s ozledami, koje se vide.

(Sravni §. 127. austr. kaz. post.)

Po §-u 2. ministarske naredbe od 28. siečnja 1855., br. 26. drž. z. 1., ima se sudbeni ogled mrtvacu obaviti i otvoriti mrtvo tielo prije pokopa, pri svakom nenaravskom slučaju smrti, u koliko iz okolnosti sa sigurnošću ne proizlazi, da smrt nije prouzročena nikakovim kažnjivim činom već samo slučajem ili samoubojstvom. Ima se stoga po §-u 3. prenavedene naredbe obaviti sudbeni ogled mrtvacu napose u sljedećih slučajevih:

1. Kada je tko umro malo ili duže vremena iza prije nanešenog mu vanjskog nasilja n. p. udarcem, siekom, ubodom itd. sa tupim, ostrim, sječivim, bridkim ili bodljivim orudjem, hitcem u puške ili padom iz znatne visine.

2. Kada je tko iza užitka jela, pila, lieka, ili za vanjske uporabe masti, kupelji, vode za pranje, praha za kosu itd umro pod takovimi znaci, koji dopuštaju sumnju, da je otrovan.

3. Kod svih mrtvo nadjenih osoba, koje već iz vana imadu takovih znakova ili koje su nadjene mrtve pod takovimi okolnosti, da je vjerojatno, da nisu naravskom smrću umrle.

4. Kod svih gdje god nadjenih pojedinih česti čovječjega tiela.

5. Kod mrtvo nadjene novorođene djece i kod djece, pri kojoj nije sumnja neosnovana, da su umrli uslied hotomičnog pometnuća ili nasilnog čina.

6. Kada je smrt nastupila iza liečenja po nadriliečniku.

7. Kada nastaje sumnja, da je smrt posljedica manjkavog pogriešnog liečenja po liečniku, ranarniku ili primalji.

8. Kod svih slučajeva smrti, kada se je ova slučila uslied čina ili propusta, o kojih je počinitelj već po naravskih posledicah istih, što ih svatko lahko razabratu može ili po propisih osobito obznanjenih ili po svom stališu, uredu, obrtu, zvanju ili zanimanju ili u obće po svojih osobitih razmjerih prosuditi i uviditi mogao, da mogu prouzročiti ili povećati pogibelj za život, zdravlje ili tjelesnu sigurnost ljudi.

Takovi slučajevi su napose, kada se smrt sluči kojom sljedećom krivnjom:

a) Propustom pažnje kod čuvanja nabitih pušaka (pištolja, samokresa).

b) Nesmotrenim držanjem gorućeg ugljeva u zatvorenom prostoru.

c) Nepažnjom kod kadenja sumporom ili uporabom sredstva za narkotizaciju (Anesthesacije).

d) Zanemarenjem posebnih propisa o proizvodjenju, čuvanju, razpačanju, prevozu i uporabi stvari ognjotvornih, praskajućih, palivih kapica, žigica, baruta, strielnog pamuka, u obće stvari, koje se lahko užiju ili eksplodiraju.

e) Neobdržavanjem propisa, izdanih za kopanje rudnika, tje- ranje tvornice, obrta ili inih poduzeća.

f) Propustom postavljanja propisanih opominjala (znakova za opomenu).

g) Srušenjem sgrada ili skela (lazila).

h) Propustom čuvanja ili nedostatnim čuvanjem štetne i zlo- čudne živine.

i) Nakon užitka nezdravog, hotomice izkvarenog ili u zdravlju škodljivom posudju pripravljenog jestiva (hrane, živeža) ili pila.

k) Zlostavom karnošću domaćom.

l) Propustom dužne pažnje sa strane onih, koji po dužnosti bilo naravnoj bilo preuzetoj imaju prigledati djecu ili ine osobe, koje se same ne mogu čuvati ili braniti od pogibelji.

m) Naglom i nesmotrenom vožnjom ili jahanjem.

n) Padom stvari sa stanova, prozora, doskara (shodova), ili time, što se je propustilo dovoljno osigurati stvari tamo metnute ili obješene.

Isto valja i za takove slučajeve, kada su osobe iz jednoga od uzroka sada navedenih na zdravlju štetovale te za neko budi kraće budi duže vrijeme iza toga umrle.

Nadalje kada predleže razlozi sumnje, da oni, kojim je po dužnosti budi naravnoj budi preuzetoj pripadalo nastojanje za vrijeme bolesti pokojnika, nisu ni malo priskrbili potrebite lie- ničke pomoći, gdje to bijaše moguće. Konačno kod svih, od kojih se glasa, da su se sami ubili, kada se preduzetim vanjskim sud- benim ogledom mrtvaca neda ustanoviti sigurnošću, da je smrt posljedila samoubojstvom.

(O kružnica predsjedništva kr. banskoga stola od 10. ožujka 1877. br. 3+6. pr.) Stavlja se do znanja svim sudovom dolje navedenu naredbu kr. vladnog odjela za unutarnje poslove od 13. siečnja 1877. br. 24.480, izdanu na sve podžu- panije i sva gradska poglavarstva u pogledu sudjelovanja obćin- shih organa kod paranja trupla, koja preduzimlju sudbeni izas- lanici s tim, da bi svrsi shodno bilo, da se dotični izastanici upute, neka kod preuzimanja obdukcija, gdje je ikako moguće, pozovu na prisustvovanje i obližnje oružništvo.

Gore napomenuta naredba glasi:

Povodom slučaja dogodivšega se dne 11. travnja 1876. u

Irgu u podžupaniji rumskoj, kada je prigodom parauja trupla dječaka Gaše Medaja, preduzetoga sudbenim povjerenstvom, podžupanijski liečnik dr. Tyll nenadano po ocu dotičnoga dječaka sjekirom teško ozledjen, nalazi vladni ovaj odjel za unutarnje poslove sve županije i gradska poglavarstva radi ravnanja i strogog obdržavanja naputiti, da se od strane občinskih poglavarstva ovakovom prigodom strogo držati imadu propisi ministarske naredbe od 28. siečnja 1855., br. 26. d. z. l., u obće, a napose §. 9., po kojem su dužna občinska poglavarstva sve pripreme učiniti, da se sudbena razgledba mrtvaca bezapriečno obavi, pa da se za buduće sva moguća sredstva upotrebe, da se slični slučaj ozlede ili zaprećenje sudbenih obdukcija više dogoditi ne uzmogne, neka se u podžupanijah občinska poglavarstva strogo napute, da kod dotičnih obdukcija vazda jedan od občinskih činovnika prisustvuje, koji će po nalogu dotičnog sudbenog izaslanika sa mjestno-redarstvenimi organi najstrožijimi mjerami odnosno mjesto, gdje se paranje preduzmlje, nepristupnim učiniti za svaku osobu, koja na prisustvovanje po zakonu k tomu nije pozvana. ili po odredbi oblastnoga izaslanika tamo izrikom nuždna i pripuštena.

§. 119. Ogled mrtvaca i otvorenje mrtvoga tiela ima se obaviti polag osobitih zato postojećih propisa po dvojici liečnika, od kojih može jedan biti makar samo anarnik.

Liečnik, koj je pokojnika liečio u bolesti, koju je može bit pred svojom smrću imao, ima se, da se razjasni odnošaj stva i, i ako je bez odgadjanja moguće, pozvati takodjer, da bude pri ogledanju mrtvaca.
(Srvani §. 128. austr. kaz. post.).

§. 120. Mnjenje ima napose izreći, koj je u nazočnom slučaju bio ponajprije djelujući uzrok nastale smrti i čim se je isti uzrok proizveo

Kada se opaze ozlede, ima se napose iztražiti:

1. jesu li ozlede mrtvacu zadane činom koga drugoga, i ako se potvrdi to pitanje, onda
2. je li ovaj čin proizveo smrt
  - a) već poradi svoje obćenite naravi,
  - b) usljed navlastita osobna svojstva ili posebna stanja ozledjenikova,
  - c) sbog slučajni okolnostih, a kojih je bio počinjnjen, ili

d) usljed inih okolnosti, koje su se slučajno pridružile, nu koje su ili činom prouzročene ili iz njega nastale, ili napokon je li

e) moguće bilo odvratiti smrt, da je za dobe pri-tekla svrsi shodna pomoć.

Ako mnijenj neobsiže svih za riešitbu važnih okolnosti, imat će o tom sudac iztražitelj vještake napose izpitati.

(Sravni §. 129. austr. kaz. post.).

§. 121. Pri sumnji o umorstvu djeteta ima se povrh izvida, obavljenih polag gore navedenih propisa, iztražiti takodjer, da li se je diete živo rodilo.

(Sravni §. 130. austr. kaz. post.).

§. 122. Pokaže li se sumnja otrovanja, prizvati se imadu k izvidu učina osim liečnika, u koliko je moguće, još i dva kemika.

Nego otrove mogu, kao što budu okolnosti, iztraživati kemici i sami u prikladnoj za to prostoriji.

(Sravni §. 131. austr. kaz. post.).

§. 123. I pri tjelesnih ozledah imadu ozledjenika pregledati dva vještaka, koji će, opisav točno ozlede, izrazit se napose poglavito i o tom, koje od nadjenih ozleda tjelesnih ili povrieda zdravlja same po sebi ili u svom skupnom djelovanju smatrati se imadu bezuvjetno, ili uz koje posebne okolnosti slučaja, kao lahke, teške ili pogibeljne za život; kakove su obično posljedice ozleda takove vrsti, i kakove u navedenom pojedinom slučaju izidjoše odtuda na vidjelo, a tako i kakovimi su sredstvi ili orudjem, te na kakov način nanešene te ozlede.

(Sravni §. 132. austr. kaz. post.).

(O kružnica kr. banskoga stola od 23. travnja 1890., broj 9699., glede uvjeta, pod kojimi se ozlede pokostnice teškimi smatrati mogu. Ur. sbir. br. 349.)

§. 123. Pri tjelesnih ozledah mogu ozledjenika pregledati i dva vještaka, koja su samo ranarnici, jer zakon ne propisuje ovdje, kao što u §.u 119. kaz. post. (§. 128. austr. k. p.) iznimno za ogled mrtvaca i otvo-renje mrtvog tiela, da mora biti jedan od vještaka doktor lječničtva. Rješ. kasac. sudišta u Beču od 19. prosinca 1876. br. 5939.).

Po glasni odpisa visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 18. travnja 1890. br. 4030 događia se opetovano, da liečnički vještaci kod kralj. kot. sudova označuju svaku i najnezatniju ozledu pokostnice već po naravi svojoj težkom tjelesnom ozledom, dočim vještaci, nalazeći se u sjedištih sudbenih stolova tvrde, da jednostavne ozlede pokostnice, bilo na kojem dielu tiela, spadaju u red lankih tjelesnih ozleđa.

Posljedica toga nesuglasja u nazorih vještaka jest, da se izplaćuju vještakom kod kotarskih sudova veće pristojbe, nego li bi ih išle prema naravi ozlede, da se obtužnice dižu radi zločinstva, gdje u istinu postoji samo prekršaj, kojimi obtužnicami se naravno redovito pada i da se prouzrokuje suvisni trošak državi, što se mora ozledjeni po sudbenih vještacih iz sjedišta sudbenog stola na novo pregledati dati.

Usljed toga obratilo se je jedno kr. državno odvjetništvo na medicinski fakultet kr. ugarskog sveučilišta u Budimpešti, koj je dopisom svojim od 4. veljače 1890. odgovorio, da mu nije nijedan zakonik poznat, koj bi ozledu pokostnice lubanje bez komplikacije samu po sebi, već usljed svoje naravi kvalificirao težkom ozledom, što bi i nelogično bilo, pošto se često događaju ovakove porezanjem ili udarcem zadane ozlede, koje diraju pokostnicu lubanje, a trebaju za izliečenje bez svakih posljedica najmanje od 8 dana, te se za to imadu ubrajati medju lahke tjelesne ozlede.

Zdravstveni odsjek visoke kr. zem. vlade saobćio je visokomu odjelu za pravosuđe dopisom svojim od 12. travnja 1890. broj 120., da se posve slaže s mnenjem medicinskoga fakulteta kr. ugarskog sveučilišta u Budimpešti od 4. veljače 1890., broj 57., glede kvalifikacije ozlede pokostnice (Periostii, Beinhaut), glasom kojeg se imadu rečene ozlede samo u ovom slučaju težkimi smatrati, ako su s posljedicami, najme smetanjem zasluge ili poremećenjem obćega zdravlja skopćane, koje posljedice preko 20 dana traju.

Ozlede pokostnice s posljedicami izpod 20 dana imadu se samo lankimi smatrati, izim ako su s uzdrmanjem možljavim spojene bile, u kojem slučaju spadaju u vrst težkih tjelesnih ozleđa.

Što se ovim kr. sudbenim oblastim prve molbe znanja i ravnjanja radi priobćuje.

§. 124. Ako je potriebno, da se ogleda tielo ženske osobe, može se taj posao polag okolnosti naložiti primaljam, ili u slučajevih od manje važnosti primaljam umjesto liečnika ili ranaroiika.

(Srvani §. 133. austr. kazn. postup.).

III. Postupak kod sumnja o poremećenju uma ili o ubrojivosti čina.

§. 125. Kad nastanu sumnje, da li je okrivljenik pri zdravoj, čistoj pameti, ili da li mu je možda duh poremećen, čim bi se ukinuti mogla svjestnost njegova, imat će se narediti, da u pravilu dva liečnika prosude stanje duše i uma okrivljenikova.

Ovi liečnici imadu podniet izvješće o posljedku motrenja svojih, sve stvari, od kojih zavisi prosud stanja duše i uma okrivljenikova složiti u jedno; zatim pretresti ih i razsuditi po znamenitosti njihovoj kao pojedince, tako i u ukupnosti; i ako sciene, da je um u istinu poremećen, imadu ustanoviti i narav bolesti, i vrstu i stupanj iste, i kako po spisih, tako i po svojem vlastitom motrenju izreći mnijenje, kakovu je moć imala bolest i kakovu ima još na misli, nagone i djelovanja okrivljenikova, i da li je i u kojoj mjeri to smućeno stanje uma obstojalo onda, kada djelo bješe učinjeno.

(Sravni §. 134. austr. kazn. post.).

IV. Prosudjivanje rukopisa.

§. 126. Ako nastane dvojba o istinitosti koje izprave, ili ako pronaći valja, od čije ruke protiče koje stanovito pismo, moći će vještaci prisposdobiti ih s takovimi spisi, koji su bez dvojbe istiniti.

(Sravni §. 135. austr. kaz. post.).

V. Postupak pri iztragah poradi krivotvorja ili spotvaranja javnih vjerovnih papira i pri krivotvorenju novca.

§. 127. U slučajevih spotvaranja ili krivotvorja javnih vjerovnih papira ima sudac iztražitelj komade,

§. 126. Presudni sud nije gledom na ustanovu §. 249. k. p. (§. 258. austr. k. post.), vezan na izkaz vještaka niti u pogledu tehničkih pitanja, te može i mnijenju vještaka svaku dokaznu moć oduzeti, ako zato osnovanih razloga imade, koje pako valja u obrazloženju osude navesti. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 23. prosinca 1881. broj 10601. M. 404.).

koji su predmet iztrage, poslati u pravilu ministarstvu financija, da zadobije potanju obavjest, da li su papiri ovi istiniti ili neistiniti, na koj je način krivotvorje učinjeno, da li se rabilo pripravljeno orudje, koje pomnožavanje olakšava, i napokon da li se je i gdje našlo jurve takovih krivih komada.

Isto tako imadu se ovomu ministarstvu, pošto se sasvim dovrši postupak suda kaznenoga, poslati krivotvorine i svekoliko orudje, gradivo i drugi ovamo spadajući predmeti. Čim ti predmeti potriebiti budu za iznovično koje uredovno djelovanje suda kaznenoga, imat će se potražiti, da se povrate.

Pri krivotvorju nota ili vjerovnih papira povlaštene austrijske banke narodne, imadu sudci iztražitelji neposredno obratiti se na banku, a pri krivotvorju ovozemskoga kovanoga novca na kovnicu, za to određenu, i kad dovrše postupak, poslat ovim i krivotvorine.

Sudac iztražitelj, da dodje do pronalazka o krivotvorenu inostranom novcu ili takovih papirih vjerovnih, ima se neposredno obratiti na zemaljsku vladu.

(Srvani §. 136. austr. kaz. post.).

VI. Postupak pri iztragah o paležih.

§. 128. Pri paležih ima se navlastito pronaći, na koj je način bio oganj podmetnut, da li se je na to upotriebilo kakovo paljivo, i to koje; zatim treba da se pronadje, gdje i kada se je oganj podmetnuo, da li po danu ili po noći, i dali se je to učinilo u okolnostih takovih, da je u istinu prouzročio se požar na tuđem vlasničtvu ili barem da je nastala pogibelj požara ili da je život kojega čovjeka izvržen bio pogibelji, da li bi se oganj pri buknuću lako mogao bio dalje razširiti; a ako je požar u istinuo buknuo, ima se napokon izviditi veličina štete istim prouzročena.

(Srvani §. 137. austr. kaz. post.).

(O kružnica k. r. banskoga stola od 25. srpnja 1883., br. 15474.) Pošto je vis. kr. zemaljski vladni odjel za pravosuđe opazio, da mnogi sudovi preduzimlju sudbene očevide uslied prijavaz radi ločinstva paleža protinepoznatim, u kojih se dapače niti ne izriče sumnja na stanovitog zločinca, to se uslied odpisa rečenoga kr. zemaljskog vladnog odjela od 21. srpnja o. g. broj 9065. svi sudovi prve molbe prizrenjem, da se sudbeni očevid imade preduzeti po smislu §-a 107. k. p. samo onda, kad se po istom razjasniti može kakova za izragu važna okolnost, i da je po tom sudbeni očevid u slučajevih paleža kroz nepoznate zločince pogledom na bezuvjetnu obustavu izrage skopčan samo gubitkom vremena dotičnog sudca izražitelja i bezpotrebnim troškom, pak pošto je konačno za slučaj možebitne kasnije obnove postupka uslied pronadjenih krivaca za ustanovljenje štete dovoljan zaprisegnuti izkaz oštećenika, a za ostale u §-u 128. k. p. navedene okolnosti izkaz svjedoka, odnosno, ako bi od pričke potrebe bilo, ma i kasniji očevid, upućuju, da se uslied takovih prijaza proti nepoznatim, i gdje to nije za ustanovljenje i razjasnjenje za izragu važnih okolnosti potrebno, sudbeni očevid preduzeti ne ima, pri čem se ali opazuje, da se pak točno i sdušno imadu u smislu kaznenoga postupnika voditi izvidi za pronadjenje zločinca, za ustanovljenje štete ter inih u §-u 128. k. p. navedenih okolnosti.

Podjedno će biti po kr. zemaljskom vladnom odjelu za unutarne poslove upućene podčinjene političke oblasti i kr. hrv.-ugarsko oružničko zapovjedništvo, da prve kao i oružničke postaje prigodom policajnih izvida uslied prijavljenih požara nastoje po mogućnosti konstatovati, da li pada sumnja na stanovitog zločinca, ter da uspjeh tih izvida prijavljajuć ih nadležnoj sudbenoj oblasti naročito iztaknu.

Prema tomu služiti će odnosne prijave sudbenim oblastim kao direktve daljenu prosudjivanju.

VII. Postupak pri iztragah o drugih oštetah.

§. 129. Pri zločinstvih i prestupcih, kojimi je na drugi način, a ne onako, kao što je malo prije rečeno, život ili imovina bila oštećena ili u pogibelj vržena, ima se očevidom poglavito izviditi narav uporavljene sile ili lukavštine, upotriebljenih sredstva ili orudja, zatim veličina prouzročene ili namjeravane štete, i izmakloga dobitka, ili veličina pogibelji za život, za zdravlje ili tjelesnu sigurnost ljudi i za tudju imovinu.

(Sravni §. 138. austr. kaz. post.).

Odsjek četvrti.

O preiskivanju kuća i osoba i o zaustavi.

I. Preiskivanje kuće i osobe.

§. 130. Preiskivanje kuće, to jest premetačina stana ili drugih prostorija, spadajućih na kućanstvo, može se činiti samo onda, kada postoji temeljita sumnja, da se ondje skriva osoba, sumnjiva poradi zločinstva ili prestupka, ili da e ondje nalaze predmeti, koji bi, da su pri ruci ili da se ogledaju, mogli od važnosti biti za stanovitu iztragu.

Kod takovih, o kojih je vrlo vjerojatno, da posjeduju ovakovih predmeta, ili koje su sumnjive poradi zločinstva ili prestupka ili koje su inako na zlu glasu, može se takodjer preiskati osoba i odjeća im.

(Sravni §. 139. austr. kaz. post.).

§. 131. Preiskivanje biva pravilno samo, pošto se je prije preslušao onaj, kod koga ili na kom bi se isto preduzeti imalo, i to samo u toliko, u koliko nije moguće preslušanjem doći do toga, da se drage volje izruči, što se traži, a ni do toga, da se uklone razlozi, koji su povoda dali preiskivanju.

Odustati se može sasvim od preslušavanja toga kod osoba, koje su na zlu glasu, pa i onda, kad je s odgodom skopčana pogibelj, ili kad se preiskivaju prostorije, otvorene za občinstvo.

Premetačina iliti preiskivanje može se u pravilu preduzeti jedino usljed sudačke zapovjedi, providjene razlozi Ova zapovjed ima se odmah ili barem za prve dvadeset i četiri ure dostaviti dotičniku.

Kućne premetačine zaradi zločinstva ili prestupaka, glede kojih bi u interesu javne sigurnosti potrebnina bila još kakova redarstvena izvidjivanja ili naredbe kakove, imadu se, na koliko to bez zatezanja moguće bude, dostaviti najprije do znanja obližnjoj vlasti sigurnostnoj, za da izaslanik njezin uzmgne pri pre-

metačini pritoman biti i da, neutičuć u samo preiskivanje, priliku dobije saznat sve, što mu znati valja za potrebite dalje naredbe.

Ako se premetačina kuće činiti ima u sgradi vojničkoj, ili u sgradi, koju je posjelo vojničstvo (domobranstvo), ima se to prijaviti zapovjedniku i prizvati osoba od vojničstva (domobranstva), koju on odredi.

(Sravni §. 140. austr. kaz. post.).

§. 132. U svrhu kaznenoga sudovanja mogu, kad je pogibelj skopčana s odgodom, preiskati kuću i bez sudačke zapovjedi urednici sudbeni, ili urednici vlasti sigurnosnih. Izaslanik, koj je određen za premetačinu, treba da ima pismenu povlast, koju valja da pokaže dotičniku.

U istu svrhu mogu organi sigurnosni i po svojoj moći činiti premetačinu, kad se proti komu izda zapovjed, neka se dovede pred sud ili neka se uhititi, ili kad se tko javnom potjerom ili javnim glasom označi kao sumnjiv kažnjiva čina, ili kad se nadje, da posjeduje takovih predmeta, iz kojih se izvoditi može, da je učestnik djela.

U jednom i u drugom slučaju ima se dotičniku, ako zahtjeva, odmah ili barem za prve dvadeset i četiri ure izdati potvrđnica s razlozi o obavljenoj premetačini.

(Sravni §. 141. austr. parb. post.).

§. 133. Kuće i osobe preiskat se imaju svagda tako, da se ne čini nikakova nepotriebita buka, koja bi pozornost pobudjivala, i da se nesmeta ili nebuni dotičnik više, osim koliko je neobhodno potriebito: zatim da se štedi, koliko je moguće, dobri mu glas i da se ne dira u privatne tajne, koje nestoje u svezi s predmetom iztrage, pa i tako, du se što najbrižljivije pazi na pristojnost i uljudnost.

§. 132. Kod preiskivanja kuće, koju preduzimaju u smislu §. 132. k. p. (§. 141. austr. s. p.) sigurnosni organi, ne moraju biti prisutni sudbeni svjedoci, koje propisuje 3. alineja §. 133. k. p. (al. 3. §. 142. austr. k. p.). (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 18. veljače 1893. br. 15.411. M. 1666.).

§. 133. Vidi rješitbu, odtisnutu kod §. 132. k. p.

Vlastnik prostorija, koje preiskati treba, ima se pozvati, neka prisustvuje premetačini; ako je isti za pričeñen, ili ako je odsutan, ima se upraviti poziv na odraslo koje čeljade njegove obitelji, ili ako ni takova čeljadeta neima, tad na kojega ukućanina ili susjeda.

Osim toga imadu pri svakoj premetačini prisutni biti svagda voditelj napisnika i dva sudbena svjedoka.

Napisnik, sačinjen o premetačini, imaju svi prisutni podpisati. Ako nebude ništa sumnjiva nadjeno, podielit valja dotičniku, ako zahtjeva, o tom potvrdnicu.

(Sravni §. 142. austr. kaz. post.).

II. Zaustava (zapliena).

§. 134. Ako se nadje predmeta, koji bi važni mogli biti za iztragu, imadu se isti popisati i uzeti u sudbenu pohranu, ili barem pod sudbenu pazku ili pak zaplieni (§. 89.).

Svatko je dužan takove predmete, naročito i izprave, predati, ako se zahtjeva. Ako tko neće da izruči predmeta, o kojem je sám reko, da ga ima, ili o kojem je na drugi način dokazano, da je u njega, i ako nije moguće doći do predmeta toga putem premetačine, moći je posjednika, ako proti njemu samu nepostoji sumnja o kažnjivu činu, ili ako je zakonito oprošten od dužnosti svjedočenja, prisiliti tim, što će se nanj udariti novčana globa do petdeset forinti, a ako nebi htio ni kašnje predati stvari, u važnijih slučajevih odrediti i zatvor do šest nedjelja dana.

(Sravni §. 143. austr. kaz. post.).

§. 135. Ako kod premetačine bud kuće bud osobe nadje se predmeta, iz kojih se slutiti može, da je počinjen drugi kažnjivi čin, a ne onaj, poradi kojega je bila premetačina, imat će se istina zaplieni i ti predmeti, ako čin onaj ureda radi progoniti treba,

nego ima se o tom sačiniti poseban napisnik i priobćiti isti odmah državnomu odvjetniku. Ako državni odvjetnik nepredloži, da se povede kazneni postupak, imadu se zaplienjani predmeti odmah povratiti.

(Sravni §. 144. austr. kaz. post.).

III. Preiskivanje i zaplienjivanje papira.

§. 136. Kad se papiri preiskivaju, treba nastojati, da sadržaja njihova nesaznadu osobe, koje nisu povlaštene.

Ako vlasnik papira krati preiskivanje, treba tad iste zapečaćene dati sudu u pohranu i tražiti odluku suda o tom, da li treba preiskati ih ili povratiti.

A i osim toga imadu se papiri, koji se uzmu u sudbenu pohranu i kojih odmah popisati nije moguće, metnuti u zavitak, koj će se zapečatiti sudbenim pečatom.

I dotičniku, koj je možda pritoman pri premetačini, ima se dopustiti, da udari svoj pečat. Ako se papiri budu razpečaćivali, treba pozvati dotičnika, neka pri tom prisustvuje. Ako se dotičnik ogлуši takovu pozivu, ili ako mu nije moguće pozivnice dostaviti sbog toga, što je odsutan, imadu se papiri pri svem tom razpečatiti.

(Sravni §. 145. aust. kaz. post.).

IV. Zaustava i otvaranje listova (pisama) i drugih pošiljaka.

§. 137. Ako je okrivljenik jurve u zatvoru poradi zločinstva ili prestupka, ili ako je poradi toga proti njemu jurve izdata zapovjed, neka se dovede pred sud ili uhiti, može sudac iztražitelj brzojavne viesti, pisma ili druge pošiljke, koje odašilja okrivljenik, ili koje nanj dolaze, zaustaviti, a može i zahtjevati, da mu ih poštanski, brzojavni i drugi zavodi odpremni izručuju.

Ovi zavodi dužni su na zahtjev državnoga odvjetnika zaustaviti takove pošiljke, dok nestigne sudbena naredba; nu ako takova naredba od strane sudca iztražitelja nestigne za tri dana, neće ovi zavodi moći duže obustavljati odpreme.

(Sravni §. 146. austr. kaz. post.).

(Okružnica kr. banskoga stola od 28. travnja 1880. br. 4926 glede izdavanja privatnih brzojavka sudovom. Ur. sbir. br. 49.)

Po glasu dopisa kr. ugarskog ministra za poljodjelstvo obrt i trgovinu od 6. travnja 1880. br. 7.769. zamolili su ovozemni sudovi više puta stranom kr. brzojavno ravnateljstvo u Zagrebu, stranom pojedine brzojavne postaje, da im se kratkim putem izdadu brzojavke u svrhu, da služe kao dokazne izprave u sudbenom postupku.

Usljed toga nastala je potreba, da se ovozemni sudovi upozore na zakonske ustanove, koje zajamčuju, da se sadržaj brzojavka tajnim drži, i koje samo iznimno dozvoljuju, da se brzojavke razgledaju, eventualno, da se izdadu

U smislu međjanarodne konvencije naime, koja u zemljah krune ugarske ima ima krepot zakonsku (LVI. zak. članak godine 1875., br. 58. sbornika od god. 1876.) i k njoj spadajućega regulamenta, dužna su brzojavna ravnateljstva strogo bditi, da se sadržaj brzojava čuva kao tajnost.

Prema tomu dozvoljeno je dotle, dokle ne ima sudbene odluke glaseće na zaustavu brzojavka, kao privatnih spisa spadajućih u istu kategoriju s listovi privatnimi samo predavatelju, adresatu ili punomoćnikom njihovim, imajućim identičnost svoju valjano izkazati, da razgledavaju u pohrani se nalazeće izvorne brzojavke eventualno, da si izvade prepis tih brzojavka.

Pače i odredba glede izdavanja brzojavka u ruke sudova samih priuzdržalo si je obzirom na gore spomenutu tajnu rečeno ministarstvo osim slučajeva, kada se radi o brzojavkah, što ih predadu kridatari, buduć je kr. brzojavnim ravnateljstvom podijeljena vlast, da neposredno izdavaju brzojavke potonje vrsti u ruke sudova, koji su ih zaiskali.

Kada dakle osim slučajeva stečaja sudovi ili organi im u postupku sudbenom a na vlastito kaznenom žele doći do brzojavka, imajućih služiti sredstvom dokaznim, valja im se obratiti neposredno na kr. ugarsko ministarstvo za poljodjelstvo, obrt i trgovinu putem pismenim ili brzojavnim uz naznačenje obilježja tražene brzojavke, naime imena predavatelja i adresata i mjesta i vremena predaje.

Rekvizicijam, tiućim se brzojavka, koje nisu pridane unutar godine dana, računajuć od dana rekvizicije, neće se moći u obće

zadovoljiti, jer se u smislu gore spomenutih internacionálnih ustanova izvoropisi predanih telegrama i vrbčice služeće za primanje brzozavka drže u pohrani samo godinu dana, zatim se pako službeno unište.

O tome se obavieščaju uslied odpisa visoke kr. zem. vladnog odjela za pravosudje od 18. travnja 1880. broj 3.177. sve kr. sudbene oblasti s uputom, neka se napredak drže strogo spomenutih internacionálnih brzozavnih ustanova.

§. 138. Zaustavljene pošiljke može otvoriti samo sudac iztražitelj i to odmah, ako okrivljenik na to privoli. Ako li okrivljenik neprivoli, imat će sudac iztražitelj, već ako je pogibelj skopčana s odgodom, najprije zaiskati dozvolu suda.

Pri otvaranju, o čem treba sačiniti napisnik, neka se podnipošto nepovriede pečati; zavitci i napisi (adrese) imadu se pohraniti.

(Sravni §. 147. austr. kaz. post.).

§. 139. Zaustava pošiljaka ima se okrivljeniku, ili, ako ovaj nebi pritoman bio, kojemu od svojte njegove odmah ili najdulje za dvadeset i četiri ure obznaniti.

Ako su se pošiljke otvorile, imaju se pisma i brzozavne viesti, ako se od priobćenja sadržaja njihova nije bojati nikakova škodljiva upliva za iztragu, u izvorniku ili prepisu, sasvim ili u izvadku saobćiti okrivljeniku ili onomu, na koga su upravljene.

Ako je okrivljenik odsutan, imadu se te stvari priobćiti komu od njegove svojte.

Ako neima nikoga od svojte okrivljenikove, ima se pismo, ako sudac misli, da će pošiljaocu od koristi biti, ovomu natrag poslati, ili mu pak, ako pismo ili brzozavna viest ostati ima kod spisa, objaviti, da je pismo zaustavljeno.

(Sravni §. 148. austr. kaz. post.).

§. 140. Zaustavljene pošiljke, za koje obnadjeno bude, da nije potriebito otvarati ih, imaju se odmah ili predati onomu, na koga su upravljene, ili pak povratiti odpremnomu zavodu.

(Sravni §. 149. austr. kaz. post.).

Odsjek peti.

O saslušavanju svjedoka.

§. 141. U pravilu dužan je svatko, koj se kao svjedok pozove, pokorit se pozivu, i ob onom, što mu je glede predmeta iztrage poznato, svjedočiti pred sudom.

(Sravni §. 150. austr. kaz. post.).

§. 142. Pod inakom ništetnosti onoga, što izkažu, nesmiju se kao svjedoci izpitati:

1. duhovnici glede onoga, što im je u izpovjedi ili inače pod pečatom duhovničke uredovne skrovitosti povjereno;

2. državni urednici, ako bi svjedočanstvom svojim povriedili uredovnu tajnu, koju su dužni čuvati, već ako ih od ove dužnosti oproste njihove starješine;

3. osobe, koje u doba, kada bi svjedočiti imale, poradi stanja, u kojem im se tielo ili duša nalazi, nisu kadre istine kazati.

(Sravni §. 151. austr. kaz. post.).

§. 143. Od dužnosti svjedočenja oprošteni su:

1. rodjaci i tastbina okriljenikova u uzlaznoj i silaznoj liniji, ženitbeni drug okrivljenikov, braća i sestre ženitbenoga druga, njegova braća i sestre i njihovi ženitbeni drugovi, braća i sestre njegovih ro-

§. 142. i. Nije razlog, da se kao svjedok ne sasluša oštećenik, koji je bio za vrieme nanešene mu teške tjelesne ozlede pijan. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. studena 1874. br. 8.402.)

2. Saslušanje djece poput svjedoka nije uvjetovano o nikakvoj zakonom ustanovljenoj dobi, već je ostavljeno razsudi sudčevoj, da odluči, da li se u stanovitom slučaju i ne jako diete, uzev u obzir tjelesni i duševni razvitak istoga i predmet saslušanja, kao svjedok pripustiti može. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 19. studenoga 1877. br. 11369.)

3. Po tom može se saslušati šestgodišnje diete ob opažanju, što je učinilo u trećoj godini dobe svoje ili saslušanje petgodišnjega djeteta napadati kao ništetno samo kada postoji jedan od razloga točke 3. §. 142. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 7. siečnja 1832. broj 11.374. i od 25. rujna 1881. br. 7.102.)

§. 143. 1. Krivo svjedočanstvo je kažnjivo, premda ja sama izpovjed usljed zadnje stavke §. 143. k. p. (§. 152. austr. k. p.) nevaljana. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 12. srpnja 1883. broj 4859. "Mjeseč." IX. str. 893.)

2. Nije zabranjeno čitanje važnih dokumenata na glavnoj razpravi jedino za to, što ih je suda predao svjedok, koji je prihvatio blagodat §. 143. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 4. veljače 1884. br. 6489.)

ditelja i djeda mu i babe, njegovi sinovci i nećaci, sinovice i nećakinje, bratučedi, poočim, pomajka, odhranitelji, posinovljenici i branjenici, napokon tutor njegov i sirote njegove (pupili);

branitelji u obziru onoga, što im je kao takovim okrivljenik povierio.

3. Okolnost, što je rođjak okrivljenikov prihvatio blagodat §. 143 k. r. (§. 152. austr. k. p.), ne priči, da se njegove pismene izjave upotrijebe kao dokazno sredstvo proti okrivljeniku. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 26. veljače 1892. broj 387. M. 1515.).

4. Svjedoci, navedeni u ovom §-u, koji su u prediztrazi prihvatili podijeljeno im po zakonu pravo ne svjedočiti, mogu se na glavnoj razpravi saslušati kao svjedoci, ako izrazito na istoj izjavi, da žele svjedočiti. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 2. ožujka 1877. br. 12.339. M. 143.).

5. Ne ima dvojbe, da se odvjetnik, koji je unesen u listinu branitelja, imade smatrati braniteljem optuženika ne samo od časa onoga, kada je proti njegovu branjeniku poveljen iztražni postupak, već u svakom slučaju, kada se je tko, proti kojemu postoje samo razlozi sumnje radi kaznjivog djela, u ovom predmetu s njim posavjetovao. Oprošten je s toga branitelj u takovom slučaju od dužnosti svjedočenja i u obziru onoga, što je njemu osumnjičenik povjerio još prije, nego što je proti njemu poveljen kazneni postupak.

(Plenarna rješitba kas. sudišta u Beču od 14. ožujka 1883. M. 531.).
6. Pravo pripadajuće svjedoku, da se odreče svjedočanstva pod uvjeti §. 143. kaz. post., ne zavisi o tom, da li je svjedok pozvan za uglavljenje okrivljenikovo ili pako za njegovu obranu. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 31. ožujka 1875. br. 13412.).

7. I u slučaju da postoji proti svjedoku sumnja, da je sudjelovao kod kažnjivog čina, može prihvatiti blagodat §. 143. kaz. post. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 18. srpnja 1882. br. 7804.).

8. Svjedok, komu pripada zakonita pogodnost odreći se svjedočanstva, ne mora svoju izjavu, da prihvaća ovo svoje pravo, dati glavom pred sudom, već može to učiniti i u pismenom podnesku, jer zakon ne propisuje za to stanovitu formu. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 19. veljače 1886. br. 14803.).

9. Propisom §. 143. k. p. nije zabranjeno, da se izvansudbena izpovjed svjedoka, koji je po ustanovah ovoga §-a ovlašten odreći se svjedočanstva, uzme u obzir kao posebno dokazalo. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 25. rujna 1880. br. 7102., od 13. siječnja 1882. br. 11.319., 11. prosinca 1885. br. 7596. i 1. ožujka 1886. br. 14.458.).

10. Osobam, navedenim u §. 143. kaz. post. dozvoljeno je, da se i samo u pogledu pojedinih točaka optužbe odreknu svjedočanstva, u pogledu drugih pako da svjedoče i onda, kada se upitne točke optužbe tiču jednog te istog optuženika. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 23. prosinca 1878. br. 12.152.).

11. Iza pretrpljene kazni ovlaštene su i one osobe, koje su osudjene bile radi istog kaznjivog čina, koj je kasnije predmetom nove optužbe proti njihovomu ortaku, da se odreknu svjedočanstva proti ovomu, ako su s njim u odnošajih, predviđenih u §. 143. kaz. post. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 21. veljače 1877. br. 10.899.).

12. Na glavnu razpravu ne imadu se pozvati svjedoci oni, koji su se tečalem iztražnih izvida odrekli svjedočanstva po §-u 143. k. p. osim da predleži kasnija izjava svjedoka, po kojoj se on očituje pripravnim, da će svjedočiti na glavnoj razpravi, ili ako voditelj dokaza tvrdi, da se je svjedok u tom smislu kasnije izjavio (Rješ. kas. sudišta u Beču od 12. travnja 1878. br. 622.).

Ako je osoba, pozvana kao svjedok, samo napram jednomu od više okrivljenika u kojem god od malo prije navedenih odnošaja, moći će ista uzkratiti svjedočenje glede ostalih samo onda, kada nije moguće razstaviti kazivanja, koja se ovih tiču.

Sudac iztražitelj ima osobe, naznačene pod 1., ako ih kao svjedoke preda se pozove, prije nego ih saslušaju, ili barem čim dozna za njihov odnošaj naprema okrivljeniku, podučiti o tom, da imaju pravo nesvjedočiti i o tom dobiveno od njih očitovanje zabilježiti u zapisnik. Ako se svjedok svoga prava, po kojem nije dužan svjedočiti, naročito neodreče, bit će kazivanje njegovo ništeto.

(Srvani §. 152. austr. kaz. post.).

§. 144. Ako bi iz svjedočenja ili odgovora na koje pitanje za svjedoka nastati mogla neposredna i znatna šteta u imovini njegovoj, ili ako bi to njemu ili komu od njegove rodbine (§. 143., toč. 1.) nanieti moglo

§. 144. 1. Sud nije dužan svjedoka, prije nego što ga saslušati, pitati, da li bi iz svjedočanstva njegova ili odgovora na pojedino pitanje mogla nastati neposredna i znatna šteta u imovini njegovoj, ili da li bi to njemu ili komu od njegove rodbine moglo nanieti sramote. Odreći se u ovakovu slučaju svjedočanstva jest pravo svjedokovo, koje on sam tražiti ima, ako se hoće ovom zakonskom blagodati da posluži. A nije dozvoljeno nijednoj stranci u kaznenoj parnici da zahtjeva, da sud s razloga §-a 144. kaz. post. svjedoka oprostí od dužnosti svjedočenja. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. listopada 1877. br. 9.906.)

2. Okrivljenik, koji, preslušan kao svjedok, krivo izkazuje, ne može se uspješno braniti po §. 2. sl. g) k. z. neodoljivom silom, što bi, da je istinu govorio bio, proti sebi iznio razlog za poveljenje kaznene iztrage zbog zločinstva.

Ostavlja se razsudi suda, da li se svjedok ima poučiti o zakonskoj blagodati §. 144. k. p. (§. 153. austr. k. p.) da ne mora svjedočiti, i da li mu se ta blagodati dozvoliti može. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. kolovoza 1886. broj 6.057. „Mjesečnik“ XIV. str. 530.)

3. a) Na blagodati §. 144. k. p. (§. 153. austr. k. p.) imaju pravo i oni svjedoci, koji se po §. 161. broj 1. k. p. (§. 170. br. 1. austr. k. p.) nebi smjeli zapriseći.

b) Izkaz osobe, koja je kao svjedok preslušana, premda je sudac imao važnoga razloga držati, da je ona počinila kažnjivo djelo, glede kojega se je imala saslušati, ili da je kod čina sudjelovala, ne odgovara pojmu svjedočanstva. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. listopada 1892. br. 9671. M. br. 1632.)

4. Ako sudac već prije preslušanja opravdano sumnja, da je onaj, koji se ima preslušati kao svjedok, dotično kažnjivo djelo sam počinio ili sudjelovao kod počinjenja, ne smije ga preslušati kao svjedoka. Kad bi se sudcu dala u takvom slučaju na raspolaganje kazneno-pravna sankcija §. 199. a) k. z., značilo bi zlorabiti kazneni zakon, da se obidje ustanova §. 193. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 4. ožujka 1893. br. 15.353.)

sramotu, ter toga radi krati se svjedočit, imat će se na svjedočenje siliti jedino u osobito važnih slučajevih.

(Sravni §. 153. austr. kaz. post.).

§. 145. Osobe, kojim bolest ili druga mana neda doći pred sud, mogu se izpitati u svom prebivalištu.

(Sravni §. 154. austr. kaz. post.).

§. 146. Članove cesarskoga doma izpituje kao svjedoke u prebivalištu njihova u Beču višnji dvorski maršal, a izvan Beča predsjednik sudbenoga stola onoga mjesta, gdje borave.

(Sravni §. 155. austr. kaz. post.).

§. 147. Ako je boravište kojega svjedoka izvan okoliša kotarskoga suda, nahodećega se ondje, gdje je stolica sudca iztražitelja, ima se tad u pravilu urediti stvar tako, da saslušaj obavi onaj sud kotarski, kojemu se u kotaru svjedok nalazi. Nego ako bi se sudcu iztražitelju budi za to, da dobije podpunu i potanku izreku, budi da se stvar pospješ, potreбно uzvidilo, da svjedoka izpita sám: može istoga neposredno ili po onom sudu kotarskom, kojemu je svjedok podčinjen, pozvati da glavom predanj dodje. Ako je dolazak svjedoka pred sudca iztražitelja skopčan s prevelikimi težkoćami ili s prevelikimi troškovi, može ga tad i sam preslušati u njegovu boravištu, nu ima o tom, ako se ovo nenalazi u okolišu onoga suda, ka kojemu on spada, obavjestiti u isto doba nadležni sud.

(Sravni §. 159. austr. kaz. post.).

§. 148. Ako bi trebalo izpitati svjedoka, koji se nalaze izvan kraljevina Hrvatske i Slavonije, ima se u pravilu zamoliti nadležni tuđi sudac, da ih izpita.

Tomu sudcu treba da se priobće predmeti oni i pitanja ona, glede kojih imat će preslušati svjedoka, a ujedno ima se isti sudac umoliti, da, kao što okolnosti budu, dade svjedoku i takova pitanja, koja izvirala budu iz onoga, što je svjedok jurve izrekao.

Nego ako se potriebno izvidi, da takov svjedok glavom dodje pred sud kazneni, treba tada, ako isti nebi dobrovoljno došao, poslati izvješće zemaljskoj vladi.

(Sravni §. 157. austr. kaz. post.).

§. 149. Ako je osoba, koju saslušati valja, u kojem javnom uredu ili javnoj kojoj službi, i ako bi u svrhu javne sigurnosti ili za to da se nepovriede ini javni interesi, trebalo postaviti zamjenika za vrijeme, dok ona bude prepriječena, valja u isto doba i neposrednoga starješinu obavijestiti o tom, da se ona poziva pred sud.

Ovaj propis ima vriediti i onda, kad treba pozivati službenike željeznica i parobroda, radnike u rudnicih, hutah, samokovih i valjaonich osobe, koje stoje u državnoj ili občinskoj službi zdravstvenoj, osobe, koje su u javnoj ili privatnoj službi šumskoj.

(Sravni §. 158. austr. kaz. post.).

(O k r u ž n i c a kr. banskoga stola od 25. srpnja 1877. br. 7.882., glede pozivanja financijalnih stražara k sudbenim razpravam. Ur. sbir. br. 48.)

Pošto je bilo potaknuto pitanje, kojim se putem ima pozivati financijalna straža na razprave koli političke, toli sudbene, uputio je kr. vladni odjel za unutarnje poslove sve kr. podžupanije, da se u smislu §. 31. ured. sbirke propisah ob ustrojstvu financijalne straže ima ista vazda pozivat k razpravam putem predpostavljenog joj kr. povjereništva.

Povodom tim upućuju se o tom uslied odpisa visoke kr. zemaljske vlade, odiela za pravosudje, od 22. srpnja 1877., broj 3.778. sve sudbene oblasti uz naročitu primjetbu, da u slučaju, ako bi koj financijalni stražar pod iztragom bio, imadu sudovi istim putem k razpravi pozvati povjerenika financijalne straže, da uzmogne prema postojećim propisom prisustvovati kod razprave.

(N a r e d b a kr. hrv. slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 24. rujna 1886. broj 12,605, glede pravodobnog pozivanja financijalnih stražara k sudbenim razpravam. Ur. sbir. br. 174.)

Uslied zamolbe kr. financijalnoga ravnateljstva u Zagrebu od 29. srpnja 1886. br. 41.493., ter pozivom na okružnicu kr. banskoga stola od 25. srpnja 1877. broj 7.882. (br. 48. svez. I. uredovne sbirke naredaba pravosudne struke) upućuju se po-

novno sve sudbene oblasti I. molbe, da se u smislu §. 31. uređovne sбирke propisa ob ustrojstvu financiјalne straže, momčad kr. financiјalne straže k sudbenim razpravam pozivati imade vazda putem predpostavljenog ioj kr. povjereništva financiјalne straže, i to tako blagovriemeno, da povjereništvo financiјalne straže zamjenu dotičnoga momka u službi još u pravo doba odrediti bude moglo.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 27. lipnja 1887. broj 8378. glede pozivanja lugarskoga osoblja ka kaznenim razpravam o kažujivih činih proti šumskom vlastničtvu. Ur. sbir. br. 214.)

Zagrebačko kr. šumarsko ravnateljstvo priobćilo je dopisom svojim od 18. svibnja 1887. broj 2.552. kralj. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove, da se je opetovano obratila jedna podređena kr. kot. šumarija na neki kr. kot. sud sa zamolbom, da se ne pozivlje podčinjeno lugarsko osoblje k šumsko-kaznenim razpravam putem občinskih ureda, nego da se dostavljaju dotične pozivnice neposredno nadležnoj kr. šumariji. Kako se pako iz gornjeg dopisa razabire, ostade upitna zamolba do sada bez uspjeha.

Dostavljanje odnosnih pozivnica putem nadležnih šumarija jest već stoga razloga od preke nužde, jer žiteljstvo tako lahko ne sazna za odsutnost lugarevu iz revira, a opet nije ni u interesu občinskih ureda, da se sazna za lugarev poziv ka kaznenoj oblasti, buduć oa tako prieti šumskom vlastničtvu velika pogibelj, koja se pako gornjim načinom poziva prepriestiti može.

Povodom ovim pozivaju se kraljejski sudovi I. molbe, neka u buduće šumsko čuvarsko osoblje bud državno, bud imovnih občina pozivlju samo putem svojih nadležnih šumarija k dotičnim šumsko-kaznenim razpravam.

(Okružnica kr. banskoga stola od 22. lipnja 1887. br. 14.925., u pogledu pozivanja poštarskih činovnika pred sud. Ur. sbir. br. 215.)

Povodom predstavke kr. ravnateljstva pošta, upravljene na v. s. kr. zem. vladu, odjel za pravosudje, po kojoj se je opetovano dogodilo, da se poštarski činovnici neposredno pred sud pozivaju, upućuju se svi kr. sudovi I. molbe, da u buduće svoje pozive za poštarske činovnike uz točno obdržavanje propisa §. 149. kaz. post. udese tako, da se u isto doba, kad se koj poštarski činovnik pred sud pozove, o tom obaviesti i neposredni mu starješina.

Pri tom se razumjeva samo sobom, da se ti pozivi pravodobno izdati i odaslati imadu, da predpostavljene oblasti pred sud pozvanoga poštarskoga činovnika uzmognu blagovriemeno odredbu učiniti, da mu se u onih slučajevih, u kojih bi potreba nastala, postavi zamjenik.

§. 150. Ako se svjedok dostavljenu mu pozivu nepokori, pozvat će se na novo i zagrozit će mu se novčanom globom do sto forinti za slučaj, ako nedodje, a k tomu još i tim, da će se izdati proti njemu zapovjed dovedbena. Ako svjedok, neimajući valjanih razloga, koji bi ga izpričivali, pri svem tom izostane, imat će sudac iztražitelj izreći proti njemu globu novčanu i izdati zapovjed dovedbenu. U silnih slučajevih moći će sudac iztražitelj već poslje prvoga neopravdana izostanka izdati proti njemu dovedbenu zapovjed. Troškove dovedbe ima svjedok podmiriti.

(Sravni §. 159. austr. kaz. post.).

(N s r e d b a k r. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 23. veljače 1883. br. 13.124., kojom se sudovi upućuju na strogo obdržavanje propisa zakona glede prisilne dovedbe stranaka pred sud. Ur. sbir. broj 146.)

Povodom pritužbe kr. oružničkoga zapovjedništva u Zagrebu, da neki kotarski sudovi običavaju bez dovoljna zakonitoga razloga nalagati oružničkim postajam dovedbu mnogobrojnih stranaka pred sud pod stražom, dapače opterećivati oružničke obhode nalogom, da stranke, pred sud pozvane, ponajprije ustmeno opomenu na dolazak, a zatim da ovrše u slučaju neposluga, prisilnu dovedbu, obnalazi kr. zemalj. vlada, odjel za pravosudje, upozoriti sve sudove prve molbe, da se uporaba skrajnjega sredstva prisilne dovedbe pred sud imade strogo ograničiti na slučajeve u zakonu navedene, ter da je osim toga neumjestno opterećivati kr. oružništvo izvršivanjem dovedbenih zapovjedi, ako se sud prema postojećim okolnostim može nadati, da bi i redarstveni organi občinski prisilnu dovedbu uspješno obaviti mogli.

U nikojem slučaju pako nemože kr. oružništvo biti pozvano, da bud kojim načinom sudjeluje kod uručivanja poziva pred sud.

§. 151. Ako svjedok dodje, ali se bez zakonita uzroka krati položiti svjedočanstvo ili prisegu svjedoka, to ga može sudac iztražitelj kazniti novčanom globom do sto forinti, ako li uztraje i nadalje u opornosti svojoj, u važnijih slučajevih i zatvorom do šest nedjelja, a neće toga radi obustavljat se ni nastava ni zaglava iztrage.

(Sravni §. 160. austr. kaz. post.).

§. 152. U tečaju iztrage imade sudac iztražitelj svjedoke, koji su pod sudbenosti vojničkom, kako obnadjje, saslušati ili poput drugih svjedoka sam ili po onom vojničkom sudu, kojemu pripada vrh njih sudbenost.

Sudac iztražitelj imat će u prvom slučaju, za da se poziv dostavi, obratit se na predpostavljeno zapovjedništvo svjedokovo ili na obližnje vojno zapovjedništvo postajno, u drugom pak slučaju zamoliti vojnički sud, kojemu svjedok podpada, da ga sasluša.

S članovi oružništva, vojne straže redarstvene i straže sigurnostne imat će se, kad se saslušavaju kao svjedoci, postupati svagda kao što se postupa s osobami iz stališa građanskoga. Nego pozivi za iste imadu se dostavljati samo samostalnim zapovjednikom neposredno, ostalim pak članovom ovih sborova svagda po njihovih starješinah koji su držani naredjivati, da pozvanik dodje pred vlast građansku.

Ako bi se koj vojnoj sudbenosti potvrđen svjedok kratio, doći pred sudca iztražitelja ili dati zahtjevano očitovanje ili položiti prisegu, ima se sudac iztražitelj obratit neposredno na starješinu svjedokova, koj će dužan biti primorati ga, da zakonu zadovolji.

(Sravni §. 161. austr. kaz. post.).

§. 153. Sudac iztražitelj izpituje napose svakoga svjedoka, ali da nebude pritoman tu niti tužitelj, niti privatni učestnik, niti obtuženik, niti koj drugi svjedok. Kad se izpituje, ima mu se dopustiti da sjedne.

(Sravni §. 162. austr. kaz. post.).

§. 154. Ako svjedok nije vješt sudbenomu jeziku, moći će se izpitati bez tumača samo onda, ako sudac iztražitelj i voditelj napisnika dovoljno umiju njegov jezik; ako uztreba, imat će se spisom priklopiti ojevroljen prevod zapisnika u jeziku sudbenom.

Nego izvan toga slučaja ima se svjedok izpitati pomoćju zakleta tumača i ima se saslušaj i u jeziku,

u kojem se svjedok izpituje, i u prevodu u jezik sudbeni uvrstiti u napisnik.

Tumač može ujedno voditi napisnik.

(Sravni §. 163. austr. kaz. post.)

Kao tumači imaju se u prvom redu, u koliko je moguće, upotrebiti sudbeni činovnici. (Min. nared. od 29. studena 1853. br. 20.064.) Ako se ne može pronaći tumač, koji znade tuđi jezik i pisati, ima se zapisnik o saslušanju voditi u uredovnom jeziku; pri tom valja pako u samom zapisniku učiniti opazku, da je to učinjeno u pomanjkanju pismu vješta tumača (Min. nared. od 29. kolovoza 1850. br. 11.412, od 29. listopada 1850. broj 14553 i od 19. veljače 1851. br. 108 d. z. l.)

§. 155. Ako je svjedok gluh, tad će mu se pitanja pismeno predložiti, a ako je niem, pozvat će se, neka pismeno odgovori. Ako izpitivanje na jedan ili drugi ovi način nije moguće, imat će se izpitivanje svjedoka obaviti tim, što će se pozvati jedna ili više osoba, koje znadu njegov znakovni jezik, ili koje su inako vješte razumjet se s gluho-niemimi; nu ove treba kao tumače najprije zapriseći.

(Sravni §. 164. austr. kaz. postup.)

§. 156. Svjedok ima se prije izpitivanja opomenuti, da o svih pitanjih, koja mu budu stavljena kao što najbolje znade i savjestno pravu istinu kaže, da ništa nezamući i da svoju izreku tako uredi, da ju, ako potriebno bude, i prisegom potvrditi uzmogne.

(Sravni §. 165. austr. kaz. post.)

§. 157. Zatim treba upitati svjedoka za njegovo ime i prezime, dobu, rodno mjesto, vjerezakon, stališ, zanat ili zanimanje, prebivalište i ako je potriebno, za ine osobne odnošaje, navlastito za njegov odnošaj prema okrivljeniku ili prema drugomu kojemu, koj je u iztragu upleten.

Ako sudac iztražitelj obnadje naprama osobitim okolnostim slučaja, da je neobhodno potrebito, moći

§. 156. Krivo svjedočanstvo počini i onaj, koji navlaš zamučiti štogod. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 18. siečnja 1886. br. 12.382. „Mjesečnik“ XVIII., str. 199.)

§. 157. Pod sankciju §. 199. a) k. z. podpadaju i odgovori na glavne upitke, na svjedoke upravljene. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 6. rujna 1888. broj 5.407. i od 14. travnja 1893. broj 2.002. „Mjesečnik“ XV. str. 38.)

će se svjedok i o tom upitati, da li je već bio u kaznenoj kojoj iztragi i koja joj je bila posljedica.

(Sravni §. 166. austr. kaz. post.).

§. 158. Pri izpitivanju o samoj stvari imat će se svjedoku dati prilika, da najprije u savezu izpriповiedi one stvari, koje sačinjaju predmet svjedočenja, zatim da pripovjest svoju dopuni, da razjasni, što je tamno ili protuslovno. Svjedok se ima navlastito opomenuti, da kaže izvor svoga znanja. Treba što je više moguće uklanjat se pitanjem, koja svjedoku stavljaju pred oči takove okolnosti čina, koje bi se imale istom njegovim odgovorom utvrditi, a ako takova pitanja stavljati treba, valja razlog zabilježiti u napisnik.

(Sravni §. 167. austr. kaz. post.).

§. 159. Ako je potriebno, da svjedok spoznade osoba ili stvari, tad će se odrediti, da mu se iste na primjeren način predstave ili prelože; nu valja najprije svjedoku naložiti, da ih točno opiše i da navede znakova, po kojih se razlučuju.

Ako se izjave svjedoka u važnih okolnostih nesudaraju medju sobom, tad će sudac iztražitelj narediti moći, neka se isti suoče.

U pravilu da se na jedanput nesuočivaju više nego dvie osobe. Suočenci imaju se u svakoj pojedinoj okolnosti, glede koje se medju sobom nesudaraju, napose saslušati i odgovori njihovi uvrstiti u napisnik.

(Sravni §. 168. austr. kaz. post.).

§. 160. Zapriseći mogu se svjedoci u iztragi samo onda, kad bi glede kojega svjedoka poradi bolesti ili duljega mu izbivanja, ili poradi toga, što neima stalna boravišta, ili napokon s drugih razloga slutilo se, da neće moći biti pritoman kod glavne razprave; kad tužitelj ili okrivljenik predloži, da se poradi važnih razloga koj svjedok zaprisegne ili kad sudac iztra-

---

§. 158. Ako se ustanovi, da je svjedok krivo izkazao glede izvora svoga znanja (ratio scientiae), to nije za uporabu §. 199. a) k. z. odlučno, da li je činjenica po njemu potvrđena eksistentnom postala ili nije. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 3. prosinca 1886. broj 10.838. M. 999.).

žitelj scienu, da će podpunu istinu saznati moći samo tako, ako uztraži, da svjedok izrieku svoju prisegom potvrdi.

(Spravnj §. 169. austr. kaz. post.).

§. 161. Pod inakom ništetošću nezmiju se zapri-
sizati sljedeće osobe:

§. 161. 1. Iz toga, što je na razpravi ovlaštena tužitelj odustao od ob-
tužbe proti jednomu od obtuženika, ne sliedi već, da se dotičnik može u
nastavljenoj razpravi proti drugom obtuženiku kao svjedok zapriseći, nego
ima istom sud ustanoviti, da li postoji sumnja, koja priječi prisegu. (Pla-
narna rješitba kasac. sudišta u Beču od 20. srpnja 1881. br. 2.692. „Mje-
sečnik“ IX. str. 309.).

2. U postupku radi prekršaja propisano zavjerenje svjedoka, da će
istinu govoriti (§. 396. k. p.) nije jednako zaprisegnuću. (Rješ. kasac. su-
dišta u Beču od 11. rujna 1885. br. 7.158. M. 816.).

3. Nije dozvoljeno saslušati u građanskoj parnici kao svjedoka kaz-
neno osuđenoga radi delikta, koji je počinio; on u tom slučaju ne pod-
pada pod udar §. 199. a) k. z. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. srpnja
1889. br. 5479. M. 1258.).

4. U točki 6. §. 161. k. p. (§. 170. točka 6. austr. k. p.) radi se o ne-
prijateljskom odnošaju, neodvisnom od kažnjivoga djela, o kom se ima
svjedok saslušati; nije dovoljno čuvstvo odvratnosti, koje je u oštećenom
i njegovoj svojti proizveo zločin proti počinitelju. (Rješ. kas. sudišta u
Beču od 6. listopada 1893. br. 5.407. M. 1.677.).

5. U koliko nije dokazana neistinitost bitnih okolnosti, koje je svje-
dok prigodom svojeg saslušanja naveo, ima se svjedok zapriseći, ako su
i njegovi navodi u protuslovlju sa onimi jur pod prisegom saslušanih svje-
doka, pošto nije neistinitost već time dokazana, što je njegova izpovjed
u protuslovlju sa jur saslušanimi i zapriseženim svjedoci, jer s toga, što
je svj dok izkaz svoj prisegom potvrdio, ne sliedi, da je njegov izkaz
nepobitno istinit, te izpovjed kasnije saslušanoga svjedoka već s toga
razloga neistinita, što je u protuslovlju sa izkazom jur prije pod prisegom
saslušanog svjedoka (Rješ. kas. sudišta u Beču od 2. lipnja 1877. broj
4.188 M. 152.).

6. Nije razlog, da se ukine glavna razprava, kada se istom, nakon
što je svjedoku prisega oduzeta tečajem njegovog saslušanja izpostavlja,
da postoji zakonita zaprieka, radi koje se nije imao pod inakom ništetošću
zapriseći, samo ako je presudni sud svjedokovu prisegu sam kao
ništetu izjavio, te izkaz svjedoka smatrao, kao da nije prisegom potvr-
djen. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 28. svibnja 1883. br. 15.124.).

7. Ništetošću točke 7. §. 161. kaz. post postoji i onda, kada je zapri-
šeženje svjedoka po sporazumnoj predlogu stranaka ođgodjeno dok se
ne sasluša, a zatim, ne gledač na to, što je on pri saslušanju naveo bitnih
okolnosti, kojih je neistinitost dokazana, ipak od njega prisega oduzeta.
(Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. listopada 1883. br. 9.335. M. 581.).

8. Zakon ne zahtieva, da bude zapriekom prisezi sumnja, da je do-
tičnik kažnjivo djelo, radi kojeg se izpituje, počinio ili u istom udionič-
tvoao. Sumnja bo mora takova biti, da je dovoljna za podignuće obtužbe
proti njemu (Rješ. kas. sudišta u Beču od 10. studena 1876. br. 5.159.).

9. Nije pako dovoljno, da se svjedok u obće osumnjičuje po kojoj
osobi; sumnja mora biti ili po sudu priznata ili pako po kojem na kaz-
nenom postupku osnovanom činu kaznenog progona konkretizirana. (Rješ.
kas. sudišta u Beču od 21. lipnja 1879. i od 15. svibnja 1880. br. 3.647.).

10. Da li postoji sumnja takova, odlučuje sud po slobodnom uvaženuju
okolnosti. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 20. ožujka 1876. br. 14.473.).

II. Okolnost, što je proti dotičniku, koji se zapriseći ima, kazneno

1. o kojih je samih dokazano, ili koje stoje u sumnji, da su kažnjivo djelo, radi kojega se izpituju, počinile ili u istom udioničtvovale;
2. koje su poradi zločinstva pod iztragom ili koje su poradi zločinstva odsudjene na kazan slobode, koju još podnieti imadu;
3. koje su već jedanput poradi kriva svjedočanstva ili krive prisege osudjene bile;
4. koje, kad se saslušavaju, nisu još prevalile četrnaeste godine života svoga;
5. kojih je duševna moć opažanja ili pamtenja znatno oslabljena;
6. koje s okrivljenikom, proti kojemu svjedoče, živu u takovu neprijateljstvu, koje polag osobnosti i s obzirom na okolnosti izključuje podpunu vjerodostojnost svjedokovu;
7. koje su pri preslušanju navele bitnih okolnosti, kojih je neistinitost dokazana, i o kojih nisu vrstne dokazati, da su to samo pometnjom učinile.

(Sravni §. 170. austr. kaz. post.).

postupanje bilo jur iza preduzetih izvida obustavljeno, nije zaprieka, da sud obzirom na postojeće okolnosti izjavi, da sumnja još dalje proti njemu govori (Rješ. kas. sudišta u Beču od 6. travnja 1878. br. 803. i od 7. listopada 1882. br. 7859.).

12. Pače i onda, kada je svjedok u pogledu kažnjivog čina, koji je predmetom optužbe, o kojoj se razpravlja, jur na prijašnjoj proti njemu samomu obdržavanoj glavnoj razpravi od optužbe radi dioničtva kod istog kažnjivog čina, proti njemu onda podignute, odrišen bio, — može sud, ako ga drži temeljem rezultata provedenog dokaznog postupka sada sumnjivim, da je kod upitnog kažnjivog čina ipak udioničtvovao, zaključiti, da se zapriseći ne ima. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 22. ruina 1884. broj 6.160.).

13. Svjedok se ne ima zapriseći ni onda, kad ima izkazati o više kažnjivih čina, koji su predmetom optužbe, a predleži sumnja, da je samo u jednom od dotičnih kažnjivih čina sudjelovao ili udioničtvovao. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. rujna 1883. br. 7730.).

14. Zaprieka točke 2. (§. 161, k. p.), radi koje se ne imadu zapriseći oni, koji su radi zločinstva pod iztragom, postoji samo onda, kada predleže svi uvjeti, po kojih se dotičnik po §. 39. k. p. ima smatrati okrivljenikom ili optuženikom. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. ožujka 1877. broj 15577.).

15. Nije dovoljno, da je proti dotičniku samo prijava radi zločinstva predana niti da su predizvidi proti njemu u tečaju. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 7. lipnja 1881. br. 4.069. i 25. studena 1879. br. 7.698.).

16. Ako se ne da nedvojbeno konstatovati, da je svjedok jur prevalio 14. godinu, ne ima se on zapriseći. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. rujna 1877. br. 8692.).

17. Ako se prigodom saslušanja svjedoka izpostavlja, da je isti tako

§. 162. Sudac iztražitelj zaprisiže svjedoka stopram, pošto ga sasluša. Prije nego će se zapriseći, ima se svjedok upitati još jedanput, da li želi izreci svojoj još štogod dodati, ili ju u nječem preinačiti, a tako isto ima se i opomenuti, da nebi položio krive prisega.

Svjedok će zatim zakleti se, da je iskreno, i bez prijazni, bez mržnje ili straha kazao голу pravu istinu, i ništa nego istinu. Potvrda glasi: „Tako mi Bog pomogao!“

Što se tiče osobitih formalnosti, kojih se držati treba pri polaganju prisega polag različnosti vjeroispovjedanja, ostaju u krieposti propisi dosadanji.

Ako je svjedok član takove vjerozakonske družbe, kojoj je zakonito dopušteno uzkratiti formalnu prisegu, imat će umjesto prisega položiti svečano zavjerenje.

(Sravni §. 171. austr. kaz. post).

§. 163. Onaj, koj je zločinstvom ili prestupkom povriedjen u svojem pravu, ima se, kada se preslu-

gluh, da se njegovo saslušanje radi njegovih neprestanih protuslovnih izjava veoma teško obaviti može, nije ništetnost, ako sud drži, da postoji zaprieka točke 5. §. 161. k. p., pa svjedoka ne zaprisegne. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. travnja 1877. br. 1.2250.).

18. Pod neprijateljstvom, predviđenim u točki 6. §. 161. k. p. razumieva se mržnja takova, koju bi dotičnik bio pripravan i djelotvorno pokazati. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. listopada 1878. br. 7547.).

19. Zakon razumieva pod izrazom „živiti u neprijateljstvu“ neprijateljski odnošaj, koji je već duboki koren zahvatio, te koji postoji dugotrajno prije kažnjivog čina. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. listop. 1887. br. 9.906. i 13. prosinca 1879. br. 9.007.).

20. Okolnost sama, da postoji razlog neprijateljstvu, nije dovoljna, već moraju predležati dokazane činjenice, koje neprijateljstvo jasno pokazuju. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 12. ožujka 1888. br. 15.285.).

21. Sama okolnost, da je svjedok okrivljenikov protivnik u građanskoj parnici, nije dokaz neprijateljstva, predviđenog u točki 6. §. 161. k. p. (Rješ. od 21. lipnja 1878. br. 3000.). Nije dokazano neprijateljstvo u smislu ove zakonske ustanove niti onda, kada svjedok priznaje, da on usljed građanske parnice, koju s njim vodi, u neprijateljstvu s istim živi. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 30. studena 1887. br. 9.757.).

22. Protuslovja izmedju izpovjedkâ svjedoka ne utemeljuju još postavu točke 7. §. 161. k. p. Da li je i koji je od protuslovnih izkaza svjedoka neistinit, to prosudjuje sud po svojem slobodnom uvjerenju, koje je stekao izpitivanjem svih okolnosti. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 10. lipnja 1875. br. 4.247.).

23. Izkaz, što no ga je na glavnoj razpravi preslušani svjedok učinio u predizrazi kao okrivljenik (§. 39. k. p.), ne može se uzeti podlogom ovoj zaprieci zaprisegnuća. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 23. studena 1888. broj 10.095.).

šava kao svjedok, napose upitati o tom, da li se pridružuje postupku kaznenomu.

I u ovom slučaju, i kada je tužitelj, vriedit će i zanj propisi svikoliki, koji su ustanovljeni za preslušavanje svjedoka.

(Srvani §. 172. austr. kaz. post.).

Odsjek šesti.

O pozivu, dovedbi, predbježnom pritvoru i uhitu okrivljenika.

I. P o z i v.

§. 164. Gdje zakon inako nepropisuje, ima se okrivljenik ponajprije pozvati samo na izpit (saslušaj).

Ovaj poziv biva tim, što se pismen i zatvoren poziv, koj je potpisao sudac iztražitelj, dostavlja onomu, na koga je upravljen. Ova pozivnica treba da sadržaje ime suda i pozvanika, obćenitu oznaku predmeta iztražnoga, mjesto, dan i uru, kamo i kada ima doći, a k tomu još i to, da će se pozvanik imat izpitati kao okrivljenik, i da će, ako izostane, glavom se pred sud dovesti.

(Srvani §. 173 austr. kaz. post.).

II. D o v e d b a, predbježni pritvor i redoviti iztražni zatvor.

§. 165. Ako pozvanik nedodje, a nije javio dovoljnih razloga, koji bi ga izpričali, ima se proti njemu izdati pismena dovedbena zapovjed.

(Srvani §. 174. austr. kaz. post.).

§. 166. Sudac iztražitelj moći će i bez predhodna poziva izdati zapovjed, da se dovede i predbježno pritvori onaj, koj je u sumnji poradi zločinstva ili prestupka :

1. ako je u samom činu zatečen, ili ako odmah poslje čina tim, što ga uredovno potjeravaju ili o njem

javni glas sumnju o zločinstvu ili prestupku pobudjuje, ili ako je zatečen s oružjem ili s drugim predmeti, koji od zločinstva ili prestupka proizlaze ili njegovo dioničtvo inako u istom pokazuju;

2. ako se je pripravljaio, da uskoči ili ako zbog veličine kazni, koja ga po svoj prilici čeka, ili tim, što je skitalica ili što je u občini nepoznat, što neima izkazne izprave ni zavičaja, ili s drugih znatnih razloga navlači na se sumnju, da uskočiti kani;

3. ako je nastojao na način, koj bi prečio, da se nemože doći do istine, djelovati na svjedoke, vještake i suokrivljenike, ili drugčije uništiv tragove zločinstvu ili prestupku otegočivati tražio iztragu, ili kad se je s razlogom bojati, da se to sbiti može;

4. kad osobite okolnosti opravdavaju bojazan, da će okrivljenik dovršen čin opetovati ili da će provesti čin, koj je pokušao ili kojim se grozi.

Nego kad se radi o zločinstvu, za koje po zakonu izreći treba kazan smrti ili barem desetgodišnju tamnicu, imat će sudac iztražitelj odmah izdati uhitnu zapovjed proti onomu, na kom je sumnja o takovu zločinu.

(Sravni §. 175. austr. kaz. post.).

§. 167. U ovih slučajevih (§. 166.) imat će sudac iztražitelj izdati razlozi podkriepljenu uhitnu zapovjed, koja će se okrivljeniku odmah dostaviti, kad se uhiti, ili barem za prve dvadeset i četiri ure.

Ako se uhiti koja od osoba, pomenutih u §. 149., imat će se o tom bezodvlačno i u koliko neima proti tomu nikakovih posebnih razloga, još prije, nego se ovrši zapovjed uhitna, obavjestiti njezin neposredni starješina. Ako zatvor bude opet dokinut, valja s mjesta priobćiti i ovo.

(Sravni §. 176. austr. kaz. post.).

Vidi naredbe kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 5. svibnja 1884. br. 6789. (ur. sbir. br. 72) i od 20. siečnja 1886.

broj 351 (ur. sbir. br. 135.), okružnice kr. banskoga stola od 26. travnja 1876. br. 4267 (ur. sbir. br. 154.), od 10. svibnja 1876. broj 4720 (ur. sbir. br. 155) i od 2. studena 1876. broj 10.781 (ur. sbir. br. 156), naredbe kr. zem. vlade, odjela za pravosuđe od 7. listopada 1876. broj 4680 (ur. sbir. br. 47), od 3. svibnja 1888. br. 16.275 (ur. sbir. br. 262), od 10. studena 1893. broj 14.032. (ur. sbir. br. 483) i od 13. prosinca 1896. broj 16.584 (ur. sbir. br. 609.), odtisnute kod §. 76. k. p.

(Okružnica kr. banskoga stola od 28. srpnja 1875. br. 7.654.) Po glasu priobćene vis. kr. zem. vladi naredbe kr. ugarskoga ministra za javne radnje i komunikacije od 16. lipnja 1875. br. 7.276., izdane na sve upravne oblasti u Ugarskoj, dogodilo se je iznova ovakovih slučajeva, da su željeznički organi, kojim je nadzor ili pažnja nad pojediniimi prugami povjerena, uslied naloga upravne ili redarstvene vlasti uhićeni u zatvoru držani bez da je o tom u obće, napose pako o razlogu uhićenja i o držanju u zatvoru obaviešten neposredni poglavar dotičnoga željezničkoga organa u svrhu, da uhićenoga još za vremena drugim nadomjestiti može.

Budući pak da u takovu slučaju poslovi uhićenoga željezničkoga organa ostaju neovršeni, i pruga njemu povjerena sa svim šta k tomu spada, ostaje bez neprekidno potrebita nadzora, od kuda može nastati velika opasnost za sigurnost zdravlja, života i imetka osobito putujućega občinstva, to se taj sud, uslied naredbe visoke kr. zemaljske vlade od 21. srpnja t. g. br. 3078, ovim upućuje, da pod strogom odgovornosti vazda, kada u priliku dodje, da mora kojega željezničkoga organa uhititi dati, o tom, ako je moguće još prije nego se uhićenje odredi ili barem odmah kod uhićenja obaviesti neposrednoga predstojnika dotične osobe, da ovaj za vremena uzmogne shodne odredbe učiniti radi daljnega neprekidnoga nadzora na dotičnom prugom.

(Okružnica kr. banskoga stola od 23. svibnja 1877. broj 5.133., glede kaznenog postupka proti urednikom, namještenim kod željeznica. Ur. sbir. br. 295.)

Po odpisu visoke kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 8. svibnja 1877. broj 1.944., je visokoistoj kr. ugarski ministar za javne radnje i komunikacije priobćio dopisom od 26. ožujka 1877. br. 1.036., kako je iz izvješća ravnateljstva kralj. ugarskih državnih željeznica od 16. siečnja 1877. br. 30.049 saznao, da je kr. kot. sud u Bakru jednog državnoga željezničkoga nadgledatelja odsudio na zatvor od 14 dana, a osim toga i na naplatu troškova postupka i ovršenja kazni.

Uzrok i povod osudi ovoj da je bio čin rečenoga željezničkoga nadgledatelja, što je bilježnika občine Piket, koj je u svrhu izvedenja ovrhe, dozvoljere po občinskomu sudu proti supruzi jednog željezničkog stražara, hotio unići u željezničku stražar-

nicu br. 103 bez svake predhodne prijave i dozvole, zapriečio, pozivajući se na § 96. željezničkoga prometnoga reda (Eisenbahn-Betriebs-Ordnung.)

Dogodijaj taj prijavio je rečeni občinski bilježnik kr. kotarskomu sudu u Bakru, te je usljed toga proti rečenomu željezničkomu nadgl. datelju kazneni postupak poveden i isti odsudjen.

Kotarski sud obrazložio je osudu tim, da ustanove željezničkoga prometnoga reda neimaju krieposti u Hrvatskoj i Slavoniji.

Kr. ugarski ministar za javne radnje i komunikacije neprigovara pravilnosti postupka sudbenog, na ipak mu se čini, da se u razložih osude izrečeno načelo protivi zakonu, jer drži, da je željeznički poslovni red od 16. studenoga 1851. (Betriebs-Ordnung) na temelju članka VIII. zakonskog članka XVI od godine 1867. zadobio kriepost zakona. Buduć je pako u smislu §. 4. zakonskog članka XXX. od godine 1868. pozvani XVI. zakonski članak od god. 1867. valjan i kriepostan takodjer za Hrvatsku i Slavoniju, to da nema dvojbe, da je željeznički poslovni red i u Hrvatskoj i Slavoniji kriepostan.

U svrhu dakle, da hrvatsko-slavonske sudbene oblasti u buduće nebudu niekale zakonitu kriepost ustanovah željezničkog poslovnog reda, zamolio je spomenuti kr. ugarski ministar, da se sve sudbene oblasti u tom smislu upute.

Pošto bi se pako kroz to, kad bi na ogradjena mjesta željeznice, inostrane, akoprem službene, nu ne željezničke osobe dolazile, i kad bi se željeznički službenici uhićivali bez predbježne prijave i dozvole, ne samo poremetio promet, nego bi se mogle dogoditi i najveće nesreće, te je podjedno zamolio, neka se upozore sudbene oblasti takodjer na to, da u svakom slučaju, kad unutar ograda željezničkih moraju izvršivati službene poslove, ili kad postane potrebito, da se koj željeznički službenik pozove pred sud, ili da se uhvati ili odstrani, o tom predbježno ili barem istovremeno obavjeste neposredno željezničku oblast da ista uzmogne učiniti potrebite odredbe.

Ovo priobćenje se dakle izdaje tomu sudu po odredbi visoke kr. zemaljske vlade za shodno ravnanje.

(N a r e d b a kr. hrv. slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 15. listopada 1891. broj 11.807., glede obavješćivanja političkih oblasti o stavnih obvezanikih, koji se nalaze u zatvoru. Ur. sbir. br. 398.)

§. 23. točka 6. naputka za provedbu zakonskoga članka VI. od godine 1889. ob obranbenoj sili glasi:

„Stavne obvezanike, koji se nalaze u kaznenom, iztražnom ili popravnom zatvoru, prijavljuju predstojnici dotičnih zavoda, uz priobćenje k popisu potrebitih podataka, kod jurisdikcije boravišta, koja o tom obavjesti nadležnoga kotarskog činovnika“

Kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, priobćila je ovamo, da nekotji zavodi kod njih zatvorenih stavnih obvezanika nevođe u evidenciji niti neprijavljuju političkim oblastim, čemu je posljedica, da ih političke oblasti kao posve nepoznate vođe.

Nalaže se usljed toga svim predsjedništvom kralj. sudbenih stolova, ravnateljstvu kr. zemaljske kaznionice u Lepoglavi, upravitel'stvom kr. kaznionice u Mitrovici i Gospiću i svim predstojništvom kr. kotarskih sudova, da imaju zatvorene vojne obvezanike prijavljati kr. kotarskim oblastim odnosno gradskim poglavarštvom njihovog boravišta.

(N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 10. rujna 1892 broj 7.700, kojom se u sporazumku s kr. vladnim odjelom za unutarnje poslove odredjuje, da se o stanovitim stadijih kaznenoga postupka proti vojnim obvezanikom, koji još nisu unovačeni dotično uvršteni, obavieščivat imaju nadležne oblasti. Ur sbir. br. 441.)

Radi provedbe pr pisa toč. 6. §. 23, točka 3. sl. b. §. 90., te §. 139. I. diela naputka k zakon. član. VI. od god 1889. zajedničkoga ugar. hrv. sabora ob obranbenoj sili obnalazi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, u sporazumku sa kr. vladnim odjelom za unutarnje poslove odrediti, što slijedi:

I. Prema točki 6. §. 23. pomenutoga naputka prijavljaju u svrhu popisa stavne obvezanike, koji se nalaze u kaznenom, iztražnom ili popravnom zatvoru, dotični predstojnici zavoda, a prema točki 3. sl. b. §. 90. ne imaju se stavnomu povjerenstvu predvesti netom označeni, a ni oni stavni obvezanici, koji se nalaze u kaznenoj (pred) iztrazi, ma da su na slobodi.

Stoga imaju kr. sudbeni stolovi, kr. kotarski sudovi i kr. zemaljske kaznionice voditi točne izkaze o svih još neunovačenih vojnih obvezanikih, stojećih u 21., 22. i 23. godini dobe svoje, proti kojim bje povedena iztraga ili predana optužnica ili koji se nalaze u iztražnoj ili kaznenoj uzi, uz točnu naznaku imena obvezanika, godine rođenja, rodnoga mjesta, vremena početka iztrage odnosno dana predane optužnice, početka i dovršetka iztražnoga zatvora, vrsti kažnjivoga djela, dana dovršetka kaznenoga postupka, odnosno dana i sadržaja osude, napokon dana početka i dovršetka kazni slobode.

Izkazi oti imaju se do 15. siečnja svake godine dostaviti kr. županijskoj oblasti, u obsegu koje odnosna pravosuđna oblast ima svoje sjedište.

II. Prema propisu §. 139. istoga naputka ima se nadležnomu popunitbenom okružnom odno no domobraskomu pukovnijskomu zapovj dništvu priobćiti svaka osuda, izrečena proti kojemu unovačenomu nu još neuvrštenomu vojnomu obvezaniku radi kakova

zločina ili radi kakova iz pohlepe za dobitkom počinjena ili javnu endorednost vriedjajućega prestupka ili prekršaja.

Stoga se kr. sudb. stolovi i kr. kotarski sudovi upozoruju na ovostranu i naredbu kr. vladnog odjela za unutarnje poslove od 4. svibnja 1891. broj 2.046. (sbornika broj 39) tim, da tom naredbom propisanu izvjestnicu u svakom slučaju izrečene osude proti navedenim osobam radi gore označenih kažnjivih djela pošalju dotičnoj političkoj oblasti dopisom, u kojem valja iztaknuti osudu izrečenu proti još neuvrštenu novaku.

§. 168. Iznimno može i za iztragu nenadležan sudac progoniti bez pismena naloga potjerom i predbežnim pritvorom onoga, koj je sumnjiv, da je počinio zločinstvo ili prestupak, u svrhu da se privede pred sudca iztražitelja, pa tako i organi sigurnostni:

1. u slučaju §. 166. br. 1., i
2. u slučajevih §. 166. br. 2., 3. i 4., a koliko sbog pogibelji, skopčane s odgodom nije moguće prije izhoditi zapovjedi sudačke.

Sudac ili vlast redarstvena ima odmah saslušati onoga, koj je pritvoren, i ako pri tom izidje na vidjelo, da neima nikakova razloga, s koga bi ga valjalo i dulje pridržati, odпустiti odmah, inače pak predat ga za četrdeset i osam ura sudcu iztražitelju.

☐ (Sravni §. 177. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 7. prosinca 1877. br. 7.616. glede naknade popratnih troškova. Ur. sbir. br. 89.)

Dogodio se je slučaj, da jedan od kr. kotarskih sudova nije hotio da povrati gradskomu poglavarstvu popratni trošak za odpremu iztraženika, koj je trošak nastao uslied tjeralice istoga kr. kotarskoga suda

Povodom tim obnašao je kr. vladni odjel za pravosudje ponoviti naredbu svoju od 12. svibnja 1874 broj 842., izdanu na predsjedništvo kr. banskoga stola, kojom je određeno, da popratni troškovi, učinjeni po kojem gradskom poglavarstvu iz vlastitih sredstava na iztraženike, koji se budi vlastitom inicijativom dotičnoga gradskoga poglavarstva odnosno satništva, budi na poziv i druge koje strane odpremaju kojemu nadležnomu sudu, ne imaju pasti na teret dotične gradske blagajne, već ih imade sud, kojemu je iztraženik predan, iz svoje uzničke naklade platiti odnosno naknaditi, u koliko je te troškove predujmilo gradsko poglavarstvo.

§. 169. Sudac kotarski, nadležan za predizvide (§. 82.), moći će, kad iza saslušaja ostane sumnja na okrivljeniku glede čina, sbog kojega se okrivljuje, i kad postoji koj od slučajeva, pomenutih u §. 166., odrediti, neka okrivljenik ostane u pritvoru dotle, dok nestigne dalnja naredba sudca iztražitelja.

Odredba ova ujedno s razlozi ima se priobćiti okrivljeniku ustmeno; a da je to učinjeno, ima se zabilježiti u napisnik. Ako li okrivljenik uztraži, da se privede pred sudca iztražitelja, imat će se najdulje za četrdeset i osam ura ovomu izručiti.

(Sravni §. 178. austr. kaz. post.).

Na putak kr. državnoga nadodvjetništva od 1. travnja 1892., broj 216 kz. glede postupka u slučaju, kada je kotarski sudac po §. 169. k. p. odredio, da osumnjičenik ima u pritvoru ostati Ur. sbir. br. 421.)

Dogodilo se je, da je jedno kr. državno odvjetništvo u slučaju, gdje je više osumnjičenika po kotarskom sudu u pritvor stavljeno bilo, sudcu iztražitelju spise o predizvidih dostavilo s predlogom, da predizvide nadepuni, a osumnjičenici neka dotle budu pridržani u pritvoru kod kotarskoga suda. Takov je predlog protivan jasnim propisom zakona.

Po §. 169. k. p. može sudac kotarski odrediti, da osumnjičenik ostane u pritvoru, nu ima po propisu §. 82. k. p. najdulje za osam dana poslati spise državnomu odvjetniku, a ovaj ima najkasnije za tri dana ili riešiti zatvorenika od progona ili predati sudcu iztražitelju svoje predloge u pogledu osobe i postupka.

Prema tomu, zavrigne li državni odvjetnik prijavu, vratit će spise kotarskom sudu, a ovaj će zatvorenika odmah na slobodu pustiti (§. 83. k. p.), a držili državni odvjetnik, da ima razloga, da se postupak nastavi i da osumnjičenik bude u zatvoru pridržan, ima tada sudcu iztražitelju predložiti, da proti osumnjičeniku odredi iztražni zatvor, a zajedno i izragu povede (§. 84. i 85. k. p.), jer se po §. 171. k. p. može redoviti iztražni zatvor samo proti okrivljeniku odrediti, a okrivljenikom se po §. 39. al. 1. k. p. može smatrati samo onaj, proti kojemu je predana ili obtužnica ili predlog, da se povede iztraga.

Po zakonu nije dakle dopustiv predlog državnoga odvjetnika, da se nastave i dopune predizvidi, a osumnjičenik da se dotle pridrži u pritvoru.

(O kružnica k. banskoga stola od 4. travnja 1894. broj

6.733., glede postupka kr. kotarskih sudova sa iztraženici. Ur. sbir. br. 504)

Povodom pritužbe kr. državnog nadodvjetništva u Zagrebu proti protuzakonitom postupku njekih kr. kotarskih sudova sa iztraženici, koje su nakon preslušanja izručili oružnikom, da s njimi preduzimlju daljne kakove kaznene izvide; obnalazi ovaj kr. banski stol, da se u buduće takove protuzakonitosti događjale nebi, ovime sve kr. sudove prve molbe na strogo održavanje zakonskih propisa glede postupka sa iztraženici upozoriti.

§. 170. Sudac iztražitelj imat će svakoga, koj se sudu izruči, ili koj se privede na zapovjed njegovu, saslušati za dvadeset i četiri ure. Ako to nebude moguće, može se okrivljenik istina, pridržati za njeko vrijeme u zatvoru, no povesti će se saslušaj š njim čim prije, i to najkašnje za tri dana, i u napisniku zabilježiti razlog, s kojega se nije prije poveo.

Sudac iztražitelj imat će odmah, čim okrivljenika sasluša, zaključiti, da li valja opet pustiti ga na slobodu ili odrediti proti njemu redoviti zatvor iztražni.

(Sravni §. 170. austr. kaz. post.) .

§. 171. Redoviti zatvor iztražni može se odrediti proti takovu okrivljeniku, na kom je sumnja zločinstva ili prestupka ostala i kašnje, pošto ga je saslušao sudac iztražitelj, i za koga nastane koja od okolnosti, označenih i §-u 166. br. 2, 3 i 4.

Iztražni zatvor valja svakako odrediti, kad se radi o zločinstvu, za koje se po zakonu izreći ima kazan smrti ili tamnica barem na deset godina.

Zaključak sudca iztražitelja ob odredjenu zatvoru iztražnom ima se priobćiti ujedno s razlozi okrivljeniku ustmeno; ovršena ova obavjest zabilježiti će se

§. 171. 1. Proti obtuženiku, koji je po prvom sudu osudjen radi delikta kažnjiva barem sa deset godina teške tamnice (ma da je osudjen i izpod deset godina), može se do konačnoga riešenja kaznene parnice po drugoj stavci §. 171. k. p. odrediti redoviti iztražni zatvor l onda, ako se je javni tužitelj s osudom zadovoljio, te je samo obtuženi uložio ništovnu žaobu. (Rješitba kr. stola sedmorice kao kas. suda od 30. prosinca 1885. br. 4116. „Mjeseč.“ XII. str. 134.).

2. Redovitom iztražnom zatvoru nema mjesta, ako nije povedena iztraga (§. 170. i 171. k. p.). (Rješ. kr. banskoga stola od 7. veljače 1885. broj 2.402. „Mjeseč.“ X. str. 527.).

u napisniku. Ovaj zaključak ujedno s razlozi priobćit će se okrivljeniku, ako tražio bude, takodjer i pismeno za dvadeset i četiri ure.

Vojničke (domobranske) osobe, koje su u mirno doba pozvane na obuku novaka ili k vježbam u oružju, moći će civilni sud kazneni za vrieme, za koje su pozvani, uzeti u zatvor iztražni samo onda, kada se radi o zločinstvu, ili kad nastane koji od slučajeva, pomenutih u §. 166. br. 3. Ako je rat naviešten ili ako je jurve buknuo, bit će mjesta iztražnomu zatvoru proti pomenutim osobam, ako su pozvane na službovanje, samo onda, kad se radi o zločinstvu, za koje je odredjena kazan smrti ili tamnica preko pet godina.

(Sravni §. 180. austr. kaz. post.)

Vidi naputak kr. državnoga nadodvjetništva od 1. travnja 1892. broj 216. kz. glede postupka u slučaju, kada je kotarski sudac po §. 169. k. p. odredio, da osumnjičenik ima u pritvoru ostati. (Ur. sbir. br. 421.), odtisnut god §. 169. k. p.

§. 172. Ako pri ustanku ili buni, pri javnom nasilju ili pri kojem drugom kažnjivu djelu, počinjenu velikim mnoštvom osoba, nije moguće krivce odmah iznaći, to se mogu medjutim obustaviti i zatvoriti svi, koji su kod toga dogodjaja bili, a nisu sasvim prosti od sumnje dioničtva.

Nu treba da se najdulje za tri dana preslušaju po nadležnom sudcu i neće se moć dulje pod zatvorom držati, izim onih, proti kojim se je već odredit mogao redoviti zatvor iztražni.

(Sravni §. 181. austr. kaz. post.)

§. 173. Ako sudac iztražitelj odmah po učinjenu zločinstvu ili prestupku otidje na mjesto, gdje se je kažnjivo djelo učinilo, da izvidi čin, moći će svakomu za koga mu se potriebito uzvidi, zapovjedit, da se toga ili pak još i sliedećega dana nemakne iz mjesta svoga boravišta. Onoga, koj se toj zapovjedi nepokori, moći će sudac iztražitelj odsuditi po okolnostih

na globu novčanu do petdeset forinti, i proti njemu može se izdati uhitnica (zapovjed uhitna).

(Sravni §. 142. austr. kaz. post.).

III. O postupanju s iztražnima uznici.

§. 174. Iztražna uza, kao i predbježni pritvor kojega okrivljenika ima se ovršiti tako, da se koliko moguće štedi osoba i poštenje njegovo. Podnositi će uznik one samo uzkrate, koje su potrebite, da nemože uteći i da se preprieče dogovori, koji bi za izragu škodljivi bili.

(Sravni §. 183. austr. kaz. post.).

§. 175. Uznici imaju se, koliko je moguće, smjestiti svaki za se u osobitu uzu. Gdje se neda razmjestiti uznike svakoga za se, imat će se sud pobri nuti, da nedodju u jednu istu uzu osobe raznoga spola, dionici istoga zločinstva ili prestupka, nevješti ili mladjani zločinci sa vještima ili doraslimi. Ima se također pri ovom razdieljivanju iztražnih uznika gledati na stupanj njihove obrazovanosti i na vrst zločinstva ili prestupka, kojim se okrivljuju.

(Sravni §. 184. austr. kaz. post.).

§. 176. Udobnosti i zabave, koje su primjerene stališu i imetku uznika, slobodno mu je nabavljati si o svom trošku, u koliko se iste slažu sa svrhom uze i u koliko nesmućuju kućnoga reda i ako nisu protivne sigurnosti.

(Sravni §. 185. austr. kaz. post.).

§. 177. Ako uznik zahtjeva, da mu dodje liečnik ili duhovnik njegove vjere, koje sam izabere, ili ako bi ga radi pohoditi rođjaci ili osobe, koji su s njim u poslovnih odnošajih, ili s kojimi se želi posavjetovati, neima mu se to dopuštenje uzkratiti pod uvjeti, što ih kućni red propisuje. Ovakovi pohodi bivati će samo u pritomnosti sudbene koje osobe, a može ih sudac iztražitelj i sasvim zabraniti, ako bi se polag

okolnosti slučaja bojati bilo, da bi se iz njih kakova šteta za iztragu poroditi mogla.

(Sravni §. 186. aust. kaz. post.).

§. 178. Uzniku je slobodno samo sa znanjem sudca iztražitelja brzojavne viesti, pisma i ine pošiljke primati ili drugim slati, a ako se je bojati štetnih posljedica za iztragu, onda stopram, pošto ih je sudac iztražitelj pročitao i našao, da se bez pogibelji odaslata ili uzniku predati mogu. Dozvola, šiljati pisma na više pravosudne vlasti, nesmiye se uzniku nikad uzkratiti.

(Sravni §. 187. austr. kaz. post.).

§. 179. U okove može se vremenito i nikad dulje nego što najveća potreba zahtieva, metnuti iztražni uznik samo onda, ako se ponaša osobito oporno, silovito, ako druge draži i potiče, a i ako je pokušao uskočiti, ili spremao se, da uskoči.

(Sravni §. 188. austr. kaz. post.).

§. 180. Sudci kotarski, a tako i načelnici sudišta prve molbe držani su, pridruživši sebi jednu sudbenu osobu, barem jedanput svake nedjelje iznenada pohoditi uze, koje su im podčinjene, uznike u odsutnosti tamničara pitati, kako se obskrbljuju i kako se š njimi postupa te potrebna narediti, da se ukinu nedostaci, ako su se koji našli.

(Sravni §. 189. austr. kaz. post.).

(N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 19. prosinca 1884. br. 18.278, upravljena na sva predsjedništva kr. sudbenih stolova, u predmetu podnašanja izkaza o zatvorenich. nalazećih se u uzištih sudbenih stolova Ur. sbir. br. 3.)

Kraljevska zemaljska vlada, odjel za pravosudje, obnalazi u pogledu podnašanja izkaza o zatvorenich, nalazećih se u uzištu sudbenoga stola, odrediti, da se ti izkazi počam od 1. siečnja 1885. više neimaju sastavljati svakoga mjeseca, već samo u četvrtgodišnjih rokovih i to s prvim danom siečnja, zatim 1. travna, 1. srpnja i 1. listopada svake godine.

Izpunjivanje pojedinih rubrika dotičnoga četvrtgodišnjega izkaza uzsledit će, što se tiče iztraženika, istim načinom kao

i do sada, t. j. valjat će ih popisati poimence, kronologičkim redom, prema danu, kojega su dospjeli u zatvor, a u rubrici „opazka“ naznačit će se štadij dotične kaznene iztrage.

Usuprot preinačuje se dosadašnji propis u pogledu izkaza o zatvorenih kaznenicima onamo, da se potonji u buduće četvrt-godišnje izkaze neće imati upisivati poimence, već će biti dovoljno, da se u izkazu iztakne ukupni broj kaznenika, nalazeć h se dotičnoga dana u uzištu sudbenoga stola.

Spomenuti izkazi imat će se ovamo podnašati kao i dosad, neposredno i to u najdužem roku do 8. dana svakoga, gore naznačenoga mjeseca — siečnja, dotično travnja, srpnja i listopada.

IV. Jamčevina, dokinutak predbježnoga pritvora i zatvora iztražnoga.

§. 181. Zatvor iztražni, a tako i predbježni pritvor imat će se dokinuti odmah, čim nestane razloga njihovih.

Svekolike vlasti, koje udioničtvuju pri postupku kaznenom, imadu nastojati, da se koliko moguće prikrati ova uža.

Ako je okrivljenik jedino s razloga, pomenuta u §. 166. br. 3. u zatvoru, neće se zatvor ovaj moć produljiti u pravilu preko dva mjeseca. Iznimku od toga, i to ipak samo da se pr dulji zatvor najdulje na tri mjeseca dana, počamši od dana, kojega je okrivljenik uhićen, može dozvoliti iz veoma važnih razloga i pri osobito razgranjenih iztragah banski stol na predlog državnoga odvjetnika ili sudca iztražitelja.

(Sravni §. 190. austr. kaz. post.).

§. 182. Ako se okrivljenik odpusti i na slobodu vrati, može sudac iztražitelj iskati od njega, da se zavjetuje, da bez privole sudca iztražitelja neće do pravomoćne zaglave kaznenoga postupka udaljiti se iz svoga boravišta, da se neće skrivati i da neće nastojati, da se iztraga obezuspješi. Ako se prekrši dani ovaj zavjet, sliedit će to, da će se odrediti iztražna uza proti okrivljeniku.

(Sravni §. 191. austr. kaz. post.).

§. 183. Ako se neradi o zločinstvu, za koje se po zakonu izreći ima kazan smrti ili barem petgodišnja tamnica, imat će uza, određena sbog sumnje, što bi krivac mogao uskočiti, sasvim izostati ili dokinuti se uz jamstvo ili poručanstvo za svotu, koju će sud odrediti s obzirom na posljedice kažnjiva čina, na odnošaje osobe unićenikove i s obzirom na imetak onoga, koj sigurnost pruža i pod uvjetom, ako se položi zavjet, pomenut u §. 182.

(Sravni §. 192. austr. kaz. post.).

§. 184. Jamčevina ili porukovina ima se ili u gotovu novcu ili u takovih papirih od vrijednosti, koji se po postojećih zakonih obratiti mogu na ulaganje uovaca od maloljetnika ili skrbljenika, po tečaju burze od dana položbe, dati pri sudu na ostavu ili pak osigurati bud danom hipotekom na dobra nepokretna bud valjanima poruci (§. 1374 obč. gradj. zak.), koji se podejdnio obvezuju kao platci.

Jamčevinu ili porukovinu imat će sud proglasiti kao propalu, ako se okrivljenik bez dozvole udalji iz svoga prebivališta, ili ako na izdati mu poziv, koj u slučaju, ako nebude moguće naći ga, valja pribiti u prebivalištu njegovu, za tri dana nedodje pred sud.

Ova presuda, čim postane pravomoćna, ovršiva je kao i svaka osuda. Propale svote imadu se odpraviti u pjeneznicu zemaljsku; nego onaj, koj je oštećen kažnjivim činom, vlastan je zahtjevati, da se iz njih namire prije svega njegove oštetne trašbine.

(Sravni §. 193. austr. kaz. post.).

§. 185. Banski stol moći će, pazeć na navedene propise, koji se odnose na davanje jamčevine ili porukovine, dozvoliti, da se okrivljenik ostavi na slobodi ili povrati na slobodu i za takovo zločinstvo, za koje se po zakonu izreći ima presuda na tamnicu barem petgodišnjju

(Sravni §. 194. austr. kaz. post.).

§. 185. Proti ovdje navedenoj rještbi ne ima mjesta pritužbi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. lipnja 1874. br. 6.717.).

§. 186. Ako se okrivljenik po dozvoljenu mu oprostiu od zatvora pripravlja, da će uskočiti, ili ako nastanu nove okolnosti, koje zahtjevaju, da bude zatvoren, imat će se zatvoriti, akoprem je data sigurnica; čim okrivljenik bude u ovih slučajevih zatvoren, bit će jamčevina ili porukovina prosta.

To isto biva, čim kazneni postupak obustavom ili konačnom odlukom bude pravomoćno zaglavljen.

(Sravni §. 195. austr. kaz. post.).

§. 187. Izvan slučajeva, gdje se daje sigurnost ili gdje mine rok, ustanovljen u §. 181. točka 3., određuje sudac iztražitelj s privolom državnoga odvjetnika dokinuće uze iztražne.

Ako su sudac iztražitelj i državni odvjetnik u tom razna mnienja, imat će tada odlučiti sud.

(Sravni §. 196. austr. kaz. post.).

§. 187. ispravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1858., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od god. 1888.) Vidi čl. I. toga zakona.

§. 188. Pritužba državnoga odvjetnika proti zaključku suda, kojim se određena uza iztražna uz danu sigurnost ili bez sigurnosti dokida, imat će samo onda odgodnu moć, ako on svoju pritužbu prijavi odmah, kako se proglasi onaj zaključak i ako ju najkašnje za tri dana izvede.

(Sravni §. 197. austr. kaz. post.).

Odsjek sedmi.

O preslušavanju okrivljenika.

§. 189. Okrivljenika ima u iztragi preslušati sudac iztražitelj, a pritoman da nebude pri tom niti tužitelj niti tko drugi, koji za to nije zakonito pozvan. Ovo preslušavanje ima se činit sa pristojnošću i blagošću.

Obavlja se u pravilu ustmeno, nu sudac iztražitelj može u zamršenih točkah dopustiti i odgovaranje pis-

meno. Sudbeni svjedoci pripustit će se k preslušavanju okrivljenika samo onda, kada sudac iztražitelj scieni, da je to potriebito, ili kada okrivljenik to zahtjeva.

Ako je okrivljenik u okovih, imaju mu se isti prije preslušavanja snimiti, u koliko se to bez pogibelji učiniti može. Takodjer ima se dopustiti svakomu okrivljeniku, da za vrijeme svoga preslušavanja sjedi.

Ako okrivljenik neumije sudbenoga jezika, ili ako je gluh ili niem, imat će se postupati polag propisa §§. 154. i 155.

(Sravni §. 198. austr. kaz. post.).

§. 190. Prije nego što će se započeti izpitivanje iliti preslušavanje, opomenut će sudac iztražitelj okrivljenika, da na pitanja, koja će mu se dati, odgovori izrazito, razgovjetno i po istini.

Sudac iztražitelj ima, pošto je saslušao okrivljenika o osobnih odnošajih, označit mu u obće zločinstvo ili prestupak, kojim je okrivljen, i pozvati ga, da se skladno u potankoj pripovjesti očituje o stvarih, koje su predmet okrivljenja. Druga pitanja, pri kojih se valja kloniti svake nepotriebne obširnosti, imadu biti namjenjena na to, da se nadopuni pripovjest, i da se uklone nejasnosti i protuslovja, ter navlastito imaju se stavljati tako, da okrivljenik saznade sve razloge sumnje, koji su proti njemu i da dobije podpunu priliku, da ih može ukloniti i sebe opravdati. Ako okrivljenik navede stvari ili dokaza za svoje opravdanje, treba ih razviditi, već ako su navedene očito za to, da se samo zateže izpitivanje.

(Sravni §. 199. austr. kaz. post.).

§. 191. Pitanja, koja se daju okrivljeniku, da ne budu neizvjestna, tamna, od više znamenovanja ili lukava, ona imadu izvirati jedno iz drugoga po redu naravskom. S toga navlastito neka se nedaju takova

§. 190. Dovoljno za prekinuće zagode, da se učinitelj tečajem predizvida sasluša kao okrivljenik po §. 190. k. p. (§. 199. austr. k. p.). (Rješ. kas. sudišta u Beču od 14. travnja 1881., broj 1.927. „Mjesečnik“ VIII., strana 34.).

pitanja, u kojih se uzima, kao da je jurve priznan učin, kojega okrivljenik priznao nije.

Pitanja, kojimi se okrivljeniku stavljaju pred oči takove okolnosti čina, koje bi se stopram njegovim odgovorom ustanovit imale, ili kojimi bi se bud imeni bud drugimi znaci, koji se lako spoznati mogu, označili saučestnici, koje pronaći valja, stavljat će se istom onda, ka a nebude moguće okrivljenika na drugi način privesti, da se izjavi o istih.

Pitanja u ta ovih slučajevih uvrstit će se doslovno u napisnik.

(Sravni §. 200. austr. kaz. post.).

§. 192. Predmeti, koji se na zločinstvo ili prestupak odnose, ili koji služe za uglavljenje okrivljenika, imaju mu se, pošto budu ponajprije opisani, spoznanja radi predložiti; ako bi pak nemoguće bilo, iste mu predmete predložiti, imat će se okrivljenik k istim odvesti, da ih spozna. Okrivljenika moći je, kad se uvidi, da je potrebito u svrhu, za da se odstrani dvojba o istinitosti spisa, koji mu se nameće, prinukati na to, neka pred sudom napiše nekoliko rieči ili stavaka, nu da se ipak pri tom neupotriježuju proti njemu sredstva prisilna.

(Sravni §. 201. austr. kaz. post.).

§. 193. Nije slobodno služiti se ni obećavanji, ni obmamami, a ni prietnjami, ni silom za to, da se okrivljenik skloni na priznanje ili na ina stanovita očitovanja. Priznanje ovim načinom dobljeno neima se uvažiti. A neka se iztraga nezateže ni nastojanjem, da se dodje do priznanja kojega.

(Sravni §. 202. austr. kaz. post.).

§. 194. Ako se okrivljenik krati u obće ili na stanovita pitanja odgovarati, ili ako se pretvara, da je gluh, niem, mahnit ili slabouman, i ako je u ovih posljednjih slučajevih sudac iztražitelj ili po svom vlastitom opažanju ili saslušav svjedoke ili vještake osvjedočen, da se okrivljenik doista pretvara, imat

će se isti jedino opomenuti, da njegovo ponašanje neće iztrage obustaviti, i da će se tim sám lišiti razloga, koji bi ga možebiti obraniti mogli.

(Sravni §. 203. austr. kaz. post.).

§. 195. Ako se kašnija očitovanja okrivljenikova razlikuju od prijašnjih, imenito ako opozove, što je od prije priznao, imat će se izpitati, što je povoda dalo onim različitostim, i koji su mu razlozi, što sad ovo ili ono opoziva.

(Sravni §. 204. austr. kaz. post.).

§. 196. Ako se očitovanja kojega okrivljenika razlikuju u važnih točkah od očitovanja svjedoka ili saučestnika, koji proti njemu govore, imaju se ovi t. j. svjedok ili saučestnik, dok iztraga traje, samo onda š njim uočiti, ako se to sudcu iztražitelju za razjasnjenje stvari potrebito uzvidi. Pri takovih uočenjih valja držati se postupka, propisana u §. 159., točka 3.

Osobe, navedene u §. 143. br. 1., ako su se kao svjedoci saslušale, mogu odkloniti uočenje s okrivljenikom, već ako bi okrivljenik sám to zahtjevao.

(Sravni §. 205. austr. kaz. post.).

§. 197. Priznanja okrivljenikova neriešavaju sudca iztražitelja od dužnosti, razviditi čin, koliko je moguće. Ako je priznanje potanko i ako ga još podupire i ono, što se je pred iztragom pronašlo, činit će se dalji izvidi samo na osobite predloge tužiteljeve.

(Sravni §. 206. austr. kaz. post.).

GLAVA DESETA.

Ob obtužbi.

§. 198. Tužiteljeva je dužnost doprinieti obtužnicu i u njoj zaiskati, da okrivljenik stavljen bude pod obtužbu.

§. 198. I. a) Okolnosti navedene jedino u obrazloženju obtužnice ne mogu se smatrati inkriminiranim činom, već kažnjivo djelo, kojim se optuženik okrivljuje, treba da je jasno i točno označeno u samoj obtužnici (§. 198. k. p.).

b) Sud ne može po §. 256. k. p. optuženika proglasiti krivcem takova čina, proti kojemu obtužba niti je s početka bila naperena, niti se pro-

U obtužnici treba :

1. da je ime okrivljenikovo ;
2. da je naznačeno ono kažnjivo djelo ili ona djela kažnjiva, kojimi ga tužitelj okrivljuje, i to sa svimi njihovimi zakonitimi obilježji, potriebnima za to, da se upraviti može stanoviti koj stavak kazneni, pri čem se pridodati imadu posebne okolnosti mjesta, vremena, predmeta itd. na toliko, koliko je potriebito za jasnu oznaku čina ;
3. da je zakonito imenovan kažnjivi čin ili čini, na koje je tužba upravljena, zatim da su navedena ona mjesta kaznenoga zakona, za koja se predlaže, da se uporave, i da su navedeni ini podatci potriebiti, da se obrazloži stvarna nadležnost ;
4. da je naveden onaj sud, pred kojim da bude glavna razprava.

Obtužnici dodat će se kratko nu podpuno obrazloženje, u kojem će se skladno i suvisno pripovjedati stanje stvari onako, kao što se prikazuje iz prijave ili spisa od predizvida ili iztrage.

Povrh toga uvrstit će se u obtužnicu ili priklopiti joj imenik svjedoka i vještaka, koje pozvati valja, a tako i popis ostalih dokazala, kojimi se tužitelj u glavnoj razpravi poslužiti želi.

Tužitelj može u obtužnici učiniti takodjer predlog, da okrivljenik stavljen bude u uzu.

Obtužnica ima se predati u toliko primjeraka, kako će se svakomu okrivljeniku dostaviti moći po jedan, a jedan zadržati kod sudca iztražitelja.

(Srayni §. 207. austr. kaz, post).

§. 199. Obtuznica ima se predati onomu sudcu, koj je vodio iztragu, ako iztrage nije bilo, onda predsjedniku suda.

teгла kasnije tečajem glavne razprave, ma taj čin i dokazanim smatrao (§. 261. k. p.). (Rješ. kr. stola sedmorice kao kasac. suda od 12. rujna 1881. broj 1381 „Mjesečnik“ VIII., str. 64 i 97).

2. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice od 28. prosinca 1896. br. 4719., odštampanu kod §. 38. k. p.

Ako sudac iztražitelj (predsjednik suda) ima razloga neprivoliti na predlog, da okrivljenik bude zatvoren, imat će zaiskati odluku suda. Ako razloga takova neima, ili ako je jurve uklonjen odlukom suda, priobćiti će sudac iztražitelj obtužnicu ujedno s prilozi okrivljeniku i podučiti ga o tom, da mu je prosto, prigovoriti proti obtužnici, a i tražiti, neka banski stol odluči glede nadležnosti suda, navedena u obtužnici, kao i o tom, da li je obtužba umjestna.

(Sravni §. 208. austr. kaz. post.).

§. 200. Ako se okrivljenik jurve u zatvoru nahodi, ima mu se dostaviti obtužnica najkašnje za dvadeset i četiri ure, a ako se odredjuje zatvor njegov na temelju obtužnice, ima mu se ista uručiti ujedno sa zapovjedju uhitnom.

Prijaviti prigovor prosto je uhićeniku uz rok od dvadeset i četiri ure; a rok taj teći će u ovom slučaju od onoga časa, kojega je okrivljenik metnut u zatvor; izvesti pak svoj prigovor može okrivljenik pred sudcem iztražiteljem ili u napisniku ili pismeno uz prvih osam dana.

Ako se na predlog okrivljenikov dostavi obtužnica njegovu branitelju, teći će rok za izvedbu prijavljena prigovora od dana, kojega je obtužnica dostavljena branitelju.

Ako okrivljenik ostane na slobodi, ima mu se dostaviti obtužnica s podukom, da mu je prosto uz osam dana proti njoj prigovor ustmeno ili pismeno sudcu iztražitelju prijaviti i izvesti ga.

(Sravni §. 209. austr. kaz. post.).

§. 201. Ako uz zakoniti rok nebude prijavljen prigovor ili ako okrivljenik od toga naročito odustane, predložit će sudac iztražitelj spise sudbenomu stolu, koji će odmah narediti glavnu razpravu.

U protivnu slučaju poslat će sudac iztražitelj, pošto je predana izvedba ili pošto je minuo za to ustanov-

ljen rok, spise banskomu stolu, obavjestiv u isto doba o tom tužitelja.

Banski stol odlučit će o prigovoru u tajnoj sjednici, saslušav najprije državnoga nadodvjetnika.

Na takov način postupat će se i onda, kada okrivljenik podigne pritužbu samo proti zatvoru (§. 199.), koj je proti njemu odredio budi sudac iztražitelj, budi sud; i u ovom slučaju imat će banski stol postupat onako, kao kad je prigovoreno proti obtužnici.

(Srayni §. 210. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 28. kolovoza 1880. br. 6.449., kojom se upućuje na točno obdržavanje §. 201. k. p. kod podnašanja prigovora proti obtužnicam. Ur. sbir. br. 92.)

Po glasu izvješća kr. državnoga nadodvjetništva od 31. srpnja 1880. br. 440 vlada kod podnašanja prigovora, uloženi proti obtužbam banskomu stolu kod ovozemnih sudbenih stolova različita praksa, jer kod nekih sudbenih stolova podnose u takvih slučajevih sve spise banskomu stolu sudci iztražitelji odnosno predsjedatelji suda (§. 10. i 12. k. p.), a kod drugih sudbenih stolova podnosi prigovore, predane proti obtužnici, sudbeni stol uz podpis predsjednika sudbenoga stola i odnosnoga sudca iztražitelja kao izvjestitelja.

Dapače i kod banskoga stola da primaju jedni izvjestitelji prigovore stigavše jim izvješćem sudca iztražitelja ili predsjedatelja suda bez prigovora, drugi pako da ih vraćaju odnosnomu sudbenomu stolu uz poziv, da ih sudbeni stol kao takov ima podneti, ter da se potonji imenito pozivlju na propise §§. 166 i 11 naputka za kaznene sudove, uvedena ministarskom naredbom od 16. lipnja 1854. broj 165. d. z. l., odnosno §. 206. gradj. poslovnoga reda od 3. svibnja 1853., br. 81. d. z. l., tvrdeć, da propisi ovi nisu preinačeni niti novim kaznenim postupkom ni i provedbenim naputkom izdanim ka kaznenom postupniku naredbom od 14. rujna 1875. br. 3.783 (br. 66. sbornika).

Pošto je pako spomenuta praksa u očitom protuslovju s jasnim propisom §. 201 k. p., pozivlje se banski stol, neka uputi sve podčinjene si sudbene stolove, da se u napredak kod podnašanja prigovora proti obtužnicam drže strogo propisa §. 201. k. p., prema kojemu ima sudac iztražitelj odnosno predsjedatelj suda podneti spise banskomu stolu, nipošto pako sudbeni stol, koj u postupak prigovorni nikojim načinom neutiče, pak neka se i sam banski stol drži u napredak toga propisa.

(Dodatak naredbi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade

odjela za pravosudje, od 28. kolovoza 1880. broj 6.449., kojom se upućuje na točno obdržavanje §. 201. k. p. kod podnašanja prigovora proti obtužnicam. Uredovne birke naredaba pravosudne struke svezak I. broj 92.

O kružnica kr. banskoga stola od 28. ožujka 1883. br. 6.202. glede načina podnašanja prigovora proti neposredno podnešenim obtužnicam.) Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, priobćila je odpisom od 12. ožujka 1883. br. 2.310 sljedeću naredbu :

„Iz izvješća banskoga stola od 8. veljače 1883 broj 18.252. razabrala je kr. zem. vlada, odjel za pravosudje, da je između banskoga stola i predsjedništva jednoga sudbenoga stola nastala razlika mnijenja o tom, koj od funkcionara, sudjelujućih u kaznenom postupku imade prigovore proti neposredno predanim obtužnicam (ako glede predležeećeg kaznenog slučaja nije iztrage bilo) podnositi banskomu stolu, da li najme predsjedatelj stalnoga senata za odlučivanje u stvarih kaznenih po §. 12. k. p., kako to drži banski stol, ili pako predsjednik sudbenoga stola, kako misli predsjedništvo dotičnoga sudbenoga stola.

Tako banski stol kao i predsjedništvo rečenoga sudbenoga stola, da utvrde svoj nazor, pozivlju se na propise §§. 199. i 201. k. p. i na ovostranu naredbu od 28. kolovoza 1880. broj 6.449., kojom su sudovi upućeni, da prigovore proti obtužnicam ima podnositi ili sudac iztražitelj ili predsjedatelj suda.

Da se odstrani svaka dvojba o tom, kojeg funkcionara je vladni ovaj odjel imao pred očima, kad je izdao naredbu od 28. kolovoza 1880. broj 6.449. odpisuje se banskomu stolu sljedeće :

Prigovore proti obtužnicam ima prema propisu § 21 k. p. banskomu stolu podnositi onaj isti funkcionar, kojemu je prema odredbi §. 199. k. p. predana bila obtužnica.

Obtužnica ima se prema propisu §. 199. k. p. predati onomu sudcu, koj je vodio iztragu (sudcu iztražitelju), ako iztrage nije bilo, onda predsjedniku suda.

O tom, koj funkcionar se razumjeva pod nazivom „sudac iztražitelj“, nije dosele nastalo dvojba, netreba dakle tomu nazivu tumačenja, ali se je porodila ne samo u nazočnom slučaju, već i prije kod drugog sudbenoga stola dvojba o tom, koj funkcionar se u §. 199. k. p. razumjeva pod „predsjednikom suda“ pak se je držalo, kao što drži i sada predsjedništvo uvedno spomenutoga sudbenoga stola, da je taj naziv identičan s predsjednikom sudbenoga stola.

Nu taj nazor je kriv :

Ustanova §. 199. k. p. posve je jasna, kad se sravni s inimi ustanovami kaznenoga postupnika, koj već samim nazivom razlikuje načelnika ili predstojnika suda ili sudišta i predsjednika ili predsjedatelja suda, kako to proizlazi iz jasnih ustanova

§§. 9, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 67, 180, 398, 375 i t. d., po glasu kojih valja razlikovati načelnika suda ili sudišta od predsjednika ili predsjedatelja suda, koj potonji naziv označuje uvijek samo predsjedatelja skupštine po §. 12 k. p. ili predsjedatelja u glavnoj razpravi, ikada pako načelnika suda (predsjednika sudbenoga stola).

Načelnik sudišta nije dakako izključen od funkcija predsjedatelja skupštine po §. 12. k. p., nu ako on te funkcije obavljati hoće, ima se uvrstiti kano predsjedatelj u stalni senat i tada mu valja te funkcije obavljati osobno kano predsjedatelj senata, a nipošto kano predstojnik ili predsjedništvo sudbenog stola.

Prema tomu ne ima dvojbe, da se u ovostranoj naredbi od 28. kolovoza 1880. br. 6.449. pod nazivom predsjedatelj suda razumieva funkcionar onaj, koji je prema propisu §§. 12. i 14. k. p. predsjedatelj stalnoga senata, nipošto pako predsjednik sudbenog stola u tom njegovom svojstvu.

§. 202. Banski stol odbit će predbježno ootučnicu, kad scienio bude, da je to od potrebe u svrhu, za da se odstrani koja pogrješka u obliku (formi), ili bolje razjasni stanje stvari.

Tužitelj imat će na to predati sudcu iztražitelju za tri dana svoje predloge, ako takovih ima, ili uručiti na novo obtužnicu (§. 24. i 34.).

(Sravni §. 211. austr. kaz. post.).

§. 203. Kad banski stol obnadje, da je drugi sud njegova okoliša nadležan voditi glavnu razpravu, doznačit će ju ovomu i ujedno izreći u samoj stvari presudu.

(Sravni §. 212. austr. kaz. post.).

§. 204. Ako banski stol scieni, da se koj od sljedećih razloga protivi obtužnici:

1. da čin, kojim se okrivljenik objedjuje, nije takovo kaznjivo djelo, koje bi spadalo k nadležnosti sudova;

2. da neima dostatnih razloga, s kojih bi okrivljenik sumnjiv bio;

§. 202—205. Ne odgovara načelom § 202.—205. k. p. (§ 211—214. austr. k. p.), ako banski stol na pritužbu proti obtužnici naloži nadopunjenje postupka sudu prve molbe mjesto da predbježno odbije obtužnicu. (Plenarna lješitba kasac. sudišta u Beču od 29. ožujka 1893. broj 3587. M. 1620.).

3. da ima okolnosti, usljed kojih se dokida kažnjivost čina, ili da je izključen progon koje osobe poradi istoga; napokon

4. da netraži toga koj god od ovlaštenika, kako to po zakonu potriebito, ili da manjka za to, kako zakon traži, njegova privola — izreći će tad banski stol: neima mjesta obtužbi i postupak se obustavlja.

Ako se ova odluka neodnosi na sve točke u obtužbi, naredit će ujedno banski stol, da se one točke, glede kojih je odluka stvorena, izlučit imadu iz obtužnice.

Ako je razlog, poradi kojega nije sud pristao na obtužbu, od koristi i kojemu suobtuženiku, koj nije prigovorio, postupat će sudište onako, kao da je prigovorio.

(Sravnj §. 213. austr. kaz. post.).

§. 205. Kad nenastane nijedan od slučajeva, pomenutih §§. 202.—204., glasiti će odluka: „Pristaje na obtužbu“.

U ovom slučaju stvorit će se zaključak podjedno o svihkolikih predlozih, koji se odnose na spojbu ili na razstavu obtužba, ako ih više imade, i na poziv svjedoka i vještaka. Osim toga imat će se kako u ovom slučaju, tako i u onom §§. 202.—204. izdati potrebna odredba o zatvoru okrivljenika, o izručbi njegovoj kojemu drugomu sudu ili o tom, da se okrivljenik pušta na slobodu.

(Sravnj §. 214. austr. kaz. post.).

§. 206. Ove odluke (§§. 202.—205.) obrazložit će se tako, da se tim nečini uštrb glede odluke suda presudnoga u stvari gjavnoj.

U odpravku ovakove odluke navest će se imena sudaca, koji su u razpravi učestvovali.

(Sravnj §. 215. austr. kaz. post.).

§. 207. Ukinut je člankom II. zakona od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke

ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku.

§. 208. Ukinut je člankom II. zakona od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku.

§. 209. Kada banski stol i neimajuć pred sobom obtužnice zaključi, da se tko stavi pod obtužbu (§. 36. br. 2., §. 105. stavka 4.), imat će on svoj zaključak izdati po propisu §. 205. stavke posljednje i §. 206. ter obziruć se na propis §. 198. o sadržaju obtužnice. Ovaj će zaključak za daljnji postupak zamienjivati obtužnicu.

(Sravni §. 218. austr. kaz. post.).

§. 209. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od god. 1888.) Vidi članak II. toga zakona.

§. 210. Ako je okrivljenik stavljen pravomoćno pod obtužbu (§§. 201., 205., 209.), neće se moći udariti više na nadležnost onoga suda, koji je po obtužnici ili usljed presude, izrečene o prigovoru proti istoj, zvan za glavnu razpravu.

U ostalom bit će bez upliva na daljnji postupak to, što se nije prigovorilo proti obtužnici.

(Sravni §. 219. austr. kaz. post.).

§. 210. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od god. 1888.) Vidi članak II. toga zakona.

GLAVA JEDANAESTA.

O pripravah za glavnu razpravu.

§. 211. Svaki zatvoreni obtuženik ima se u pravilu (§. 212. stavka 3.) odvesti za tri dana, pošto je pravomoćno stavljen pod obtužbu, u uzu onoga suđišta, pred kojim će biti glavna razprava.

(Sravni §. 220. austr. kaz. post.).

§. 211. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona, od 17. svibnja. 1875. o kaznenom postupku (br. 42. zbornika od god. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

§. 212. Predsjednik će uglasiti dan za glavnu razpravu tako, da optuženiku, već ako sam privoli na to, da se rok prikrati, pod inakom ništetošću, računajući od dana dostavljena poziva, ostane rok barem od tri dana, a ako se radi o zločinstvu kažnjivu smrću ili teškom tamnicom od preko pet godina, da ostane rok barem od osam dana, za da se pripraviti može za svoju obranu. Dan, kojega će biti glavna razprava, obznaniti se ima ne samo optuženiku i branitelju njegovu, nego također i državnomu odvjetniku, odnosno privatnomu tužitelju i privatnomu učestniku. U pozivu na optuženika bit će podjednako prijetnja, kako će ga u slučaju, ako izostane, postići to, da će se polag okolnosti glavna razprava ili provesti u njegovoj odsutnosti, ili da će se dovesti na nju zapovjedju dovedbenom, ili ako se to za dobe neuzmogne izvesti, da će se glavna razprava odgoditi na njegove troškove, a on na nju dovesti silom.

Također i svjedoci i vještaci pozvat će se na glavnu razpravu tako, da će u pravilu med danom, kojega im se poziv dostavi i onim, kojega će biti glavna razprava, biti rok od tri dana.

Pravilno bivati će glavna razprava ondje, gdje je sjedište suda; nego banski stol može na predlog načelnika sudbenoga stola, saslušav državnoga nadodvjetnika, odredit, da bude glavna razprava u sjedištu

§. 212. 1. Kada se pravodobno na glavnu razpravu pozove optuženik, nije počinjena ništetošću, označena u §. 212. k. p., ako se nije obdržao rok od 3 dana odnosno od 8 dana i za branitelja. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. rujna 1888. br. 4909.)

2. Rok od tri dana odnosno osam dana, koji dozvoljava §. 212. k. p. (§. 221. austr. k. p.) okrivljeniku u svrhu priprave za glavnu razpravu, pripada mu samo za prvi termin, nipošto pako za sljedeće termine, proizročene njegovim izostatom od razprave. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 9. studena 1892. br. 12685. „M.“ 1678.)

3. Propust pozivanja privatnoga učestnika na glavnu razpravu ne tvori ništetošću. (Rješ. kasac., suda u Beču od 18. studena 1876. br. 3349.)

onoga suda kotarskoga, kojemu je u kotaru djelo počinjeno.

Ako se misli, da će glavna razprava dulje trajati, imat će se crediti, da jedan ili dvojica nadomjestnih sudaca prisustvuju glavnoj razpravi, da u slučaju ako bi koj sudac zapriečen bio, stupu na mjesto njegovo.

(Sravni §. 221. austr. kaz. post.).

§. 213. Ako tužitelj, privatni učestnik ili obtuženik predložit kani, da se pozovu takovi svjedoci ili vještaci, koji se neimaju pozvati jurve usljed obtužnice ili usljed presude, izrečene o prigovoru proti obtužnici, imat će to za dobe prijaviti predsjedniku navedši i čine (dogodjaje) i stvari, o kojih treba, da saslušan bude onaj, kojega pozvati valja.

Imenik svjedoka i vještaka, koje bi iznova pozvati trebalo, priobćit će se protivnoj stranki najkašnje za tri dana prije glavne razprave; osim toga neće se ove osobe saslušati moći, ako ona na to neprivoli, bez povriede ipak one moći, koja je podijeljena u tom obziru predsjedniku (§. 245.).

(Sravni §. 222. austr. kaz. post.).

§. 214. Što se tiče pozivanja i saslušavanja svjedoka, koji su podčinjeni sudbenosti vojničkoj, vriedit će u obće ustanove, koje postoje za svjedoke.

Svjedoka, koj je podčinjen sudbenosti vojničkoj, pozvat će sud na glavnu razpravu, kao i u prediz-

213. 1. Ako stranka, koja hoće, da se provede novi dokaz, molbu za to preda ili stavi predlog sudu nakon zakonom opredijelnoga roka od 3 dana, valja da sa odnosnom molbom spoji i predlog na odgodu razprave u svrhu da protustranci ostane otvoren zakonom joj dozvoljeni rok od 3 dana, da se pripravlja. (Rješ. 1 asoc. sudišta u Beču od 16. travnja 1877. broj 13.186.)

2. Kada u takovu slučaju sa molbom na provedenje novih dokazala nije spojen bio i predlog na odgodu razprave, ne smije se moli bez privole protustranke mjesta dati, nu bez povriede ipak one vlasti, koja je u tom obziru podijeljena predsjedatelju razprave po §-u 245. k. p. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 21. studena 1879. br. 10.825., 22. prosinca 1877. br. 8.429., od 9. studena 1878. br. 6.550. i 17. siječnja 1879. br. 10.353.)

3. Predloge na provedenje dokazala, u kojih nisu navedeni točno i opredijeljeno dogodjaji i stvari, koje imadu predmetom biti dokaza, ne mora sud uvažiti, te takove predloge može sud odbiti i onda, kad se ovim ne protivi protivnik predložitelja. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 16. listopada 1875. br. 5.693.)

tragi po kojem vojničkom zapovjedničtvu, napomenutu u §. 152.

(Sravni §. 223. austr. kaz. post.).

§. 215. Ako bi optuženik ili branitelj mu zahtjevao, da se još potanje izvidi koja na obranu služeca okolnost, imat će predsjednik, ako mu se zahtjevanje temeljito vidi, izvid odmah narediti, i pošto se obavi, na znanje dati tužitelju i optuženiku ili njegovu branitelju u svrhu, da uspjeh izvida pregledati mogu, ako im se hoće, i da stave daljnjih predloga. Takovo dopunjivanje iztrage dopušteno je takodjer i na predlog tužitelja ili privatnoga učestnika.

Prosudjivati rezultate takovih potanjih izvida pridržano je u pravilu (§. 218.) glavnoj razpravi.

(Sravni §. 224. austr. kaz. post.).

§ 216. Ako predsjednik misli, da nije moguće pristati na koj predlog, učinjen na temelju § 213. i 215, odlučit će o tom sud. Na podoban način zaiskat će on odluku suda, kad u slučajevih, gdje nije prigovoreno optužnici, sumnjao bude, bili pozvao sve svjedoke i vještace, koji su u njoj poimence napomenuti.

Proti ovoj odluci neće biti nikakova pravna lieka ; nu predlog moći će se obnoviti u glavnoj razpravi.

(Sravni §. 285. austr. kaz. post.).

216. 1. I za slučaj ako sud odluči, da se ne imadu na glavnu razpravu pozvat po tužitelju, privatnom učestniku ili branitelju u otvorenom roku predloženi svjedoci ili vještaci, može se ovomu predlogu, obnovljenomu na glavnoj razpravi, mjesta dati. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 27. lipnja 1876, br. 1.398. M. 116.).

2. Kada se na glavnoj razpravi prije podnesena ali odbita molba za provedenje novih dokazala ne reproducira, niti se na istoj predmet provede se imajućeg novog dokaza ustmeno ne označi, opravdano je već iz ovog razloga, ako sud obnovljen predlog odbije. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 27. rujna 1879. br. 5.188.).

3. Pri viećanju na glavnoj razpravi o ponovljenom predlogu za provedenje novih dokazala ne ima se izpitivati, da li je bila umjestna odluka suda, izrečena o istom predlogu prije glavne razprave, već samo da li je gledom na stanje stvari, koje se je na glavnoj razpravi razvilo, ponovljeni upitni predlog opravdan. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. travnja 1880. br. 637.).

§. 217. Ako optuženik dokaže, da poradi bolesti ili druge koje neodklonive zaprieke u glavnu razpravu doći ne može, ili ako tužitelj ili optuženik predloži iz drugih važnih razloga, da se odgodi glavna razprava, odlučit će o tom sud. Ako je branitelj zapriečen doći, odgodit će se glavna razprava samo onda, ako je optuženik ili sud zaprieku tako kasno sasnao, da već nije moguće bilo narediti drugoga branitelja.

(Sravni §. 226. austr. kaz. post.).

§. 218. Ako tužitelj prije, nego pričme glavna razprava, odustane od optužbe, izreći će sud obustavni zaključak s tim dodatkom, da se neće obdržavati jurve određena glavna razprava.

Ako je kašnje, pošto je okrivljenik već stavljen bio pod optužbu, bilo još sudbenih izvida, imat će tužitelj pravo, prije nego pričme glavna razprava, uzeti natrag optužnicu, koju je doprineo, i podjedno zamieniti ju novom. S ovom postupat će se po propisu glave desete; u pogledu pak zatvora optuženikova imat će sud učiniti odmah potriebitu odredbu.

(Sravni §. 227. austr. kaz. post.).

GLAVA DVANAESTA.

O glavnoj razpravi pred sudbenimi stolovi i o pravnih liekovih proti osudam tih sudcva

I. Glavna razprava i osuda.

1. Javnost glavne razprave.

§. 219. Glavna razprava javna je pod inakom ništetnosti.

§. 217. Ako optuženi, budući bolestan, ne može doći na glavnu razpravu, određenu radi zločinstva ili prestupka, ne ima se ova obdržavati, ako optuženik izriekom ne privoli na to. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 25. svibnja 1887. br. 5.955. „Mjesečnik“ XIV. str. 202.).

§. 219. Ništetnost bit će samo onda, ako je oduzeta javnost razpravi bez formalnog zaključka suda ili ako se ovaj osniva na ine razloge, koji nisu utemeljeni u §. 220. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 3. rujna 1876. broj 6.927. i od 27. veljače 1882. broj 13.276.).

Samo osobam odraslim i neoboružanim dopuštено je, kao slušaocem na istu dolaziti. Nego osobam, koje su dužne nositi oružje usljed svoje javne službe, neće se pristup uzkratiti.

(Sravni §. 228. austr. kaz. post.).

§. **220.** Javnost moći će se oduzeti glavnoj razpravi jedino s razloga ćudorednosti ili javnoga poredka.

Sud će to po uredovnoj svojoj dužnosti ili na predlog tužiteljev ili optuženikov, pošto je najprije o tom tajno razpravljao i viećao, narediti pismenom, razlozi providjenom odlukom, proti kojoj neće dopušten biti nikakov pravni liek.

(Sravni §. 229. austr. kaz. post.).

§. **221.** Kada se javno pročita ova odluka, imat će se udaljiti svi slušaoci. Samo osobe, koje su kašnivim djelom u svom pravu povriedjene, zatim u istinu namješteni sudci, urednici perovodni državnoga odvjetništva i pravosudnoga odjela zemaljske vlade, i napokon osobe, uvrštene u imenik branitelja, nemogu se nikada izključiti. Može takodjer kako optuženik tako i privatni učestnik ili privatni tužitelj zahtjevati, da se dozvoli pristup trim osobam, koje uživaju pouzdanje njihovo.

(Sravni §. 230. austr. kaz. post.).

§. **222.** Da se naredi tajna sjednica iz razloga naznačena u §. 220. može se po učinjenu oglasu stvari zahtjevati u svako doba razprave. Javnost može se oduzeti ili samo jednoj strani postupka, ili svojkolikoj razpravi. Nu konačna osuda ima se svagda proglasiti javno.

(Sravni §. 231. austr. kaz. post.).

2. Uredovni posovi predsjednika i suda za vrijeme glavne razprave.

§. **223.** Predsjednik upravlja razpravom.

Predsjednik je dužan pripomagati, da se pronadje

istina, i brinuti se za to, da se uklone razgovori, koji bi, nekoristeći razjašnjenju stvari, glavnu razpravu zatezali.

Predsjednik saslušava optuženika i svjedoke i ustanovljuje red, kojim će govoriti oni, koji se najave, da su govoriti radi.

Ako ima više točaka optužbenih, moći će predsjednik odrediti, da se o svakoj ili o pojedinih od njih razpravlja napose.

(Sravni §. 232. austr. kaz. post.).

§. 224. Dužnost je predsjednikova skrbiti, da se u sudnici uzdrži mir i red, a i pristojnost slažuća se sa dostojanstvom suda.

Tko pred sudom bude saslušan ili sudu govori, sborit će stojeć; nu predsjednik moći će poradi naravi tjelesne govornika ili ako saslušavanje dugo trajalo bude, dopustiti, da se odstupi od toga pravila.

Zabranjeno je davati znamenja pohvale ili neodobravanja. Predsjednik vlastan osobe, koje smućuju sjednicu takovimi znamenji ili na drugi koj način, opomenuti na red, a ako bi od potrebe bilo, i narediti, da se pojedini ili svikoliki slušaoci iz sudnice odprave. Ako se tko uzprotivi njegovim zapovjedim, ili ako se smućivanja ponavljaju, može predsjednik zapovjediti, da se opornici i zatvore, a moći će ih polag okolnosti odsuditi i na kazan zatvora do na osam dana. Ako onaj, koj smućuje razpravu, ide pod sudbenost vojničku, moći će predsjednik narediti, da se isti odstrani, i odnosno zahtjevati, da ga kazni bližnja vlast vojnička.

(Sravni §. 233. austr. kaz. post.).

§. 225. Ako optuženik smućuje nepristojnim ponašanjem red razprave, i ako neobziruć se na opomenu predsjednikovu i prietnju, da će se odpraviti iz sjednice neodustane od takova ponašanja, moći će se po zaključku suda odstraniti iz sjednice, budi za

njeko, budi za svekoliko vrijeme, dok trajala bude razprava, te će se sjednica u njegovoj odsutnosti nastaviti, a proglasit će mu osudu koj. član sudišta, u pritomnosti perovodje.

(Sravni §. 234. austr. kaz. post.).

§. 226. Predsjednik ima paziti na to, da se nitko neruži, ili da se proti nikomu nenavode okrivljivanja, koja su očitó neosnovana ili koja nepadaju na stvar. Ako optuženik ili privatni tužitelj, privatni učestnik, svjedok ili koj vještak usudi se što takova izreći, moći će sud proti njemu, na predlog uvriedjenika ili državoga odvjetnika, ili ureda radi odrediti globu novčanu do petdeset forinti, ili zatvor do osam dana, proti zatvoreniku pak primjerenu kazan disciplinarnu.

(Sravni §. 235. austr. kaz. post.).

§. 227. Ako branitelj ili zastupnik privatnoga tužitelja ili privatnoga učestnika bude krivac ovakova prekršaja, ili ako povriedi štovanje, koje je sudu dužan, moći će ga sud ukoriti ili nametnuti mu novčanu globu do sto forinti.

Ako nastavi ponašati se nepristojno, moći će mu predsjednik oduzeti rieč i pozvati stranku, neka si odabere drugoga zastupnika, a ako bude od potrebe i ureda radi imenovati optuženiku branitelja.

U okolnostih otegoćujućih moći će na predlog suda banski stol krivcu, ako nije odvjetnik, na jedan do šest mjeseci oduzeti vlast, dolaziti pred sud kao zastupnik u stvarih kaznenih. Ako je krivac odvjetnik, imat će sud odpraviti stvar vlasti karnostnoj krivca, koja će mu i pravo: bit braniteljem u stvarih kaznenih, moć oduzeti za vrijeme od jednoga do šest mjeseci.

(Sravni §. 236. austr. kaz. post.).

§. 228. Odluke i presude, stvorene na temelju

§. 227. Proti rješitbi banskoga stola, kojom u smislu ustanove §. 227. k. p. (§. 236. austr. k. p.) oduzima vlast dolaziti pred sud kao zastupnik u stvarih kaznenih za vrijeme od jedan do šest mjeseci nema mjesta pravnom lieku. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 29. kolovoza 1894. br. 10.230. „Mjesečnik“ 1800.

§§. 224. do 226. i 227. stavka 1 i 2, ovršit će se odmah. Proti njim neima pravnoga lieka.

Kad ponašanje, napomenuto u rečenih paragrafih, sačinjava kažnjivo kakovo djelo, naznačeno u obćem zakonu kaznenom, postupat će se po ustanovi §. 274.

Izjava uvriedjenoga ili oštećenoga, da si pridržava pravo tužbovno poradi kažnjiva djela, proti njemu počinjena, ili da se odriče toga prava, nesmeta uporavljivanje kaznenih ustanova, sadržanih u §§. 224—227.

(Sravni §. 237. austr. kaz. post.).

§. 229. Ako stranke uz samu glavnu razpravu glede pojedinih točaka postupka učine protivnih predloga, ili ako predsjednik nepristane na neprigovorni predlog koje stranke, odlučit će o takovih medjupitanjih sud odmah, i proti tomu neima samostalna pravnoga lieka, kojim bi se nastavak razprave obustaviti mogao.

Razlozi riešitbe imat će se svakiput proglasiti i u napisniku zabilježiti.

(Sravni §. 233. austr. kaz. post.).

3. Početak glavne razprave.

§. 230. Glavna razprava počet će se tim, što će perovodja oglasiti stvar. Obtuženik doći će bez okova, nego, ako je u uzi iztražnoj, pratit će ga straža.

Predmeti, koji će možebiti za dokazivanje potriebni biti, ili koji će se imat spoznanja radi predložiti obtuženiku ili svjedokom, imat će se u sudnicu dopremiti prije početka razprave.

(Sravni §. 239. austr. kaz. post.).

---

§. 229. Ako predsjedatelj ne pristaje na neprigovoreni predlog koje stranke, mora stranka sama odlučiti u suda izrazito zahtievati. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 30. rujna 1882. br. 7.710.).

2. P predsjedatelju razprave nije prepoviedano potražiti rješitbu sudbenog sbora i izvan slučaja §. 229. kaz. p. (§. 233. austr. kaz. post.) (Rješ. kas. sudišta u Beču od 11. stud. na 1884. br. 12.225.).

3 I u konačnom govoru stranaka stavljeni predlog na provedenje kojeg novog dokaza mora sud izpitivati i u obzir uzeti. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 20. svibnja 1885. br. 4.817. M. 793.).

§. 231. Predsjednik upitat će sada obtuženika za ime mu i prezime, za dobu, rodno mjesto, nadležnu općinu, za vjeru, stališ, zanat ili zanimanje i za prebivalište, i opomenut će ga, neka pozoran bude na obtuzbu, koja će se čitati, i na tečaj razprave.

(Sravni §. 240. austr. kaz. post.).

§. 232. Zatim pozvat će se pozvani svjedoci i vještaci, i predsjednik, opomenuv ih na svetinju prisege, koju će položiti, zapovjedit će im, da se uklone u sobu, za njih odredjenu. Po okolnostih moći će se takodjer i privatnomu tužitelju ili privatnomu učestniku, kad ga kao svjedoka saslušati valja, naložiti, da se iz sudionice ukloni, nego bez povrjede prava mu, da narediti može koga drugoga, koj će ga zastupati na razpravi. Predsjednik, kao što mu se uzvidi, učinit će i naredbe, da se svjedoci neuzmognu dogovarati ili razgovarati.

U pogledu vještaka moći će predsjednik u svih slučajevih, u kojih obnadje, da je koristno za pronaći istinu, odrediti, neka ostanu u sudnici prigodom saslušavanja kako obtuženika, tako i svjedoka.

(Sravni §. 241. austr. kaz. post.).

§. 233. Ako koji svjedoci ili vještaci uzprkos pozivu, koj im je poslan, nedodju u glavnu razpravu, može sud narediti, da se odmah dovedu.

§ 233. 1. Da li se glavna razprava ima odgoditi ili nastaviti s razloga, što nije koji svjedok ili vještak na glavnu razpravu došao, odlučuje sud po stanju stvari. Okolnost samo, da se svjedokova izpovjed pročitati ne može, jer nije bio u obće saslušan, nije zapričaka takova, da sud ne smije zaključiti nastavljenje glavne razprave. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 16. list pada 1876. br. 5.752.).

2. U okolnostih, predvidjenih u §. 233. (§. 242. austr. kaz. post.) može biti i dovoljno, da se pročita izkaz svjedoka, položen prigodom prediztražnog njegovog saslušanja, ako i koja stranka s razloga, što svjedok osobno došao nije, sravi predlog na odgodu glavne razprave, u koliko se ovaj predlog ne temelji na takove nove činjenice, za ustanovljenje i razjašnjenje kojih bilo bi osobno saslušanje svjedoka uputno. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 16. rujna 1881. br. 1.358.).

3. Pročitano prediztražnog izkaza svjedoka ne može se temeljito prigovoriti navlastito ne ouda, ako sudište nije u tom pogledu odluku stvorilo odmah, već nakon preduzetog dokaznog postupka, kada je prosaditi moglo, da je osobno saslušanje svjedoka suvišno. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 2. travnja 1876. br. 12.941.).

Ako to nije moguće, sud će, saslušavši tužitelja i optuženika ili njegovu branitelja odlučiti, da li će se glavna razprava odgoditi ili nastaviti, i da će se umjesto ustmenoga saslušavanja onih svjedoka ili vještaka pročitati očitovanja njihova, koja su iztragi učinili.

Svjedok ili vještak, koj je izostao, imat će se odsuditi na novčanu globu od pet do petdeset forinti.

Ako se glavna razprava odgodi, platit će on povrh toga još i troškove sjednice, obezuspješene tim, što je izostao. A da sigurno dodje u novo urečenu sjednicu, moći će se i dovedbena zapovjed proti njemu izdati.

(Sravni §. 242. austr. kaz. post.).

§. 234. Proti osudi, izrečenoj u smislu prijašnjega paragrafa, može svjedok ili vještak uz osam dana, pošto mu se je dotična osuda dostavila, prigovor podneti sudu, koj ga je odsudio.

Ako je kadar dokazati, da mu poziv nije uručen bio kao što treba, ili da radi nepredvidjene i neodklonjive zaprieke doći nije mogao, oprostić će se sasvim kazni, koja je proti njemu izrečena bila.

Dosudjena mu kaznan ili naloženi mu iznosak troškova moći će se obaliti, ako uzmogne dokazati, da ova kaznan ili osuda na naknadu troškova nije u pravom razmjerju prema onomu, što je skrivio ili prema posljedicam, nastalim odtuda, što je izostao.

Ako se prigovori istom po dovršenoj glavnoj razpravi, odlučit će o tom sud u nejavnoj sjednici, u saboru trojice sudaca, od kojih će jed n predsjedati.

Proti presudi, izrečenoj o prigovoru, neima pravna lieka.

(Sravni §. 243. austr. kaz. postup.).

§. 235. Pošto svjedoci odstupe, učinit će predsjednik pod inakom ništetnosti, pročitati optužnicu. a

§. 235. 1. Čitanje rješitbe druge molbe, kojom se jednostavno odbija prigovor proti optužbi, usljed koje dakle ne otpada nijedna točka optužna,

ako je stvorena presuda, usljed koje odpasti ima koja točka obtužna, tad i tu presudu.

(Sravni §. 244. austr. kaz. post.).

4. Preslušavanje optuženika.

§. 236. Predsjednik će na to preslušati optuženika o svem, što je u optužbi. Ako optuženik odgovori na optužnicu izjavom, da nije kriv, imat će mu predsjednik obznaniti, da je vlastan, optužbi nasuprot dati očitovanje, u kojem će skladno razložiti stvar, kako misli da jest, i po navedenu svakom pojedinom dokazalu učiniti glede istoga svoje primjetbe.

Ako optuženik odstupljuje od svojih prijašnjih kazivanja, upitat će se za razloge, s kojih odstupljuje.

Predsjednik moći će u ovom slučaju, a tako i onda, ako optuženik neće da odgovori, narediti, da se pročita sasvim ili djelovito napisnik, sačinjen o kazivanja njih prijašnjih.

Okrivljenika nije slobodno siliti, da odgovara na pitanja, koja mu se stavljaju.

Prosto će bit okrivljeniku dogovarati se sa svojim braniteljem i uz samu glavnu razpravu; nije mu međjutim dopušteno, posavjetovati se s njim, kako da neposredno odgovori na pojedina stavljena mu pitanja.

(Sravni §. 245. austr. kaz. post.).

---

sačinjava formalnu poviedu, ali nije skopčano sa ništetnošću. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 9. siečnja 1888. br. 12.242.)

2. Obrazloženje optužnice mora se pod inakom ništetnosti pročitati i onda, ako su u istom navedeni izkazi takovih svjedoka, koji bi odpali na glavnoj razpravi, kao što i u slučaju, ako se tiče svjedoka, kojim je slobodno na glavnoj razpravi odreći se svjedočanstva. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 29. svibnja 1880. br. 3.553.)

3. Nije ništetnost, ako nije na glavnoj razpravi protumačena optužnica optuženiku, koji nije posvema vješt uredovnomu jeziku. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 20. siečnja 1882. br. 11.423.)

4. Na glavnoj razpravi, koja se usljed presude kasac. suća, kojom je ukinuta prvosudna osuda, ponovno obdržava, ima se pročitati prvobitna optužnica u celosti, zatim ukinuta pr. osudna osuda i presuda kasac. suda. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 2. kolovoza 1880. br. 3.619.)

§. 236. Optuženik nema prava zahtjevati, da se pročita njegovo sudu predano pismeno opravdanje. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 22. siečnja 1881. br. 14.090.)

5. Postupanje dokazno.

§. 237. Iza kako se je optuženik preslušao, imat će se navest dokazna sredstva redom, koj će ustanoviti predsjednik, i u pravilu čut će se ponajprije dokazi, koje doprinese tužitelj.

Tužitelj i optuženik moći će odustati od kojih dokazala i za same razprave, nu onda samo, ako na to privoli stranka protivna.

(Sravni §. 246. austr. kaz. post.).

§. 238. Svjedoci i vještaci prozivat će se pojedince, i p eslušavati u pritomnosti optuženika. Prije nego što će se preslušavati, treba ih opomenuti, da istinu kažu.

Vještaci, koji su jurve prisegu položili, i svjedoci, koji su zapriseženi u iztragi, opomenut će se na svestost položene zakletve.

§. 237. 1. Iz načela izraženoga u 2. al. §. 237. k. p. (§. 216. al. 2. austr. k. p.), da su dokazala strankam zajednička, ne sliedi, da i sud smije odustati od provedenja tih dokazala samo uz privolu stranaka, makar takovo dokazalo smatra neodlučnim. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. veljače 1893. br. 15.252. M. br. 1626.).

2. Ne tvori samo po sebi ništetnost neobdržavanje propisa druge stavke ovog §-a, t. j. ako se uvaži odustaja tužitelja ili optuženika od kojih dokazala za same razprave, a da na to nije protivna stranka privolila. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 25. svibnja 1877. br. 14.517. i 22. ruj. 1881. broj 6.160.).

3. Ako iza saobćenja predsjedatelja nakon započete glavne razprave, da nekoji svjedoci, glade kojih je bilo određeno, da se imadu pozvati, pometnjom pozvani bili nisu, nijedna stranka ne predloži, da se isti pozovu naknadno, odnosno, da se u tu svrhu glavna razprava odzodi, pa se ne protive tomu, da se glavna razprava nastavi, ima se uzeti, da su se odrekli toga dokaza. S kasnijim predlogom za saslušanje upitnih svjedoka ima se pos'upati po §. 216. (225. austr. kaz. post.). (Rješ. kas. sud. u Beču od 5. veljače 1885. br. 13.773.).

§. 238. 1. Predpostavlja se, da je zapriseguće po zakonu dozvoljeno. — Gdje postoji zaprieka zapriseguća, nije odlučan sporazum tužitelja i optuženika. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 23. listopada 1891. br. 8.800. M. 1.496.).

2. Nije bo konačnom stavkom §. 238. (§. 247. aust. kaz. post.) propisano, da se svjedok, u pogledu kojeg je zaprisizanje odgodjeno dok se ne sasluša, pod inakom ništetnosti iza saslušanja zapriseći mora. Zakon je nasuprot prepustio sudu, da po stanju stvari prosudi, da li se ima svjedok iza saslušanja zapriseći ili ne. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 8. svibnja 1880. br. 2.007.).

3. Može se smatrati, da su se stranke odrekle zahtieva zaprisizanja svjedoka ako je ovo bilo odgodjeno na suglasni predlog stranaka dok se svjedok ne sasluša, a iza saslušanja istog od nijedne stranke više potaknuto bilo nije. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 25. veljače 1876. br. 11.529.).

Izvan ovoga slučaja, imat će se svaki od njih pod inakom ništetnosti, pokle odgovori na obćenita pitanja, i prije nego se nadalje bude preslušavao, zapriseći po zakonu, u koliko neprotivi se tomu koj od razloga, naznačenih u §. 161. pod 1 do 6.

Zapisivanje moći će izostati ili odgodit se do onda, dok se nenasluša svjedok, ako na to pristanu tužitelj i optuženik.

(Sravni §. 247. austr. kaz. post.).

§. 239. Predsjednik imat će pri preslušavanju svjedoka i vještaka držati se propisa, danih za sudca iztražitelja u iztragi, u koliko isti nebudu po svojoj naravi neizvedivi u glavnoj razpravi. Predsjednik brinut će se za to, da nebude u obće pritoman pri dokazivanju svjedok, koj još nije preslušan, a vještak još nepreslušan, da nebude pritoman pri preslušavanju drugih vještaka o istom predmetu.

Svjedoke, kojih se kazivanja razlikuju jedno od drugoga, moći će predsjednik jednoga s drugim uočiti.

Svjedoci i vještaci imat će, pošto su se preslušali, još dotle ostati u sjednici, dok ih predsjednik neodpusti ili dok nenaredi, da otidju. Pojedini svjedoci nesmiju jedan drugoga na odgovor uzimati radi onoga, što su izrekli.

Čim se koj svjedok, vještak ili saoptuženik presluša, imat će se upitati optuženik, da li ima što odgovoriti na kazivanje, koje je upravo čuo.

(Sravni §. 248. austr. kazn. post.).

§. 239. 1. I osobe, koje su za dokazivanja bile u sudnici pritomne (§. 239. k. p. — §. 248. austr. k. p.), mogu se na glavnoj razpravi preslušati kao svjedoci — Ako na glavnoj razpravi prihvati svjedok blagodat §. 143. k. p. (§. 152. austr. k. p.), a u prediztrazi odrekao se te blagotati i svjedočio, ne smije se zapisnik o njegovom preslušanju u prediztrazi pročitati na glavnoj razpravi. (Rješitba kas. sudišta u Beču od 4. studena 1893. br. 10.909. M. br. 1.696).

2. Što je nenaslušani još svjedok prisustvovao dokaznomu postupku, nije zaprieka, da se ne sasluša. (Rješ. kasac. sud. u Beču 29. rujna 1879 broj 5.693).

3. Okolnost ova je samo od upliva pri prosuđivanju vjerodostojnosti njegove izpovjedi. (Rješ. kasacion. sudišta u Beču od 11. studena 1884. br. 12.225).

§. 240. Osim predsjednika vlastni su i ostali članovi suda, tužitelj, optuženik i privatni učestnik, pa tako i njihovi zastupnici, davati pitanja svakoj osobi, koja se preslušava, pošto su za to dozvolu dobili od predsjednika.

Predsjednik ima pravo odbiti pitanja, koja mu se neshodna vide.

(Sravni §. 240. austr. kazn. postup.).

§. 241. Predsjednik moći će iznimice narediti, da se optuženik ukloni iz sjednice, dok se izpituje koj svjedok ili koj saoptuženik. Nu čim se opet natrag dovede, i on ga o predmetu, koj se je u nepritomnosti njegovoj pretresao, izpita, imat će ga obavjestiti o svem, što se je u nepritomnosti njegovoj radilo, navlastito o svem onom, što je medjutim izrekla koja osoba.

Ako se optuženik nije obavjestio, imat će se to pod inakom ništetnosti učiniti svakako prije, nego što se dovrši postupanje dokazno.

(Sravni §. 250. austr. kaz. post.).

§. 242. Kako optuženik ta^l žitelj moć će zahtjevati, da svjedoci, pošto su se preslušali, izidju iz sudnice i poslje da se opet natrag pozovu, i ili sami ili u pritomnosti drugih svjedoka preslušaju još jedanput.

Predsjednik moći će to narediti i ureda radi.

(Sravni §. 251. austr. kaz. post.).

§. 243. Napisnici o saslušaju suokrivljenika i svjedoka, zatim mnienja vještaka moći će se pročitati jedino u slučajevih sliedećih:

§. 240. 1 Nije predmet žalbe ništovne, ako predsjedatelj glavne razprave ne dopušta koje pitanje. Stranci je slobodno u takovom slučaju po §. 229. k. p. (§. 238. austr. kaz. post.) zatražiti rješjenje suda. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 23. studena 1877. br. 9.052).

2. Samo onda, ako se stranka ovom rješitbom suda nezadovoljava, može po okolnostih biti dopuštena žalba ništovna. (Rješ. kas. sud. u Beču od 22. rujna 1884. br. 6.180).

§. 243. 1. Kada se na glavnoj razpravi ne može od svjedoka dobiti izkaz radi njegovoga duševnoga stanja, moći će se njegov izkaz iz prediztrage pročitati i onda, ako koja stranka tome prigovori. (Rješitba kas. sudišta u Beču od 19. travnja 1888. br. 2.419. M. 1.145).

1. ako su preslušane osobe međjutim umrle; ako se nezna gdje se bave, ili ako poradi starosti njihove, poradi bolesti ili nemoći ili poradi udaljena im prebivališta ili iz inih važnih razloga nije se lako učiniti moglo, da glavom dodju;

2. ako osobe, preslušane u glavnoj razpravi, od-

2. („Glede stvari od važnosti“). Pod stvarju razumieva se pronalazak istine. Ovamo ne spadaju očitovanja državnoga odvjetnika dana u smjeru §. 83. i 100. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 26. listopada 1889. br. 3.545. M. 1.302).

3. U predzadnoj stavci §. 243. k. p. (§. 252. au-tr. k. p.) spomenute „izprave i spisi svakovrstni“ imaju se samo onda pročitati, ako se mogu smatrati izvorom za spoznaju pravno relevantnih činjenica. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. lipnja 1894. br. 5.092. M. br. 1.784).

4. Pod uvjeti točke 1 §-a ovoga može se na glavnoj razpravi pročitati i zapisnik svjedoka, koji je po §. 143. k. p. (§. 152. austr. kaz. post.) vlastan na glavnoj razpravi poslužiti se pravom ne svjedočiti, ako je prigodom iztražnog saslušanja naročito toga prava se odrekao i svjedočio. (Rješ. kas. sud. u Beču od 10. P. olovoza 1876. br. 6.650. M. 118).

5. Pročitaju zapisnika o saslušanju svjedoka na glavnoj razpravi, za koje je državno odvjetništvo u obtužnici predložilo, da se čitaju, ne može se obtuženik na samoj glavnoj razpravi protiviti, ako nije već prije iste podnio u zakonitom roku proti tomu svoje prigovore. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. travnja 1882. br. 435. M. 441).

6. Zapisnik i osuda prijašnje (proti jednom suobtuženiku jur provedene) glavne razprave, mogu se pročitati na drugoj glavnoj razpravi (koja se proti prije odsutnomu drugomu suobtuženiku obdržava) samo onda, kada su u tom sporazumni tužitelj i obtuženik. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 9. siječnja 1877. br. 4.137).

7. Ustanova 2. točke §. 243. k. p. ne čini razliku, da li je preslušan svjedok ili obtuženik, te se za to ova uporabljivati može na kazivanje svjedoka i obtuženika. (Rješ. kas. sud. u Beču od 12. rujna 1885. br. 3.293).

8. Kada pristaje na pročitavanje obtuženik, ali ne pristane njegov branitelj, koji mu je ureda radi postavljen, tada se ne ima isto preduzeti. (Rješ. kas. sud. u Beču od 7. srpnja 1876. br. 4.279).

9. Napisnici o saslušanju svjedoka, koji su s početka svjedočili, ali tečajem svojeg saslušanja prihvatili blagodat §-a 143. (§. 152. austr. kaz. pos.), te se odrekli svjedočanstva, ne smiju se pročitati na glavnoj razpravi, ako i na to pristaju tužitelj i obtuženik. (Rješ. kas. sud. u Beču od 3. rana 1874. br. 8.142).

10. Odluka obustavna, koja je posljedila u istoj kaznenoj stvari prije obnove postupka, ne ima se pribrojiti niti onim izpravam i spisom, koji su glede stvari od važnosti, te koji su predvidjeni u predzadnoj stavci §. 243. (§. 252. austr. kaz. post.), a niti se ne može uvrstiti među presude. (Rješ. kas. sud. u Beču od 21. lipnja 1879. br. 2.540).

11. Pročitavanje zapisnika svjedoka, saslušanog u građanskom postupku u tu svrhu, da se ova njegova izpovjed upotrebi kao dokazalo u kazneno postupku, nije dopušteao. (Rješ. kas. sud. u Beču od 23. veljače 1854. br. 14.216).

12. Napisnik o saslušanju obtuženika, koje je preduzeto u postupku karnom (disciplinarnom), provedenom prije proti njemu zametnutog kaznenog postupka, može se na glavnoj razpravi pročitati samo, ako na to privole obe stranke. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 9. svionja 1877. broj 12.245).

13. Pismeno očitovanje svjedoka, u kojem izvansudbeno izkazuje o činjenici po njem opaženoj, ne može se nadomjestiti njegovo sudbeno saslušanje. K izpravam i spisom, koji su glede stvari od važnosti, ne može

stupljaju u bitnih točkah od svojih prijašnjih kazivanja;

3. ako svjedoci, nebudući povlašteni na to, ili ako sukrivci uzkraćuju kazivanje; napokon

4. ako se glede toga, da se pročitaju, slažu tužitelj i optuženik.

Napisnici očevida i nalaza, proti optuženiku od prije jurve izdate kaznene presude, a tako i izprave i spisi svakovrstni, koji su glede stvari od važnosti, imaju se pročitati, već ako od toga jedna i druga stranka odustane.

Kako se što pročita, trebat će upitati optuženika, što bi imao na to primjetiti.

(Sravni §. 252. austr. kaz. post.).

§. 244. Učinit će predsjednik, da se u tečaju ili na koncu postupanja dokaznoga predlože optuženiku, a na koliko je potrebno, i svjedokom i vještakom oni predmeti, koji služiti mogu, da se razjasni stanje stvari, i opomenut će ih, neka se izjave, da li ih poznaju.

(Sravni §. 253. austr. kaz. post.).

§. 245. Predsjednik je vlastan narediti i bez predloga tužiteljeva ili optuženikova, da se svjedoci i vje-

se ovakovo očitovanje pribrojiti. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 22. ožujka 1886. br. 465.).

14. Pročitati se imaju na glavnoj razpravi: dopisi redarstvenih oblasti o rezultatih uredovnih djela, koja su ove preduzele u vlastitom svojem djelokrugu. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 13. prosinca 1875. br. 11.442); izvješća oružnika o kućnih potragah, što no su po njima preduzete bile, rezultat istih i opažanja, koja su pri tom učinili. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 9. studena 1874. br. 8.223); priobći anja občinskih poglavarstva o predživotu optuženika. (Rješ. kas. sud. u Beču od 3. listopada 1879. broj 7.248.).

15. Ne imaju se pako pročitati izvanuredovne pismene izjave članova občinskog poglavarstva o predživotu i ponašanju optuženika. (Rješiba kas. sudišta u Beču od 28. siječnja 1881. br. 13.036.).

16. Po mjestnom župniku neuredovno izdana svjedočba o ponašanju optuženika ne ima se pročitati bez privole obih stranaka. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 9. studena 1885. br. 8.305.).

17. Nije zaprieka, da se pročitaju na glavnoj razpravi svjedočbe o ponašanju, izdane u inozemstvu. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 27. studena 1882. br. 9.994.).

§. 245. 1. a) Predsjednik je ovlašten, mjesto poslužiti se svojom diskrecionalnom vlašću, iznuditi rješenje suda; b) on može preslušati i one svjedoke, koji su prisustvovali i kod dokaznoga postupka. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 29. rujna 1879. br. 5.693.).

štaci, od kojih se polag tečaja razprave očekivati može obavjest o važnih stvarih, uz sam postupak pozovu, a ako je potriebno i dovedu, pa je vlastan i preslušat ih.

Treba li takove nove svjedoke ili vještake zaprijeti, odlučit će o tom sud, pošto ih je izpitao i stranke preslušao.

Predsjednik može takodjer zahtievati, da se dadu nova mnienja, ili zapovjediti, da se dobave druga dokazala, zatim sa sudom obaviti očevid, ili izaslati za to kojega člana od suda, koj će imat podnieti o tom izvješće.

(Srvani §. 254. austr. kaz. post.).

6. Govori stranaka.

§. 246. Pošto predsjednik izjavi, da je postupak dokazni dovršen, dobit će rieč ponajprije tužitelj, da sabere u jedno sav uspjeh dokaznoga postupka, i da učini i razlozi podkriepi svoje predloge kako u obziru krivnje optuženikove, tako i glede ustanova kaznenih, koje se proti njemu uporabiti imadu. Tužitelj neima činiti stanovita predloga o odmjeri kazni u granicah zakonitoga stavka kaznenoga.

Privatni učestnik dobit će rieč odmah iza državnoga odvjetnika.

Optuženik i branitelj mu vlastni su odgovoriti na to. Ako državni odvjetnik, privatni tužitelj ili privatni učestnik na ovo odvrati što, pripada svakako posljedni govor optuženiku i njegovu branitelju.

(Srvani §. 255. austr. kaz. post.)

2. Niti predsjedatelj glavne razprave nije vlastan pročitati dati izprave i spise, ako ne postoje predpostavke §. 243. k. p. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 27. lipnja 1876. br. 1. 398).

§. 246. 1. Ne može biti ništa proti tomu, da predsjedatelj glavne razprave, iza kako je izjavio, da je postupak kazneni dovršen, dopušta još nova dokazala odnosno, da dozvoli, da se obnovlja dokazni postupak. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. travna 1884. br. 15.173).

2. Svrha zaglavnih govora stranaka je ta, da se stranke izvjestno o tom izjave, koju izreku suda traže. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 23. travnja 1886. br. 13.601).

§. 247. Pravilo je, da u zaglavnih govorih treba nerazlučno razpravljati o svih pitanjih, koja će se u osudi imat odlučiti.

Nego predsjedniku ili sudu (§. 229.) oštat će prosto narediti, da se zaglavni govori o krivnji razluče od zaglavnih govora o ustanovah kaznenih, privatno-pravnih zahtjevih i o troškovih parbenih. U ovih slučajevih držat će se, pokle sud odluči o krivnji obtuženikovoju i svoju izreku progłosi, iznovični zaglavni govori, koji će se ipak stegnuti samo na pitanja, o kojih valja još odlučiti.

(Srvani §. 256. austr. kaz. post.).

7. O s u d a.

§. 248. Kad predsjednik izjavi, da je razprava zaglavljena, otići će sud u viećnicu svoju, da tamo satvori osudu. Obtuzenik, ako je zatvoren bio, odvesti će se medjutim iz sudnice.

(Srvani §. 257. austr. kaz. post.).

§. 249. Sud imat će pri stvaranju osude, obazirat se na ono samo, što je bilo u glavnoj razpravi. Spisi

§. 249. 1. Da li je stanovito dokazno sredstvo prikladno bilo uvjeriti sudca o faktičnoj okolnosti, koja se imala dokazati, prosudjuje sudac sam po §. 249. k. p., stranke mogu napadati samo povriede postupka (§. 277. k. p.) (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 27. rujna 1892. br. 11.159. M. 1.607.)

2. Proti izreci suda, da u činu ne leži pravedna obrana, ako je ista izreka utemeljena na slobodnom osvjedočenju sudaca, ne ima mjesta žaobi ništovnoj. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. ožujka 1874. br. 2.087. M. 4.)

3. Da li je čin izveden nakanom, potrebnom da bude kažnjiv, jest pitanje, koje se tiče učina kažnjiv g djela, o kojem ima presudni sud po svom slobodnom osvjedočenju odlučiti. (Rješ. kas. sud. u Beču od 20. ožujka, 12. lipnja 1874. te 21. siečnja 1875. br. 2. 14, 43).

4. Na pitanje učina spada i ustanovljenje iznosa, koj si je htio tat kod krađe prisvojiti. (Rješ. kas. sud. u Beču od 7. siečnja 1875. br. 40.)

5. Mnenje vještaka nije doduše za presudni sud obvezatno, ali opravdano je, ako ga isti posve ne uvaž je samo, kada se osniva na takove činjenice, o kojih si sudci mogu stvoriti mnenje sami, a da se oni kao manje u stvari upućeni ne postave nad vještaci. (Rješ. kas. sud u Beču od 13. listopada 1882. 486).

6. Što je notorno, ne treba da se dokaže. Kao notorne t. j. obće poznate činjenice mogu se smatrati samo one činjenice, koje juridičnog dokaza ne trebaju zato, što je osvjedočenje o istinitosti dotičnih činjenica sveobće ili bar obćenito u veoma velikom krugu osoba, stojećih u istom

moći će se samo na toliko upotriebit kao dokazala, u koliko su pročitani bili u glavnoj razpravi.

Sud imat će dokazna sredstva (dokazala) brižljivo i savjestno protresti u obziru njihove vjerodostojnosti i dokazne moći kako pojediničice, tako i po unutarnjem njihovu savezu.

O pitanju, da li se stvar koja smatrati ima kao dokazana, neće odlučivat sudci polag zakonitih dokaznih pravila, nego samo polag svoga slobodnoga osvjedočenja, što su dobili savjestno protresavši sva dokazna sredstva, navedena za koju činjenicu ili proti njoj.

(Srvani §. 258. austr. parb. post.),

§. 250. Obtuženik riešen će bit od obtužbe osudom suda:

1. kada se pokaže, da je kazneni postupak proveden bio bez predloga zakonito ovlaštena tužitelja ili da se je nastavio proti volji njegovoj;

životnom položaju, i koje si svatko lahko, ali svakako nezavisno od sebičnih i stranačkih upliva pribaviti može. (Rješ kas. sudišta u Beču od 28. ožujka 1885. br. 13 386).

7. Podpunu i apodiktičnu sigurnost ne mogu dokazala pružiti; moći je postići s njima samo empirično-jurističnu sigurnost, t. j. takov stepen vjerojatnosti, da bi bilo proti zdravomu razboru, kad bi se izjavilo za protivno stanovište, koje bi se moglo opravdanim smatrati samo predpostavom veoma nevjerovatne iznimke od obćeg tečaja stvari, osnivajućeg se na izkustvu, (Rješ. kas. sudišta u Beču 5. svibnja 1883. br. 818).

§. 250. t. 1. onda kada je državni odvjetnik predložio odriešujuću osudu, može proti njoj u zakonitom roku ulo iti žalbu ništovnu na štetu obtuženoga. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. svibnja 1887. broj 795. M. 1962.).

2. Na glavnoj razpravi dana izjava po državnom odvjetniku, da povlaći obtužbu u svrhu, da ju obnovi sa drugoga pravnoga stanovišta, kada se obave potrebni izvidi, nije po svojoj naravi odustaja od obtužbe nego predlog za odgodu glavne razprave, u smislu §. 272. k. p. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 19. veljače 1891. br. 8.169. M. 1.409).

3. Posljednja stavka §. 530. k. z. nije izvan krieposti stavljena ustanovom točke 2. §. 250. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 26. kolovoza 1875. br. 6.576. M. 77.).

4. Sud mora na glavnoj razpravi okrivljenika odriešiti od obtužbe, ako je privatni tužitelj predao obtužnicu nakon izminuća roka §. 103. k. p. (§. 112. stavke 2. austr. kaz. post.) i to i za slučaj onaj, da je ovo jur prigovoreno bilo, ali bez uspjeva, u prigovorih ulozenih proti obtužnici. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 21. studena 1881. br. 9.944.).

5. I na novoj glavnoj razpravi, koja se obdržava radi ukianute prijašnje, može državni odvjetnik prije nego što sud otidje u svoju viećnicu, da stvori osudu, odustati od obtužbe. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 11. studena 1881. br. 7.794. M. 380).

6. Scienu li sud, da učin, za temelj služeći obtužbi, sačinjava drugo

3. kada tužitelj odustane od optužbe, pošto je započela glavna razprava, nu prije nego sud otidje u svoju viećnicu, da satvori osudu;

3. kada sud izrekne presudu, da proti činu, na kojem se optužba osniva zakon neodređuje kazni, ili da učin nije ustanovljen, ili da nije dokazano, da je optuženik učinio djelo, kojim se okrivljuje, ili da imade okolnosti, koje kažnjivost ukidaju ili da je izključeno progoniti okrivljenika iz drugih razloga, nego što su navedeni po br. 1 i 2.

(Spravni §. 259. austr. kaz. post.).

§. 251. Ako se nadje, da je optuženik kriv, izreći će kaznena osuda:

kažnjivo djelo nego li ono, koje je optužnici označeno, ne ima optuženika odriješiti od optužbe u pogledu kažnjivog čina u optužnici navedenog i zatim krivim proglasiti ga dotičnog drugog kažnjivog djela, već ima lih sudbenu izreku svoju ograničiti na proglašenje optuženika krivim onog kažnjivog čina, koje drži sud da sačinjavaju upitne činjenice, koje je za dokazane uzeo. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. veljače 1882. br. 14.241. M. 556., od 5. svibnja 1884. br. 14.516. M. 637., od 27. veljače 1885. broj 12.082. M. 747).

7. Ako se izpostavlja na glavnoj razpravi, koja se obdržava usljed obnove postupka, određenog na štetu optuženika, da nije bilo udovoljeno stvarnim uvjetom, od kojih zakon čini zavisnom dozvolu obnove postupka, ima se optuženik od optužbe odriješiti. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 6. listopada 1884. br. 968. M. 664).

8. Vidi plen. rješitbu kr. stola sedmorice kao kas. suda od 23. lipnja 1894. br. 2.022. i od 20. listopada 1894. br. 3.137. odtisnute kod §. 34.

§. 251. l. U osudi samoj mora biti sadržan čin, koji utemeljuje kažnjivo djelo, kojega je optuženik krivim proglašen, te nije dovoljno, da je čin taj samo u razlozi osude naveden (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. travnja 1976. br. 56. M. 111).

2. Odredba stavke 1. §. 251. k. p. (§. 260. austr. kaz. post.), stoji nedvojbeno u uzkom savezu s ustanovom §. 198. k. p. (§. 207. austr. kaz. post.), po kojoj valja u dispozitivnom dielu osude naznačiti kažnjivo djelo sa svim zakonitim obilježji, koja su potrebna da se individualizira učin, a pridodati posebne okolnosti na toliko, u koliko su potrebne za jasnu oznaku čina. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 5. studena 1875. br. 4.429).

3. Ako je sam čin, sačinjavajući kažnjivo djelo, koje se na teret stavlja fizičnomu začetniku, naveden u dispozitivnom dielu osude po propisu točke 1. §. 251. k. p. (§. 260. austr. kaz. post.), dovoljno je u daljnjoj izreci suda, odnosećoj se na sukrivce, jednostavno pozvati se na ovaj opis čina. Po ovoj pretpostavi ne može se napadati izreka suda, da je optuženi radi sukrievnje kriv, „što je neposrednog počinitelja nagovorio na izvedenje gornjeg čina“, a da se ne opetuje ponovno sam čin. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 11. travnja 1877. br. 13.077).

4. Nije potrebno, da se kod kažnjivog čina, koji se prosudjuje po iznosu imovinske štete, u samoj izreci dispozitivnog diela osude iznos efektivne štete brojeno naznači, već je dovoljno, da je ista šteta izražena na način, koji ustanovljuje nedvoumno kažnjivost čina i izpravnost upotrebljene kaznene stavke. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 19. siječnja 1876. br. 9.859).

1. kojega je čina obtuženik krivcem pronadjen, i to naznačiv naročito okolnosti čina, koje služe za uvjet stanovitoj stavci kaznenoj;
2. koje kažnjivo djelo utemeljuju oni dokazani čini, glede kojih je obtuženik obnadjen, da je krivac;
3. na koju se kazan osudjuje obtuženik; — i to ove tri točke pod inakom ništetnosti; osim toga dodat će se još:
4. koje su ustanove kaznenoga zakona nanj upravljene;
5. odluku o traženoj odšteti, i o troškovih parbenih.

(Sravni §. 260. austr. kaz. post.).

§. 252. Na kazan smrti može se samo onda suditi, ako je obtuženik jednoglasnim zaključkom sudaca krivim pronašast zločinstvu, koje je smrću kažnjivo.

Izim toga slučaja ima se mjesto kazne smrti izreći kazan teške tamnice od 10 do 20 godina a po okolnostih i doživotne.

§. 253. Ako zločinac u vrijeme počinjenoga zločina, na koje je zakonom određena kazan smrti ili doživotne tamnice, nije još navršio bio dobe od dvadeset godina, ima se tada obsuditi na tešku tamnicu od 10 do 20 godina. Ova posljedna kazan ima se mjesto kazni smrtne izreći i onda, kada nastane slučaj, pomenuti u §. 231. zakona kaznenoga.

§. 254. Kada se pri kojem osudjeniku steku vrlo važne i pretežne okolnosti olakoćujuće, vlastno je tada sudište, obaliti kazan doživotne tamnice, u zakonu određenu, do na deset, — tamnicu, koja se po zakonu odmjeriti ima izmedj deset i dvadeset godina, do na pet godina, — a napokon kazan tamničnu, kojoj je zakonito trajanje ustanovljeno od pet do deset godina, do na dvie godine dana; nego nesmije u nijednom od tih slučajeva promjeniti stupnja.

Na koliko je pri manjih kaznenih slučajevih slo-

bodno, zakonom određenu kaznan okrivljeniku izvanredno ublažiti ili promijeniti: ustanovljuju to §§. 54. i 55. kaznenoga zakona.

Kazni propadka robe, stvari prodajnih ili sprava, gubitka obrta ili inih prava i povlastica, a tako i odprave [§. 240. kaz. zak. slova b), c) i h)], koje se po zakonu dosuditi imaju radi prestupaka ili prekršaja, nemože sud prve molbe, ako su u zakonu naročito naredjene, ni oprostiti ni ublažiti; kazni pako zatvora, globe i ostale u §. 240. kaznenoga zakona pomenute kazni, a tako i sva pooštrenja kazni slobode (§§. 1. i 253. kaz. zak.) može isti sud ublažiti, oprostiti ili promijeniti samo po propisu zakona kaznenoga.

(Sravni §. 378. austr. kaz. post.)

§. 255. Ako sud pronadje, da učini, na kojih se osniva optužba, sami po sebi ili u savezu s okolnostmi, koje se pokažu prigodom glavne razprave, sačinjavaju zločinstvo ili prestupak, koji spada na nadležnost suda porotnoga ili zločinstvo, u obziru kojega je u smislu alineje 2. §. 11. za glavnu razpravu zvan sudbeni stol u Zagrebu, izreči će svoju nenadležnost.

Čim presuda ova postane pravomoćna, imat će tužitelj najkašnje za osam dana (§§. 24 i 34.) učiniti svoje predloge, da se povede ili ponovi iztraga, ili ako takove netreba, da se naredi glavna razprava pred nadležnim sudom.

U prvom slučaju dopriniet će se nova optužba; izvan ovoga slučaja pak imat će se prigodom nove glavne razprave pročitati prvobitna optužnica i presuda, koju je sud izreko po ovom paragrafu.

Ako sud prigodom glavne razprave, započete pred trojicom sudaca, pronadje, da učini, na kojih se osniva optužba, sami po sebi ili u savezu s okolnostmi, koje se pokažu prigodom glavne razprave, sačinjavaju zločinstvo, kažnjivo smrću ili najmanje kaznom od pet

godina (§. 13.), ima se razprava prekinuti, ter bud odmah provesti u odjelu od petorice sudaca, bud, ako to nebi bilo moguće (§. 84.), odgoditi.

(Sravni §. 261. austr. kaz. post.).

§. 255. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od god. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

§. 256. Ako sud scienu, da učini, na kojih se osniva optužba, sami po sebi ili u svezi s okolnostmi, koje se pokazu istom prigodom glavne razprave, sačinjavaju koje drugo kažnjivo djelo, nego što je u optužbi naznačeno, nu koje ipak ne spada na nadležnost suda porotnoga ili sudbenoga stola u Zagrebu (§. 11. alineja 2.), izreći će samo, pošto je o tom saslušao stranke i odlučio o predlogu odgodnom, ako je takav učinjen bio, osudu po svom pravnom osvjedočenju, ne buduć vezan na oznaku čina, sadržanu u optužnici.

(Sravni §. 262. austr. kaz. post.).

§. 256. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od god. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

Vidi naredbu kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 13. svibnja 1881. broj 3.470., upravljenu na banski stol glede postupka s pravničkim liekovi protiv osuda sudbenih stolova, kojimi je obfuzenik mimo optužbe radi zločinstva proglašen krivim prekršaja (ur. sbir. br. 50), odtisnutu kod §. 276. k. p.

§ 256. 1. Preslušanje stranaka o promjenjenoj kvalifikaciji odnosnoga kažnjivoga djela ne spada med one propise kaznenoga postupnika, kojih povreda ili znmemarenje tvori po točki 3. §. 277. k. p. ništenost. (Rješ. kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 29. siečnja 1894. br. 4.282. „Mješecnik“ XXII str. 101.).

2. Osuda, koja osudjuje optuženika radi zločinstva kradje na temelju predloga državnog odvjetnika, glasećega samo na zločinstvo dioničtva kradje, ne prekoračuje optužbu te nije ništena, jer je takova osuda promienila samo kvalifikaciju kažnjivog djela, uzav za podlogu isti, a ne drugi učin. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 16. listopada 1875. br. 9.542. M. 185.).

3. Ne prekoračuje optužbu presudni sud, koji na optužbu radi zločinstva težke tjelesne ozlede, osnivajuću se na točku a) §-a 155. k. z. izriče presudu po obrazloženju koje ne zaključuje — kao što tužitelj — na nakanu, predviđenu u §. 152. k. z. obzirom na orudje i na način, kojim je ozleđa prouzročena, već iz drugih okolnosti. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. prosinca 1875. br. 6.189. M. 91.).

§. 257. Ako se optuženik pri glavnoj razprav okrivljuje još kojim drugim činom, osim onoga, po radi kojega je optužen, moći će sud, ako isti ureda radi progoniti valja, protegnuti razpravu i osudu na predlog državnoga odvjetnika i tim činom oštećene osobe i na ovaj čin, u drugih slučajevih pak samo na zahtjevanje onoga, koj je ovlašten podići tužbu privatnu.

4. Nije prekoracjenje optužbe, ako je državni odvjetnik čin, koji je u optužbi označio kao zločinstvo prevare, na glavnoj razpravi kvalificirao samo kao prekršaj pronevjerenja, a presudni sud ipak proglasio optuženika radi istoga čina krivim zločinstva prevare, jer po §-u 256. (§. 267. austr. kaz. post.) vezan je presudni sud na predlog optužbe samo u toliko, što ne smije optuženika krivim proglasiti čina, na koj nije optužba niti izyorno upravljena niti tečajem razprave protegnuta bila; dok pako događaji, koji su služili optužbi za temelj, još obstoje, odnosno dok nisu obezkriepljeni, ne ima govora o prekoracjenju ili preinaci optužbe. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 14. ožujka 1877. br. 11.908. M. 146).

5. I kod iznovične glavne razprave, koja je urečena usljed osude kascionalnoga suda, kojom je prijašnja glavna razprava ukinuta bila, prosto je državnomu odvjetniku svoju optužbu modificirati i presudnomu sudu izreći osudu, držeći se načela §-a 156. k. p., a da nije vezan na oznaku čina, sadržanu u optužbi. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 11. studena 1881. br. 7.794. M. 380).

6. Ako sud scieni, da učini, na kojih se osniva optužba, sami po sebi ili u svezi s okolnosti, koje se pokažu istom prigodom glavne razprave, sačinjavaju koje drugo kažnjivo djelo, nego ono, koje je u optužbi označeno, ne ima optuženika odriješiti od optužbe glede upitnog kažnjivog čina, na koj ona glasi, već ima optuženika na prosto krivim proglasiti kažnjivog čina, za koj drži, da ga je optuženik počinio. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 1. lipnja 1883. br. 4.593. M. 556).

7. Ne treba saslušati stranke u svakom slučaju, kada presudni sud hoće da promeni s pravnog gledišta kvalifikaciju čina, jer to nije propisano pod inakom nišetnosti niti u §. 256., niti 277. k. p. (§. 262. i 281. austr. kaz. post.). Poziv, sadržan u točki 8. §. 277. k. p. (§. 281. austr. kaz. post.) na §. 256. (§. 262. austr. kaz. post.) upozoruje sam, do koje granice se ovo pravo protezati može, da se ne vriedja propis §. 261. k. p. (§. 267. austr. k. p.). (Rješ. kas. sud. u Beču od 25. svibnja 1878. br. 13.458).

§. 257. l. a) Pod „okrivljenjem“ razumieva se, neodvisno od preduvjeta §. 39. k. p., da izbije na površinu činjenica, iz koje proizlazi sumnja proti optuženiku, da je počinio kažnjivo djelo, koje nije povučeno u optužbu. Ovakovu činjenicu može sačinjavati i osuda inozemnoga suda (§. 36. k. z.) proti ovozemcu.

b) Sa ovim „drugim činom“ baviti će se sud istom nakon predloga tužiteljeva (tim činom oštećene osobe). Uredovna dužnost suda nije upozoriti na to.

c) No može se smatrati priuzdržajem muče samostalnoga progona toga drugoga čina propust staviti predlog. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 10. lipnja 1887. br. 3.193. M. 1069.).

2. Priuzdržaj, naveden u trećoj alineji §. 257. k. p. treba ne samo stranka, koja kao tužitelj sudjeluje u razpravi, nego i svaki prisutni treći (dakle i svjedok), kojemu iz tog kasnije pridošlog kažnjivog djela izvire pravo podići privatnu tužbu. Uredovna je dužnost sudca podučiti ga o tom. Plen. rješ. kasac. sudišta u Beču od 29. svibnja 1891. M. 1.450).

3. Naknadni progon objedne točke, glede koje je državni odvjetnik

Potriebno će bit, da optuženik na to privoli, samo onda, kad bi ga pri odsudi poradi toga čina, zapasti mogla kazan strožija od one, koja bi se upraviti imala na djelo kažnjivo, kakovo je u optužnici na-vedeno.

U takovu slučaju ako optuženik ne će da privoli na to, da se sud odmah izreče ili ako se sud ne može izreći poradi toga, što je potriebno brižljivije pripraviti se, ili što sud nije nadležan suditi o kažnjivu djelu, koje je pridošlo, stegnut će se osuda na predmet optužbe i pridržati tužitelju — ako tražio bude — neka samostalno progoni krivca poradi pridošla čina; osim toga slučaja ne će se više progoniti krivac poradi ovoga čina.

Polag okolnosti moći će takodjer sud, ako o pridošlu činu ne bude odmah sudio, prekinuti glavnu razpravu i pridržati novoj glavnoj razpravi, neka se u njoj odluči o svihkolikih djelih kažnjivih, kojima se optuženik okrivljuje.

U jednom i u drugom slučaju imat će tužitelj za tri dana (§§. 24. i 34.) učiniti svoje predloge o tom, da se povede zakoniti postupak.

(Sravni §. 283. austr. kaz. post.).

propustio priuzdržaj, propisan u §. 257. k. p. dopustiv je samo onda, kada postoje materijalni uvjeti za obnovu kaznenoga postupka po §. 292. k. p. (Rješitba kas. sudišta u Beču od 26. veljače 1891. br. 10.419. M. 1.414.).

4. Pravno je dopustivo, a može biti prema stanju stvari i potrebno, da se optužba proti A. protegne na stanoviti delikt, radi kojega je B. u istoj razpravi optužen, samo za slučaj, ako se sud nebi uvjerio o krivnji B-ovoj (eventualna optužba). (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. veljače 1893. br. 14.899. ex 1892. M. 1.760)

5. Državno odvjetništvo može protegnuti optužbu na novi čin i u konačnom svom predlogu na glavnoj razpravi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. veljače 1880. br. 14.567. M. 229).

6. Državni odvjetnik ne može pako potegnuti optužbu a niti može sud protegnuti glavnu razpravu na one čine, kojih je optuženi već okrivljen bio, ali u pogledu kojih je izrečena bila odluka obustavna ili glede kojih nije druga molba usljed po optuženiku uložena prigovora na optužbu pristala, ili napokon na one čine, u pogledu kojih je bilo jednom jur odlučeno, da imaju biti predmetom posebne razprave. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 13. lipnja 1878. br. 1.026. i od 20. veljače 1885. br. 11.096)

7. Privatni tužitelj, kojega je na glavnoj razpravi optuženik uvriedio u poštenju, može takodjer samo u trodnevnom roku, propisanom u §-u 257. (§-u 263. austr. k. p.) proti optuženiku tužbu radi prekršaja uvriede poštenja predati. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. studena 1883. br. 5.136. M. 583.).

§. 258. Ako proti obtuženiku izrečena bude kaznena osuda, ne će njezinoj ovršbi smetat okolnost, što je još pridržano progonit ga poradi kojega drugoga djela kažnjivoga. Samo onda, ako je za ovo djelo ustanovljena kazna smrti, čekat će se s izvršbom osude, stvorene po §. 257. dokle se o ovom djelu ne odluči.

Ako se tužitelj posluži priuzdržanjem, pomenu- tim u §. 257. moći će sud narediti, neka se pričekat s izvršbom osude, stvorene uz taj priuzdržaj, do onda, dok se ne odluči o novoj obtužbi. U ovom slučaju postupat će se s jednom i drugom osudom u pogledu pravnih liekova tako, kano da su stvorene u isto doba.

(Sravni §. 264. austr. kaz. post.).

§. 259. Kad se pronadje, da je obtuženik, proti komu je jurve izrečena kaznena osuda, krivac još drugoga djela kažnjivoga, počinjena prije, nego što se je izrekla ona osuda kaznena, imat će se pri odmjerivanju kazni za na novo pridošli čin kažnjivi primjeren obzir uzeti na kaznu dosudjenu krivcu presudom prijašnjom tako, da se ne će moć prekoračiti nikad najveća kazna odredjena u zakonu za težje kažnjivo djelo.

(Sravni §. 265. austr. kaz. post.).

§ 260. Kad presuda glasi na globu novčanu, opredielit će se ujedno i kazna zatvora, koja će ju zamieniti, ako se globa utjerati ne uzmogne.

(Sravni §. 266. austr. kaz. postup.).

---

§ 259. I. Izrečenju smrtno kazni ne smeta, što je obtuženi pretrpio bio kazna slobode radi delikta, koji je konkurirao sa zločinstvom, na koje je udarena kazna smrti. (Rješ. kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 24. studena 1896. broj 3.749. „Mjesečnik“ XXIII. str. 236).

2. Načelo §. 269. k. p. može imati posljedicom, da se ne smije u novoj osudi odmjeriti kazna. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. lipnja 1891. br. 5.275. M. 1.438.).

§ 260. I za slučaj, kada je po zakonu zapriečena kazna zatvora kumulativno sa kaznom globe, ima se u osudi ustanoviti i kazna zatvora, koja će globu zamieniti, ako se (va utjerati mogla ne bi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 15. svibnja 1880. br. 1.050).

§. 261. Sud imat će se držati predloga tužiteljevih samo u toliko, što ne će moći optuženika proglasiti krivcem takova čina, proti kojemu optužba niti je s početka bila naperena, niti protegla se kašnje tečajem glavne razprave.

(Sravni §. 267. austr. kaz. post.).

§. 261. 1. Načelo izraženo u §. 261. k. p. ne prieči sudcu, da ustanovi i kod stvaranja osude upotrijebi koje obilježje delikta, kojega optužba nije spomenula, (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 14 travnja 1888. broj 650. M. 1.141.).

2. Načelo izraženo u §. 261. k. p. (§. 267. austr. k. p.) ne prieči, da upotrijebe kao dokazni momenat za optužbu i one činjenice, na koje se optužba ne proteže [Rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. srpnja 1892. broj 6.419. M. 1.548].

3. Na temelju optužbe, koja od dviju ozleda, zadanih u istoj tučnjavi ozledjeniku, je nu upisuje u grieh izključivo A, a drugu izključivo B, može sud, a da time ne povriedi načelo izraženo u §. 261. k. p. (§. 267. austr. k. p.), proglasiti A. krivim obih ozleda. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. travnja 1894. br. 1.694. M. 1.739).

4. Nije prekoračenje optužbe, kada presudni sud kvalificira čin, na koj optužba glasi, kao zločinstvo kradje u društvu izvedeno, ako je državni odvjetnik od ove kvalifikacije u konačnom svom predlogu na glavnoj razpravi odustao. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 7. studena 1876. br. 5.929. M. 129.).

5. Nije prekoračenje optužbe, kada državno odvjetništvo optuženika iza dva čina, koja je poduzeo proti jednoj osobi, radi zločinstva pokušanog umorstva, a presudni sud kvalificira jedan čin kao zločinstvo pokušanog umorstva, a drugi kao zločinstvo teške tjelesne ozlede. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. kolovoza 1880. br. 6.037. M. 277)

6. Nije prekoračenje optužbe, kada je državno odvjetništvo optužbu svoju kod konačnog svog predloga na glavnoj razpravi na toliko promienilo, što je čin, koji je u optužbi svojoj označilo za tešku tjelesnu ozledu, kvalificiralo samo kao prekoračenje pravedne obrane, a presudni sud unatoč tomu ipak proglasio osudom optuženika radi istog krivim zločinstva teške tjelesne ozlede. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 21. stud. 1879. br. 9.622 M. 212).

7. Ne prekoračuje se optužba:

a) kada se u osudi zločinstvo kradje kvalificira kao učinjeno u društvu, premda je kr. državno odvjetništvo od ove kvalifikacije u konačnom svojem predlogu odustalo (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 7. studena 1876. M. 129.);

b) ako presudni sud na optužbu državnog odvjetništva radi zločinstva prevare, počinjenoga prividnim ustupom u svrhu da se ovrha osujeti, proti predlogu državnoga odvjetništva proglasi ustupom pokritu tražbinu izmišljenom (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. prosinca 1881. M. 400);

c) ako presudni sud na optužbu radi prestapka krive temelji svoju osudu na jednu od točaka a—g druge stavke §-a 486 kaz. zak., na koje optužba ne glasi (Rješ. kas. sudišta u Beču od 20. veljače 1880. M. 229);

d) ako presudni sud na optužbu, osnivajuću se na §. 155. sl. a) k. z. ne izvadja nasanu na tešku povriedu, predviđenu u §. 152. kaz. zak. — kao što optužba — iz naravi orudja i načina, kojim je ozleda nanešena, već iz inih okolnosti (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. prosinca 1875. M. 91.);

e) ako presudni sud na optužbu, glaseću samo na zločinstvo pokušanog umorstva, osudom isti čin kvalificira kao zločinstvo pokušanog umorstva i teške tjelesne ozlede. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. kolovoza 1880. M. 277.);

8. Proglas i odpravak odsude.

§. 262. Odmah po učinjenu zaključku suda imat će se opet dovesti ili pozvati optuženik, i u javnoj sjednici proglasit će predsjednik osudu skupa s bitnim razlozi njezinimi, pročitavši ujedno i upravljene zakonske ustanove. Podučit će predsjednik optuženika ujedno i o pravnih liekovih, kojimi se poslužiti može.

(Sravni §. 268. austr. kaz. post.).

f) ako presudni sud izreče osudu po prvobitnoj optužbi na zločinstvo prevare, premda je državno odvjetništvo tačajem razprave odustalo od optužbe radi istog zločinstva te predložilo, da se optuženik krivim proglašiti prekršaja prevare (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. ožujka 1877. M. 146.);

g) ako presudni sud izreče osudu po prvobitnoj optužbi, glasećoj na zločinstvo, premda je optužba isti čin na glavnoj razpravi u konačnom svom predlogu kvalificirala samo kao prestupak §. 335. k. z. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 22. studena 1879. M. 212).

8 Radi pokušana kažnjiva djela pod optužbu stavljeni može se bez povrieđe ustanove §. 261. (§. 267. austr. kaz. post.) osuditi radi izvedenog istog kažnjivog čina. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 21. svibnja 1886. br. 11.659. M. 717.).

9. Koji je optužen radi sukrivnje, može se bez povrieđe tužbovnog načela osuditi kao neposredni počinitelj. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. rujna 1875. br. 5.753).

10. Prekoračuje se pako optužba, ako se na glavnoj razpravi, povedenoj na optužbu radi stanovite krive viesti, sadržane u članku kojeg tiskopisa, proglašiti optuženik krivim razprostranjivanja krive viesti radi druge po njem utvrđjene neistinite okolnosti, sadržane u istom članku, ali koja nije bila predmetom optužbe. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 7. veljače 1880. M. 222).

11. Identičnost kažnjivog čina ne prestaje time, što nadodju ili otpadaju momenti oni, koji ustanovljuju specijalno juridični značaj slučaja, ali se ne tiču jezgre kažnjivog čina. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 3. rujna 1880. M. 272. i od 20. listopada 1883. M. 577.).

12. Predmet je optužbe stanoviti konkretni učin, a ne stanovita kvalifikacija čina. Sudac ima s toga samo dotični učin prosuditi uvažanjem svih okolnosti, koje ga prate i po svih pravnih gledištih i konačno kvalificirati ga po onoj zakonskoj ustanovi, koja se po pravom zakonskom tumačenju na isti uporabiti daje, a nije primoran držati se u tom pogledu pravnog mnijenja državnog odvjetništva. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. veljače 1882. M. 424).

13. I u slučaju obnove postupka, dozvoljene po §-u 297. točke 3. (§. 356. točke 3. austr. kaz. post.) može presudni sud suditi opet radi prestupka ili prekršaja, radi kojeg je optuženik već osudjen bio. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 24. veljače 1882. M. 424).

§. 262. Proglašenju razloga osude jeste svrha, da strankam olahkoti predhodno prosuditi, da li bi prijavile koji pravni liek, dočim se izvedenje žalbe ništovne imade baviti sa pismeno sastavljenom osudom. Za to je i početak roka za prijavu ništovne žalbe stavljen u vrijeme proglašenja osude (§. 280. k. p.), a početak roka za izvedenje žalbe u vrijeme dostave osude (§. 281. k. p.) Rješ. kasac. sudišta u Beču od 21. veljače 1888. br. 10.733. ex 1887.).

§. 263. Ako optuženik ne dodje na proglašenje osude, moći će predsjednik učiniti, da se dovede u tu svrhu, ili pak narediti, da mu ili osudu obznani ustmeno sudac, izaslan za taj posao, ili da mu ista u prepisu bude dostavljena.

(Sravni §. 269. austr. kaz. post.).

§. 264. Svaka osuda imat će se za tri dana, kojega se proglasi izdati pismeno i podpisat će ju predsjednik i perovodja.

Odpravak osude treba da sadržaje:

1. naznaku suda i imena pritornih članova suda, kao i ime državnoga odvjetnika (privatnoga tužitelja) i privatnoga učestnika;

2. ime i prezime, a tako i ono ime, pod kojim je inače još poznat optuženik, njegovu dobu, stališ, zanat ili zanimanje njegovo; osim toga ime branitelja mu;

3. dan odredbe, kojom se je naredila bila glavna razprava, i bitni sadržaj optužnice;

§. 264. 1. U razlozih osude valja pod inakom ništetnosti navesti i obrazložiti učine, koji su presudnomu sudu služili podlogom zakonskih obilježba kod ustanovljenja kažnjivog djela, radi kojeg je optuženik krivim pronađen. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 8. studena 1875. broj 10.336. M. 86).

2. Razlog je ništovni, ako sudbena izreka u odlučnih okolnostih nije obrazložena. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. srpnja 1876. broj 5.123. M. 121.).

3. U samoj osudi mora biti označen čin, kojega je optuženik krivim pronađen, te nije dovoljno, da je isti samo u razlozih osude naveden. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 5. travnja 1876. br. 56. M. 111).

4. Same pogriješke pisanja i računa te izpravke, koji se ne tiču točaka, spomenutih u §. 251. pod 1. i 3. k. p. vlastan je sud izpraviti i nakon izrečene osude; svi drugi izostavci i izpravci u osudi ne mogu se više izpravljati. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. svibnja 1881. br. 2.454. M. 334.).

5. Kod kažnjivih djela, koja su počinjena riečmi (zločinstvo uvriede Veličanstva), ne može se obrazložiti zla nakana u presudi time „da leži u samom činu“, već valja zato navesti temeljitih razloga pominim uvaženjem dosadanjeg vladanja i mišljenja optuženika kao i saveza u kojem su izuštene rieči, tvoreće inkrimirano kažnjivo djelo. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 20. ožujka 1883. br. 3.094. M. 523.).

6. Ono, što je sveobće poznato (notorno), ne ima se dokazati, ali zato imadu se ipak navesti i rješitbenih razlozih odnosno činjenice, koje sud notornimi smatra. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. ožujka 1885. broj 13.386. M. 765.).

7. Nije udovoljeno ustanovi točke 7. §. 264. (§. 270. austr.) kaz. post. golim nabranjem činjenica, služećih za podlogu osudi; u rješitbenih razlozih imadu biti navedeni i dokazi, na kojih sudac svoje pravno uvje-

4. dan glavne razprave i izrečene osude;

5. konačne predloge tužitelja i privatnoga učestnika;

6. presudu suda o pitanju krivnje i to u slučaju osude kaznene sa svimi točkama, navedenimi u §. 251.; napokon

7. razloge riešitbene. U ovih imat će se u kratko, nu podpuno jasno i izrazito razložiti, koje učine i iz kojih razloga smatrao je sud kano dokazane, ili kao nedokazane; koji su ga razlozi vodili pri riešavanju pravnih pitanja i pri uklonjivanju doprinešenih prigovora, a u slučaju, ako je obtuženika osudio, kakovih je našao okolnosti otegoćujućih i olakoćujućih. Pri osudi oprostnoj naznačit će razlozi riešitbeni napose jasno, s kojega od razloga, navedenih u §. 250. obnašlo je sudište oprostiti obtuženika.

Pogriješke pisanja i računa, nadalje takove nedostake u obliku i izostavke, koji se ne tiču točaka, napomenutih u §. 251. br. 1. i 3., imat će sud popraviti u svako doba, nu svakako pošto najprije stranke sasluša.

Proti odbitu predlogu, koj na to smjera, ne će biti pravoga lieka. Zaključen popravak dodat će se

renje temelji. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 4. travnja 1877. br. 10.619. i od 14. lipnja 1879. br. 3.714).

8. Ako se i ne može izvoditi iz zakona, da je sud dužan uvijek navesti sadržaj izkaza svjedoka u razlozih osude, to je ipak nedvojbeno, da nije dovoljno, da se sudac, — kada crpi pravno uvjerenje svoje samo iz stanovitih po svjedocih izkazanih okolnosti — jednostavno pozove na imena odnosnih svjedoka, a da podjedno ne navede i one konkretne okolnosti, koje su svjedoci potvrdili; pače ovaj propust ima se smatrati kao da manjkaju posvema rješitbeni razlozi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 12. travnja 1882. br. 3.781).

9. Nije bezuvjetno obvezan sud, da se u razlozih osude izjavi napose o svakoj pojedinoj okolnosti, koja je budi za uglavljenje okrivljenika, budi za njegovu obranu na glavnoj razpravi napomenuta bila (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. listopada 1879. br. 6.997).

10. Povriedjen je zakon, ali nije počinjena ništetnost, ako sud u obrazloženju svoje osude ne navede razloge i pretpostave one, na kojih je temeljio svoju izreku u pogledu kojeg pravnog pitanja. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 16. listopada 1880. br. 12.609. i od 10. svibnja 1880. br. 1.793).

11. U koliko se ne radi o pisarskih pogriješkah ili inih izostavkih izrazito navedenih u §. 264. (270. austr.) kaz. post., ne može se osuda preinaciti ni izpraviti niti privoljenjem stranaka. Izjava stranaka unapried učinjena, da se odriču prava napadati izpravke osude, jest bezkriepostna. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 2. svibnja 1885. br. 2.452. M. 334).

osudi na rubu, i primetnut će se svimkolikim odpravkom.

(Srvani §. 270. austr. kaz. post.).

§. 264. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od god. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

(O kružnica kr. banskoga stola od 4. rujna 1872. broj 6720., glede ubavješćivanja stanovitih oblasti ob osudah, donešenih proti ovozemnim pripadnikom radi zločinstva, počinjenih u Turskoj, Ur. sbir. br. 328)

Po glasu ubaviesti, prispjele kr. ugarskom ministru predsjedniku preko zajedničkoga ministarstva izvanjskih poslova, dogodilo se je i u novije doba, da su se hrvatsko-ugarski podanici, koji bjehu radi zločinstva osudjeni od turskih oblasti, nu na temelju postojećih međunarodnih ugovora predani ovozemskim sudovom radi izvršenja kazni ili neposredne povedbe parnice, — bivši ovdje bud radi manjkava postupka turskih oblasti, bud pako radi pomanjkanja dokaza oprošteni — za kratko vrijeme opet pokazali u području turske države na mjestu počinjena zločina, ili u blizini takova, što s jedne strane vriedja samoćut turskih oblasti, s druge pako strane otegoćuje u mnogih slučajevima položaj ondašnjih austrijsko-ugarskih konzulata.

Da se pomenute nepodobštine unapredak uklone, upućuju se sve banskomu stolu podčinjene sudbene oblasti, naredbi visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 24. kolovoza 1872. br. 1.393 odgovorno, da od syake osude izrečene po sudovih u podobnih slučajevih, glasila osuda na obsudjenje, odriešbu s pomanjkanja dokaza ili na izrieku nekrivosti dotičnika, jedan prepis dostavi onomu austro-ugarskomu konzulatu, koj je kod odpreme posredovao, drugi pako prepis predsjednićtvu kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, kod kojega se putni listovi za inozemstvo izdaju.

(D o d a t a k okružnici kr. banskog stola od 4. rujna 1872. br. 6.720 glede obavješćivanja stanovitih oblasti ob osudah, donešenih proti ovozemnim pripadnikom radi zločinstva, počinjenih u Turskoj.)

Okružnica kr. banskoga stola od 11. rujna 1872. broj 6.720., kojom se odredjuje, da se u slučajevih kaznenih iztraga proti ovozemnim pripadnikom radi kažnjivih čina, počinjenih u Turskoj, dotičnikom vazda oduzeti imaju putni listovi za inozemstvo.)

Doknadno k visoke kr. zemaljske vlade naredbi od 24. kolovoza 1872. br. 1393., ovostranom okružnicom od 4. rujna 1872: br. 6.720., svim sudbenim oblastim priobćenoj, upućuju se sve

sudbene oblasti, da u slučajevih kaznene iztrage proti ovozemnim pripadnikom radi kažnjivih čina, počinjenih u Turskoj, vazda oduzmu dotičnikom putne listove za inozemstvo, s kojima su u Tursku putovali, te tamo boravili, jer se isti listovi izdaju često na dvie do tri godine, pa bi se dotičnici sa starimi putnim listovi bez znanja ovozemne vlade tamo vratiti mogli, čime bi obezuspješili namjeru, s koje je gorespomenuta naredba izdana — oduzete listove valja onda podnieti sa prepisom dotične osude neposredno, a glede žitelja iz županije sriemske i riečke putem velikih župana županije jedne i druge predsjedničtvu kr. zemalj. vlade, pošto su veliki župani pomenutih županija ovlašteni, da pripadnikom istih županija izdaju putne listove za inozemstvo u ime predsjedništva vlade zemaljske — a tako će se zapriečiti, te se neće izdavati putni listovi osobam takovim sa strane rečenih predstojnika županijskih.

(Naredba kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove i za pravosudje, od 4. svibnja 1891. broj 2.046. glede obavješćivanja političkih oblasti o kaznenih osudah. Ur. sbir. br. 390.)

§. 1. Političke oblasti imadu se obavjestiti o svakoj osudi radi zločinstva i prestupka, ter radi prekršaja suprot sigurnosti vlastništva, suprot javnom miru i redu, suprot javnim ustanovam i naredbam, spadajućim na obću sigurnost, zatim radi prekršaja, koji povredjuju ili pogibelji izrgavaju sigurnost tjelesnu, napokon radi prekršaja suprot javnoj čudorednosti.

Ob osudah radi ostalih prekršaja imadu se političke oblasti obavjestiti samo onda, ako je kazan pravomoćno odmjerenana najmanje na 6 mjeseci.

§. 2. Ob osudah, navedenih u §. 1., imadu se političke oblasti obavjestiti pod osobnom odgovornošću predstojnika suda, čim zadobiju pravnu moć.

§. 3. Obavjestiti se imade politička oblast prebivališta osudjenikova i to, ako je zadnje prebivalište osudjenikovo bilo u gradu, gradsko poglavarstvo, inače kr. kotarska oblast.

§. 4. Obavješćivanje imade se obaviti tako, da se točno izpuni za svakog osudjenika priležeća osobna izvjestnica, pak da se bez svakog dopisa ili popratnje odašalje gradskomu poglavarstvu, odnosno kr. kotarskoj oblasti. (§. 3.)

§. 5. Gradska poglavarstva i kr. kotarske oblasti imadu prispjele im osobne izvjestnice leksikografički slagati.

§. 6. Ako osudjenik nije zavičajnik grada ili občine, u kojoj je zadnje vrijeme prebivao, imati će gradsko poglavarstvo, odnosno kr. kotarska oblast, čim joj prispije osobna izvjestnica, odaslati ju zavičajnoj oblasti osudjenika, a sebi pridržati prepis.

§. 7. Svaki slučaj, u kojem se sudovi nebi točno držali ove naredbe, imati će političke oblasti prijaviti neposredno kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje.

§. 8. Tiskanice ob osobnih izvjestnicah (§. 4.) Dobivati će sudovi i političke oblasti od kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosudje.

§. 9. §. 7. naredbe ministarstva pravosudja od 5. ožujka 1853. (br. 44. d. z. l. od god. 1853.) stavlja se izvan krieposti.

§. 10. Ova naredba stupa u kriepost 1. lipnja 1891.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 23. kolovoza 1891. br. 8.884., glede dostavljanja izvjestnica osudjenika kr. povjereničtvu sjegurnosti u Zemunu. Ur. sbir. br. 399.)

Pošto je kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, s obzira na to, što kr. povjereničtvo sigurnosti u Zemunu obavlja sve redarstvene agende za područje grada Zemuna, naredbom svojom od 14. srpnja 1891. br. 29.025. odredila, da pomenuto kr. povjereničtvo sigurnosti kod sebe leksikografički slagati imade osobne izvjestnice osudjenika prema propisu §. 5. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove i za pravosudje, od 4. svibnja 1891. br. 2.046. (sbornika br. 29. god. 1891., svezak IV. br. 390. uredovne sbirke naredaba pravosudne struke) i pošto je s toga podjedno odredila, da sve političke oblasti stizavajuće im izvjestnice o zavičajnicih grada Zemuna odašiljati imadu neposrednom pomenutomu kr. povjereničtvu sjegurnosti, to je i kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, odrediti obnašla, da takodjer sve kr. sudbene oblasti izvjestnice osudjenika, koji su zadnje svoje boravište imali u području grada Zemuna, neposredno kr. povjereničtvu sjegurnosti u Zemunu pripošiljati im du.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 26. rujna 1892. br. 11.494., da se pravomoćna sudbena rješenja u slučajevih prekršaja i prestupaka proti obranbenom zakonu imadu priobćivat nadležnim upravnim oblastim. (Ur. sbir. br. 443.)

Radi provedbe §. 70. I. diela naputka k. zak. čl. VI. 1889. zajedničkoga ugar. hrv. sabora ob obranbenoj sili, po kojem u savezu sa §. 68. istoga zakona imade nadležna upravna oblast upravit kaznene ustanove alineje prve §. 44. obranbenoga zakona, ako okrivljenik u slučajevih prestupaka i prekršaja proti istomu zakonu, koji su ustupljeni kr. sudovom na postupak, ne bude po ovih pronadjen krivim, nalaže se kr. sudbenim stolovom i kotarskim sudovom, da pravomoćne osude u takovih slučajevih izrečene, bilo određujuće, bilo osudjujuće, kao i obustavna rješenja u prepisu priobće dotičnoj kr. kotarskoj oblasti odnosno gradskom poglavarstvu, od kojih im je stigla kaznena prijava.

Vidi naredbu kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 7. listopada 1878. broj 4.608 u pogledu kaznenih osuda, izrečenih proti osobam, podređenim kr. zem. vladnom odjelu za bogoštovlje i nastavu (ur. sbir. broj 47.), otisnutu kod §. 76. k. p.

§. 265. Kad sud obsudi koga na smrt, ima odmah po savtorenoj osudi smrtnoj, pridruživ si državnoga odvjetnika, posavjetovati se, da li je obsudjenik vriedan pomilovanja ili nije, i koja bi kazna u prvom slučaju primjerena bila umjesto kazni na smrt. Stoprarn pošto i glede toga bude satvorena odluka, ima se osuda proglasiti s tim dodatkom, da se ona predložiti mora vladaocu. Nego ima se obtuženik podučiti, da mu je i žalba ništovna dopuštena proti takovoj osudi. Zatim ima sud osudu smrtnu ujedno s gori pomenutim mnijenjem, sa svimi ostalimi predhodnimi spisi, a u slučaju, ako je proti toj osudi i žalba ništovna uložena, podjedno i s tom žalbom ništovnom poslati stolu sedmorice.

Ako je smrtna kazna izrečena proti više osoba, treba u osudi ustanoviti takodjer red, po kojem se obsudjenici imadu pogubiti.

(Sravni §. 339. i 341. austr. kaz. post.).

(Naredba bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 6. svibnja 1881. br. 3.473., upravljena na sva predsjedništva kr. sudb. stolova, kojom se odredjuje što pospješnije rješavanje važnijih kaznenih parnica i podnašanje izvješća o donešenih smrtnih osudah. (Ur. sbir. br. 44.)

Opazio sam, da se kaznene parnice, tičuće se zločinstva, a imenito zločinstva težkih, kojim zakon prieti kaznom smrti, ne rješavanju onom brzinom, koju iziskuje interes pravosudja, ter propisuje i omogućuje kazneni postupnik od 17. svibnja 1875.

Pozivaju se s toga predsjedništva kr. sudbenih stolova, neka svom strogošću nad tim bdiju, da se u kaznenih iztragah, naročito onih, tičućih se težkih zločinstva, ureduje s najvećim pspješanjem, a napose da budu glavne razprave odmah, čim obtužnica pravomoćnom postane, razpisane na što kraće roko ve.

Podjedno pako obnašao sam odrediti, da imadu predsjedništva sudbenih stolova o svakoj izrečenoj kazni smrti uz naznaku dana i broja osude, podnieti izvješće neposredno kr. vladnomu odjelu za pravosudje, čim budu spisi podnešeni kr. stolu sedmorice, što naravski sa svim mogućim pspjehom mora uzsljediti.

§. 266. Ako sud scienu, da je obsudjenik u slučajevih, gdje se ne radi o kazni smrtnoj, vriedan takova ublažaja kazni, koj nadilazi granice one moći, koja mu je u §. 254. podieljena, imat će istina izreći osudu polag povlastica svojih, nego podjedno, pridruživ si državnoga odvjetnika, sačiniti odluku i o tom, kakov bi se dalji predlog na ublaženje učiniti imao višim vlastim sudbenim.

Zatim osuda, po zakonu satvorena, ima se proglasiti i na pismu izdati, a po tom s mnienjem suda i sa svimi spisi ureda radi, a ako je možda i priziv uložen, ujedno i s tim prizivom podneti banskomu stolu, odnosno, ako je ništovna žalba predana proti osudi, stolu sedmorice.

9. Vodjenje napisnika.

§. 267. O glavnoj razpravi imat će se pod inakom ništetnosti voditi napisnik, koj će podpisati predsjednik i perovodja. U napisniku treba da su sadržana imena svih pritornih članova suda, stranaka i njihovih zastupnika, da su posvjedočene sve bitne formalnosti postupka, imenito da je navedeno, koji su svjedoci i vještaci saslušani, i koji spisi pročitani; da li su svjedoci i vještaci zaprisegnuti bili, ili s kojih razloga nije bilo zaprisizanja; napokon da su napomenuti svi predlozi stranaka i odluke, što ih je o istih predlozih izdao predsjednik ili sud. Prosto je strankam zahtijevati, da se pojedine točke, smje-

§. 267. 1. Zahtjev stranke, da se brzopisno (stenografično) pobilježe sva kazivanja i govori, smatra se samo onda, da je „za dobe“ stavljen, ako mu se može udovoljiti, a da se ne odgadja glavna razprava. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 12. travnja 1888. br. 1.001).

2. Nije ništetnost, ako pojedine izjave stranaka u napisniku o glavnoj razpravi vidljive nisu. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 5. studena 1877. broj 8.890).

3. Uzkrata zahtieva stranaka, da se uvrste u napisnik glavne razprave pojedine stanovite okolnosti, može biti samo onda predmet žalbe ništovne, kada je ta uzkrata izrečena zaključkom suda. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 22. rujna 1884. br. 6.160).

4. Naknadno nadopunjenje ili izpravak ubilježbâ u napisniku glavne razprave imade se zatražiti kod predsjedotelja glavne razprave. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. prosinca 1881. br. 7.442).

rajuće na obranu prava njihovih, ustanove u napisniku.

Gdje je do toga stalo, da se rieči točno ustanove, imat će predsjednik, ako uztraži stranka koja, narediti, da se pročitaju odmah pojedine česti napisnika.

Odgovori obtuženika i kazivanja svjedoka ili vještaka napomenut će se onda samo, ako sadržavaju različenosti, promjena ili dodataka glede kazivanja, stavljenih u spise, ili ako su se svjedoci ili vještaci u javnoj sjednici prvi put saslušali.

Ako predsjednik ili sud scieni, da je umjestno, moći će narediti, da se brzopisno (stenografično) pobilježe sva kazivanja i govori; to će se učiniti svakiput, kada stranka za dobe to uztraži i predbježno troškove namiri. Brzopisna bilježenja preniet će se ipak za četrdeset i osam ura u pismena obična, predložit predsjedniku ili sudcu, kojega on u tu svrhu odredi, da ih prosudi, i priklopit će se napisniku.

U ostalom ostaje prosto strankam, zagledati u završen napisnik i njegove priloge i uzeti si prepis.

(Sravni §. 271. austr. kaz. post.).

§. 268. O viećanjih i glasovanjih za vrieme i na svršetku glavne razprave, sačinit će se poseban napisnik u slučajevih, kada se sud povuče u viećnicu, da izreče zaključak.

10. Odgoda glavne razprave.

§. 269. Glavnu razpravu, pošto je jedanput započela, moći je prekinuti samo u toliko, u koliko se to predsjedniku potriebno uzvidi radi odmora osoba, pri tom učestvujućih ili, u koliko potriebno bude za to, da se bezodvlačno pribave koja dokazna sredstva; glavna razprava moći će se po razboru suda u silnih slučajevih nastaviti nedjeljom ili praznikom.

(Sravni §. 273. austr. kaz. post.).

§. 270. Ako branitelj, premda kao što treba pozvan, ne dodje na glavnu razpravu, ili ako se udalji prije, nego se ista dovrši, ili ako nastane slučaj, naveden u §. 257. stavka 2., i ako nije moguće drugoga branitelja u obće, ili barem ne bez uštrba za obranu optuženika postaviti, odgodit će se razprava. Troškove za imenovanje drugoga branitelja i za odgodu nosit će branitelj krivac.

(Srvani §. 274. austr. kaz. post.).

§. 271. Ako tečajem glavne razprave oboli optuženik tako, da ne bude mogao više u razpravi biti, pak ako ne privoli sam, da se razprava nastavi bez njega, i da se pročita njegovo u iztragi dato očitovanje, imat će se razprava odgoditi.

(Srvani §. 275. austr. kaz. post.).

§. 272. Može se odrediti po rzsudi suda, da se glavna razprava odgodi i onda, kad sud obnadje s kojega mu drago povoda narediti, da se predbježno povedu novi još izvidi ili čini iztražni ili da se dobave nova dokazala, ili ako radi izvanjskih zaprieka potriebito ili svrsi shodno bude, odgoditi za koje vrijeme razpravu.

(Srvani §. 276. austr. kaz. post.).

11. Dogodjaji uzgredni.

§. 273. Ako se iz glavne razprave pokaže sa vjerojatnošću, da je koj svjedok hotomice krivo svjedočio, moći će predsjednik odrediti, da se o njegovu očitovanju sačini napisnik i, pošto se isti pročita i

§. 273. 1. Ako svjedok kod glavne razprave krivo svjedoči, ne može ga sakupljeni sud odmah odsuditi. (Rješ. kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 23. kolovoza 1884. br. 2.541., „Mjesečnik“ XI. str. 144., i od 6. prosinca 1885. br. 3.161 „Mjesečnik“ XII str. 42).

2. Optuženi nije vlastan učiniti predlog, da predsjedatelj glavne razprave u ovom §-u njemu podijeljeno pravo vrši, a ne ima pravo žalbe niti onda, ako se je predsjedatelj ovim pravom proti prigovoru njegovom (optuženika) poslužio. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 5. rujna 1879. br. 3.557).

3. Odredbe, učinjene po predsjedatelju glavne razprave po vlasti, podijeljenoj mu nazočnim § om, ne mogu se napatati žalbom ništovnom. (Rješ, kasac. sudišta u Beču od 21. lipnja 1879. br. 2.540).

odobri, da ga svjedok podpiše; predsjednik moći će svjedoka i zatvoriti i doznačit ga sudcu iztražitelju.

(Sravni §. 277. austr. kaz. post.).

§. 274. Ako se tečajem glavne razprave učini u sudnici čin kažnjiv i učinitelj se zateče u samom djelu, moći će sakupljen sud, prekinuv glavnu razpravu ili na koncu iste, odmah suditi ga na predlog za to ovlaštena tužitelja, a tako i pošto izpita obtuženika i svjedoke, ako ih ima,

Pravni liekovi proti takovoj osudi ne imaju moći odgodne.

Ako nije moguće krivca odmah odsuditi, ili ako sud nije nadležan (§. 255.), naredit će predsjednik, da se učinitelj odvede pred sudca iztražitelja.

O takovu događaju sačinīt će se osobiti napisnik.

(Sravni §. 278. austr. kaz. post.).

§. 274. izpravljen je prema zakonu od 6 srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.). Vidi III. članak toga zakona).

§. 275. Ako obtuženik učinu uz glavnu razpravu kakovo djelo kažnjivo, uporabljivat će se sasvim ustanove §. 257.

(Sravni §. 279. austr. kaz. post.).

II. Pravni liekovi proti osudi.

§. 276. Proti osudam sudbenih stolova dopušteni su samo pravni liekovi žalbe ništovne i priziva. Žalba

§. 275. i. U ovom §-u navedeni propis §. 257. (§. 263. austr.) kaz. post. ne ima se uporabiti samo na kažnjiva djela, koja se imadu progoniti ureda radi po javnoj obtužbi, već i na ona, koja su prepuštena progonu privatnoga tužitelja. S toga ima i privatni tužitelj, kojega je obtuženik na glavnoj razpravi uvriedio, predati u trodnevnom roku, propisanom u gornjem §-u, tužbu radi uvriede poštenja. (Plen. rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. studena 1883. br. 583.).

2 Nije ništetnost, ako se obtuženi, koji je svjedoka uvriedio, te koji je zato na glavnoj razpravi po predsjedatelju već ukoren bio, osudi radi iste uvriede na predlog uvriedjenoga radi prekršaja uvriede poštenja. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 5. svibnja 1879. br. 14.417).

§. 276. i. Po naravi svojoj temelji se svaki pravni liek na predpostaviti, da je onaj, na čiju korist je poprmljen, u svojih pravih povriedjen

ništovna upravlja se na stol sedmorice kao sud kasacionalni, a priziv na banski stol.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosuđe, od 13. svibnja 1881. br. 3470, upravljena na banski stol glede postupka s pravnimi liekovi proti osudam sudbenih stolova, kojimi je optuženik mimo optužbe radi zločinstva proglašen krivim prekršaja. Ur. sbir. br. 50.)

Po propisu §. 256. k. p. vlastan je presudni sud nakon dovršena postupka dokaznoga u glavnoj razpravi i pošto je saslušao stranke donieti osudu po svojem pravnom osvjetloženju, nebudući vezan na oznaku čina, sadržana u optužnici.

Usljed toga događja se da presudni sudovi okrivljenika, koj bude pravomoćno optužen radi kakova zločinstva, osude radi prekršaja, premda je državno odvjetništvo i u svojem konačnom predlogu ostalo postojano na stanovištu zauzetom u optužnici.

Proti tako donešenoj osudi prosto stoji obim strankam napadati osudu pravnimi liekovi, uperenimi kako proti pitanju krivnje, tako i proti odmjeri kazni

Kazneni postupnik ustanovljuje u §. 276., da su proti osudam sudbenih stolova dopušteni pravni liekovi žalbe ništovne i priziva. Žalba ništovna upravlja se na stol sedmorice kao sud kasacionalni, a priziv na banski stol

To je pravilo obćenito, ono mora dakle valjati i za onaj slučaj, kada sudbeni stolovi okrivljenika, optužena radi zločinstva proglaše na temelju §. 256. k. p. krivim prekršaja.

Dosljedno tomu mogu se i u takovu slučaju osude sudbenih stolova napadati u pogledu krivnje samo žalbom ništovnom na kr. stol sedmorice, kao sud kasacionalni, a u pogledu kazni prizivom, kojega — u koliko nije spojen sa žalbom ništovnom — rješava banski stol.

Nu kr. vladni odjel za pravosuđe uvjerio se je, da sudbeni stolovi u tom pogledu različito postupaju. Jedni sudbeni stolovi naime podnašaju takove žalbe ništovne proti osudam sudbenih stolova, kojim je optuženik mimo optužbe radi zločinstva proglašen krivim kojega prekršaja, kralj. stolu sedmorice kao sudu kasacionalnomu, dočim drugi sudbeni stolovi takove žalbe

Zato ne može osudjeni uložiti žalbu ništovnu, što nije s njim po svoj strogosti zakona već blaže postupano. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 13. travnja 1883. br. 131. i od 22. travnja 1885. br. 4.178).

2. Pogriješna uporaba otegoćujuće okolnosti, koja ne upliva niti na stavku kaznenu niti na vrst kazni, ne ima se napadati žalbom ništovnom već prizivom. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. listopada 1885. br. 10.516).

3. Izreka suda o privatno-pravnih zahtjevnih nije predmet direktnog napadanja žalbom ništovnom. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 13. veljače 1880. br. 11.913).

ništovne podnašaju banskomu stolu, koj iste rješava, držeć da se svaki pravni liek, prijavljen proti osudi sudbenoga stola, kojom je obtuženik proglašen krivim prekršaja, napadalo se pitanje o krivnji ili o kazni, imade smatrati prizivom, učinjenim po §. 412. do 417. k. p., u koliko nebi izreku o krivnji napadao državni odvjetnik, u kojem da se slučaju žalba ništovna ima predložiti kr. stolu sedmorice. Prema tomu načelu rješava banski stol takove pravne liekove u prekršajnom senatu.

Ovo tumačenje jest krivo, jer se proti osudam sudbenih stolova bez razlike radi kakova su kažnjiva čina donešene, mogu uložiti samo oni pravni liekovi, koji su navedeni u §-ih 276—279. k. p., a ne pravni liek priziva, odredjen po §. 411. do 417. proti osudam kotarskih sudova; ne stoji gornje tumačenje, jer nisu razlozi ništovni izbrojeni u §. 277. k. p., koji se mogu navesti proti osudam sudbenih stolova, istovjetni s razlozi ništovnimi, o kojih govori § 416. k. p., nadalje postupak s pravnimi liekovi proti osudam sudbenih stolova počiva na sasvim drugih načelih, nego li postupak s prizivi u prekršajnom postupku, a napokon ne može se i ne smije se prosudjivati nadležnost višega suda za rješavanje pravnoga lieka obzirom na stranku, koja je podniela pravni liek, što bi bivalo, kad bi se kr. stolu sedmorice poinašale samo one žalbe ništovne proti osudam sudb. stolova, koje bi u navedenu slučaju podnio državni odvjetnik.

Dodaje se još, da bi banski stol u daljoj konsekvenciji svoga postupka mogao po §. 418. k. p. osudu prvoga suda ukinuti i odrediti, da se glavna razprava ponovi na temelju obtužnice, glaseće na zločinstvo i da bi banski stol napokon mogao i odrješiti obtuženika od tužbe radi zločinstva, što mu nikako ne pristoji.

S tih razloga i da se uvede jednolični postupak, poziva se banski stol, neka upiti sve kr. sudbene stolove, da s pravnimi liekovi podnešenimi proti njihovim osudam i u slučaju onom, kad se obtuženik proglasi krivim prekršaja, postupaju izključivo po ustanovah § 276—279. k. p. naročito, da pravni liek žalbe ništovne podnašaju uvijek kr. stolu sedmorice kao sudu kazacionalnom, a pravni liek priziva — u koliko nije spojen sa žalbom ništovnom — banskomu stolu. Podjedno se upozoruje banski stol, da s takovi prizivi imade postupati po §. 289. do 292. k. p. rješavajuć ih u senatih, sastavljenih po propisu druge alineje §. 15. k. p.

Dodaje se, da je ob ovoj naredbi obavješteno i kr. državno nadodvjetništvo i kr. stol sedmorice, koj podpuno dieli mišljenje sa držano u istoj.

§. 277. Žalba ništovna poprimit se može proti osudi oprostnoj jedino na štetu, proti osudjujućoj pak kako na korist, tako i na štetu obtuženika, nego svagda samo poradi kojega od sljedećih razloga ništetnosti:

§. 277. (K točki 1.) I. Ne može obtuženik napadati osudu radi razloga ništetnosti točke 1. §. 277. (§. 281. austr. k. p.) sbog toga, što je na glavnoj razpravi udioničtvovao sudac, koji je u istoj stvari, koja je predmetom glavne razprave, preduzeo čine sudca iztražitelja, u koliko je okolnost ova obtuženiku poznata bila, a on tomu nije prigovorio na samoj glavnoj razpravi. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 15. lipnja 1883. br. 4.102.).

2. Promjene u sastavljanju sudbenog shora, predviđene su već u samom zakonu (§. 14. k. p.); nije stoga opravdan razlog ništetnosti po toč. 1. §. 277. (§. 281. austr.) k. p., što je istom neposredno prije početka glavne razprave opredjeljen bio drugi predsjedatelj. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 21. veljače 1876. br. 11.815.).

3. Kada se odgodjena glavna razprava na drugom za obdržavanje iste ustanovljenem roku ne samo nastavlja, već i iz nova vodi, to nije ništeto, ako se na istu prizovu sudci, koji nisu sudjelovali pri prijašnjoj odgodjenoj glavnoj razpravi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. svibnja 1877. br. 13.418.).

(K točki 2.) I Pismene obavijesti, koje si je državni odvjetnik pribavljao od privatnih osoba, nisu takovi predizvidni spisi, koji se pod inakom ništetnosti na glavnoj razpravi pročitati ne smiju. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. listopada 1883. br. 11.581.).

2. Ako se na glavnoj razpravi pročita zapisnik o preslušanju svjedoka u građanskoj parnici, dakle bez obzira na propis §. 143. k. p., ne može od tada stranka, koja se nije proti tome ogradila, izvoditi ništinu niti točke 2. niti 4 §. 277. k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. ožujka 1887. br. 13.292. M. 1.044.).

(K točki 3.) I. Samo povrieda propisa, sadržanih u §-ih, koji su u ovoj točki §. 277. taksativno navedeni, tvori ništetnost. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 29. prosinca 1879. br. 11.464 M. 215.).

Protuslovni izkaz svjedoka nije razlog, da se svjedok na glavnoj razpravi ne zaprisegne, jer se ustanova §. 161. točke 7. (§. 170. točke 7. austr.) k. p. tiče saslušavanja svjedoka prigodom iztražnog postupka, kako to proizlazi iz predzadnje stavke §. 288. (§. 247. austr.) k. p. (Plen. rješitba kasac. sudišta u Beču od 7. svibnja 1885. br. 2.379. M. 62.).

(K točki 4.) I. Razlog ništetnosti točke 4. predleži, ako sud, kod nastale dvojbe o pravu vlastnosti šume, ne udovolji predlogu branitelja, da se očevidom ustanovi mjesto, na kojem su drva posećena. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 21. svibnja 1875. br. 3.054. M. 69.).

2. Ništovni je razlog točke 4., kada presudni sud predlog obrane, da se saslušaju svjedoci, kojimi bi se samo u korist obtuženika protudokaz voditi imao proti svjedokom, koji ga opterećuju, ne uvaži samo zato, što drži svjedočanstvo ovih potonjih svjedoka dovoljnim za okrivu, a da ne iziće u odnosnom svojem zaključku stanovite razloge, s kojih drži, da svjedoci po obrani predloženi, ne će moći potvrditi ono, što ona s njim dokazati hoće, ili razloge, da upitni svjedoci ne zaslužuju nikakve vjere. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 4. ožujka 1884. br. 1.898. M. 617.).

3. Nije dopušteno po zakonu napadati povriedu zakonske ustanove, koja sama sačinjava već u zakonu predviđeni posebni razlog ništovni, na temelju ove zakonske ustanove a uz to i na temelju obćenite ustanove, sadržane u točki 4. §. 277. (§. 181. austr.) k. p. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 7. studena 1884. br. 8.705.).

4. Time, što se nije dopustilo stranci stanovito pitanje na glavnoj razpravi, nije učinjena nikakova ništetnost, ako je ona propustila izplovati zato rješitbu suda, koju mora izrazito tražiti, kada predsjedatelj

1. ako sudište nije sastavljeno bilo kako treba; ako nisu svi sudci bili pri svoj razpravi ili ako je izključen sudac (§§. 62. i 63.) udioničtvovao pri odlučivanju, već ako je okolnost čina, na kojoj se ništetnost osniva, bila pritužniku poznata još prije glavne razprave ili je za nju doznao uz samu glavnu razpravu, a nije poslužio se njom odmah, kad je pričela glavna razprava ili s mjesta, čim je za nju doznao;

glavne razprave uzkrati koje pitanje. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. rujna 1882. br. 7.710).

5. Stvar je stranke, koja stavlja predlog, paziti na to, da bude ovaj i u napisnik glavne razprave uvršten, zato se ne ima uvažiti tvrdnja, da je stanoviti predlog stavljen, ako to ne dokazuje napisnik glavne razprave odnosno bilješke o istom. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 3. sieč. 1877. br. 9.001).

6. Nije povrieda zakona, ako sudište u svrhu, da se prije pobliže uputi, odgodi rješitbu o predlogu za provedenje kojeg dokaza na kasnije vrijeme tečaja glavne razprave, a tada uvažanjem posljedaka glavne razprave predlog konačno odputi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 26. veljače 1884. br. 2.355).

7. Nije opravdano, ako sud predlog na provedenje kojeg dokaza ne uvaži zato, što je stavljen u zaglavnom govoru jedne od stranaka. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. svibnja 1885. br. 4.817.).

8. Ako je tvrdnja obtuženikova, da je oštećeni tjelesnu ozledu zadobio padom, lječničkim muijenjem oprovrgnuta, ne može on samo zato, što nije sud u dokaz njegove tvrdnje po njem navedene svjedoke saslušao, napadati osudu presudnog suda iz razloga ništetnosti točke 4. §. 277. (§. 281. austr. kaz. post. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. listopada 1884. br. 10.518)).

9. Nasuprot postoji razlog ništetnosti točke 4. ovog § a, ako presudni sud odbije predlog na saslušanje svjedoka ob okolnosti, da je radi zločinstva krađe obtuženi navodljivo ukradlenu stvar već prije posjedovao, nego što je krađa počinjena bila. (Rješ. kasac. sud šta u Beču od 14. listopada 1884. br. 10.508).

10. Nije povrieda načela kaznenog postupnika osiguravajućega obranu, ako se odbije predlog na pozivanje svjedokâ na glavnu razpravu radi neodlučnosti onoga, što bi izpoviedati imali. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 11. listopada 1884. br. 4.704).

11. Odbijanje predloga, da se izhodi svjedočanstvo o ponašanju svjedoka, ne tvori nikakvu ništetnost van da bi se time imala dokazati koja po predložitelju utvrđjena zakonska zaprieka proti njegovom zapisivanju. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 16. ožujka 1877. br. 9.748).

12. O ponašanju svjedoka pako ne može biti saslušana samo njemu predpostavljena uredovna osoba već svaki, koji može o tome kakovu ubaviest dati. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. čujka 1885. br. 9.748).

13. O sadržaju kojega predloga odlučne su bilješke u zapisniku o glavnoj razpravi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 17. prosinca 1887. broj 11.216).

14. Ništovna žalba, koja se oslanja izključivo na §. 277. br. 4. k. p. (§. 281. br. 4. austr. k. p.) imade se po §. 281. II. sl. b) k. p. (§. 1. br. 2. austr. zakona od 31. prosinca 1877., dr. z. l. br. 3.) odbiti, ako se iz zapisnika o glavnoj razpravi ne vidi, da je žalbenik onaj predlog doista stavio, u odklonu k jega nazrieva ništetnost. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. lipnja 1893. br. 7.657. M. 1.663).

2. ako se je uzprkos ogradbi od strane pritužai- kove pročitao u glavnoj razpravi spis o takovu cinu predizvida ili iztrage, koj je po zakonu ništovan;

3. ako se je u glavnoj razpravi povriedio ili za- nemario takov propis, za koj zakon nalaže naročito pod inakom ništetnosti, da se ima izvršiti (§§. 111., 142., 143., 161., 212., 219., 235., 238., 241., 251., 267. i 368);

(K točki 5.) 1. Navod suda u razlozih osude, da je iz izkaza svje- doka crpio osvjeđenje o stanovitom činu, koji svjedoci ne izkazuju, već koji sud samo iz izkaza svjedoka zaključuje, nije protuslovje sa sud- benimi izjavami. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. ožujka 1874. broj 1.861. M. 2).

2. Ne čini razlog ništovni točke 5. §. 277. (§ 281. austr.) k. p. protu- slovje između navoda razloga osude i sadržaja izprave, nahodeće se kod spisa, već samo znatno protuslovje između navoda razloga osude o sad- ržaju izprave, nahodeće se kod spisa i same te izprave. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 30. travnja 1874. br. 2.642. M. 7).

3. U razlozih osude valja pod inakom ništetnosti navesti činjenice, iz kojih proizlazi, da obstoje zakonska obilježja kažnjivog čina, koji sud dokazanim smatra. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 8. studena 1875. M. 86).

4. Nije dopušteno izvesti razlog ništovni točke 5. istom na samoj kasacionoj razpravi u novom u žalbi ništovnoj ne označenom pravcu. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. siečnja 1879. br. 10.804. i od 10. listo- pada 1879. br. 5.010).

5. Koji se razlozi smatrati imadu odlučnima, tumače zakonske ustanove, sadržane u točki 6. i 7. §. 264. (§. 270. austr.) k. p. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 22. siečnja 1875. br. 13.177).

6. Koji napada osudu presudnoga suda kao ništetnu, što su njezini razlozi nepodpuni, ima u žalbi ništovnoj navesti sve one na glavnoj raz- razpravi izvidjene konkretne činjenice, u pogledu kojih razlozi osude ne kažu, da ih sud smatra dokazanim ili ne. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 16. listopada 1885. br. 5.632. i od 23. veljače 1886. br. 1.745).

7. Izreka osude je sama sobom u protuslovju, kada ustanov- ljuje istodobno činjenice, koje se međusobno izključuju, logično uzpo- redno pomisliti ne mogu. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. listopada 1884. br. 10.494. i od 10. travnja 1886. br. 1.981).

8. Napadati osudu, što nisu nikakovi razlozi i navedeni, može se po toč. 5. §. 277. (§. 281. austr.) k. p. samo onda, ako nisu za odlučne činje- nice navedeni nikakovi razlozi, a ne već onda, ako se vidi žalbeniku da su razlozi zato nedostatni (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 27. listopada 1883. br. 8.938). Potrebno je svakako, da se izreka suda, za koju nisu na- vedeni nikakvi razlozi, tiče odlučne okolnosti. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. veljače 1880. br. 9.264. i od 10. travnja 1886. br. 1.981.) Ako su pako razlozi osude takovi, da se ne može iz istih razabrati savez sa odlučnom činjenicom, koja se dokazati ima, onda ne predleže u istinu i i- kakvi razlozi. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 8. travnja 1876. br. 1.545).

9. Iz toga, što u razlozih osude utvrđjena izjava kojeg svjedoka nije zabilježena u zapisniku glavne razprave, ne može se još zaključiti, da tu izjavu svjedok na glavnoj razpravi učinio nije, te da su navodi razloga osude neizpravni. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 2. listop. 1874. br. 10.494).

10. Iz pripodabljanja osude sa zapi-nikom o viećanju ne smije ni dr- žavni odvjetnik izvesti razlog ništovni točke 5. §. 277. (281. austr.) k. p. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 24. studena 1877. br. 8.330).

(K točki 7.) 1. Razlog ništovni točke 7. §. 277. (§. 281. austr.) k. p. obtoji, ako presudni sud čin. koji je predmetom obtužbe, sasvim mimo- idje, ne pako i onda, kada čin presudjuje s drugog pravnog gledišta, ili

4. ako se uz glavnu razpravu nije presuda izrekla o kakovu predlogu pritužnikovu, ili ako su se međupresudom, izrečenom proti predlogu ili prigovoru pritužnikovu, zanemarili ili krivo uporavili takovi zakoni ili takova načela postupka, kojih bi se sud držati imao već po bitnosti postupka, idućega u prilog i kaznenomu progonu i obrani;

5. ako je izreka suda od odlučnih učinih (§. 264. br. 6. i 7.) nerazgovjetna, nepodpuna, ili ako je sama sa sobom u protuslovju; ako za tu izreku nije navedeno nikakvih razloga ili ako medju onim, što riešitbeni razlozi vele o sadržaju izprava, nahodećih se kod spisa ili o sudbenih izjavah i medju izpravami ili samimi napisnici o preslušanju i o sjednicah postoji znatno protuslovje;

ako isti čin smatra kao dio inog kažnjivog čina, dočim ga obtužba drži samostalnim kažnjivim djelom. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 19. stud. 1886. br. 11.534. M. 719).

2. Obtužba nije riešena, kada je presudni sud samo zato obtuženika nekrivim proglasio kažnjivog djela, radi kojega je bio pod obtužbu stavljen, što obtužba nije čin s onog gledišta prosudila, s kojeg se po mišljenju suda isti čin prosuditi ima. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 10. prosinca 1883. br. 9.126. M. 299. i od 25. veljače 1881. br. 13.495).

3. Obtužba nije riešena, kada je na glavnoj razpravi, obdržavanoj usljed dozvoljene obnove postupka po točki 3. §. 297. (točke 3. §. 256. austr.) k. p. zato izrečena odriešavajuća osuda, što se je na istoj izpostavilo, da predleži samo ono u prijašnjoj osudi navedeno kažnjivo djelo. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. veljače 1882. br. 13.613).

4. Presudni je sud ovlašten, ako to iziskuje stanje stvari, preduzeti razstavu točaka obtužbe, koje su u obtužnici spojene, te dok jedne konačno rieši glede ostalih odgoditi presudu (§. 50. k. p.). (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 22. lipnja 1888. br. 4.965. M. 1.230).

(K točk i 9.) 1. Po stavci b) točke 9. § 277. (§. 261. austr.) k. p. ne ima kasacionalni sud iztraživati, da li postoje okolnosti, usljed kojih je izključena ili se dokida kažnjivost djela, već lih samo, da li je izrekom sudbenom o tom zakon povrijeđen ili krivo uporavljen, pri čem imade sravniti samo po prvom sudu ustanovljene činjenice sa zakonom, ne pako upuštati se u pitanje dokazno, pošto je zadaća kasacionalnoga suda, da izpituje izreku prvoga suda u pogledu po istom ustanovljenih činjenica jedino u pravcu, da li je izreka nejasna nepodpuna ili samo sobom u protuslovju, da li nisu nikakovi razlozi za istu navedeni ili da li je u razlozih sadržaj izprava ili izjava u zapisnicah sudbenih, nahodećih se kod spisa, u bitnih točkah krivo naveden. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 18. lipnja 1874. br. 4.587. M. 15).

2. Prekoračenje pravodne obrane je pravni pojam, pa s toga ima kasacionalni sud samostalno na temelju po prvom sudu za podlogu osude uzetog faktičnog stanja stvari prosudjivati i ustanoviti, da li isto postoji. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 9. srpnja 1874. br. 5.204. M. 17).

3. Izreka presudnog suda, kojom se ustanovljuje vrijeme, kada je pre-stao biti ozljeđeni nesposobnim za izvršivanje svoga zvanja, veže i kasacionalni sud, u koliko ta izreka nije u očitom protuslovju sa nalazom

6. ako je sud nepravilnim načinom izreko svoju nenadležnost (§. 255.);

7. ako stvorena konačna odsuda nije rješila ob-
tužbe, ili

8. ako ju je proti propisu §§. 256., 257., 261. prekoračila;

9. ako se je stvorenom izrekom suda o pitanju:

a) da li djelo, kojim se optuženik okrivljuje, sačinjava zločinstvo, prestupak ili drugi kakov čin kažnjivi, koj spada pod nadležnost sudova,

b) da li ima okolnosti, usljed kojih se dokida kažnjivost djela ili poradi kojih nije dopušteno krivca progoniti, napokon

c) da li manjka optužba, kakovu zakon iziskuje; — zakon povriedio ili krivo uporavio;

10. ako je čin, na kojem se osniva rješitba, podvržen bio po krivom tumačenju zakona takovu kaznenomu zakonu, koj se na taj čin upraviti ne može;

---

i mnenjem vještaka na toliko, da razlozi osude navadaju kao izjavu vještaka ono, što u njihovom nal. zu i mnenju sadržano nije. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 12. prosinca 1874. br. 9.766. M. 38).

4. Ništovni razlog sl. c) toč. 9. §. 277. (§. 281. austr.) k. p. predleži onda samo, kada drži presudni sud po krivom prosudjenju učina, da manjka optužba u pogledu kažnjivog djela, koje upitni učin po mnenju suda sačinjava. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. listopada 1883. broj 7.685. M. 577).

5. Ako se pokaže, da je obnova obustavljenoga kaznenoga postupka dozvoljena bez formalnoga zaključka (§. 298. k. p.) materijalno opravdana, ne može se iz nje proizašla kaznena osuda napadati kao povrieda načela ne bis in idem. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 18. listopada 1888. broj 7.450. M. 1.179).

(K točki 10.) Ništovni razlog ove točke postoji samo onda, kada je čin, na kojem se osniva rješitba, podvržen bio po krivom tumačenju zakona takovoj osnovi kaznenog zakona, koja se na taj čin upraviti ne može.

Krivi pravni nazor u razlozih osude je po tom samo onda razlog ništovni, ako je presudni sud na temelju istoga krivog pravnog nazora kvalificirao kaznjivo djelo, koje je on dokazanim uzeo, a ne ako se upitni krivi pravni nazor tiče samo pojedine okolnosti, navedene u razlozih osude, koja sama ne tvori učin kažnjivog djela. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 24. veljače 1885. br. 1.520. M. 745).

(K točki 11.) I. Sud je prekoračio svoje pravo kažnjenja pri odmjerivanju kazni, ako je optuženika osudio na tešku tamnicu za zločin, za koji zakon propisuje kaznu tamnice naprosto, a isto tako, ako je optuženika osudio na tamnicu, gdje zakon propisuje kaznu teške tamnice. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 7. travnja 1879. br. 1.892. i od 9. veljače 1880. br. 12.652).

11. ako je sud pri odmjerivanju kazni prešao svoje pravo kaznenja ili granice zakonite stavke kaznene, u koliko se ista podkriepljuje razlozi otegoćujućimi ili olakoćujućimi, navedenimi poimence u zakonu, ili ako je prekoračio granice prava: promieniti ili ublažiti kazan, koj ga ide, ili ako je ustanove u §. 288., točka 3. i §. 300., točka 4., povriedio ili krivo uporabio.

Razlozi ništovni, navedeni pod 2, 3 i 4, ne će se upraviti moći na korist okrivljenikovu, kad se bezdvobeno vidi, da povrieda formalnosti nije mogla za obtuženika štetonosno djelovati na rješitbu.

Razlozi ti moći će se upotriebit na štetu okrivljenikovu samo onda, kad se vidi, da je povrieda formalnosti mogla imati za obtužbu štetan upliv na rješitbu, i ako joj se je povrh toga tužitelj protivio, ako je tražio rješitbu suda i ako je odmah po uzkrati ili po proglašbi te rješitbe pridržao sebi žalbu ništovnu.

(Sravni §. 281. austr. kaz. post.).

Točka 5. §. 277. izpravljena je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona

2. Sud je prešao pravo kažnjenja i onda, ako kod stečaja kažnjivih čina, koji se imadu kazniti stranom kaznom slobode stranom globom, izriče samo kazan slobode. (Rješ. kasac. sudišta u Beču o 1. 21. lipnja 1880. br. 3.846. M. 266).

3. Sud je prekoračio granice prava promieniti kazan, kada zakonom ustanovljenu kazan zatvora promieni u globu ili domaći zatvor. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 20. studena 1880. br. 5.682. M. 292. i od 28. listopada 1881. br. 7.053. M. 375).

4. Isto tako prekoračio je sud pravo ublažiti kazan, ako ne sudi na izgon iz stanovitog mjesta, gdje zakon ovo pooštrenje kazni izrazito propisuje. (Rješ. kas. sud. u Beču od 16. studena 1879. br. 6.872. M. 209.).

5. U §. 178. kaz. zak. sadržana je samo jedna kaznena stavka; u granicah ovog §-a odmjerena kazan ne može se napadati žaobom ništovnom točke 11. §. 277. (§. 281. austr.) kaz. post. Isto to valja glede kazni, ustanovljene u §. 202. k. z. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 20. prosinca 1883. br. 13.658. M. 604).

6. Kada u smislu §. 515. k. z. bude sudjeno na trajno izključenje od gostioničkoga ili krčmarskoga obrta, to se ne smije krivcu nametnuti i globa novčana, zapriečena u tom §-u (Plenarna rješitba kasac. sudišta u Beču od 30. siječnja 1890. br. 12.348. M. 1.328).

§ 278. 1. Ovdje upotrebljeni izraz rodjaci proteže se i na srodstvo, nastalo iz nezakonitoga poroda. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 6. svibnja 1890. br. 4.048. M. 1.346).

2. U koliko za uloženje pravnoga lieka treba privole osudjenoga, ima sud od njega tražiti u tom pogledu očitovanje. (Rješ. kas. sudišta u Beču od 14. ožujka 1893. br. 2.929).

od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. zbornika od g. 1888.). Vidi članak III. toga zakona.

§. 278. Žalbam ništovnom moći će na korist obtuženika poslužiti se kako on sam, tako i njegov drug ženitbeni, njegovi rodjaci u uzlaznoj i silaznoj liniji i njegov tutor i državni odvjetnik, proti volji njegovoj pak samo roditelji i tutor, ako je obtuženik maloljetan. U koliko se radi o prosudjivanju navedenih razloga ništovnih, imat će se žalba ništovna, koju je na korist obtuženika poprimio tko drugi, smatrati, kao da ju je uložio sam.

Na štetu obtuženikovu moći će žalbu ništovnu poprimiti jedino državni odvjetnik ili tužitelj privatni.

(Sravni §. 282. austr. kaz. post.).

§. 279. Priziv dopušten je jedino proti izrečenoj kazni, u koliko ne ima razloga ništovnoga, napomenuta u §. 277. br. 11. i proti osudi o privatno-pravnih zahtjevih. Prizvati se mogu poradi izrečene kazni svi, kojim je prosto poslužiti se žalbom ništovnom, i to na štetu obtuženikovu samo onda, kada se kazan odmjeri izpod stavke kaznene zakonom ustanovljene.

Proti sadržaju riešitbe, stvorene o privatno-pravnih zahtjevih, moći će prizvat se samo obtuženik i njegovi zakoniti zastupnici i baštinici.

(Sravni §. 283. austr. kaz. post.).

1. Postupak pri žalbah ništovnih.

§. 280. Žalba ništovna ima se uz tri dana poslje proglašene osude prijaviti kod sudbenoga stola. Ako

§. 279. Ako se osuda, proti čijoj odmjeri kazne je državni odvjetnik uložio priziv, ukine uslied uložene samo po obtuženiku žalbe ništovne te se odredi nova razprava, to postaje predhodno priziv državnoga odvjetnika bezpredmetan; ali kao što je taj priziv zapriečio, da izreka suda o kazni postane pravomoćna na korist obtuženika, tako će se on u svoje vrijeme kod eventualnoga pitanja o uporavi §. 286. st. 2. i 288. stav. 3. morati u obzir uzeti. (Rješitba kas. sudišta u Beču od 4. ožujka 1884. br. 1.898. M. 617., i od 20. ožujka 1888. br. 2.606).

§. 280. 1. Odreknuće pravnoga lieka proti kaznenoj osudi može se opozvati unutar roka §. 280. k. p. (Rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 21. prosinca 1881. br. 2.161. „Mjesecnik“ VII. str. 265).

2. Ako se zadnjega dana u roku prijavi ili podnese pravni liek, smatra se, da je pravodobno prijavljen ili podnesen, ma da je, pošto je već uručbeni zapisnik bio zatvoren, sljedećega dana u nj upisan (§. 151. poslovnoga reda za kaznene sudove). (Rješ. kasac. sudišta u Beču o! 27. kolovoza 1889. br. 9.712. „Mjesecnik“ XVI. str. 324.).

obtuženik pri proglašbi osude nije pritoman bio (§. 225.), imat će se žalba ništovna prijaviti uz tri dana, pošto je o osudi bio obavješten. (§. 263.).

Rok, za prijaviti žalbu ništovnu, teći će za rodbinu obtuženikovu, pomenutu u §. 278. od istoga onoga dana, kojega pričimlje i za obtuženika.

Prijava žalbe ništovne imade moć odgodnu. Nu odpust oproštena obtuženika iz zatvora odgoditi će se samo poradi ništovne žalbe od strane državnoga odvjetnika, i to samo onda, ako žalba prijavljena bude odmah pri proglašenju osude.

(Srvani §. 284. austr. kaz. post.).

§. 281. I. Žalbenik vlastan je najkašnje za osam dana, računajući od dana prijavljene žaobe ništovne, odnosno za osam dana od dostave osude, zatražene unutar roka, ustanovljena za prijavu žaobe ništovne (280.), izvedenje svoje ništovne žaobe dati kod suda (§. 74.) u zapisnik ili predat ju pismeno sudu (§. 74.).

Žalbenik ima ili u prijavi svoje žaobe ništovne ili u izvedenju iste naznačiti jasno i izrazito koji od razloga ništivosti, navedenih u §. 277. br. 1. do 11., ter navlastito navesti okolnost, koja bi imala biti razlogom ništivosti (§. 286. st. I.).

3. Prijava žalbe ništovne smeta nastupu kazne i onda, ako je nije prijavio osudjeni sam nego za nj koja druga osoba, ovlaštena po §. 278. st. 1. k. p. (§. 338. i 341. k. p.). (Rješ. kas. sudišta u Beču od 3. studena 1892. br. 12.079. i od 28. rujna 1892. br. 11.480. M. 1557. i od 14. ožujka 1893. broji 2.929).

4. Ako stranka tečajem glavne razprave i prije nego li se osuda proglaši, najavi žalbu ništovnu radi pojedinih događaja, ne mogu se takova očitovanja uzeti kao prijava žalbe ništovne u smislu §. 280. k. p. (§. 284. austr. k. p.). (Zaključak kasac. sudišta u Beču od 4. studena 1884. broj 12.591. „Mjesepčnik“ XI. str. 421.).

5. Ako obtuženik umre prije nego što je riješena žalba ništovna, postaje ova bezpredmetnom te se ima obustaviti postupak. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 18. svibnja 1881. br. 5.621).

§. 281. I. Sudbeni stol nije vlastan po §. 281. st. 2. k. p. odbiti a li mine prekasno podneseno izvedene žalbe ništovne. ako je žalba ništovna pravodobno prijavljena. (Rješitba kr. stola sedmorice od 5. travnja 1889. br. 796. i 797. „Mjesepčnik“ XVI. str. 53. i 54. i od 13. lipnja 1891. br. 1.235. „Mjesepčnik“ XVII. str. 397.).

2. Priziv proti osudi kotarskoga suda o prekršaju ne mora biti sig-niran po branitelju; propis §. 281. toč. 2. sl. c) k. p. vriedi samo za ništovno žalbe. (Rješ. kr. sudbenoga stola u O. kao suda prizivnoga u prekršajih od 19. srpnja 1890. br. 4.269. „Mjesepčnik“ XVI. str. 479).

II. Sudbeni stol imat će žalobu ništovnu odbiti:

a) ako je prijava prekasno učinjena, ili ako ju je učinila osoba takova, koja za to ovlaštena nije, ili koja se je iste odrekla;

b) ako u prijavi žalobe ništovne ili u izvedenju iste nije jasno i izrazito naznačen koji od razloga ništetnosti, navedenih u §. 277. broj 1. do 11., navedeno, ako okolnost, koja bi imala biti razlogom ništetnosti, nije navedena naročito ili ako barem nije bilo razgovjetno upućeno na nju;

c) ako naznaka, zahtjevana pod drugom alinejom stavke I. ovoga §-a, u koliko se ne radi o žalbi ništovnoj, poprimljenoj po državnom odvjetništvu, nije dana u zapisnik kod suda (§. 74.) ili nije učinjena u podnesku, podpisanu po kojem branitelju (§. 40.).

Nu ako manjka samo podpis ovlaštena branitelja, ima se podnesak povratiti, da žalbenik uzmogne takav podpis naknadno pribaviti i popunjen podnesak uz osam dana opet predati, odnosno u istom roku izvedenje žalobe ništovne kod suda (§. 74.) u zapisnik dati.

Zaključak, kojim se odbija žaloba ništovna, ne smije ipak sudbeni stol u slučajevih sl. b) i c) donieti prije, nego što bude predano izvedenje žalobe ništovne ili ne bude minuo rok, koji je za to ustanovljen.

III. Ako sudbeni stol nije obnašao odbiti žalobu ništovnu s razloga gore navedenih, imat će se izvedenje žalobe ništovne, podnešene po žalbeniku, dostaviti protivnoj stranci i obavijestiti joj, da joj je prosto za osam dana podnieti svoje proturazloge.

Kad se podnesu ovi proturazlozi ili kad mine rok za to opredjeljen, poslat će se svi spisi sudu kasacionom.

IV. Proti zaključku sudbenoga stola, kojim se odbija žaloba ništovna, dopuštena je pritužba na stol sedmorice kao sud kasacionalni, koja se uz tri dana

poslje priobćenja zaključka imade predati pismeno ili u zapisnik kod suda (§. 74.).

Pritužbu takovu imade sudbeni stol u roku od tri dana sa svimi spisi priposlati stolu sedmorice. Ova pritužba ne ima odgovodne moći.

(Propisi austr. kaz. post. o žalbi ništovnoj preinačeni su zakonom od 31. prosinca 1877., br. 3. drž. z. l. od g. 1878.).

§. 281. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 49. sbornika od g. 1888). Vidi članak III. toga zokona.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 21. siečnja 1891. br. 1295. glede po branitelju nepodpisanih pismenih priziva u prekršajih (ur. sbir. br. 392), odtisnuta kod §. 391. k. p.

§. 282. I. Stol sedmorice odlučuje o pritužbi u sjednici nejavnoj, saslušav najprije državnoga nadodvjetnika.

II. Ako stol sedmorice udovolji pritužbi, tad u slučaju §. 281. st. II. sl. a) teče rok za predaju izvedenja žaobe ništovne, u koliko isto već nije predano, počamši od dana priobćenja riešitbe stola sedmorice, ter će se imati pritužitelju podjedno s rečenim priobćenjem riešitbe dostaviti, ako to nije već prije učinjeno i prepis osude, proti kojoj je žaobu ništovnu uložio, a zatim će se u ostalom postupat po §. 281.

Ako spomenuta pritužba bude odbijena, a sa žaobom ništovnom bijaše spojen priziv, imat će stol sedmorice spise, nakon što bude pritužba odbijena, ustupiti banskomu stolu, da priziv rieši.

III. O žalbi ništovnoj, koju je stolu sedmorice priposlao sudbeni stol po propisu posljednje alineje st. III. §. 281., imat će stol sedmorice samo onda predhodno viećati u sjednici nejavnoj, saslušav državnoga nadodvjetnika, ako onaj viećnik stola sedmorice, kojega bude postavio predsjednik izvjestiteljem ili državni nadodvjetnik predloži koji god od zaključaka, naznačenih u sljedećih stavkah IV., V. i VI.

IV. Stol sedmorice moći će u sjednici nejavnoj žaobu ništovnu odmah zabaciti:

a) ako bi ju već sudbeni stol morao po §. 281. odbiti, ako se žaloba ne temelji na kojem od razloga ništovnih, dopuštenih po §. 277., ili ako je utvrđeni razlog ništivosti jur uklonjen rješenjem stola sedmorice, izrečenom u istoj stvari;

b) ako se žaloba ništivna osniva na razlozih ništivosti, navedenih u §. 277. br. 1 do 11, a stol sedmorice u slučajevih §. 277. 1 do 8 većinom glasova, a u slučajevih §. 277. br. 9. do 11. jednoglasno obnađje, da se imade, budući očito netemeljita, zabaciti, a da ne treba o tom daljega razpravljanja.

Zaključak takov može se u sjednici nejavnoj izreći i tada, kada se bude imalo odrediti ročište za javno razpravljanje budi s inih razloga ništivosti, budi s toga, što si stol sedmorice bude htio pridržati vršenje prava, koje mu pristoji po alineji prvoj st. I. §. 286.

V. U sjednici nejavnoj moći će stol sedmorice žalobi ništovnoj, podnesenoj na korist optuženika, ako pristane državni nadodvjetnik, udovoljiti odmah, u koliko se pokaže, da se ne daje izbjeći novoj glavnoj razpravi, a da još ne ima mjesta odluci stola sedmorice u samoj stvari.

VI. U sjednici nejavnoj moći će stol sedmorice nadalje odrediti, da se doprinesu razjasnjenja ob utvrđenih povriedah formalnosti (§. 277. br. 1. do 4.).

VII. Zaključak, spomenut u točki IV., moći će stol sedmorice stvoriti i prigodom viećanja o pritužbi, koja mu bje podnesena, ako je izvedenje žalobe ništivne predano, ili ako je rok za predaju iste minuo.

VIII. Stol sedmorice moći će u svakom slučaju, kad na temelju predidućih ustanova odbije pritužbu ili žalobu ništovnu, predanu očividno od obiesti ili

samo zato, da se stvar zateže, osuditi pritužitelja ili žalbenika, dotično prema okolnostim njegova zastupnika na novčanu globu do 100 for.

IX. Osim slučajeve, sadržanih u predidućih točkah, valja odmah za javno razpravljajuje stvari ureći ročište, a ne će tomu trebati istom posebna zaključka stola sedmorice.

K ročištu ima se pozvati optuženik, a tako isto i privatni tužitelj, ako je takov posredovao, na način, da oni poziv dobiju barem osam dana prije ročišta.

Pri tom će se uputiti, da će se njihove pritužbe i izvedbe u slučaju, ako izostanu, pročitati i uzeti za podlogu rješenja.

Ako je optuženik zatvoren, obavjestiti će se o ročištu s tom opazkom, da može iedino njegov branitelj doći na razpravu.

Ako je optuženik imenovao jurve branitelja ili ako je molio, da mu se takav odredi, odpremit će se pozivnica samo branitelju.

§. 282. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. u kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.). Vidi članak III. toga zakona.

§. **283.** Razprava o stvari pred stolom sedmorice na uređeno ročište javna je po propisih §§. 219.—222.

Ponajprije razložiti će koj član stola sedmorice, kojega odredi predsjednik istoga, kao izvjestitelj, dosadani tečaj kaznenoga postupka i označiti razloge ništovne, koje je pritužnik naveo, kao i točke preporne, koje odtuda proizlaze, pri čem medjutim ne će očitovati svoga mnienja kakova bi se odluka izreći imala.

Na to će žalbenik imat pravo govora, da razloži utvrdi svoju žalbu, a za njim protivnik njegov, da mu odgovori. Optuženiku ili njegovu branitelju pripada svakako pravo, da posljednji progovori. Ako

stranka koja nije došla. pročitat će se njezina žalba ili protuizvedba njezina. Poslje toga udaljit će se sud u svoju viećnicu

§. 284. Ako stol sedmorice nadje, da je žalba ništovna neosnovana, odbacit će ju, a ako je ista podnešena očito od objesti i samo zato, da se stvar zateže, dosudit će proti žalbeniku ili polag okolnosti proti branitelju njegovu novčanu globu od deset do sto forinti.

Ako je žalba ništovna osnovana, imat će se osuda, u koliko se pobija i u koliko se nje dotiče razlog ništovni, ukinuti i polag različitosti razloga ništovnih odluka izreći i dalje postupati u smislu propisa sljedećih:

1. Ako se nadje koj od razloga ništovnih, navedenih u §. 277. pod br. 1—5, naredit će stol sedmorice iznovičnu glavnu razpravu i uputiti stvar, kako obnadje, bud istomu, bud drugomu kojemu sudbenomu stolu.

2. Ako je sud prve molbe nepravedno izreko svoju nenadležnost, ili nije optužbe riešio (§. 277. br. 6. i 7.), naložit će mu stol sedmorice, da povede razpravu i izreče osudu, koja će se u ovom drugom slučaju odnositi jedino na točke optužbe, koje još nisu riešene.

3. U svih drugih slučajevih izreći će presudu u stvari sam stol sedmorice, dočim će za podlogu svojoj riešitbi uzeti one stvari, koje je sud prve molbe uglavio ne prekoračući optužbe (§. 277. br. 8.).

Nego ako stol sedmorice nadje, da nisu u osudi i u razlozih riešitbe uglavljene one stvari, koje bi se uporabljajuć kao što treba zakon, uzeti bile imale za podlogu riešitbe, odputit će stvar, da o njoj iznovično razpravlja i odluči, istomu ili drugomu sudbenomu stolu, a polag okolnostih i nadležnomu sudu kotarskomu.

§. 285. Ako je žalba ništovna upravljena samo proti pojedinim odredbama, sadržanim u osudi, pak ako nadje stol sedmorice, da se ovi razlučiti mogu od sadržaja svekolike osude, prosto će mu takodjer biti, samo diono ukinuti osudu, na koju se udara.

Isto to biva, ako se osuda, na koju se udara, osniva na više kažnjivih čina, a žalba ništovna steže se samo na način, kako se je postupalo ili kako su se presudili pojedini ti čini i ako se ujedno pokaže, da je moguće postupak, ako je od potrebe, diono ponoviti ili baš i bez ove ponove stvoriti novu izreku glede pojedinih ovih čina kažnjivih.

§. 286. I. Stol sedmorice držat će se samo razloga ništovnih, kojimi se je poslužio žalbenik, navedši ih naročito ili barem razgovjetno uputiv na njih. Nego ako stol sedmorice dodje do osvjedočenja povodom žalbe ništovne, kojom se je poslužio tko mu drago, da je zakon kazneni na štetu optuženikovu krivo upravljen bio (§. 277. br. 9. do 11.), ili da oni isti razlozi, na kojih se njegova odredba na korist optuženikovu osniva, u prilog idu i kojemu su optuženiku, koji se nije poslužio žalbom ništovnom, postupat će ureda radi tako, kano da se je upitni razlog ništovni doista upravorio.

Ako je žalba ništovna jedino na korist optuženikovu poprmljena, ne će moći stol sedmorice proti optuženiku odmjeriti strožije kazni nego što je ona, koja je dosudjena u osudi, koja se pobija.

---

§. 285. Ako je osuda samo djelomice ukinuta (§. 285. k. p., §. 289. austr. k. p.) te se glavna razprava ponoviti mora, dužan je postupajući sud u krieposti održane česti prve osude pri izricanju nove osude uvažiti i uzeti za podlogu kod odmjerne nove kazne.

Ne može se upravoriti ustanova §. 341. k. p. (§. 400 austr. k. p.) u slučajevih, gdje blaža osuda krivca nije posljedicom pravnoga lieka na korist njegovu izvedena, nego za to što je §. 303. k. p. (§. 362. austr. k. p.) upravorljen (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 13. studena 1889. broj 12.942. „Mjesečnik“ XVI. str. 476.)

§. 286. Ako je kasac. sudište povodom žalbe ništovne na korist optuženoga podnesene dokinulo prvu osudu i odredilo iznovičnu razpravu, sud ne smije dosuditi nakon donešene iznovične razprave strožu kaznu kano nego li bijaše izrečena prvom osudom. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice od 22. lipnja 1889. broj 1.878. „Mjesečnik“ XV. str. 679.)

II. Razprava o žaobi ništovnoj, poprmljenoj na obranu zakona (§. 29. sl. c), držat će se u obće propisa, izdanih u §. 283., 284., 285. i st. I. nazočnoga §-a, nego s tom razlikom, da tu ne će obtuženik udioničtvovati, i da će stol sedmorice stvoriti o tom odluku u punom vieću.

Ako stol sedmorice nadje, da je žaoba, poprmljena na obranu zakona, osnovana, imat će izreći, da se je u kazненоj stvari, o kojoj se radi, povriedio zakon pobijaním zaključkom ili činom, obavljením postupkom ili izdatom osudom. Ova izreka ne ima pravilno nikakove moći glede obtuženika. Ako je pak obtuženik takovom ništetnom osudom osudjen bio na kazan, prosto će biti stolu sedmorice obtuženika, kako obnadje, bud riešiti, bud uporaviti blažju kazan, bud polag okolnosti narediti, da se iznova proti njemu obavi postupak.

§. 286. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

§. 287. Osuda suda sedmorice, pošto se isti povrati u sudnicu, proglasit će se ustmeno zajedno s riešitbenimi razlozi; ako obtuženik nije bio pri razpravi stola sedmorice, imat će mu se odmah dostaviti po sudu prve molbe uredovno udostovjeren prepis od osude. Glede odpravljanja osude i vodjenja napisnika kod razprava stola sedmorice treba vladat se polag propisa, sadržanih u §§. 251., 262. do 267.

§. 288. Sud, kojemu se dozniči stvar po §. 284. iznovične razprave radi, uzet će za podlogu razprave prijašnju obtužbu, već ako je stol sedmorice naredio, da se učini inako.

Sud će držati se onoga pravnoga mnienja, kojega se je stol sedmorice pri svojoj riešitbi držao.

Ustanova §. 286. st. I. alineja 2. odlučna će ta-

kodjer biti i za osudu, koja izrečena bude na temelju iznovične glavne razprave.

Proti ovoj osudi moći će se poprimiti žalba ništovna iz svihkolikih razloga, napomenutih u §. 277., u koliko isti nisu jurve uklonjeni rješitbom stola sedmorice, izrečenom u istoj stvari.

§. 288. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. u kaznenom postupku (br. 42. zbornika od g. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

2. Postupak pri prizivih.

§. 289. Priziv prijaviti ima se kod suda prve molbe uz rok, označen u §. 280. Priziv imati će moć odgodnu samo onda, kad naperen bude proti vrsti kazni, ili kada optuženik, na koliko je priziv učinjen proti odmjerenom kazni, ne izjavi sam, da je voljan međutim kaznan nastupiti.

Prizivnik imati će izveden priziv predati uz osam dana, pošto ga je prijavio.

Pošto se uruči izveden priziv ili kada mine za to ustanovljen rok, predložiti će se svikoliki spisi banskome stolu, koji će odlučiti o prizivu u sjednici nejavnoj, saslušavši prije državnoga nadodvjetnika.

(Sravni §. 294. austr. kaz. post.).

§. 290. Banski stol ograničiti će se pri svojoj rješitbi na točke, podvrgnute prizivu, i pri tom uzeti će za podlogu izreku suda o krivnji optuženika i o kaznenom zakonu, koj uporaviti valja. Ako sud ovaj obali kaznan na korist jednoga ili više sukrivaca s razloga, koji idu u prilog i drugim, postupati će on ureda radi, kano da su i ovi sukrivci priziv učinili.

Ako se je poprimio priziv jedino na korist optuženikovu, ne će moći banski stol dosuditi optuženiku

§. 289. Povriedjen je zakon, ako je državno odvjetništvo naknadno odustalo od priziva, a sudbeni stol ipak podnese priziv banskome stolu, koji poostri kaznan. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasao. od 30. rujna 1893. br. 2.564. „Mjesečnik XIX. str. 568).

strožije kazni, nego što je ona, koju je odredila osuda prva.

Proti riešitbi banskoga stola ne ima pravnoga lieka.

(Sravni §. 295. austr. kaz. post.).

§. 291. Ako se osim priziva posluži jedna ili druga stranka žalbom ništovnom, priložit će se prigodom, kad se podnosili budu spisi stolu sedmorice, takodjer i oni, koji se odnose na priziv. U ovom slučaju odlučit će stol sedmorice poslje riešene žalbe ništovne ili prigodom istoga riešenja takodjer i o prizivu, i to svagda u sjednici nejavnoj, pošto sasluša naprije državnoga nadodvjetnika.

(Sravni §. 296. austr. kaz. post.).

§. 292. Banski stol i stol sedmorice (§. 291.) može radi pretežnih okolnosti olahkočujućih, po razsudu svom kazni slobode, u zakonu ustanovljene, ne samo u trajanju nego i u stupnju ublažiti, pooštrenja kazni slobode (§§. 19. i 253. k. z.) oprostiti sasvim ili stranom, a isto tako globe i ostale kazni, određene radi prestupaka ili prekršaja (§. 240. k. z.) obaliti, ili sasvim oprostiti, ako se steku s drugom kojom kazni, te da dakle krivac ne ostane sasvim nekažnjen.

GLAVA TRINAESTA.

Ob obnovi kaznenoga postupka i o povratku u stanje prijašnje proti izteklim rokovom.

I. Ob obnovi postupka.

§. 293. Ako se je kazneni postupak dovršio proti kojoj stanovitoj osobi tim, što se je postupak obu-

§. 292. I sudbenomu stolu kao prizivnomu sudu pripada po §. 292. k. p. pravo oblaženja kazne i preko §. 266. k. z., ako predleže pretežne olahkotne okolnosti. (Plenarna riešitba kr. stola sedmorice od 19 srpnja 1890. broj 1064. „Mjesečnik“ g. XVI. str. 480).

§. 293. I. Sud je bezdvojbeno ovlašten, da u slučaju neprikladnosti doprineš-nih novih dokaznih sredstava a linime odputi obnovnu molbu. (Rješ. kr. banskoga stola od 21. veljače 1889 br. 4.233. „Mjesečnik XV. str. 518).

stavio, ili odbila obtužba, ili što se je od nje odustalo prije glavne razprave, moći će se uslišati predlog državnoga odvjetnika ili privatnoga tužitelja, glaseći na obnovu postupka samo onda, ako kažnjivost djela nije još ugasla zastarom, i ako se doprinesu nova sredstva dokazna, koja su kadra dokazati krivnju obtuženikovu.

Da li je umjestan predlog takov, odlučit će o tom sudbeni stol, pošto najprije učinjeni budu predizvidi, za koje se je obnašlo, da su potrebiti; proti ovoj odluci moći će se podignuti pritužba kod banskoga stola.

Pritužba dopriniet se ima sudu prve molbe za tri dana, pošto se je proglasio zaključak.

Privatnomu tužitelju, koji svoju tužbu povuče na trag, neće se dopustit nikada obnova postupka kaznenoga.

(Sravni §. 352. austr. kaz. post.).

§. 294. Tko je pravomoćno osudjen, moći će i po ovršenoj kazni zahtievati, da se obnovi postupak kazneni:

1. ako je dokazano, da se je obsuda njegova prozročila krivotvorjem koje izprave, ili krivim svjedočanstvom ili podmićenjem ili kojim inim djelom kažnjivim treće koje osobe;

2. ako prinese novih dokaznih sredstva, koja su ili sama po sebi ili ujedno s dokazi prije izvidjenimi kadra učiniti, da bude ili oprošten, ili pak obsudjen poradi takova čina, koji spada pod blažji zakon kazneni, ili

3. ako su radi istoga djela osudjene bile dvie ili više osoba različitim presudam i ako prispodiv ove

2. Obtuzenik, proti kojemu je sbog nastupa krive prisege (§. 199a k. z.) kazneni postupak bio obustavljen, može radi toga, što je istu prisegu naknadno položio, biti stavljen pod novu obtuzbu samo onda, ako predleže uvjeti §. 293. k. p. (§. 352. austr. k. p.) (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 13. lipnja 1890. br. 4.206. „Mjesečnik“ XVII. str. 44.)

3. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice od 10. srpnja 1897. br. 2746., odštampanu kod §. 39. k. p.

presude, a tako i čine, na kojih se osnivaju, neobhodno uzeti valja, da je nevinna jedna ili više tih osoba.

(Sravni §. 353. austr. kaz. post.).

§. 295. Staviti predlog, da se obnovi kazneni postupak na korist optuženikovu, moći će, i to i po smrti njegovoj, svekolike one osobe, koje bi vlastne bile, primiti se na korist njegovu žalbe ništovne ili priziva. Ako državni odvjetnik sazna za okolnost, kojom bi se predlog na obnovu postupka kaznenoga na korist optuženikovu obrazložiti mogao (§. 294), obvezan će biti, obavjestiti o tom optuženika ili drugu osobu, koja je vlastna to predložiti, ili pak predlog učiniti sam.

(Sravni §. 354. austr. kaz. post.).

§. 296. Državni odvjetnik ili privatni tužitelj moći će predložiti, da se obnovi kazneni postupak poradi čina, u pogledu kojega je optuženik pravomoćnom osudom oprostjen bio, samo onda, ako kažnjivost djela nije još ugasila usljed zastare, i ako je ili

1. presuda prouzročena krivotvorjem koje izprave ili krivim svjedočanstvom, podmićenjem ili drugim kojim djelom kažnjivim od strane optuženika ili treće koje osobe, ili

2. ako optuženik kašnje priznade pred sudom ili izvan-sudbeno čin, koj mu se pripisuje, ili ako se pokažu novi čini ili dokazna sredstva, koja su vrstna sama po sebi ili u savezu s prije izvidjenimi dokazi obrazložiti krivnju optuženikovu.

(Sravni §. 355. austr. kaz. post.).

§. 297. Državni odvjetnik može predložiti, da se obnovi kazneni postupak, u svrhu da se čin, poradi

§. 296. Vidi rješitbu k. stola sedmorice 15. listopada 1892., odštampanu kod. §. 57. k. p.

§. 297. 1. I onda, kada je obnova postupka uzsljedila na temelju ustanove §. 297. br. 3. k. p. (§. 356. br. 3. austr. k. p.), može sud optuženika konačno ponovo proglasiti krivim samo prestupka ili prekršaja. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 1. travnja 1892. broj 2.369. M. 1.523.)

2. Ako se pokaže, da je kažnjivo djelo prestupak, a otkrivenik je samo osuđen bio radi prekršaja, tada ne ima mjesta obnovi, jer se po

kojega je optuženik osuđen bio, prosudi po strožijem kaznenom zakonu, samo pod uvjeti, pomenutimi u §. 296. i povrh toga samo onda:

1. ako je na doista počinjeno zločinstvo ustanovljena kazna smrti ili doživotne tamnice, dočim je po kaznenom zakonu, koj je osuđen za podlogu bio uzet, odmjerit se mogla samo vremenita tamnica; ili

2. ako se je dosuditi imala barem desetgodišnja tamnica, a kazna je odmjerena po stavku kaznenom najviše na pet godina ili

3. ako se pokaže, da je djelo zločin, a optuženik je osuđen bio samo poradi prestupka ili kojega od djela kažnjivih, koja su doznačena sudovom kotarskim, da o njih sude.

(Sravni §. 356. austr. kaz. post.).

§. 298. Predložiti, da se obnovi postupak kazneni,

kaznenom zakonu prestupci napram prekršajem ne smatraju bezuvjetno težimi zabranjenimi čini. (Plen. rješitba kasac. sudišta u Beču od 9. srpnja 1874. br. 609).

3. Iznovično progoniti već presuđeni kažnjivi čin može se doduše samo putem obnove postupka, nu mimoidjenje ovog postupka od upliva je na umjestnost iznovičnog progona samo u formalnom, a ne i u materijalnom pogledu, osim da ne postoji nijedan od objektivnih u §§. 296. i 297. (355. i 356. austr.) k. p. propisanih uvjeta za dopustivost obnove postupka u obće. U slučaju pako, da je kod obstojećih ovih uvjeta zametnuta kaznena iztraga, odnosno podignuta iznovična optužba, a da nije prije poveden obnovni postupak, može se samo raditi o odstranjenju formalne povriede, prouzročene time, što nije prije zatražen obnovni postupak. nipošto pako o dopustivosti već u tečaj stavljenog iznovičnog kaznenog progona, pošto je ovaj u savezu sa umjetnosti obnovnog postupka, te jer se obnova postupka, u koliko postoje uvjeti §§. 296. i 297. (355. i 356. austr.) kaz. po-t. u svako doba izposlovati može, dakle već i nakon proti formalnim propisom zametnutog iztražnog postupka i tečajem istoga.

Izposlovanje formalne obnove postupka spada samo medju formalia kaznenog postupka; mimoidjenje istoga može stoga u slučaju uložena prigovora po §. 202. (§. 211. austr.) kaz. post. imati za posljedicu predbježno otpucenje optuženice u svrhu, da se odstrani mana u postupku ali ne predviđenu u §. 204. točke 3. (§. 213. austr.) k. p. obustavu postupka, što optužnici mjesta ne ima. (Rješ. kasac. suda u Beču od 1. travnja 1881. br. 327).

4. Ako je obnova postupka određena, što se jo pokazalo, da je djelo zločin, te je optuženik osuđen bio samo radi prestupka, a presudni sud kod iznovične glavne razprave drži, da ne predeži zločin već samo prestupak, radi kojeg je optuženik već osuđen bio prvom osuđom, to ima ipak osudu sam izreći, a ne ustupiti spise nadležnomu kotarskomu sudu. Kasacijonalnomu sudu je pako prosto, u slučaju, da se prvi sud nije toga propisa držao, zajedno sa rješitbom svojom, kojom zato prvosudnu osudu ukida, odputiti stvar na kotarski sud. (Rješ. kasac. suda u Beču od 24. veljače 1882. M. 424).

imat će se kod onoga suda prve molbe, kod kojega je postupak bio poveljen.

Ako je o činu, koj se kao zločin pokazuje, sudio sud kotarski, predat će se predlog onomu sudbenomu stolu, kojemu u područje spada onaj sud kotarski.

Sudac iztražitelj izvidit će čine, kojimi se predlog podkriepkuje. Zatim saslušat će se u slučaju §. 294. državni odvjetnik ili privatni tužitelj, u slučajevih pak §§. 296. i 297. okrivljenik, i sud stvorit će u nejavnoj sjednici (§. 12.) odluku o tom, da li je umjestno dozvoliti obnovu.

Proti ovomu zaključku dopuštena je samo pritužba na banski stol. Pritužba ima se uručiti uz tri dana kod suda prve molbe.

Ako banski stol zaključi, da se postupak obnovit ima, vlastan će biti također i narediti drugi sud, koj će izragu voditi.

(Sravni §. 357. austr. kaz. post.).

§. 298. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. u kaznenom postupku (br. 42. zbornika od g 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

§. 299. Zaključkom, kojim se obnova postupka kaznenoga dopušta, izreći će se, da se prijašnja osuda dokida samo na toliko, u koliko se odnosi na ono djelo kažnjivo, u pogledu kojega je obnova dozvoljena. Zakonite posljedice obsude, izrečene u prvog presudi, trajat će medjutim još sveudilj, i smatrat će se kao dokinute samo onda i u toliko, na koliko nebudu imale nastati i usljed presude nove.

Odluka o privatno-pravnih tražbinah, sadržana u prijašnjoj osudi, ovršit se može uz vrijeme, dok trajao bude obnovljen postupak, samo na toliko, da se zadobije sigurnost.

(Sravni §. 358. austr. kaz. post.).

§. 299. Zaključak, kojim se obnova kaznenoga postupka dozvoli, sadržaje u sebi i ukinuće prijašnje osude glede onog kažnjivog djela, u pogledu kojega je obnova dozvoljena i za slučaj onaj, da i nije izrično izrečeno, da se prijašnja kaznena osuda u tom dijelu ukida. (Rješ. kasac. suda u Beču od 24. veljače 1882. M. 424).

§. 300. Stvar povraća se usljed obnove u pravilu (§. 301.) u stanje prediztrage. Ova se voditi i nadopuniti ima polag odluke, kojom se obnova dozvoljava, i polag novih dokaza. Propisi, postojeći glede obustave iztrage i glede stavljanja pod obtužbu, vriedit će i ovdje. Ako se usljed toga dovrši postupak i bez preduzete glavne razprave, inat će okrivljenik pravo zahtjevati, da se javno proglašava obustava ili presuda, kojom je obtužba konačno-valjana odbijena. Ove odluke imat će istu kriepost, koju imade presuda, kojom se okrivljenik riešava.

Ako se odredi iznovična glavna razprava, obavjestit će se o njoj takodjer i privatni učestnik; izreke onih svjedoka, vještaka ili suokrivljenika, kojih nije

§. 300. 1. Kada stol sedmorice ukine ureda radi osudu prvoga suda po § 303 k. p. i odredi obnovu kaznenoga postupka jedino na korist obtuženika, neće ga prvi sud smjeti osuditi radi zločina, ako je osuđenom prijašnjom osuđen bio samo radi prekršaja, ma da je osuđen na istu kaznu, koja mu je dosudjena bila prijašnjom osuđom, jer je inače nova osuda stroža od prijašnje s obzirom na kvalifikaciju čina kao zločinstva i s obzirom na zakonske posljedice skopčane s osuđenjem. (Rješ. kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 23. lipnja 1889 br. 1.708. „Mjesečnik“ XV. str. 520.).

2. Kada sudbeni stol kao prizivni sud ukine osudu prvoga suda povodom priziva okrivljenikova, ne smije se novom osuđom dosuditi okrivljeniku teža kazna nego li bijaše nametnuta mu u prvog osudi. (Rješitba kr. sudbenoga stola u O. kao suda privnoga u prekršajih od 8. lipnja 1889. broj 1.631. „Mjesečnik“ XV. str. 333).

3. Usljed dozvoljene obnove jedino na korist obtuženika, osuđenoga iz ogluhe radi prekršaja, ne može mu se novom osuđom dosuditi teža kazna nego li mu bijaše nametnuta prvom osuđom. (Rješ. kr. sudbenoga stola u O. kao suda prizivnog u prekršajih od 2. travnja 1889. br. 2.052. „Mjesečnik“ XV. str. 332).

4. Obtuzeni se ima odriešiti od obtužbe, kada se na glavnoj razpravi provedenoj usljed obnove postupka, zaključenog pravomoćno na predlog drzavnog odvjetništva na štetu obtuženika, izpostavlja, da stvarni uvjeti, od kojih zakou obnovu postupka zavisnom čini, ne postoje a to i u slučaju onom, da bi zaključak, da obnovi postupka mjesta ima, potvrđen bio po sudu druge molbe, jer po smislu §. 250. toč. 3. (§ 259. toč. 3. i 317. austr.) kaz. post. ima presudni sud, kada izriče osudu, o svih prigovorih, osnivaju li se oni na materijalni zakon ili procesualno pravo, samostalno svoj sud izreći, bez obzira na sudbene odluke, koje su predtekle glavnoj razpravi, pošto ovakove sudbene odluke imadu pravnu kriepost samo za neposrednu procesualnu svrhu, koja se hoće njima polučiti, ne imadu pako uplivati na definitivnu rješitbu samog kažnjivog čina. Od ovog na naravi kaznenog postupka osnivajućeg se pravila imade kazneni postupak samo jednu iznimku u §. 210. (§. 219. austr.) kaz. post., po kojem se neće moći više udariti na nadležnost onog suda, koji je po pravomoćnoj obtuznici ili usljed presude, izrečene o prigovoru proti istoj, zvan za glavnu razpravu. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 6. listopada 1884. broj 968.).

više saslušati moguće, pročitati će se iz spisa, i na svršetku stvoriti se nova osuda.

Ako se obtuženik ovom presudom osudi, imat će se pri odmjerivanju kazni obzir na jurve pretrpljenu kaznu (§. 259.).

Ako je obnova dozvoljena jedino na korist obtuženikovu, neće mu nova osuda dosuditi moći težje kazni, nego je ona, koja mu je u prvoj presudi bila nametnuta.

Proti novoj presudi dopuštaju se isti pravni liekovi, koji su dopušteni i proti svakoj drugoj osudi.

(Sravni §. 359. austr. kaz. post.).

§. 301. Sudbeni stol, koj je izrekao, da je umjestao obnoviti kazneni postupak na korist okrivljenikovu, moći će, ako je tužitelj sporazuman, stvoriti odmah osudu, kojom se okrivljenik oprašta, ili kojom se zadovoljava njegovu predlogu, da se upravi blažja stavka kaznena.

Proti takovoj presudi ne ima pravnoga lieka.

Odriešenik može tražiti, da se ta presuda proglassi.

(Sravni §. 360. austr. kaz. post.).

§. 301. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. u kaznenom postupku (br. 43. sbornika od g. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

§. 302. Prošnjom obsudjenika, da se obnovi postupak, ne obustavlja se ovrha kazni; već ako bi sud, koj ob obnovi odlučivat ima, čuvši tužitelja polag okolnosti slučaja pronašao za shodno obustaviti ovrhu kaznenu.

Ako se pravomoćno izreče, da se obnova dopušta, imat će se odmah obustaviti ovrha kazni (§. 299.) i odlučiti o zatvoru okrivljenika po ustanovah, sadržanih u glavi IX. odsjek 6.

(Sravni §. 361. austr. kaz. post.).

§. 303. Stol sedmorice vlastan je, čuvši državnoga nadodvjetnika izvanrednim putem i nemorajuć se držati uvjeta, naznačenih u §. 294. odrediti obnovu kaznenoga postupka na korist osobe, osudjene poradi zločinstva ili prestupka, ako se:

1. prigodom predbježnoga viećanja o žalbi ništovnoj, ili poslje javne razprave o istoj, ili

2. prigodom viećanja o izvješću, podnešenu po §. 265. ili napokon

3. prigodom izpitivanja spisa, preduzeta na osobiti predlog državnoga nadodvjetnika, porodi znatna sumnja o istinitosti čina, uzetih za podlogu osudi i ako se sumnja ova ne ukloni pojedinimi izvidi, koje je možebiti naredio stol sedmorice.

U ovakovih slučajevih moći će stol sedmorice izreći odmah i novu osudu, kojom se okrivljenik riešava ili uporavljuje nanj blažja stavka kaznena (§. 301., točka 3.); nego u tu svrhu potrebita je jednoglasnost i privola državnoga nadodvjetnika.

Predloge privatnih ljudi, koji smjeraju na to, da se izhodi koj od zaključaka stola sedmorice, navedenih malo prije, odbit će sudovi, kojim prispiju; predlozi ovi ne mogu bit nikad ni predmetom razpravljanja u razpravi ustmenoj.

Za obnovu kaznenoga postupka, koju odredi stol sedmorice, valjat će §§. 299. i 300.

Jedino stolu sedmorice pripada odlučivat o obustavi kaznene ovrhe i o doznačivanju daljega postupka sudu kojega drugoga okoliša.

(Sravni §. 362. austr. kaz. post.)

§. 303. I Ustanove §. 303. k. p. (§. 362. austr. k. p.) može se upraviti i na korist osoba, proti kojim je prema obtužbi bio poveden postupak, propisan za zločine i prestupke, ali su proglašene krivimi samo prekršaja. (Rješ. kasac, sudišta u Beču od 28. srpnja 1892. br. 8.944. M. 1.61s.)

2. Ne proteže se ustanova §. 341. k. p. (§. 400. austr. k. p.) na slučajeve, u kojih nije blaža kazna dosudjena osudjeniku uslied poprmljenoga na njegovu korist pravnoga lieka, nego uslied uporabe §. 303. k. p. (§. 362. austr. k. p.). (Plenarna rješitba kasac. sudišta u Beču od 14. veljače 1893. broj 1.430. M. 1.636.)

§. 304. Kazneni postupak može neodvisno od uvjeta i od formalnosti obnove polag obćenitih propisa povesti ili nastaviti sud, i to onaj, koj je usljed istih nadležan:

1. ako su se obustavili predizvidi prije, nego se je postupalo sa stanovitom kojom osobom kao okrivljenikom;

2. ako podnese tužbu privatni tužitelj, koj je za to još ovlašten, dočim u prijašnjem postupku određena je bila obustava ili izrekla se odriešujuća osuda jedino poradi toga, što nije bilo po zakonu potrebita predloga od kojega učestnika;

3. ako se je pri zaglavljenom kaznenom postupku radi zločinstva ili prestupka pridržalo tužitelju, da krivca progoni poradi drugoga čina kažnjivoga, ili ako su istom kašnje izišli na vidjelo razlozi sumnje o kojem prije počinjenom djelu kažnjivom;

4. kad je s činom, koji zločinstvo sačinjava, kotarski sud, uporabiv krivo zakon, postupao kao da njemu pripada o istom suditi, uzimajuć da nije minulo iza odluke kotarskoga suda još više od šest mjeseci, a ako se radi o zločinstvu, koje je kažnjivo težkom tamnicom od preko pet godina, ako nije još minulo preko dvanaest mjeseci.

(Srvani §. 263. austr. kaz. post.).

II. Povratak u stanje predjašnje proti minulim rokovom.

§. 305. Kad se promaši rok za prijavu pravnoga

§. 304. 1. Rješitba, kojom se obtuženi riešaya od obtužbe, jer je privatni tužitelj podnio tužbu mjesto ovlaštenoga javnoga tužitelja, uzrokuje i za ovoga gubitak kaznene tužbe. (Plenarna rješitba kasacion. sudišta u Beču od 5. studena 1891. broj 12.615. M. 1.501).

2. Ustanova točke 3. ovog §-a ima se upraviti, kada se je po zakonu imalo sbrojenjem odštetnih svota zajedno suditi o kažnjivom činu, koji je na novo na vidjelo došao, kad bi bio poznat, sa djelom kažnjivim, koje je bilo predmetom prve osude. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 13. veljače 1880. M. 226.)

3. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice kao kasac. suda od 19. srpnja 1897. br. 2.796., odštampanu kod §. 39. k. p.

§. 305. 1. Povrata u stanje predjašnje proti minulim rokovom dozvoljena je u §. 305. k. p. samo okrivljeniku, a ne i osobam, navedenim u §.

lieka proti osudi, moći će sud, pozvan da odlučuje o pravnom lieku, podieliti okrivljeniku povratak u stanje predjašnje, ako ovaj:

1. dokazati uzmogne, da mu usljed neodklonjivih okolnosti bez krivnje njegove ili bez krivnje njegova zastupnika nije moguće bilo držati se roka;

2. ako zaište povratak u stanje predjašnje uz tri dana, pokle je nestalo zaprieke i

3. ako prijavu podjedno preda.

Prošnja imat će se predati onomu sudu, kojemu se je imao prijaviti pravni liek.

Ovaj sud priobćit će tužitelju ovu prošnju ujedno s prijavom u svrhu, da dade o njoj svoje očitovanje i protuizvedbu, ako ju ima, i pošto mine za ovo potonje ustanovljen otvoreni rok, predložit će spise sudu, zvanu da odlučuje o pravnom lieku, koji će u slučaju, ako povratak u stanje prijašnje dozvoli, izreći odmah presudu u stvari glavnoj.

Neima pravnoga lieka proti uzkraćenu povratku u stanje predjašnje.

Prošnjom neće se obustavljati ovrha dotle, dok povratak u stanje predjašnje ne bude dozvoljen; osim ako sud, kojemu je prošnja predana, obnadje napram okolnostim slučaja, odrediti, da se ovrhom pričekka.

(Sravni § 364. austr. kaz. post.).

GLAVA ČETRNAESTA.

O presudah i odredbah suda kaznenoga u pogledu privatno-pravnih tražbina.

§. 306. Na štetu, nastalu usljed kažnjiva djela,

278. str. 1 k. p. (Rješitba kasacion. sudišta u Beču od 19. veljače 1899. br. 1592. M. 1249. i od 12. srpnja 1892. br. 3.265).

2 Ako i nije povrata u stanje predjašnje proti minulom roku za i zvedenje žalbe ništovne po zakonu dopusti a, to se ipak ista može dozvoliti u svrhu dopune prijave žalbe ništovne, u kojoj nisu nikakvi razlozi navedeni, u koliko postoje obćeniti zakonski uvjeti za dozvolu povrate. (Rješ. kasac. sud u Beču od 25. studena 1884. br. 12.081. M. 678.)

§. 306. Iz naravi adhezijonalne parnice, po kojoj se ima zajedno sa presudom o kažnjivom činu odlučiti i o zahtievih privatnoga učestnika (adherenta) proti obtuženiku (adhezu) te o tih zahtievih razpravljati po

i na ostale uzgredne okolnosti, važne u pogledu privatno-pravnih posljedica, treba da se ima obzir ureda radi. Oštećeniku, kad se dvojilo bude o tom, da li znade o kaznenom postupku, koj će se povesti, dat će se to na znanje, da upotriebiv svoje pravo, pristupi k postupku kaznenomu.

U slučaju pristupa ostavit će se privatnomu učestniku, ili ako isti sám nebi vlastan bio sebe zastupati, zakonitomu njegovu zastupniku, da tražbine svoje navede i dovoljno dokaže. Okrivljenika treba o tom saslušati i učiniti sve, što je potriebno, da se izvidi i pronadje šteta. Privatni učestnik može od tražbina svojih opet odstupiti u svako doba, makar baš i uz glavnu razpravu.

(Sravni §. 365. austr. kaz. post.).

§. 307. Ako okrivljenik ne bude osudjen, ima se

načelih građanskoga postupka u obće, sledi s jedne strane, da kazneni sudac ne ima o privatno-pravnih zahtevih stranke ništa ureda radi odlučiti, već samo na zahtiev odnosno valjano zato legitimirane stranke, a s druge strane, da se takovom sudačkom rješitbom ne može dirati u prava trećih osoba, koje nisu u stvari priuće se stranke, ponapose pako ne u prava onih, koj pri kažnjivom činu u nijednom pogledu udioničtvovali nisu.

Kao što se po §-u 309. (§. 368. aust.) k. p. o povratku stvari, oduzete oštećeniku, samo onda po kaznenom sudcu odlučiti može, ako nije jurve dospjela u ruke komu trećemu, koji nije udioničtvoval pri djelu kažnjivu, isto tako se može izreći po smislu §. 312. (§. 371. austr.) k. p. da s optuženikom sklopljeni pravni posao ili pravno koje razmierje posve ili diono ne valja, samo u toliko, u koliko se nevaljanost dotičnog pravnog posla iz krivnje optuženikove izpostavlja.

U sljedstvu toga ne smije biti u slučaju dokazanog krivotvorenja mjenice sa strane optuženikove predmetom adhezijonalne parnice izpitivanje valjanosti platežnog naloga i na temelju istoga izdanih ovršnih odluka, koje je bona fide izhodio treći, koji nije pri kažnjivom činu udioničtvoval, proti dotičniku, koji je krivotvorenjem mjenice po optuženiku oštećen. (Plen. rješ. kasac. u Beču od 28. lipnja 1882. M. 466.]

§. 307. Javno-pravni zahtiev vojnog erara na povratak njemu pripadajućih stvari ne smije se kao odštetni zahtiev privatnoga učestnika odputiti na građanski put parnice. (Plenarna rješ. kasac. sudišta u Beču od 2. travnja 1876 M. 56.)

Da kaznena od krivnje odriješujuća osuda za građanskog sudca pri prosudjivanju odštetnih zahtieva od nikakvog prejudicijalnog znamenovanja niti upliva nije, sledi jasno iz ustanove §. 307. (§. 366. austr.) kaz. post., po kojem se u slučaju, ako okrivljenik ne bude osudjen, imade privatni učestnik sa svojim odštetnimi tražbinami odputiti na put građanske parnice, što ne bi imalo nikakvog smisla, da je građanskomu sudcu u pogledu odštetnog zahtieva već prejudicirano kaznenim odriješanjem. (Rješ. kasac. sud. u Beču od 29. rujna 1881. G. Z. 86.)

privatni učestnik sa svojimi odštetnim tražbinami odpraviti svagda na put gradjanske parnice.

Ako li se okrivljenik osudi, imat će u pravilu sud ujedno odluku izreći o privatno-pravnih tražbinah oštećenikovih. Ako sud kazneni scienu, da podatci kaznenoga postupka ne dotieču u svrhu, da bi se na temelju istih pouzdano suditi moglo o odštetnih tražbinah, odpraviti će privatnoga učestnika na put gradjanske parnice.

Proti takovu odpravku neima pravnoga lieka.

(Sravni §. 366. austr. kaz. post.).

§. **308.** Ako se je stvar, glede koje se osvjedočio sud, da je svojina privatnoga učestnika, našla medju stvarmi obtuženika, kojega sukrievca ili kojega dionika u djelu kažnjivu ili na takovu mjestu, kamo su ju ove osobe metnule ili dale samo na pohranu, narediti će sud, da se stvar povratu, kada osuda postane pravomoćna. Nu ako okrivljenik naročito privoli, moći će se takova stvar povratiti odmah.

Predmete, oštećeniku oduzete, može takodjer i prije glavne razprave povratiti sudac iztražitelj, ako ne treba zadržati ih u pohrani, da se njimi uglavi okrivljenik, sukrievac ili koj dionik, i ako privole na to okrivljenik i tužitelj.

(Sravni §. 367. austr. kaz. post.).

§. **309.** Ako je oduzeta stvar načinom, za prenos vlastništva valjanom, ili kao zalog dospjela jurve u ruke komu drugomu, koj nije udioničtvoval pri djelu kažnjivu, ili ako o vlastničtvu oduzetoga kojega predmeta prepire medju sobom više oštećenika, ili ako se oštećenik nije kadar odmah dovoljno dokazati svoga prava, imat će se prošnja, kojom se traži povratak dobra, odpraviti na put parnice gradjanske.

(Sravni §. 368. austr. kaz. post.).

§. **310.** Ako se dobro, oštećeniku oduzeto, više povratiti ne može, kao i u svih slučajevih, gdje se neradi o povratku oduzetoga kojega predmeta, nego

o naknadi štete ili izmakla dobitka ili o zagladjenju prouzročene uvriede (§. 1423. obćeg gradj. zakonika), imat će se u kaznenoj osudi dosuditi odšteta ili zadovoljština, na koliko moguće bude pouzdano ustanoviti ne samo iznos njezin, nego i odredit osobu, kojoj takova pripada.

Ako se iz učinjenih izvida nadje razloga, s kojih se slutiti može, da oštećenik precjenjuje štetu svoju, moći će ju sud, uvaživ sve okolnosti, ili ako uztreba, po obavljenoj procjenbi vještaka obaliti.

(Sravni §. 369. aust. kaz. post.).

§. 311. Navlastito ima sud kazneni u slučajevih, kada tko obsudjen bude kao krivac zločinstva veleizdaje, bune ili ustanka, izreći presudu i glede onih zahtjeva na odštetu, što ih država ili privatna koja osoba ima i tjera proti obsudjeniku.

Nego u štetu, iz ovih zločinstva nastalu, imadu računat se ne samo svekolike odštete, neposredno ili posredno istim prouzročene, nego i svi troškovi, koji su učinjeni u svrhu, da se uguši podhvat zločinstva ili da se povrati red i sigurnost.

(Sravni §. 370. austr. kaz. post.).

§. 312. Ako iz krivnje obtuženika izidje na djelo, da sklopljen š njim pravni posao ili pravno koje razmjerje posve ili diono ne valja: imat će se tad u kaznenoj osudi sud izreć i o tom, a i o pravnih posljedica, koje odtuda izviru.

Jedino kad se radi o nevaljalosti ženitbe, pridržat će se odluka o tom nadležnom sudu gradjanskomu (§. 3.).

(Sravni §. 371. austr. kaz. post.).

§. 313. Prosto će bit privatnomu učestniku, udariti putem prava gradjanskoga, kad ne bude hotio zadovoljiti se odštetom, dosudjenom mu po sudu kaznenom.

(Sravni §. 372. austr. kaz. post.).

§. 314. Ako je presuda kaznenoga suda, izrečena o privatno-pravnih tražbinah, zadobila pravnu moć, vlastan je svaki učestnik zamolit sud, koj je u prvoj molbi presudu izrekao, da na samoj osudi zabilježi, da je osuda pravomoćna, i presuda takova imat će po tom tu moć, da se ovrha iste može zaiskati neposredno kod suda gradjanskoga.

(Sravnj §. 373. austr. kaz. post.).

§. 315. Da se pravomoćna presuda kaznenoga suda o privatno-pravnih tražbinah preinači poradi novih na vidjelo dospjelih dokaznih sredstva, kao i da se dokine ovrha iste poradi kašnje okolnosti čina, moći će izvan slučaja, gdje se s drugih razloga postupak kazneni obnoviti ima, osudjenik i njegovi u pravu nasljednici zaiskati samo u sudca gradjanskoga.

(Sravnj §. 374. austr. kaz. post.).

§. 316. Ako se pri kojem okrivljeniku nadje dobro, koje je po svoj prilici tuđe, ter za koje ne može ili neće, da kaže, čije je, i ako se uz primjeran rok ne javi nitko kao vlastnik, imat će sudac iztražitelj sačiniti opis takova dobra tako, da ga vlastnik istina spoznati može, ali ipak da se zataje njekoji bitni razlikujući znaci, koji će se ostaviti, da ih vlastnik naznači i tim da dokaže svoje pravo.

(Sravnj §. 375. austr. kaz. post.).

§. 317. Takov opis imat će se u onih mjestih, gdje se je bavio okrivljenik, ili gdje su se učinila kažnjiva djela, kojimi se okrivljuje, obznaniti javno izrokom (ediktom). U ovom izroku pozvat će se vlatnik, da se za godinu dana prijavi od dana, kojega je izrok bio treći put uvršten (u novine), i da dokaže svoje pravo vlasništva.

Nadjeni predmeti, kojih vriednost ne dosiže do dvadeset i pet forinti, i u pogledu kojih ne bude s drugih razloga potriebno odmah ili napose i obznaniti, proglasit će se od sgođe do sgođe u zajedničkih izrocih.

(Sravnj §. 376. austr. kaz. post.).

§. 318. Ako je tudje dobro takovo, da se ne može godinu dana sačuvati, a da se ne pokvari, ili ako je sačuvanje s troškovi skopčano, ima državni odvjetnik narediti, da se prodade putem javne dražbe. Kupovnina ima se položiti kod suda kaznenoga. Podjedno imat će se potanki opis svakoga prodanoga komada s dodatkom kupca i kupovnine prikopiti spisom.

(Sravni §. 377. austr. kaz. post.).

§. 319. Ako za vrijeme, izrokom ustanovljeno, nitko ne dokaže prava na opisane predmete, imat će se isti, ili imat će se dobiven za njih novac, ako su se poradi sile prodali (§. 318.), izručiti okrivljeniku, ako uztraži, u koliko zaključkom suda, zvana za odlučivanje u prvoj molbi ne bude izrečeno, da zakonitost posjeda pri okrivljeniku nije vjerojatna. Proti ovim zaključkom neće biti pravnoga lieka.

(Sravni §. 318. austr. kaz. post.).

§. 320. Predmeti, koji se okrivljeniku ne izruče, prodat će se na način, odredjen u §. 318. i kupovnina dati u pjeneznicu zemaljsku. Nego ovašteniku prosto je zahtjeve svoje na kupovninu putem parnice gradjanske potjerat proti blagajnici zemaljskoj još za trideset godina, računajuć od dana, kojega je po treći put izrok bio proglašen.

(Sravni §. 379. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 8. veljače 1879. br. 8.125., glede postupka s kupovninami, unišlimi na način, propisan §. 320 k. p. ur. sbir. br. 213.)

Prema propisu §. 320. kazn. postupnika imadu se predmeti, koji se ne izruče okrivljeniku, prodati na način, odredjen u §. 318. kaz. post. i kupovnina predati u zemaljsku blagajnu; nego ovlašteniku prosto je zahtjeve svoje na kupovninu putem gradjanske parnice potjerat proti zemaljskoj blagajni još za trideset godina, računajuć od dana, kojega je po treći put proglašen izrok, propisan §. 317. kaz. post.

Povodom tim naloženo je kr. zemaljskoj blagajni u Zagrebu naredbom od današnjega dana i pod gornjim brojem, neka otvori posebni prihodni „dnevnik za razprodane sudbene pologe, proiztičuće iz kaznenoga postupka“, pak

neka u isti u primitak stavlja sve one svote, koje joj stignu od sudova prve volbe, budi kao utržci sudbenih pologa, budi kao ini iznosi, proiztičući iz kaznenoga postupka.

S toga neka kr. banski stol uputi sve podredjene si sudove prve molbe, da imaju kupovnine, unišle na način, propisan u §. 320. kaz. postupnika neposredno pošiljati kr. zem. blagajni uz naznaku, da ih ista blagajna stavi u primitak u gore spomenutom dnevniku.

Podjedno pako neka svaki takav slučaj prijave sudovi prve molbe kr. vladnomu ovomu odjelu, ter neka svojemu izvješću priklope točan opis prodanih predmeta i neka napose označe:

1. Da li je odnosni krivljenik nakon dovršena postupka pravomoćno osuđen;

2. da li je namirio troškove kaznenoga postupka i ovšbe kazne:

3. da li i kada su ovlaštenici izrokom pozvani, da na pologe svoje pravo dokažu i kad je taj izrok po treći put uvršten u službene novine.

GLAVA PETNAESTA.

O troškovih postupka kaznenoga.

§. 321. Svekolike razprave o stvarih kaznenih, činile se po vlasti kojoj mu drago, i svikoliki podnesci stranaka, koji se na iste odnose, prosti su od pristojba i poštarine. Vožnje sa pripregom, koje se čine iz takovih povoda, proste su od cestovine i mostovine na putu onamo i natrag.

Ako se okrivljenici odpremaju na kolih, imaju obćine davat potriebitu pripregu, za koju vlastne su tražit naknadu po propisih, postojećih za priprege.

(Sravni §. 380. austr. kaz. post.).

§. 322. Medju troškove postupka kaznenoga, glede kojih može biti mjesta naknadi od strane okrivljenika, spadaju:

1. troškovi za dostave, pozive i za glasonošle;
2. troškovi za dovedbu, pratnju pod stražom i za prevoz okrivljenika ili inih osoba;
3. pristojbe svjedoka. vještaka i tumača;

4. pristojbe branitelja i drugih zastupnika od strana-
naka ;

5. troškovi za obskrbu okrivljenika za vrijeme iz-
tražnoga zatvora ;

6. putni troškovi i nadnevice osoba sudbenih i od-
vjetnika državnih ; napokon

7. troškovi za ovrhu osude kaznene.

Ove troškove, izim pristojba, naznačenih pod br.
4., plaćat će država predumice, priuzdržavši si pravo
na povratu polag ustanova §§. 330.—332.

(Sravni §. 381. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 29. pro-
sinca 1883 br. 17.625. glede podnašanja putnih dnevnika
članova državnih odvjetništva, koji interveniraju
kod izaslanstva kotarskih sudova. Ur. sbir. br. 71.)

Da se olahkoti izpitivanje putnih dnevnika onih članova
državnih odvjetništva, koji interveniraju kod povjerenstvenih
izaslanstva kotarskih sudova i vještaka, koji prisustvuju povje-
renstvu, obnašla je kr. zem. vlada, odjel za pravosudje, odrediti,
da u buduće voditelji povjerenstvenih izaslanstva kotarskih su-
dova imaju u takovih slučajevih intervencije u opazci svojih
putnih dnevnika označiti, da je koji član državnog odvjetništva
ili koji vještak prisustvovao povjerenstvu.

Podjedno stavljaju se izvan krieposti ovostrane naredbe od
29. studena 1883. br. 15.837. i od 21. prosinca 1883. broj 17.268,
ter će prema tomu članovi državnih odvjetništva podnašati svoje
putne dnevnike istim načinom kao i prije, nego li su izdane obe
spomenute naredbe.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za
pravosudje, od 18. siečnja 1890. br. 12.305., kojom se odre-
đuje, kako svi kr. sudovi I. molbe imaju od cesaro
i kraljevskih vojnih sudova zatražiti refundiranje
troškova kaznenoga postupka proti vojničkim oso-
bam. Ur. sbir. br. 334).

Povodom zamolbe jednoga cesaro i kr. vojnoga suda, da bi
se svi kr. hrv.-slav. sudovi I. molbe uputili na jednolik postu-
pak, kako imaju od cesaro i kraljevskih vojnih sudovah zatra-
žiti refundiranje troškova kaznenoga postupka proti vojničkim
osobam, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, od-
rediti, da svi kr. hrv.-slav. sudovi I. molbe u prenavedenih slu-
čajevih već u samomu dopisu, što no ga odpremaju na zamo-
ljeni c. i kr. vojni sud, i kojim mu šalju popis refundirati se
imajućih troškova, naročito zatražiti imaju refundiranje tih

troškova, uz naznaku iznosa, i da svakako uz to odnosni popis troškova podpisom samoga predstojnika i pečatom suda potvrđen biti imade u pravcu tom, „da su izazvani troškovi — (uz naročiti navod iznosa istih) — istiniti i da se refundirati imadu“.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 18. siječnja 1890., br. 12.960., kojom se određuje, kada kr. sudbene oblasti I. molbe i kr. kazniore naredjivati imadu pratnju popraćenika uporabom željeznice. Ur. sbir. br. 335).

Povodom predstavke kr. uđ. hrv.-slav. oružničkoga zapovjedništva u Zagrebu od 21. listopada 1889., broj 3593/Pob., glasom koje jedan kr. kotarski sud za pratnju popraćenika po oružnicih nikada ne određuje uporabe željeznice, akoprem takova postoji u njegovomu i susjednih područjih u pravcu pratnje, nego beziznimno upućuje oružnike na pratnju pješke, čim se pako samo bez potrebe umnožavaju troškovi popratnje a podjedno oružnici pravoj njihovoj službi sigurnosti otimlju, obnašla je kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, odrediti, da svi kr. sudovi I. molbe i kralj. kazniore imadu narediti popratnju uz uporabu željeznice u svakomu slučaju, kada god koju osobu valja popratiti dati, a u području njihovomu ili u susjednih područjih u pravcu popraćivanja za nastup ili nastavak popratnje postoji željeznica s osobnim prometom.

§. 323. Pristojbe podvornika uredovnih i njihovih pomoćnika za dostave, pozive, za nošenje viesti, za dovedbu, praćenje pod stražom ili prevoženje okrivljenika ili drugih osoba, zatim nadnevnicke oružnika, koji se odrede za praćenje ili dovedbu, uređuju se posebnimi naredbami.

(Sravni §. 382. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 16. svibnja 1877. 2.143., kojom se ustanovljuju pristojbe, koje se pratiocem uznika i uznikom izplaćivati imadu, ter određuje način zaračunavanja tih popratničkih troškova. Ur. sbir. br. 289).

Doknadno k ovostranom odpisu od 18. lipnja 1876. br. 2.631., kojim je naredjeno, da imadu svi sudovi I. molbe u slučajevih manje važnosti, gdje to po njihovu razredjenju ikako biti može, upotrebljivati za asistenciju i za praćenje uznika občinske organe, a oružnike da imadu u takovih slučajevih što više štediti, da ovi ne budu često uztegnuti svojoj pravoj invigilatorno službi, obnalazi kr. vladni odjel glede pristojba, koje se prati

ocu i uzniku izplaćivati imadu i glede zaračunavanja tih popratničkih troškova ustanoviti, što sliedi:

a) sud, koj odpraćenje uznika odredi, ima občinsko poglavarstvo za vremena pozvati, da podvornika (pandura ili serežana) u tu svrhu ustanovi, kojemu odredjujući sud imade uručiti otvoreno pismo i primjeran predujam za pokriće putnoga troška. Taj se predujam ima uz potvrdu pratioca u računu uzničke naklade u izdatak zaračunavati;

b) od mjesta suda, koj praćenje odredi do mjesta suda, koj će odpraćena uznika preuzeti, neima se mienjati pratioc;

c) kada pratioc dotičnomu sudu prispije, ima tamničar (kod sudbenih stolova) odnosno uznički nadziratelj (kod kotarskih sudova) potvrditi na putnom dnevniku pratioca, da je preuzeo uznika;

d) po obavljenoj pratnji ima pratioc otvoreno pismo i putni dnevnik osobno predati sudu, koj je praćenje odredio i predujam pružio.

Ovaj sud ima putni dnevnik izpitati. Iz izpitnog uspjeha ustanovit će se, da je predujam pružen pratiocu obredjenom trošku jednak ili da je obredjeni trošak budi veći budi manji.

U prvom slučaju ima se putni dnevnik skupa s otvorenim pismom priložiti računu uzničke naklade pod onom stavkom, pod kojom je predujam izdan.

U drugom slučaju imade sud pratiocu tražbinu izplatiti i dotični iznos uz priklop istih izprava u istom računu pozivom na stavku, pod kojom je predujam izdan, u izdatak zaračunati.

U trećem slučaju ima sud od pratioca nepotrošeni iznos preuzeti, te ga u uzničkom računu pozivno na stavku izlana predujma uz priklop upitnih izprava u prijetak staviti.

e) U otvorenom pismu ima sud, koj pratnju odredi, uvijek navesti, da li se odprema uznika pješke, predpregom, željeznicom ili ladjom obaviti ima.

Od toga navoda odvisit će zaračunavanje pristojba od strane pratioca.

U ime hodarine dozvoljuje se pratiocu naknada od 17 novč., u ime predprege naknada od 52 novč., a kad upotrebljuje željeznice ili ladje pristojba najnižega razreda za svaku milju ili 7.586 kilometra, zatim u ime hranovine 50 novč. na dan, a u ime obskrbe za uznika napokon dozvoljuje se tamo, gdje pratnja više od jednoga dana potraje, u smislu naputka kr. namjestničkoga vieća od 9. listopada 1862. br. 7.297. (sbornik br. 297. od godine 1863.) pristojba od 17 novč. na dan.

U ostalom se samo po sebi razumjeva, da pratioc za slučaj,

ako predregu, željeznicu ili ladju uračuna, neima prava na naknadu hodarine.

O tom obavješćuje se banski stol odnosno na izvješće od 28. prosinca 1876. br. 11.895. uz povratak priloga radi dalje odredbe.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 28. srpnja 1894. br. 6.056., kojom se popunjuje naredba kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade od 16. svibnja 1877. broj 2.143. glede ustanovljenja pristojba, koje se pratiocem uznika izplaćivati imadu ter glede načina zaračunavanja popratničkih troškova. Ur. sbir. br. 516.)

Povodom tim, što se je sbio jedan slučaj, da se kr. sudbeni stol nije držao ovlaštenim, da obzirom na naredbu kralj. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 16. svibnja 1877. br. 2.143. izplati občinskomu stražaru, koj je neposredno iz mjesta občinskoga poglavarstva na zamolbu tog sudbenog stola predveo pozvane okrivljenike, gornjom naredbom ustanovljene popratničke troškove, jer prigodom upitne predvedbe nisu sa strane dotičnog stražara obdržavane formalnosti propisane odnosnom naredbom, obnalazi ovaj kr. zemaljski vladni odjel dotičnu naredbu ovako nadopuniti:

I. Ako sud, koj odredjuje predvedenje stanovitog uznika ili okrivljenika po občinskom organu, nije ujedno i mjesto opredieljena predvedenja, već se isti ima drugomu kojemu sudu predvesti, imade se postupati prema formalnim propisom citirane gornje naredbe.

II. Odredjuje li pak dopraćenje stanovitog uznika ili okrivljenika po občinskom organu (stražaru) onaj sud. I. molbe, kamo se isti i predvesti ima, tad ima valjati glede predvedbe i izplate popratničkih troškova sljedeće:

a) zamoljeno za predvedenje uznika ili okrivljenika občinsko poglavarstvo ima samo providiti dotičnog popračujućeg organa (stražara) otvorenim pismom, u kojem ima naznačiti osobu pratioca i praćenika, sudbeni poziv, uslied kojeg je uhićenje i popratnja uzsljedilo, dan i uru odpreme: eventualno uručuje mu občinsko poglavarstvo i predujam za pokriće putnog troška;

b) od mjesta zamoljenog občinskog poglavarstva do mjesta opredieljenja ne ima se mienjati pratioec:

c) pratioec ima predati praćenike tamničaru (kod sudbenih stolova) odnosno uzničkomu nadziratelju (kod kotarskih sudova), koj će potvrditi na dotičnom otvorenom pismu, da je i kada je preuzeo dopraćenike;

d) na temelju tako potvrđjena otvorena pisma ima sud iz-

platiti pratiocu popratničku pristojbu, koja mu prema gornjoj naredbi pripada :

e) pratioe ima potvrditi prijetak dopitane pristojbe, koja se ima i na otvorenom pismu specificirati, koli na samom otvorenom pismu občinskog poglavarstva, toli u posebnoj namici, koja je za izplatu pristojba svjedoka propisana ;

f) otvoreno pismo občinskog poglavarstva vraća se pratiocu ;

g) sud, koj opredeljuje predvedenje, označuje u zamolnom pismu način putovanja popratnje, te upućuje občinsko poglavarstvo ob izdanju otvorena pisma u smislu ove naredbe.

§. 324. Svjedokom, koji živu od nadnice ili natjednice, koji bi dakle u zaslužbi svojoj štetovali, kad bi se makar na nekoliko samo ura od posla svoga udaljili, ima preslušavajući ih sud, pravično uvaživ svakolika razmjerja, ustanovit im na zahtjevanje njihovo ne samo odštetu potriebitih troškova na putu onamo i natrag nego i naknadu izgubljene zaslužbe i potriebnih možda većih troškova, što su ih imali u mjestu preslušavanja. Drugim svjedokom može se na zahtjevanje njihovo samo onda, ako je mjesto preslušavanja njihova od običnoga im prebivališta udaljeno preko dvie milje (četiri ure), dozvolit primjerena im naknada potriebitih troškova za putovanje i zabavljenje u mjestu, gdje se preslušavaju. Dosuđjene pristojbe imadu izplatit se odmah po preslušaju, ili ako se to učinit ne može, a svjedok ne bude tomu kriv, imat će mu se iste poslat što brže i svakako tako, da ne bude imao radi toga troškova.

U pozivu imadu se opomenut svjedoci, da su držani naknadu, koja ih ide, pod kazan gubitak iste, potražiti najduže za dvadeset i četiri ure poslje svoga preslušaja.

Privatni tužitelj ne ima nikakova prava na pristojbe svjedoka; drugi oštećenici imat će ga samo onda, kad pozvani budu, da se saslušaju kao svjedoci.

Pristojbe osoba, koje stoje u aktivnoj službi vojničkoj (domobranskoj), ter koje kao svjedoci dodju

pred sud kazneni, nahodeći se izvan njihova stano-
višta, ustanovljuju se posebnimi propisi.

(Sravni §. 333. austr. kaz. post.)

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosudje
od 8. srpnja 1885. br. 9.790., glede odmjerne pristojba
svjedokom, pozvanim pred sud u kaznenih predme-
tih. Ur. sbir. br. 37.)

Kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, pregledavajuć ra-
čune o nakladi za troškove kaznenog postupka i za ovrhu
kazni slobode, osvjedočila se je, da nerazmjerno velik dio tih
troškova otpada na svjedočke pristojbe; a to poglavito s toga,
što kod pojedinih sudova postoji vrlo različit postupak u od-
mjerivanju istih, tako, da rečene pristojbe kod pojedinih sudova
često nadmašuju propisanu mjeru, ter da se izplaćuju i onda,
kad u smislu postojećih zakonskih propisa ne pripadaju, što daje
povoda manisanju pojedinih stavaka nakladnoga računa, odnosno
i prekoračenju dotacije za troškove kazn. postupka i za ovrhu
kazni slobode.

Da se tomu predusretne, ter da se u tom dielu troškova
kazn. postupka postigne prištednja, nalazi kr. zemalj. vlada,
odjel za pravosudje, upozoriti sudbene oblasti na sljedeća na-
čela, po kojih bi valjalo postupati kod odmjerivanja svjedočkih
pristojba:

I. Svjedočke pristojbe u kaznenih predmetih odmjeruju se u
smislu §. 324. kp. na temelju razlike dvaju glavnih razreda
svjedoka (naime takovih, koji žive od nadnice ili natjednice i
inih svjedoka) — slobodnim prosudjenjem svihkoikih konkret-
nih odnošaja.

Ovakovi odnošaji jesu:

stanje, imovina i prebivalište svjedoka, zatim udaljenost toga
prebivališta od sjedišta suda i medju ta dva mjesta obstojeća
sredstva komunikacije.

Pošto ustanovljenje visine svjedočke pristojbe predpostavlja
zrelo, savjestno i jednolično prosudjivanje svih gore navedenih
odnošaja, to pravo odmjerivanja tih pristojba pripada samo su-
dačkim činovnikom, a ne pisarničkomu osoblju, i to u iztražnom
postupku sudcu iztražitelju (preslušavajućemu sudcu), a kod
glavnih (ustmenih) razprava predsjedatelju razprave, proti odlu-
kam kojih pripada svjedokom pravo pritužbe u smislu §§. 104.
i 333. k. p.

Za izplatu ipak po sudcu iztražitelju, predsjedatelju razprave
doznačene pristojbe potrebno je odobrenje predstojnika suda ili
njegova zamjenika kao odgovornoga računopoložitelja.

II. Premda je odmjera svjedočkih pristojba stvar sudačke
presude, to ipak kr. zemaljska vlada, uvjerenana, da će se jedno-

ličnošću postupka svih sudbenih oblasti u odmjerivanju pristojba postići to, da ne bude nesklada među sudcem iztražiteljem ili predsjedateljem razprave i predstojnikom suda, zatim među kojim od ove trojice i sudom samim kao i to, da će pouzdanjem pučanstva u jednoličnost i pravednost suda kod odmjerivanja tih pristojba nestati pritužba proti tomu odmjerivanju — drži shodnim, da na temelju amo podnešenih izkaza svih sudbenih oblasti ob udaljenosti pojedinih mjesta od sjedišta suda i do sada obično dopitivanih pristojba, opredjeli u dolje tekućih točkah maksimalni iznos pristojba, koje bi se kod sudbenih oblasti mogle dopitivati pojedinim razredom svjedoka u kaznenih predmetih, u koliko im iste po zakonu pripadaju.

Kod opredjeljivanja ovoga maksimalnoga iznosa pristojba za sve razrede svjedoka imala je kr. zemalj. vlada pred očima zakonsku ustanovu (§. 141. kp.), da je u pravilu svatko dužan, koji se kao svjedok pozove, pokoriti se pozivu suda, pak da s toga vršenje te dužnosti daje dotičniku pravo samo na naknadu s tim skopčanih nuždih novčanih izdataka, a ne na sticanje kakova dohodka.

S razloga toga nije opravdano, da se kod nekih sudbenih oblasti onim svjedokom, koji žive od nadnice i seljačkom, dopituje posebice njeka hodarina onda, kada su pješice došli k sudu, a to tim manje, jer putovanje pješke nije skopčano s troškom faktično učinjenim i jer ovim svjedokom pripada i onako naknada izmakle zaslužbe za vrijeme, potrošeno usljed poziva k sudu, odnosno naknada potroška, skopčana s boravkom kod suda.

S istoga razloga nije opravdana ni naknada zaslužbe svjedokom, koji ne žive od nadnice.

1. Seljaci, t. j. osobe takove, koje žive od težatbe vlastitoga svoga zemljišnoga posjeda, ne mogu se nikako smatrati nadničari.

Osobam seljačkoga stališa mogla bi se dakle, ako pješke dodju k sudu, što će svakako obično biti, osim u slučaju ako i izvanredna udaljenost njihova prebivališta, starost ili zdravstveno stanje, ne uvjetuju porabu željeznice, parobroda ili kola — u pravilu dopitati jedino u ime troška uzdržavanja za svaki usljed poziva k sudu potrošeni dan pristojba od 40 do 70 nč, i to samo onda, ako im je prebivalište udaljeno preko 15 kilometara od sjedišta suda.

U koliko bi seljačkom obzirom na gore iztahnute okolnosti, naime izvanrednu udaljenost, starost ili zdravstveno stanje, pripadali putni troškovi, mogla bi im se dopitati:

- a) kod uporabe željeznice pristojba za IV. razred, ili ako takova ne ima, pristojba za III. razred;
- b) kod uporabe parobroda pristojba za najniži razred;
- c) kod uporabe vozne prilike pristojba odgovarajuća mjestnoj

cieni za jednoprežna, a kod vožnje više svjedoka i gdje se jednoprežna kola ne mogu dobiti za dvoprežna kola;

d) kod uporabe konja jahača pristojba, odgovarajuća mjestnoj cieni za uporabu takovoga.

2. Svjedokom, koji žive od nadnice ili natjednice, kao što su dnevničari, nadničari, kalfe, težaci, trhonoše i t. d. pripada u svakom slučaju naknada izmakle zasluzbe i najnužnijega troška, prouzročena boravkom u mjestu preslušavanja.

Razumjeva se, da se kod odmjerivanja zasluzbe imaju naročito uzeti u obzir odnošaji i obične ciene dnevne zasluzbe u mjestu, od kuda je svjedok, dočim se pod troškom boravka u mjestu preslušanja ne ima razumjevat i sav trošak za njegovo uzdržavanje, već samo onaj višak, što ga dotičnik ne bi imao, da se nalazi u svom prebivalištu, jer se svakako mora predumišljati, da bi morao i u svom prebivalištu potrošiti jedan dio zasluzbe na svoje uzdržavanje.

Usljed toga moglo bi se takovomu svjedoku osim izmakle zasluzbe, koja se uvijek prama iztaknutim okolnostim savjestno odmjeriti ima, dopitati u ime potroška u mjestu preslušanja 30 do 40 nč. na dan.

Putni trošak, koji bi se ovakovim svjedokom mogao dopitati samo u slučaju, ako obzirom na osobitu udaljenost, starost ili zdravstveno stanje ne mogu pješice doći k sudu, ima se odmjeriti onako, kao što je određeno pod točkom 1. za seljake, prama uporabi sredstva komunikacije.

3. Svjedokom, koji nisu spomenuti pod toč. 1. i 2., kao što su samostalni obrtnici, trgovci, vlastela, posebni, svećenici, odvjetnici, liečnici, profesori, učitelji, raznovrstni činovnici i urednici i t. d., na koliko glede pojedinih niže navedenih kategorija ne postoje posebne odredbe, ne pripada nikakova naknada za izmaklu zasluzbu, već samo nuždni putni trošak i odnosni višak nuždnoga potroška radi boravka u mjestu suda, i to samo onda, ako im je prebivalište udaljeno preko 15 klmtr. od sjedišta suda.

U ime troška radi boravka u mjestu suda moglo bi se ovakovim svjedokom dopitati, i to obrtnikom 60 nč. do 1 for., a ako moraju noćiti u mjestu suda, najviše 1 for. 50 nč., ostalim pako gore navedenim svjedokom 1—2 for., a moraju li noćiti u mjestu suda, najviše 3 for. na dan.

U ime putnoga troška, u koliko takav pripada, moglo bi se ovakovim svjedokom dopitati:

a) kod uporabe željeznice pristojba za III. razred, odnosno prema stališu za II. razred.

b) kod uporabe parobroda pristojba za II. razred, odnosno prema stališu za I. razred.

c) kod uporabe vozne prilike pristojba, odgovarajuća mjestnoj cieni za jednoprežna, odnosno prema stališu za dvoprežna kola.

d) kod uporabe konja jahača pristojba, odgovarajuća mjestnoj cieni za uporabu takovoga.

Razumjeva se samo po sebi, da u onom slučaju, ako je iz istoga mjesta pozvano više svjedoka na isti dan k sudu, imaju trojica upotrijebiti jedna dvoprežna kola, odnosno da bi se za trojicu imala dopitati pristojba samo za jedna takova kola. Bilo bi s toga umjestno, da sudbene oblasti odnosne svjedoke upozore na to putem one oblasti, koja će im dostaviti pozivnice.

Isto tako razumjeva se, da svjedoku, koji bi glede više predmeta pozvan k istomu sudu, samo jednom pripada pristojba, koja se imade razmjerno na predmete razdijeliti.

III. Glede odmjerenja svjedočkih pristojba osobam sljedećih kategorija postoje posebne odredbe, kojih se sudbene oblasti imaju strogo držati:

1. Oružnikom, pozvanim pred sud kao svjedokom u kazn. predmetih pripadaju pristojbe odmjerene ministarskom naredbom, od 28. studenoga 1855. (d. z. l. br. 205.) i naredbom kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 10. kolovoza 1873. broj 10.547. (br. 42. sbor. od god 1873.) i to, ako je njihovo prebivalište udaljeno od suda preko 7-6 klm. vozna pristojba na željeznici ili parobrodu, ako se pako ta vozna sredstva upotrebiti ne mogu, hodarina u iznosu od 26 nč. od svakoga sata za prevaljeni put tamo i natrag, zatim pripada oružnikom hranovina i to stražmeštru 50 nč., a podčastniku i oružniku 40 nč. na dan i to onda, ako mu je nemoguće povratak još istoga dana u njegovo stalno mjesto.

2. Momčadi financijske odnosno carinsko-porezne straže pripadaju pristojbe, odmjerene naredbom kr. zem. vladnoga odjela za pravosudje od 26. kolovoza 1884. br. 9 336. (vidi dodatak k ovoj naredbi).

3. Vojnikom, pozvanim pred sud kao svjedokom u kaznenih predmetih, pripadaju pristojbe, koje im odmjeruje i predumjluje odnosna vojna oblast, kojoj sudovi iste imaju naćnaditi.

IV. Iztražni sudac, odnosno predsjedatelj razprave ima prelušanim svjedokom odmjeriti pripadajuće im pristojbe, uvaživ savjestno sve odnošaje dotičnoga svjedoka po načelih ove naredbe. U odnosnoj doznačnici ima navesti toćno udaljenost svjedokova prebivališta od sjedišta suda, njegov stališ odnosno zanimanje i potrošeno usljed poziva suda vrijeme, te naznaćiti koliko mu se u ime ćesa doznaćuje.

Ovakovu doznaku ima svojim podpisom odobriti predstojnik suda ili njegov zamjenik, ter nakon toga izplatiti pristojbu svjedoku uz namiru, supodpisanu po ćinovniku, koj obavija izplatu i po još jednom svjedoku.

Spomenuta doznaka odnosno namira ima se sastaviti polag obrazca A., koji će se posebice tiskati, ter koje će sudbene oblasti naručivati kod kr. vladnoga odjela za pravosudje prama potrebi poput ostalih tiskanica.

Pošto je u pozivnicah za svjedoke i onako sadržana opomena na pravo, tražiti svjedočku pristojbu, to se samo po sebi razumjeva, da će se ista dobiti samo onim svjedokom, koji ju izrično zahtjevaju, ter da je suvišna ustmena opomena preslušavajnećega sudca na to pravo, kao i na okolnost, da to pravo utrnjuje, ako se promaši rok propisan §. 324. k. p.

V. Konačno iztaknuti je napose kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, da bi se znatan dio troškova, koji otpadaju na svjedočke pristojbe, dao prištediti tim, kad bi koli državni odvjetnici, predlažuć svjedoke za poziv, toli sudci, pozivajuć svjedoke, uložili svu svoju pomnju i opreznost na to, da u kaznenih stvarih predlože na poziv, odnosno pozovu pred sud samo one svjedoke, koji su neobhodno nuždni za uglavljenje krivca t. j. takove, od kojih se po okolnostih očekivati može, da će što god odlučna u stvari izkazati.

Ovom se sgodom podjedno upozoruju sudbene oblasti na onaj propis §. 324. k. p., po kojem privatni učestnici ne imaju prava na pristojbe svjedoka, ako nisu pozvani na glavnu razpravu baš u svrhu, da se saslušaju kao svjedoci, ma da su na razpravu kao takovi bili preslušani.

Napokon upozoruju se sudovi, da prigodom izaslanstva radi izvidjenja objektivnog učina ili radi kojega inoga uredovanja na licu mjesta valja ujedno saslušati svjedoke i vještake u istom predmetu, a ako se imadu izvidjenja na istom mjestu u više iztraga povesti, pobrinuti će se predstojnik suda, da se sva izvidjenja povjere istom sudcu, ter i tim obavi saslušanje svjedoka uz što manji trošak.

Naglašuje se, da se shodnim dodieljenjem prijava, pospiešenjem iztraga i glavnih razprava, odredjenjem razprava istoga senata na stalne dane, uricanjem više razprava na isti dan, u kojih se imadu stranke pozivati iz istog mjesta, kao i tim, da se bez važnih razloga započete glavne razprave ne odgadjaju, mnogo troška prištediti dade.

Usljed toga biti će dužnost predstojnika strogo bditi nad tim, da se ova naredba bude savjestno vršila, jer samo od njihove djelotvorne podpore i od uvidjavnosti odnosnih urednika nada se kr. zemaljska vlada, da će se polučiti željeni uspjeh, najme, da će se izbjeći prekoračenju proračunom opredieljene dotacije za troškove kaznenoga postupka i za ovrhu kazni slobode.

(D o d a t a k k naredbi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade

odjela za pravosudje, od 8. srpnja 1885. br. 9.790. Uredovne sbirke naredaba pravosudne struke svezak I. br. 37.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vladnoga odjela za pravosudje od 26. kolovoza 1884. br. 9.336., kojom se ustanovljuju pristojbe momčadi financijalne odnosno carinsko-porezne straže pozvanoj u svojstvu svjedoka pred sudu kaznenih predmetih.)

Povodom predstavaka momčadi financijalne, odnosno carinsko-porezne straže, podnešenih amo putem kr. financijalnoga ravnateljstva u Zagrebu, da sudovi I. molbe, ustanovljujuć im pristojbe kao pozvanim u kaznenih predmetih svjedokom, raznoliko postupaju, — obnašla je kr. zemalj. vlada, odjel za pravosudje, odrediti što sliedi:

S razloga, što u pogledu zaračunavanja pristojba finan. straže valjaju propisi izdani godine 1875. glede ustrojstva i službe financijalne straže (svez. XX. uredovne sbirke financijalnih zakona i naredaba), imaju sudovi I. molbe momčadi financijalne odnosno carinsko-porezne straže u slučaju, ako su pozvani kao svjedoci pred sud, koj je od mjesta njezine postaje dalje od 7.5 klmtr. (1 milje), dopitati u slučaju, ako među ta dva mjesta postoji željeznička ili parobrodsko sveza, pristojbe propisane u §. 269. naredbenika financ. straže i to na željeznici vozarinu za III., a na parobrodu vozarinu za II. razred, u protivnom pako slučaju putni trošak tamo i natrag u iznosu od 70 novč. za svaku milju u smislu §. 271. sl. c) rečenog naredbenika ili iznos od 9 novč. za svaki kilometar, u slučaju onom, ako se rečena momčad može isti dan vratiti na mjesto svoje postaje.

U slušaju pako, ako je povratak istoga dana nemoguć, ima im se dopitati u smislu §-a 273. spomenutoga naredbenika za vrijeme njihova boravka kod suda ili za svaka dalnja 24 sata hranovina i to prigledniku financijalne straže u iznosu od 1 for. 30 novč., nadstražaru u iznosu od 1 for., a stražaru u iznosu od 86 novč.

Dodaje se podjedno, da se slomci izpod kilometra imaju uzeti za cijeli kilometar.

§. 325. Vještaci, koji su pri sudu za stalno kao takovi naredjeni, i u ime toga plaću dobivaju, imadu pravo tražit naknadu samo onih predhodnih troškova, koje su učinit morali, da u stanju budu mnienje svoje podnieti, nu morati će ih kao što treba izkazati. Drugi vještaci dobivat će osim toga još pristojbu, koju će sud, brižljivo uvaživ svekolike okolnosti, odmjeriti. Na koliko se o tom ne ustanovljuje ništa oso-

bita u postojećih propisih, odmjerit će se pristojba medju jednim i pet forinti, a u slučaju, ako se za mnijenje iziskuju osobiti znanstveni, tehnički ili umjetnički nauci ili vještine, medju dva forinta i dvadeset forinti. Da se dozvolit uzmogne odplata, nadilazeća ovaj iznos, potražiti će se za to privola banskoga stola.

(Sravni §. 384. austr. kaz. post.) .

Cienik pristojba za sudbeno-liečničke vještake je po naredbi minist. od 17. veljače 1855. br. 33. d. z. I. sljedeći:

A) kod zločinstva.

1. Za pregledanje osobe kod silovanja ili oskvrnuća (§. 125. k. z.)	1 for. — sr.
2. Za pregledanje osobe kod bludnosti suprot naravi, rodoskrvnja ili svodstva glede koje osobe nevine (§§. 127—128. 129—132. k. z.)	1 for. — sr.
3. Za sudbeno paranje (otvorenje mrtvog tiela) 134—143. k. z.	3 for. — sr.
4. Za sastavljanje posebnog mnijenja	2 for. — sr.
5. Za sudbeno paranje (otvorenje mrtvog tiela novorodjenog djeteta zajedno s ogledom pluća) (§ 161. k. z.)	4 for. — sr.
6. U slučajevih, kada se ima obaviti ogledanje trulih već liešina, osim gore navedene pristojbe još	2 for. — sr.
7. Za preduzimanje kemičnog iztraživanja kod slučajeva otrovanja uz posebnu naknadu za sredstva upotrebljena za iztraživanje, (koji se troškovi obrediti imadu po cieniku za liekove)	6—10 for. — sr.
8. Za ravnanje i nadgledanje iztraživanja i o tom sastavljeno mnijenje	3—5 for. — sr.
9. Za naknadno pregledanje ubojitog orudja ili drugih ovamo spadajućih stvari, u koliko bi pako ovi bili otrov uz posebnu naknadu za sredstva iztraživanja	4 for. — sr.
10. Za pregledanje ženske glave kod uzrokovanog sebi pometnuća (§§. 144—148. k. z.)	2 for. — sr.
11. Za pregledanje, potrebno kod izloženja novorodjene djece: (§§ 149—151. k. z.)	
a) kod živo nadjene djece	2 for. — sr.
b) kod mrtvo nadjene djece	4 for. — sr.
12. Za pregledanje tjelesno teško ozledjenoga	

- ili u dvoboju ranjenoga (§§. 152., 157. i 160. k. z.) . . . . . 2 for. — sr.
13. Za svaki potrebiti sljedeći posjet . . . . . — for. 30 n. sr.
14. Za posebno mnijenje . . . . . 2 for. — sr.
15. Za pregledanje uapšenika u pogledu njegove tjelesne naravi (tjeles. mana) . . . . . — for. 10 n. sr.
- B) Kod prekršaja.
1. U slučajevih §§. 335—337. k. z. . . . .
- a) Za pregledanje lahke tjelesne ozlede . . . . . 1 for. — sr.
- b) Za pregledanje teške tjelesne ozlede . . . . . 2 for. — sr.
- c) Za pregledanje odnosno paranje osobe usmrćene, pristojbe navedene za zločinstva pod A) 3. i 4.
2. U slučajevih §§. 339—340. k. z. . . . .
- a) Za pregledanja roditelje radi zataje poroda . . . . . 1 for. — sr.
- b) Za pregledanje nezrelog ploda . . . . . 1 for. — sr.
- c) U koliko je potrebno paranje djeteta zato zajedno sa mnijenjem . . . . . 3 for. — sr.
3. U slučaju §. 345. k. z.: Za izpitivanje zabranjenog lieka (kod prodaje istog od strane ovlaštene osobe) . . . . . 1 for. — sr.
4. U slučaju §. 349. k. z.: Za izpitivanje krivo ili zločesto pripravljenog lieka (bez kemičnog iztraživanja) . . . . . 1 for. — sr.
5. U slučaju §. 353. k. z.: Za izpitivanje promijenjenih liekova . . . . . 1 for. — sr.
6. U slučaju §. 354. k. z.: Za iztraživanje kod nepovlaštenog trgovauja sa liekovi:
- a) pojedinih ili nekih bez razlike na kakvoću . . . . . 1 for. — sr.
- b) više njih ili ciele sbirke liekova . . . . . 1—4 for. — sr.
7. U slučaju §§. 356—358. k. z. za izpitivanja kod krivnje liečnika ili ranarnika, pristojbe navedene u §-u 335. k. z.
8. U slučaju §. 360. k. z. Za izpitivanje kod zanemarivanja bolesti . . . . . 1 for. — sr.
9. U slučaju §. 364. k. z. Za izpitivanje otrova pronadjenog kod kramara ili kućara:
- a) ako je očevid dovoljan . . . . . — for. 30 n. sr.
- b) za podulja iztraživanja . . . . . 1—2 for. — sr.
10. U slučaju §. 379. k. z. Za pregledanje dojke ili primalje, koja ima sramotnu ili drugčije zaraznu priljepčivu bolest . . . . . 1 for. — sr.
11. U slučaju §. 387. k. z. Za pregledanje

- biesne životinje ili kod koje je sumnja, da je biesna . . . . . 2 for. — sr.
12. U slučaju §. 391. k. z. Za pregledanje zločudne životinje . . . . . 1 for. — sr.
13. U slučaju §§. 400—401. k. z. Za pregledanje bolestne životinje kod marvinske pošasti, za svaki komad . . . . . 1 for. — sr.
14. U slučaju §§. 403, 405. k. z. Za izpitivanje pića . . . . . 1 for. — sr.
15. U slučaju §. 406—408. k. z. Za izpitivanje posudja kositrenoga, škodljiva pripravljanja ili čuvanja robe, koja je za užitak u obće zajedno sa potrebnim kemičnim iztraživanjem . . . . . 1 for. — sr.
16. U slučaju §. 409. k. z. Za pregledanje vlastitih osakaćenja, ista pristojba kao što za pregledanje lakkih i težkih tjelesnih ozleda . . . . .
- U slučaju §-a 411—430. k. z. Za pregledanje ozleda, koje se događaju prigodom tučnje kao gore kod §§. 335—337. k. z.

C) Za druga sudbeno-liečnika uredovanja.

1. Za svjedočbu bolesti, zatraženu po sudu . . . . . 1 for. — sr.
2. Za prisustvovanje kod glavne razprave ili sudbene sjednice :
- a) za pol dana . . . . . 3 for. — sr.
- b) za cijeli dan . . . . . 5 for. — sr.
- c) za svaki sljedeći pol dana . . . . . 2 for. — sr.
3. za sudbeno paranje mrtve životinje :
- a) veće . . . . . 3 for. — sr.
- b) manje . . . . . 1 for. 30 sr.
- Opazka. Ranarnik dobiva za svaki od prenavedenih posala samo polovicu ovdje ustanovljenih pristojba.

Osim ovdje navedenih pristojba imaju zdravstvene osobe, pozvane po sudu na sudbeno-liečnička uredovanja, ako je potrebno, da se za obavu ovih posala udalje od mjesta svojeg prebivališta, pravo tražiti po posebnih zakonih i naredbah ustanovljene dnevnice i putne troškove.

Za izvanredne poslove, koji u cieniku nisu poimence navedeni, ima se uz točno označivanje istih i opisivanje odnoscnog, slučaja primjereni iznos nagrade posebno zaračunati; o čem se pako ima u svakom slučaju izhoditi odluka prizivaog suda. (§. 3. ministr. naredbe od 17. veljače 1855.)

Osoblju zdravstvenomu gore navedenomu pripadajuće nagrade naknadjuje erar neposredno i u onom slučaju, ako ima erar

pravo naknadu zahtievat od trećih osoba (§. 4. ministr. naredbe ou 17. veljače 1855).

(Okružnica kr. banskog stola od 26. studena 1879. br. 13.240.) Kr. zemaljskomu vladnomu odjelu za pravosudje došlo je do znanja, da kod sudbenih oblasti ne vlada jedinstvena praksa u pogledu odmjerivanja pristojba pripadajućih sudbeno-liečničkim vještakom, jer dočim neke sudbene oblasti odmjeruju liečničkim vještakom pristojbe ustanovljene tarifom ministarske naredbe od 17. veljače 1855, d. z. l. br. 33., sa dometkom od 5% na austrijsku vrijednotu, odmjeruju druge sudbene oblasti. te pristojbe bez dometka, t. j. u onoj svoti u austr. vriedn., koja je ustanovljena u spomenutom tarifu.

Da se ta nejednakost dokine, odredjuje visoki kr. zemaljski vladni odjel za pravosudje, da se sve liečniko-vještačke pristojbe, što no su ustanovljene tarifom ministarske naredbe od 17. veljače 1855., d. z. l. br. 33., obredjivale se one kod računarskoga ureda kr. zemaljske vlade na temelju podnešenih putnih dnevnika i inih računa, ili ih pako odmjerivao sam sud, imaju svagda obredjivati polag §. 2. ministr. naredbe od 28. rujna 1858., d. z. l. br. 166. sa dometkom od 5% na austrijsku vrijednotu.

Podjedne odredjuje visoki kr. zemaljski vladni odjel za pravosudje, da se vještakom u obće ne imaju za uručena ali nepreduzeta ili nezapočeta uredovanja dopitivati nikakove pristojbe izuzamši trošak za putovanje ili podulji gubitak vremena.

(Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 20. prosinca 1883. br. 7.990. glede pristojba pripadajućih liečničkim vještakom za prisustvovanje glavnim razpravam. Ur. sbir. br. 475).

Povodom predstavaka, što su ih neposredno amo podniela dva sudbeno-liečnička vještaka u pogledu pitanja, da li i kakove pripadaju pristojbe sudbeno-liečničkim vještakom u sljedećih slučajevih :

1. ako su doista prisustvovali glavnoj razpravi pol ili cieti dan, ili dapače više dana, pak se ista nakon toga odgodi bez njihove krivnje, a da nisu podali sudu nikakove obaviesti ;

2. ako su pozvani, na glavnu razpravu doista došli, nu pošto se je ista radi nepredvidjenih okolnosti morala odgoditi, o čem nisu bili obavješteni, udaljili se neprisustvovav, niti nepodav nikakova mnienja ;

3. ako je jedan te isti vještak istoj razpravi prisustvovao i kao sudbeno-liečnički i kao kemički vještak ; — obnašao je kr. vladni odjel za pravosudje vdrediti što sliedi :

Pošto liečnici, koji nisu za stalno i uz sistemiziranu plaću namješteni kod suda (uznički liečnici uz paušalnu nagradu ne spadaju medju takove) imaju pravo na pristojbe, ustanovljene

ministarskom naredbom od 17. veljače 1855., d. z. l. br. 33., za prisustvovanje glavnim razpravam radi podavanja vještačkih obavjesti i to:

- a) za pol dana sa . . . . . 3 for. 15 nč.
- b) za cijeli dan sa . . . . . 5 for. 25 nč.
- c) za svaku sljedeću polu dana sa . . . . . 2 for. 10 nč.

to im se ta nagrada ima dopitati bez razlike, da li su za vrijeme trajanja razprave podali sudu kakove obavjesti, ili ne, t. j. i u onom slučaju, ako se razprava drugi dan, ili nakon više dana odgodi bez njihove krivnje.

Tim je rešena gore navedena prva točka.

Što se tiče druge točke, obnašao je kr. vladni odjel za pravosuđe odrediti, da im se za njihovu dangubu dolazkom i odlazkom u slučaju nenadano odgodjene razprave ima izplatiti pristojba od 1 for. 5 nč. kao da su pregledali lahku tjelesnu ozledu; nu to samo pod uvjetom, ako radi nepredvidjenih okolnosti nisu bili pravodobno obavješteni ob odgodi razprave, koje nepredvidjene okolnosti ima predsjedatelj razprave naročito iztaknuti na odnosnoj doznačnici pristojbe.

Konačno glede treće gore navedene točke obnašao je kr. vladin ovaj odjel odrediti, da se vještaku, koj na glavnoj razpravi prisustvuje i kao liečnik i kao kemički vještak, ima odmjeriti jednostruka pristojba na prisustvovanje, dočim mu se za svako podano mnienje ima dopitati posebna pristojba, t. j. iznos od 2 for. 10 nč. za podano mnienje u svojstvu liečničkoga i isto toliki iznos za podano mnienje u svojstvu kemičkoga vještaka.

Pozivlje se stoga predsjedništvo kr. sudbenoga stola, da se u buduće glede ovdje razpravljenih slučajeva strogo drži ove naredbe.

(Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 16. listopada 1893. br. 12.091., kojom se nadopunjuje naredba od 20. prosinca 1883. br. 7.990, ur. sbir. br. 476., glede pristojba pripadajućih liečničkim vještakom za prisustvovanje glavnim razpravam. Sbirka naredaba pravosudne struke svezak IV. br. 475).

Povodom predstavlke jednoga sudbeno liečničkoga vještaka proti odredbi predsjedatelja glavne razprave, kojom mu je za prisustvovanje više unutar jednoga te istoga poludneva obdržavanim glavnim razpravam odmjerena samo jednostruka pristojba od 3 for. 15 nč. a. vr., dočim isti vještak mnije, da ga ide predpomenuta poldnevna pristojba toliko puta, koliko je razpravam istoga poldneva prisustvovao, obnašla je kr. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, u nadopunjuju svoje naredbe od 20. prosinca 1883. br. 7.990 glede pristojba pripadajućih liečnikom vještakom za prisustvovanje glavnim razpravam (Sbirka

naredaba pravosudne struke, svezak IV. br. 475.) odlučiti što sliedi :

Pristojbam ustanovljenim pod točkom 2. dodatka naredbom ministarstva za unurarnje poslove, pravosudje i financija od 17. veljače 1885. (d. z. l. br. 33.) izdatoga I. pristojbenoga cjenika za strogo sudbeno-liečničke čine služi mjerilom vrieme prisustvovanja liečničkoga vještaka sudbenoj glavnoj razpravi ili sudbenoj sjednici.

Nije daklem odlučan broj glavnih razprava ili sjednica, kojim je liečnički vještak prisustvovao u dotičnom razdobju od pol ili ciela dana, pak ga stoga u slučaju, ako je jednoga te istoga poldneva prisustvovao više razpravam ili sjednicam ide samo jednostruka poldnevna, dotično ako je kroz cijeli dan prisustvovao više razpravam ili sjednicam samo jednostruka celodnevna pristojba.

Singularni izraz u gore pomenutomu dodatku: „za prisustvovanje sudbenoj glavnoj razpravi ili sudbenoj sjednici“ posve je obćenito rabljen očito tim znamenovanjem, da pomenuta pristojba vještaka ide svakako i za intervenciju samo kod jedne razprave ili sjednice, ako je u isroj kroz naznačeno vrieme od pol ili ciela dana prisustvovao.

Razumjeva se u ostalom, da ostaje netaknuta ustanova istoga pristojbenoga cjenika, po kojoj liečničkoga vještaka povrh gore napomenute pristojbe za prisustvovanje glavnoj razpravi ili sudbenoj sjednici za svako pri istoj podano posebno vještačko mnienje pripada posebna pristojba od 2 for. 10 nč. a vr.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 13. listopada 1894. br. 2.177. Ur. sbir. br. 529., kojom nadopunjuje naredbe svoje od 20. prosinca 1883. br. 7.990. i od 16. listopada 1893. br. 12.091. glede pristojba pripadajućih liečničkim vještakom za prisustvovanje glavnim razpravam. (Sbirka naredaba pravosudne struke, svezak IV. br. 475. i 476.)

Usljed nastalog raznolikog tumačenja pitanja, koje li sve pristojbe idu sudbeno-liečničkoga vještaka povodom njegova prisustvovanja glavnim razpravam, obnašla je kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje u nadopunjenju naredba svojih od 20. prosinca 1883. br. 7.990. i od 16. listopada 1893. br. 12.091. glede pristojba pripadajućih liečničkim vještakom za prisustvovanje glavnim razpravam (sbirka naredaba pravosudne struke svezak IV. br. 475. i 476.) prema sliedećim eventualitetom odlučiti, što sliedi :

Sudbeno-liečnički vještak poziva se glavnoj razpravi, kada treba, da na istoj poda a) razjašnjenja ili b) posebno mnienje, ili c) jedno i drugo.

U svrhu, da poda „razjašnjenja“, biti će pozvan u pravilu

onaj sudbeno-liečnički vještak, koji je već prije u upitnom predmetu podao bio svoje vještačko mnijenje: a u svrhu da poda „posebno mnijenje“, — ili, razjašnjenje i posebno mnijenje“, biti će pozvan ili opet onaj sudbeno-liečnički vještak, koji je već prije u upitnom predmetu podao bio kakovo mnijenje ili pako drugi koji vještak naročito, ako prvanjega nije više bilo moguće pozvati glavnoj razpravi.

Kada dakle koji sudbeno-liečnički vještak ima dati razjašnjenja u nadopunjenju jurve prije dotične razprave padanoga vlastitoga mnijenja, neće ga ići za ta „razjašnjenja“ nikakova stanovita pristojba do li ona, koja ga ide za prisustvovanje glavnoj razpravi prema vremenu toga prisustvovanja, bude li pako dotični, prvobitni liečnički vještak pri razpravi imao podati takovo mnijenje, koje se ne ukazuje lih razjašnjenjem ili raztumačenjem jurve prije podanoga vlastitoga mnijenja, nego se tiče ili drugog predmeta ili druge osobe motrenja ili pako akoprem istoga predmeta ili iste osobe, no ipak motrenja u posve novom heterogenom pravcu, ili ako mora dapače nov liečnički vještak davati vještačka razjašnjenja, koja će dakako podati moći lih na temelju vlastitih svojih novih opažanja i proučanja prvobitnoga nalaza inoga liečničkoga vještaka, morati će se takova razjašnjenja i nova mnijenja smatrati „posebnimi mnijenji“ i za svako takovo posebno mnijenje dopitati sudbeno-liečničkom vještaku pristojba za posebno mnijenje, a povh toga i pristojba za razpravu prema vremenu prisustvovanja njegovoga.

(Okružnica kr. banskoga stola od 18. travnja 1894., broj 8.602., upravljena na sve kr. sudbene stolove i kr. kotarske sudove o pitanju, koje li pristojbe idu u kaznenom postupku vještake namještene u javnoj službi, ter u kojem iznosu se pripadajuće pristojbe dopitati imadu takovim vještakom. Ur. sbir. br. 506.)

Visoka kr. zemaljska vlada. odjel za pravosudje, izdala je naredbu od 8. travnja 1894. br. 2.796. sljedećeg sadržaja.

Povodom potaknutoga pitanja „koje li pristojbe idu u kaznenom postupku vještake namještene u javnoj službi, ter u kojem iznosu se pripadajuće pristojbe dopitati imadu takovim vještakom?“ — obnašla je kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, u svrhu postignuća jednoličnosti postupka pri obredjivanju tih troškova kaznenoga postupka i s obzira štednje odrediti, što sledi:

U pravilu idu sve vještake u kaznenom postupku dvojake pristojbe, i to:

1. pristojba za mnijenje (§. 325. kp.) i — uvjetno —
2. pristojba (trošak) za putovanje i uzdržavanje, ako naime obavljati imadu svoja uredovna djela izvan mjesta (njihovoga

običnog boravišta §. 327. kp.); a povrh tih pristojba imadu pravo tražiti i naknadu onih predhodnih troškova, koje su učinili morali, da su u stanju podneti svoje mnijenje (§. 325. kp.)

Pošto je jedino onim vještakom, koji su „pri sudu stalno kao takovi uz plaću namješteni“, izrično zaniekano pravo na pristojbu za mnijenje (§. 325. kp.), ter zakon o kaznenom postupku medju ostalimi vještaci ne poznaje nikakve razlike, bili oni namješteni u javnoj službi ili ne, to od tud jasno sliedi, da vještake namještene u javnoj službi idu gore navedene dvojake pristojbe, pak oventualno i naknada predhodnih nuždih izdataka učinjenih, da mogu dati svoje mnijenje.

Glede pitanja ob iznosu gore na prvom mjestu napomenute pristojbe za mnijenje ustanovljene su samim zakonom (§. 325. kp.) pravilne granice, unutar kojih se ista odmjeriti ima i t., — na koliko se o tom ne ustanovljuje ništa osobita u postojećih propisih (kao n. pr. glede liečnika):

a) medju jednim i pet forinti, i b) ako se za mnijenje iziskuju osobiti znanstveni, tehnički ili umjetnički nauci i vještine, — medju dva forinta i dvadeset forinti, da se pako iznimno dozvoliti uzmogne pristojba nadilazeća potonji iznos, ima se potražiti za to privola banskoga stola.

Pošto je ipak vještakom stojećim u javnoj službi eksistencija osigurana redovitom plaćom i inimi berivi, ter pravom na mirovinu, pak se prema svomu tako osiguranom materijalnomu stanju bitno razlikuju od svih ostalih vještaka, koji su ponajviše upućeni lih na zaslugu iz njihovoga vještačkoga zvanja i umieća od slučaja do slučaja ili iz privatnoga namještenja, to se koli u interesu jednoličnosti postupka kod svih sudbenih oblasti, toli u interesu potrebite prištednje ukazuje opravdanim, da sudbene oblasti pri obredjivanju pristojba za mnijenje zahtjevanih od strane vještaka, koji se nalaze u javnoj službi, bilo državnoj, zemaljskoj ili občinskoj, drže svagda njihov privilegirani odnošaj na umu, ter da stoga pristojbe te odmjeruju doduše unutar zakonom opredieljenih medja (§. 325. kp.), nu svakako u razmjerno nižem iznosu, nego bi ga u dotičnom konkretnom slučaju odmjerile vještaku, koji ne stoji u javnoj službi.

Glede iznosa pristojba (troškova) za putovanja i uzdržavanje u javnoj službi stojećih vještaka jasno odredjuje zakon §. 327. kp.), da sa mjerodavni u tom pravcu postojeći obćeniti propisi i naredbe, t. j. tarifi za putovanja (ciene za putovanje željeznicom, parobrodrom i poštom, kilometrina i sl.) dotično i norme o dnevnica.

Što se svim sudbenim oblastim u obsegu kr. banskoga stola znanja i strogog obdržavanja radi saobćuje.

(Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje od 13. listopada 1890. broj 11.950, ur. sbir. br. 365., kojom se sudbeno-liečničkim vještakom dopituje pristojba u ime nabave sredstva za odkuživanje.)

Kr. zem. vlada, odjel za pravosudje, saslušav predhodno mnijenje zdravstvenoga odsjeka kr. zem. vlade, obnalazi odrediti, da se imade u buduće dopitati svakomu sudbeno-liečničkom vještaku za paranje trupla ili ono trulo ili pako netrulo bilo, u ime nabave sredstva za odkuživanje pristojba od 1 forinta a. vr.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 10. veljače 1892. broj 2.909. u pogledu jednolikoga postupanja pri odmjerivanju troškova u kaznenom postupku (ur. sbir. br. 420.), odtisnuta kod §. 333. k. p.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosudje od 20. studena 1897. broj 16.055., br. 91. sbornika, kojom se ustanovljuje jednaka vještačka pristojba za sudbeno-liečničko pregledanje tjelesnih ozleda.)

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, obnašla je uz razmjernu preinaku dotičnih stavaka naredbom ministarstva unutarnjih posala, pravosudja i financija od 17. veljače 1855 (d. z. l. br. 33.) izdane „pristojbene tarife I. za strogo sudbeno-liečničke polove“ ustanoviti jednaku vještačku pristojbu iznosom od 2 for. a. vr. za svako sudbeno-liečničko pregledanje bilo lahke ili teške tjelesne ozlede uz istodobno podano mnijenje, a isto tako i za svako podano „posebno mnijenje“ (vidi naredbu od 13. listopada 1894. broj 2.177. uredovne sbirke naredaba pravosudne struke, svezak IV. br. 529)

Razumjeva se, da ta pristojba od 2 for. a. vr. vriedi samo za graduirane liečnike, pa da doklem gledom na opazku dodanu gore citiranoj tarifi I. po kojoj ranarnike ide samo polovica za graduirane liečnike opredieljenih pristojba, u predpomenutih slučajevih pristojba za ranarnike iznosi samo 1 for. a. vr. Naredba ova stupa u kriepost danom izdanja.

§. 326. Za ustmeni prevod koje izprave, sastavljene u kojem stranom jeziku, ide tumača petdeset novčića, a za pismeni prevod dva forinta od svakoga arka.

Iznimno moći će sud ove pristojbe povisit za polovicu iznosa, ako prevod bude skopčan s osobitimi težkoćami.

Tumača, prizvana k sudbenomu presušavanju, ide za svaka pol dana dva forinta, a ako sam mora pisat i nispisnik, tri forinta.

Ako se uredovnici, namješteni kod suda, ili tumači, koji su pri sudu kojem za stalno zapriseženi i s plaćom namješteni, pozovu za poslovanje takovo, dužni su djela ta vršiti bezplatno.

(Sravni §. 385. austr. kaz. post.).

§. 327. Nasuprot vještaci i tumači, ako prije pomenuta uredovna djela obavljat moraju izvan mjesta, dobivaju trošak za putovanje i uzdržavanje, i to oni, koji su u javnih službah, po propisu obćenitih postojećih za to naredaba, ostali pak po mjeri ustanova, datih u §. 324., nego svakako i pri manjoj daljini, nego što je ondje naznačena.

U ostalom sve te prije pomenute pristojbe imat će se vještakom i tumačem, ako je moguće, odmah čim posao svrše, izplatiti ili bez troškova poslati.

U pismenom pozivu trebat će ih opomenuti, da tražbinu svoju pod gubitak prava predat imadu najduže za četrnaest dana, iza kako su podnieli mnjenje svoje.

(Sravni §. 386. austr. kaz. post.).

§. 328. Troškovi za obskrbljivanje okrivljenika za vrieme iztražnoga zatvora sadržavaju troškove za hranu, ležu, ogriev, posviet, za potrebitu možebit nabavu kao i za čišćenje rubenine i odjeće, napokon troškove bolesti i poroda, ako se dogode.

Troškovi bolesti i poroda uračunavat će se svakomu zatvoreniku onako, kao što se zanj u istinu naberu.

Glede onih ostalih pak troškova obskrbnih imat će zemaljska vlada svake godine, a kad bi se ciene znatno mienjale, češće ustanovljivati za svakoga zatvorenika iznosak, koliko će se imat na dan naknadit u ime tih troškova, osim ako je zatvorenik obskrbljivao se iz svoga imetka.

Ako u raznih mjestih, gdje se nalaze sudovi kazneni, vlada odveć velika razlika u cienah glede ži-

veža, moći će se naknadna svota tih troškova ob-
skrbnih različito ustanoviti za razne sudove.

☐ (Sravnij §. 377. austr. kaz. post.).

§. 328. izpravljen je prema zakonu od 13. ožujka 1894, kojim se preinačuju §§. 117., 328. i 346. zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 14. sbornika od godine 1894.) Vidi članak I. toga zakona.

§. 329. Troškove, koje obsudjenik povratit ima za ovrhu kaznene osude, obsižu pri kazni slobode ne samo učinjene troškove za obskrbu (§. 328.) nego takodjer i onaj dio troškova za straženje i upravljanje mjesta kaznenoga, koj na svakoga pojedinoga uznika u uzi kaznenoj odpada. Odmjerivanje ovih troškova uredjuje se posebnimi naredbami.

Troškovi za ovršbu druge koje kazni ustanovit će se od sgode do sgode.

(Sravnij §. 388. aust. kaz. post.).

§. 330. Ako optuženik osudom kaznenom bude izrečen kao krivac kojega kažnjiva djela, tad će se u osudi ujedno izrazit, da optuženik ima naknadit i troškove postupka kaznenoga.

Nego imat će sud u slučaju, ako se je postupak odnosio na više kažnjivih djela, troškove glede djela onih, radi kojih optuženik ne bude obnadjen za kriva, izključiti, koliko je moguće iz naknade.

Nego dužnost: naknaditi troškove, pada na pravomoćno obsudjenoga samo za osobu njegovu, a ako je po nastaloj jurve pravnoj moći osude preminuo, na njegovu ostavštinu; a ne pada nikada na druge osobe, koje su po zakonu ili iz preuzete dužnosti skrbit imale za uzdržavanje njegovo. Od više saučestnika ima se osudit svaki napose, da namiri one troškove, koji sa

§. 330. I. U 3. alineji §. 330. naveden propis, prema kojemu treće osobe, koje su po zakonu ili preuzetoj dužnosti obvezane skrbit se za osudjenika, nisu dužne nositi troškova postupka kaznenoga, obuhvaća i troškove ovrhe kazni (Plenarna rješitba kasacion. sudišta u Beču od 16. kolovoza 1887, broj 5.817. M. 1.091).

2. U pogledu naknade troškova kaznenog postupka ne može presudni sud nikoga odputiti na redoviti put gradjanske parnice. (Rješ. kasac. sudišta u Beču od 14. ožujka 1883. br. 16.169. M. 521).

se nabrali obskrbljivanjem njegovim u zatvoru iztražnom, branjenjem njegovim, ovršbom kazni ili osobitimi dogodjaji, koji su se sbili samo pri njem ili pak osobitom krivnjom njegovom.

Na izplatu svih ostalih troškova postupka kaznenoga imadu se svikoliki sukrivci i dionici obsudit nerazdieljeno, ako ne nadje sud osobitih razloga, s kojih će stegnuti ovo jamčenje.

(Sravni §. 389. austr. kaz. post.).

§. 331. Ako se postupak kazneni svrši na drugi način, nego li presudom osudnom, imat će u pravilu platiti troškove država. Nego u koliko je kazneni postupak obavljen bio na zahtjevanje privatnoga tužitelja ili u smislu §. 36. jedino na predlog privatnoga učestnika, naredit će se zaključkom suda ovim osobam, da namire sve troškove, koji su se nabrali usljed molbe njihove.

Za one osobite troškove, koji budu prouzročeni poprimitljenim redovitim pravnim liekom ili zahtjevanjem za obnovu iztrage, jamči onaj, koj se je primio pravnoga lieka ili koj je iskao obnovu, ako je pravni liek ostao sasvim bezuspješan ili ako se je obnova odbila.

Državno odvjetništvo ne može se nikada odsudit na naknadu troškova.

Ako je napokon kazneni postupak prouzročen bio lažljivom prijavom, koju je tko znajući učinio, naknadit će troškove prijavnik.

(Sravni §. 390. austr. kaz. post.).

§. 331. l. Po §. 331. k. p. in fine ima prijavitelj samo onda naknaditi troškove kaznenoga postupka, ako je znalice (mala fide) učinio lažljivu prijavu. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 10. srpnja 1897. br. 2.745. „Mjesečnik“ XXIII. str. 619).

2. Privatni učestnik kao subsidiarni tužitelj nije dužan predujmjaviti troška kaznenoga postupka. (Rješitba kr. banskoga stola od 4. veljače 1886. br. 1.803. „Mjesečnik“ XII. str. 134).

3. Ako zakoniti zastupnik djelatno nesposobna povredjenika kao takav podnese privatnu tužbu, može biti eventualno po nadzorstvenoj oblasti pozvan na odgovornost; ali ga u slučaju §. 331. k. p. ne smije sud niti zajedno sa povredjenim niti na mjesto ovoga osuditi na naknadu troškova. (Plenarna rješitba kasac. sudišta u Beču od 1. srpnja 1887. broj 4519. M. 1.075).

§. 332. Nego naknada troškova postupka kaznenoga imat će se od obsudjenika tražiti samo u toliko, u koliko ista po razsudu suda ne bude propastna za prehranu i zaslužbu njegovu i u koliko on njom ne bude priečen u izvršbi onih dužnosti, koje mu nalažu ili dati odštetu, proizviruća iz kažnjiva djela, ili hraniti svoju obitelj.

Osobe, za koje se za vrieme njihova zatvora doznače prinosci hranitbeni, namirit će iz ovih troškove obskrbe, koji su za njih učinjeni.

Da li se troškovi utjerati mogu, odlučit će se o tom, na koliko je moguće odmah, kada se izriče presuda.

(Sravni §. 391. austr. kaz. post.).

(N a r e d b a k r. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 13. siečnja 1885. br. 18.166., upravljena na sva predsjedništva kralj. sudbenih stolova i sve kralj. gradsko-delegovane kotarske sudove i kralj. kotarske sudove u predmetu vođenja izkaza troškova kaznenoga postupka i ovrhe kazni slobode. Ur. sbir. br. 12.).

Povodom potaknutih pitanja o tom :

1. da li se u izkaz, odnosno popis troškova kaznenoga postupka i ovrhe kazni slobode imaju unašati oni troškovi, koji su već prigodom izrečene osude proglašeni neučerivimi?

2. da li se svaki radi neučerivosti odpisani kazneno-obskrbeni trošak ima dokazati zaključkom suda, ter ovaj priklopiti odnosnoj stavci izdatka?

obnalazi k r. zemaljska vlada, odjel za pravosudje:

ad 1. odrediti, da se u popis za II. poljeće 1884., koj se u smislu §. 10. naredbe od 3. prosinca 1877. br. 7.501. (broj 67. sbornika od god. 1877.) ima podnieti tečajem mjeseca ožujka 1885., kao i u buduće polugodišnje popise ne imaju unašati oni troškovi, koji su prigodom izrečene osude proglašeni neučerivimi;

ad 2. upozoriti k r. sudbene oblasti I. molbe na propis druge stavke gore spomenutoga §. 10. naredbe od 3. prosinca 1877. br. 7.501., uvedene u kriepost i za sudbene oblasti u bivšoj Krajini naredbom od 3. prosinca 1882. br. 15.973. u smislu ko-

§. 332. U postupku proti nadripisarnom vriede glede troškova naraslih u iztrazi ili povodom ovrhe kazni načela i propisi, koji vriede glede troškova u kaznenom postupku. (Rještba k r. stola sedmorice kao suda kasac. od 11. srpnja 1895. br. 2.539. „Mješečnik“ XXI. str. 423).

jega propisa valja u opazci popisa navesti samo odluku suda o neučerivosti troškova, ili odredbu učinjenu u svrhu, da se ti troškovi učeraju, ili okolnost, da su već naknadjeni, a nije od potrebe priklopiti prepis tih odredaba odnosnoj stavci popisa.

§. 333. Prosto je svakomu, koj scieni, da mu je riešitbom sudca iztražitelja, predsjedatelja razprave ili odredbom kotarskoga suda u obziru troškova krivo učinjeno, pritužit se radi toga uz rok od 8 dana kod sudbenoga stola, ter zahtievati odluku suda (§. 12.).

Protiv odnosnoj odluci suda ne ima daljnega pravnoga lieka.

§. 333. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

(O kružnica kr. banskoga stola od 10. veljače 1892. br. 2.909., u pogledu jednolikoga postupanja pri odmjerivanju troškova u kaznenom postupku. Ur. sbir. br. 420.)

Predstavkom svojom od 5. siečnja 1892. br. 927. kaz. upozorilo je kr. državno nadodvjetništvo kr. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje, da se kod kr. sudbenih stolova postupa pri određivanju pristojba vještaka tako, da sud (§. 12. k. p.) pristojbe odredi, pa ako budu odmjerene na više od 20 for., onda da sudbeni stolovi po §. 325. k. p. istu dozvolu kr. banskoga stola za izplatu; taj postupak da je korektan bio, dok je u krieposti bio §. 333. kz. postupnika od 17. svibnja 1875., jer je po tom §. imao sud troškove obrediti, a proti riešitbi suda bila je dopuštena pritužba na banski stol, nu da je zakonom od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju njeke ustanove kazn. postupnika od 17. svibnja 1875. preinačen §. 333. te sada glasi: „Prosto je svakomu, koji scieni, da mu je riešitbom sudca iztražitelja, predsjedatelja razprave ili odredbom kotarskoga suda u obziru troškova krivo učinjeno, pritužit se radi toga uz rok od 8 dana kod sudbenoga stola, ter zahtievati odluku suda (§. 12.). Protiv odnosnoj odluci suda ne ima daljnega pravnoga lieka.“

Pošto je tom ustanovom, ako i ne direktno, a ono svakako jasno odredjeno, da kod sudbenih stolova troškove vještaka (svjedoka i t. d.) ne ima odmjerivati sud, već sudac iztražitelj odnosno predsjedatelj razprave, i da proti njihovoj riešitbi u tom pogledu pripada vještakom pravo pritužbe na sudbeni stol, to

da je sudbeni stol (§. 12. k. p.) dakle druga molba glede riešenja o troškovih, a ne prva.

Pošto glede same izplate pristojba valjaju i nadalje propisi §. 132. naputka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854. i §. 2. al. 4. ovostrane naredbe od 31. prosinca 1887. br. 18.128. i pošto preinakom §. 333. k. p. ipak nije dirnut propis §. 325. k. p., da je za izplatu pristojbe vještaka veće od 20 for. potrebita dozvolu kralj. banskoga stola, to da u slučaju, ako sudac iztražitelj ili predsjedatelj glavne razprave vještaku odumjeri pristojbu veću od 20 for., ili ako sud povodom pritužbe vještaka nagradu na više od 20 for. povisi, sudbeni stol tada ima zatražiti dozvolu kr. banskoga stola za izplatu te pristojbe. — Nadalje navelo je kr. državno nadodvjetništvo, da se naposeb glede pristojba liečnika za observaciju itd. i računa za kemičke analize postupa kod svih sudova tako, da se računi vis. kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, podnašaju i onda ih obredi zdravstveni odsjek visoke kr. zemaljske vlade odnosno računarski ured.

Vidiv, da niti po mnienju kr. državnoga nadodvjetništva, a niti visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, taj potonji postupak ne odgovara zakonom, jer po §. 333. k. p. ima troškove vještaka obrediti sudac iztražitelj, predsjedatelj razprave ili kotarski sud, odnosno sudbeni stol (§. 12. k. p.), a osim toga u odpisih ministarstva pravosudja od 19. svibnja 1854. broj 10.682. i 14. svibnja 1856. br. 23.546 naročito je određeno, da sudovi imaju pristojbe sanitetskih osoba i račune za kemička iztraživanja adjustirati, nu da u tu svrhu mogu prije tražiti mnienje drugih vještaka, zdravstvenoga vieća ili računarskih ureda, to se usljed naredbe visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 30. siečnja 1892. br. 356 pozivaju svi kr. sudovi prve molbe radi jednolikoga postupanja, da pri obredjivanju pristojba i računa vještaka (svjedoka) imaju prema gore iztaksnutom zakonu odgovarajućem razloženju postupati i to tako, da svagda ponajprije sudac iztražitelj, predsjedatelj razprave, kot. sudac, imade dotični račun obrediti ter o svojoj riešitbi obavjestiti vještake tim, da im — ako s riešitbom zadovoljni nisu — pristoji po §. 333. k. p. pravo pritužbe na kr. sudbeni stol, proti kojega odluci daljnega pravnog lieka ne ima, a u slučaju, ako određena svota iznos od 20 for. nadilazi i sa dodatkom, da će se takova izplatiti, kad privola stigne od kr. banskoga stola, koja se svagda tek tada po §. 325. k. p. zatražiti ima, kada riešitba sudca iztražitelja postane pravomoćnom, ili kad je kr. sudbeni stol usljed pritužbe odluku svoju izrekao.

§. 334. Tko se u kaznenom postupku posluži zastupnikom, držan je u pravilu platiti i troškove, koji

se za takovo zastupanje naberu, a to baš i onda, ako mu takov zastupnik bude naredjen ureda radi.

Ako obtuženiku bude dat zastupnik ubožki, imat će se istomu, ako zahtjeva, i to iz blagajnice državne platiti oni troškovi, koji su potrebnii bili i koje je doista u gotovu namirio.

U slučajevih, gdje okrivljenik, privatni tužitelj, privatni učestnik (§. 36.) ili onaj, koj je znajuć učinio lažljivu prijavu, mora u obće naknadit troškove parnične, imadu ove osobe takodjer naknadit i sve troškove, skopčane sa branjenjem i zastupanjem okrivljenika.

(Sravni §. 393. austr. kaz. post.).

§. 335. Ako zastupniku koje stranke pristoji nagrada, tad kako u slučaju, ako si je okrivljenik, privatni tužitelj ili privatni učestnik sam zastupnika izabrao, tako i onda, ako je obtuženiku sud naredio branitelja, ostavlja se ustanovit nagradu slobodnomu dogovoru izmedj zastupnika i onoga, koj je dužan platiti.

(Srayni §. 394. austr. kaz. post.).

§. 336. Ako se stranka i zastupnik joj ne mogu pogoditi glede pristojba za obavljeno zastupanje: prosto će biti svakoj stranki zamolit, da pristojbe ustanovi onaj sud, koj je zvan bio da rieši stvar u prvoj molbi, odnosilo se zastupanje ili na predpostupak, ili na glavnu razpravu ili na sastavljanje pisma. Glede takove prošnje imat će sud preslušati stranku protivnu.

Pri odmjerivanju ovih pristojba nije sudovom propisana nikakova stanovita svota, koje bi se držati morali, nego imadu oni uvažavat bitne zasluge zastupnika, i s toga navlastito, kao što bude pravo, u obzir uzimat vrieme, trud i gotove troškove, što ih je zastupnik uložiti morao na nabavljanje dokaza i na samo zastupanje.

Proti ustanovi pristojba, izrečenoj po sudu prve molbe, dopuštena je obim strankam za četrnaest dana od dana dostavljena im zaključka, pritužba na banski stol, koji će o tom konačno izreći odluku.

Tako isto postupat će se, ako ne podje za rukom dogovor o količini troškova, koje naknadit valja po §. 334. točke 3.

(Sravni §. 395. austr. kaz. post.).

GLAVA ŠESTNAESTA.

Ob ovrhi osuda.

§. 337. Svaki optuženik, kojega osuda odrieši, ima se, ako je u uzi čim se osuda proglašila, pustiti na slobodu; osim ako bi s toga, što je tko poprimio pravni liek s odgodnom moćju ili iz drugih zakonitih razloga potriebito bilo, zadržat ga još dalje u zatvoru.

(Sravni §. 396. austr. kaz. post.).

§. 338. Svaka osuda kaznena, ima se ovršit odmah, čim ne bude već dvojbe, da ovrhi ne smeta nikakova zakonita zaprieka, i navlastito da joj ne smeta za dobe i po ovlaštenoj za to osobi poprimljen pravni liek, kojemu zakon pripisuje moć odgodnu (§. 280. točka 3, §. 289. točka 1.).

Ako je na korist zatvorena optuženika poprimila pravni liek osoba takova, koja na to proti volji njegovoj nije ovlaštena, obavjestit će se optuženik o tom i poučiti o odgodi kaznene ovrhe, tim prouzrokovanoj. To isto učinit će se i onda, kad se dvojilo bude, da li je zatvoren optuženik privolio na pravni liek, poprimljen od strane njegova branitelja. Ovrhu kaznene osude naredit će na koliko u ovom zakonu

§. 338 I. Žalba ništovna pravodobno prijavljena od ovlaštene osobe imade moć odgodnu i onda, kada se maloljetni optuženik zadovolji s osudom i izjavi, da želi odmah nastupiti kazan. (Rješitba kr. stola sedmorice kao suda kas. od 28. listopada 1882. br. 2401. „Mjesečnik“ IX. str. 81).

2. Iztražni zatvor nije razlogom, da zatvorenik ne bi mogao nastupiti pravomoćno mu dosudjene kazne. (Rješitba kr. banskoga stola od 18. kolovoza 1885. broj 18.971. „Mjesečnik“ XI., str. 527).

nije što drugčije ustanovljeno (§§. 343., 346. točka 2, 348.—350.) načelni onoga suda, koj je izrekao presudu u stvari u molbi prvoj.

(Sravni §. 397. austr. kaz. post.).

§. 339. Ako je onaj, koj je na smrt ili na kazan slobode obsudjen, u ono doba, kad bi se osuda kaznena ovršit imala, bolan na umu, ili ako na tielu teško boluje, ili ako je obsudjenica noseća, odgodit će se ovrha dotle, dok stanje to ne prestane.

Može se kazan slobode ovršit i proti nosećoj ženi samo onda, kad bi uza, trajuća do poroda njezina, za nju težja bila, nego dosudjena kazan.

(Sravni §. 398. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 24. rujna 1886. br. 2590., kojom se kr. sudovi upućuju, da se točno drže propisa druge stavke §. 339. kaz. post. glede ovršivanja kazni slobode na nosećih ženah. Ur. sbir. br. 173.)

Pošto su se u novije doba dogodila dva slučaja, da su u kr. zemaljsku žensku kaznionu u Zagrebu dopraćene noseće kaznenice, to se svi kr. sudovi upućuju na točno obdržavanje propisa druge stavke §. 339. kaz. postupnika, da se najme može kazan slobode ovršiti proti nosećoj ženi samo onda, kad bi uza, trajuća do poroda njezina, za nju teža bila, nego dosudjena kazan. Naročito imaju uznički liečnici, a u slučaju potrebe i primalje, točno paziti na to, da li je uznica noseća i tu okolnost naročito iztaknuti u prijavi vrhu preuzeća dotične uznice u uzu pod rubrikom „lječnička svjedočba“.

§. 340. Kaznena osuda proti osobam, koje obnašaju javni ured ili javno dostojanstvo, obznanit će se, čim pravomoćna postane, njihovim neposrednim starješinam.

(Sravni §. 399. austr. kaz. post.).

§. 341. Vrieme, koje je osoba, obsudjena na kazan slobode, provela u zatvoru, pokle je proglašena osuda

§. 341. I. Vrieme, koje je osoba osudjena na kazan slobode provela u zatvoru pokle je proglašena osuda prve molbe, ubrojiti će se u vrieme kazni i onda, kad kasacionalni sud prvosudnu osudu ukida i odredi novu glavnu razpravu, a optuženik bude iza provedene iznovične glavne razprave osudjen osudom presudnog suda na veću kazan nego na koju je prva ukinuta osuda glasila. Rješ. kasac. suda u Beču od 16. kolovoza 1878. br. 6048. M. 176).

prve molbe, ubrojiti će se u vrijeme kazni na toliko, na koliko je početak kazni zaustavljen bio okolnostmi, neodvisnima od volje obsudjenikove, navlastito pak tim, što su se poprimile pravnoga lieka takove osobe, koje su i proti volji njegovoj za to ovlaštene. Vrijeme ovo uračunat će se i onda, kad pravni liek, poprmljen na korist obsudjenikovu, bude uspjeha imao makar i dielovito.

(Srvani §. 400. austr. kaz. post.).

(Okružnica kr. banskoga stola od 5. ožujka 1884. broj 5.202., u pogledu nastupa kazni onih osudjenika, kojim je iz previšnje milosti oproštena kazna smrti uz substituciju kazni vremenite. Ur. sbir. br. 419.)

Visoki kr. zemalj. vladni odjel za pravosudje izvolio je naredbom od 28. veljače 1884. br. 2.930. sljedeća ovamo odpisati:

„Odnosno na tamošnje izvješće od 3. svibnja 1882. br. 8.206. i od 26. srpnja 1883. br. 14.918. priobćuje se banskomu stolu prepis dopisa kralj. stola sedmorice od 16. veljače 1884. br. 2.886., po glasu kojega je rečeno vrhovno sudište izjavilo svoje mnienie onamo, da se onim osudjenikom, kojim je previšnjom milošću oproštena kazna smrti uz substituciju kazne vremenite, početak nastupa ove ima računati od dana previšnjega riešenja, kojim je dotičniku oproštena kazna smrti.

Kr. vladni odjel za pravosudje pristaje uz ovo mnienie vrhovnoga sudišta, pak se s toga banski stol u pogledu potaknuta pitanja o zaračunavanju takovim kaznenikom dosudjene vremenite kazni upućuje na gore spomenuto mnienie kr. stola sedmorice uz poziv, da o tom shodno uputi sve kralj. sudbene stolove.“

Što se tomu kr. sudbenomu stolu uz priklop gorepozvanog vrhovno-sudnog dopisa od 16. veljače 1884. br. 2.886. u prepisu za znanje i ravnanje priobćuje.

(Dodatak k okružnici kr. banskoga stola od 5. ožujka 1884. br. 5.202., u pogledu nastupa kazni onih osudjenika, kojim je iz previšnje milosti oproštena kazna smrti uz substituciju kazni vremenite.

2. I za slučaj onaj, da je obtuženi, koji je po prvom sudu odriešen od obtužbe te ostao u iztražnom zatvoru povodom žalbe ništovne državnog odvjetnika, osudjen po kasacionalomu sudu, ima mu se ubrojiti u vrijeme kazni ono vrijeme, koje je proveo u zatvoru iztražnom pokle mu je proglašena osuda prve molbe. (Plen. rješ. kasac. sudišta u Beču od 28. travnja 1885. br. 8.540. M. 774.)

Dopis stola sedmorice od 16. veljače 1884. br. 2.886, upravljen na kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje.)

Usljed cienjenog dopisa od 10. kolovoza 1883. br. 10.490. uzeo je kr. stol sedmorice u iznovični pretres pitanje o računanju nastupa kazni osobam, osuđenim na smrt, kojim je previšnjom milošću vladara oproštena smrtna kazna, ter u zamjenu smrtne kazni izrečena po vrhovnom ovom sudištu kazna vremenita, te mu je čast očitovati se konačno glede toga pitanja kako sledi:

Kod obtuženika, osuđenih na kaznu smrti, postaje kazna vremenita eksistentnom tek onda, kada dotičniku previšnjom milošću Njegovog cesarskog i kraljevsko apostolskog Veličanstva bude oproštena kazna smrti uz uvjet, da se smrtna kazna zamjeni primjerenom kaznom vremenitom.

To će i biti uzrok, da se prema sadržaju dopisa c. kr. ministarstva pravosudja od 18. prosinca 1882. br. 3.753. priobćenog ovamo cienjenim dopisom od 30. travnja 1883. br. 3.753 u kraljevinah i u zemljah, zastupanih u carevinskom vieću, računa na temelju zaključka vrhovnog sudišta od 12. listopada 1875. br. 10.411. početak kazni slobode, koja se imade uproraviti mjesto smrtne kazni, od dana previšnjega riešenja, kojim se dotičnomu osuđeniku oprašta smrtna kazna.

I buduć da je već u ovdašnjem dopisu od 1. prosinca 1882. br. 1.407. naglašeno, da su ovdje u pitanje dolazeće ustanove §. 341. kaznenog postupnika, kriepostnog u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji doslovno suglasne s ustanovami sadržanimi u §. 400. austrijanskoga kaznenoga postupnika, pa da bi pogledom na tu okolnost valjalo kod konačnog normiranja toga pitanja uzeti u obzir praksu, koja u tom pogledu vlada u kraljevinah i zemljah, zastupanih u carevinskom vieću, i buduć da se u Ugarskoj prema dopisu kralj. ugarskoga ministra pravosudja od 25. prosinca 1882. br. 19.796. vremenita kazna, koja se imade uproraviti mjesto smrtne kazni ne računa od dana proglašene osuđeniku prvomolbene osude, glaseće na kaznu smrti, složio se je kr. stol sedmorice, imajuć pred očima obzire što moguće veće jednodličnosti, u zaključku, da se onim osuđenikom, kojim je previšnjom milošću oproštena smrtna kazna uz substituciju kazne vremenite, početak nastupa ove ima računati od dana previšnj. riešenja, kojim je dotičniku oproštena smrtna kazna, ako kralj. stol sedmorice u pojedinih slučajevih pogledom na posebne okolnosti slučaja ne odredi inako.

§. 342. Početak ovrhe pri takovoj kazni slobode, koja ne nadilazi šest mjeseci, moći će se odgoditi na nekoje vrieme, ako bi tim, da se kazna odmah ovrši zaslužba osuđenika ili uzdržavanje njegove nedužne

obitelji štetovalo, i ako se ne treba bojati, da će osudjenik uskočiti. Ovu odgodu može sud prve molbe (§. 12) dozvoliti, pošto sasluša državnoga odvjetnika, najviše na šest nedjelja. Dulju odgodu moći će jedino na predlog suda prve molbe iz veoma važnih razloga dopustiti banski stol.

Prošnja za takovu odgodu kazni ima se predati sudu prve molbe, koj će ju odbiti, ako mu se uzvidi, da ne može predložiti dozvole. Proti odnosnim riešitbam ne ima nikakova pravnoga lieka.

Ovrha kazni slobode, dosudjene proti osobi vojničkoj (domobranskoj), koja ne nadilazi šest mjeseci, odgodit će se, ako to uztraži nadležna vlast vojnička (domobranska), onda, ako se osudjenik pozove na službovanje.

Ovrha kazni slobode ne smije se prekidati.

(Sravni §. 401. austr. kaz. post.).

§. 342. izpravljen je prema zakonu od 6. srpnja 1888, kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.) Vidi članak III. toga zakona.

(O k r u ž n i c a k r. banskoga stola od 9. listopada 1889. br. 25.021., glede dozvole nastupa kazni dulje od 6 nedjelja osobam osudjenim po k r. kotarskih sudovih. Ur. sbir. br. 318.)

Iz izvješća kralj. državnoga nadodvjetništva od 13. rujna 1889. br. 701. kaz. razabrala je visoka k r. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, da je jedan sudbeni stol dozvolio odgodu nastupa kazni dulju od 6 nedjelja nekoj osobi, osudjenoj po k r. kotarskom sudu, u području toga sudbenoga stola radi prekršaja proti sigurnosti vlastništva, označenog u §. 460. k. z.

Postupak toga k r. sudbenog stola očito je protivan zakonu, jer po §§. 342. i 391. k. p. može samo k r. banski stol dozvoliti dulju odgodu nastupa kazni od 6 nedjelja, a ta ustanova nije preinačena zakonom od 6. srpnja 1888. (br. 42. sbornika od g. 1888.)

Prema tomu upućuj se svi k r. sudbeni stolovi i k r. kotar. sudovi na temelju naredbe visoke k r. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 2. listopada 1889. br. 11.232., da se u napredak drže strogo propisa §§. 342. i 391. k. p., pak da imaju kralj. kotarski sudovi takove molbe za dulju odgodu nastupa kazni od

6 nedjelja, koje budu obnašli shodnim preporučiti, sa svojim predlogom i svimi spisi podastrieti neposredno ovom banskomu stolu na rješenje.

§. 343. Ako obsuda povlači po zakonu za sobom, da obsudjenik gubi plemstvo, članstvo u zastupstvih občinskih ili drugih zastupstvih, zvanih za obavljanje javnih poslova, ili da gubi ured, službu, naslove, dostojanstva i redove, da vremenito gubi pravo izbora ili izberivosti u pomenuta zastupstva ili da gubi druga prava i povlastice, ili beriva iz javnih pjeneznica, imat će sud kazneni priobćit prepis pravomoćne osude i onoj vlasti, kojoj pripada činit potriebite odredbe u tom obziru.

Ako koju od osoba, pomenutih u §. 149. zatvoriti treba usljed kaznene osude, poslat će se bez oklievanja prepis pravomoćne presude njezinu neposrednomu starješini (§. 76.).

Državni odvjetnik ima brinuti se, da se pazilo bude na postojeće propise u pogledu prijava o izrečenih osudah.

(Sravni §. 402. austr. kaz. post. Vidi zakon od 16. lipnja 1890. o posljedicah kaznenih osuda i kazni, br. 50. sbornika od g. 1890.).

§. 344. Smrtna kazna ovršuje se iz jutra poslje onoga dana, kojega se je obznanilo obtuženiku, da će se kazna na njem ovršiti, buduć da mu nije podieljeno pomilovanje. Ovo se obtuženiku obznanjuje u sudnici u pritornosti predsjednika, dvojice sudaca i državnoga odvjetnika. Sud kazneni ima paziti, da ovrha ne bude ni u nedjelju ili praznik, ni u takov dan, koj je po vjeroizpovjedanju obsudjenikovu blagdan, i da u obće proti ovrhi na ustanovljeni dan ne bude nikakove zaprieke.

Poslje te obznane ima sud kazneni dat obsudjeniku duhovnika njegove vjere, ako si ne bude sam takova odabrao, a zatim ima mu, ako je potriebno, takodjer kazati, da s toga, što se on nebi htio k smrti pripremiti, ili što je tko mu drago podnio prošnju po-

milovanja radi, neće se moć obustavit ovrha osude smrtne.

Pohoditi obsudjenika mogu osim onih, koji su po svojoj uredovnoj časti za to zvani, samo njegova rodbina i one osobe, koje on sam želi viditi ili s kojimi je rad govoriti.

(Sravni §. 403. austr. kaz. post.).

§. 345. Smrtna kazan ovršuje se unutar zidova uzišta, ili u kojem drugom zatvorenu prostoru u pritomnosti sudbene komisije, koja sastojati ima barem od trojice članova od suda i voditelja napisnika, zatim državnoga odjetnika, sudbenoga liečnika i duhovnika, koj obsudjenika prati. Branitelj, načelnik i zastupstvo one obćine, kojoj u području ovrha oiva, obavjestit će se o mjestu i o uri ovrhe, da joj prisustvovati uzmognu.

Urednikom od suda, državnomu odvjetničtvu i vlastim sigurnostnim, zatim najbližim rodjakom obsudjenikovim prosto je prisustvovati pogublivanju.

Na koliko prostor dopuštao bude, moći će se to dopustiti takodjer i inim častnim glavam mužkim.

Ako se osuda smrtna ovršit ima na više ih, ima se učinit uredba, da nijedan nebude vititi mogao, kako se gubi drugi.

Kaznena osuda ujedno s kratkim opisom čina ima se štampati i poslje pogube razdielit med ljude.

Tielo pogubljenikovo ima se po noći bez ikakove buke zakopati na mjestu, napose za to odredjenu; nego tielo mrtvo moći će se, ako proti tomu nikakova razloga ne bude, predati njegovoj obitelji, ako zahtjevala bude, da ga pokopa. I u ovom slučaju može se tielo pokopati samo na tihom i bez ikakove sjajnosti. Dok se tielo ne odstrani, neće se, osim gore navedenih osoba, pustiti nitko na stratište.

(Sravni §. 404. austr. kaz. post.).

§. 346. Kaznjenici, koji su radi zločinstva obsudjeni na kazan slobode preko šest mjeseci, imadu

podniet kazan u onih mjestih, koja posebnimi propisi budu za to odredjena.

Druge kazni slobode ovršit će se po pravilu kod onoga suda kaznenoga, koji je izrekao osudu u molbi prvoj.

Sud odredjivat će odpremu obsudjenika u kaznionu, i priobćiti istoj točnu obavjestnicu o odnošajih obsudjenikovih.

(Sravni §. 405. austr. kaz. post.).

§. 346. izpravljen je prema zakonu od 13. ožujka 1894., kojim se preinačuju §§. 117., 328. i 346. zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 14. zbornika od g. 1894.) Vidi članak I. toga zakona.

(Okružnica kr. banskoga stola od 6. rujna 1832. br. 17852., kojom se sudovi upućuju, da ne imadu ovršivati supletorne kazni zatvora radi dohodarstvenih prekršaja na temelju osuda financijalnih sudova kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vieću. Ur. sbir. br. 40.)

Povodom potaknuta pitanja, da li su tuzemni sudovi vlastni i dužni ovršivati supletorne kazni zatvora radi dohodarstvenih prekršaja na temelju osuda financijalnih sudova kraljevina i zemalja zastupanih u carevinskom vieću, i da li postoji reciprocitet glede pokrića troškova, skojećanih s ovršenjem takovih kazna, — odpisao je visoki kr. zemaljski vladni odjel za pravosudje pod 29. kolovoza 1882. br. 11.073. sljedeće:

Pošto medju zemljama krune ugarske i zemljama zastupanimi u carevinskom vieću ne postoji ugovor glede medjusobnoga ovršenja supletorne kazni zatvora, izrečene po financijalnom sudu jedne i druge pole monarkije, ter pošto su upućene austrijske oblasti, da ne ovršuju presuda financijalnih sudova, izrečenih u području zemalja krune ugarske, to se kr. sudovi ob ovom načelu obavješćuju s uputom, da ne će moći udovoljiti eventualnim zamolnicam prekolitavskih financijalnih oblasti glede ovršenja supletornih kazna radi dohodarstvenih prekršaja.

(Okružnica kr. banskoga stola od 27. lipnja 1883. broj 13.024., upravljena na kr. sudbene stolove i kr. kotarske sudove, glede ovršivanja kazna slobode, dosudjenih po gradjanskih kaznenih sudovih osobam, stojećim u aktivnoj vojnoj službi. Ur. sbir. broj 41.)

Odpisom visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 11. lipnja 1883. br. 8.080. priposlani prepis naredbe c. kralj. ratnoga ministarstva od 1. lipnja 1883. br. 923. glede ovršivanja kazna slobode, dosudjenih po gradjanskih kaznenih sudovih.

osobam, koje su u vojničkoj aktivnoj službi, dostavlja se tomu sudu uz poziv, neka se i sa svoje strane ravna prema propisom ove naredbe.

Tom prigodom upozoruju se sudbene oblasti, da prema propisom kaznenog postupnika u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji sudsbene oblasti naredjuju ovrhu kazni slobode, pak da se s toga sudsbene oblasti imaju obratiti na dotično zapovjedništvo zbora radi ovršenja kazni slobode proti osobi stojećoj u aktivnoj vojničkoj službi, ne pako državni odvjetnik, kako to iz bludnje spominje rečena naredba c. kr. ratnoga ministarstva.

Konačno upućuju se sudsbene oblasti, da svaki put imaju vojničkim oblastim refundirati troškove, narasle uslied ovršenja kazni slobode u vojničkih zatvorih proti osobam, osuđenim po građanskih kaznenih sudovih, koje su u aktivnoj vojničkoj službi.

(D o d a t a k k okružnici kr. banskoga stola od 27. lipnja 1883. br. 13.024., upravljenoj na kr. sudsbene stolove i kr. kot. sudove glede ovršivanja kazna slobode, dosuđenih po građanskih kaznenih sudovih osobam, stojećim u aktivnoj vojnoj službi.)

I. O d p i s c kr. državnoga ministarstva rata od 9 lipnja 1883. odsj. 4. br. 923, upravljen na sva zapovjedništva zbora, na vojno zapovjedništvo u Zadru, t e n a l u č k i a d m i r a l a t u P o l i j i .

Pozivom na odpis drž. ratnoga ministarstva od 20. ožujka 1876. odsj. 4. br. 625., upravljen na sva glavna i vojna zapovjedništva, — kojim bje uređen postupak kod ovršenja kazna slobode, izrečenih po građanskih sudovih kraljevina i zemalja zastupanih u carevinskom vieću, nad vojničkim osobami, ovršenim u aktivno službovanje, stavlja se sporazumno s kr. ugar. ministrom za pravosudje, kr. hrv.-slav. zemaljskom vladom i odnosno s c. kr. ministarstvom pravosudja sljedeće do znanja :

Kazni slobode, pravomoćno dosuđene po kr. ugar. sudovih nad vojničkim osobami, stojećim u aktivnom službovanju, sbog zločina, što ih počinise prije nego li su stupile u vojničku svezu ili za vrieme neaktivnoga odnošaja, mogu se ovršiti, ako ne dosižu jednu godinu, na zahtjev građanskih sudova u vojničko-sudskih uzah (garnizonskih zatvorih itd.).

Pri tom imade se obzirom na različnosti vrsta kazna, ustanovljenih u vojničkom kazn. zakonu i ugarskih kazna. zakonicih primjetiti, da se „tamnica“ odmjereni u osudi kojega kr. ugar. suda imade ovršiti kao „tamnica prvoga stupnja“ označena u §. 24. vojn. kazn. zakona, zatim „uza“ kao u §. 42. vojn. kazn. zakona označeni „strogi zatvor“, a napokon „zatvor“ kao u vojn. kazn. zakonu označeni „zatvor prvoga stepena“.

Na stavljanje molbe radi ovrhe kazni u vojničkih uzah pozvani su u Ugarskoj (bez Hrvatske-Slavonije) samo državni nadodvjetnici u Budapešti i Maroš Vašarhelju, koji se imaju dogo-

varati o tom sa zapovjedništvom sбора (vojnim zapovjedništvom), u čijem se području nalazi vojničko tijelo, (vojnički zavod) osudjenika. Dodično zapovjedništvo sбора (vojno zapovjedništvo) ima zatim radi ovrhe kazni u smislu učinjene molbe shodna odrediti.

Ovo načelo, da se samo kazni slobode, koje ne dosižu jednu godinu, imaju ovršiti u vojničkih uzah, valja i glede onakovih kazna, koje su dosudjene po građanskih sudovih u kraljevinah i zemljah zastupanih u carevinskom vieću i po kr. hrv.-slav. sudovih.

Kada se kazna slobode, dosudjena po kojem kr. hrv.-slav. sudu nad vojničkom osobom ima ovršiti u vojničkoj uzi, ima se dotični kr. hrv.-slav. državni odvjetnik radi odredbe u pogledu ovrhe kazni obratiti na odnosno zapovjedništvo sбора (vojno zapovjed.), u čijem području se vojničko tijelo (vojni zavod) osudjenika nalazi, a pozvati se mora na dobivenu dozvolu kr. zem. vlade, odjela za pravosuđe.

Troškovi na asli uslied ovrhe kazni slobode u vojničkih zatvorih imaju se zaračunati na teret dotičnoga pravosudnoga etata, te u svakom slučaju refundirati.

Kazni slobode, dosudjene po ma kojih gradj. kazn. sudovih, koje dosižu ili presižu godinu dana, imaju se ovršiti samo u dotičnih gradj. uzištih.

Kada se zahtjeva izručenje vojnika u aktivnoj službi stojećega u svrhu ovrhe kazni slobode, pravomoćno dosudjene mu po kojem gradj. sudu radi zločina ili prestupka, što ga je počinio bud prije unovačenja, bud za vrijeme neaktivna odnošaja ili kada osudjenik u aktivnoj vojničkoj službi stojeći, pošto je pristupio na glavnu razpravu pred gradj. sudom, a protiv osude nije uložio nikakova pravna sredstva, već nasuprot očitovao, da će odmah da nastupi kazn, odmah radi ovrhe kazni pridržan bude, to se proti tomu iz zakonitih obzirah u normalnih okolnostih ne smije učiniti nikakov prigovor.

Što se tiče predaje aktivno služućih vojničkih osoba građanskim kaznenim sudovom u svrhu ovrhe kazni; to moga u kraljevini Ugarskoj samo kr. državni nadodvjetnici u Budimpešti i Maroš-Vašarhelju zatražiti izručenje osudjenoga po kojem gradj. kazn. sudu, radi čega se imaju obratiti na zapovjedništvo sбора (vojno zapovjed.), u obsegu kojega se dotično vojničko tijelo (voj. zavod) nahodi.

Danom izručenja u gradj. kazneni zavod, odnosno danom nastupa kazni u gradj. uzi, ima se osudjenik staviti u odnošaj neaktivni pri svojem vojničkom staležnom tijelu.

Svakako ima zapovjedništvo sбора (vojno zapovjed.) staviti zamolbu na zamoljujući građansko-kazneni sudski organ, da osudjenika poslie pretrpljene d. sudjene mu kazni slobode preda vojničkoj oblasti, najbližoj mjestu ovrhe kazni, radi predaje i

odpravka k njegovomu nadležnomu vojničkomu tielu (vojnom zavodu).

U slučaju izručenja osudjenika, ima ga dotična četa ili vojnički odjel s njegovimi građanskimi haljinami, koje moraju biti pohranjene pri pododjelu, poslati na mjesto ovrhe kazni (troškove pošiljanja, odnosno popraćenja nosi dotični pravosudni etat), dočim se, kada se kazan odmah poslije glavne razprave nastupi, građanske haljine imaju shodnim putem građanskomu sudu odpraviti uz izmienu vojničke monture, oružja i opreme.

Dogodi li se, da aktivno služeći vojnik, koji je k glavnoj razpravi kao okrivljenik pristupio, ne uloži nikakova pravna sredstva proti osudi prvoga suda, te kazan odmah nastupi, to ima državni odvjetnik, pod čijim nadzorom stoji uza namijenjena za ovrhu kazni, odmah to dojaviti nadležnomu vojničkomu tielu ili vojničkomu zavodu osudjenikovu.

Ište li se izručenje aktivno služećega vojnika radi ovrhe kazni u vrijeme, kada se njegovo staležno tielo u odnošaju mobiliteta nalazi, ili ište li se, da u to vrijeme vojnik bude k glavnoj razpravi pred građansko-kaznenim sudom predveden, to se ima takov zahtjev dojaviti državnom ratnom ministarstvu, koje će se prema okolnostim sporazumjeti s dotičnim ministarstvom pravosudja, odnosno s kr. hrv. slav. zemaljskom vladom, glede eventualne odgode nastupa kazni, odnosno razprave.

Za uredovanja, koja prema predstojećemu pripadaju zapovjedništvom sbora (vojnim zapovjed.) pozvan je za osobe, koje spadaju r. tnoj mornarici, lučki admiralat u Poli.

Ovaj odpis ide svim zapovjedništvom sbora, vojnom zapovjedništvu u Zadru i lučkom admiralatu u Poli radi znanja i daljega priobćenja.

(II. Okružnica kr. banskoga stola od 28. studenoga 1883. br. 24.617.)

Povodom pritužbe, upravljene po ces. kr. ratnom ministarstvu na vis. kralj. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje, da se ovczemaljski sudovi obraćaju na vojničke sudove za ovršenje kazna, izrečenih proti aktivnim vojnikom, nezatraživ predhodno potrebite u tu svrhu dozvole visoke kr. zemaljske vlade, pa uslied odpisa visokoiste, odjela za pravosudje, od 22. studenoga 1883. br. 15.600., nalaže se svim sudovom, da u svakom slučaju, gdje će se raditi ob ovršenju kazni u vojničkih uzah u smislu naredbe c. kr. ratnog ministarstva od 9. lipnja 1883. br. 923., za tim odpisa prethvaljenoga kr. zemaljskog vladnog odjela od 11. lipnja 1883. br. 8.080., priobćenog sudovom ovomjestnom okružničom od 27. lipnja 1883. br. 13.024., predhodnu dozvolu vis. kr. zemaljske vlade, posriedovanjem ovog kr. banskog stola, pod inakom odgovornošću predstojnika suda, izpesclovati ne propusti.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 12. siječnja 1886. br. 12.070., kojom se određuje sporazumno s c. kr. ratnim ministarstvom način ovršivanja kratkotrajnih kazna slobode, dosudjenih po građanskih kaznenih sudovih osobam, stojećim u aktivnoj vojnoj službi. Ur. sbir. br. 133.)

Kazni slobode, neprekoračujuće osam dana, dosudjene po građanskih kaznenih sudovih osobam, stojećim u aktivnoj vojnoj službi, koje se na zahtjev građanskih kaznenih sudova imaju ovršiti prema okružnici kr. banskog stola od 27. lipnja 1883. br. 13.024 (uredovne sбирke naredaba pravosudne struke svezak I. br. 41.) u vojničkim zatvorih, moći će u onih slučajevih, u kojih je nadležni vojni sud od vojnoga tiela, kojemu osudjenik pripada, udaljen, u svrhu prištednije popratnih troškova, kao i da se odkloni zapriečenje vojničke naobrazbe momčadi, biti ovršene mjesto u posadnih zatvorih i inih vojno-sudbenih uzistih, u zatvorih takovih, koji su određeni za ovršenje disciplinarnih kazna zatvora kao i za eventualni predbjezni pritvor.

O toj odredbi, izdanoj u sporazumku s kr. zemalj. vladom, odjelom za pravosuđe, po c. kr. ratnom ministarstvu, obavještena su odpisom rečenoga ministarstva od 12. kolovoza 1885. br. 1.384 odj. 4, svakolika sborna zapovjedništva, vojno zapovjedništvo u Zadru kao i lučki admiralat u Poli.

O čem se sve sudb. oblasti znanja i ravnanja radi obavješćuju.

(Okružnica kralj. banskoga stola od 5. veljače 1890. br. 2.953., glede prodhodne dozvole za pretrpljenje ka zni u vojnih uzah. Ur. sbir. br. 342.).

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, obnašla je onamo preinačiti svoju naredbu od 22. studenoga 1883. br. 15.600 priobčenu ovostranom okružnicom od 28. studenoga 1883., br. 24.617 (dodatak II. k br. 41. svezka I. uredovne sбирke naredaba pravosudne struke), da u buduće u svakom slučaju, gdje će se raditi ob ovršenju kazni u vojničkim uzah u smislu naredbe c. kr. ratnog ministarstva od 9. lipnja 1883. br. 923, zatim naredbe visokog kr. vladnog odiela za pravosuđe od 11. lipnja 1883. br. 8.080, valja tražiti predhodnu dozvolu neposredno od visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe.

O tom se obavješćuju uslied visoke naredbe od 2. veljače 1890. br. 1.510 svi kr. sudovi I. molbe, podčinjeni ovomu banskomu stolu, uz uputu, da tu dozvolu svagda neposredno od visoke kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, zatražiti imaju.

(Okružnica kr. banskoga stola od 18. listopada 1893. br. 21.377., glede ovršivanja kazna slobode dosudjenih po građanskih kaznenih sudovih osobam, sto-

ječim u aktivnoj domobranskoj službi. Ur. sbir. br. 479.)

Visoka kralj. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, odpisom svojim od 22 rujna 1893. br. 11.948. saobćila je ovome banskome stolu sljedeće :

„Pozivom na odpis c. i kr. državnog ministarstva rata od 9. lipnja 1883 odsj. 4. br. 923., saobćen okružnicom kr. banskog stola od 27. lipnja 1883. br. 13.024, te pozivom na okružnicu kr. banskoga stola od 28. studenoga 1883. br. 24 617 (br. 41. svezak I. uredovne sbirke naredaba pravosudne struke), upućuju se sudovi prve molbe usljed odpisa kr. ugarskog ministarstva za zemaljsku obranu od 14. rujna 1893. br. 40.378/XV., da se u kr. ugarskih domobranskih uzah mogu samo one kazne gubitka slobode ovršiti, koje ne nadilaze mjesec dana, ter da se sudovi sa odnosnima svojimi zamolbami imadu uvijek obraćati neposredno na kr. ug. VII. hrv.-slav. domob. okružno zapovjedništvo u Zagrebu, izhodiv naravno predhodnu dozvolu kr. zem. vlade, odjela za pravosudje (okružnica kr. banskoga stola od 5. veljače 1890., br. 2.953, br. 342, svez. III. uredovne sbirke naredaba pravosudne struke)“.

Što se svim kralj. sudovom I. molbe u području banskoga stola točnoga obdržavanja radi priobćuje.

(Okružnica kralj. banskoga stola od 7. ožujka 1894. br. 5.068., glede ovršivanja kazna slobode dosudjenih po građanskih kaznenih sudovih osobam, stojećim u aktivnoj vojnoj službi. Ur. sbir. 499.)

Dogadjaju se veoma često zaprieke i zavlaučenja kod ovršenja kazne slobode, dosudjene po građanskih sudovih, na osobah stojećih u aktivnoj vojnoj službi radi toga, jer se sudovi u odnosnih zamolbah ne pozivaju na dobivenu predhodnu dozvolu kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, jer takovim zamolbam ne prilažu obavjestnice niti ovjerovljena prepisa pravomoćne osude, jer ne naznačuju u zamolnicah četnoga tiela, u kojem dotičnik služi, ili ga naznačuju krivo, a poglavito radi toga, jer mle za ovršenje kazni slobode kod vojne oblasti u vrijeme, kada je osudjeni kao doknadni pričuvnik nakon osamnedjeljne vježbe trajno na dopust stavljen, ili kada je nakon obavljene trogodišnje prezentne službe ili radi inih uzroka premješten u pričuvu.

Da se u buduće predusretne ovakovim zapriekam i neurednostim, pozivlju se uslied naredbe visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 24. veljače 1894. br. 2.325 svi sudovi prve molbe, da svoje zamolbe za izvršenje kazni slobode, dosudjene po građanskom sudu, na osobi stojećoj u aktivnoj vojnoj službi, valjano instruiraju, naročito da prije zamolbe točuo ustanove, kod kojega četnoga tiela osudjeni služi i kako će dugo u

aktivnoj službi ostati, pak da se u slučaju, ako osudjeni u Bosnoj ili Hercegovini aktivno služi, sa svojom zamolbom obrate na c. i kr. zapovjedništvo 15. shora u Sarajevu.

(Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 22. studenoga 1894. br. 14.121, glede instruiranja molbe za pretrpljenje kazni slobode u vojnih uzah. Ur. sbir. br. 538.)

Pošto su u zadnje vrijeme učestali slučajevi, da kr. sudovi, tražeći u smislu okružnice kralj. banskoga stola od 5. veljače 1890. br. 2.953 (uredovna sbirka III. br. 342) od kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, dozvolu za pretrpljenje kazni u vojnih uzah, ne prilažu podjedno odnosnomu izvješću kaznenih spisa, upućuju se svi kr. sudovi I. molbe, da svakomu izvješću, kojim mole za dozvolu, da mogu aktivno služeći vojnici dosudjenu im po građanskih sudovih kazan slobode pretrpiti u vojnih uzah, imadu priložiti sve na upitni kazneni predmet odnoseće se spise.

(Naredba bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 21. ožujka 1891. br. 2.485, upravljena na sve kr. sudbene stolove i kr. kot. sudove glede ovršenja kazni slobode i utjeranja novčanih globa od ovozemnih pripadnika, koji se nalaze u turskom carstvu, pak su osudjeni radi prestupka ili prekršaja proti obranbenomu zakonu. Ur. sbir. br. 393).

U svrhu da se uzmogne na onih pripadnicih kraljevina Hrvatske i Slavonije, koji su osudjeni po kojem ovozemnom sudu radi prestupka ili prekršaja proti obranbenom zakonu na kazan slobode ili novčanu globu, a borave u turskom carstvu, ovršiti dosudjena im kazan u njihovom boravištu po c. i kr. austro-ugarskih konzularnih sudovih, obnalazim u sporazumku sa c. i kr. zajedničkim ministarstvom vanjskih posala odrediti sljedeće:

1. U ovakom slučaju, kad se bude imala kazan slobode izpod 6 mjeseci, ili novčana globa, na koju je osudjen pripadnik kraljevina Hrvatske i Slavonije radi prestupka ili prekršaja proti obranbenom zakonu, boraveći u turskom carstvu, na njem ovršiti odnosno od njega utjerati u njegovom boravištu po c. i kr. austro-ugarskom konzularnom sudu, imadu se sudovi obratiti izvješćem na kr. zem. vladu, odjel za pravosudje, da se posredovanjem c. i kr. ministarstva vanjskih posala po c. i kr. austro-ugarskih konzularnih sudovih kazan na ovozemnom pripadniku ovrši:

Izvješću ima u svakom slučaju priklopljen biti ovjerovljeni prepis osude.

2. U koliko za navedene kaznene čine dosudjena kazan slobode nadilazi 6 mjeseci, imadu se sudovi obratiti izvješćem na

kr. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje, da glede dopraćenja osudjenika u svrhu ovršenja kazni shodne korake preduzme.

3. U slučaju prve točke imaju se troškovi ovršenja kazni, u koliko se iz imetka osudjenika utjerati mogli nebi. c. i kralj. austro-ugarskomu konzularnomu sudu, koj je ovršio kazan, naknaditi iz naklade za troškove kaznenoga postupka.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove i za pravosudje, od 6. lipnja 1893. broj 6.529., glede naknade troškova naraslih usljed toga, što su osobe, sudjene presudami političkih oblasti, pretrpjele kazan u uzah sudbenih oblasti. Ur. sbir. broj 461).

Usljed upita, stavljena po predsjedničtvu jednoga sudbenoga stola, na koji se način imaju zaračunavati i gdje se imaju u prihod stavljati troškovi, koje političke oblasti naknadjuju za svoje vlastite, u uzah sudbenih oblasti kazan pretrpvrše osudjenike, i da li se u obće takovi troškovi naknadjivati imaju, obnašao je kr. vladni odjel za pravosudje, sporazumno s kr. vladnim odjelom za unutarnje poslove odrediti, da takove troškove političke oblasti svakako naknadjivati imaju, pošto terete različita poglavja proračuna.

Postupak kod naknade takovih troškova imati će se udesiti analogno onomu kod utjerivanja troškova skopčanih sa izvršbom supletorne kazne zatvora radi dohodarstvenih prekršaja (naredba od 25. lipnja 1877. br. 3.548. sbornika br. 64 komad 30. od godine 1877.) s tom ipak promjenom, da će političke oblasti odnosnim sudbenim oblastim izkazane troškove koncem svakoga mjeseca iz vlastite naklade refundirati imati, u koju svrhu imaju sudbene oblasti koncem svakoga mjeseca in duplo sastavljeni izkaz kazneno-obskrbrnih troškova dostaviti odnosnim političkim oblastim, koje usuprot tomu imaju uz povrat jednog primjerka specificiranog izkaza, ter uz priklop namire dotično protu-namire odnorni iznos dotičnoj sudbenoj oblasti odmah naknaditi.

Utjerati imaju takove troškove od odnosnih kaznenika političke oblasti po zato obstojećih svojih propisih u vlastitom djelokrugu.

Što se iznosa tiče, koj će kaznenici političkih oblasti na dan u ime obskrbrnih troškova naknaditi odnosno političke oblasti refundirati imati, biti će njerodavan iznos ustanovljen u tu svrhu za svaku godinu po kr. banskomu stolu u smislu ustanove §. 228 kazn. postupka.

(Naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 20. studenoga 1893. broj 14.686 glede ućeranja obskrbrnih troškova, skopčanih sa ovršenjem supletorne kazne, dosudjene radi dohodarstvenih prekršaja. Ur. sbir. broj 484).

Kad cenzure izkaza o utjerat se imajućih i utjeranih troškova kaznenoga postupka za I. poljeće 1893. opaženo je, da se kr. kotarski sudovi kod postupka sa obskrbnimi troškovi, nastalimi uslied ovršenja supletorne kazne zatvora, dosudjene po financijskih sudovih radi dohodarstvenih prekršaja, ne drže naredbe od 25. lipnja 1877. br. 3.548 (sbornik g. 1877. br. 64) te da neućerive od stranaka troškove odpisuju umjesto da naknadu istih iz globalarske naklade kod kr. financijskog ravnateljstva zatraže. Odpis takovih troškova određivali su kr. kotarski sudovi ne samo u uvodno spomenutih izkazih već i u izkazih prošlih godina; s toga se nalaže kr. tomu kotarskomu sudu, da sve do sada nepripadno odpisane troškove obskrbe skupčane sa ovršenjem supletorne kazne zatvora, dosudjene radi dohodarstvenih prekršaja, iz dotičnih izkaza izcerpi, vrhu istih točan popis sastavi i takov kr. financijskom ravnateljstvu u svrhu naknade upitnih troškova iz globalarske naklade predloži, ter ob ućnjenom amo izvješće podnese.

U buduće pako imaju se troškovi obskrbe za supletorne kazne za svakoga pojedinoga kaznenika u posebne izkaze ućerat se imajućih i ućeranih kazneno-obskrbnih troškova za supletorne kazne unašati i u koloni za opazke označiti, da li se je kaznenik sam hranom obskrbljivao, ili je na trošak kaznene naklade obskrbljivan i u kojem mjesecu, a — po izminuću svakoga poljeća imaju se posebno sastavljeni izkazi neućerivih troškova supletorne kazni dostaviti kr. financijskomu ravnateljstvu radi povratka iz dohodarinsko-globalarske naklade.

§. 347. Kod kazna slobode, koje bi se ovršit imale kod suda, koj je presudu izreko, moći će banski stol dozvoliti, da se poradi prenapunjenih tamnica, poradi prištede nerazmjernih troškova putnih ili prevoznih ili s drugih važnih razloga ovrši kazan kod drugoga sudbenoga stola u okolišu njegovu.

(Sravni §. 406. austr. kaz. post.).

§. 348. Ako je u osudi kaznenoj izrečeno, da se obsudjenik po podnešenoj kazni ima iz zemlje prognat, imat će državno odvjetništvo objaviti to banu.

Ako se odprava odnosi samo na jedno pojedino koje mjesto ili pojedini kotar, obavjestiti ima se o tom najnižja vlast politička i vlast sigurnostna.

(Sravni §. 407. austr. kaz. post.).

§. 349. Ako osuda kaznena povlači za sobom gubitak robe, stvari prodajnih, ili sprava, uništenje

ili razorenje orudja ili inih predmeta, gubitak obrta ili drugih prava i povlastica: imat će se državni odvjetnik porazumjeti s onimi vlastmi, kojim u područje zasieca činiti naredbe za to potriebite.

(Spravni §. 408. austr. kaz. post.).

§. 350. Troškovi kaznenoga postupka (§. 322.) i globe novčane utjerat će se po propisih, koji za to postoje.

(O kružnica kr. banskoga stola od 27. prosinca 1894. br. 28.187., na sve sudbene oblasti u obsegu banskoga stola, glede utjeranja novčanih globa dosudjenih u kaznenom postupku. Ur. sbir. br. 542).

Dogodio se je slučaj, da je jedan sudbeni stol kao sud privni u prekršajih ušutio kotarski sud, da glede utjeranja kaznenom osudom dosudjene globe postupa po ministarskoj naredbi od 5. studena 1852., br. 226. d. z. l.

Po §-u 350. k. p. imaju se novčane globe utjerati po propisih, koji za to postoje, a te propise sadržaje ministarska naredba od 11. veljače 1855. br. 30. d. z. l., koja je savezno sa kaznenim postupkom od 29. srpnja 1853. izdana i za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju. To se jasno vidi iz same te ministarske naredbe, a pokazuje to i ministarska naredba od 9. kolovoza 1857., br. 149 d. z. l. Obzirom na čl. III. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 14. rujna 1875. broj 3.783., sbor. br. 66., valjaju dakle glede utjeranja novčanih globa dosudjenih bud kaznenom osudom bud tečajem kaznenoga postupka (§. 5. k. p.) propisi ministarske naredbe od 11. veljače 1855. broj 30. d. z. l.

Usljed ovamo stigavšeg odpisa vis. kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 15. prosinca 1894. br. 15.660. pozivaju se stoga sve sudbene oblasti, da glede utjeranja novčanih globa po propisu ministarske naredbe od 11. veljače 1855., br. 30. d. z. l., postupati imadu.

Novčane kazne prelaze na nasljednike osudjenika, ako je osudjeni umro nakon provomočnosti kaznene osude. (Naredba ministarstva pravosudja od 3. travnja 1859., br. 52. d. z. l.)

§. 351. Ako iza nastale pravomoći kaznene osude, pojave se razlozi ublažujući, kojih nije bilo onda, kad se je osuda izrekla, ili barem za koje se onda znalo

§. 351. Ublažujućim razlogom smatra se na koncu §. 530. k. z. navedeni opoziv i onda, ako uzsliede istom nakon pravomočnosti osude. Način postupka označen je u §. 351. k. p. (Plenarna rješitba kasacion. sudišta u Beču od 14. srpnja 1891. broj 8.832 M. 1474.)

nije, i usijed kojih nebi se doduše uporavio bio drugi stavak kazneni, ali bi se ipak kazan blaže odmjerila bila, tad će sud prve molbe (§. 342.), čim se osvjedoči, da postoje ti razlozi ublažujući, učiniti predlog banskomu stolu, da se primjereno kazan ublaži, i sud će ovaj, saslušavši državnoga nadodvjetnika, izreći odluku o tom predlogu.

Ako prošnja ili predlog, smjerajući na ublaženje kazni, bude odbijen, neće biti proti tomu pravnoga lieka.

Ako banski stol pristane na predlog o ublaženju kazni, koju je odmjerio stol sedmorice, predložit će ovaj predlog stolu sedmorice, koji će o njem, pošto sasluša državnoga nadodvjetnika, konačnu odluku izreći.

(Sravni §. 410. „austr. kaz. post.“.)

§. 352. Ublaženje ili oprost, o kojem ne ima govora u zakonu, pristoji jedino kralju.

Prošnje za pomilovanje ne imaju moći odgodne. S njimi ima se, ako u pojedinih slučajevih ne izdadu se osobiti višji nalozi, postupati polag ustanova sljedećih:

Ako osudjenik, pošto je kazan nastupio, predade načelniku kaznionice ili uredniku, koj je izaslan, da kaznionicu pregleda, prošnju za pomilovanje, odpraviti će se ista uz izvješće upraviteljstva kaznionice o ponašanju i zdravlju kaznenika onomu sudu, koj je u prvoj molbi osudu izreko (§. 342.).

Ovaj sud, kojemu će se i svekolike druge molbenice za pomilovanje šiljati, prosudit će prošnju i odbiti ju, kad ne obnađe, da ima važnih razloga, s kojih bi kazan ublažiti ili oprostiti trebalo. U protivnu slučaju predložit će ovaj sud takovu molbenicu banskomu stolu sa predlogom svojim, koj će, pošto sasluša državnoga nadodvjetnika, stvoriti zaključak o njoj i prošnju ili odbiti ili predložit ju ujedno sa

predlogom svojim zemaljskoj vladi. Ako je stol sedmorice o osudi na temelju §. 284. br. 3. izrekao odluku, upravit će se predlog banskoga stola, kojim se zagovara prošnja za pomilovanje, stolu sedmorice, koji će saslušav državnoga nadodjetnika odlučiti, da li se ima prošnja odbiti ili zagovarati kod zemaljske vlade.

Proti odbitoj prošnji za pomilovanje od strane kojega god od pomenutih sudova ne ima mjesta pritužbi.

GLAVA SEDAMNAESTA.

O postupku proti nepoznatim, odsutnim ili uskokom.

I. Postupak proti nepoznatim, odsutnim ili uskokom za vrijeme iztrage.

§. 353. Ako se učinitelj kojega zločinstva ili prestupka ne zna, ili ako se ne može pred sud dovesti, treba pri svem tom na predlog državnoga odvjetnika brižljivo i točno, kao što je propisano, izviditi čin.

Postupak imat će se u ovakovih slučajevih, do pronasahašća počinitelja obustaviti onda istom, kad već ne ima ništa sigurna, česa bi moguće bilo držati se, da se nastaviti mogu iztraživanja.

(Sravni §. 412. austr. kaz. post.).

§. 354. Ako se koj odsutnik, o kojem medjutim nije vjerojatno, da je uskočio, okrivljuje zločinstvom ili prestupkom, a ne postoje uvjeti po §. 166. da se izdade proti njemu zapovjed uhitna, imat će se samo narediti potriebita, da se pronadje mjesto boravljenja njegova, i stopram onda, ako po nalazku toga mjesta na učinjen mu poziv ne dodje, izdat će se proti njemu zapovjed dovedbena ili će se napram kakvoći okolnosti uporabiti proti njemu mjere, naznačene u slijedećem paragrafu.

(Sravni §. 413. austr. kaz. post.).

§. 355. Ako se polag okolnosti sluti, da je okrivljenik uskočio, ili ako se koj odsutnik okrivljuje zločinom ili prestupkom, a okolnosti su takove, da bi se po §. 166. njegov uhit opravdati mogao, tad imadu vlasti, kojim pristoji izsledovati i progoniti zločina i prestupke, polag okolnosti preiskati kuću, razaslati zamolnih pisama na druge vlasti, kojim bi se u području isti zateći mogao, poslati sudbenu potjeru ili tjeralicu za okrivljenikom, da se kako god uhiti.

(Sravni §. 414. austr. kaz. post.).

§. 356. Ako ima ufanja, da će se sumnjiv čovjek, koj je uskečio, stići potjerom, dužnost je sudca iztražitelja i u silnih slučajevih sudova kotarskih i vlasti sigurnostnih za njim u potjeru poslati za to određene osobe, koje se providjet imadu otvorenimi vjerodajnimi pismi. Osobe takove nisu ograničene pri tom na svoj kotar, nego mogu progonjenje to nastaviti do granica kraljevina Hrvatske i Slavonije.

Dužni su svi sudovi i vlasti sigurnostne bit u pomoći ljudem, koji u potjeru podju.

(Sravni §. 415. austr. kaz. post.).

§. 357. Proti uskokom i proti takovim osobam nepritomnim, kojim se ne zna mjesto bavljenja njihova, slobodno je izdati tjeralica samo onda, ako se vidi, da su isti silno sumnjivi radi zločina. Izdavati tjeralice vlastan je u pravilu sudbeni stol, nu u slučajevih silnih ide to pravo samomu sudcu iztražitelju.

Tjeralica ima se izdati takodjer i onda, kad umakne iz zatvora iztražnoga ili uze kaznene onaj, koj je uhićen zločina radi.

Tjeralica neće se izdati moći proti okrivljeniku radi prestupka samo, nu ako je ipak jako stalo do toga, da se uhvati, moći će se vlastim priobćiti opis osobe s pozivom, da to u slučaju, ako okrivljenika nadju, obznane sudu kaznenomu, koj je izdao opis osobe.

(Sravni §. 416. austr. kaz. post.).

§. 358. U svakoj tjeratici ima se naznačiti zločinstvo, kojega je okrivljenik sumnjiv, njegova osoba opisati točno, koliko je moguće, i priklopiti prošnja na sve sudove i vlasti sigurnostne, da se okrivljenik međjutim uhvati i izruči. Tjeralice imaju se razprostraniti polag obstojećih propisa i navlastito što brže priobćiti svim sudovom kotarskim, vlastim sigurnostnim i organom nadzornim u okolici.

Ako je potriebno, razprostranit će se tjeralice da pače i dalje a polag okolnosti razglasiti i putem javnih listova (novina).

Kao što se postupa s tjeraticami, onako isto postupat treba i s opisivanjem i razglašivanjem stvari ukradenih ili ugrabljenih, predmeta od učinjene prevare, preduzeta krivotvorja javnih vjeronih papira ili novca kovana. Ako se takov opis tiče predmeta od veće vriednosti, ili takovih predmeta, da je moć nadat se, da će se razglasitbom istih u trag ući samomu učinitelju, ili da će se prepriečit veće zlo, ili da će se onomu, koj je šetovao, pribavit odšteta, mogu se tad predmeti takovi razglasit odmah. Pri opisivanju pak krivotvorenih javnih papira vjeronih ili novca kovana, imat će se to prijavit najprije bankom stolu, i njegov naputak izhoditi.

Svatko je dužan ono, što o popisanih predmetih sazna, prijaviti odmah poglavarstvu.

(Sravni §. 417. austr. kaz. post.).

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 2. kolovoza 1891. br. 8.216., kojom se propisuje nov obrazac za mjesečni izkaz, što ono ga sastavljati imadu kralj. sudovi vrhu osudjenika, uhićenih po kralj. oružnicih Ur. sbir. br. 431.)

Pravo odlučivati o pitanju, da li oružnika ide taglia za uhićenje, pripada u smislu točke 8. naredbe ministarstva za unutarnje poslove i pravosudje od 28. srpnja 1851. (d. z. l. br. 185.) izključivo oružničkim krilnim zapovjedničtvom.

Za tu odluku moraju biti poznate krilnim zapovjedničtvom sve one faktične okolnosti i činjenice, koje opravdavaju pravo oružnika na tagliju, a koje okolnosti i činjenice svakako najpo-

uzdanije dokazuju odnosni kazneno-sudbeni spisi protiv dotičnom uhićeniku, odnosno osudjeniku.

U svrhu, da se krilnim zapovjedništvom omogući odluka, određeno bje naredbom ministarstva za pravosuđe od 2. rujna 1850. br. 11.805, da sudbene oblasti imaju mjesečno priobćivati krilnim zapovjedništvom „izkaz vrhu pravomoćno osudjenih po oružnicih uhićenih osoba“ uporabom stanovita obrazca, koji se još dan danas rabi, nu koji se je ukazao nedostatnim, pošto ne-sadržaje stupca za pomenute faktične okolnosti i činjenice, na kojih se temelji pravo na tagliju, dotično iz kojih se sa pouzdanjem crpiti daje naslov na to pravo.

Sadanji izkaz sa stupcem: „jeli uhićenje usliedilo po oružniku uslied vlastita nagona, — ili unutar rōka od 24 sata nakon izdane ubitne odredbe“, svagda je u jednom ili drugom pravcu bio izpunjen jestno, ali time nebjje služeno svrsi, nego je tek nastala potreba za krilna zapovjedništva, da su morala pitati za pomenute konkretne okolnosti i činjenice, koje su uzimali podlogom svoje odluke, što je pako uvjetovalo mnoga dopisivanja.

Da se daklem tomu nedostatku doskoči i omogući željeno brzo i svrsi shodno uredovanje, obnašila je kr. zemaljska vlada, odjel za pravosuđe, odrediti, da odsele sve kr. sudbene oblasti I. molbe za mjesečni izkaz vrhu osudjenika, uhićenih po kr. oružnicih, umjesto obrazca propisana naredbom ministarstva za pravosuđe od 2. studenoga 1850. br. 11.805, upotrebljavati imaju obrazac po obliku po ./. izpuuv potrebitim obzirom na ustanove naredbe ministarstva za unutarnje poslove i pravosuđe od 28. srpnja 1851. (d. z. l., br. 185) i osobitom brižljivošću stupac 6. „faktične okolnosti i činjenice, usljed kojih oružnika ide taglija“, ter da priobćivati imaju pomenuti izkaz samo nadležnim kr. oružničkim krilnim zapovjedništvom.

Pri izpunjivanju stupca 6. izkaza imaju sudbene oblasti držati na umu, da uhićenje iz vlastita nagona samo po sebi jošter nedaje pravo na tagliju, van bezuvjetno po smislu naredbe ministarstva za pravosuđe i financija, ter vrhovne redarstvene oblasti od 12. travnja 1856. (d. z. l., br. 56.) samo u slučaju uhićenja osobe, za kojom je izdana bila tjeratica.

Taglija daklem neće ići oružnika, ako uhićenje usliedi uslied takove prijave oštećenika ili inih osoba ili oblasti, kojom su koli osoba zlikovca, toli obitalište njegovo dostatno ili na ta ov način označeni, da je oružnik tada uhićenjem samo službenu dužnost svoju izvršio. Isto tako izvršio je oružnik samo službenu dužnost svoju prema službenomu napatku, ako zlikovca uhititi, pošto je ovaj počinio kažnjiv čin u njegovoj nazočnosti.

Nedvojbeno pako pripada oružniku taglija, kada makar i uz predležću prijavu, ali sa nepodpunimi ili nedostatnim naznakami, glede osobe, glede boravišta, glede bjega i i uskočenja ili

glede imh okolnosti ili odnošaja zlikovac lih uslied udielotvorene vlastite pronicavosti i mudrosti, daklem lih iz vlastitoga mara i nastojanja oružnika pronadjen i uhićen biti mogaše.

Valja konačno paziti kod izpunjivanja pomenutoga izkaza, da nebi ponovno izkazan bio jedan te isti slučaj u kojem od docnijih izkaza.

Što se priobčuje svim kr. sudovom I. molbe znanja i točnog obdržavanja radi.

Obrazac štampan je na str. 110. sv. IV. ur. sбирke.

§. 359. Čim ne stane razloga, s kojih je tjeratica ili opis naredjen, imadu se odmah opozvati.

(Srayni §. 418. austr. kaz. post.).

§. 360. Nepritomnomu ili uskočivšemu okrivljeniku, koj izjavi, da je pripravan doći pred sud, ako mu se siguran prolaz dađe, moći će zemaljska vlada, poslušav prije mnienje državnoga nadodvjetnika, takov prolaz dozvoliti, ako bi od potrebe bilo uz jamčevinu s tim posliedkom, da će okrivljenik oprošten biti od zatvora, dok ne bude izrečena osuda u molbi prvoj.

(Srayni §. 419. austr. kaz. post.).

§. 361. Sigurni prolaz imat će svoju moć samo glede onoga zločinstva ili prestupka, radi kojega je podieljen.

Lišava se pak moći svoje, ako okrivljenik na poziv, koj se nanj učini, izostane bez dovoljna razloga, ako se pripravlja da uskoči, ako se ukloni nastavljanju iztrage biegom ili tajenjem mjesta gdje se bavi ili ako ne izpuni uvjeta, pod kojimi mu je sigurni prolaz podieljen bio.

(Srayni §. 420. austr. kaz. post.).

II. Postupak proti odsutnim i uskokom po dovršenoj iztragi.

§. 362. Ako tužitelj pri zaglavi iztrage podigne obtužbu poradi zločinstva ili prestupka proti okrivljeniku, kojemu se za obitalište ne zna ili kojemu obitalište ne leži u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji,

dostavit će se tužbovnica branitelju, koj za to naredjen bude i koj će vlastan biti, za osam dana iza ove dostave prijaviti prigovor i izvesti ga. U ostalom valjat će takodjer i u ovom slnčaju ustanove glave X.

Pravomoćno stavljenje pod optužbu proglasiti će se, i to, ako se radilo bude o zločinstvu, u obliku tjeralice.

Ako imade nade, da bi se predaja okrivljenika, koj se u inostranstvu nalazi, izhoditi mogla u smislu postojećih državnih ugovora, obratit će se tad sud, pošto sasluša odvjetnika državnoga, propisanim putem na onu inostranu vlast kazneno-sudbenu, kojoj se u kotaru optuženik nahodi. Ako bi se proti predaji činile kakove zaprieke, ima banski stol podnieti izvješće zemaljskoj vladi, da se iste uklone.

Ako optuženik dodje kašnje sam ili ako ga uhvate, priobćit će mu se optužnica s presudom, izrečenom o prigovoru. Ako je stavljenje pod optužbu jurve pravomoćno, i ako optuženik na svoju obranu navodi okolnosti, za koje traži, da se izvide, postupat će se tad po propisu §. 215.

(Sravni §. 421. austr. kaz. post.).

III. Postupak radi ogluhe (nepokornosti) proti odsutnim i uskokom.

§. 363. S postupkom kaznenim iza odredjena stavljenja pod optužbu pričekati će se proti takovim osobam, kojim se poziv za glavnu razpravu poradi njihove odsutnosti dostaviti ne može, sve dotle, dok se ne nadju.

Samo ako tužitelj naročito zahtjeva, da se povede postupak radi ogluhe (nepokornosti), imat će sudište, koje je nadležno izreći kaznenu presudu, povesti ovaj postupak ja nim pozivom.

(Sravni §. 422. austr. kaz. post.).

§. 364. Javni poziv treba da sadržaje:

1. ime i prezime, dobu, rodno mjesto, stališ ili

zanat i prebivalište okrivljenika, u koliko je sve ovo znano;

2. naznaku zločinstva s okolnostmi, uvjetovnimi za stavak kazneni;

3. nalog obtuženiku, da za primjeren rok, koj se ima ustanoviti barem na mjesec dana, dodje pred sud i da odgovor dađe u obziru čina, kojim se okrivljuje, jer će se u protivnom slučaju proti njemu kao proti nepokornomu postupati po zakonu i zabraniti mu se, da vrši prava državnoga građanina.

(Sravni §. 423. austr. kaz. post.).

§. 365. Ovaj poziv ima se pribiti u mjestu, gdje je zločinstvo počinjeno, zatim gdje je sjedište suda prve molbe, a tako i u prebivalištu obtuženikovu ili u onom mjestu, gdje je najposlje boravio, i uvrstiti uz primjeren rok tri puta u uredovnih novinah zemaljskih. Polag okolnosti može se takodjer narediti, da se poziv takov uvrsti i u druge domaće i inostrane listove. Osim toga imat će se ovaj poziv napose obznaniti punovlastniku obtuženika, ako se za takova zna, tutoru njegovu ili drugu ženitbenomu, ili komu od bližnje njegove rodbine. Tužiteljeva briga bit će, da se ovaj poziv proglasi.

(Sravni §. 424. austr. kaz. post.).

§. 366. Ako obtuženik ne dodje uz rok, ustanovljen u pozivnici (§. 364.), izreći će sud na predlog tužiteljev, a je obtuženiku za vrijeme dok odsutan bude, zabranjeno vršiti prava državljska. Okolnost, što proti obtuženiku podignuta optužba nije još po sudu kaznenom riješena, ne smeta tomu, da se nebi mogla povesti ili nastaviti parnica građanska proti istomu.

(Sravni §. 425. austr. kaz. post.).

§. 367. Ako obtuženik dodje na sud ili ako se kašnje zateče, postupat će se na predlog tužiteljev nadalje po propisu glave XII. o glavnoj razpravi.

(Sravni §. 426. austr. kaz. post.).

§. 368. Ako optuženik nije došao na glavnu razpravu, moći će se u njegovoj nepritimnosti obaviti glavna razprava i osuda izreći, nego ipak pod inakom ništetnosti samo onda, ako se radi o zločinstvu, za koje je najviše petgodišnja kazna slobode određena, ili o prestupku, i ako je optuženik saslušan jurve bio u iztragi, te mu je samomu lično dostavljen bio poziv na glavnu razpravu.

U ovom slučaju proglasit će optuženiku osudu sudac za to opredieljen ili dostavit će mu se ista u prepisu.

Ako to poradi nepritimnosti njegove ne bude moguće, proglasit će se osuda na način, naredjen u §. 365.

Nego ako nije moguće u nepritimnosti optuženika glavne razprave obaviti ili nastaviti poradi toga, što se nije zadovoljilo uvjetom, prije naznačenim, ili što sud scienu, da u nepritimnosti optuženika nije očekivati takove razjasnitbe o stanju stvari, koja bi potpuno zadovoljivala, postupat će se po §. 212. Ako optuženika dovesti moguće ne bude, prosto će biti tužitelju predložiti, da se povede postupak, označen u §§. 364—367; rok, pomenut u §. 364. pod 3, može se u ovom slučaju prikratiti na četrnaest dana.

Proti osudi, izrečenoj u nepritimnosti optuženika, moći će ovaj kod sudišta prve molbe prigovoriti uz rok, opredieljen za prijavu žalbe ništovne, Prigovor će se uslišati, ako se dokaže, da je optuženik neodklonjivom zaprieekom prepriečen bio, doći na glavnu razpravu.

§. 368. 1. a) Ako optuženiku nije lično dostavljen bio poziv na glavnu razpravu, ne može se po §. 368. k. p. u njegovoj nepritimnosti obaviti glavna razprava.

b) O prigovorih optuženika proti osudi, izrečenoj u njegovoj nepritimnosti, odlučuje banski stol (zadnja alineja §. 368. k. p.). (Plen. rješ. kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 16. svibnja 1896. broj 1.090. „Mjesečnik“ XXII. str. 424).

2. U nepritimnosti optuženika, koji je bolešću zapriečen doći pred sud, ne smije se obaviti glavna razprava radi zločina i prestupka osim ako optuženi izriekom na to pristane. (Rješitba kasac. sudišta u Beču od 25. svibnja 1887. broj 5.955. M. 1.085).

U ovom slučaju naredit se ima nova glavna razprava. Nego ako optuženik izostane i od ove, smatrat će se osuda, proti kojoj je u prigovoru udario, nasuprot njemu pravomoćnom.

O prigovoru odlučivat ima u sjednici nejavnoj banski stol, saslušav državnog nadodvjetnika. Ako ovaj sud prigovor odbije, neće tad optuženik imat proti osudi više nikakova pravnoga lieka. Ako je obsođenik zajedno s prigovorom uručio žalbu ništovnu ili priziv, ili ako ima s druge koje strane učinjen priziv ili žalba ništovna, odlučivat će, saslušav državno odvjetništvo, u sjednici nejavnoj onaj sud, kojemu se po propisu §§. 281. i 289. spisi predlože, najprije o prigovoru, i samo onda, ako ovaj bude odbijen, upustit će se u razzsudjivanje priziva ili žalbe ništovne.

(Sravni §. 427. austr. kaz. postup.).

§. 369. S toga, što optuženik koj nije došao, i radi prouzročena tim postupka s ogluhe, ne smije se zatezati postupak proti suooptuženikom prisutnim. Ako se u takovih slučajevih predmeti, koji mogu služiti za uglavljenje optuženika, povrate vlatnikom, moći će im se naložit dužnost, da opet donesu te predmete dokazne, kad se zahtjevalo bude.

Ima se ujedno medju spise uvrstiti točan opis povrćenih predmeta.

(Sravni §. 428. austr. kaz. post.).

GLAVA OSAMNAESTA.

O postupku priekoga suda.

§. 370. Postupku priekoga suda može biti mjesta, kada buna bukne, ili kada prieti, da će buknuti, Pravo izreći, da je nastala potreba priekoga suda, pripada banu, koj se najprije o tom dogovorit ima s predsjednikom stola sedmorice, nego ako je pogibelj s odgodom skopčana, bit će i veliki župan nakon

dogovora s predsjednikom sudbenoga stola i državnim odvjetnikom vlastan to izreći.

(Sravni §. 429. austr. kaz. post.).

Glava osamnaesta o postupku prekoga suda izpravljena je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888.) Vidi članak IV. toga zakona.

§. 371. Prieki sud može se odrediti i onda, kad u jednom ili više kotara neobično pogibeljnim načinom zavladaju umorstva, razbojstva, palež ili javno nasilje zlobnom oštetom tuđjega vlasništva (§. 85. k. z.).

U takovih slučajevih određuje ban prieki sud.

(Sravni §. 430. austr. kaz. post.).

§. 372. Predhodne naredbe za prieki sud ima učiniti politička oblast prve molbe. Njezina je dakle dužnost skrbiti, da se odredba, da ima nastati prieki sud, u onih mjestih, za koja je određen, razglasi, u koliko moguće bude, uz bubanj ili trublju, a osim toga da se odmah dostavi do obćega znanja tim, da se ova odredba priobći vlastim obćinskim, da se pri-bije na javnih mjestih i da se uvrsti u javne liatove.

§. 373. Proglas priekoga suda ima se u slučaju §. 370. izdati zajedno s tom zapovjedi, da se svatko ima kloniti svakoga buntovnoga sgrtanja, svakoga poticanja nanj i svakog dioničtva u tom; i da se svatko ima pokoriti naredbam poglavarstvenim, koje budu izdane na ugušenje toga zločinstva, budući da će svaki, koj po proglasu ove naredbe sakrivi zločinstvo, radi kojega je prieki sud proglašen, po stro-gosti priekoga suda biti kažnjen smrću.

(Sravni §. 432. austr. kaz. post.).

§. 374. Isto se tako treba u proglasu priekoga suda zaradi kojega od zločinstva, naznačenih u §. 371., zagroziti smrtnom kazni svakomu, koj takovo zločinstvo počini.

(Sravni §. 433. austr. kaz. post.).

§. **375.** Proglasom priekoga suda postaje onaj sudbeni stol, u kojega je okolišu proglašen, izklopno nadležan za sva u obsegu njegovu počinjena zločina, na koja se protegnuti ima postupak priekoga suda.

Prieki sud sudi u sborovih od četiri sudca i jednoga predsjedatelja (posljednja alineja §. 13.), kojim se pridružuje i jedan voditelj zapisnika.

Članove priekoga suda imenuje načelnik sudišta.

Prieki sud može po razsudi predsjedatelja držati svoje sjednice ma u kojem mjestu onoga kotara, za koji je prieki sud proglašen. Vlasti upravne obavjestit će se se s mjesta o tom.

(Sravni §§. 434. i 435. austr. kaz. post.).

§. **376.** Čim bude postupak priekoga suda određen, ima se politička oblast I. molbe što brže pobrinuti, da se od bližjega vojničtva izašalje toliko momaka, koliko je za sigurnost priekoga suda potreбно.

Predsjedatelj priekoga suda pobrinut će se, da u mjestu, odredjenu za prieki sud, u pripravnosti budu sve potrebite uredovne sprave, da se ondje nadje duhovnik, krvnik i pomagači njegovi, i da ni inako ne bude nikakove zaprieke pri ovrhi smrtne kazni.

(Sravni §. 436. austr. kaz. post.).

§. **377.** Dužnost je državnoga odvjetnika kod sudišta prve molbe ili onoga člana državnoga odvjetništva, koj za prieki sud bude izaslan, shodna poprimiti, da se povede postupak priekoga suda proti okrivljeniku.

Pri tom se valja držati pravila, da pred prieki sud stavljene budu samo takove osobe, koje su u samom činu zatečene ili u pogledu kojih se razložito očekivati može, da će im se krivnja odmah moći dokazati.

Teško bolestne osobe i žene noseće ne mogu biti stavljene pred prieki sud.

(Sravni §. 437. austr. kaz. post.).

§. 378. Prieki sud nadležan je takodjer suditi osobam, koje su podčinjene sudbenosti vojničkoj, i vlasti vojničke imati će osobe takove predati, čim zahtjevao bude prieki sud. Ako osobe vojničke uhiti koja vlast gradjanska, imati će se to na znanje dati obližnjemu zapovjedničtvu vojničkomu i treba ujedno dodati ime, rodno mjesto, nadležnu obćinu i vojnički značaj okrivljenika.

Prieki sud vlastan je takodjer svjedoke, koji su pod sudbenosti vojničkom, neposredno pozivati, izpitivati i zaprisizati, nego se i ovo mora na znanje dati obližnjemu vojničkomu zapovjedničtvu.

(Sravni §. 438. [austr. kaz. post.].)

§. 379. Vaskoliki postupak proti pojedinim okrivljenikom ima se od početka do kraja obaviti pred sakupljenim sudom i na koliko je moguće bez prekidanja.

Okrivljenik ima se odmah, čim bude uhvaćen, staviti pred prieki sud, osim ako državni odvjetnik obnadje, da se ima povesti rodoviti postupak; nego u ovom slučaju ne dopušta se više, da se okrivljenik preda priekomu sudu.

(Sravni §. 439. austr. kaz. post.).

§. 380. Najduži rok, što postupak ovaj trajati može, ustanovljuje se na osam dana, i ima se računati od onoga časa, kad je okrivljenik bio stavljen pred prieki sud (§. 382.).

§. 381. Postupak pred priekim sudom ustmen je i javan. Okrivljenik može si sam odobratu branitelja; ako li se ne posluži tim pravom, imenovati će mu sud branitelja ureda radi.

(Sravni §. 440. austr. kaz. post.).

§. 382. Razprava početi će tim, da će državni odvietnik razložiti čine, kojimi se okrivljenik objeđuje. Pri preslušavanju i navadjanju dokaznih sredstva vladat se valja u obće po propisih §§. 236. do 245.

Postupak ima se po pravilu stezati na to, da dokazan bude čin, radi kojega je poveden bio postupak priekoga suda. S toga ne treba gledati na druga kažnjiva djela okrivljenikova.

Ako se ovakova djela progonila budu putem redovitoga postupka kaznenoga, uzet će sud pri odmjerivanju kazni obzir na kazan slobode, izrečenu priekim sudom (§. 383., alineja 2.).

Postupak neka se ne obustavlja izvidi ob odšteti. Tako isto neka se ne zanemari izsledjivanje sukri vaca, ali stvaranje i ovrha presude proti uhićenomu neka se toga radi ne odgadja.

Čim bude dovršen dokazni postupak, imat će državni odvjetnik razložiti posljedke istoga i učinit svoj predlog.

Obtuženik i branitelj mu imaju na to odgovoriti, a ako se državnom odvjetniku uzvidi još štogod na to odvrnuti, imat će obtuženik i njegov branitelj svagda pravo posljednjega govora.

(Sravni §. 441. austr. kaz. post.).

§. **383.** Na to stvorit će sud osudu u nejavnom viećanju, pazeć na propise §§. 17. do 21., 249. i 261., i neposredno zatim proglasiti ju okrivljeniku u javnoj sjednici. Ako se okrivljenik proglasi jednoglasno krivcem, izreći će prieki sud ujedno kazan smrti.

Samo ako se je kazan smrti ovršila jurve na jednom ili više njih, koji su najveću kazan zavriedili, pak ako se je tim dao dovoljno zastrašujući primjer, potrebit za povratu mira, moći će prieki sud iz važnih razloga olahkoćujućih proti manjim krivcem dosudit težku tamnicu od pet do dvadeset godina.

Ta ista kazan dosudit će se i onomu, koji u vrijeme, kad je zločinstvo počinio, nije prevalio još dvadesete godine života.

(Sravni §. 442. austr. kaz. post.).

§. **384.** Ako nastanu uvjeti, navedeni u §. 250.,

imat će prieki sud izreći, da se okrivljenik olriješuje, i odmah narediti, da se odpusti.

Ako prieki sud sam scienu, da nije nadležan, ako smrtne osude nije stvoriti moguće bilo jedino poradi nejednoglasnosti sudaca (§. 383. alineja prva) ili ako se dokaz, da je okrivljenik kriv, uz zakoniti rok od osam dana postići istina ne može, al ima pri svem tom proti njemu silnih razloga sumnje, da je učinio djelo, kojim se okrivljuje ili koje drugo djelo kažnjivo, izreći će prieki sud, da se okrivljenik preda sudcu redovitomu, i odlučit će ujedno u ovom slučaju, da li će se zatvor obtuženika nastaviti ili dokinuti.

(Sravni §. 443. austr. kazn. post.).

§. 385. O razpravi pred priekim sudom ima se po propisu §§. 267. i 268. sačiniti napisnik. Napisnik podpisat će svikoliki sudci i perovodja.

(Sravni §. 444. austr. kaz. post.).

§. 386. Proti osudam priekoga suda nije dopušten nikakav pravni liek, i prošnja za pomilovanje, podnio ju proti istim tko mu drago, nikada neće imati moći odgodne.

(Sravni §. 445. al. 1. austr. kaz. post.).

§. 387. Kazan smrti ima se po pravilu ovršiti za dvie ure poslje kako je proglašena osuda; samo ako osudjenik naročito zamoli, moći će mu se dozvoliti još i treća ura, da se pripravi na smrt. Dalje odgadati nije dopušteno.

(Sravni §. 445. al. 2. austr. kaz. post.).

§. 388. Ukinuti prieki sud vlastne su one iste osobe, koje su ga uvele. Ako je prestao uzrok, koj je povodom bio, da se je uveo prieki sud, ima se to ukinuće odmah izreći, i svagda obznaniti u javnih listovih.

[ ] (Sravni §. 446. al. 1. austr. kaz. post.).

§. 389. Čim se priobći priekomu sudu, da je prieko sudovanje ukinuto, prestaje odmah djelatnost njegova.

Sve iztrage, koje još teku, kao i one, o kojih su već izrečene osude smrtne, ali nisu još izvršene, imaju se predati sudovom redovitim, koji će s njimi postupati kao s iztragami. Glede njih se treba nadalje držati obćenitih propisa ovoga postupnika kaznenoga.

Sve osude, koje je izdao prieki sud, imaju se zajedno s razpravnimi spisi za četrnaest dana po ukinuću priekoga suda predložiti državnomu nadodvjetniku, koj će učiniti predloge, koji mu se shodnimi uzvide.

Ako se kašnje pojave razlozi, s kojih bi se postupak obnoviti imao, tad će se o tom razpravljat pred redovitim sudovi po propisu glave XIII.

(Sravni §. 446. al. 2. i 3. austr. kaz. post.).

GLAVA DEVETNAESTA.

O postupku glede prekršaja.*

§. 390. Prekršaj se progoni:

- a) na prijavu javne oblasti;
- b) na prijavu oštećenika;
- c) na zahtjev one osobe, koja je po kaz. zakonu ovlaštena tražiti progonjenje prekršaja, koj nije ureda radi kažnjiv.

Glava devetnaesta o postupku glede prekršaja izpravljena je prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbornika od g. 1888). Vidi članak IV. toga zakona.

§. 390 1) Kr. oružnici ovlašteni su neposredno pred sudom podigniti privatne tužbe. To njihovo pravo nije derogirano napatkom oružničkoga zapovjedništva u Zagrebu od 20. kolovoza 1892. broj 2 528, priobćenom sudovom okružnicom kr. banskoga stola od 24. rujna 1892. broj 22.502 (br. 368. sv. III. uredovne sbirke naredaba pravosudne struke.) (Ple arna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 3. lipnja 1893. (br. 1.439. „Mjesečnik“ XIX. str. 428).

2. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice od 5. studena 1892. br. s.862., odtisnutu kod §. 34.

Članak V. istoga zakona glasi: Ako je prije dana, kojega ovaj zakon u kriepest stupa, izrečena osuda, ima se dalnji postupak glede pravnih liekova ravnati po dojakošnjih propisih.

Članak VI.: U slučajevih obnove postupka valjaju ustanove ovoga zakona.

Članak VII.: Dan, kojim će ovaj zakon stupiti u kriepest, odredit će ban naredbenim putem.

§. 391. Postupak glede prekršaja (§. 7. sl. a) ravna se poglavito polag propisa sadržanih u glavi ovoj.

U svih onih točkah pako, glede kojih u poglavju ovom ne ima osobitoga propisa, imadu se uporabljivati primjerene ustanove o postupku radi zločinstva i prestupaka.

(Sravni §. 447. austr. kaz. post.).

(O kružnica kr. banskoga stola od 21. siečnja 1891. br. 1.295., glede po branitelju nepodpisanih pismenih priziva u prekršajih. Ur. sbir. br. 392)

Po glasu odpisa od 13. siečnja 1891. br. 220. razabrala je visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, iz izvješća kr. državnoga nadodvjetništva od 29. prosinca 1890. br. 903., da nje koji kr. kotarski sudovi pismene prizive odnosno prizivna izvedenja u prekršajih, ako nisu po kojem branitelju podpisana, vraćaju na popravak u smislu §. 281. II. c) i 391. k. p.

Ovaj postupak nije na zakonu osnovan, jer ustanova §. 281. II. c) k. p. jest specialne naravi, te vriedi jedino za postupak pri žalbah ništovnih proti osudam radi zločinstva i prestupka, pak se stoga ne može po §. 391. k. p. uporabiti kod priziva u prekršajih, kao što joj ne ima mjesta ni kod priziva proti osudam sudbenih stolova (§. 298. k. p.).

Upozoruju se stoga svi kr. sudbeni stolovi i kralj. kotarski sudovi na ovaj zakonu protivni postupak uz uputu, da u buduće svoj postupak prema zakonu udese.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 9. listopada 1889. br. 25.021. glede dozvole nastupa kazni dulje od 6 nedjelja osobam, osuđenim po kr. kotarskih sudovih (ur. sbir. br. 318), odtisnuta kod §. 342. k. p.

§. 392. Postupak zaradi prekršaja ima se koliko moguće priekim ili kratkim načinom ograničiti na izvid onih bitnih okolnosti, od kojih zavisi riešitba.

Ne ima tu dakle mjesta ni redovitomu postupku iztražnomu, ni posebnoj obtužbi.

Izvide, koji se u postupku radi prekršaja ukažu

nuždnimi, vodi jedan za sudstvo usposobljeni član kotarskoga suda sa zakletim perovodjom.

(Sravni §. 461. al. 1. austr. kaz. post.).

§. 393. Ako kotarski sud, bud iz same prijave (§. 390. a, b, c), bud nakon obavljenih izvida dodje do uvjerenja, da nije nadležan, jer postoji zločinstvo ili prestupak, ima to obznaniti državnomu odvjetniku kod sudišta prve molbe ili privatnomu tužitelju. Nu ako sudište prve molbe ili koj viši sud doznači opet stvar kotarskomu sudu, ne može je ovaj više s ne-nadležnosti odvrnuti od sebe.

(Sravni §. 450. austr. kaz. post.).

§. 394. Ako kotarski sud bud iz same prijave (§. 390. a, b, c), bud nakon obavljenih izvida dodje do uvjerenja, da na prijavljeni čin zakon ne određuje kazni, da imade okolnosti, koje kažnjivost ukidaju, da je zahtjev na progon (§. 390. sl. c) stavljen po osobi na to neovlaštenoj, ili da je ovlaštena osoba odustala od zahtjeva na progon kazneni, imade kaznenu prijavu zavrći, odnosno započeti postupak obustaviti.

O svakoj takovoj odluci imade kotarski sud uz kratku naznaku razloga zavrgnuća, odnosno obustave, obavjestiti oblast ili osobu (§. 390. a, b, c.) koja je učinila kaznenu prijavu odnosno stavila zahtjev na kazneni progon.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 24. rujna 1890. broj 22.502., (Ur. sbir. br. 368.), odtisnutu kod §. 38. k. p.

(Okružnica kr. banskoga stola od 4. svibnja 1892. broj 9.911., kojom se saobćuju sudovom prve molbe §§. 27. i 28. školskoga i nastavnoga reda za pučke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Ur. sbir. br. 427.)

Pošto se događja, da kr. kotarski sudovi određuju razprave proti pučkim učiteljem radi prekršaja proti sigurnosti tjelesnoj, označenoga u §. 420. k. z. i u takovih slučajevih, gdje već iz same prijave razabrati mogu, da na taj čin zakon ne određuje kazni, te bi imali po §. 394. k. p. kaznenu prijavu zavrći, saobćuju se uslied odpisa visoke kr. zemaljske vlade, odjela za

§. 394. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 5. studena 1892. br. 3.862. i od 24. lipnja 1894. broj 3.137., odtisnute kod §. 34.

pravosudje, od 25. travnja 1892. br. 4.481., tomu sudu znanja i ravnanja radi sliedeće ustanove naredbe kr. hrv.-slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 15. srpnja 1889. br. 6.798., kojom se ustanovljuje školski i nastavni red za pučke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji:

§. 27. „U pučkoj školi rabiti će sliedeća disciplinarna sredstva: pohvala, nagrada, opomena, ukor, stajanje u klupi, stajanje izvan klupe, pridržanje djeteta poslje nauka u školi na kraće ili duže vrijeme pod nadzorom učiteljevim i uz kakovu duševnu radnju; poziv djeteta pred učiteljsku konferenciju, a na školah s jednim učiteljem pred mjestnoga školskoga nadzornika ukora radi; kod dječaka tjelesna kazan; napokon privremeno izključenje iz škole.“

§. 28. „Tjelesna kazan može se u pučkih školah rabiti kao disciplinarno sredstvo pod slied ćimi uvjeti:

1. Tjelesna kazan dozvoljava se samo u slučaju većih moralnih prestupaka kano: radi tvrdokorna laganja, drzovite opornosti, prostacine i krupne nećudorednosti, te pošto sva druga dozvoljena disciplinarna sredstva ostanu bezuspješna.

2. Tjelesna kazan ne smije nikada uporabljivati radi slaba napredka u naucih ni radi izostajanja iz škole.

3. Djevojčice se ne smiju nikada u školi tjelesno kazniti.

4. Osim šibom svaka je druga tjelesna kazan kao ćupanje, ćuškanje, guranje, klećanje, udaranje štapom ili ravnalom i t. d. najstrožije zabranjena.

5. Tjelesna se kazan ima obaviti pristojnim i po zdravlje djeteta neškodljivim načinom i ne pred školskom djecom.

6. Tjelesnu kazan ima obaviti školski poslužnik, a gdje takova nije, sam učitelj, nikada pako koj ućenik.

7. Gdje je na kojoj školi više učitelja, odlučuje o tjelesnoj kazni učiteljski zbor, a na školah s jednim učiteljem opredieľuje tjelesnu kazan učitelj u sporazumku s mjestnim školskim nadzornikom.

Nalaže se podjedno, da se ima o povedenom kaznenom postupku proti učitelju u smislu §. 76. k. p. ubavjestiti predpostavljena mu županijska oblast, odnosno gradsko poglavarstvo, a nakon dovršenoga postupka imadu se predpostavljenoj mu županijskoj oblasti odnosno gradskomu poglavarstvu ustupiti svi spisi na disciplinarni postupak.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 3. rujna 1890. broj 16.821. glede nepravilnosti u kaznenom postupanju kr. kot. sudova (Ur. sbir. br. 366), odtisnutu kod §. 406. k. p.

§. 395. Pri svih predizvidih ima se kotarski sud u obće držati propisa, koji su dani za sudca iztražitelja sa sljedećimi medjutim stegami:

1. okrivljenika predbježno uhititi u svrhu, da se pred sud dovede, slobodno je samo u slučajevih, spomenutih u §. 166. br. 2. i 3., a osim toga samo onda, kad se onaj, koj je naročito pozvan bio, da sam glavom dodje, ne odazove tomu pozivu.

Putnikom ima se dozvoliti, da putovanje nastave, osim ako se je bojati, da bi se tim iztraga ili ovrha osude obezuspješiti mogla;

2. ako okrivljeniku nije moguće dostaviti poziva, obustaviti će se daljni postupak do onda, dok ne bude zatečen.

Izdavati tjeratica nije dopušteno; nasuprot moći će se u važnijih slučajevih priobćiti vlastim opis osobe okrivljenikove (§. 357.);

3. iztražni zatvor može se nametnuti samo u slučajevih §. 166. br. 2. i 3. Uznika nije dopušteno smještati u jednu istu uzu s osobami, koje su poradi zločina u iztragi, ili koje kazan trpe. Uznicu mogu si priredjivat dati hranu izvan kuće, na koliko se tim ne bude smetao red kućni;

4. preiskivati papire drugih osoba i obustavljat ili otvarati pisma nije slobodno;

5. sudbenih svjedoka ne treba pri nijednom iztražnom činu;

6. pri očevidu, a tako i onda, kad se traži mnjenje vještačko, dovoljno je, ako se pozove jedan vještak;

7. napisnik voditi potrebno je samo kod takovih izvida, koji će se upotriebiti kao dokaz pri ustmenoj razpravi i koji se u istoj ne imaju ponavljati, u drugih slučajevih dovoljno je, da voditelj napisnika ili ma i sam izpitajući sudac pobilježi u kratko bitni sadržaj onoga, što izpitane osobe očituju;

8. branitelj se ureda radi ne naredjuje nikada.

(Srauni §. 452. austr. kazn. postup.).

Vidi naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 11. siečnja 1895. broj 60.284/1894. (ur. sbir. br. 545.), i od 30. siečnja 1896. broj 62.702/1895. (ur. sbir. br. 584), odtisnute kod §. 89. k. p.

§. 396. U slučajevih prekršaja svjedoci se u pravilu ne zaprisižu, nego se sudac može umjesto prisege svjedoka zadovoljiti tim, da ih zavjeri, da će istinu govoriti.

Nego ako se radi o tom, da se okrivljenik, koj taji, uglavi očitovanjem svjedoka, imadu se tada svjedoci, ako okrivljenik prisegu njihovu napose zahtjeva, ili kada se radi o takovu prekršaju, na koj se dosuditi ima kazan zatvora barem na mjesec dana ili globa barem od sto forinti, ili gubitak obrta ili drugih prava i povlastica, po propisu zapriseći, ako ne ima nikakove zakonite zaprieke proti tomu.

Urednici pako i zakleti službenici javne oblasti, koji o stvarih ili ob okolnostih očituju štogod, što se na izvršivanje njihove službe odnosi, i što su izvršujući svoju službu opazili, imadu se kao svjedoci pri prekršajih saslušati samo s opomenom na službenu njihovu prisegu.

(Sravni §. 453. austr. kaz. post.).

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 3. rujna 1890., broj 16.821., glede nepravilnosti u kaznenom postupanju kr. kot. sudova (ur. sbir. br. 366), odtisnutu kod §. 406. k. p.

§. 397. Ako se uz prijavu dovede pred sud i okrivljenik i ako ovaj prizna čin, kojim se okrivljuje, ili ako su pri ruci sva dokazna sredstva, moći će sud privolom okrivljenika odmah razpravu započeti i osudu izreći.

(Sravni §. 451. al. 2. austr. kaz. post.).

§. 398. Ako razprava po predidućem §-u ne može biti odmah kako je prijava učinjena, ima se okrivljenik, ako nije u zatvoru, pozvat na ustmenu razpravu pismenom zapovjedi, koja će sadržavati bitne okolnosti kažnjivog čina, kojim se okrivljuje i nalog, da na ustanovljenu uru dodje i dokazna sredstva za svoju obranu ponese ili ih sudu prijavi za dobe, da još moguće bude dobit ih za ustmenu razpravu.

Ima se ujedno dodati opomena, da će se u slu-

čaju, ako izostane, razprava ipak obaviti i osuda izreći ili ako to moguće nebi bilo, izdati dovedbena zapovjed.

§ 1 (Sravni §. 454. austr. kaz. post.).

(O kružnica kr. banskoga stola od 17. rujna 1896. br. 21.661., glede odredjivanja ura za obdržavanje pojedinih kaznenih razprava istoga dana. Ur. sbir. broj 603).§

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, priobćila je odpisom od 4. rujna 1896. br. 12.528. sljedeća :

Glasom izvješća kr. državnog nadodvjetništva [od 29. kolovoza 1896. br. 342. kz. izvjestilo je kr. državno odvjetništvo u Varaždinu izvješćem od 5. kolovoza 1896. br. 919., da je kod svih kotarskih sudova u području sudbenoga stola varaždinskoga zavladao običaj, da se za sve kaznene razprave, koje se na jedan dan odrede, — a tih ima obično mnogo, — ureče jedna ista ura, obično u 8 sati, a ljeti i sedam u jutro. Uredovanje započima time, da se pozivaju sve na razprave pozvane stranke, pa se onda glede onih privatnih tužitelja, koji kod toga prozivanja nisu prisutni, uzima, da nisu na razpravu došli i da su od tužbe odustali (§. 34., 250 toč. 2. k. p.), a stranke prisutne moraju da čekaju na razpravu, dok na njih red dodje.

Taj postupak protivi se propisu §. 398. k. p., po kojem se na svaki kazneni slučaj ima odrediti ura, kada će ustmena razprava započeti, a skroz je neumjestno sve razprave istoga dana na istu uru odrediti, jer je to neprovedivo i jer se time strankam šteta i danguba nanosi.

Došlo je kr. bansom stolu do znanja, da slični običaj vlada i kod drugih kotarskih sudova, pa se s toga kr. kotarski sudovi upućuju, da se strogo drže propisa §. 398 k. p., da za razprave, koje su na isti dan odredjene, za svaku pojedinu posebnu uru odrede: da razprave preduzimaju onim redom, kako su odredjene, te da u obće razredjenje razprava na isti dan tako udese, kako će to odgovarati uspješnom provedenju razprava, a stranke sačuvati od dangube i štete.

§. 399. Poziv ima se u pravilu urediti tako, da okrivljeniku, odbivši vrijeme, što mu treba, da može do sjedišta suda doći, od dostavljena poziva pak do ustmene razprave preostane rok barem od dvadeset i četiri ure. Nu u prešnih slučajevih, a tako i pri neznatnih prekršajih i ako se okrivljenik nalazi mjestu, gdje je sud, moći će se ovaj rok i skratiti. Samo

ako se dokažu važne zaprieke, može se zadovoljiti predlogu okrivljenikovu, da se odgodi razprava.

Okrivljeniku je prosto uz stege spomenute u §§. 40. i 41., o kojih će odlučivati sud, uzeti si branitelja.

Ako okrivljenik nije u zatvoru, može ga, ako neće sam da osobno dodje, zastupati pri razpravi punomoćnik, koj će se imati posebnom punomoćju izkazati; nu sud može odrediti, da okrivljenik glavom dodje u svih slučajevih, u kojih se sudu uzvidi, da je to od potrebe, da se ustanovi istina. Osobe, koje se, ne buduć upisane u imenik branitelja, bave takovim zastupanjem kao kakovim zanatom, neće se pripustiti pred sud kao punomoćnici.

Na razpravu imadu se pozvati nuždni svjedoci i vještaci, zatim, pod inakom ništetnosti, okrivljenik, oštećenik i privatni tužitelj kod prekršaja takovih, koje sud kazneni progoniti smije samo na zahtjev kojega dotičnika, a napokon i državni odvjetnik, ako je to za dobe izrično zahtjevao.

Podjednako valja i za ustmenu razpravu dobiti sve predmete i dokaze, koji se na prekršaj odnose, ter koji su za ustanovljenje istine nuždni.

(Sravni §. 455. austr. kaz. post.).

§. 400. Ustmenu razpravu vodit će sudac, kojemu je povjereno upravljanje kotarskoga suda, ili ini po njemu odredjeni, za izvršivanje sudstva usposobljeni član kotarskoga suda uz sudjelovanje zakletog perovodje.

§. 401. Za izključenje i odklon sudca i perovodje valjaju propisi, sadržani u VII. glavi ovoga zakona.

Ako li se pako radi ob odklonu ili izključenju upravitelja kotarskoga suda, odlučuje nadležni sudbeni stol.

Sudac, koj je vodio izvide u smislu §. 392., nije izključen od vodjenja ustmene razprave.

§. 400. Razpravu radi prekršaja ima imati voditi usposobljeni za izvršivanje sudstva član kotarskoga suda. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 30. rujna 1893. br. 2.566. „Mjesečnik“ XIX. str. 569).

§. 402. Državni odvjetnik vlastan je prisustvovati ustmenoj razpravi, ter proti osudi poprimiti pravni liek (§. 27. sl. f).

Ako privatni tužitelj zaželi, moći će ga zastupati državni odvjetnik, pa ako to državni odvjetnik shodnim pronadje, bit će u takovu slučaju vlastan kod ustmene razprave stavljati i formalne predloge.

§. 403. Ustmena razprava ima biti javna pod inakom ništetnosti, u ostalom može sudac po razsudi svojoj iz važnih razloga (§§. 220. i 221.) narediti razpravu tajnu.

(Sravnj §. 466. austr. kaz. post.).

§. 404. Razprava započima priobćenjem bitnoga sadržaja kaznene prijave (§. 390. a), b) i c).

Dokazivanje se ima činiti po onih propisih, koji su dani za glavnu razpravu pri zločinstvih i prestupih.

Valja o tom nastojati, da se postupak svrši jednom razpravom, koju, u koliko je moguće, voditi treba bez prekidanja.

Na koncu razprave imade privatni tužitelj (§. 390. sl. c), ako je takovog bilo, staviti svoj predlog, a okrivljenik ili punomoćnik njegov ima se u svakom slučaju opomenuti, da navede sve, što za obranu svoju navesti znade.

(O k r u ž n i c a k r. banskoga stola od 13. lipnja 1894. broj 13.359. Ur. sbir. br. 510).

Po propisu §. 404. al. 4. k. p. ima privatni tužitelj (§. 390. sl. c) na koncu razprave staviti svoj predlog, a ne učini li to, posljedica je, da se po §. 34. al. 3. i §. 391. k. p. ima smatrati, da je odustao od optužbe, i sud mora okrivljenika po §. 250. točka 2. k. p. od optužbe riješiti.

U zapisnicih o ustmenih razpravah kod kotarskih sudova većinom nije konstatovano, da je privatni tužitelj svoj konačni predlog učinio, a to može biti razlogom, da prizivni sud kondemnatornu osudu ukine s razloga ništetnosti §. 418. točka 3. i 277. točka 9. slovo c) k. p. i okrivljenika od optužbe rieši i u

§. 402. Vidi plenarnu rješitbu k r. stola sedmorice kao suda kasac. od s. kol. 1891., br. 2.390., odtisnutu kod §. 27. k. p.

onom slučaju, gdje je privatni tužitelj svoj konačni predlog u istinu učinio, nu sudac je propustio to u zapisniku konstatovati.

Upozoruju se s toga usljed odpisa vis. kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 5. lipnja 1894. br. 6.681., sve kr. sudbene oblasti I. molbe na iztaknute nepravilnosti uz poziv, da se u buduće u zapisniku o ustmenoj razpravi ima naročito iztaći konačni predlog privatnog tužitelja.

§. 405. Ako li se tečajem naredjene ustmene razprave ukaže potreba izvida, imade se razprava odgoditi, nuždni izvidi obaviti po obćih propisih, ter nakon toga narediti nova razprava, u koju se medjutim osim okrivljenika, oštećenika, privatnoga tužitelja i eventualno državnoga odvjetnika pozvati imadu samo oni svjedoci i vještaci, za koje se sudu neobhodno uzvidi, da moraju glavom doći radi uglave okrivljenika.

Ako postoje uvjeti §. 243., dovoljno će biti, ako se pročita ono, što su svjedoci i vještaci očitovali pri izvidu predhodnom.

§. 406. Nakon obavljene razprave stvorit će sudac odmah osudu, obznanit ju onako, kao što je to propisano u §§. 250. i 251. i na zahtjev izdati ju u uredovnom odpravku zajedno s razlozi okrivljeniku, državnomu odvjetniku, privatnomu tužitelju, a ako ga je možda bilo i oštećeniku.

U napisniku, koji se o razpravi pod inakom ništetnosti sačiniti mora, valja navesti ime sudca i perovodje, zatim treba ne samo da se opiše red, kojim se je vaskoliki postupak obavio, nego da se i navede, koje je osobe sudac preslušao; od očitovanja njihovih pako, a tako i od odgovora, danih na pitanja obćenita (§§. 157. i 190.) ima se popisati ono samo, što može biti od upliva na riešitbu.

(O kružnica kr. banskoga stola od 3. rujna 1890. broj 16.821., glede nepravilnosti u kaznenom postupanju kr. kot. sudova. Ur. sbir. br. 366.)

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, priobćila je ovamo odpisom od 10. srpnja 1890. broj 8.057 podnešeno joj izvješće kr. državnog nadodvjetništva od 2 srpnja 1890. br. 182 pr. o pregledanju kr. državnih odvjetništva u Ogulinu i Gos-

piću, ter kaznenoga poslovanja područnih im kotarskih sudova. iz kojega je kr. banski stol opazio, da dotični kotarski sudovi većim dielom kod riešavanja kaznenih predmeta i donošanja svojih riešitba počinjaju krupne nepravilnosti u uporabi zakona.

Tako je opaženo, da kotarski sudovi redoviti postupak tada provadjaju, kada svi uvjeti za kaznenu odredbu predleže kao i obratno, da izdavaju kaznenu odredbu, gdje joj mjesta bilo nije, a pri tom da izriču kazan, koja prekoračuje izmjeru, ustanovljenu u §. 409. k. p., nadalje da se u slučaju po jednom počinitelju počinjenih više krađnja, koje po ukupnom iznosu ne sačinjavaju zločinstvo, ne izdaje prema §. 173. k. z. jedna kaznena odredba, nego za svaku posebice, pa da se uslied toga proti dotičnom okrivljeniku nepravilno više kazna izriče, da se kadkada kazan zatvora proti propisu § 277. i §. 1. minist. naredbe od 11. veljače 1855., br. 30. d. z. l., ustanovljuje izpod minimalne izmjere od 12 sati, — da kotarski sudovi ne pribavljaju svjedočbe ob imetku i ponašanju, ter ne ustanovljuju prije izrečene kaznene odredbe dobu života okrivljenika, uslied čega se događa, da se kaznene odredbe izdavaju radi krađnje, koja se je po §. 176. sl. a) k. z. zločinstvom smatrati imala i da osuđuju osobe, koje jošte 14 godina navršile nisu (§. 269. sl. b) i §. 273. k. z.), pa da bez navedene svjedočbe odredjuju otpisanje troškova ovih kazni, a uz to ob ovih pravu evidenciju ne vode, — da zapisnike ob ustmenih razpravah većinom protivno propisu §. 406. k. p. sastavljaju, imenito da od očitovanja svjedoka i okrivljenika izvršuju ono, što je suvišno i nebitno ili bilježe kazivanja skroz nedostatnim i nejasnim načinom, zatim da se ne navodi, da li je svjedok zavjeren, a da se u onih slučajevih, u kojih se zaprisegnuće preduzima, takovo assertorno obavlja, što se protivi propisu §. 238. al. 3. k. p. obzirom na ustanovu §. 391. k. p., po kojih je zakletva svjedoka radi prekršaja, u koliko joj po §§. 393. i 396. al. 2. k. p. mjesta ima, promisorna, — da okrivljenik u zapisniku očitovanje svoje podpisuje, što je gledom na ustanovu §§. 267. i 406. k. p. suvišno. — da se u osudah ne konkretira reat prema zakonskim obilježjem i okolnostim čina i da razlozi ne odgovaraju propisu §. 264. st. 7. k. p., a povrh toga, da potonje ne podpisuje sudac i perovodja, već samo osudu, što je nepravilno, pošto su razlozi sastavni dio osude, — da nekoji kotarski sudovi ne obustavljaju postupak po §. 34 i 394, k. p., ako privatni tužitelj na ustmenu razpravu ne dodje, ili ako prije ustmene razprave od tužbe odustane, nego da u prvom slučaju obustavu po §§. 100. i 34. k. p. ili odriešujuću osudu po §. 250. t. 2. k. p. izriču, i da obtuženika ne riešavaju od obtužbe po §. 250. t. 2. k. p., ako privatni tužitelj odustane od obtužbe, pošto je ustmena razprava jur započela, nego i u takovu slučaju postupak po §. 394. k. p. obu-

stavljaju, — nadalje da je jedan kotarski sud obustavio kazneni postupak radi prekršaja suprot sigurnosti vlastništva §. 468. k. z., jer stranke na razpravu došle nisu, drugi jedan obustavio postupak radi prekršaja suprot sigurnosti tjelesnoj, §. 411. k. z. i radi prekršaja suprot sigurnosti vlastništva §. 468. k. z., jer je oštećenik sudu pismeno prijavio, da okrivljeniku oprašta, a treći jedan kotarski sud riešio optuženika od optužbe radi prekršaja suprot sigurnosti tjelesnoj §. 411. k. z. osudom po §. 250. t. 2. k. p., jer je privatni učestnik na razpravi od prijave odustao, dočim se kazneni postupak po §. 34. i 394. k. p. samo kod onih prekršaja obustaviti može, koji nisu ureda radi kažnjivi, a u potonjih se bez svakog obzira provesti ima, kako je to ovostranom okružnicom od 20. studenoga 1878. br. 12.477 obrazloženo. — da kotarski sudovi ob odluci, kojom se po §. 394. k. p. prijava zavgava ili postupak obustavlja, ne obavješćuju uz kratku naznaku razloga onu oblast ili osobu (§. 390. k. p.), koja je kaznenu prijavu učinila, odnosno zahtiev na kazneni progon stavila, — da se većinom ne dojavljaju zločinstva smjesta kr. državnomu odvjetništvu, kao što to §. 82. al. 2. k. p. propisuje, — i da se registar o tekućih prekršajih ne vodi po propisu, jer se ne izpurjuju pojedine rubrike, a najmanje ona ob ovršbi kazni slobode, uslied česa se sbiva, da osudjenici ni nakon godina jošte kazau pretrpili nisu.

Povodom tim upozoruju se svi kr. kotarski sudovi na te nepravilnosti s tom primjetbom, da se u svom uređovanju strogo drže postojećih propisa, a da uz to predstojnici kotarskih sudova ne propuste nadzirati rad onoga za sudstvo osposobljenoga člana kotarkoga suda, kojemu je sudovanje u prekršajih povjerenno, jer su i oni za točno i pravilno provadjanje poslala te struke odgovorni.

§. 407. Ako okrivljenik, akoprem pozvan kao što treba, ne dodje u odredjenu uru, moći će sudac, ako drži da je od potrebe, saslušati okrivljenika, pozvati ga, da se osobno stavi pred sud ili ako je to jurve učinjeno, narediti da se dovede. Osim toga započeti će odmah postupak, dokazi razviditi će se i izreći se osuda i proglasiti.

Uredovni prepis osude ima se dostaviti izostavšemu okrivljeniku.

(Sravni §. 457. austr. kaz. post.).

§. 407. Po §. 409. k. p. može se proti okrivljeniku izreći osuda s ogluhe samo onda, ako je na razpravu pozvan kao što treba, t. j. kada je pismeno pozvan, kako propisuje §. 398. k. p. i kadamu je taj poziv dostavljen za vremena, kako propisuje §. 399. k. p. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 30. studena 1895. broj 2905. „Mjesečnik“ XXII. str. 38.)

§. 408. Okrivljenike, koji prebivaju u kotaru drugoga suda, može ako bude zaprošen po sudcu, zvanom za iztragu, preslušat i kotarski sud toga kotara. Okrivljenik ima se i u ovom slučaju na ustmenu razpravu pozvati, nu samo onda uz dodatak, da glavom dodje, kada se radi ob uglavi okrivljenika, koji taji.

§. 409. Ako javna koja vlast ili koja od osoba, spomenutih u §. 68. k. z., u koliko su po oblasti zaprisežene, učini proti okrivljeniku na temelju vlastitoga svoga uredovnoga opažanja prijavu, da je zakon prekršio, moći će sudac, ako mu se uzvidi narediti zatvor najviše od osam dana, ili globu najviše od četrdeset forinti, izreći zasluženu kaznu bez predhodnoga postupka odredbom kaznenom.

Odredbom kaznenom može se podjedno izreći i gubitak predmeta, spadajućih počinitelju, sukrivcu ili dioniku. Odredbu kaznenu izdati vlastan je u pravilu samo upravitelj kotarskoga suda. U slučaju nužde moći će ipak takove odredbe izdavati još jedan sudacki urednik kotarskoga suda, kojemu predsjednik sudbenoga stola ovu vlast podieli.

(Srvani §. 460. austr. kaz. post.).

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 3. rujna 1890. broj 16.821. glede nepravilnosti u kaznenom postupku kod kot. sudova (ur. sbir. br. 360), odtisnutu kod §. 406. k. p.

(N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 1. listopada 1888. br. 35.650, upravljena na sve političke oblasti, u pogledu sastavljenja kaznenih prijava u svrhu izdanja kaznenih

§. 409 1. Po §. 409. može sudac izdati kaznenu odredbu samo onda, ako javna oblast ili koja od osoba, spomenutih u §. 68. k. z., u koliko je po oblasti zaprisežena, učini proti okrivljeniku na temelju vlastitoga svoga uredovnoga opažanja prijavu, da je zakon prekršio. (Plenarna rještba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 3. listopada 1891. broj 1.098. „Mjesečnik“ XVIII. str. 88.)

2. Kaznena odredba smije se izdati samo onda, kada je u prijavi potvrđeno, da je prijavitelj zaprisežen i kada se sudcu uzvidi narediti zatvor najviše od osam dana, ili globu najviše od četrdeset forinti. (Plenarna rještba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 3. listopada 1891. br. 1.138. „Mjesečnik“ XVII. str. 612., i od 15. travnja 1893. broj 969. „Mjesečnik“ XIX. strana 290.)

odredba u smislu §§. 409.—411. zakona od 6. srpnja 1888. Ur. sbir. br. 275).

Po §. 409.—411. zakona od 6. srpnja 1888, kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove kaznenoga postupka (br. 42. sbornika zakona i naredaba od god. 1888.) i koj će u kriepost stupiti dne 1. siečnja 1889, imadu kazneni sudovi bez vodjenja kakove razprave izdati tako zvanu kaznenu odredbu proti dotičnomu krivcu, ako bude odnosna prijava, što ju oblasti i njihovi organi prema ustanovi §. 409. istoga zakona podnašaju, onako sastavljena, kako to određuje pomenuti zakon.

Premda je već u samomu ovomu zakonu (§§. 409.—411.), dosta jasno kazano i označeno, što sve prijava ta sadržavati ima, da se na nju kaznena odredba izdati može, to je ipak kr. vladni odjel za pravosudje, — uvjeren, da će novo uvedena institucija kaznene odredbe samo onda dobrim plodom uroditi, ako budu one oblasti ili oni oblastni organi, na čiju prijavu sudovi kaznenu odredbu izdati imadu, valjano shvatili tenor odnosnih zakonskih ustanova — priobćio ovamo dopisom od 14. rujna 1888. br. 10.348 sljedeća načela, kojih se upravne oblasti i njihovi organi napomenuti u §. 409. novele, imenito: županijske i kotarske oblasti, gradska i občinska poglavarstva, oružništvo, financijalna i carinarska straža, šumarske, brzozjavne i željezničke oblasti, itd. pri sastavljanju i podnašanju prijava držati trebaju, za da na prijavu im budu po sudu doista izdane kaznene odredbe.

1. Prijava, koja imade biti temeljem kaznenoj odredbi, ima se podnieti onomu kr. kotarskomu sudu, u okolišu kojega je kažnjivo djelo počinjeno.

2. U toj prijavi mora biti naznačeno ne samo ime i prezime te službeno svojstvo onoga oblastnoga organa, koj je na temelju vlastitoga opaženja učinio prijavu, nego i izrično potvrđeno, da je dotični organ zaprisegnut

3. Ako je okrivljenik, sukrivac ili dionik bio zatečen u posjedu takovih predmeta, glede kojih se u smislu kaznenoga zakona može izreći gubitak kaznenom odredbom po §. 409. k. p alineja druga, imat će se u samoj prijavi takovi predmeti naznačiti uz navod popriečne vriednosti.

4. Osobu, koja je počinila kažnjivo djelo, valja što točnije označiti i to na svaki način imenom, prezimenom, eventualnim prišvarkom, zanimanjem i boravištem, uz navod kućnoga broja.

5. Nuždan je kratak ali točan opis čina ili propusta, s kojega se okrivljenik okrivljuje.

Prijava dakle imat će točno opisati, što je okrivljenik počinio ili počiniti propustio, uz naznaku vremena, kada, mjesta, gdje, predmeta, kojim ili na kojem, načina, kako, jedanput ili

više puta i t. d. svakako dakle tako podpuno, da bude sudac u stanju kvalificirati odnosni čin, ili propust.

6. U prijavi ima se svaki put staviti izrični zahtjev na odštetu, kad se takova želi polučiti.

Iznos tokove zahtjevane odštete ima biti u prijavi sadržan, i točno zasvjedočen potankom nazuakom i opisom predmeta, koji su oštećeni, ili odtudjeni.

Nu buduć da će po statističkih podacih glavni kontingent onih kažnjivih čina, radi kojih će se moći izdati kaznene odredbe, nedvojbeno staviti tako zvane šumske kradje, to se u pogledu istih napose spomjnye sljedeće:

Izkusilo se je, da se proti odredbam kazni sbog šumskih kradja ni po postojećem postupku nije sa strane osudjenika prekomjerno udaralo prizivom. Prizivi ulažu se obično samo sbog prekomjernih odštetnih zahtjeva. S toga je opravdana bojazan, da će se suvišan posao zadavati sudovom, ako šumarsko osoblje bude prekomjerno cienilo oštećeno odnosno odtudjeno šumsko vlasništvo; što se osobito često događa, ako se ogrievno drvo taksira kao tehničko ili ako se šumski predjel krivo označi kao branjevina.

Ne ima bo dvojbe, da će se osobe, koje budu kaznenom odredbom osudjene na prekomjernu odštetu, poslužiti prigovorom, a tim će se osujetiti svrha, za kojom je zakonarstvo težilo uvedenjem institucije kaznene odredbe. Šumska uprava svakako imade od kaznenih odredaba tu veliku korist izčekivati, da neće šumarsko i lugarsko osoblje gubiti mnogo službena vremena rutovanjem k sudu i prisustvovanjem kod razprava. S toga i interesi šumskoga vlasništva zahtjevaju, da se previsokim taksiranjem odštetnih zahtjeva neda povoda prigovorom, koji će svaki put uvjetovati razpis javne razprave, uz intervenciju šumarskoga ili lugarskoga osoblja.

Priobćujuć s toga načela ta upravnim oblastim znanja i ravnana radi, prilaže se ova okružnica u dovoljnom broju iztiskah, od kojih će . . . dva otiska za vlastitu porabu pridržati, s ostalimi pako providiti će urede i organe, koji su zvani, da podnašaju sudovom prijave kažnjivih čina, napose kažnjiva oštećenja tudjega vlasništva te će jih podjedao uputiti, da se pri sastavljanju i podnašanju odnosnih svojih prijava točno drže ovih načela.

(N a r e d b a kr. hrv.-slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarne poslove, od 28. svibnja 1891. broj 42.080., upravljena na sve kr. županijske oblasti i gradska poglavarstva glede sastavljanja kaznenih prijava u svrhu izdanja kaznenih odredba i priobćivanja imenika zapriseženih lugara i poljara kr. kotarskim sudovom, Ur. sbir. br. 389.)

74 Kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, priobćila je ovamo, da se kod nekih kr. kotarskih sudova niti ne izdaju kaznene odredbe prema zakonu od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju, odnosno nadopunjuju njeke ustanove kaznenoga postupnika (sbor. br. 42. od g. 1888.), a za razlog tomu, što se ta veoma koristna i blagotvorna institucija posvuda neudomljuje, navadja, da sućnost kaznene odredbe i za uvjet kaznenoj odredbi služeći način prijavljivanja nije poznat onim organom (§. 68. k. z.), koji su zvani, da podnašaju takove prijave.

Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 1. listopada 1888. broj 35.650. (br. 275. sv. III. uređovne sbirke naredaba pravosudne struke) sadržaje potanku uputu, kako treba sastavljati i podnašati kaznene prijave, da se na njihovu osnovu kaznena odredba izdati može; čini se ipak, da naredba ta ili nije dovoljno proglašena, ili da o njoj nisu valjano upućeni oni organi, koji bi ju izvršivati imali.

Poziva se usljed toga ta oblast, da podstojeće si kotarske oblasti i putem ovih svakolika občinska poglavarstva, zatim upraviteljstva imovnih občina i vlastelinstva, kao i vlastite organe, koji su pozvani, da uređovna svoja opažanja na način tom naredbom opisani sudovom prijave, — uputi, da točno pručee ovovladnu naredbu od 1. listopada 1888. br. 35.650. i da ti organi uređovna svoja opažanja o kažnjivih činih prema propisu te naredbe nadležnim sudovom prijavljuju.

Izaslanici županijske i kotarskih oblasti imaju prigodom službovnoga svoga putovanja osvjedočiti se kod občinskih poglavarstva, da li i kako se ta naredba izvršava, te će opažene mane shodnom poukom i uputom odstraniti.

Ujedno pako uputiti će ta oblast rečene oblasti i upraviteljstva, da početkom svake godine imenike zaprišeženih lugara i poljara, to občinskih, to privatnih svoga područja, kao i sve promjene, koje se u tom osoblju tečajem godine dogode, dotičnomu kotarskomu sudu priobće.

(N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 18. lipnja 1893. br. 31.490 ex 1891., kojom se odredjuje, da se občinski redarstveni organi radi podnašanja prijave u svrhu izdanja „kaznene odredbe“ u smislu §§. 409—411 zakona od 6. srpnja 1888. zaprišeći između, sbornika br. 43. Ur. sbir. br. 464.)

Pošto je opaženo, da se institucija „kaznene odredbe“ sadržana u §§. 409—411. zakona od 6. srpnja 1888. kojim se preinačuju i dopunjuju nekoje ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (Sbornik br. 42—1888) u seoskih obćinah ne razvija onako kako bi se to prema namjeri ovoga zakona očekivati moglo, i to ponajviše zato, što obć. redarstveni organi,

koji bi prijave, temeljeće se na vlastitom opažanju, sudovom podnašati imali, zaprisegnuti nisu, nalazi kr. zem. vlada, odjel za unut. poslove, preinačujuć svoju u pogledu zaprisizanja občinskih redarstvenih organa izdanu naredbu od 5. travnja 1883. br. 16.377—1882., ovim odrediti, da se kod občina služeći redarstveni organi (serežani, panduri, stražari), u koliko još do sada zaprisegnuti nisu, odmah, za buduće pako vazda pri nastupu službe svoje zaprisegnu po sljedećem obrazcu:

Ja N. N. prisizem (zaklinjem se), da ću Njegovu c. i kr. Veličanstvu, cesaru austrijskomu, apoštolskomu kralju ugarskomu, dalmatinskomu, hrvatskomu i slavonskomu biti vjeran i odan, da ću štovati zakone, i da ću sve sa službom svojom spojene dužnosti vršiti točno i savjestno, navlastito pako, da ću opažene prekršaje zakona vazda točno, savjestno i istinito prijaviti. Tako mi Bog pomogao!

O položenoj prisegi imaju občinska poglavarstva spisati zapisnik i voditi evidenciju. Kr. kot. oblasti imat će od pol do pol godine priobćiti kot. sudu svoga područja izkaz obč. redarstvenih organa, koji su prisegu položili.

Nepouzdana redarstveni organi ne imaju se zaprisegnuti, niti se smiju takove osobe u občinskoj redarstvenoj službi namještati.

§. 410. U odredbi kaznenoj ima se navesti:

1. naznaka suda, koji izdaje kaznenu odredbu;
2. ime osobe ili vlasti, koja je prijavu učinila;
3. naznaka osobe, proti kojoj se izdaje kaznena odredba;
4. naznaka čina ili propusta, kojim je prekršaj počinjen, uz navod mjesta, vremena, predmeta, itd., u koliko je to za jasnu oznaku učina i za odluku obodštetnih zahtjevih nužno;
5. odredba kazni uz navod ustanove kaznene, na kojoj se osniva, te u slučaju, ako se odredjuje globa, odredba kazni slobode, koja ju imade zamjeniti u slučaju neučerivosti;
6. ustanovljenje iznosa odštete, u koliko takovu oštećenik zahtjeva, ter u koliko se dužnost odštete kao što i iznos iste pouzdano prosuditi može;
7. da je okrivljeniku prosto, ako misli, da mu je kaznenom odredbom učinjena krivica, uz rok od osam dana računajuć od dana dostavljene odredbe, najaviti

svoj prigovor proti istoj kod suda kotarskoga pismeno ili ustmeno dati u zapisnik, i ujedno objaviti dokazna sredstva, koja su za njegovu obranu, nasuprot pak da će, ako uz taj rok ne prigovori, steći kaznena odredba pravnu moć i da će se protiv njemu ovršiti.

Kaznena odredba ima se dostaviti svim onim, kojim se dostavlja osuda nakon obavljene redovite ustmene razprave.

(Sravni §. 461. austr. kaz. post.).

§. 411. Ako osudjenik uz rok od osam dana najavi prigovor, nastupa redoviti postupak, u protivnom slučaju neće biti pravnoga lieka proti kaznenoj odredbi, nu moći će se, ako postoje uvjeti §. 305. br. 1. i 2. dozvoliti povrata u prijašnje stanje.

Oštećeniku prosto će biti udariti putem prava građanskoga, kad se ne bude hotio zadovoljiti s izrekom glede odštete.

(Sravni §. 462. austr. kaz. post.).

§. 412. Proti osudam sudova kotarskih, koje su stvorene proti osobi prisutnoj, dopušten je jedino pravni liek priziva.

Proti iztražnomu zatvoru može se podneti osobita pritužba uz rok od 24 sata nakon priobćenja odnosne odredbe.

Sve ostale pritužbe o postupku iztražnom imadu se spojiti s prizivom.

Proti odlukam sudova kotarskih, donešenim u smislu §. 394., dopušteno je državnomu odvjetniku odnosno privatnomu tužitelju uz rok od osam dana pravo pritužbe. Državnomu odvjetniku teče rok taj, ako je on sam prijavu učinio, od dana onoga, kad je obavješten ob odnosnoj odluci, a u drugih slučajevih od dana onoga, kad je takova odluka dostavljena

---

§. 412. Proti odluci kotarskoga suda, kojom po §. 344. k. p. zavrjava prijavu. odnosno postupak obustavlja ne pripada oštećeniku pravo pritužbe. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 6. kolovoza 1992. broj 2773. „Mjesečnik“ XIX. str. 69).

oblasti ili osobi, koja je učinila prijavu, odnosno stavila zahtjev na kazneni progon.

§. 413. O svih pravnih liekovih u postupku radi prekršaja odlučuje onaj sudbeni stol prve molbe, kojemu se u okolišu kotarski sud nalazi.

(Sravni §. 463. austr. kaz. post.).

§. 414. Priziv može se poprimiti:

1. poradi postojećih razloga ništovnih;
2. poradi izreke o krivnji;
3. poradi izreke o kazni (§. 279.);
4. poradi rješitbe o privatno-pravnih tražbinah (§. 307.).

(Sravni §. 464. austr. kaz. p.).

§. 415. Na korist okrivljenikovu može se priziva latiti ne samo on sam, nego takodjer i njegov drug ženitbeni, njegovi rodjaci u liniji uzlaznoj i silaznoj, njegov tutor, a u slučaju, ako je okrivljenik malodoban, njegovi roditelji i tutor i proti volji njegovoj.

Baštinci okrivljenikovi, koji nisu bili u nijednom od spomenutih odnošaja s optuženikom, mogu primit se priziva ili nastaviti priziv samo poradi odluke o tražbinah privatno-pravnih, ako je takova odluka sadržana u osudi.

Na štetu okrivljenika može se priziva latiti privatni tužitelj.

Proti osudi odriešujućoj može se jedino poradi razloga ništovnih (§. 414. br. 1.) priziva latiti i oštećenik, nu samo onda, ako nije bio pozvan na razpravu (§. 399.) ili ako je bio na razpravi prisutan, ter tamo stavio odštetni zahtjev.

Državni odvjetnik može se proti osudi prizvati toli na korist, koli i na štetu okrivljenika.

(Sravni §. 465. austr. kaz. post.).

§. 416. Priziv ima se uz osam dana iza proglašenja osude prijaviti kod suda kotarskoga.

§. 415. Vidi plenarne rješitbe kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 23. lipnja 1894. br. 2022. i od 20. listop. 1894. br. 3137., odtisnute kodš. 34.

Okrivljenik, koj nije bio pri proglašivanju osude, može prijaviti priziv za osam dana, pošto ob osudi bude obavješten.

Za rodbinu okrivljenikovu, napomenutu u §. 415., teći će rok za prijavu priziva od istoga onoga dana, od kojega počima teći i za okrivljenika.

Prijava priziva imade moć odgodnu.

Nu odпуст odriešenoga okrivljenika iz zatvora ne može se zapriečiti prijavom priziva.

Ako onaj, koj je osuđen na kazan slobode, misli, da mu je krivica učinjena, al ne tim, što je za krivca proglašen, niti vrstom kazni, nego jedino odmjerom kazni, moći će medjutim nastupiti dosudjenu mu kazan. To isto vriedit će i onda, kad se osuđenik nije primio priziva, a tužitelj svojim prizivom udara samo na odmjeru kazni.

(Sravni §. 466. austr. kaz. post.).

§. 417. Pritužitelj vlastan je za osam dana, pošto je prijavljen priziv, i ako je prije prijave priziva ili pri samoj prijavi tražio prepis osude, iza dostave, predati izvedenje razloga priziva svoga sudu kotarskomu, ter mu dati na znanje nove okolnosti, ako ih ima, ili nova sredstva dokazna, naznačiv točno sve ono, što služiti može pri prosudjivanju njihove važnosti.

Mora on ili prigodom prijave priziva ili u izvedenju

§. 417. 1. a) Pritužitelj, ako je unutar osamdnavnoga roka iza proglašenja osude prijavio priziv (§. 416. k. p.), ima pravo za 8 dana iza te prijave predati kotarskomu sudu izvedenje razloga priziva.

b) Pritužitelju, ako je prije prijave priziva, ili pri samoj prijavi, učinjenoj za vremena (§. 416. k. p.) traži prepis osude, teče osamdnalni rok za izvedenje priziva od dana dostave osude.

c) Pritužitelju, ako je tek poslie prijave priziva zatražio prepis osude, ne može se izdanje toga prepisa uzkratiti, ali mu rok za izvedenje priziva ne teče od dana dostave prepisa osude, nego od dana prijave priziva.

d) Odreknuće prava prelati izvedenje razloga priziva može se opozvati. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 3. svibnja 1892. broj 946. „Mjesečnik“ XVIII. str. 338).

2. Rješitba kr. sudbenoga stola u O. od 19. srpnja 1890. br. 4.269., odtisnuta kod §. 281. k. p.

istoga očitovat se naročito, kojimi točkami presude (§. 414.) misli, da mu je krivo učinjeno, i koje je razloge ništovne navesti naumio, u protivnom bo slučaju neće sudbeni stol imati nikakova obzira na priziv, odnosno na razloge ništovne.

Priziv poprmljen na ko. ist okrivljenika proti izreci o krivnji, sadržaje u sebi i priziv proti odmjeri kazne.

Ako se priziv prijavi ustmeno, pozvat će napose sudac, koj će o tom sačinjati napisnik, pritužitelja, da točno navede točke žalbe, i uputit ga o pravnih posljedicah, ako propusti to učiniti.

Priziv zakašnjen ili izvedenje priziva zakašnjeno odbit će kotarski sud.

(Srvani §. 467. austr. kaz. post.).

§. 418. Priziv proti osudam sudova kotarskih poradi ništetnosti moći će se poprimiti samo s kojega od razloga sliedećih:

1. ako sud kotarski nije nadležan ili nije bio valjano sastavljen, ili ako je sudac, koj je po zakonu izključen (§. 401.), uticao u osudu;

2. ako je povriedjen ili zanemaren propis, za koj nalaže zakon pod inakom ništetnosti, da se na nj pazi (§§. 111., 142., 143., 161., 267., 399., 403. i 406.), ili ako postoji koj od razloga ništetnosti, spomenutih u § 277. br. 4., 5. i 6.;

3. s razloga, napomenutih u §. 277. br. 9., 10. i 11.;

4. ako osuda nije riešila prijavu (§. 390. sl. a), b) ili zahtjev privatnoga tužitelja (390. sl. c);

5. ako je osuda prekoračila zahtjev privatnoga tužitelja.

Razlozi ništovni, navedeni pod 1. i 2., mogu se rabiti jedino pod uvieti, označenimi u §. 277., nu nijedna stranka neće izgubiti prava, poslužiti se razlogom ništovnim toga radi, što u pogledu formalne mane nije tražena bila rješitba suda kotarskoga, i

što nije bila priuzdržana žalba odmah po uzkratenoj ili proglašenoj odluci.

(Sravni §. 468. austr. kaz. post.).

§. 419. Okrivljeniku je prosto i onda, ako u razpravu nije došao i ako je proti njemu stvorena bila osuda (§. 407.), primiti se priziva proti njoj. Nego s prizivom ovim može on sjedinit i svoje izpričanje, zašto je iz razprave izostao.

Ako ujedno dokaže okolnosti takove, koje bi povoda bile dale drugoj osudi, imat će sudac izviditi ih i ako je potrebno, narediti novu razpravu (§. 405.), a i prosto će biti sudu, od prijašnje svoje osude odstupati i stvoriti osudu novu, proti kojoj će priziv iznova biti dopušten.

(Sravni §. 478. austr. kaz. post.).

§. 420. Sudbeni stol imade priziv zabaciti odmah, ako ga je učinila osoba, kojoj ne pripada u obće pravo priziva ili barem ne onako, kako je uporavljeno, ili koja se je valjano odrekla toga prava, zatim ako je priziv prekasno prijavljen, ako točke, proti kojim je naperen ili ako razlozi ništovni, poradi kojih je jedino poprmljen, nisu označeni napose i izrazito. Isto tako zabacit će sudbeni stol priziv, poprmljen radi razloga ništovnih (§. 414. br. 1.), ako nadje, da je neosnovan.

Sudbeni stol bit će ipak vlastan, ako pronadje za nužno, prije riešenja priziva odrediti razjasnjenja putem kotarskoga suda.

(Sravni §. 469. austr. kaz. post.).

§. 420. i. Odustaja privatnoga tužitelja od tužbe na javnoj razpravi pred prizivnim sudom ne može imati posljedicom, da optuženi bude riešen od optužbe po §. 250. toč. 2. k. p. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 17. prosinca 1892. br. 4215. „Mjesečnik“ XIX. str. 189).

2. a) Sudbeni stol kao prizivni sud ima po §. 420. k. p. priziv odmah zabaciti, ako nisu točke, proti kojim je naperen, napose i izrazito označene.

b) Ako sudbeni stol prigodom valjano poprmljena priziva proti određujućoj osudi nadje, da postoji znatna sumnja glede osnovanosti izreke o krivnji, ima po §. 427. k. p. stvoriti zaključak, da se odredjuje ročište za javu razpravu. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 8. svibnja 1892. broj 917. „Mjesečnik“ XVII. str. 340.)

3. Vidi plenarne rješitbe kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 28. lipnja 1894. broj 2.022. i od 20. listopada 1894. br. 3.137., odtisnute kod §. 84. k. p.

§. 421. Ako sudbeni stol nadje, da je priziv primljen radi razloga ništovnih, navedenih u §. 418. br. 1., 2. i 4. osnovan, imat će osudu ukinuti, ter uputiti stvar, kako obnadje, bud istomu, bud drugomu kojemu kotarskomu sudu u okolišu sudbenoga stola. Ako pako sudbeni stol nadje da postoji koj od razloga ništovnih, navedenih u §. 418. br. 3. i 5., izreći će presudu u samoj stvari, dočim će za podlogu svojoj riešitbi uzeti one stvari, koje je sud I. molbe uglavio, neprekoračujuć obtužbe, u koliko je takove bilo.

Nego ako sudbeni stol nadje, da nisu u osudi i razlozih riešitbe uglavljene one stvari, koje bi se, uporavljajuć kako treba zakon, uzeti bile imale za podlogu riešitbe, odputit će stvar, da o njoj iznovično razpravlja i odluči, istomu ili drugomu kotarskomu sudu.

Vidi okružnicu kr. banskoga stola od 2. siečnja 1890. broj 31.007. glede načina riešavanja prekršaja (ur. sbir. br. 326.), odtisnutu kod §. 428. k. p.

§. 422. Ako je priziv naperen proti izreci o krivnji (§. 414. br. 2), a sudbeni stol ne nadje nikakova povoda, posumnjati ob istinitosti čina, uzetih za podlogu osudi, ili ako su novi čini i dokazna sredstva prijavljena s prizivom po §. 417. nevažna ter za prosudjenje krivnje neodlučna, imat će sudbeni stol priziv takav zabaciti.

Ako je ipak sudbeni stol, razpravljajuć o prizivu, uloženu jedino proti krivnji, našao prema stanju spisa takav razlog ništovni (§. 418.) koji bi mogao biti od bitna upliva na pitanje o krivnji, imat će postupati, kao da je kod priziva upitni razlog ništovni doista uporavljen bio.

§. 423. Ako sudbeni stol, razpravljajuć o kojem prizivu, nadje povoda znatnoj sumnji ob istinosti čina, uzetih za podlogu osudi, i ako se sumnja ova ne ukloni pojedinimi izvidi, koje je sudbeni stol može bit

naredio, moći će on izreći novu osudu, kojom se okrivljenik riešava ili uporavljuje na nj blažja stavka kaznena.

§. 424. Ako je u prizivu navedeno novih čina i sredstva dokaznih (§. 417.), a sudbeni stol nadje, da će možda biti važna ter za prosudjenje krivnje odlučna, imat će po razsudi svojoj bud odmah, bud nakon obavljenih po kotarskomu sudu izvida, ukinuti napadnutu osudu, ter narediti, da prvi sud na obnovljenoj razpravi dokaz provede ter dalje po zakonu postupa.

§. 425. Ako je sud kotarski osudu izrekao o činu, koj sačinjava zločinstvo ili prestupak, dokinut će se na predlog državnog odvjetnika osuda suda kotarskoga i odrediti, da se povede zakoniti postupak.

§. 426. Ako je priziv naperen jedino proti izreci o kazni ili o tražbinah privatno-pravnih, odlučit će sudbeni stol odmah u samoj stvari.

§. 427. Ako sudbeni stol prigodom valjano poprmljena priziva proti osudi određujućoj nadje, da postoji znatna sumnja glede osnovanosti izreke u pitanju krivnje, imat će stvoriti zaključak, da se određuje ročište za javnu razpravu, na koje će se pozvati za dobe osoba, koja je priziv uložila, okrivljenik, a uz ove samo oni svjedoci i vještaci, kojih je prisutnost po zaključku suda za ustanovljenje istine neobhodno potrebna.

§. 424. Kada sudbeni stol kao prizivni sud odredi izvide u smislu §. 424. k. p. ne smije kotarski sud odrediti novu razpravu ni izreći u istoj stvari dragu osudu, jer prva osuda jošte postoji, pošto je prizivni sud nije ukinuo, nego ima određene izvide obaviti i opet sudbenomu stolu kao prizivnom sudu podneti. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 3. svibnja 1892. broj 945. „Mjesečnik“ XVIII. str. 286.)

§. 425. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 7. studena 1895. broj 1. 1., odtisnuta kod §. 36. k. p.

§. 427. 1. Protuzakonita je rješitba sudbenoga stola kao prizivnoga suda, ako je, mimošav javnu razpravu po §. 427. k. p. određenu, u nejavnoj sjednici svoju osudu izrekao. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 12. listop. 1889. broj 1 968. „Mjesečnik“ XV. str. 630.)

2. Protuzakonita je rješitba kr. sudbenog stola kao prizivnog suda, ako je, mimošavši javnu razpravu po §. 427. k. p. određenu, u nejavnoj sjednici svoju osudu izrekao. (Plenarna rješitba kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 27. svibnja 1892. broj 944. „Mjesečnik“ XVIII. str. 492.)

§. 428. Svekolike zaključke, spomenute u §§. 420. do 427., stvara sudbeni stol u saboru od jednoga predsjedatelja i dvojice sudaca, imenovanih po kralju, uz jednoga zakletoga voditelja zapisnika u sjednici nejavnoj, saslušav državnoga odvjetnika, odnosno na predlog njegov (§. 425.)

(O kružnica kr. bankskoga stola od 2. siečnja 1890, br. 31.007., glede načina riešavanja prekršaja. Ur. sbir. br. 326).

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, priobčila je odpisom od 13. prosinca 1889. br. 3470 ovomu bankskomu stolu, da je iz izvješća kr. državnog nadodvjetništva saznala, da nekogi kr. sudbeni stolovi kao prizivni sudovi u prekršajih stvaraju u nejavnoj sjednici zaključke, spomenute u §§. 420 do 428 k. p. bez prisutnosti i saslušanja državnog odvjetnika.

Taj postupak je protivan zakonu, jer § 428. k. p. glasi do-slovice: „Svekolike zaključke, spomenute u §§. 420 do 427 stvara sudbeni stol u saboru od jednoga predsjedatelja i dvojice sudaca, imenovanih po kralju, uz jednoga zakletoga voditelja zapisnika u sjednici nejavnoj, saslušav državnoga odvjetnika, odnosno na predlog njegov (§. 425)“.

U obrazloženju k § 428. kaže se naročito: „Državni odvjetnik ima svagda biti saslušan u nejavnih sjednicah, što zantieva njego v uredovni djeiokrug“.

Prema tomu nemože biti dvojbe, da državni odvjetnik imade svagda prisustvovati svim stvaranjem zaključaka u nejavnoj sjednici sudbenog stola kao prizivnog suda u prekršajih, koji su nabrojani u §§. 420 - 427 k. p., koji zaključci se imadu stvarati, saslušav državnoga odvjetnika odnosno na predlog njegov, ako je sud kotarski osudu izrekao o činu, koji sačinjava zločinstvo ili prestupak.

Usljed toga nalaze se svim kr. sudbenim stolovom u obsegu bankskoga stola, da se u buduće točno drže propisa §. 428. k. p.

Nadalje saznala je vis. kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, da nekogi kr. sudbeni stolovi kao prizivni sudovi u prekršajih riešavaju prizive proti osudam kralj. kotarskih sudova odlukom, bila riešitba naravi meritorne ili nebila.

Akoprem se iz ustanova §. 421. al. 2. k. p. i sljedećih razabire, da se osuda izreći ima tada, kada se u samoj stvari konačna odluka doneše, pa da pri tom ne odlučuje ona okolnost, da li je priziv izveden ili nije, nego da je dovoljno, ako su prizivne točke §. 414. točka 2., 3 i 4. k. p. označene, to se ipak lagljega pregleda radi navode sljedeći slučajevi, u kojih se priziv osudom riešiti imade i to:

1. kada je osuđenik prijavio priziv glede krivnje, kazni i odštete bilo i bez izvedenja, što valja i tada, kada prvostepena osuda odšetno pitanje u obće ne rješava ili u pogledu viška ne sadržaje nikakovu odluku ili pako, ako je priziv proti pre nizko odmjerenoj odšteti upravljen, odnosno oštećenik sa viškom na put pravde odpućen (§ 422. i 426. k. p.);

2. kada je osuđenik priziv prijavio glede krivnje, jer ovaj sadržaje u sebi i priziv proti odmjeri kazni (§. 422. 417. al. 3. k. p.);

3. kada je osuđenik priziv poradi kojegod točke §. 414. t. 2., 3. i 4. k. p. pravodobno prijavio, ali ga prekasno izveo (§. 422. i 426. k. p.);

4. kada je pravodobno priziv poprimljen od srodnika ili baštinika osuđenika poradi odluke o tražbinah privatopravnih, ako je takova u osudi sadržana (§. 415. al. 2. i 426. k. p.);

5. kada je privatni tužitelj priziv u pogledu izreke o kazni ili odšteti prijavio, ma ga i izveo nije (§. 415. al. 3. §. 426. k. p.);

6. kada privatni tužitelj prijavi i izvede priziv proti odriješujućoj osudi, pa mu se mjesta uade (§. 415. al. 3. 421. al. 1. st. 2. k. p.);

7. kada je privatni učestnik priziv proti izreci ob odšteti proti osudi, kojom je obtuženik krivim pronadjen, pravodobno prijavio, premda ga izveo nije (§. 426. k. p.), u kojem slučaju valja ono, što je pod točkom 1. navedeno.

Odlukom pako rješavat će prizivni sud podnešene mu prizive samo u slučajevih §§. 420. al. 1., 421 al. 1. st. 1. i al. 2., §. 424. i §. 425. k. p. kao i tada, kad je privatni učestnik sa cie lom odštetom na put pravde odpućen, u kojem se slučaju priziv po §. 307. k. p. kao nedopustiv odputiti ima.

Upućuju se s toga svi kr. sudbeni stolovi, da se pri izricanju svojih riešitba navedenih zakonskih ustanova točno držati imaju, pa im se u svrhu uvedenja jednoličnoga postupka saobćuju niže sliedeći primjerci riešitba ravnanja radi.

Primjerci riešitba odtisnuti su na str. 191. i sl. IV. svez. ur. sbir.

§. 429. Razprava pred sudbenim stolom, kao sudom prizivnim, biva polag propisa §§. 219. do 222., i to pred sborom sastavljenim po propisu §. 428. Okrivljeniku imat će se obzirom na udaljenost njegovu od sjedišta sudbenoga stola ostaviti barem tri dana u svrhu, da uzmogne pripraviti svoju obranu.

Okrivljeniku, a tako i privatnomu tužitelju reći će se u pozivnici, da će se i u slučaju, ako ne dodju, izreći u smislu zakona presuda o prizivu.

Oštećenik obavijestit će se ob određenu ročištu s tom primjetbom, da će mu biti prosto, doći na ročište.

Ako su ove osobe imenovale branitelja ili zastupnika, upravit će se poziv i na ove.

Državni odvjetnik, ako je ovaj uložio priziv, imade svakako prisustvovati razpravi.

(Sravni §. 471. austr. kaz. post.).

§. 430. Razprava počima sa pismenim izvješćem kojega člana prizivnoga suda, koje neće sadržavati ni mnienja ni predloga, nego samo stanje stvari, dosadnji tečaj njezin, na koliko je to potrebno znati za prosudjenje podnešenoga priziva, bitne stvari iz priziva i prizivnoga izvedenja. Onaj dio presude kotarskoga suda, koj se odnosi na točke prizivne, ujedno s odlučnimi razlozi, ima se svagda pročitati, a ako se predsjedatelju uzvidi, da će biti svrsi shodno, ima se pročitati i napisnik, sačinjen o razpravi kotarskog suda.

(Sravni §. 472. austr. kaz. post.).

§. 431. Na to će se saslušati svjedoci i vještaci, ako su koji pozvani, a i okrivljenik, ako je prito-man, pri čem treba držati se propisa, danih za glavnu razpravu pred sudbenimi stolovi radi zločinstva i prestupaka. Zatim će se onaj, koji je predao priziv, pozvati, da ga razlozi utvrdi, a tako i protivnik, da na to odgovori. Svakako je okrivljenik ili branitelj mu vlastan posljednji govoriti. Na to će sudište otići, da vieća i da izreče odluku.

(Sravni §. 473. austr. kaz. post.).

§. 432. Sudbeni stol ima, ako mu se ne uzvidi priziv kao neumjestan ili neosnovan odbiti ili izreći svoju nenadležnost, ili stvoriti koj od zaključaka, spomenutih u §§. 420., 421., 422., 424. i 425. suditi u stvari samoj po propisih, koji postoje za sudbene stolove za stvaranje osude radi zločinstva i prestupaka.

(Sravni §. 474. austr. kaz. post.).

§. 433. Proti riešitbam sudbenoga stola o prizivu neima mjesta daljemu pravnomu lieku.

§. 434. Žaobi ništovnoj na obranu zakona (§. 29. sl. c) i §. 286. II. imade mjesta i u postupku radi prekršaja.

(Sravni §. 479. austr. kaz. post.).

§. 435. Kazni slobode zarad prekršaja imadu se u pravilu, ako sudbeni stol u pojedinih slučajevih ne naredi što inako, ovršiti kod onoga suda, koji je izrekao presudu u prvoj molbi.

Zarad nedostatnosti uzničkih prostorija kod pojedinih kotarskih sudova ili s inih važnih razloga moći će ipak i vlada odrediti, da kaznenici, osudjeni zarad prekršaja, imadu podnieti kazan slobode ili u kojem uzištu kod ine sudbene oblasti, ili u kojoj posebnoj uzi, u kojoj je moguće provesti kazan zatvora ili strogoga zatvora načinom, u kaznenom zakonu propisanim.

Osobe sbog prekršaja osudjene neće se ipak nikad moći smjestiti u one odjele kazneničkih zavoda, koji su odredjeni za osudjenike sbog zločinstva.

Glede ovršivanja kaznenih osuda, u kojih su izrečene kazni druge, imadu se uporavljivati propisi, sadržani u §§. 348. i 349.

(O kružnica k. banskog stola od 21. svibnja 1890. br. 11.580., glede molba, da se u smislu druge alineje §. 435. k. p. dozvoli kaznenikom, osudjenim zarad prekršaja, podnieti kazan slobode u uzištu ine koje sudbene oblasti. Ur. sbir. br. 352).

Povodom toga, što njekeji k. kotarski sudovi podnašaju neposredno visokoj kraljevskoj zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, izvješća, kojimi u smislu druge alineje §. 435 k. p. mole, da se dozvoli kaznenikom, osudjenim zarad prekršaja, podnieti kazan slobode u uzištu ine koje sudbene oblasti, drugi pako preko nadležnoga svoga k. sudbenoga stola, a treći preko ovoga banskoga stola, nalaže se uslied naredbe visoke kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 13. svibnja 1890. br. 5.722. svim k. kotarskim sudovom, da imadu takova izvješća sa svimi spisi izravno visokoj kralj. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, podnašati.

§. 436. Obnovi postupka kaznenoga pri prekršajih ima mjesta samo u sljedećih slučajevih:

a) ako je okrivljenik bio proglašen nekrivim, pak s vremenom još prije nastupivše zagode izidje na vidjelo novih dokaza, iz kojih se s razlogom očekivati može, da će biti osudjen;

b) ako je tko bio proglašen krivim prekršaja, pak kašnje prinese dokaza novih, kojimi može posvjedočiti svoju nekrivnju.

Glede postupka u ovih slučajevih treba se držati propisa, koji su dani za obnovu iztrage zarad zločinstva i prestupaka, nego s promjenami onimi, koje u obće postoje za postupak glede prekršaja.

(Srvni §. 489. austr. kaz. post.).

§. 437. Ako je tko osudjen bio zarad kakova prekršaja, pak kašnje izidju na vidjelo takove okolnosti, koje pokazuju, da je kažnjivo djelo, pronadjeno prekršajem, bilo zločinstvo ili prestupak, imadu se upravljati propisi, dani za slučaj obnove postupka kaznenoga.

§. 438. Obćeniti propisi glede troškova postupka kaznenoga i glede odredaba suda kaznenoga o privatnopravnih zahtjevih imadu se upravljivati i pri kaznenih osudah zarad prekršaja.

§. 439. Isto tako valjaju glede izvanrednoga ublaživanja (§. 351.) i glede ublaživanja ili opraštanja zaslužene kazni po milosti kralja (§. 352.), koje ublaživanje i opraštanje nije ustanovljeno u zakonu, propisi obćeniti, s tom ipak promjenom, do će kotarski sud, obnadje li ju preporučiti, odnosnu molbu podnieti nadležnomu sudbenomu stolu, koj će ju, ako ju ne obnadje odbiti, podnieti sa svojim mnienjem banskomu stolu.

Ako prošnja za oprost ili ublažaj kazni ne bude

---

§. 436. Vidi plenarnu rješitbu kr. stola sedmorice kao suda kasac. od 17. studena 1894. broj 3.783., odtisnuta kod §. 37. k. p.

već s prizivom skopčana, tada ne obustavlja se njom u pravilu ovrha osude kaznene.

Samo ako je prošnja za pomilovanje predana još prije nastupa kazni i ako se ona upire na takove obzira vriedne okolnosti, koje su nastale istom po izrečenoj osudi, može se ovrha kazni odgoditi, ako bi se inače prošnja za pomilovanje sasvim ili stranom osujetila.

(Sravni §. 482. austr. kaz. post.).

§. 440. Radi prigledanja (kontrole) pravosudja glede prekršaja imadu sudovi kotarski svaki mjesec izkaz o svih prijavah, koje su se kod njih zarad prekršaja zbile, a tako i o svem, što je na takove prijave učinjeno, pošiljati državnomu odvjetniku onoga sudbenoga stola, u kojega je okolišu sud kotarski.

Kako se izkazi ovi imadu sastavljati, odredjuju propisi osobiti.

Zakon*

od 17. svibnja 1875.

o porabi tiska za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju.

Mi Franjo Josip prvi,

po milosti božjoj cesar Austrijanski; kralj česki itd.
i apostolski kralj kraljevina Ugarske, Hrvatske, Sla-
vonije i Dalmacije

potvrđujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-
slavonsko-dalmatinskomu saboru

Zakon

o porabi tiska za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju.

POGLAVJE I.

Ustanove obćenite.

§. 1. Svatko je vlastan misli svoje unutar granica zakona putem tiska slobodno očitovati i razprostranjivati.

§. 2. Što se god zakonom ovim naredjuje o tiskopisih; valja ne samo o proizvodih tiska štamparskoga, nego i o svih proizvodih književnih i umjetničkih, umnoženih ma kojim tvorilom mehaničkim ili kemičkim.

(Sravni §. 4. austr. zak. od 17. prosinca 1862., broj 6. d. z. l. od godine 833.).

* Proglašen u XX. komadu „Sbornika zakona i naredaba“ valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju od godine 1875. pod br. 32., izdanom i razposlanom dne 26. lipnja 1875.

§. 3. Zajednički obrtni zakon određuje, tko ima pravo proizvoditi i nakladiti tiskopise, tko li je vlastan prometati š njimi.

Svakomu je pako prosto, izdati svojom nakladom i na vlastiti račun u svojem stanu ili u kojoj drugoj, izklopno za to određenoj prostoriji prodavati ono, što ili sam ili pomoću drugih, nu po samostalnu nartu, koji je sam osnovao, sastavi i napiše.

Kani li tko otvoriti takovu prostoriju, ima to pred-bježno prijaviti vlasti od sigurnosti. Ako zanemari taj propis, kaznit će se radi prekršaja globom od 10 do 100 for.

Pravo izdavati povremen tiskopis (§. 8.) sadržava u sebi pravo, biti mu nakladnikom.

U ostalom može za okoliš, koji ima biti naznačen, s priuzdržanjem opoziva zemaljska vlada dozvoljeti prodavanje povremenih tiskopisa, a mjestna oblast od sigurnosti prodavanje školskih knjiga, kolendara i slika od svetaca, molitva i knjiga molitvenih.

(Sravni §. 3. cit. austr. zak.).

§. 4. Kada se u ovom zakonu nalaže kakova dužnost ili odgovornost štamparu, tad se pod tom rieči razumieva vlastnik štamparije, ili ako je za upavljanje iste postavljen te oblasti prijavljen poslovodja, ima se taj razumievati.

Ako je postavljen takov poslovodja, imadu se globe i kazne zatvora određivati proti njemu; nu za globe jamči vlastnik od obrta.

Navedene ovdje ustanove valjaju takodjer i glede dužnosti i odgovornosti, što ju zakon ovaj nalaže nakladniku.

(Sravni §. 5. cit. austr. zak.).

§. 5. U smislu ovoga zakona razširuje tiskopise onaj, koji jih razpačava, prodaje ili razdaje, i onaj, koji jih pribija, izvješuje ili izlaže na javnih mjestih, u čitaonicah, posudbenih knjižnicah itd.

(Sravni §. 6. cit. austr. zak.).

POGLAVJE II.

Ob izdavanju tiskopisa i ob uvjetih istoga.

§. 6. Na svakom tiskopisu, izim onih, koji su namienjeni jedino potriebam obrta i prometa, potriebam domaćega i društvenoga života, kao što su obrazci, cienici, karte polaznice itd. treba da bude zabilježeno ime tiskara i nakladnika, ili kod povremenih tiskopisa ime izdavatelja, a tako isto i mjesto, gdje je tiskan.

Osim toga valja svaki pojedini list (broj) ili svežić povremena tiskopisa da bude obilježen imenom barem jednoga odgovornoga urednika.

Ako se propis ovaj prekrši, ima se toga radi kazniti tiskar globom od 10 do 100 for.

(Sravni §. 9. cit. austr. zak.).

§ 7. Od svakoga prodaji namienjenoga tiskopisa ima se predati po jedan primjerak predsjedništvu zemaljske vlade, vladnomu odjelu za poslove unutarnje, zemaljskoj knjižnici narodnoga muzeja, knjižnici sveučilišta Franje Josipa I. i onoj knjižnici, koja bude na to povladjena, ne manje i načelniku onoga upravnoga okoliša, u kojem tiskopis izlazi na svjetlo.

Kod periodičnih tiskopisa ima se primjerak predati u redovitom vremenu njihova izlaska, a kod drugih tiskopisa najdulje u osam dana, iza kako budu izdani.

Pri tiskopisih osobito urešenih i skupih, plaćat će se za dužnostne primjerke u istinu primljene, cene posebnom naredbom obaljene.

Dužnostni primjerci ne daju se od onih proizvoda tiska, koji su namienjeni, da služe jedino potrieboćam obrta i prometa ili potrieboćam domaćega i društvenoga života, kao što su obrazci, cienici, karte polaznice itd.

Dužnostne primjerke ima odpravljati nakladnik, a pri tiskopisih, na kojih nije naznačen obrtnički nakladnik, ili je naznačen krivo, ili koji se nakladaju iz inozemstva, držan je to činiti štampar.

Ako se propis u ovom obziru zanemari, kaznit će se nakladnik ili štampar za prekršaj ovaj globom do 50 forintih; a uz to biti će dotičnik ipak držan odpraviti primjerak dužnostni.

(N a r e d b a bana kraljevina Hrvatske i Slavonije i Dalmacije od 23. veljače 1897. broj 936 preds. glede točnog obdržavanja ustanova §. 7. zakona od 17. svibnja 1875. o porabi tiska. (Br. 10. sbornika od g. 1897).

Prema ustanovam § 7. zakona od 17. svibnja 1875. o porabi tiska imade se od svakoga prodaji namijenjenoga tiskopisa predati po jedan dužnostni primjerak medju ostalim takodjer predsjedničtvu kr. zemaljske vlade, a jedan primjerak kr. zemaljsko-vladnomu odjelu za unutarnje poslove.

Kako je medjutim u zadnje doba opaženo, neudovoljuju ovo-zemaljski nakladnici i štampari ovim zakonskim ustanovam, ako-prem §. 7. gore spomenutoga zakona izrično odredjuje, da dužnostne primjerke imade odpravljati u pravilu nakladnik, a samo kod onih tiskopisa, na kojih nije označen obrtnički nakladnik, ili je naznačen krivo, ili koji se nakladaju iz inozemstva, dužan je to činiti štampar. te da se od predlaganja dužnostnih primjerala izuzimlju samo oni proizvodi tiska, koji su namijenjeni, da služe jedino potreboćam obrta i prometa ili potreboćam doma-ćega i društvenoga života, kao što su obrazci, cjenici, karte polaznice itd.

Usljed toga upozoruje se ovim ponovno na točno obdržavanje ovih zakonskih ustanova, te se ujedno radi boljeg razumievanja tom prigodom promiećuje, da se pod tiskopisi imaju u smislu §. 2. zakona od 17. svibnja 1875. o porabi tiska razumievati ne samo proizvodi tiska štamparskoga, nego i svi proizvodi književni i umjetnički, umnoženi ma kojim tvorilom mehaničkim ili kemičkim, dakle i sve muzikalije, makar iste i ne sadržavale rieči, kao i sve one fotografije, bakrorezi, oleografije itd, koje su namijenjene javnoj prodaji, pa da su s toga nakladnici, odnosno štampari, dužni i od ove vrsti proizvoda tiska predlagati dužnostne primjerke.

Osim toga imadu se predlagati dužnostni primjerci takodjer od onih proizvoda tiska, koji se ne proizvodjaju u području kraljevina Hrvatske i Slavonije, ali im je u području ovih kraljevina mjesto naklade.

Dužnostni primjerci, opredjeljeni za predsjedništvo ove kr. zemaljske vlade i za ovdašnji kr. zemaljsko-vladni odjel za unu-
tarnje poslove, imaju se odsele uvijek predlagati, odnosno predati
predsjedništvu kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade u roku, usta-
novljenom u §. 7. gore spomenutog zakona, to jest kod perio-
dičnih tiskopisa u redovitom vremenu njihova izlaska, a kod
drugih tiskopisa najdulje u osam dana, iza kako budu izdani.

Proti onim nakladnikom i štamparom, koji bi ovaj zakonski
propis zanemarili, postupati će se radi toga prekršaja kazneno
prema ustanovam §. 7. gore spomenutoga zakona, to jest kazniti
će se globom do 50 forinti, a uz to će biti ipak dužni odpraviti
dužnostne primjerke.

Da se nadalje može ovdje voditi tačna evidencija o proizvo-
dih tiska, izdanih u području kraljevina Hrvatske i Slavonije,
odredjuje se podjedno, da imaju nadležne upravne oblasti kon-
cem svake četvrt godine ovamo predlagati izkaze svih u njihovu
području u dotičnom četvrtgodištu izašlih proizyoda tiska, i to
gradovi: Zagreb, Osiek, Varaždin i Zemun neposredno, ostali
pako gradovi i kotarske oblasti putem predstojećih im župa-
nijskih oblasti; dočim se glede novih periodičkih tiskopisa imade
neposredno ovamo izviestiti odmah, čim su izdani.

Radi svestranog obnarodovanja proglašuje se ova naredba
osim u „Sborniku zakona i naredaba“ takodjer u službenom
dielu „Narodnih Novina“.

§. 8. Svatko je vlastan izdati povremen tiskopis,
ako izpuni uvjete, propisane zakonom ovim.

Povremenim ima se smatrati onaj tiskopis, koji
izlazi najmanje dva puta na mjesec.

Tko kani izdavati povremeni tiskopis, ima to pri-
javiti predhodno državnomu odvjetniku i načelniku
oblasti, koja je zvana nastojati oko javne sigurnosti
u mjestu, gdje će tiskopis izlaziti.

Ova prijava treba da sadržaje sliedeća:

1. Oznaku (naslov) povremenoga tiskopisa, rokove,
uz koje će izlaziti, i pregled onih predmeta (program),
kojimi će se baviti.

2. Ime i prebivalište odgovornoga urednika, a ako
ima biti na li-tu imenovano više urednika, ime i pre-
bivalište svikolikih, ujedno s izkazom, da svojstva
njihova i odnošaji njihovi odgovaraju uvjetom, pro-
pisanim u prvoj točki §. 10. ovoga zakona.

3. Ime i prebivalište štampara, a tako i ime i prebivalište nakladnika, ako je nakladnik drugi, a izdatnik drugi.

Ako se uz vrijeme, kada se povremeni tiskopis jurve izdaje, dogodi kakova promjena glede jedne ili druge od pomenutih točaka, ima se to redovito još prije, nego što se nastavi izdavanje tiskopisa; ako li promjena nastane iznenada, ima se za tri dana javiti pomenutim vlastim.

Ako prokazi i izkazi, sadržani u prijavi o budućem izdavanju povremena tiskopisa obnadjeni budu, da su nepodpuni ili nedostatni, imat će vlast od sigurnosti prijavniku, uputiv ga na ustanovu §. 9., naložiti, da pripravu svoju popuni; nadje li vlast od sigurnosti, da je izkaz podpuno onakov, kakov treba da bude, ubavjestit će o tom prijavnika i napatit ga, da položi jamčevinu, ako tu jamčevinu treba; i da je jamčevina doista položena, imat će prijavnik, prije, nego što počme izdavati tiskopis, izkazati pred državnim odvjetnikom i pred vlasti od sigurnosti.

Ako vlast od sigurnosti za osam dana ne naredi ništa glede učinjene prijave ili glede toga, da bi prijavu valjalo popuniti, moći će se započeti izdavanje povremenoga tiskopisa, ako se je jamčevina, gdje ju položiti treba, u istinu položila i ako se izkaže, da je položena.

(Sravni §. 10. cit. austr. zak.).

§. 9. Ako se povremen tiskopis počme izdavati prije, nego što je položena jamčevina ili prije nego što mine rok naznačen u posljednjoj točki §. 8., ili ako se propisana prijava o promjeni, sbivšoj se tečajem izdavanja, ne podnese uz rok, naznačen u §. 8., bit će izdatnik, nakladnik, urednik i štampar u koliko se to sbude krivnjom njihovom, krivci prekršaja, radi kojega se imadu kazniti globom do 200 forinti.

Ako je u prijavi bilo prokaza lažljivih, ili ako se je za urednika imenovao čovjek, koji je po za-

konu za to nesposoban (§. 10. druga točka), pak se je po tom započelo izdavanje povremenoga tiskopisa, ili ako prijava o promjeni, sbivšoj se tečajem izdavanja ima koju od mana ovih, tad će gore pomenute osobe, ako im je neistinitost prokazali nesposobnost urednikova bila poznata, biti krivci prekašaja, a kaznit će se osim globe od 50 do 500 forinti, još i zatvorom od jednoga tjedna do mjesec dana.

U oba navedena slučaja može se izdavanje tiskopisa obustaviti dotle, dok se ne izpune uvjeti zakoniti, a može to učiniti u slučaju prve točke vlast od sigurnosti, a u slučaju druge točke sud, prigodom kad povede iztragu ili u tečaju iztrage.

Pritužba podnešena proti obustavi ne ima krieposti odgodne.

(Sravni §. 11. cit. austr. zak.).

§. 10. Odgovoran urednik povremena tiskopisa može biti samo ugarsko-hrvatski ili austrijski državljanin, koji je sam svoj, i koji ima prebivalište svoje u mjestu, gdje će tiskopis izlaziti.

Za vodjenje odgovornoga uredništva povremena kojega tiskopisa zakonito su nesposobni oni, koje zakon občinski poradi počinjenih kažnjivih djela izključuje, da ne mogu biti izabrani u zastupstvo občinsko.

Oni, koji padnu pod iztragu radi kakova zločinstva, zakonito su nesposobni voditi odgovorno uredništvo povremenoga kojega tiskopisa samo dotle, dokle im traje predbježni ili iztražni zatvor.

(Sravni §. 12. cit. austr. zakona).

§. 11. Položiti jamčevinu držan je svaki izdatnik povremena tiskopisa, koji češće nego dva puta izlazi na mjesec, pak makar i uzgredno samo radi o političkoj historiji dnevnoj ili koji govori o dnevnih pitanjih političnih, vjerozakonskih ili društvenih.

Listovi znanstveni i strukovni, ako uzgredno pretresuju pitanja dnevna, koja su sa zadaćom njihovom u savezu, nisu podvrženi jamčevini.

Za listove, koje izdaje vlada, ne ima se položiti jamčevina.

Da li je koj tiskopis dužan ili nije položiti jamčevinu, riešava ban, ako je toga radi učinjen prigovor.

(Sravni austr. zakon od. srpnja 1784. br. 161. drž. z. 1.)

§. 12. Jamčevina ustanovljuje se za povremene tiskopise na četiri tisuće forinti; za takove tiskopise, koji ne izlaze više nego tri puta na tjedan, ima se položiti samo polovica.

Jamčevina ima se kod pjeneznica, naznačenih osobitimi propisi, položiti u gotovom novcu, ili u kamatonospnih austrijansko-ugarskih državnih zadužnicah, glasećih na donosnika, u zadužnicah zemljišno-raztretnih ili u založnicah narodne banke, računajući ih po tečaju burzovnom onoga dana, kada budu položene.

Jamčevina ima se povratiti za tri mjeseca, iza kako je prestao izlaziti tiskopis, za koji je bila položena, ako se dokaže svjedočbom državnog odvjetnika, da povodom izdavanja toga tiskopisa niti teče kakova iztraga, niti ima kazni još neizvršene, niti troškova još neplaćenih, koje valja naknaditi.

(Sravni austr. zakon, citiran kod §. 11.)

§. 13. Jamčevina podvrgnuta je gubitku svakolika, ili u stanovitu dielu, i jamči za svekolike globe i za troškove sudbenoga postupka, koji se usljed kaznene osude platiti imadu povodom izdavanja povremenoga tiskopisa, za koji je položena.

Na isti način jamči ona i onda, kada se obnadje da onaj, koj je jamčevinu položio, nije kažnjiv za svoju osobu.

Kad se pravomoćnom presudom izreče gubitak jamčevine ili kojega god diela iste, kada se dosudi kazan novčana ili naknada troškova, imat će u pr-

vom slučaju izdatnik, a u drugom odsudjenici za tri dana, iza kako je kaznena presuda pravomoćnom postala, dokazati pred državnim odvjetnikom, da su platili, što im je bilo naloženo; u protivnom bo slučaju ima državni odvjetnik učiniti potrebita, da se svota ona plati iz vrijednosti u ime jamčevine položenih i naredit u tu svrhu, ako je jamčevina položena u državnih zadužnicah, u zadužnicah zemljišno-razteretnih ili u založnicah, da se iste burzovno prodadu do potrebita iznoska.

O svem što je u tom obziru učinjeno, valja obavjestiti izdatnika.

(Sravni austr. zakon, citiran kod §. 11.)

§ 14. Kad se jamčevina umanji, uslied izvršene osude kaznene, ima se ista najdulje za osam dana po primljenoj obavjesti popuniti, i da je popunjena, ima se izkazati državnom odvjetniku; u protivnom bo slučaju imat će vlasti od sigurnosti po naredbi državnoga odvjetnika obustaviti izdavanje povremenoga tiskopisa dotle, dok popuna ne bude izkazana.

Obustava ima se odrediti i onda, kada se povodom izdavanja takova povremena tiskopisa, za koji nije položena jamčevina, izreče osuda na kaznu novčanu i naknadu troškova, pak se za osam dana iza pravomoćnosti ne izkaže državnomu odvjetniku, da su iznosci ti namireni.

(Sravni austr. zakon, citiran kod §. 11.)

§ 15. Od svakoga pojedinoga lista ili svezka povremenoga tiskopisa ima štampar u isto doba, kada započne razdavati ili razrašljati ga, a od svakoga drugoga tiskopisa, koji ne ide medju iznimke, pomenute u §. 7. i ne iznosi više od 5 araka štampanih barem 24 ure prije, nego će ga razdavati ili razrašljati, položiti jedan primjerak pri vlasti od sigurnosti onoga mjesta, gdje se dotični tiskopis izdaje; a u mjestih, gdje državni odvjetnik ima svoje sjedište, ima položiti jedan primjerak i pri ovom.

Ako privoli vlast od sigurnosti, odnosno odvjetništvo državno, mogu se tiskopisi druge pomenute vrsti razdavati i razasijati i prije, nego što izteče rok od 24 ure. Ako se zanemare propisi ovoga paragrafa, ima se štampar za prekršaj ovaj kazniti globom od 10 do 100 forinti.

(Sravni §. 17. austr. zakona citiran kod §. 2.).

§. 16. U povremen tiskopis ima se primiti na zahtjev vlasti ili posebnika, kojega se tiče, svaki izpravak priobćenih u njem činjenica, i to u prvi ili drugi list ili svezak, koji će izaći nakon zahtjeva u u tom pogledu stavljena.

Ovakov izpravak ima se uvrstiti na onakovu mjestu, i s onakovimi pismeni (slovi), kao što je bio štampan članak onaj, koji se izpravlja.

Izpravci uredovni imadu se svagda, a izpravci od posebnika imadu se samo onda primiti besplatno, ako nisu veći, nego dva puta onoliki, kolik je članak, proti kojemu su upravljani; u protivnom slučaju imade se za izvišak platiti obična uvrstbina.

O zahtjevu, da se u tiskopis primi izpravak, ima se dotičniku ako zaište izdati potvrda.

(Sravni §. 19. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 17. Povremen tiskopis, koji prima obznanu (oglasa, inserata), može se primorati, da prima uredovne raspise, koje mu oglašivanja radi dostavi vlast, nu samo uz naknadu obične uvrstbine.

Odredbe i presude sudova kaznenih, izdate uslied iztrage povedene radi sadržaja povremenoga tiskopisa, imadu se na zapovjest, što ju sad na zahtjevanje državnoga odvjetnika ili privatnoga tužitelja izreče, primiti besplatno u prvi list ili svezak toga tiskopisa, i to na prvu stranu.

(Sravni §. 20. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 18. Odgovorni urednik, koji se, neimajući k tomu razloga, krati primiti sastavak priobćen mu u

smislu ustanova §-a 16. i 17. ovog zakona i štampati ga onako i onda, kao što zakon propisuje, krivac je prekršaja i kaznit će se globom od 20 do 200 forinti.

O ovakovu zahtjevu ima redoviti sudac izreći presudu bez odvlake, ako je moguće za dvadeset i četiri ure.

Pravno sredstvo, koje bi dotičnik poprimio proti ovomu dielu presude, koji izriče, da se sastavak ima primiti i štampati, ne ima nikakove moći odgodne.

Sud ima odrediti i to, da se izdavanje tiskopisa obustavi dotle, dok dužnosti toj ne bude udovoljeno.

(Sravni §. 21. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§ 19. Svi spisi pomenuti u §-ih 16. i 17. imadu se štampati nepromjenjeni i bez ikakova umetka.

Tiskopisi povremeni, koji su držani primiti uređovan izpravak ili koji spis pomenut u §. 17., ne smiju u onaj list ili svezak, u kojem bude rečeni izpravak ili spis štampan, uzeti nikakovih dodataka ili primjetaka o sadržaju razglasa toga.

Odredbam ili presudam sudova kaznenih, koje se po sudačkoj zapovjesti razglasiti imadu putem štampe, ne smiju se takove primjetbe ili dodatci pridjevati ni u onih povremenih tiskopisih, koji ih razglase, a nisu držani razglasiti ih.

Povrieda propisa ovih ima se kao prekršaj kazniti globom od 20 do 200 for.

(Sravni §. 22. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 20. Zabranjuje se kućevati s tiskopisi, razvikivat ih, razdavati i prodavati izvan prostorija, redovito za to namijenjenih; a tako isto zabranjuje se i sabiranje predbrojnika ili podpisnika takovim osobam, koje ne imaju za to pismene dozvole, napose izdate po vlasti od sigurnosti.

A tako se zabranjuje i izvješivanje ili pribijanje tiskopisih po ulicah ili po inih javnih mjestih bez osobite dozvole, dobivene od vlasti od sigurnosti.

Zabrana ova ne proteže se na oglase, sadržaja, posve mjestna ili obrtna, kakono su: cedulje teatralne, oglasi o javnih zabavah, o najmu, prodaji itd. Nego se i ovi oglasi smiju pribijati samo na mjestih, koja je vlast odredila za to.

Tko povriedi propise ove, kaznit će se kao krivac prekršaja globom od 5 do 200 forinti.

Tiskopisi oduzeti prigodom nezakonita razširivanja, i pribijeni u prkos zabrani, podvrženi su gubitku.
(Sravnj §. 23. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 21. Tko tiskopis razširuje ili sadržaj mu tiskom razglasuje, nehajeć za zabranu sudačkom presudom izrečenu, i kao što treba obznanjenu, ili, tko razširuje ili štampa tiskopis, za koji znade da je uzapćen, kriv je prekršaja, i ima se kazniti globom od 50 do 500 for. a pri obsudbi drugoj ili višekratnoj, još povrh toga i zatvorom od jednoga do tri mjeseca.

(Sravnj §. 24. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 22. Ako se povremen tiskopis izdaje nepovladjeno i dalje, pošto je vlast od sigurnosti (§§. 9, 14, i 16.) ili sudačka presuda (§. 9.) izdavanje istoga obustavila; smatrati će se to kao prekršaj, radi kojega će se krivci kazniti globom od 50 do 500 for.

(Sravnj §. 26. austr. zak., citiranoga kod §. 2.).

§. 23. Kažnjivost prekršaja, učinjenih proti ustanovam, sadržanim u ovom odsjeku, prestaje u koliko pri uporavi ustanova zakona kaznenoga na iste ne bude zgodni rok kraći, za šest mjeseci, računajući od onoga dana, kojega je prekršaj bio učinjen, ili kojega je povedeni postupak prekinut, i nije dalje nastavljen.

(Sravnj §. 26. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

POGLAVJE III.

O kažnjivih djelih, počinjenih sadržajem tiskopisa

§. 24. U koliko sadržajem kojega tiskopisa učinjeno bude djelo, kažnjivo po postojećih zakonih kaz-

nenih, imadu se na isto uporabiti ustanove zakona istih.

S toga se imade po tih ustanovah prosudjivati i i kažnjivost onih osoba, koje su sudjelovale pri štampanju ili razširivanju kojega proizvoda štampe.

Kažnjivost utemeljena na tih zakonih, ne ukida se tim, ako tko pridoda tiskopisu očitovanje, da se ne slaže sa sadržajem sastavka, štamptom proglašena, ili da nije voljan viesti ili sastavka kojega zastupati, a isto tako ne ukida se pomenuta kažnjivost ni tim, ako tko drugi izjavi, da sam uzima na se odgovornost.

Nasuprot za vierno i istinsko priobćivanje javnih razprava državnih i zemaljskih zastupstva, ne može se na odgovornost potegnuti nitko

(Srvani §. 28. austr. zak., citiranoga kod §. 2.).

§. 25. Urednik povremena tiskopisa, kojemu sadržaj utemeljuje učin zločinstva ili prestupka, bit će, akoprem mu se to zločinstvo ili taj prestupak ubrojiti ne može po obćenitih načelih zakona kaznenoga, ipak odgovoran za to, što je zanemario onu pažnju, kojom bi se, da ju je po dužnosti svojoj uporabio, mogla bila izbjeći uvrstba kažnjiva sadržaja toga tiskopisa.

Od ove odgovornosti neće on biti riešen ni tim, ako se obćenito ili naposeb ogradi, niti tim, ako tko-god drugi očituje, da je voljan sam na sebe uzeti odgovornost.

(Srvani čl. III. austr. zakona od 15. listopada 1868., br. 142. dr. z. 1.).

§. 26. Nakladnik nepovremena tiskopisa sadržaja kažniva, odgovoran je radi zanemarene dužne pažnje, ako pri svojem prvom sudbenom saslušanju ne uz-mogne poimenice navesti i izkazati takova pisca ili izdatnika, koji je u doba, kada je tiskopis naklade radi preuzet, imao stalno svoje boravište u području kraljevine Hrvatske i Slavonije.

(Srvani austr. zakon, citiran kod §. 25.).

§. 27. Štampar tiskopisa kažnjiva sadržaja, odgo-

voran je radi zanemarene dužne pažnje, ako se pri štampanju nisu obdržavali propisi §§. 7. i 15. ovoga zakona; širitelj pako onda, ako se je razširivanje činilo na način zakonom zabranjen (§. 20.), ako je on tiskopis razturao u prkos zabrani sudačkom presudom izrečenoj, i kao što treba proglašenoj, ili ako je razturao tiskopis za koji je znao, da je uzapćen; ako na tiskopisu posvema ne ima naznake mjesta, gdje je tiskopis izašao na svjetlo, ili ako nije naznačen ni pisac ni koji nakladnik po obrtu, ili ako se je moglo viditi, da su ove naznake neistinite; napokon onda, ako su tiskopisi, izdati u inozemstvu, a razšireni ovdje, bili takovi, da su svojim naslovom ili predmetom, predstavami u slikah, ili načinom, kako su ovamo poslani, mogli pobudit pozornost širiteljevu.

(Sravni austr. zak., citiran kod §. 25.).

§. 28. Odgovornost za zanemarenu dužnu pažnju u smislu gore pomenutih ustanova, počima stopram onda, kada se je začelo razširivanje tiskopisa razpačavanjem, prodavanjem, razdavanjem, pribijanjem, izvješivanjem ili izlaganjem na javnih mjestih, u čitaonicah, posudbenih knjižnicah itd.

(Sravni austr. zakoni, citiran kod §. 25.).

§. 29. Oni, kojim se u smislu gore pomenutih ustanova pripisuje zanemarena dužna pažnja, biti će krivci prekršaja, i kaznit će se, ako sadržaj tiskopisa utemeljuje učin zločinstva, zatvorom od jednoga mjeseca do 6 mjeseci, a u slučaju, ako se ukazuje kao prestupak, globom od 20 do 200 forinti.

(Sravni austr. zakon, citiran kod §. 25.).

§. 30. Ukidaju se §§. 28, 29, 251. i 252, zatim posljednja točka §. 493. kaznenoga zakona, te se zamienjuju ustanovami sadržanimi u paragrafih sljedećih :

(Sravni §. 34. austr. zak., citiranog kod §. 2.).

§. 31. Ako poradi sadržaja takova tiskopisa, za koji se je po §. 11. imala položiti jamčevina, bude tko obsudjen kao krivac zločinstva ili prestupka, imat će

se osim kazni, izrečene u dotičnih zakonih, izreći presuda i na gubitak jamčevine na korist ubožke zaklade onoga mjesta, gdje je kažnjivo djelo učinjeno.

Ako je osuda izrečena poradi zločinstva, za koje se po zakonu izreći može kazan tamnice preko pet godina, ima se gubitak jamčevine dosuditi od 500 for. do celog iznosa, kod svih ostalih zločinstva u svoti od 300 for. do polovice jamčevine, napokon, kod svihkolikih prestupaka u svoti od 60 do 300 for. i sudište pri tomu ne može nikada sići izpod najniže odmjere zakonom ustanovljene.

I u slučajevih, kada tko povodom sadržaja kakova tiskopisa obsudjen bude poradi zanemarenja dužne skrbi, ima se gubitak jamčevine dosuditi po odmjeri gore spomenutoj, s obzirom na to, je li u sadržaju tiskopisa obnadjen učin zločinstva ili prestupka.

(Sravai §. 35. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 32. Sa svakom sudbenom presudom, koja sadržaj kojega tiskopisa (lista, svezka ili djela) proglašuje za zločinstvo, ima se skopčati i zabrana daljega mu razširivanja.

Ovu zabranu može izreći sud i onda, kada u sadržaju kojega tiskopisa obnadjaje samo prestupak ili prekršaj.

Svaka sudbena zabrana glede razširivanja kojega tiskopisa, ima se obznaniti u uredovnih novinah.

(Sravni §. 36. austr. zak., citiranoga kod §. 2.).

§. 33. U svih slučajevih, gdje izrečena bude zabrana kojega tiskopisa, može sud dosuditi, da se tiskopis, koji je proglašen za kažnjiv, i uništi ili sasvim ili koji dio od istoga, a tako, da se razor i sprava, prikladna za umnožiti ga; slog, ploče, forme kameni itd.

Uništba tiskopisa ne ima se protezati na one primjerke, koji su jurve prešli u posjed trećih osoba za vlastitu im porabu.

(Sravni §. 37. austr. zakona, citiranoga kod §. 2.).

§. 34. Ako državni odvjetnik ili privatni tužitelj predloži, da se proglašeni kaznena presuda, izdana povodom tiskopisa, ima sud izreći presudu i o tom, a i točno odrediti vrijeme i način, kada i kako da se proglašeni; a proglašiti se ima o trošku osudjenikovu.

(Sravni §. 39. austr. zakona, citiranog kod §. 2.).

§. 35. Glede zagode kažnjiva djela učinjena tiskopisom valjaju istina u obće (§. 24.) načela zakona kaznenoga.

Medjutim baš i u onih slučajevih, gdje glede takova djela po načelih ovih nije još nastala zagoda, izključuje se svaki dalji postupak, ako je od onda, od kako je tiskopis izišao ili od kako je počelo razširivanje istoga u ovozemstvu, minulo šest mjeseci, i ako uz to kaznenosudbeni postupak u ovozemstvu, premda je moguće bilo, ne bijaše proti krivcu poveden, ili ako poveden postupak uz isto toliko vremena ne bijaše nastavljen.

Ista načela valjaju i glede zagode onih prestupaka i prekršaja, koji su učinjeni zanemarenom dužnom skrbi ili pažnjom u obziru tiskopisa.

(Sravni §. 40. austr. zak., citiranog kod §. 2.).

POGLAVJE IV.

Zaglavne ustanove.

§. 36. Uvedenjem zakona ovoga ukidaju se sve naredbe i ustanove, odnoseće se na porabu tiska, imenito pako tiskovni red, uveden za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju cesarskim patentom od 27. svibnja 1852. ter počam od dana, kojega zakon ovaj stupa u kriepest, imaju valjati o porabi tiska samo ustanove zakona ovoga.

§. 37. Ustanove zakona ovoga imaju se, na djela kažnjiva počinjena prije dana, kojega počimlje krie-

post zakona istoga, razumjevajuć tim i propuste kažnjive, uproraviti samo na toliko, u koliko bi se s krivcem postupalo po zakonih prijašnjih strožije, nego li po zakonu ovom.

§. 38. Izdatnik povremenoga jamčevini podvrženoga tiskopisa, imade uz rok od 15 dana, računajuć od dana, kojega je zakon ovaj stupio u kriepost, izkazat se, da je položio jamčevinu propisanu §. 12. zakona ovoga za taj tiskopis, ako je počeo izlaziti prije, nego je zakon ovaj stupio u kriepost, i to pod posliedicom §. 9. zakona ovoga.

§. 39. Kraljevske vlasti i sabor kraljevine Hrvatske i Slavonije nisu dužni glede onih tiskopisa, što ih proglašuju u zakonitom svom djelokrugu, držati se ustanova zakona tiskovnoga ob izdavanju tiskopisa i ob uvjetih istoga.

§. 40. Izvršba zakona povjerava se banu kraljevine Hrvatske Slavonije i Dalmacije.

Zakon*

od 17. svibnja 1875.,

o propisu, kako se imadu sastavljati porotnički imenici za sudove tiskovne u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

Mi Franjo Josip prvi,

po milosti božjoj cesar Austrijanski, kralj Češki itd. i apostolski kralj kraljevina Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrđujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

Zakon

o propisu, kako se imadu sastavljati porotnički imenici za sudove tiskovne u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

§ 1. Porotnici, koji će pri zločinstvih i prestupnih počinjenih sadržajem tiskopisa, odlučivati, da li je tuženik kriv ili nekriv, imadu se uzimati iz občine onog grada, u kojem sud tiskovni imade svoje sjedište.

§ 2. Za službu porotnika zvan je svaki državljani muškoga spola, koji je navršio tridesetu godinu života, a nije prevalio šestdesetu; umie čitati i pisati; barem godinu dana prebiva u toj občini; ter plaća

* Proglašen u XX. komadu „Sbornika zakona i naredaba“ valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju od godine 1875. pod broj 33. izdanu i razpisanu dne 26. lipnja 1875.

izravnih poreza na godinu barem 20 for.; a bez obzira na porez, ako je navršio 24. godinu svoga života, ter

a) zadobio čast doktorsku, ili s uspjehom dobrim svršio strukovni koji nauk na tehničkom kojem višem učilištu; ili je pravi član jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti;

b) koji je po stališu svom odvjetnik, kralj. bilježnik, profesor, u koliko osobe u §. ovom navedene ne spadaju pod koju god iznimku, ustanovljenu u §§. 3. i 4 zakona ovoga.

(Sravni §. 1. austr. zak. od 23. svibnja 1873., br. 121. dr. z. 1.)

§. 3. Porotnici ne mogu biti:

a) duhovnici i učitelji pučkih učiona;

b) sudci i državni urednici, izim profesora (§. 2. sl. b) i vojnici, bili služeći ili u miru;

c) svi oni, koji su namješteni kod pošta, željeznica, brzjava i parobrodarstva.

(Sravni §. 3. cit. austr. zak.)

§. 4. Nesposobni su za službu porotničku:

1. Svi oni, koji poradi tjelesnih ili duševnih mana nisu kadri zadovoljiti dužnostim porotnika.

2.) Svi, koji nisu u potpunom uživanju svojih državljanskih prava, imenito sudbeno proglašeni razsipnici, drugi skrbljenici i oni, kojim je nad imovinom otvoren stečaj, dok ovaj ne bude dokončan.

3. Svi oni, po kaznenom sudu obsudjeni, koji su po zakonu izključeni, da ne mogu izabrani biti u zastupstvo občine, dokle god izključba ta traje; zatim svi oni, koji su pod kaznenom iztragom, pod optužbom ili u kazni.

(Sravni §. 2. cit. austr. zak.)

§. 5. Službu porotnika mogu neprimiti:

1. Članovi sabora kraljevine ove i skupnoga sabora ugarsko-hrvatskoga, dok traje sjeditba.

2. Službenici dvora cesarskoga i kraljevskoga, javni učitelji i liečnici, ranarnici i ljekari (apotekari), za koje uredovni načelnik ili politička vlast posvjedoči,

da su neobhodno potriebiti u službi ili u svojoj občini za buduću godinu.

3. Svaki, koji je na poslani mu poziv u jednom sielu porotnom kao glavni ili kao namjestni porotnik zadovoljio svojoj dužnosti, za dvanaest sljedećih zatim mjeseca.

(Sravni §. 4. cit. austr. zak.)

§. 6. U gradu, u kojem tiskovni sud ima svoje sjedište, — ima načelnik občine pomoću dvojice članova od zastupstva občinskoga sastaviti točan imenik svih onih obćinara, koji su po §. 2. ovoga zakona zvani za službu porotničku, pak nisu oprošteni ustanovom kojom §. 5.

Imenik ima se sastaviti po redu abecednom, i valja upisati ime i prezime, stališ ili zanimanje i prebivalište svakoga porotnika. Ovi imenici zovu se praimenici porotnički.

(Sravni §. 5. cit. austr. zak.)

§. 7. Ovi praimenici imadu se gdje je uredovno sjedište občinskoga načelnika, barem 8 dana izložiti svakomu na pregled, i da je to učinjeno, ima se, kao što je običaj u kojem mjestu, javno obznaniti ujedno s podukom, da je slobodno prigovoriti im.

Svakomu je obćinaru prosto, uz taj rok, prigovoriti pismeno ili dati u napisnik prigovor kod načelnika občinskoga glede toga, da su se ili osobe zakonito zvane u praimeniku mimoišle, ili nedopustno i protuzakonito unj upisale. Na isti način prosto je svakomu navesti svoje razloge, zašto se odriče službe porotničke.

(Sravni §. 6. cit. austr. zakona.)

§. 8. O prigovoru (reklamaciji) konačno odlučuje zastupstvo občinsko.

Ako ovo zastupstvo nadje, da je prigovor temeljit, imati će odmah u imeniku porotničkom izpraviti, što je potrebno, taj izpravak obznaniti, pribivši ga u mjestu od ureda, i ujedno obavjestiti o tom dotičnika.

Ako prigovor bude zabačen, valja to na znanje dati prigovorniku.

Tako se isto postupa i onda, kada tko javi, da službe porotničke ne prima.

(Sravni §. 7. cit. austr. zak.)

§. 9. Kada mine rok, ustanovljen u §. 7. ili ako uz taj rok bude predan prigovor ili pak izjava, da tko ne prima službe porotničke, ima se, pošto zastupstvo občinsko izreče o tom odluku, sastaviti komisija barem od šestorice a najviše od dvanaestorice članova občinskoga zastupstva onoga grada, u kojem tiskovni sud ima svoje sjedište.

Jednu polovicu tih članova određuje predsjednik sudišta prve molbe, a drugu polovicu načelnik grada.

Ova će komisija pod predsjedom načelnika grada sastaviti iz praimenika godišnji porotnički imenik, izabrav one muževe, koji se poradi svoje razboritosti, poštenja, čestita mišljenja i značajnosti čine da su osobito prikladni za službu porotničku.

Protiv onomu, što zaključiti komisija izborna, nije dopuštena pritužba.

(Sravni §. 11. cit. austr. zakona.)

§. 10. Izabiranje obavlja se tako, da u gradovima na svakih 50 duša dodje po jedan porotnik.

Za takov ulomak (drobiš) od broja stanovnika, koji je veći od polovice svega razmjernoga broja, uzima se po jedan porotnik više; na manje se ulomke ne gleda.

§. 11. Godišnji imenik porotnika ima se odmah putem štampe izdati, i priobćiti predsjedniku suda tiskovnoga i državnom odvjetniku, nahodećemu se pri istom sudu.

Načelnici dotičnih obćina držani su, ako bi uz godinu porotnika kojega snašlo što takova, što bi ga činilo nesposobnim za izvršivanje službe porotničke, prijaviti to odmah predsjedniku suda tiskovnoga.

Da li je potrebno izbrisati koga iz godišnjega imenika, odlučuje o tom sud tiskovni.

(Sravni §. 15. i 16. cit. austr. zakona.)

§. 12. Četrnaest dana prije svakoga siela porotnoga imade se pri dotičnom sudu tiskovnom u javnoj sjednici u prisutnosti državnoga odvjetnika, i jednoga odvjetnika odredjena za to po odvjetničkom odboru žriebom izvući iz godišnjega imenika 36 glavnih i 9 namjestnih porotnika.

U tu svrhu metnut će se u posudu najprije imena svih porotnika, koji stanuju u gradu, gdje je sjedište suda tiskovnoga.

Predsjednik toga suda izvadit će ponajprije iz posude devet namjestnih porotnika, zatim pak izvadit će 36. porotnika glavnih.

O svem ovom postupku ima se sastaviti napisnik.

(Sravni § 17. cit. austr. zakona.)

§. 13. Predsjednik sudišta ima pismeno pozvati svih 36 glavnih i 9 namjestnih porotnika, naznačivši jim mjesto, dan i uru, gdje i kad će se sielo porotno započeti, opomenuvši jih na zakonite posljedice, ako koji izostane; pri čem treba pobrinuti se za to, da se taj poziv dostavi njim u ruke, ako je moguće osam dana prije, nego što će se započeti sjednice.

(Sravni §. 20. cit. austr. zakona.)

§. 14. Koncem svakoga siela porotnoga ima predsjednik upitati porotnike, da li su naumili poslužiti se pravom podieljenim im u §. 5. br. 3., po kojem mogu odreći se porotništva za sliedećih 12 mjeseci ili za koju kraću dobu.

Što koji porotnik na to odgovori, ima se zabilježiti u imeniku godišnjem.

(Szavni §. 24. cit. austr. zakona)

§. 15. Porotnici obavljaju svoju službu bezplatno.

§. 16. Banu kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalma-
cije povjerava se izvršba ovoga zakona.

Zakon*

od 17. svibnja 1875.

o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju.

Mi Franjo Josip prvi,

po milosti božjoj cesar Austrijski; kralj Češki itd. i apostolski kralj kraljevina Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrđujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

Zakon

o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju.

§. 1. U poslovih tiskovnih sudbenost kaznena pristoji u onih slučajevih, u kojih se radi o prekršajih, sudovom kotarskim, nalazećim se u mjestih, gdje sudbeni stol sjedište ima, kano sudovom tiskovnim.

(Sravni §. 485. aust. kaz. post.).

§. 2. Glede prekršaja tiskovnih nadležan je onaj tiskovni sud (§. 1.), u kojega je obsegu spis tiskan, ili ako mjesto, gdje je spis tiskan, poznato nije, ili ako je spis tiskan u inozemstvu, — onaj tiskovni sud, u kojega je obsegu tiskopis razdan ili razširen.

* Proglašen u XX. komadu „Sbornika zakona i naredaba“ valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju od godine 1875. pod br. 34., izdanu i razposlanu dne 26. lipnja 1875.

Ako je pako tiskopis razširen u obsegu od više tiskovnih sudova, tada je nadležan onaj sud tiskovni, koji je ostale pretekao.

§. 3. Ako se radi o kakovu zločinstvu ili ureda radi progonjivu prestupku, počinjenu sadržajem kojega tiskopisa, tada o tom pitanju: da li je optuženi kriv ili nije, sude porotnici.

U ovih slučajevih nadležan je kralj. sudbeni stol u Zagrebu.

Ako se pako radi o prestupciah, počinjenih sadržajem kojega tiskopisa, koje mogu sudovi kazneni progoniti po zakonu samo na zahtjevanje kojega dotičnika, tada razpravlja i sudi redoviti sud.

Glede prestupaka, počinjenih sadržajem kojega tiskopisa, a progonjivih na zahtjevanje kojega dotičnika, nadležan je onaj kr. sudbeni stol, u kojega obsegu je spis tiskan ili ako mjesto, gdje je spis tiskan, poznato nije, ili ako je spis tiskan u inozemstvu, onaj sudbeni stol, u kojega je obsegu tiskopis razdan i razširen.

Ako je pako tiskopis razširen u obsegu od više kr. sudbenih stolova, tada je nadležan onaj sud tiskovni, koji je ostale pretekao.

§. 3. izpravljen je prama zakonu od 11. ožujka 1897., kojim se nadopunjuje odnosno preinačuje zakon od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju (br. 30. sbornika od g. 1897.). Vidi §. 1. toga zakona.

§. 2. toga zakona glasi: Ovaj zakon valja također za tekuće jurve kaznene parnice o zločinstvih i prestupciah, učinjenih sadržajem kojega tiskopisa, ako glede njih u ono doba, kad zakon ovaj stupa u kriepost, sud prve molbe ne bude još izrekao osudu.

§. 3. Zakon ovaj stupa u kriepost onoga dana, kad bude proglašen u sborniku zakona i naredaba.

§. 4. Ako se zločinstva ili prestupci, učinjeni sadržajem tiskopisa, steku (sastanu) s drugimi kažnjivimi čini, imat će se posljednji ovi razpravljeni i suditi po redovitom sudu napose.

Sud će ipak imati pri odmjeri kazni za kažnjivo djelo, o kojem će se suditi poslie, uzeti primjeran

obzir na kazan, dosudjenu krivcu osudom prijašnjom (poprednjom).

§. 5. Tiskom počinjena kažnjiva djela progone se samo na zahtjev ovlaštena po kaznenom postupniku tužitelja

§. 6. Tiskopise, koji su proti propisom zakona o porabi tiska izdani ili razpačavani, ili koji se radi njihova sadržaja u javnom interesu progoniti imaju, može oblast sigurnostna bud neposredno ili na zahtjev državnoga odvjetnika zaustaviti.

U inih slučajevih može zaustavu odrediti samo sud na tužbu, odnosno zahtjev tužitelja privatnoga.

Proti odredbi zaustave nema mjesta posebnoj žalbi.

Ako redarstvena oblast neposredno ili na zahtjev državnog odvjetnika izvede zaustavu, ima to za 24 ure, priklopivši jedan primjerak zaustavljenoga tiskopisa, prijaviti državnomu odvjetniku onoga mjesta, gdje ima svoje sjedište sud, koji je nadležan za postupak kazneni.

(Sravni §. 487. austr. kaz. post.).

§. 7. Ako je državni odvjetnik odredio zaustavu tiskopisa, ima on za tri dana nakon obavjesti ob izvedenoj zaustavi zaiskati potvrdu uzapćenja kod nadležnoga suda.

Ako je oblast sigurnostna neposredno odredila zaustavu, ima državni odvjetnik za tri dana nakon stigavše mu prijave budi odrediti dignuće zaustave po oblasti sigurnostnoj, budi zatražiti potvrdu zaustave kod suda.

(Sravni §. 488. austr. kaz. post.).

§. 8. Sud ima za tri dana izreći potvrdu ili dignuće zaustave.

Proti odluci, kojom se zaustava diže, pripada državnomu odvjetniku pravo priziva na banski stol.

Ako zaustava ne bude za osam dana potvrđjena, tada je — ako nije u tečaju priziv državnoga odvjet-

nika proti uzkraćenju potvrde — zaustava utrnula, ter ima oblast sigurnostna na zahtjev stranke odrediti dignuće zaustave.

Ako sud zaustavu potvrdi, ostaje ona u krieposti do stvarnoga rješenja. (§. 9.).

Nu ako ne bude propis §. 7. obdržan, ili ako bude dignuta zaustava, ipak se može kazneni postupak nastaviti.

(Sravni §. 459. austr. kaz. post.).

§. 9. Nakon potvrde zaustave ima državni odvjetnik najduže za 8 dana — ako to već prije potvrde učinio nije — predati kaznenomu sudu prijavu; u protivnom slučaju utrnjuje zaustava, ter se ima na zahtjev stranke dignuti.

(Sravni §. 490. austr. kaz. post.).

§. 10. U slučaju, ako ugasne ili se dokine zaustava, obavljena po vlasti sigurnostnoj ili neposredno, ili na zahtjevanje državnoga odvjetnika, ide onoga, koji je po zaustavi oštećen, iz zemaljske blagajne naknada za štetu, koja se uzmogne dokazati; nego u slučaju naročitoga ukinuća samo onda, ako se tu obnadje, da zaustava nije opravdana ni sadržajem tiskopisa, a ni zanemarenjem propisa, sadržanih u zakonu tiskovnom.

Ovo pravo na naknadu ima se pod kaznom gubitka za prvih 14 dana dokazati pri sudu.

Sud ima, saslušav najprije državnoga odvjetnika, izreći o tom odluku, nego uz priuzdržaj pritužbe, koja se predati imade za 8 dana.

(Sravni §. 491. austr. kaz. post.).

§. 11. Ako sud pronadje u sadržaju tiskopisa kažnjivo djelo, nu iztraga bude obustavljena ili okrivljenik ne krivim proglašen, ima sud ipak po zakonu odlučiti, da se odnosni tiskopis sasvim ili dielomice uništiti ima i da se zabranjuje dalnje razširenje toga tiskopisa.

(Sravni §. 392. austr. kaz. post.).

§. 12. Državni odvjetnik može, ako i ne podigne optužbe proti stanovitoj osobi, u javnom interesu iskati, da sud odluči o tom: da li sadržaj kojega tiskopisa utemeljuje učin kažnjiva djela i da u tom slučaju izreče zabranu daljnega razširenja tiskopisa.

O zahtjevu takovu odlučuje sud u sjednici nejavnoj; nu odnosna presuda ne prejudicira kašnje možda poveljenomu kaznenomu postupku proti stanovitoj osobi.

Ako bude zabrana izrečena, ima se odnosna presuda na sudnici pribiti i u uredovnih novinah oglasiti; svakomu, koga se ova presuda tiče, prosto stoji u roku od 8 dana podići svoje prigovore, o kojih odlučuje sud u javnoj sjednici, čuvši državnoga odvjetnika i prigovorioca.

(Sravni §. 493. austr. kaz. post.).

§. 13. Prije nego tko stavljen bude pod optužbu radi prestupka ili zločina počinjena sadržajem tiskopisa, ima se proti njemu obaviti iztraga po kaznenom postupniku.

Ako tužba glasi o zločinstvu, imat će tiskovni sud, ako optuženik ne uzme si sam branitelja, pod kazan ništetnosti narediti mu takova ureda radi.

§. 14. U porotnu sjednicu imadu se, osim optuženika i branitelja mu, pozvati tužitelj, oštećenik, koj je pridružio se k parnici, porotnici, zatim oni svjedoci i vještaci, za koje stranke ištu, a i sudu se potriebno vidi, da budu pozvani.

§. 15. Porota (sud porotni) sastavljena je iz sudista i dvanaestorice porotnika (sбора porotničkoga).

Sudište sastoji iz predsjedatelja, dvojice sudaca i perovodje.

Predsjednik suda tiskovnoga predsjedava u pravilu pri razpravah porotnih.

Predsjednik banskoga stola imenuje na jednu godinu dana za tiskovni sud namjestnika predsjedni-

kovova, sudce i dva sudca-zamjenika izmedju viećnika sudbenoga stola namještenih kod tiskovnoga suda.

(Sravni §. 301. austr. kaz. post.).

§. 15. izpravljen je prama zakonu od 28. prosinca 1889., kojim se preinačuje zakon od 17. svibnja 1875. o kaznom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju (sbornik br. 34. od g. 1875.) ter taj zakon skupa sa zakonom od 17. svibnja 1875. o propisu, kako se imadu sastavljati porotnički mienici za sudove tiskovne u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji (sbornik br. 33. od g. 1875), uvadja i u područje bivše hrvatsko-slavonske vojne krajine (br. 8. sbornika od g. 1890). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 16. Sjednice porotne bivati će u pravilu svaka tri mjeseca.

Nego predsjednik banskoga stola bit će vlastan naredjivati, da se drže prema potrebi češće i uz kraće rokove.

(Sravni §. 297. austr. kaz. post.).

§. 17. Za svaku porotnu sjednicu pozvat će se trideset i šestorica u službenom imeniku određenih glavnih porotnika, izmedj kojih će se, da se popuni sbor porotnički, uzeti dvanaestorica porotnika potrebnih za svaki pojedini slučaj kazneni.

Ustanovljuje posebni zakon kako se imadu sastavljati imenici porotnički.

(Sravni §. 302. austr. kaz. post.).

§. 18. Imena članova od sudišta, pozvanih u porotu, i imenik trideset i šestorice glavnih porotnika ima sud tiskovni pod posliedicom ništetnosti saobćiti obtuženiku najkašnje trećega dana pred danom onim, kojega će se imati početi razprava.

(Sravni §. 303. austr. kaz. post.).

§. 19. Neposredno prije, nego će započeti se razprava, ima se sastaviti sbor porotnički u nejavnoj sjednici porotnoga sudišta i u pritomnosti tužitelja, oštećenika, obtuženika i branitelja mu, kao i u pritomnosti pozvanih porotnika.

Ovo sastavljanje počima se tim, što će perovodja poimence pozvati porotnike.

Ako je porotnika došlo manje nego trideset i šest, ima predsjednik broj taj nadopuniti.

On će odmah namjesto onih, koji su izostali, pozvati, jednaki broj porotnika-zamjenika, i to u onom redu, kojim su im imena iz posudja bila izvučena, kad se je pravio imenik službeni.

(Sravni § 304, 305 austr. kaz. post.).

§. 20. Svaki porotnik, koji neimajuć valjana razloga, koji bi ga izpričavao, izostane ili se prije svršetka sjednice udalji, ima se po sudištu porotnom obsuditi na globu do petdeset forinti.

§. 21. Čim se popuni broj porotnika, upitat će predsjednik pod posljedicom ništetnosti tužitelja, oštećenika, optuženika a i porotnike, da li pri kojem izmedju ovih ima razloga, s kojega nebi mogao udioničtvovati u nastajućoj razpravi.

Takovi su razlozi:

a) ako je porotnik prema optuženiku ili prema onomu, koji je kažnjivim činom oštećen, u razmjerju takovu, koje bi u smislu obćega kaznenoga postupnika izključivalo sudca od izvršivanja sudstva;

b) ako bi porotnik odtuda, što će optuženik bit oprošten ili osudjen, imao nadati se kakovoj koristi ili bojati se kakove štete;

c) ako je u stvari, o kojoj se radi, bio sudbeni svjedok, ako je tužitelju ili optuženiku bio branitelj ili zastupnik, ili ako je kao svjedok ili vještak bio izpitan, ili ako se kao takov još izpitati ima;

d) ako je koj porotnik kao takov učestvovao pri kojoj prijašnjoj glavnoj razpravi o istoj stvari kaznenoj, koja će sad iznova doći u glavnu razpravu (§§. 46., 58.)

O navedenih razlozih, s kojih ne može tko biti porotnikom, odlučuje sudište.

(Sravni §. 306. austr. kaz. post.).

§. 22. Da se sastavi sbor porotnički, treba pod posljedicom ništetnosti, da je pritomnih porotnika barem trideset, koji nisu u smislu predjašnjega paragrafa bili izključeni.

Imena njihova bacit će se u posudje, a zatim po predsjedniku sudišta pojedince izvući i pročitati.

Čim se koje ime iz posudja izvuče i pročita, imat će najprije tužitelj, a za njim optuženik pravo, nekažući razloga, odkloniti (odbaciti) porotnika.

(Sravnj §§. 307 i 309 austr. kaz. post.)

§. 23. Tužitelj i optuženik imadu pravo odkloniti svaki jednaki broj porotnika.

Ako je broj porotnika neravan (lih), vlastan je optuženik odkloniti za jednoga više nego tužitelj. Oštećenici izvršuju to pravo zajednički s državnim odvjetnikom, a sutuženici zajednički medju sobom, ali tako, da se tim ne poveća broj odklonjenih.

Ako se o tom ne mogu pogoditi, žriebom će se odlučiti red, kojim će oni, što zajedničko pravo imadu, izvršivat to pravo odklonjivanja.

Ako jedan izmedju njih odkloni koga, valjat će to i za druge dotičnike.

(Sravnj §. 308. austr. kazn. post.)

§. 24. Pravo odklonjivanja prestaje, čim izidje iz posudja dvanaest neodklonjenih imena od porotnika, ili čim u posudju bude samo još toliko imena, koliko ih treba, da se popuni broj porotnika na dvanaest.

Dvanaestorica na ovaj način ustanovljenih porotnika čine sbor porotnički, pred kojim se obaviti ima glavna razprava.

(Sravnj poslednju alineju §. 309. austr. kaz. post.)

§. 25. Ako se slutiti može, da će za glavnu razpravu trebati poviše vremena, moći će narediti predsjednik, da se pridadu jedan ili dva namjestnika, i da se dakle žriebanjem izvuče umjesto dvanaest porotnika, trinaest ili četrnaest.

U takovu slučaju umaljava se porazmjerno i broj dopuštenih odklonjivanja.

Namjestni porotnici moraju neprestano biti u svoj razpravi, i ako bi ovaj ili onaj do prvih dvanaest porotnika zapriečen bio, te nebi mogao biti pri svoj razpravi do same izreke porotnika, zauzimaju mjesto njihovo po onom redu, po kojem su im imena bila izvučena.

(Sravni §. 310. austr. kaz. post.)

§. 26. Glavna razprava pred porotami javna je pod posljedicom ništetnosti.

Samo osobe odrasle i neoboružane mogu kao slušaoci dolaziti na takovu razpravu; nego ljudem, koji po javnoj svojoj službi dužni su nositi oružje, ne smije se kratiti ulaz.

Samo iz razloga ćudorednosti i javnoga reda, može se zaključiti, da razprava ne bude javna.

(Sravni §. 311. al. 1. austr. kaz. post.)

§. 27. Predsjednik sudišta porotnoga dužan je porotnikom davati potriebne obavjesti u obziru izvršivanja njihova ureda, razložiti im stvar, o kojoj će viećati, i ako od potriebe bude, opomenuti ih na dužnosti njihove.

(Sravni §. 311. al. 2. austr. kaz. post.)

§. 28. Pošto se je sastavio zbor porotnički, pošto su se porotnici posadili na mjesta svoja po redu, kao što su im imena izvučena iz posudja, početak će glavna razprava tim, što će perovodja stvar proglasiti (naviestiti).

Predsjednik dat će optuženiku obćenita pitanja, propisana u kaznenom postupku, i opomenut će ga, kao što je naredjeno u istom zakonu,

(Sravni §. 312. austr. kaz. post.)

§. 29. Poslie toga naredit će predsjednik pod posljedicom ništetnosti, da se porotnici zakunu (zaprisegnu)

U tu će svrhu predsjednik porotnikom, koji su sa svojih sjedišta poustajali, progovoriti ovako :

„Vi ćete se zakleti i zavjetovati pred Bogom, da ćete dokaze, koji navedeni budu proti optuženiku, a i na korist njegovu, pretresti najsdušnijom pozornošću, da nećete ostaviti ništa nevaženo, što bi optuženiku moglo biti na uhar ili na štetu, da ćete kruto pred očima imati zakon, koji ste držani neoskvrnjen sačuvati, da o predmetu razprave nećete dogovarati se s nikim, osim sa svojimi suprotnici, da nećete slušati glasa ni nagnuća, ni nepriklonstva, ni straha, ni zloradosti; nego da će te nepristranošću i kriepošću poštena i slobodna čovjeka samo po dokazih navedenih za optuženika i proti njemu, i po svojem na istih osnovanom osvjedochenju odluku izreći tako, kako ćete za to odgovarati moći pred Bogom i pred savješću svojom“.

Na to će predsjednik pozvati pojedince svakoga porotnika, koji će podići desnu ruku i odgovoriti na glas: „Zaklinjem se tako mi Bog pomogao!“

(Srvni §. 313. austr. kaz. post.).

§. 30. Perovodja pročitat će sada optužnicu, na što će predsjednik optuženiku dati rječ, da se brani, te upravljati tako, da budu navadjana dokazna sredstva po propisih obćega kaznenoga postupnika.

Napisnici o saslušanju suoptuženika i svjedoka, zatim mnienja vještaka, mogu pročitati se samo u sljedećih slučajevih:

1. ako su saslušani medjutim umrli, ako im se ne zna boravište, ako su tako stari, bolestni ili nemoćni, ili ako tako daleko prebivaju, da stoga ili s drugih važnih razloga u istinu nije moguće bilo učiniti, da glavom dodju;

2. ako u glavnoj razpravi saslušani odstupe u bitnih stvarih od onoga, što su od prije kazali; napokon

3. ako se optuženik i tužitelj slažu o tom, da se čita.

Porotnici su vlastni upitivati optuženika, svjedoka i vještake, dobivši za to dozvolu (riječ) od predsjednika.

Predsjednik je vlastan odbiti pitanja, koja mu se uzvide neumjestna.

(Sravni §. 314. i 315. austr. kaz. postup.).

§. 31. Po dovršenom postupku dokaznom, saslušat će se govori (obrazložbe) i predlozi tužiteljevi i oštećenikovi, ako oštećenika ima, zatim pak obtuženikovi i braniteljevi,

Njihova razlaganja imadu se stezati samo na one posljedke u glavnoj razpravi dobivene, na kojih će se imat osnivati izreka porotnika.

Pretresivanje onih posljedaka glavne razprave, koji su pridržani rješavanju sudišta, imade se ostaviti na kašnje doba.

(Sravni §. 324. austr. kaz. post.).

§. 32. Na to će predsjednik, posavjetovavši se najprije sa sudištem, sastaviti pitanja, koja će se dati porotnikom.

Pitanja ova treba da sastavljena budu pismeno, i pod posljedicom ništetnosti pročitana, pošto ih je predsjednik potpisao; a imadu se i pismeno saobćiti kako tužitelju, tako i branitelju,

Sastavljenim pitanjem mogu obje stranke prigovoriti i predložiti dodataka, o kojih odmah odlučuje sudište.

Ako pitanja budu preinačena, imat će se pročitati još jedan put.

(Sravni §. 316. austr. kaz. post.).

§. 33. Glavno pitanje imade glasiti na to: da li je obtuženik krivac onoga čina, na kojem se osniva obtužba.

U pitanju imadu se uvrstiti svi zakoniti znaci kažnjiva čina, pozivajuć se na tiskopis i na ona mjesta u tiskopisu, na kojih se obtužba osniva.

(Sravni §. 318. austr. kaz. post.).

§. 34. Ako se je tvrdilo, da je obstajao takav uvjet ili da je pridružio se takav čin, koji bi sasvim

izključio ili ukinuo kažnjivost, imat će sudište staviti pitanje, primjerno tomu tvrdjenju.

(Sravni §. 319. austr. kaz. post.).

§. 35. Ako se je tvrdilo što takova, počem bi, da je ono zaista istinito, onaj, koji je obtužen radi dovršena zločinstva ili prestupka, krivac mogao biti samo pokušaja, ili onaj, koji je obtužen kao neposredni učinitelj, da bi krivac mogao biti samo sukrivnje ili dioničtva, ili počem bi čin, koj se obtuženiku pripisuje, potvrđen bio kaznenomu zakonu, koji je jednako ili manje strog, nego li zakon, u obtužbi navedeni, imat će se protnikom dati primjerena pitanja.

Pitanje nasuprotno, po kojem bi čin, koji se obtuženiku pripisuje, pao među one kažnjive čine, na koje je udarena kazan veća, nego li na čin onaj, na koji smjera obtužba, može se dati samo onda, ako obtuženik na to privoli.

(Sravni §. 320. austr. kaz. post.).

§. 36. Glede otegoćujućih i olahkoćujućih okolnosti, imadu se protnikom staviti primjerena pitanja samo onda, ako postoje takove okolnosti, koje po zakonu naročito preinačuju stupanj ili vrstu kazni, nu podnipošto onda, kada okolnosti te imadu upliva samo na odmjeru kazni, unutar granica stupnja zakonom propisana, ili kada je sudcu poradi olahkoćujućih okolnosti dopušteno obaliti kazan izpod najmanje zakonite stavke. (§§. 54., 55. i 266. kaz. zak.)

U ovakovih slučajevih potvrđene su otegoćujuće i olahkoćujuće okolnosti jedino razboru i prosudjivanju sudišta.

(Sravni §. 322. austr. kaz. post.).

§. 37. Pitanja, koja se dadu protnikom, imadu se staviti tako, da se na nje odgovoriti može sa „Da“ ili „Ne“ („jest“ ili „nije“); koje čine valja složiti (stegnuti) u jedno pitanje, ili pak razstaviti na više

pitanja. to neka se prosudi napose u pojedinom slučaju.

Pitanja, koja budu stavljena samo za onaj slučaj, ako bi porotnici tegnuli drugo koje pitanje potvrditi ili zanijekati (pitanja dodatna i dogodična), imadu se naročito navesti i na listu od pitanja kano takova naznačiti.

(Sravni §. 323. austr. kaz. post.).

§. 38. Čim pitanja budu ustanovljena, izreći će predsjednik, da je razprava zaglavljena.

Svesti će zatim bitne posljedke glavne razprave u kratkoj i razgovjetnoj besjedi, razložiti porotnikom zakonita obilježja kažnjivog čina i znamenovanje zakonitih izraza, koji se nalaze u pitanjih, i opomenut ih na sve ono, što zakon propisuje, kako imadu viećati i kako glasovati.

(Sravni §. 325. alin. 1. austr. kaz. post.).

§. 39. Na to će predsjednik napisana pitanja predati porotnikom, na što će ovi odmah otići u svoju viećnicu.

Dat će im se da ponesu sa sobom obtužnicu, predmete dokazne i ostale spise parnične izim napisnika o izpitu svjedoka.

Podjedno naredit će predsjednik, da se obtuženik ukloni iz sjednice.

(Sravni §. 325. alin. 2. austr. kaz. post.).

§. 40. Porotnici izabrat će izmedj sebe prvika većinom glasova. Prije nego će početi viećanje, ima prvnik porotnikom pročitati sliedeći napatok: „Ne ište zakon od porotnika nikakova računa o razlozih njihova osvjedočenja, ne propisuje im nikakovih stanovitih pravila, po kojih bi se prosudjivati imalo, da li je što podpuuo i dovoljno dokazano ili ne.“

„Opominje ih zakon jedino, da sva dokazna sredstva, koja su navedena za obtuženika i proti njemu, pretresu brižljivo i savjestno, i zatim da upitaju sami sebe, kako su djelovali na razsudnu njihovu

moć navedeni proti tuženiku dokazi, a i razlozi njegove branitbe.“

„Samo po onom osvjedochenju, što ga dobiju ovako pretresavši dokazna sredstva, imadu izreći, da li je obtuženik kriv ili nekriv.“

„Pri tom moraju neprestano imati pred očima, da im viećanje ne ima prostirat se dalje, nego jedino na pitanja, koja su im dana.“

„Vlastni su ne oni, nego jedino sudci izreći zakonite posljedice, koje će postići obtuženika, ako ga proglase da je kriv.“

„Imaju dakle porotnici očitovat se, neobaziruć se na zakonite posljedice, koje će s izrekom njihovom bit skopčane.“

Ovaj naputak kao i paragrafi 41. — 44. ovoga zakona treba da su u viećnici porotnika pribijeni u više primjeraka.

(Sravni §. 326. austr. kaz. post.).

§. 41. Porotnici ne smiju ostaviti viećnice, dok ne stvore izreke svoje.

Dokle god traje viećanje njihovo, nije bez pismene dozvole predsjednikove nikomu prosto unići u viećnicu njihovu, a i zabranjeno je porotnikom za to vrijeme svako obćenje s drugimi ljudmi.

Sudište obsudit će porotnika, koj uzradi proti ovoj zabrani, na globu od deset do sto forinti, druge pak ljude, koji prekrše ovaj propis, na dvadeset i četiri ure u zatvor. Samo ako porotnikom treba razjasnjenja ili pouke u smislu stavljenih im pitanja, moći će na pismenu prošnju prvika, predsjednik otići k njim i pod posledicom ništetnosti nije ni ovomu dopušteno, biti pri glasovanju njihovu.

(Sravni §. 327. austr. kaz. post.).

§. 42. Po dovršenu viećanju učinit će prvnik, da porotnici o pojedinih pitanjih u onom redu, kao što ih je stavio predsjednik, glasuju ustmeno, dočim će upitati svakoga porotnika za očitovanje njegovo.

Prvnik će glasovati poslednji. Porotnici glasuju o svakom pitanju sa „da“ ili „ne“ („jest“ ili „nije“), nego im je dopušteno takodjer pitanje koje samo stranom potvrditi ili zanijekati.

Kad se koje pitanje stranom potvrdi, ima se ograničenje dodati na kratko.

Odgovor njihov glasiti će tada „da“ (jest), ali ne s ovimi ili onimi okolnostmi, koje su u pitanju sadržane.

(Sravni §. 328. austr. kaz. post.).

§. 43. Da se potvrdi pitanje, da li je optuženik učinio stanoviti koj čin, koj mu se pripisuje, kao i da se potvrde pitanja, stavljena glede okolnosti otegoćujućih, potrebita je većina barem od dvie trećine glasova.

U obziru pak razloga, koji kazan ublažuju, i okolnosti, koje kažnjivost izključuju ili ukidaju, dovoljna je absolutna većina glasova; kada su glasovi jednako razpolovljeni, prevagnut će (valjat će) ono mnijenje, koje je za optuženika prijaznije. Prvnik prebrojit će glasove i pokraj svakoga pitanja, kao što porotnici na nj odgovore, upisati „da“ ili „ne“ („jest“ ili „nije“) ujedno s ograničenji, ako kakovih ima, i naznačiti će razmjerje glasova.

U napisanoj izreki porotnika, koju prvnik potpisati mora, da ne bude ništa trveno ili strugano; što se prebiše, na okrajku zabilježi ili što se umetne, sve to treba da je odobreno naročito po prvniku podpisanom bilježkom.

(Sravni §. 329. austr. kaz. post.).

§. 44. Po dovršenu glasovanju povratit će se porotnici u sudnicu i posaditi opet na svoja mjesta.

Predsjednik pozvat će ih, da izjave posljedak svoga viećanja.

Ustat će na to prvnik porotnika i reći:

„Porotnici su po zakletvi i savjesti (daši) odgovorili na dana im pitanja ovako“.

Na to pročitat će i to pod posljedicom ništivosti, pred svimi porotnici stavljena im pitanja⁹ i odmah poslie svakoga pitanja dodanu izreku porotnika.

Zatim predat će list sa pitanji, što ga je jurve potpisao, predsjedniku, koj će ga takodjer potpisati a ujedno narediti, da ga potpiše i perovodja.

Kako su porotnici ostavili jedanput viećnicu, neće nijedan od njih moć zahtjevati no^v oga viećanja, niti odustati od prijašnjega svoga mnienja.

(Sravni §. 330. austr. kaz. post.).

§. 45. Ako je izreka porotnika nerazgovetna, nepotpuna ili u sebi protuslovna, imat će sudište o tom odmah izreći odluku i porotnikom predati pitanja i odgovore s nalogom, da se povrate u svoju viećnicu i iznova posavjetovavši se, da poprave svoju izreku.

Porotnici nisu vlastni preinačivati drugih odgovora, nego jedino, kojim je prigovoreno, o čem ih ima predsjednik naročito uputiti.

(Sravni §. 33. austr. kaz. post.).

§. 46. Ako se obtuženik proglasi za krivca, a sudište je jednodušno toga mnienja, da su se porotnici pri ovoj izreki prevarili u glavnoj stvari, odlučit će sudište ureda radi, da se ima stvar doznačiti pred druge porotnike.

Nadje li sudište, da su se porotnici pri svojoj izreki vrhu obtužbe, upravljene proti više ljudi, prevarili samo glede jednoga obtuženika; ili ako u obtužbi imade više točaka, da su se prevarili samo glede jedne točke, tad će se ova doznaka stegnuti samo na toga obtuženika ili samo na tu točku u obtužbi, a neće biti od nikakove moći za ostale.

Kad se ponovi razprava, ne smije predsjedati ni jedan od sudaca, a ni uzeti se ikoj od onih porotnika, koji su bili pri razpravi prvoj.

Ako se izreka druge porote slaže s izrekom prve, morat će ju sudište uzeti za temelj svojoj osudi.

(Sravni §. 332. austr. kaz. post.).

§. 47. Predsjednik će zapovjediti na to, da perovodja u prisutnosti optuženika pročita pravorok porotnika ili pak presudu satvorenu u smislu §. 46.

(Sravni §. 333. al. 2. i 3. austr. kaz. post.).

§. 48. Ako pravorok porotnika glasi „nije kriv“, izreći će porotno sudište odmah presudu, da se optuženik odriješuje od optužbe. Ova presuda ima se optuženiku, ako zahtjeva, izdati odmah.

(Sravni §. 334. austr. kazn. post.).

§. 49. Ako je optuženik proglašen za kriva, imat će tužitelj prvi pravo govora, da učini svoje predloge glede kazni, koja da mu se dosudi.

Zatim će se poslušati oštećenik, optuženik i branitelj mu. Govori ne smiju smjerati na to, da bi se pobijali izrekom porotnika utvrđene stvari ili odnošaj optuženika prema istim, nego imadu se stezati na uputnost, vrstu i veličinu kazni i naknadu, ako takovu tko traži.

(Sravni §. 335. austr. kaz. post.).

§. 50. Ako je sudište toga mnijenja, da onaj čin, što ga je optuženik po izreci porotnika učinio, nije zabranjen i kojim zakonom kaznenim, imat će izreći presudu, da se optuženik oprašta od optužbe.

(Sravni §. 337. austr. kaz. post.).

§. 51. U ostalih će slučajevih sudište, sdušno pretresavši otegoćujuje i olahkoćujuće okolnosti, dosuditi kazan primjerenu.

(Sravni §. 338. austr. kaz. post.).

§. 52. Čim satvorena bude presuda kaznena, ima ju predsjednik odmah proglasiti u javnoj sjednici suda i to u prisutnosti branitelja, pak i u prisutnosti optuženika, ako je isti bio pri glavnoj razpravi.

Predsjednik mora ujedno navesti najbitnije razloge odmjerenoj kazni, pročitav mjesta iz zakona, na kojih

se presuda osniva, i podučiti optuženika o pravnih lijekovima, kojih se može primiti.

Pismeno izdata presuda imade sadržavati i pitanja, dana porotnikom, i odgovore njihove.

(Sravni §. 340 austr. kaz. post.).

§. 53. O glavnoj razpravi ima se pod posljedicom ništetnosti voditi zapisnik.

Ovaj zapisnik treba da osim točaka, naznačenih u kaznenom postupniku, sadržaje i postupak pri sastavljanju klupe porotničke, imena porotnika i prisegu njihovu.

List o pitanjih ima se pridjenuti zapisniku.

(Sravni §. 342. austr. kaz. post.)

§. 54. Ako optuženik premda pozvan, kao što treba, ne dodje u sjednicu porotnu, moći će se pri svem tom po predlogu tužiteljevu razprava obaviti i o njoj po poroti presuda izreći.

§. 55. Osuda s ogluhe, makar i ne bila pritužba proti njoj podnešena, moći će se ovršiti stopram kada mine osam dana, od dana onoga, kojega je bila proglašena.

Optuženik, proti kojemu je izrečena takova osuda, može u suda tiskovnoga moliti, da se naredi nova razprava, ako poradi bolesti ili s drugih neodoljivih zaprieka nije mogao doći na glavnu razpravu.

Ako sud tiskovni odluči uslišati tu prošnju, neće proti odluci takovoj dopušteno biti nikakovo pravno sredstvo.

Ako li se prošnja odbije, prosto će biti optuženiku uteći se banskomu stolu.

§. 56. Ako optuženik ne dodje ni na razpravu iz nova naredjenu, izreći će se, da je predjašnja presuda s ogluhe konačno valjana.

Iskati po drugi put iznovičnu razpravu nije dopušteno.

§. 57. Proti konačnoj osudi suda porotnoga do-

pušteni su pravni liekovi žalbe ništovne i priziva (§. 276. kaz. postup.)

(Sravni §. 343. austr. kaz. post.).

§. 58. Žalba ništovna može se poprimiti jedino onda, kad bude koj od slučajeva sljedećih:

1. ako sud porotni nije bio sastavljen kako treba ili ako klupa porotnička nije bila u potpunom broju, ako nisu svi sudci i svi porotnici bili pri svoj glavnoj razpravi, koja se vodila do pravoroka porotnika ili ako je koj izključen sudac (§§. 62, 63. kaz. post.) ili porotnik (§. 21. o. z.) učestvovao u odlučivanju, osim ako je žalbenik za onu okolnost, koja je sama po sebi razlog ništivosti, znao jurve prije glavne razprave ili pak za same razprave, pak se njom nije poslužio odmah pri početku glavne razprave ili pak onda, kada je za nju saznao;

2. ako se je glavna razprava radi zločina oba-
ila, a optuženik nije imao branitelja;

3. ako je uprkos opiranju od strane žalbenika pročitano bio u glavnoj razpravi koj spis o zakonito ništivom djelu iz predizvida ili iztrage:

4. ako se je pri glavnoj razpravi povriedio ili zanemario propis, za koj naročito nalaže, pod inakom ništivosti, zakon, da se obdržavati mora §§. 111., 142., 143., 161., 212., 219., 235., 238., 241., 251., 267., 368. kaz. post. zatim 18., 21., 22., 26., 29., 32., 41. o. z.;

5. ako uz glavnu razpravu nije se presuda izrekla o kakovu predlogu žalbenikovu ili ako su se među presudom stvorenom proti njegovu predlogu ili prigovoru zanemarili ili krivo uporavili zakoni ili načela postupka, kojih bi se držati trebalo po bitnosti postupka, idućega u prilog kaznenom progona i branitbi;

6. ako su se povriedili propisi sadržani u §§. 33. do 37. o. z.;

7. ako je porotnikom stavljeno pitanje uz povriedu propisa određena u §. 261. k. p. i ako su porotnici to pitanje potvrdili;

8. ako je predsjednik dao porotnikom kriv pravni naputak §§. 38., 41. o. z.;

9. ako je odgovor porotnika nerazgovjetan, nepodpun ili u sebi protuslovan;

10. ako se je odlukom suda o pitanju

a) da li čin, kojim se optuženik okrivljuje, sačinjava djelo kažnjivo, za koje su sudovi nadležni;

b) da li tu imade okolnosti, kojimi se kažnjivost čina ukida ili se progon poradi istoga izključuje; napokon

c) da li manjka optužba potrebita po zakonu, — zakon povriedio ili krivo uporavio;

11. ako je čin, na kojem se osniva odluka po krivom tumačenju zakona uzeo se pod takov zakon kazneni, koj se na taj čin uporabiti ne može;

12. ako je sud pri odmjerivanju kazni prekoračio granice zakonite stavke kaznene, koja bi imala biti uporabljena po otegućujućih ili olahkoćujućih okolnostih imenito navedenih u zakonu, ili ako je prekoračio granice svoga prava, po kojem može preinačiti ili ublažiti kazan ili ako je povriedio ili krivo uporabio ustanove §. 288. točke 3. ili § 300. toč. 4. kaz. post.

Razlozi ništetnosti pomenuti pod 3—6 nemogu se rabiti optuženiku na korist, ako se vidi očito i nedvojbeno, da nastala povrieda u obliku (formi) nije za odluku mogla imati nikakove moći škodljive za optuženika.

Optuženiku na štetu ne mogu se razlozi ništetnosti, pomenuti pod brojem 2. i 7. rabiti nikada, oni pak, koj su navedeni pod brojem 3 — 6 rabi se mogu samo onda, kada se vidi, da je povrieda u obliku mogla na odluku imati moć optužbi škodljivu, i ako joj se povrhu toga tužitelj opro, ako je zahtjevao da

sud stvar odluči i ako je odmah čim mu se je ta odluka uzkratila ili obznanila, pridržao si žalbu ništovnu.

(Sravni §. 344. austr. kaz. post.).

§, 59. Priziv moći će se učiniti uz stege označene u §. 279. kaz. postup, jedino poradi izrike o kazni i poradi rješitbe o privatno-pravnih tražbinah,

(Sravni §. 345. austr. kazn. postup.).

§. 60. Pravo poprimiti se priziva i podnieti žalbu ništovnu, koja se u ostalom združiti može s prizivom, postupak pri prijavi i izvedbi i pri predavanju protuizvedbe, ravnat će se po propisih, sadržanih u §. 278. do 281. kaz. post.

Prijava pravnoga ljeka može se dati i u samoj sjednici sudišta porotnoga; kašnje imat će se bezuvjetno predati kod sudišta prve molbe, (§. 3. al. 2. o. z.). Sudište prve molbe voditi će daljni postupak po §. 281. kaz. post. odnosno po §. 289. kaz. post. Stol sedmorice držat će se i u kaznenom postupku u poslovih tiskovnih propisa sadržanih u §§. 282. do 287. kaz. post.

Zaključak u §. 282. IV. sl. b) kaz. postupka naznačen, moći će stol sedmorice samo jednoglasno stvoriti i to samo onda, ako se žalba ništovna osniva na razlozih ništetnosti, navedenih u §. 58. 1. do 4. o. z. U slučaju §. 282. VI. kaz. post. moći će stol sedmorice odrediti, da se doprinesu razjašnjenja obuztvrdjenih povriedah formalnosti, sadržanih u §. 58. br. 1. do 5. o. z. Žaobi ništovnoj na obranu zakona, po propisih §§. 29. sl. c) 286. II. i 434. kaz. post. imade mjesta i u kaznenom postupku u poslovih tiskovnih.

(Sravni §. 346. austr. kaz. post.).

§ 60. izpravljen je prama zakonu od 28. prosinca 1889. kojim sa preinačuje zakon od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju (sbornik br. 34. od g. 1875.) ter taj zakon skupa sa zakonom od 17. svibnja 1875. o propisu, kako se imadu sastavijati prot-

nički mienici za sudove tiskovne u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji (sbornik br. 33. od g. 1875), uvadja i u područje bivše hrvatsko-slavonske vojne krajine br. 8. sbornika (od g. 1890.). Vidi čl. I. toga zakona.

§. 61. Ako optuženik nije sam izjavio, da će na vlastite troškove odaslati branitelja na ročište, koje će biti kod stola sedmorice, postavit će mu takova branitelja stol sedmorice između branitelja, koji se nahode u sjedištu njegovom.

(Srvani §. 347 austr. kaz. p.).

§. 62. Ako postoji koj od slučajeva, napomenutih u §. 58. broj 1. do 9. o. z., dokinut će stol sedmorice pravorok porotnika i osudu, koja sa na njoj osniva ter u koliko ne rieši optuženika s razloga napomenuta u §. 58. broj 7, o. z. odpraviti stvar u prvu buduću sjednicu porotnu.

Ako naveden razlog ništovni ne udara na sve česti pravoroka i ako ih je razlučiti (razstaviti) moguće, ostavit će stol sedmorice one česti pravoroka i osude, kojim ne ima prigovora netaknute ovom odredbom, ter naložiti sudu porotnomu da i njih pri svojoj odluci uzme na podlogu.

(Srvani §. 348. austr. kaz. post.).

§. 63. Ako postoji razlog ništovni, pomenut u §. 251. kaznenoga postupnika, odpraviti će stol sedmorice stvar sudu, kod kojega je držana razprava porotnička i naložiti mu, da u sboru od trojice sudaca (§. 15. o. z.), sastavljenju ako je moguće od onih istih članova, koji su sačinjavali sud u sjednici porotničkoj, na temelju prijašnje izreke porotnika, izreče novu osudu.

(Srvani §. 349. austr. kaz. post.).

§. 63. izpravljen je prama zakonu od 28. prosinca 1889. kojim se preinačuje zakon od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju (sbornik br. 34. od g. 1875.) ter taj zakon skupa sa zakonom od 17. svibnja 1875. o propisu, kako se imadu sastavljati porotnički imenici za sudove tiskovne u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji (sbornik br. 33. od g. 1875), uvadja i u područje bivše hrvatsko-slavonske vojne krajine (br. 8. sbornika od g. 1890) Vidi čl. I. toga zakona.

Članak II. toga zakona glasi: Tako preinačen zakon od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju (sbornik br. 34. od g. 1875), kao i zakon od 17. svibnja 1875. o propisu, kako se imadu sastavljati porotnički mienici za sudove tiskovne u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji (sbornik br. 33. od godine 1875.) stupaju u kriepost i u području bivše hrvatsko-slavonske krajine.

Članak III. Zakon od 17. prosinca 1862. o kaznenom postupku u stvarih tiskovnih, valjan za područje bivše hrvatsko-slavonske krajine na temelju naredbe bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 24. kolovoza 1882. broj 11.072., uzakonjene zakonom od 2. prosinca 1884. (sbornik br. 57. od god. 1884.) stavlja se izvan krieposti.

Članak IV. Ako je prije dana, kojega ovaj zakon stupa u kriepost, u području bivše hrvatsko-slavonske krajine u stvari tiskovnoj izrečena osuda, ima se daluji postupak glede pravnih liekova ravnati po dojakošnjih propisih.

Članak V. U slučajevih obnove postupka valja postupati po zakonih u čl. II. naznačenih.

Članak VI. Zakon ovaj stupa u kriepost danom, kojim bude proglašen u sborniku zakona i naredaba, valjanih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju.

§. 64. Nadje li stol sedmorice, da je osuda suda porotnoga zakon koj povriedila ili krivo uporavila (§. 58, br. 10—12.), imat će u pravilu odma izreći presudu u glavnoj stvari.

Nego ako oni čini, koji bi imali temeljem biti presudi njegovoj, pravorokom nisu utvrđeni, odpravit će stvar u prvu buduću sjednicu porotnu ili ako kažnjivo djelo pri valjanoj uporavi zakona ne spada više pred sud porotni, nadležnomu sudu, da o njoj iznova razpravlja.

(Srvani §. 350. austr. kaz. post.).

§. 65. Pravno mienje, na kojem se osniva odluka stola sedmorice, bit će za niže sudove obvezno pri naredjenoj obnovi glavne razprave.

Proti ovoj osudi dopušteni su oni isti pravni liekovi, koji su dopušteni proti kojoj presudi prvjoj.

(Srvani §. 351. austr. kaz. post.).

§. 66. Ovaj zakon valja takodjer za tekuće jurve kaznene parnice o zločinstvih i prestupcih učinjenih

sadržajem kojega tiskopisa, ako glede njih u ono doba, kad zakon ovaj stupi u kriepest, sud prve molbe ne bude još izreko osude.

§. 67. U koliko se zakonom ovim ne odredjuje ino, inuadu tako pri inokosnih, kao i pri sbornih sudovih valjati i za parnice tiskovne propisi obćega kaznena postuwnika.

§. 68. Banu kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije povjerava se izvršba ovoga zakona.

Dodatak.

I.

N a r e d b a

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 14. rujna 1875. br. 3.783., kojom se u dogovoru sa kr. vladnim odjelom za unutarnje poslove izdaje provedbeni nalog k zakonu od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 66. sbor. od g. 1875).

Na temelju članka IV. zakona od 17. svibnja 1875. (kom. 19. br. 29. zbornika) ob uvedbi kaznenoga postupnika, zakona o porabi tiska, o sastavljanju prototičkih listina i zakona o postupku u poslovih tiskovnih naredjuje se u svrhu provedenja kaznenoga postupnika kako slijedi:

Članak I. Niže sljedeći provedbeni nalog k postupniku kaznenomu od 17. svibnja 1875. stupa u kriepost istim danom kada i pomenuti postupnik, dakle — dne 25. rujna 1875.

Članak II. Ustanove naloga, naredbom ministarstva pravosudja od 16. lipnja 1854. (drž. zak. lista br. 165.) izdana o unutarnjem uredovnom djelovanju i o poslovnom redu sudbenih vlasti u poslovih kaznenosudbenih, i naredbe ministarstva pravosudja od 3. kolovoza 1854. (drž. zak. lista br. 201.) o unutarnjoj uredbi i o poslovnom redu državnih odvjetništva, koje se odnose na takove predmete, koji su preuredjeni novim kaznenim postupnikom ili ovdje slijedećim provedbenim nalogom, napokon i pozivi na kazneni postupnik od 29. srpnja 1853., koji su sa-

držani u naredbah prije pomenutih, stupaju sa danom 25. rujna 1875. izvan krieposti.

Članak III. Svi ostali u cesarskih naredbah, ministarskih odredbah i razpisih sadržani propisi i poduke, koje su pokraj naputka za kaznene sudove i pokraj propisa za državna odvjetništva do sada bile mjerodavne za uredovna djela organa, radećih u postupku kaznenom, ostaju netaknute u toliko, u koliko niti postaju suviše tim, što im je nestalo preduvjeta, na kojih se osnivaju, a niti se preinačuju ustanovami novoga kaznenoga postupnika, i naredbami, koje izdane budu u svrhu, da postupnik taj bude proveden.

Provedbeni naputak

k postupniku kaznenomu od 17. svibnja 1875.

DIO PRVI.

Ustanove o uredovanju sudova u stvarih kaznenih.

§. 1. Stalne odjele (senate) (§. 14. kaz. post.) imat će načelnik sudišta sastaviti za godinu 1875. za vrijeme od 25. rujna 1875. do 1. siečnja 1876., a unapried koncem svake godine tako, da isti početkom svake godine uzmognu odmah započeti svoje djelovanje.

Načelniku bit će prosto narediti iste sudce, da budu članovi i zamjenici od više senata.

Da su senati, pomenuti u §§. 12. i 13. kaz. post. u istinu ustrojani, zatim imena članova od pojedinih senata, zamjenikâ, i red, kojim će ovi imat vršiti službu, treba dostaviti do obćenitoga znauja pribiv sve to u sudnici; a prijava, da su i kako su senati sastavljeni, ima se u dvogubu odpravku predložiti banskomu stolu.

Predsjednik banskoga stola ima jedan odpravak tih prijava, a tako i prijavu glede senatâ, koje je sam sastavio po §. 15. kaz. post., predložiti stolu sedmorice.

Isto tako imaju se odmah prijaviti promjene, koje se uz godinu dogode.

§. 2. Ako bi se prigodom glavne razprave, započete u sboru od četiri sudca, izpostavilo, da je čin, na koji obtužba glasi, zločinstvo kažnji o najmanje kaznom od pet godina (§§. 13. i 256. k. p.), razumieva se po sebi, da se ima sbor sudaca, ako razprava ne bude odgodjena, odmah redovitim članovi ili zamjenici toga odjela dopuniti te razprava nastaviti.

§. 3. Obavljati ona uredovna djela, koja su po kaznenom postupniku doznačena sudovom kotarskim, zvan je u prvom redu sudac kotarski. Moći će pak takova uredovna djela povjeravati, da ih samostalno obavljaju, sudačkim kod suda kotarskoga namještenim urednikom pomoćnim, a koliko su isti po zakonu za to sposobni. Zaključci na to, da se odredjuje ili ukida zatvor, izvješća i zamolna pisma na druge vlasti imaju se, ako nije pogibelj s odgodom skopčana, predložiti svagda sudcu kotarskomu, da ih odobri. Kako da se čine predizvidi, o tom će sudac kotarski sudačkomu uredniku pomoćnomu dati izrazitih naputaka i obvezati ga, da u pogledu važnijih čina, koji se odgoditi mogu, buduće da nisu odveć silni, zaište u njega, da ih odobri.

§. 4. Ako kod sudca iztražitelja bude ustmeno učinjena prijava, imat će se sačiniti o tom napisnik, a prijavnik izpitati tako, da moguće bude zadobiti podlogu za sliedeća uredovna djela. Uredovna pak djela, kojih ne bude moguće odgadjeti, imat će se obaviti i prije nego se je sačinjavao bude napisnik.

§. 5. Ako su lac-iztražitelj, ovršujuć uredovno svoje djelo, saznade za okolnosti takove, koje pokazuju

kažnjiv kakov čin ili kojega učinitelja, o kojem državni odvjetnik još ne zna, bit će držan obavijestiti o tom odmah državnoga odvjetnika.

§. 6. U svih slučajevih, gdje je sudac-iztražitelj držan zaiskati odluku suda, jer dvoji, da li bi pristao na predlog tužiteljev, imat će odmah učiniti potrebita, da takovu odluku od suda dobije.

§. 7. Sud kotarski držan je državnoga odvjetnika, ako zahtieva, obavijestiti o stanju kaznenoga postupka sbog zločinstva i prestupaka, na pitanja na to smierajuća odgovoriti i poslati mu spise, da ih pregledati može.

§. 8. Redarstvene oblasti i njihovi podčinjeni organi dužni su svakomu zahtievu državnoga odvjetnika ili njegova zamjenika bezodvlačno udovoljiti.

§. 9. Čim se predizvidi ili iztraga radi zločinstva ili prestupka povede pri sudu, imat će sudac iztražitelj osnovati dnevnik.

U prekršajih imat će se osnovati dnevnik samo onda, ako se nakupe još i drugi spisi, a ne jedino prijava, razpravni napisnik i osuda.

Ako se stvar koja kaznena izluči (§§. 50. i 51. kaz. post.), imat će se o izlučenoj stvari kaznenoj osnovati poseban dnevnik i u dnevniku jednom i drugom zabilježiti, kako se odnose medju sobom.

Da su se spisi koji izlučili, imat će se to zabilježiti u dnevniku one kaznene stvari, koja je prva bila povedena.

Ako se isti spisi trebaju u obje stvari kaznene, moći će se, ako uztreba, ondje, gdje ne ima izvornika, priklopiti prepisi od spisa.

§. 10. U svih slučajevih, gdje od izmaka kojega roka zavisi sudbena koja odredba, imade rok točno bit zabilježen. Ako iz zanemarena roka sliedi to, da će se zatvorenik odpustiti, i ako je dvojbena, kako i od

kada se taj rok računa, ima će se odmah zaiskat odluka suda.

Ako usljed zanemarena roka od strane državnoga odvjetništva treba zadovoljiti propisu §. 24. kazn. post., imat će se bezodvlačno prijava učiniti načelniku sudišta.

§. 11. Ako prigodom, kada se koja stvar kaznena izluči, tužitelj pozvan bude, da dade očitovanje, pomenuto u §. 50. točka 3, 4, i 5, kaz. post., imat će mu se za to odrediti rok što najkraći.

§. 12. U napisnicih ima se zabilježiti sud, koj uređovno djelo obavlja, zatim povod toga djela, a i ura, kada se je započelo.

U glavi svakoga zapisnika, ticao se on iztrage radi zločinstva, prestupka ili prekršaja, imaju se poimence sve prisutne osobe sudbene uz naznaku njihova svojstva uredovnoga navesti.

Ako za preslušavanje okrivljenika uztreba više vremena, imat će se zabilježiti i čas, kada preslušavanje bude završeno.

§. 13. Ako onaj, koj u napisnik bude preslušan, dodade svoj rukoznak (§. 96. kaz. post.), imat će ime njegovo voditelj napisnika pridati rukoznaku.

§. 14. Ako k preslušavanju bude prizvan tumač, imat će se najprije na jednoj strani napisnika napisati pitanje u jeziku sudbenom, a pod tim doslovni prevod pitanja, zatim na drugoj strani odgovor u jeziku onoga, koj se preslušava, a pod tim odgovor u doslovnom prevodu.

§. 15. Da ondje, gdje je sjedište suda, u obće naredjeni budu svjedoci sudbeni imat će za to za dobe pobrinut se načelnik suda, i ako od potrebe bude, porazumjet će se poradi izbora prikladnih osoba s načelnikom obćinskim.

§. 16. Ako osobam, koje su uvrštene u imenik branitelja, uz godinu oduzeto bude pravo, da kao za-

stupnici u stvarih kaznenih dolaze pred sud, imat će banski stol obavijestiti o tom kaznene sudove svoga okoliša, a tako i stol sedmorice.

§. 17. Poziv, upravljen na okrivljenika, treba da zabilježen bude u spisih. Pozive dostavljaju u pravilu podvornici uredski ili pak predstojnici obćinski.

§. 18. Radi li se o zločinstvu kažnjivu teškom tamnicom od najmanje pet godina, ima ona oblast, koja predizvide povede, vazda staviti osumnjičeniku pitanje, da li zahtieva povedenje iztrage radi čina, o kojem se predizvidi vode, ili se podlaže neposrednoj obtužbi (§. 84. k. p.).

§. 19. Pri preslušavanju okrivljenika imat će sudac-iztražitelj razviditi i to, kako bi se oštećeniku pomoći moglo, da mu šteta bude naknadjena.

Ako okrivljenik prigodom preslušavanja stane kazivati ili izpoviedati takova kažnjiva djela, za koja sud ne zna još ništa, imat će se kazivanje okrivljenikovo i o tom popisati i zapisnik neodvlačno u prepisu državnomu odvjetniku priobćiti.

§. 20. Načelnik suda ima učiniti odredbu, da mu se svagda, kada se tko uhiti i kada koj uhićenik bude izručen, odmah to dojadi i da uhićenik medjutim pod stražu bude metnut.

Sudcu, kojemu je vodjenje stvari kaznene povjerenom, ima se izručba odmah obznaniti, da se potrebite mjere učiniti uzmgnu za dobe i u zakonitom roku, ako je u zakonu naredjen rok za dotično uređovno djelo.

Svaki put, kada se tko uzme u zatvor, ima se o tom obavijestiti državni odvjetnik, osim ako se radi o obtužbah privatnih ili subsidijarnih.

Ako se uhiti više osoba po §. 17. kaz. post., ima se uporabiti ustanova §. 17. naputka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854.

§. 21. Kada se tko metne u zatvor, ima se:

1. točno opisati osoba i odjeća zatvorenikova;
2. zatvorenik i odjeća mu točno preiskati;
3. sve, što god nadjeno bude, kao: pisma, novci ili ini predmeti, kojimi bi se zatvorenik mogao osloboditi, sebe ili druge raniti, ili stvari ili obilježja od kažnjiva čina, ima se od zatvorenika oduzeti, točno pobilježiti i metnuti u sudbenu pohranu.

Pri upo:avljivanju odredaba, datih u §. 54. naputka za kaznene sudove, od 16. lipnja 1854. o naredjivanju uze, u koju da okrivljenik metnut bude, valja držati se propisa §. 175. kaz. post.

§. 22. Ako je proti okrivljeniku odredjena uza iztražna, i ako je sudac uputio ga i podučio o pravnom lieku, kojim mu je prosto poslužiti se proti tomu, imat će se zabilježiti u napisniku, da je to učinjeno.

§. 23. Sudac izražitelj ima voditi posebno bilježenje o osobah, koje se nalaze u zatvoru koluzijonalnom, i načelniku suda prijaviti svaki slučaj, kada god zatvor takov odredi ili dokine. Načelnik suda pazit će brižljivo, da ne bude prekoračeno najdulje trajanje zatvora koluzijalnoga, ustanovljena u §. 181. kaznenoga postupnika.

Isto tako ima se načelnik suda brinuti, da se što više prikrati iztražni zatvor, odredjen proti osobi, koja se po §. 39. stav. 3. kaz. post. ima okrivljenikom smatrati, bez da je povedena proti njoj iztraga, odnosno predana obtužnica.

Naročito ima državni odvjetnik s mogućim pospješenjem učiniti glede iakovih zatvorenika nužдне predloge, da se uzmogne postupak nastaviti. (§. 83. kaz. post.)

§. 24. Ako ne posiedi za dobe odredba o zatvoru, imat će sud kotarski prijavu o tom učiniti u slučaju §. 82. točka 3. kaz. post. državnom odvjetniku.

§. 25. O svihkolikih zatvorenicih ima se voditi napisnik.

Rubrike ovoga napisnika sliedeće su:

1. Tekući broj, pod kojim zatvorenik bude upisan. Ovaj broj teče neprekidno od početka pak do konca godine.

Na koncu godine imadu se oni, koji u zatvoru ostanu, prenieti u napisnik buduće godine po redu, kako su bili u lanjskom, sa brojevi, tekućimi opet od početka;

2. Dan, kojega je tko predan bio u zatvor;

3. Ime one vlasti ili onoga javnoga organa, koj je dotičnika u zatvor predao.

4. Ime i prezime zatvorenikovo;

5. Broj uze i osobiti oprezi, koji se možda imadu uporabiti;

6. Vladanje zatvorenikovo u uzi;

7. Dan i način svršetka zatvora.

§. 26. Kod zatvorenika ne smije se ostaviti gotova novca, niti je slobodno dati mu ga.

Načelnik suda odredjuje, da li će i pod kojimi opreznimi mjerami uznik moći u obće dobiti iz vana odjeće, posteljine, hrane i inih stvari. Takovi predmeti, ako se u uzu unesu, imadu se točno preiskati prije, nego što će se rabiti.

Zatvoreniku, koj je okrivljen sbog zločinstva, na koje je udarena kazan sarti ili barem desetgodišnja kazan slobode, mogu se svagda dati samo takove jestvine, koje su priredjene u uznici.

§. 27. Ustanova, koje su u §§. 177. i 178. kaznenog postupnika propisane za sudca iztražitelja, ima se u slučajevih, gdje ne radi sudac iztražitelj, držati onaj sudac, kojemu je vodjenje dotične kaznene stvari povjereno.

Ustanove ovih paragrafa bit će odlučnu i pri uporavljanju onih naredaba, koje su sadržane u §§. 76. i 78. naputka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854. što se tiče obćenja zatvorenika s duhovnikom i s inimi osobami.

§. 28. O pregledavanju uza, kada god po §. 180. kaz. post. obaviti to načelnik suda, ima se sačiniti napisnik.

§. 29. Ako u sudbenu pohranu bude uzeto stvari, imat će se oznaka, koja će se udariti na zavitak ili na cedulje, koje su pridjevene pečatom sudbenim, zatim kaznena stvar i napisnik, kamo spadaju, točno ubilježiti s odnosom na broj podnesnoga napisnika a i na broj dnevnika.

Predmeti namijenjeni slušbi božjoj, a uzeti u pohranu sudbenu, ako se ne budu imali povratiti ovlašteniku, imat će se predati obližnjemu duhovnomu pastiru dotične vjerozakonske družbe.

§. 30. Obavjestnicu, propisanu po §. 30. naputka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854., imat će po obrazcu I. sastaviti sudac iztražitelj, a ako iztrage nije bilo, onda predsjedatelj u glavnoj razpravi; u prvom slučaju ima predsjedatelj istinitost onoga, što je u obavjestnicu uvršteno, potvrditi svojim podpisom. Rubriku 10. izpunit će u svoje doba uprava dotičnoga kazništa.

§. 31. O svakoj nastupljenoj kazni slobode, koju je dosudilo sudište, ima se obavijestiti državni odvjetnik.

Glede odpravljanja onih obsudjenika, koji kazan svoju prebaviti imadu u kojoj kaznioni, imadu valjati sliedeća.

Ako je obsudjenik na slobodi, ima sud uvaživ okolnosti, odrediti, dali će obsudjenik imat otići neposredno u kaznionu, ili pak doći najprije k sudu. Učinjena u tom pogledu odredba, a i vrijeme, do kojega će imat nastupiti kazan, obznanit će se kako obsudjeniku, a tako i vlasti, koja je zvana preuzeti ga. Ako se obsudjenik tomu ne pokori, naredit će sud da se uhititi.

Sud ima poslati kaznioni obavjestnicu ujedno s prepisom osude i razloga.

(Okružnica kr. banskog stola od 3. kolovoza 1894. br. 17.192., glede odpravljanja nalazećih se na slobodi osuđenika u dotične kaznionie. Ur. sbir broj 521.)

Usljed odpisa visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 21. srpnja 1894. br. 8.696, izdaje se sljedeći naputak:

Iz izvješća kr. sudbenih stolova, podnešenih povodom odpisa visoke kr. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 26. travnja 1894. br. 4.997 na ovostrani nalog od 10. svibnja 1894. broj 10.187 u pogledu praktičnoga uspjeha ustanove §. 31. provedbenog naputka kaznenom postupniku od 27. svibnja 1875. — po kojem su sudovi vlastni prema okolnostima osuđenike uputiti, da dosuđenu im kaznu slobe neposredno u dotični kaznionu nastupe, — uvidilo se je, da kr. sudbeni stolovi prepomenutu ustanovu §. 31. provedbenog naputka doslje nisu dovoljno rabili.

Gdje su naime kaznionie osuđenikom bliže i pristupnije, tu se je ta ustanova upravljala, u protivnom pako slučaju se je gatovo szsvim mimoišla, te su se onda kažnjenci redovito k dotičnom sudbenom stolu za nastup kazni pozvali, pak su u uzištu istoga pridržani, dok se je tako veći broj kaznenika kod sudbenoga stola nakupio, pa su se onda svi skupa u dotičnu kaznionu odpratiti dali.

Razlozi tomu, po dotičnim kr. sudbenim stolovima navedeni, su doduše dosta važni, ali ipak ne dovoljni za podpuno opravdanje toga postupka.

Sudbeni su stolovi naime predpostavljali, da se osuđenici, većim dielom siromašni i neuputni seljaci — i radi siromaštva i nedostatnosti troška putnoga, i radi neuputnosti za dalja putovanja dotičnom — pozivu odazvati neće, te da bi ih s toga ipak i kašnje u dotičnu kaznionu odpratiti trebalo.

No to se tako a priori predpostavljati ne smije.

Glavni razlog upitnoj ustanovi §. 31. provedbenog naputka je bez dvojbe taj, da se trošak popraćenja prištedi, i da se samim kaznenikom nastupom kazni neposredno u kaznionu, taj nastup i s materijalnog i moralnog gledišta olahkoti, jer će mnogi manjim troškom taj nastup sam obaviti moći, i jer će mnogi time sramoti popraćenja izbjeći htjeti. Prištednja pako — popraćenjem makar i više kaznenika zajedno — neće uvijek za sigurno troškove s neposrednim nastupom za pojedinca umanjiti ni negledeć na to, da se takovi postupak pridržavanja više kaznenika u uzištu sudbenoga stola do popraćenja zakonom opravdati neda dočim opet moralni momenat izbjegnuća sramote popraćenja neposrednim nastupom samo od individualnog nazora i osjećanja dotičnoga osuđenika samoga ovisi.

Trebat će s toga kr. sudbeni stolovi upitnu ustanovu §. 31. provedb. naputka što izdašnje i redovito upravljati, a u onakvom

slučaju, gdje sudbeni stol obzirom na postojeće okolnosti drži za shodno, mimo te ustanove odpraćenje dotičnog osudjenika odrediti, imati će se u odnosnom kaznenom spisu izrično konstatirati s kojih razloga se je to u konkretnom slušaju učinilo. To redovito upravljivanje upitnog §. 31. proved. naputka će sada tim umjestnije biti, što je novim zakonom od 13. ožujka 1894. §. 346. k. p. preinačen, te će sada svi preko 6 mjeseci tamnice osudjeni imati kazan u kaznioni pretrpiti.

Osobito pako preporuča se mnogo spomenuta ustanova §. 31. proved. naputka kod osudjenika, koji su domaći seljaci — za drugari ili imućniji višjega naobraženja, doslje neporočni itd. ljudi, te od kojih se stoga tim više predpostavljati može, da će im milije biti neposredni nastup kazni u kaznioni nego li popraćenje u istu.

§. 32. Prijave o izrečenih obsudah, što ih činiti imade sud po §. 343. kaz. post., saobćivat će se državnomu odvjetniku.

§. 33. Kao što je naredjeno u §. 36, br. 2. i 3. kaz. post. imade sud obavijestiti privatnoga učestnika o tom, da je državni odvjetnik odustao od progonjenja.

§. 34. K spisom, koji se po §. 154. naputka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854. uvrstiti imadu u napisnik uručbeni, spadaju takodjer predlozi privatnih učestnika na povedenje iztrage (§. 36. br. 1. kaz. post.), njihove izjave, da ne odstupljaju od progonjenja (§. 36. br. 2. i 3, kaz. post.) i obtužnice, što ih oni predadu.

(N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 17. siječnja 1878. br. 5.616., upravljena na sva predsjedništva kralj. sudbenih stolova glede unashanja zapisnika o glavnih razpravah i razpravnih zapisnika o prekršajih u kaznenu uručbeni zapisnik. Ur. sbir. br. 45.)

Kr. vladni odjel za pravosudje doznao je, da kr. kot. sudovi običavaju u kaznenu uručbeni svoj zapisnik uvoditi i razpravne zapisnike o prekršajih.

Buduć pako da su u §. 34. ovostrane naredbe od 14. rujna 1875. broj 3.783., kojom je izdan provedbeni napatuk k zakonu od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 66. sbornika od god. 1875.), i u §. 154. ministarske naredbe od 16. lipnja 1854., kojom je izdan napatuk o unutarnjem uredjenju i o redu poslovnom vlasti sudbenih u kazneno-sudbenih poslovih (br. 165.

d z. l.) poimence izbrojeni spisi, koji se imaju uvršćivati u uručbeni zapisnik, i buduć da u tih propisih ne ima spomena niti o zapisnicih o glavnih razpravah niti o razpravnih zapisnicih, tiućih se prekršaja, pozivaju se predsjedništva kr. sudbenih stolova neka učine shodne odredbe, da podčinjeni im kr. kotarski sudovi, u koliko su udarili gore spomenutim pogriješnim pravcem, u napredak više ne uvršćuju u uručbeni zapisnik gore rečene razpravne zapisnike o prekršajih.

(D o d a t a k k naredbi kr. crv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjea za pravosudje, od 17. siečnja 1878. br. 5.616., upravljenoj na sva predsjedništva kr. sudbenih stolova glede unašanja zapisnika o glavnih razpravah i razpravnih zapisnika o prekršajih u kazneni uručbeni zapisnik.

N a r e d b a kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 15. svibnja 1884. br. 5.192., upravljena na predsjedništvo banskoga stola, glede unašanja zapisnika o glavnih razpravah u uručbeni zapisnik).

Uz povratak tamošnjim izvješćem od 4. travnja 1884. broj 960. podnešene predstavke predsjedništva sudbenoga stola u Požegi, priobćuje se predsjedništvu banskoga stola radi dalje odredbe, da je kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljski vladni odjel za pravosudje obzirom na to, što se unašanjem zapisnika o glavnih razpravah kod sudbenih stolova polučuje točnija evidencija o poslovanju u stvarih kaznenih, obnašao preinačiti naredbu svoju od 17. siečnja 1878. br. 5.616., ter odrediti, da se u napredak spomenuti zapisnici kod sudbenih stolova imaju uvršćivati u uručbeni zapisnik.

O naredbi ovoj imaju se obavjestiti sva predsjedništva sudbenih stolova.

(O k r u ž n i c a kr. banskoga stola od 13. studena 1889. broj 27.813., upravljena na sve kr. kotarske sudove, kojom se odredjuje, da se ne imaju unašati u uručbeni zapisnik razpravni zapisnici o prekršajih. Ur. sbir. broj 325).

Iz izvješća kr. državnoga nadodvjetništva od 1. srpnja 1889. broj 503. razabrala je visoka kr. zem. vlada, odjel za pravosudje, da kod kr. kotarskih sudova vlada razna praksa, u pogledu unašanja razpravnih zapisnika, tiućih se prekršaja, u uručbeni zapisnik, ter da njekoji kr. kotarski sudovi te zapisnike daju uvršćivati u uručbeni zapisnik, dapače da je predsjedništvo jednog kr. sudbenog stola povodom naredbe kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 15. svibnja 1884. br. 5.192. (dodatak k naredbi br. 45. ur. sbir.), kojom je preinačena naredba od 17. siečnja 1878. broj 5.616. glede zapisnika o glavnih razpravah kod sudbenih stolova, izdalo naredbu na kr. kotarske sudove svoga okoliša, da se unapredak spomenuti zapisnici i kod kr. kotarskih sudova imaju uvršćivati u uručbeni zapisnik.

Pošto ja ali naredbom od 15. svibnja 1884. broj 5.192. samo glede unašanja u uručbeni zapisnik razpravnih zapisnika kod kr. sudbenih stolova preinačena naredba od 17. siečnja 1878. broj 5.616, to se uslied naredbe vis. kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 1. studenoga 1889. br. 8.166. nalaže svim kr. kotarskim sudovom u obsegu kr. banskoga stola, da se u buduće imadu strogo držati gore navedene naredbe od 17. siečnja 1878. br. 5.616., pak da ne imaju unašati u uručbeni zapisnik razpravnih zapisnika o prekršajih.

§. 35. Sud imade državnomu odvjetniku, saobćiv mu spis, obznaniti svaku podignutu obtužbu subsidiarnu, dan glavne razprave o takovoj obtužbi i konačnu rješitbu stvari kaznene.

§. 36. Kotarski sudac ima nastojati, da bude na isti dan po mogućnosti više razprava sa istimi prisežnici obavljeno.

§. 37. U smislu §. 268. kaz. post. ima se o viećanju nakon razprave o prekršajih voditi poseban napisnik, koji ima u kratko sadržavati naznaku kako je koj član suda glasovao, nu bez navoda razloga. Napisnik ovaj ima podpisati predsjedatelj i perovodja, koje osobe podpisuju i napisnik o razpravi.

Uvid u zapisnik o viećanju dopušten je samo državnomu odvjetniku (§. 27. sl. f) kaz. post.) nu ne inim strankam (§. 46. kaz. post.).

§. 38. U glavne odjele, koji za registraturu priredjeni budu po §. 167. napatka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854., imadu se spisi uvrstiti ovako razlučeni;

A. Spisi o kaznenih stvarih, koje su ustupljene drugim vlastim;

B. Spisi o kaznenih stvarih, koje su se svršile bez glavne razprave;

C. Spisi o kaznenih stvarih, u kojih je bila glavna razprava;

D. Izvješća i dopisi drugih vlasti u stvarih kaznenih, koji se ne odnose na kaznene slučajeve, tekuće pred tim sudom;

E. Spisi tičući se uza.

§. 39. Troškove za postupak kazneni i za ovrhu kazni imaju do dalje naredbe pobirati sudovi po mjeri postojećih propisa.

§. 40. Zaustava svojine okrivljenikove, koja je prigodom kaznenoga postupka došla u pohranu sudbene, u svrhu, da se njom osiguraju troškovi postupka (§ 138. naputka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854.) zavirit će od uvjeta, navedenih u §. 332. kaznenoga postupnika.

§. 41. Kazni novčane pobirat će sudovi kao dosada.

Da su se kazni novčane, dosudjene odsudom u istinu platile, ima se svaki put javiti državnom odvjetniku, kojemu valja ujedno predložiti dotični spis, da ga vidi.

§. 42. Globe, što ih sudbeni stolovi ili banski stol i sedmorice na temelju §. 5. kazn. post. dosude a kotarski sudovi poberu, imaju se od sgode do sgode uz primku odpraviti sudbenomu stolu, koji će ih odpravljati nadležnomu kr. podžupanijskomu uredu, dotično gradskomu poglavarstvu.

§. 43. O pobranih kaznih novčanih ima se na koncu mjeseca sječnja svake godine dati izkaz zemaljskoj vladi (odjelu za bogoštovje i nastavu).

§. 44. Za ovrhu smrtna kazni ide krvniku 25 for. a svakomu pomoćniku, kojega pri tom uztreba, 5 for. Ako se kazan smrtna ima izvršiti izvan prebivališta krvnikova, ići će mu povrh toga, osim naknade za priliku, kojom se ima poslužiti, još u ime troškova hranitbenih 5 for. na dan za njega i pomoćnike njegove skupa.

§. 45. Sudovi kotarski vodit će registar po obrazcu II. o svih prijavah, koje im dodju poradi zločinstva i prestupaka.

§. 46. O zapodjenutih slučajevih prekršaja ima se kod suda kotarskoga voditi registar po obrazcu III.

§. 47. U mjesto obrazca glavnoga registra, pro-

pisana u §. 6. napatka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854. ima doći obrazac IV.

Osim toga ima se voditi poseban registar o svih predanih obtužnicah po obrazcu V.

§. 48. Predsjedatelj pri glavnoj razpravi imade o kaznenih slučajevih, koji mu dodju, voditi registar po obrazcu VI.

§. 49. Sudovi kotarski imadu o svojem kaznenosudbenom radu poslovne izkaze, sastavljene po obrazcu VII., poslati svake godine i to za osam dana po minuloj godini banskomu stolu.

§. 50. Godišnji poslovni izkazi, što ih sudišta prve molbe predlagati imadu po §. 42. napatka za kaznene sudove od 16. lipnja 1854., treba da sastavljeni budu po obrazcu VIII.

§. 51. Banski stol imade svoj poslovni izkaz, tičući se stvari kaznenih urediti po obrazcu IX.

§. 52. Poslovni izkaz, što ga stol sedmorice kano sudište kasacijonalno na koncu godine priobćuje kr. zemaljskoj vladi (odjelu za pravosudje), ima se voditi po obrazcu X.

DIO DRUGI.

Ustanove o uredovnih djelih državnoga odvjetništva.

§. 53. Državni odvjetnik ima pismeno bilježiti ustmene prijave, ako obnadje, da su osnovane.

Nadje li pak, da su neosnovane, imat će prijavnika o tom poučiti, pak oko ovaj pri svem tom ne će da odstupi od prijave, imat će ju na zahtievanje uzeti u napisnik.

§. 54. Ako državni odvjetnik zavrgne prijavu, koja mu je došla, a nije ni bilo nikakovih sudbenih predizvida (§. 83. kaz. post.), imat će sudu dati potrebite obaviesti u slučajevih, gdje okrivljenik sudu bude predan, gdje u sudbenu pohranu imadu doći koji

predmeti ili gdje inače valja učiniti odredbu, koju je sud učiniti držan.

§. 55. Kada državni odvjetnik naredi, neka se čine predizvidi, imat će se u mjestih, gdje postoje oblasti redarstvene, obratit toga radi u pravilu na te vlasti.

Naznačit će samo u obće smier, kojim da predizvidi idu, nego moći će takodjer o pojedinih uredovnih djelih, koja bi se obaviti imala, dati izrazitih naputaka. Inenito moći će zahtievati, neka se sastavi napisnik, pače i naznačiti pojedina pitanja, o kojih zahtjeva da dotičnik bude preslušan.

Obćenje neka, koliko je moguće, biva ustmeno; ono, što naredi, kao i ono, što mu bude saobćeno, imat će u važnijih slučajevih bilježiti; bit će takodjer vlastan, takova bilježenja tražiti od oblasti umoljene.

Pri neurednostih, pri neopravdanu kraćenju pomoći ili pri zavlaćenju imat će se državni odvjetnik obratiti na oblast, koja je umoljenoj vlasti neposredno predpostavljena, ili pak na nadovjetnika.

§. 56. Kada državni odvjetnik zavrgne prijavu, u kojoj nije uredovao iztražni sudac kod sudbenoga stola, poslati će predizvidne spise onomu kotarskomu sudu, od kojega je prijava stigla. Ako je prijava, koju je državni odvjetnik zavrgnuo, stigla od sigurnostne oblasti, ima ju državni odvjetnik sahraniti kod seoe, ako nije predizvide kroz iztražnog sudca ili kotarski sud činiti dao.

§. 57. Kada državni odvjetnik učini predlog, neka se povede iztraga, imat će se u smislu §. 85. kaz. post. iztražito i točno naznačiti osobe, proti kojim i djela, glede kojih učinjen bude predlog.

Ovako treba da bude i onda, kada se u tečaju iztrage učini predlog, neka se ista razprostre na drugo koje djelo ili na druge koje osobe.

§. 58. I po povedenoj jurve iztragi imat će državni odvjetnik nastojati, da se nabavi gradivo, potrebno

za iztragu i moći će u tu svrhu potražiti podporu u drugih vlasti (§. 31. kaz. post.)

§. 59. Ako obtužnica predana bude proti više obtuženika, moći će se iz odpravaka za pojedine obtuženike izpustiti one točke obtužbene, koje se njih ne tiču ni posredno ni neposredno.

§. 60. Ako zatvoreni okrivljenik izjavi pred sudom, da on ne traži, da mu obtužnica bude dostavljena (§. 200. kaz. post.) i da će se zadovoljiti, ako mu samo bude pročitana, ne će bit potrebno dostavit mu je i dostavu zamienit će potvrda u napisniku, da mu je obtužnica bila pročitana.

§. 61. Državni odvjetnik treba da je svedj obaviešten o stanju, u kojem se nahode kaznene razprave, koje se vode na temelju obtužba subsidijarnih; a da je slučaj takov nastao i ako se je kaznena stvar u predhodnom postupku svršila, da je predana obtužnica, imat će svaki put kako to, tako i uspjeh javiti državnom nadodvjetniku.

§ 62. Ako osuda glasi na izgon iz zemlje ili na odpravu, imat će državni odvjetnik osim prijave, propisane u §. 348. kaz. post. saobćiti to uredničtvu redarstvenoga viestnika.

§. 63. Glede prodaje, koja je u §§. 318. i 320. kaz. post. naredjena za predmete, dolazeće od sodbeno-kaznenih iztraga, učinit će državni odvjetnik potrebita, da ju sud naredi, a i nadzirat će prodavanje.

§. 64. Dojavljivanje važnih događaja uredničtvu redarstvenoga viestnika, što bi po postojećih propisih sudovi činiti morali, obavljat će državno odvjetništvo, kada to bude potrebito i kada stvar još nije došla do samoga suda.

§. 65. Državni odvjetnik ima po obrazcu XI. voditi registar, uređen po tekućih danih u godini o svih naredjenih glavnih razpravah i o uspjehu njihovu.

§. 66. Državni odvjetnik ima u evidenciji držati prijave sudova kotarskih o predizvidih, koje isti po §. 82. kaz. post. povedu poradi zločinstva i prestupaka, a kod zatvorenika ima nadzirati, da spisi za dobe budu predloženi.

§. 67. Poslovni godišnji izkaz, što ga državni odvjetnik podnositi ima po §. 22. naredbe za državna odvjetništva od 3. kolovoza 1854., treba da sastavljen bude po obrazcu XII.; a statistični izkaz po obrazcu XIII.

§. 68.* Državni nadovjetnik ima poslovni izkaz, što ga o svojem djelovanju podnosi zemaljskoj vladi, osnovati po obrazcu XIV.

(Okružnica kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 15. siečnja 1896. br. 206. o sastavljanju statističkih izkaza G i H o prekršajih. Ur. sbir. br. 583.)

Pošto se je kod pregledavanja statističkih izkaza G i H o prekršajih opazilo, da neki kotarski sudovi sastavljaju te izkaze manjkavo, bud jer u njih ne uvrštjuju onih slučajeva odnosno osoba, glede kojih je postupak riješen kaznenom odredbom po §. 409. kaz. postupka, bud pako jer ih ne sastavljaju po propisanom obrazcu, pozivlju se stoga ovim, da sastavljanje spomenutih izkaza počevši od 1. siečnja 1896. udese prama sljedećem:

1. U izkazih valja da su izkazani i svi slučajevi odnosno sve osobe, glede kojih se je izrekla kaznena odredba po §. 409. kaz. postupnika, ako je ista postala pravomoćnom. Je li osudjenik prigovorio kaznenoj odredbi i tako nastupio redoviti postupak, slučajevi ti odnosno osobe uvrstiti će se u izkaze G i H tek nakon pravomoćne presude iza dovršena redovita postupka.

2. Statistički izkazi H valja da se točno nastavljaju prema obrazcu propisanu ovdješnjom naredbom od 14. rujna 1875. br. 3.783 (Sbornik zakona i naredaba god. 1875. br. 66) da dakle u njima budu izkazani podateci ne samo po onih grupah prekršaja, kako ih luči kazneni zakon, nego i za sve pojedine prekršaje, što ih navadja propisani obrazac.

* Obrazci štampani su u sborniku broj 66. od g. 1875.

II.

Naredba

kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od
14. rujna 1888. br. 10.348

o provedbi zakona od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 59. sbor. od god. 1888. Ur. sbir. br. 272.).

Na temelju članaka VII. i VIII. zakona od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 42. sbor. od god. 1888.) naređuje se u svrhu provedbe rečenoga zakona, što sliedi :*

§. 1. Zakon od 6. srpnja 1888., kojim se preinačuju i nadopunjuju neke ustanove zakona od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku proglašen u komadu X. br. 42. zbornika zakona i naredaba, valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju, stupa u kriepost 1. siečnja 1889.

§. 2. Do rečenoga dana imadu predsjedništva sudbenih stolova na predloge kotarskih sudova označiti one sudačke urednike kotarskih sudova, koji će u slučaju nužde moći uz upravitelje kotarskih sudova izdavati kaznene odredbe (§. 409.).

U buduće pako imat će predsjedništva sudbenih stolova od slučaja do slučaja podieljivati takove ovlasti na predlog kotarskih sudova. O svakoj takovoj odredbi imade predsjedništvo sudbenoga stola obavjestiti nadležni senat sudbenoga stola (§. 15. I.).

§. 3. Za kaznene odredbe propisuje se obrazac A.

§. 4. §§. 46., 47. alin. drugom, 49., 52., 67. i 68.

* Obrazci, napomenuti u §§. 3. 4. i 5. naštampani su u br. 59. sbor. od god. 1888.

naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 14. rujna 1875 br. 3.783, kojom je izdan provedbeni nputak k zakonu od 17. svibnja 1875. o kaznenom postupku (br. 66. sbor. od god. 1875.) propisani obrazci III., V., VII. X. tabela A, X. tabela C. XII., XIII. tabela G. i XIV. promienjuju se, ter imadu isti u buduće biti sastavljeni, kako je u prilogu označeno.

§. 5. §. 50. u predidućem §-u spomenute naredbe propisan obrazac VIII. stavlja se izvan krieposti, ter imadu u buduće godišnji izkazi sudbenih stolova o poslovanju kaznenom biti sastavljeni po obrazcih VIII. tabela A i VIII. tabela B.

§. 6. Za poslovne izkaze kr. kotarskih sudova (obrazac VII.) i kr. sudbenih stolova (obrazac VIII. tabela A. i B) nabavit i razaslat će se odmah tiskanice.

Tiskanice vrhu ostalih promienjenih obrazaca imadu se po sudbenih odnosno državno-odvjetničkih oblastih i nadalje dok zaliha traje, upotrebljivati, ter se nove rubrike imadu ili upisati u kontekst, u koliko to prostor dopušta ili u rubriku opazka.

§. 7. §. 49. naredbe od 14. rujna 1875. br. 3.783. (br. 66. sbor. od god. 1875.) preinačuje se, ter imadu kr. kotarski sudovi godišnje svoje poslovne izkaze o svojem kazneno-sudbenom radu podnašati nadležnim sudbenim stolovom, koji će ih putem banskoga stola podnašati kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje.

§. 8. Ustanove §§. 36. i 37. naredbe od 14. rujna 1875. br. 3.783. (br. 66. sbor. od god. 1875.) i naredba kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 28. ožujka 1883. br. 3.916. stavlja u izvan krieposti.

III.

Naredba

kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 31. prosinca 1887. br. 18.128.,

kojom se izdaju propisi, po kojih se imadu zaračunavati i učerivati troškovi kaznenoga postupka (br. 7. sbornika od g. 1888. Ur. sbir. br. 242.).

Kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, naredjuje na temelju članka IV. zakona od 17. svibnja 1875. ob uvedbi kaznenoga postupnika (br. 29. sbor. 1875.), što sliedi:

§. 1. Da se uzmognu predjurnice namirivati troškovi kaznenoga postupka, navedeni u §. 322. kaznenoga postupnika, imadu sudovi periodički, izpunivši izkaz po obrazcu I. u pravilu za svako četvrtgodište unapried zamoliti neposredno kralj. zemaljsku vladu, odjel za pravosudje, da im kod opredieljene državne ili zemaljske blagajne doznači potrebnu nakladu. Ova naklada nosi ime „naklada za troškove kaznenoga postupka“.

§. 2. Račun o nakladi za troškove kaznenoga postupka ima voditi po obrazcu II. predstojnik suda ili drugi za to sposobni činovnik, za kojega predstojnik suda odgovara.

U dotične rubrike računa imade se kronologičnim redom unieti svaka primljena i izdana novčana svota.

Glede unašanja učeranih troškova kaznenoga postupka, ter kazneničke zaslužbine (točka 3. §. 12. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 10. srpnja 1885. br. 9.947., sbirka naredaba pravosudne struke, svezak I. br. 36.) — valjaju ustanove §. 12. nazočne naredbe.

Iz naklade ne smije se ništa izplatiti bez namire, vidirane po predstojniku suda i redovito biljegovane,

ako to zahtievaju postojeći zakoni o pristojbah, ili bez pismenoga naloga suda.

Svakoga polugodišta ima se račun zaključiti, a ostatak prenieti u primitak u računu za buduće polugodište.

Zaključen račun, obložen namirami, platežnimi nalozi suda, zaključenim popisom učeranih troškova kaznenoga postupka i izvadkom iz blagajničke knjige prema propisom §. 12. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 10. srpnja 1885. broj 9.947. (sbirka naredaba pravosudne struke svezak I. broj 36.) imadu se tečajem mjeseca srpnja i sječnja podnieti kr. zemaljskoj vladi, odjelu pravosudje, koja će ih prema izpitnom posliedku kr. računarskog ureda konačno riešiti.

§. 3. U ime predujma mogu se izplatiti računopoložitelju, koj zaračunava putne troškove u smislu §. 4. ove naredbe, najviše dvie trećine one svote, koju će vjerojatno iznositi trošak izaslanstva.

O svakom takovom predujmu ima dotični primatelj izdati privremenu namiru, a rečeni izdatak zaračunat će se u računu o nakladi za troškove kaznenoga postupka uz priklop privremene nebiljegovane namire, na kojoj imade biti navedena stavka nakladnoga računa.

§. 4. Svaki urednik suda i državnoga odvjetništva i svaki vještak ima o svakom pojedinom službenom putovanju sastaviti putni dnevnik po obrazcu III., dotične rubrike točno izpuniti i najkašnje za 8 dana nakon preduzetoga povjerenstva predati ga predstojniku suda.

U slučajevih, u kojih sudac iztražitelj (sudac, koj izvide vodi) sa više osoba ima po postojećih propisih upotiebiti samo jedna kola, imade sudac iztražitelj u svojem putnom dnevniku zaračunati ne samo kilometrarinu i svoje dnevnice, već podjedno i dnevnice i

ine pristojbe ostalih sučlanova povjerenstva, koji su ista kola s njime skupa upotreбили.

Imadu li se po postojećih propisih upotrebiti još koja kola, tad ima po rangju najstariji na dotičnih kolih vozeći se povjerenstveni član isto tako sastaviti putni dnevnik za se i za ostale sučlanove povjerenstva, koji su jedna ter ista kola s njim upotreбили.

Sučlanovi povjerenstva, koji ne podnašaju posebnoga putnoga dnevnika, imati će putni dnevnik odnosnoga računopoložitelja supodpisati i u rubrici „opazka“ vlastoručno potvrditi prijetak od njega predujmice primljenih pristojba.

Ako osim sudcu iztražitelju (sudcu, koj vodi izvide) nadleži podneti još kojemu sučlanu povjerenstva putni dnevnik, imati će to rečeni sudac u opazci svoga putnoga dnevnika naznačiti.

Računopoložitelji, koji u roku, spomenutom u prvoj alineji ovoga §-a ne predadu svoj putni dnevnik, gube za svoju osobu pravo na naknadu putnih troškova i dužni su povratiti primljene predujmove.

Iznimku od ovoga pravila može dozvoliti samo kr. zem. vlada, odjel za pravosudje.

Putnoga dnevnika ne treba obložiti, nu ako nije mjesto povjerenstva izkazano u zemljokazih, imade se ob udaljenosti priložiti svjedočba političke oblasti.

Predstojnici sudova (državnih odvjetništva, — § 5. ove naredbe) imadu predložene im putne dnevnike pomno izpitati, ter uvjeriti se, da li je bilo potrebno izaslanstvo, da li su navedeni povjerenstveni poslovi zbilja obavljani, da li je bilo neobhodno nužno potrošiti zaračunano vrijeme, da se obave, da li je bilo nužno prekinuti povjerenstveni posao i prenoćiti izvan mjesta, na kojem se je povjerenstvo obavilo itd. i o tom staviti zaporku na putni dnevnik, označiv podjedno stavku kaznenoga nakladnoga računa, pod kojom je izplaćeni putni predujam proveden.

§. 5. Predstojnici kr. kotarskih sudova imadu

podnašati mjesečno uz konsignaciju i to najdulje do 15. budućega mjeseca predane im i potvrđene putne dnevničke predsjedničtvu kr. sudbenog stola, koje će ih opet izpitu podvrgnuti po smislu predidućega §-a. i uz svoje mnijenje za svaki kotarski sud napose predložiti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, do konca mjeseca.

I putne dnevničke urednika sudbenih stolova i državnih odvjetništva podnaša predsjedništvo sudbenoga stola mjesečno uz konsignaciju kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, koja ih prema izpitnomu posljedku računarskog ureda konačno rješava — i o svojoj odredbi uz povratak dnevnika obavješćuje predsjedništvo sudbenoga stola.

Predsjedništva sudbenih stolova imaju prije odpreme svaki putni dnevnik, tičući se kojega člana državnoga odvjetništva, dostavit kratkim putem predstojniku dotičnoga državnoga odvjetništva na uvid, a ovaj će ga vidirati i eventualne svoje primjetbe na isti staviti (§. 4. ove naredbe).

§. 6. Putni troškovi i dnevnice urednika sudbenih i državno-odvjetničkih imaju se i nadalje obredjivati po propisih naredaba ministarskih od 3. srpnja 1854. (d. z. 1. komad LXI. br. 169.), 28. rujna 1858. (d. z. 1. komad XI. br. 166.) i od 3. prosinca 1859. (d. z. 1. br. 221).

Hodarina poslužnoga osoblja ima se obrediti sa $2\frac{3}{10}$ novč. od kilometra a hranovina po razmjeru godišnje plaće u smislu previšnjega rješenja od 14. studenoga 1858. (fin. min. narebenik br. 58).

Dostavnina ide poslužno osoblje samo onda, ako obavlja dostave u daljini preko 3·8 km. od sjedišta sudbene oblasti.

Hodarina i hranovina občinskih organa ima se obrediti prema naredbi kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 16. svibnja 1877 br. 2.143.

Putni trošak i pristojbe liečničkih vještaka obre-

djuju se u smislu ministarske naredbe od 17. veljače 1855. (d. z. l. br. 33.).

Pristojbe oružnika ustanovljene su odpisom kralj. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 22. lipnja 1872. br. 7.278., a one svjedoka, ostalih vještaka i prevoditelja odmjeruju se prema ustanovam §§. 324.—327. kaznenog postupnika od 17. svibnja 1875. i naredbe kralj. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 8. srpnja 1885. br. 9.790. (uredovna sbirka naredaba pravosudne struke svezak I. br. 37.)

§. 7. Ustanova §§. 2. i 7. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 24. prosinca 1887. br. 17.841, (sbirka naredaba pravosudne struke svezak II. br. 238.) valja se i pri odredjivanju kaznenih povjerenstva i obredjivanju povjerenstvenih troškova što strožije držati.

§. 8. Proti obredjenju putnoga dnevnika može dotičnik u roku od 8 dana službenim putem podneti predstavku kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje.

§. 9. Predstojnici sudova imaju 8 dana nakon primitka obredjenih dnevnika namiriti pojedinim članovom povjerenstva iz naklade za troškove kaznenoga postupka obredjene im tražbene.

U slučajevih pako, u kojih je koj povjerenstveni član bio primio predujam, ima se istomu uz namiru, prema ukupnom obredjenom iznosu dnevnica biljegovanu, a glaseću na iznos, nadmašujući primljeni predujam, napomenuti višak izplatiti, ter izdatak taj u računu o nakladi za troškove kaznenoga postupka zaračunati uz naznaku stavke računa nakladnoga, pod kojom je odnosni predujam zaračunan bio.

Ako pako nakon obredjenja putnoga dnevnika koji povjerenstveni član ima povratiti dioni iznos predujma, imat će predstojnik suda ubrati od njega višak predujma i to uz protunamiru biljegovanu prema obredjenim dnevnicam, a iznos taj staviti u prijetak u računu o nakladi za troškove kaznenoga postupka

pozivom na odnosnu stavku, pod kojom je predujam u izdatak zaračunan bio.

§. 10. Zamjenitoj naknadi troškova kaznenoga postupka ne ima mjesta medju kralj. hrvatsko-slavonskim sudovi, medju njimi i kr. ugarskim sudovi, te c. kr. sudovi kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, a u obće ni u onih slučajevih, u kojih, i napram onim državam, napram kojim je medjusobni preboj troškova kaznenoga postupka određen posebnimi zakoni i naredbami.

Prema tomu ima se s izdatci, prouzročeni rekvizicijami spomenutih sudova, postupati u smislu ustanova §§ 4. i 6. nazočne naredbe, a popis odnosnih troškova ima se poslati sudu, od kojega je zamolba potekla.

O naknadi troškova, skopčanih s izvršbom supletorne kazne zatvora radi dohodarstvenih prekršaja, valja naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 25. lipnja 1877. br. 3.548. (sbornik br. 64).

§. 11. Čim se zametne kazneni postupak (bilo kod kotarskoga suda, bilo kod sudbenog stola), imade se otvoriti popis po obrazcu IV., ter u nj točno unašati sve troškove kaznenoga postupka.

Ovaj popis, u koj valja zabilježiti svaku odredbu suda, učinjenu glede troškova, imade se čuvati medju kaznenimi spisi

Urednik, koj ovaj propis zanemari, podpada postupku disciplinarnom.

§. 12. Svaki sud ima pod osobnom odgovornošću predstojnika suda voditi polugodišnji izkaz onih osoba, koje su pravomoćno osudjene, da namire troškove kaznenoga postupka i ovrhe kazni slobode, ako ti troškovi nisu jur u samoj odsudi neučerivimi proglašeni.

Ovaj izkaz imade se u smislu izrečenih osuda iz popisa, propisanih u §. 11. nazočne naredbe, sastaviti po obrazcu V.

Svaki pojedini kaznenik, koj ima naknaditi troškove kaznenoga postupka i ovrhe kazni, imade se s mjesta po pravomoćnosti usude unieti u izkaz.

Samo u izkaz unešeni i naknadjeni iznosi imaju se po izmaku polugodišta sbrojiti i izkaz zaključiti, ter ukupni iznos u računu o nakladi za troškove kaznenoga postupka u prijetak staviti, a zaključeni izkaz u smislu posljednje alineje §. 2. nazočne naredbe računu o nakladi za troškove kaznenoga postupka priklopiti.

Neučerani iznosi, koji nisu tečajem prošloga polugodišta proglašeni neučerivimi, imadu se prenieti u izkaz sljedećega polugodišta pod novimi tekućimi brojevi, a izpod tih brojeva valja poput slomka naznačiti onaj tekući broj, pod kojim su bili unešeni u prijašnjem izkazu, sve to tako dugo, dok se ne naknade ili ne odpišu.

Iskaz po obracu V. ne ima se oblagati odlukami, spomenutimi u subkolonah 7—1a i 7—2b.

Prema tomu otpada potreba daljega vodjenja posebnih mjesečnih izkaza, propisanih naredbom kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 28. prosinca 1884. broj 18.691., ter dosljedno tomu unašanja tih svota u novčani dnevnik.

§. 13. Troškove za obskrbljivanje okrivljenika za vrieme iztražnoga zatvora imade kralj. banski stol ustanoviti u smislu §. 328. k. p.

§. 14. Troškovi za ovrhu kazni slobode ustanovljuju se u smislu §. 329. k. p. za svakoga kaznenika na glavu i na dan i to:

1. Za kraljevske zemaljske kaznionu u Lepoglavi, Gospiću, Glini i Mitrovici i za kr. zemaljsku žensku kaznionu u Zagrebu na 40, slovi četrdeset novčića;

2. Za kr. kaznionu u Križevcih, u Novoj Gadiški i Vinkovcih na 30, slovi trideset novčića;

3. Za uzišta sudbenih stolova i zatvore kotarskih sudova u ime svih naknada — osim obskrbe — na

6, slovi šest novčica, dočim će se naknadna za ob-
skrbu ustanovljivati svake godine za svaki sud napose.

§. 15. Sudovi imaju prema ustanovi §. 332. k. p. odlučiti, da li se troškovi (§. 322. k. p.) mogu učerati i to odmah, kad izriču osudu, na koliko je to moguće, a da se ne zategne redoviti tečaj kaznene parnice.

Ako sud ne bi mogao mimo naknadnih izvida na temelju predložene svjedočbe ob imovinskih odnošajih osuđenikovih i podataka, sakupljenih tečajem iztrage i glavne razprave stvoriti zaključak ob učerivosti tih troškova, može o tom odlučiti nakon posljedka naredjenih izvida.

Kaznene parnice, u kojih se kod izricanja osuda nije odlučilo ob učerivosti troškova, valja držati u evidenciji po obrazcu VI. ter ne odgadjati bezpotrebno rješnje pitanja ob učerivosti.

Ovaj popis vodi se pro domo.

§. 16. Sudovi, odlučujući ob učerivosti troškova imaju postupati prema načelom, sadržanim u §. 332. k. p. i u interesu zemaljskoga erara što pomnjevije prosuditi, da li postoje one okolnosti, o kojih ovisi neučerivost troškova.

Da sudovi uzmognu što sigurnije donieti upitnu odluku, valja im nastojati, da tečajem iztrage, a naročito glavne razprave sakupe pouzdane podatke ob obtuženikovih imovinskih odnošajih. Svjedočbe ob imovinskih odnošajih i p našanju obtuženika imaju sudovi zahtievati od seoskih obćinah putem kr. kotarske oblasti.

Obćinsko poglavarstvo, pribaviv si najpouzdanijim načinom potrebne obaviesti ob okrivljenikovih odnošajih, imade izdati svjedočbu po obrazcu VII., ter istu podnieti kr. kotarskoj oblasti, koja će ju izpitati, ter ako obnadje, da je nepodpuna, povratiti obćinskomu poglavarstvu na popunjenje.

Ako kotarska oblast obnadje, da navodi svjedočbe

ne odgovaraju istini, izpraviti će ih sama, ako to može učiniti na temelju uredovnih ili notornih (obće poznatih) podataka, ter proti izdatnikom krive svjedočbe postupati po propisih zakona. Kr. kotarska oblast ima redovito izdanu svjedočbu vidirati i poslati bez posebnoga dopisa sudu, koj ju je zahtievao.

Svjedočbe, koje nisu izdane po obrazcu VII., ima kr. kotarska oblast bezuvjetno povratiti občinskomu poglavarstvu.

Gradska poglavarstva podnašaju svjedočbe po obrazcu VII. neposredno sudu.

I sud ima izviditi, da li navodi svjedočbe odgovaraju podatkom stečenim tečajem parnice, a što se tiče nekretne optuženikove imovine, ugledati gruntnovicu, ter prema okolnostim narediti, da se svjedočba popuni, objasni ili pako mimo svjedočbe suditi po uvjerenju, crpljenu iz poljedka kaznene parnice.

§. 17. Čim postane pravomoćnom osuda sudbenoga stola, kojom je izrečeno, da je kakov optuženik krivac zločinstva ili prestupka, ter da ima naknaditi trošak kaznenoga postupka, naredit će sud, koj je osudu izrekao, da se učeraju troškovi kaznenoga postupka, naznačeni u točkah 1.—2, 5. i 6. §. 322. kaz. post. i obredjeni prema prije nacrtanim ustanovam.

§. 18. Ako je za osjeguranje troškova zaustavljeno okrivljenikova gotova novca, sud će zaustavljenu gotovinu do iznosa obredjenih troškova kao odplatu u prijetak staviti u izkaz obrazca V., stupac 7—1a.

§. 19. Ako je za osiguranje troškova zaustavljena okrivljenikovih posretnina, učerat će troškove javnom dražbom zaustavljenih pokretnina onaj sud, koj je osudu izrekao ili na zamolbu presudnoga suda onaj sud, kod kojega su stvari u pohrani.

§. 20. Ne bude li zaustavljeno ni gotovine ni pokretnina usudjenikovih za osjeguranje troškova kaznenoga postupka ili ne budu li tim načinom pokriti

svi troškovi spomenuti u §. 17. ove naredbe, dostaviti će presudni sudbeni stol kr. kotarskomu sudu, u okolišu kojega osudjenik redovito prebiva, prepis popisa (§. 11. obrazac IV. ove naredbe) spomenutih troškova uz zamolbu, neka osudjeniku, ako bude u slobodi ili imenovanomu skrbniku (§. 279. gr. z.) ili osobi, koja upravlja osudjenikovim imetkom, uz dostavu napomenutoga prepisa popisa naloži, da u roku od 14 dana, računajući od dana dostave platežnoga naloga, odnosnu svotu kod kotarskoga suda položi, jer će se inače ista učerati putem ovrhe.

Ako osudjenik redovito prebiva u okolišu kr. kotarskog suda u sjedištu presudnoga kr. sudbenoga stola, imat će kr. sudbeni stol izravno izdati gore označeni platežni nalog.

§. 21. Nakon bezuspješna izmaka u predidućem §-u. spomenutoga roka ima kotarski sud (sudbeni stol, ako je ovaj izravno izdao platežni nalog), ureda radi povesti ovrhu.

Ako iznos, koj se imade učerati, ne nadmašuje svote od 100 for., kr. kotarski sud (sudbeni stol) ima pozvati mjestni sud, postojeći za okoliš, u kojem osudjenik redovito prebiva, da obavi ovrhu.

Mjestni sud izvadja ovrhu po ustanovah §§. 61. do 78. zakona od 3. listopada 1876. o mjestnih sudovih i postupku pred njimi.

Ako se ima učerati veći iznos ili ako se ovrha i glede manje svote imade provesti u obsegu mjestnoga suda u sjedištu kotarskoga suda (sudbenoga stola), vodit će ovrhu sam kr. kotarski sud (sudbeni stol) po ustanovah zakona od 3. listopada 1876. o mjestnih sudovih i postupku pred njimi, odnosno kod iznosa preko 500 for. po ustanovah zakona od 17. prosinca 1876. o preinaci nekjih ustanova gradj. parbenoga postupnika, tičući se ovršne prodaje pokretnih i nepokretnih stvari rad novčane tražbine.

Predujam, potrebit možda se izvedenje ovrhe, ima

se izplatiti ovršnomu povjereniku iz naklade kotarskog suda za troškove kaznenoga postupka, ter će se imati pri utjerivanju obzir uzeti na trošak ovršni.

§. 22. Toli presudni kraljevski sudbeni stolovi, koji zamoljeni kr. kotarski sudovi imaju točno u evidenciji držati izvedenje ovrha.

§. 23. Iznos, koj stranka u ime troškova kaznenoga postupka ploži ili koj je putem ovrhe od nje ućeran, ima kotarski sud poslati neodvlačno onomu sudbenomu stolu, koj ga je zamolio, da uredjuje.

§. 24. Presudni sudbeni stol ima s pripislanom mu svotom postupati po propisu §. 18. ove naredbe.

§. 25. Ostane li ovrha na pokretnine bez uspjeha ili kupovnina stečena ovršnom prodajom osudjenikovih pokretnina ne dostaje za namirenje troškova, to će presudni kr. sudbeni stol, ako osudjenik posjeduje nepokretnina, popis ućerat se imajućih troškova uz udostovjereni prepis kaznene osude, providjen potvrdom o njezinoj pravomoćnosti i uz ovjetrovljeni gruntovni izvadak ob osudjenikovih nekretninah dostavit kr. državnomu nadodvjetničtvu kao zastupniku kr. zemalj. erara.

§. 26. Kr. državno nadodvjetništvo u zastupanju kr. zemalj. erara imade radi ućeranja spomenutih troškova povesti ovrhu na osudjenikove nekretnine po propisih, postojećih ob ovrhi na nekretnine radi novćanih tražbina.

Potrebite troškove ima mu predujmiti iz naklade za troškove kaznenog postupka onaj kr. sudbeni stol, koj je njegovo uredovanje uztražio (§. 25.)

§. 27. Kr. državno nadodvjetništvo može nakon hipotekarnoga osjeganja erarske tražbine sklopiti s obvezanikom nagodu, kojom će mu se dozvoliti, da spomenute troškove izplati u više obroka, ako okolnosti, u kojih živi osudjenikova obitelj, opravdavaju što blažije postupanje. Prepis nagode ima kr. državno

nadodvjetništvo dostaviti sudbenomu stolu, koj je njegovo uređivanje uztražio.

§. 28. Učerane iznose ima kr. državno nadodvjetništvo poslati sudbenomu stolu, koj je njegovo uređivanje zaiskao, ovaj pako postupat će s pripislanom svotom u smislu §. 18. nazočne naredbe.

§. 29. Troškovi za ovrhu kazni slobode (§. 322. točka 7. k. p.), ako ista traje manje od godinu dana, imaju se učerati nakon pretrpljene kazne.

Traje li kazna godinu dana ili duže vremena, imaju se napomenuti troškovi učerati po izmaku svakoga polugodišta.

Ako kaznenik prije, nego li je pretrpio svukoliku kaznu, bude pomilovan, umre, uskoči ili ako steče uvjetni dopust, imaju se spomenuti troškovi učerati odmah nakon njegova pomilovanja, nakon smrti, nakon uskočenja dotično nastupljena uvjetna doputa.

Kazneniku se ne zaračunava obskrbna pristojba za vrijeme provedeno u bolnici ili ludnici, nego mu se zaračunavaju i propisuju kao obskrbni troškovi samo obredjeni troškovi bolničke obskrbe.

§. 30. U svrhu, spomenutu u predidućem §-u, imaju kaznionice koncem svakoga polugodišta podnieti svakomu presudnomu sudbenomu stolu sumarni izkaz po obrazcu VIII., kojega rubrike se imaju točno izpuniti, a presudni sudovi imaju iz toga sumarnoga izkaza prenieti pojedine stavke troškova ovrhe kazni u dotične popise, propisane §. 11. ove naredbe i u izkaz, propisan §. 12. ove naredbe.

§. 31. Propisi ove naredbe valjaju i za kr. kot. sudove uz sliedeće preinake:

a) ako se tečajem kaznenenoga postupka povedena radi prekršaja, naberu troškovi, ne imaju se isti učerati posebno, već zajedno s kazneno-ovršnim troškovima;

b) troškovi svegakolikoga kaznenoga postupka imaju se učerati od pojedinoga kaznenika, čim bude na slobodu pušten.

32. S privremenimi namirami o putnih predjudmovih, izdanimi do konca godine 1887. i smatranimi po naredbah kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 15. prosinca 1876. br. 5.729. i od 28. veljače 1882. br. 2.733. gotovim novcem, imade se postupati po dojakošnjih propisih dok ne minu iz očevidnosti.

§. 33. Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 18. prosinca 1886. br. 17.542. ostaje u krieposti do konca godine 1888.

§. 34. Ova naredba stupa u kriepost danom 1. siečnja 1. siečnja 1888.

§. 35.* Stavljaju se izvan krieposti: naredba kr. zem. vlade, odjela za pravosudje, od 3. prosinca 1877. br. 7.501. (sbornik br. 67. od god. 1877.) i svi ostali propisi, koji s nazočnom naredbom u protuslovju stoje.

(Naredba hr. krv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 8. travnja 1883. br. 4.764., kojom se saobćuje, da pošiljke, sadržavajuće kazneno-obskrnbne troškove nisu oproštene od poštarine. Ur. sbirka br. 245).

Po glasu dopisa kr. ravnateljstva pošta u Zagrebu od 2. travnja 1883. br. 1,754. ne uživaju na temelju naredbe kr. ug. ministarstva trgovine od 13. prosinca 1873. br. 13.165/1709. kazneno-obskrnbni troškovi kod razošiljanja sredstvom pošte oprost od poštarine, već se ima otpadajuća poštarina na takove pošiljke platiti odmah kod predaje.

Uslid toga zamolio je kr. vladni ovaj odjel dopisom od današnjega dana br. 4.764. kr. vladni odjel za unut. poslove, neka shodno uputi sve občinske urede, da prigodom utjerivanja kazneno-obskrnbnih troškova umah utjerivaju i otpadajuću poštarsku pristojbu.

Što se priobćuje predsjedništvom kr. kr. sudbenih stolova vlastitoga znanja radi, ter uz poziv, neka o tom obavjeste sve počinjene si kr. kotarske sudove.

(Dodatak k naredbi kralj. hrvatsko-savonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 8. travnja 1883. br. 4.764., kojom se saobćuje, da pošiljke, sadržavajuće kazneno-obskrnbne troškove, nisu oproštene od poštarine.

* Obrazci k ovoj naredbi štampani su u br. 7. sbornika od g. 1888.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 20. studena 1883. br. 35.155., kojom se saobćuje, da pošiljke, sadržavajuće kazneno-obskrnbne troškove, nisu oproštene od poštarine).

Pošto je kr. ugarski ministar za javne radnje i komunikacije svojim, na kralj, vladni odjel za pravosudje upravljenim dopisom od 30. srpnja 1883. br. 25.241. izjavio, da novčane pošiljke odnoseće se na naknadu kazneno-obskrnbnih troškova nisu oproštene od poštarine, to se pozivlju podstojeće upravne oblasti I. molbe, da o tom svoje organe, koji se bave utjerivanjem kazneno-obskrnbnih troškova, shodno obavieste, pa da ih ujedno i upute, da u buduće vazda, kad budu ubirale i utjerivale kazneno-obskrnbne troškove uberu od stranke takodjer i odpadajuću poštarsku pristojbu, koja se vazda pri predavanju takove novčane pošiljke na poštu odmah platiti ima.

Radi štednje dotičnih stranaka imaju se uputiti sva obćinska poglavarstva, da ubrane kazneno-obskrnbne troškove poštariskom doznačnicom dotičnomu sudu priposlati imaju.

Za ovakove novčane pošiljke putem doznačnica plaća se:

od svote do 5 for. pristojba od 5 nvč.

" " " 10 " " " 10 "

" " " 150 " " " 20 "

i čim se više takovih kaznene-obskrnbnih troškova zajedno odpremi, tim je manja poštarska pristojba, dočim je odnosa korespondencija uz oznaku „službeno u poslu javne uprave“ i onako od poštarine prosta.

IV.

Poslovni red

za

kaznene sudove.

Naredba ministarstva pravosudja od 16. lipnja 1854., kojom se izdaje napatuk o unutarnjoj uredovnoj djelatnosti i o redu poslovnom vlasti sudbenih u kazneno-sudbenih poslovih.

Sadržana u LIX, kom. drž.-zak. lista pod br. 165, izdanom i razposlanom dne 8. srpnja 1854.

Usljed opunomoćenja, dobivenoga od Nj. c. kr. apošt. Veličanstva previšnjom odlukom od 29. srpnja

1853., i u ovrhu 3. točke cesarskoga patenta od 3. svibnja 1853., br. 81. drž.-zak. lista, obnašlo je ministarstvo pravosudja o unutarnjoj uredovnoj djelatnosti i o poslovanju vlasti sudbenih u kazneno-sudbenih poslovih izdat naputak sljedeći.

Kriepost ovoga naputka počima u onih krunovinah, u kojih je kazneni postupnik od 29. srpnja 1853., br. 151, drž.-zak. lista, stupio jurve u život, onoga dana, kojega bude oglašen, u ostalih pako krunovinah od onoga dana, kojega ondje u život stupi kazneni postupnik.

U koliko kazneni postupnik i ovaj naputak inako ne ustanovljuje, imadu se propisi, izdani cesarskim patentom od 3. svibnja 1853, br. 81. drž.-zak. lista, o unutarnjem uredjenju i o redu poslovnom vlasti sudbenih, koji nisu naravi takove, da se uporavljaju samo na gradjansko-pravne poslove, uvažavat i u kazneno-pravnih poslovih.

GLAVA PRVA.

Obćenite odredbe o rukovanju kazneno-sudbenih poslova, i o uredovanju osoba sudbenih glede istih poslova.

§. 1. Dužnosti sudova kaznenih u obće. Sudovi, kojim je povjerena sudbenost kaznena, i njihovi organi imadu neumornom revnošću u izsledovanju kažnjivih čina i gonjenju učinitelja, shodnim postupanjem, točnošću i strogošću u iztraživanju, koliko moguće većim štedenjem okrivljenika, pravednim uporavljivanjem zakona kaznenoga i dužnosti shodnim uskorivanjem svih uredovanja, svoje zvanje vierno izpunjavati, za da se sačuva jakost zakona i da se prekršniku zakona oduzme nada da će ostat nekažnjen.

Prosto od strasti i predmnjeva imadu isti sudovi uporavljivat samo zakonita i razboritošću odabrana

sredstva za odkriće i uglavljenje okrivljenika, i time kako za pojedinoga tako i za dobro obćenito izbjegavati teške posljedice samovoljne i neshodne uprave svoje moći uredovne.

§. 2. Sudovi kazneni imaju bit pripravnici, u svako doba obskrbljivat prešne poslove uredovne, imenito imaju primat prijave o činih kažnjivih i okrivljenike, koji pobudjuju sumnju da će uskočiti, imaju goniti i pod zatvor stavljati.

Poslovanja službena, koja se ne dadu bez štete odgoditi, ne smiju se odklanjat ili prekidati ni u same dane nedjeljne ni u blagdane.

U tu svrhu imade načelnik suda odrediti, da potrebiti broj urednika izmjenice dolazi u uredionicu i u same dane nedjeljne i blagdane.

§. 3. Uskorivanje kazneno-sudbenih poslova.

Kazneno-sudbeni po lovi imaju se u pravilu preduzimat pred inimi uredovnim poslovi.

Imenito treba uskoravati:

Sva uredovanja, koja se odnose na izvidjenje i narav čina i na vidime njegove tragove, ili na izsljedovanje, uhićenje i uglavljenje učinitelja, u koliko bi se posljedak ovih uredovanja mogao obezuspješiti time, što bi se zameli tragovi, što bi uskočio učinitelj, ili na drugi koji način; nadalje treba uskoravati sve iztrage radi takovih čina kažnjivih, koji su prouzročili obćenitu pozornost ili sablazan, ili koji bi se lahko mogli još većma razprostraniti; napokon treba uskoravati sva ona uredovanja, od kojih zavisi oslobodjenje kojega uapšenika iz uze, ili od kojih zavisi osudjenje takova uhićenika, koji imade očekivat samo kratkodobnu kaznu slobode.

Svako kažnjivo zatezanje kaznit će se na onom, koj tomu bude kriv. A može se isti polag okolnosti i primorati, da državnoj pjeznici naknadi troškove

svojim zatezanjem prouzročene, i da okrivljeniku dade primjerenu odštetu toga radi, što mu je bez potrebe produljio^e uzu.

§. 4. Načelnik suda nadgleda poslovanje: a) kod sudišta

Načelnik svakoga sudišta imade o tom skrbiti, da se brzo i po zakonu obavljaju poslovi pri istom sudištu. Imenito imade on nada tim bditi, da se usljed svih prijava, prispjevših k sudu, bez odgode preduzmaju uredovanja po zakonu propisana.

Imade on nadalje, motreći neprestano tečaj povedenih razprava, pribavljat si stalan i točan pregled tih razprava, od vremena do vremena pregledavat spise iztražne, i pregled ovaj ubilježivat u dnevniku, kadkada dolazit k saslušku okrivljenika, motrit ponašanje sudaca-iztražitelja pri saslušavanju, te ako uztreba, priobćivat ovim svoje opazke, ali ne u pritomnosti inih osoba.

Svakomu zatezanju ili neshodnoj obširnosti imade on odmah na put stati.

§. 5. Načelnik svakoga sudišta, obćeći s državnim odvjetničtvom imade nada tim bditi, da se razmjerje, primjereno medjusobnomu štovanju i uporabljeno na zamjenitu podporu, svagda nesmućeno uzdržava na korist službe. Nego ako bi opazio, da odvjetnik državni prekoračuje granicu svoje uredovne djelatnosti, ili se štetno unosi u tečaj poslova, tad imade o tom obavijestit državnoga nadodvjetnika i u njega tražiti pomoći.

§. 6. Da se mogu točno previdjeti svi povedeni poslovi kazneni, imade načelnik naredit, da se kod sudišta o svih sudu doglašanih kažujivih činih, bila ili ne bila o istih povedena iztraga, vodi glavni registar po izgledu br. I., i imade bditi nada tim, da se u nj čine upisivanja za dobe i u redu.

Ovaj registar treba da je svagda u pripravi, da

u nj zagledavat mogu kako državni odvjetnik tako i sudci-iztražitelji.

§. 7. Kad se povede kakova iztraga radi zločinstva veleizdaje, uvriede Veličanstva, uvriede članova cesarske kuće, i smetanja javnoga mira, imade načelnik sudišta, razloživši narav čina, svagda o tom obavijestit predsjednika višjega zemaljskoga suda, a ovaj ministra pravosudja.

§. 8. b) kod sudova iztražnih.

Kod sudova iztražnih dužnost je ponajprije načelnika za sudbeno poslovanje, da nadgleda tečaj poslova.

U koliko i načelnici ureda kotarskih (ureda stoličnih), kod kojih sudbeno poslovanje obavlja samostalno urednik osobiti, imadu nadzirat tečaj poslova i uskoravat ih, ustanovit će se to posebnim propisom.

Svakako je načelnik ureda kotarskoga dužan, onomu uredniku, kojemu je povjereno poslovanje sudbeno, doznačivat potrebite osobe, koje će vodit iztražne i razpravne napisnike, i obskrbljivat ostala podčinjena djela, a dužnost je njegova starat se i o tom, da se odluke u poslovih kaznenih opravljaju i dostavljaju onako hitno, kao što to zakon naredjuje.

§. 9. Tečaj poslova kod sudova iztražnih držat će se u očevidnosti mjesečnimi izkazi o stanju povedenih kaznenih razprava o zločinstvih i prestupcih, kao što to propisuje §. 62. kaznenoga postupnika.

Ti izkazi imadu se sačinjati po izgledu br. II., i najdulje za osam dana po izmaku svakoga mjeseca podnositi sudištu.

§. 10. Dielokrug sudaca iztražitelja.

Sudci iztražitelji kod sudišta, u koliko po ustanovah kaznenoga postupnika nisu dužni najprije porazumjet se s državnim odvjetnikom ili držat se za ključka sudišta, imadu pri iztragi postupat po svojoj razboritosti.

Nego prosto im je, i onda, kada dvoje u slučajevih, glede kojih kazneni postupnik ne propisuje ništa naročitoga, predhodno izhoditi odluku sudišta.

Kada se radi samo o ovrhi takovih uredovanja, koja leže u njihovom djelokrugu, mogu isti sami ob sebi u ime suda izdavati poziva, naloga i umolnica. Izvješća na više vlasti imaju oni svagda predlagati sudištu, da o istih vieća i izreče svoju odluku.

§. 11. Sudci-iztražitelji kod pukih sudova iztražnih (§. 10. sl. c) kaznenoga postupka) imaju u onih slučajevih, kada je sudac iztražitelj pri sudištu dužan postupati u porazumljenju s odvjetnikom državnim (§. 63. kaznenog postupnika), izhoditi privolu načelnika za sudbeno poslovanje. Sva izvješća i sve umolnice na ine vlasti, a tako i svi odpravci, koji se odnose na kakovu mu drago odluku ili na oglašenje iste, ako s odgodom nije skopčana nikakova pogibelj, imaju se podvrći odobrenju istoga sudišta. Da je sudište podielilo svoje privoljenje i odobrenje, imade se to, kloneći se pri tom svake obširnosti, ubilježiti u spisih iztražnih. Ako li sudac iztražitelj drži za potrebno, da u važnih ili dvojbenih slučajevih izhodi konačnu odluku sudišta, tad imade svoje sumnje priobćiti načelniku za sudbeno poslovanje, kojemu jedino pripada, tražiti naputak u sudišta.

§. 12. Ponašanje sudca-iztražitelja: pri pripravi postupka.

Za svako izvidjenje imade se sudac-iztražitelj, pomnjivo razabravši učine i razmjerja, na koja treba da se iztraga upravi i po zakonitom pojmu dotičnoga kažnjivoga čina i po svrhi postupka kaznenoga (§§i 60. i 66. kaznenoga postupnika), kao što treba napraviti, da se izbiegnu izsledovanja, koja na stvar ne sdadaju, i da se ne mimoidje nikoja od bitnih okolnosti.

§. 13. Pri sačinjanju napisnika.
O svih činih, služećih za svrhu kazneno-sudbenih

iztraga, imade se sastaviti napisnik, u kojem treba da je naveden sud, koj obavlja djelo uredovno, mjesto i ura kada se je isto započelo, prisutne osobe, povod djela uredovnoga i daljih koraka, koji su možda za tečaja toga djela učinjeni bili, napokon doba, kada je uredovanje zaglavljeno, ili ako je isto bilo prekinuto, a ono uzroci toga prekinuća, kao i to kada se je isto djelo uredovno nastavilo i svršilo.

Svaki napisnik treba da se u prisutnosti osoba, koje su nazočne bile kod razprave, pročita, i da ga iste podpišu.

Napisnici iz više araka imadu se prošiti.

Krajevi provučenoga konca imadu se učvrstit pečatom uredovnim.

§. 14. Kad se učine prijave.

Usljed svake ustmene prijave, a kad to okolnosti zahtievaju, takodjer i usljed pismenih prijava, imade se prijavnik, a imenito u silnih slučajevih i onda, kad sud po ustanovah kaznenoga postupnika ne bi ni bio nadležan, da povede postupak iztražni, o kažnjivom činu, o okolnostih, pod kojim je isti čin učinjen, zatim o razmjerjih poznata ili vjerojatna učinitelja saslušat tako, da se dalja uredovanja povest mogu potrebitom sigurnošću.

Ako je prijava takova, da bi trebalo poprimit mjere, koje se odgodit ne mogu, i ili zatvoriti ili saslušati osobe stanovite, preiskat kuću, obaviti očevid ili odrediti ina izvidjenja: tad moraju se ova uredovna djela obaviti bez zatezanja, a ako su okolnosti silne, a ono još prije nego što će se sačiniti napisnik o prijavi ustmeno podnešenoj.

§. 15. Kod podnesaka bez vlastoručnog podpisa.

Iz toga samo uzroka, što prijavnik ili prositelj nije vlastoručno potpisao pismenih prijava i prošnja, imenito što nije vlastoručno potpisao prošnja za po-

milovanje, ili što im nije potvrđen pridati ruko-
znak, nije slobodno zabacivat takovih pisama.

S ovakovimi prijavami treba postupat po propisu
kaznenoga postupnika (§. 73., 74. i 141.), glede inih
podnesaka pako imade se, ako uztreba, predhodno
izvidit, da li dolaze od osoba naznačenih.

§. 16. Kad se saslušava okrivljenik.

Kad se pred sud stavi okrivljenik takov, o kojem
nije obavljena prediztraga, imade načelnik suda
odmah odredit, da se okrivljenik drži, istina, me-
djutim u zatvoru, nego da se odmah i saslušā, i da
se po zakonu izvidi učin, za da moguće bude što naj-
skorije odlučit, da li se okrivljenik imade ostavit u
medjutomnom zatvoru, ili preuzet u zatvor iztražni,
ili stavit u slobodu ili izručit inoj kojoj vlasti.

Ako okrivljenici budu predani u zatvor s takovimi
spisi iztražnimi, kojih pročitānje iziskuje više vre-
mena, tad imade doduše načelnik suda odredit, da
se okrivljenici medjutim stave pod zatvor, nego imade
strogo i bditi nada tim, da sudac-iztražitelj odmah
pročita spise i da zatim postupa po zakonu.

§. 17. Ako radi velikoga broja okrivljenika, stavlje-
nih u kojoj iztragi pred sud, nije moguće jednomu
jedinomu sudcu-iztražitelju, da ih onako brzo, kao
što treba preslušā (§. 153. kaznenoga postupnika), i
ako se je imenito u slučaju §. 154. kaznenoga po-
stupnika bojati, da se odluka, koje će se osobe za-
tvorene imat zadržat u zatvoru iztražnom, ne će moć
sačinit za tri dana, tad imade sudac-iztražitelj od-
redit, da preslušāvanja, u koliko se to dopustit može,
obavlja više urednika, imajućih potrebštine za izvrši-
vanje sudstva.

§. 18. Kad se pozivaju svjedoci i ine osobe.
[Sudac-iztražitelj ima odredit, da se svagda za
dobe pozovu svjedoci sudbeni, vještaci i ine osobe,
koje će se preslušāvat, i pri tom pozivanju imade
uvažavat daljinu njihova boravišta od sjedišta suda.

Izuzamši slučajeve silne nije slobodno židovske jednovjerce u njihove blagdane pozivat pred sud. Nego pod ovimi blagdani nisu sadržani oni, koji su samo dani od pokore.

(Okružnica kr. banskoga stola od 20. listopada 1897. br. 23.476, glede motrenja iztraženika, glede lučbenih iztraživanja i glede broja liečničkih vještaka za pregledanje težkih tjelesnih ozleđa i za sudbeno paranje lješina. Ur. sbir. br. 632.).

Visoka kralj. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, odpisom svojim od 4. listopada 1897. br. 1.313 priobčila je sljedeće:

Prigodom pregledavanja vještačkih računa tiućih se motrenja iztraženika glede njihovog duševnog stanja i lučbenih iztraživanja „corporum delicti“ priposlanih od raznih sudbenih stolova zemaljskom zdravstvenom vieću na obredjenje, ustanovljene su neke činjenice, koje se odstraniti imadu, što u interesu erara, što u interesu iztraženika i koje sastoje u sljedećih nedostacih:

1. Motrenje iztraženika obavlja se sada stranom u uzištih, stranom u bolnicah. Za motrenje budu dva liečnička vještaka menovana, od kojih svaki dobiva na pojedini posjed iztraženika 1 for. 05 nč. To motrenje običaje trajati 6—8 tjedana i dulje, a liečnici uvršćuju u račun za posjete, po 50—60 for. i više.

Pošto liečnici većim dielom nisu upućeni u psichiatriju i to za to, jer psichiatrija nije obligatan predmet, niti se pita na izpitu, pak jer su uslied toga takova motrenja i na temelju istih podnešena mnienja često vrlo nedostatna, dočim se u kr. zemaljskom zavodu za umobolne u Stenjevecu ne plaćaju posjeti, već samo liečničko mnienje, pak jer je u tom zavodu namješteni ravnatelj svagda vrlo vješt psichiater, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, odrediti, da svi sudbeni stolovi sve iztraženike, koje valja motriti glede njihovog duševnog stanja, odsele odpremati imadu na motrenje u kr. zemaljski zavod za umobolne u Stenjevac, ako ne postoji nenklonivih zaprieka.

2. Što se tiče lučbenih iztraživanja, običavaju neki sudbeni stolovi povjeravati taj posao liekarnikom. Liekarnici doduše razumiju analitičku lučbu, nu za subtilne lučbene radnje redovito nisu znanstveno usposobljeni, a uslied toga su njihovi nalazi i mnienja tako površna i nedostatna, da nimalo ne odgovaraju svrsi. Ova okolnost je tim važnija, jer mnogo puta ovisi ob uspjehu takove lučbene iztrage teška sudbina iztraženika. Osim toga običavaju liekarnici zahtjevati za svoje poslovanje tako ogromne svote, koje se nikako opravdati ne mogu.

Obzirom na to, što u Zagrebu postoji po zemalj. vladi ovlaštenji javni lučbeni laboratorij dra. Srećka Bošnjakovića, koji se potonji bavi već više godina lučbenim iztraživanjem, te je njegov

rad po izjavi drugih vještaka vrlo savjestan, točan i temeljit, dočim su njegove u cijeniku navedene nagrade za takove radnje vrlo umjerene, i dočim je pitanje, da li se lučbena iztraživanja točno i savjestno vrše, vrlo vzzno, određuje se ovim u interesu stvari same, da svi sudbeni stolovi u buduće sva lučbena iztraživanja obaviti dati imadu u javnom lučbenom zavodu dra. Srećka Bošnjakovića u Zagrebu po ovom kao sudbenom vještaku.

3. Pošto napokon njeki sudbeni stolovi za pregledanje težkih tjelesnih ozleda i za sudbena paranja lješina običavaju rabiti samo jednoga liečnika, akoprem zakon iz vrlo važnih razloga propisuje, da imadu takovim sudbenim funkcijam prisustvovati uvijek dva liečnička vještaka, to valja pozvati sve sudbene oblasti, da se strogo držati imadu zakona u prednavedenih slučajevih.

Što se ovim sudovom I. molbe u području banskoga stola radi točnoga obdržavanja priobćuje.

§. 19. Pozvani ili dobrovoljno pred sud došavši oštećenici, svjedoci ili vještaci, osobito pako one osobe, kojim je boravište udaljeno, imadu se po mogućnosti preslušat odmah, i to ove udaljene osobe, u koliko je moguće, i onda, ako dodju u drugo doba a ne u ustanovljeno. Pri tom treba nastojat o tom, da prvi preslušak bude tako podpun, da se bez potrebe ne ponavljaju pozivanja.

§. 20. Svjedoke sudbene treba, u koliko se to učiniti dade, prizivat po stanovitom redu, za da se nekoji od njih ne obterećivaju više nego drugi.

Nego u jednoj i istoj stvari kaznenoj imade se, što većma moguće, izbjegavat svako mienjanje svjedoka sudbenih.

Me smije se odgadjati ili prenositi uredovno djelo, kojemu treba da prisustvuju svjedoci sudbeni, za da im se time ne uzrokuje nikakova nepotrebna danguba.

Naprotiv imade sud one, koji, zanemarivši ustanovljeni rok, zatežu uredovanje, ili koji niti ne dodju, a nisu o nastavšoj zaprieki za dobe obaviestili sudca iztražitelja, pozvat da se opravdaju, te ako toga nisu kadri učiniti, imadu se kaznit primjerenom globom, koja će teći u mjestni ubožki zaklad; ako li pako sciene, da im je time krivo učinjeno, tad im je prosto,

uz četrnaest dana podneti svoj utok iliti rekurs višnjemu sudu zemaljskomu.

§. 21. Prigodom uredovanja izvan sjedišta suda.

Uredovna djela, koja se bez štete za iztragu mogu obaviti u sjedištu suda, da se ne obavljaju izvan toga sjedišta.

Ako svrha postupka iztražnoga u istinu zahtieva, da sudac-iztražitelj ili ini koj urednik kakovo kazneno-sudbeno uredovanje preduzme izvan sjedišta suda, tad je k tomu, izim slučajeva skrajnje sile, kod sudišta potrebita privola načelnika, kod sudova iztražnih načelnika za sudbeno poslovanje, a kod inih ureda kotarskih načelnika kotarskoga.

§. 22. Sudci-iztražitelji, koji propuste izhodiť privolu svoga starijega, potrebitu po §. 21., ili načelnici za sudbeno poslovanje kod sudova iztražnih, koji izvan sjedišta suda preduzimaju takova djela uredovna, koja bi se bez štete za iztragu preduzet mogla u sjedištu suda, imadu se po naravi okolnosti kaznit gubitkom poputbine i nadnevnine, i osuditi, da naknade ostale troškove, koje su državi bez potrebe prouzročili.

Prouzročene troškove imadu naknaditi i oni načelnici sudova, koji bez dovoljna razloga podiele svoju privolu, da se izvan sjedišta suda preduzmu djela uredovna.

§. 23. Kako treba službeno obćiti s odvjetnikom državnim.

Da je odvjetnik državni bio prisutan kod oćevida, kućnih preiskivanja i inih djela iztražnih, o kojih se saćinja napisnik, imade se to ubilježiti u istom napisniku.

Da se predhodno obaviesti državni odvjetnik o ovovrstnih uredovanjih, bit će dovoljno, ako sudac-iztražitelj na spisu zabilježi, kada i gdje namierava

preduzeti uredovno djelo, pak i spis priobći državnomu odvjetniku, da ga pročita i podpiše.

Ako li se državni odvjetnik obaviešćuje ustmeno, imade se polag potreboće od istoga zahtievati pismena potvrda da je obaviešten, i ista priložit k spisom.

§. 24. Sastavci od predloga i odpravaka, koje sudac-iztražitelj predhodno priobćuje državnomu odvjetniku, imadu se ovomu predat kratkim putem, da stavi svoju bilježku na priobćeni spis ili na priklopljeni arak, da li daje svoje privoljenje ili je pako mnienja različitoga.

Da se postigne suglasje, mogu se isti dalje i ustmeno dogovarati i uspjeh može se zabilježiti na priobćenoj osnovi.

Ako se samo spisi priobće državnomu odvjetniku, imade se to zabilježiti u dnevniku (§. 155).

§. 25. Vodjenje dnevnika.

Sudac-iztražitelj imade o svakoj iztragi, bio učitelj poznat, bio nepoznat ili uskoćio, voditi dnevnik po izgledu br. III., i isti sa spisi k istomu spadajućimi pohranjivati u sobi sudbenoj.

Svaki upis imade se u dnevnik činiti odmah, i usljed toga nije dopušteno, da se isti onda stopram osnuje ili podpuni, pošto je već više spisa malo po malo stiglo, ili kad bi se već iztraga imala zaglaviti.

Čim iztraga bude zaključena i spisi budu podneseni sudištu da isto izreče odluku, imade se dnevnik nastaviti po izvjestitelju, namještenom pri istom sudištu (§§. 191. i 192. kaznenoga postupnika).

§. 26. U dnevnik imadu se upisivati u redu vremenoslavnom svi podnesci, raspisi višjih vlasti, sačinjeni napisnici, učinjeni predlozi i sastavci odpravaka kao što prispievaju u kojoj stvari kaznenoj, i pojedini komadi od spisa označivati tekućimi brojevi.

Isto tako imadu se u dnevnik upisivati i dotičnim dnevničkim brojem komada spisovnoga bilježiti prilozi i podprilozi pojedinih spisovnih komada, zatim pred-

meti zločinstva i ine stvari spadajuće k iztragi (§. 102. kaznenoga postupnika).

Ako se kašnje izvadi koji komad spisovni, imade se to napomenut u dnevniku naznačivši broj poslovni, koji je povodom bio, da se je taj komad izvadio.

Ako se koji komad spisovni izvadi samo za neko vrijeme, tad treba to naznačiti na listu, koji će zauzet mjesto komada izvadjenoga.

§. 27. Ako dnevnik napose osnovani postane kašnje sastavni dio dnevnika o drugoj kojoj iztragi (§§. 39., 41., 50. kaznenoga postupnika), tad imade se isti zaglaviti kao jedan jedini komad spisovni ujedno sa svimi k tomu spadajućimi spisi priklopiti dnevniku ove druge iztrage.

§. 28 U slučajevih onih, gdje se spisi višjemu zemaljskomu sudu ili drugomu kojemu sudu ne mogu glede svih sukrivaca poslat ujedno isto doba, treba spisom priklopiti prepis dnevnika o cijeloj iztragi, i u istom prepisu opaziti, koji su komadi spisovni zadržani u tu svrhu, da se nastaviti može postupak proti sukrivcem.

§. 29. Kad se podnesu prijave takove, koje se imadu zbaciti, ne čineći uslied istih nikakvih daljih izvidjenja, a tako i onda, kad se prijave samo slučajevi prekršaja, uslied kojih sud, bez ikakvih daljih predizvidjenja, preslušavši, ako uztreba, prijavnika, obnadje za potrebno, da se po §. 419. kaznenoga postupnika odmah povede razprava, nije od potrebe voditi dnevnika. Nego u ovom drugom slučaju imade se u uvodu napisnika o ustmenoj razpravi (§. 419. kaznenoga postupnika) napomenuti prijavi ili napisnik o prešlušanju prijavnika, pak zatim priklopiti spisom.

§. 30. Ubaviestne tablice o osudjenicima.

Kako treba odpravljati tablice ubaviestne, propisane u §. 324. kaznenoga postupnika, zatim kako treba nadalje s istim postupati, imadu se o tom propisi,

sadržani u naredbi ministarstva pravosudja od 5. ožujka 1853., br. 44. drž. zak. lista, izdane za nekoje krunovine, u napredak obćenito uvažavat sa sliedećimi promienami.

U §§. 2. i 7. pomenute naredbe državnim odvjetnikom naloženo priobćivanje ubaviestnih tablica vlasti sigurnostnoj, imadu po mjeri §§. 324. i 429. kaznenoga postupnika obskrbljivat vlasti sudbene.

Ako je onaj, koji je osudjen, podložnik inostrane koje države, tad izprave, koje toga radi služe za dokaz, imadu se u udostovjerenom prepisu priložit tablici ubaviestnoj.

Ubaviestne tablice o onih osudjenicah, proti kojim će se kazan slobode ovršit kod suda onoga, koji je osudu izrekao u molbi prvoj, imadu se predavat tamničaru, koji će ih upisivat onako, kao što to određuje §. 3. pomenutoga propisa, i prije, nego što izteče vrieme kazni, pridodavši svoje potrebite opazke, predlagat sudu, da ih dalje odpravi. Isto tako imade tamničar sastavljat i predlagat sudu četvrtljetne izkaze (§. 89.), propisane u §. 6. pomenute naredbe.

§. 31. Vlasti sudbene dužne su zamjenito podupirat se.

Vlasti sudbene imadu si zamienito davat svaku moguću pomoć, da se postignu svrhe njihovih uredovanja, i potrebite za to spise uredovne priobćivat si u izvorniku ili prepisu.

Imenito imadu priobćivat si dobivena izvješća o mjestih, gdje osobe, pogibeljne javnoj sigurnosti, borave ili gdje se sastaju, gdje predmete kažnjivih čina pohranjuju ili prodavaju, gdje orudja za kažnjiva djela čine praviti ili gdje ih sakrivaju, zatim imadu si zamjenito priobćivat dobivena izvješća o ugovorenih znakovih, osobitih pronašaščih, izumcih i inih sredstvih, kojimi bi mogli laglje proizvest zločinstva.

§. 32. Ako su doznane okolnosti takove, da je uslied istih potrebno činit obćenite odredbe vlastim

jednoga ili više kotara sudbenih, tad treba prijavu podnet višjemu sudu zemaljskomu, da se, ako uztreba, porazumno sa političkom vlašću zemaljskom ili sa vlašću redarstvenom izdadu potrebite naredbe.

Po naravi okolnosti imade se odredit, da se potrebita priobćenja oglase i u osriednjem listu redarstvenom, što ga izdaje vrhovna vlast redarstvena.

§. 33. Priočivanja vlastim inostranim.

U koliko osobite naredbe inako ne ustanovljuju, imade se i nadležnim inostranim vlastim u postupku kaznenom sa pripravnošću pružat svaka zaiskana podpora; nego ako se porodi sumnja, tad treba upitat se u višjeg suda zemaljskoga, koji će, ako sumnja nižjega suda bude temeljita, zaiskat naputak u ministra pravosudja.

Spisi o razpravah radi veleizdaje, uvriede Veličanstva, uvriede članova cesarske kuće, smetanja javnoga mira, krivotvorja javnih vjerovnih papira i radi krivotvorja novca kovanoga, slobodno je priobćit vlastim inostranim samo onda, kada to dozvoli ministar pravosudja.

GLAVA DRUGA.

Sudovi višji nadgledaju upravu sudbenosti kaznene.

§. 34. Tko je nadležan nadgledati.

Višje nadgledanje nad vlastimi sudbenimi prve molbe, pripadajuće po §§. 90., 91. i 92. patenta od 3. svibnja 1853., br. 81. drž. zak. lista, vlastim višjim, razprostire se i na njihovu djelatnost u stvarih kaznenih, i na uzdržavanje reda u uzah, koje su sudovom podčinjene. Uslied toga dakle imadu iste imenito iztraživanja, pomenuta u §. 93. rečenoga patenta, obavljati i glede sudovanja kaznenoga.

Sudce-iztražitelje, namještene u okolišu svakoga sudišta prve molbe, imade osim toga i načelnik istoga

nadledat glede njihova poslovanja u stvarih kaznenih radi zločinstva i prestupaka.

§. 35. Kako se iztražuju sudovi.

Kad se iztražuje koji sud, imade komisija, u tu svrhu odredjena, razvidit, kako se ponašanje suda sa propisi zakona slaže kako glede ukupnosti tako i glede pojedinih slučajeva; u tu svrhu imade progledat dnevnik o povedenih iztragah, a i nekoje spise iztražne i razpravne o dvršenih jurve stvarih kaznenih, prosudit izpravnost polugodišnjih poslovnih tablica, osvjedočit se o zakonitom rukovanju u napisniku uručbenom i u registraturi, motrit postupak kod preslušavanja i kod ustmenih razprava konačnih, napokon imade pregledat uze, zapitat uapšenike u odsudstvu osoba sudbenih o načinu, kako se oskrbljuju i kako se s njimi postupa, a i tom, kada i koliko puta su preslušani odkako su u zatvoru.

Ako se opazi nedostataka, imadu se uvažavat propisi §§. 95. i 97. patenta od 3. svibnja 1853, br. 81. drž. zak. lista.

§. 36. Poslovne tablice sudišta prve molbe.

Sudišta prva molbe imadu uz četrnaest dana po izmaku svake pol godine o stvarih kaznenih radi zločinstva i prestupka, povedenih za ovo vrieme kod sudišta samoga i kod sudova iztražnih istomu podčinjenih, a i o onih stvarih kaznenih, u kojih je učinitelj ostao nepoznat, i o prijavah, glede kojih se nije preduzelo nikakovo uredovno djelo sudbeno-kazneno, predlagat višjemu sudu zemaljskomu tablicu poslovnu uredjenu po izgledu br. IV.

§. 37. U ovoj tablici imadu se ponajprije upisivat stvari kaznene, glede kojih se postupak kazneni obavlja kod samoga sudišta, zatim one, glede kojih teče postupak kazneni kod pojedinih sudova iztražnih.

U svaku tablicu imadu se upisivat sve stvari kaznene, koje prvoga dana polugodišta, na koje se od-

nosi tablica, nisu još ni pravomoćnom odlukom obustavnom ili odustajnom, ni presudom takovom, koja je izrečena po obavljenoj konačnoj razpravi i koja je postala pravomoćna, glede svih okrivljenika i u obziru svih čina, kojimi se okrivljuju, riješene bile, i koje se stvari kaznene imaju usljed toga u poslovnoj tablici staviti kao zaostatak za prediduće polugodište; nadalje imaju se u ove tablice upisivati i one stvari kaznene, koje su stopram povedene bile za polugodišta, o kojem je tablica sačinjena.

Pri sastavljanju poslovne tablice o takovih stvarih kaznenih, koje su povedene kod sudova iztražnih, imaju za temelj služiti mjesečni poslovni pregledi istih sudova (§. 9.).

§. 38. Da se tablice mogu kao što treba sastavljati i podnositi za vrieme propisano, imaju sudci-iztražitelji i izvjestitelji točno bilježiti stvari kaznene, koje su im doznačene.

Načelnik sudišta imade bditi nad izpravnošću upisa unešenih u tablicu, i iste, ako uztreba, prispodobiti sa spisi, koji se nalaze kod suda, i s mjesečnim pregledima, koje su podneli sudovi iztražni, te ako opazi nedostataka, imade narediti da se poprave.

Sudci-iztražitelji i izvjestitelji podpisivati će tablice na dotičnih mjestih, a načelnik suda na kraju.

§. 39. Viši zemaljski sud, pridruživši si državnoga nadodvjetnika, imade podnešene poslovne tablice točno prosudjivati, i ako uztreba, tražiti o istih po bližja razjašnjenja, te ako opazi nedostataka ili zatezanja u poslovanju, činiti toga radi primjerene odredbe.

Pošto se prosude tablice, podnešene o prvom polugo istu, imaju se iste za dobe povratiti sudištem, za da ista, izpunivši drugi razdio devete rubrike, dopune stvari kaznene, preostavši iz ovoga vremena, i pridadu one stvari kaznene, koje su za drugoga polugodišta na novo nadošle.

§ 40. Poslovne tablice sudova kotarskih.

Sudovi kotarski imaju o prekršajih, prijavljenih im svakoga četvrtgodišta, sastavljat poslovne tablice po izgledu br. V., i uz četrnaest dana po izmaku svakoga četvrtgodišta predlagat ih državnomu odvjetniku onog sudišta, u kojeg se okolišu isti nalaze (§. 436. kaznenoga postupnika).

Državni odvjetnik imade ove tablice točno prosudit, sravnit ih s tablicami predidućega četvrtgodišta, i sa svojimi opazkama podniet državnomu nadodvjetniku.

Državni nadodvjetnik imade tablice svih sudova kotarskih svoga okoliša sa svojimi opazkama i s opazkama državnih odvjetnika priobćit višjemu sudu zemaljskomu, da ih progleda, i ako uztreba čini dalja uredovanja.

§ 41. Državni odvjetnik, prosudjujući poslovne tablice sudova kotarskih, imade i to uvažat, u koliko po povlastici, podijeljenoj mu u §. 30. sl. g. kaznenoga postupnika, treba pregledat iste spise, da ili poprimi priziv ili da učini inače potrebite odredbe.

U tu svrhu vlastan je državni odvjetnik tražit spise iztražne od sudova kotarskih, a i zahtievat, da mu se u pojedinih slučajevih prekršaja u svoje doba dostavi i izrečena presuda.

§ 42. Svotnički poslovni izkazi sudova prve molbe.

Svikoliki sudovi prve molbe imaju o poslovih, prispjevših im u stvarih kaznenih za tečaja godine, uz osam dana po izmaku godine, predlagat višjemu sudu zemaljskomu svotničke poslovne izkaze, sačinjene po izgledih br. VI, VII i VIII; višji sud zemaljski imade iz poslovnih izkaza od pojedinih sudova iste vrste sastavljat i ministru pravosudja podnositi ukupne izkaze o poslovih od sudišta podčinjenih,

od sudova kotarskih, koji su određeni za sudove iztražne, a tako i od ostalih sudova kotarskih, i to od ovih posljednjih po okoliših sudišta, u kojih se iztražni i kotarski sudovi nalaze.

Poslovni izkazi sudišta imadu se predavat u dva razdjela, od kojih jedan predstavlja poslove ukupnoga sudišta, a drugi poslove pojedinih sudaca-iztražitelja i izvjestitelja.

GLAVA TREĆA.

Propisi, kako se imadu urediti uzišta i kako treba obhodit s uznici.

§. 43. Kakove imadu bit uze

Kad se uredjuju uze ili zatvori, treba — u koliko po položaju sgrade i po onih okolnostih moguće bude, držat se u obće opreza sljedećih :

1. Prozor, na koj zrak i svjetlost ulazi u uzu, neka ne ide na javnu cestu, nego ili na dvorište ili na hodnik (ganak), i neka bude tako visoko, da ne može ni izvana nitko unutra, ni iznutra uznik napolje gledati, niti s ikim razgovarat se. Vrh toga treba da je na prozoru jaka i gusta gvozdена rešetka, da ne bude moguće uzniku što god dobaciti iz vana.

2. Gdje zidovi nisu dosta debeli, ili nisu dovoljno suhi, imadu se iznutra obložiti platnicami.

3. Vrata treba da su napravljena iz dvostrukih platnica iliti debelih dasaka, i da su izvana dvie, gori i doli učvrštenimi popriečnimi motkami od gvoždja, i dvie i na iste motke udešenimi jakimi bravami (lokoti) zatvorena.

U sredini na vratih ima bit napravljen prozorčić od šest palaca na četvrt, koj se takodjer može zatvoriti i otvoriti samo izvana; ovaj prozorčić namijenjen je na to, da se na nj u uzu zrak puštati može, i da nadgledniku od uza moguće bude, u svako doba motriti uznika, a da mu ne treba za to vrata otvarati.

4. Kao što potreba bude, imadu se uze obskrbiti pećmi (furunami); a ove peći treba da su iznutra osigurane željeznimi motkami.

Na isti način ima bit obskrbljen i dimnjak; a vratašca, na koja se peć loži, imadu se svagda brižljivo zatvarati.

5. U uzah, koje su namienjene, da se u njih drže zločinci vrlo pogibeljni, treba da imade željeznih debelih karika, koje su u podu jako učvrštene.

§. 44. Sobe za bolestnike.

Za smještanje bolestnih uznika valja u svakom uzištu ostavit nekoliko prostranih i vidnih soba, obraćenih u koliko je moguće naprema suncu; pri uređivanju ovih soba ima se doduše imati dovoljan obzir na potreboće bolestnika, ali treba ujedno i držati se propisa, sadržanih u §. 43.

§. 45. Straženje nad uznici.

Stražit nad uznici držani su u pravilu nadglednici od uza. Nego kad nastanu takove osobite okolnosti, da bi potrebno bilo straženje jače, tad ima načelnik suda, ako se u mjestu onom nahodi zapovjedništvo vojničko, dogovoriti se s istim, da se na izvanjska mjesta okolo uzišta barem noćju postavljaju straže vojničke.

Ako ovim načinom nije moguće dobiti potrebitoga straženja, treba tad postarat se za to kakogod drugčije, i o onom, što glede toga bude učinjeno i naredjeno, ima se dat izvješće višjemu zemaljskomu sudu.

§. 46. Nadglednici od uza podčinjeni su tamničarom.

Nadglednici od uza podčinjeni su ponajbližje tamničaru, i dužni su izvršivati naredbe istoga.

Gdje ne ima taniča a, ima službu njegovu činit onaj nadglednik od uza, koga za to naredi načelnik suda.

Kod sudova kotarskih imadu nadgledanje nad uznici obavljat poslužitelji uredovni i pomoćnici njihovi, koje

za to odredi načelnik od ureda; a kod ureda kotarskih, gdje se sudovanje obskrbljuje samostalno po osobitom uredniku, obavljat imaju rečeno nadgledanje oni poslužitelji uredovni i pomoćnici njihovi, koje za to odredi također načelnik od ureda, nego u porazumljenju s rečenim urednikom.

§. 47. Dnevnik tamničara.

Svaki tamničar, naredjeni kod kojega sudišta, ima ne samo o nalogih, koji mu dolaze, vodit po izgledu pod br. IX. uređen dnevnik ujedno s obecednim imenikom i kazalom stvari, nego i na svakom nalogu ubilježiti broj, pod kojim se isti nalazi u dnevniku, i u 3. rubrici staviti dan, kada se je, i način, kako se je nalog izvršio.

Isti nalozi imaju se u redu, kao što su u dnevnik upisani, pohranjivat u spisovnih svezkih ne odveć velikih; naredbe pako i sudbeni nalozi, koji služe za za buduće ravnanje, imaju se slagati u osobiti svezak spisovni.

§. 48. Napisnik o uznicih.

Napisnik o uznicih, koj je propisan u §. 170. kaznenoga postupnika, ima tamničar voditi što najtočnije; držan je, ne samo bez svakoga odgadjanja upisivati u nj sve, što treba, nego i, napomenuv tekući broj napisnika, obskrbljivat ga abecedno uređenim imenikom od uznika.

Ovaj imenik iliti našastar od imena može se, kao što se uzvidi načelniku suda, napraviti i za više godina, samo što se u ovom slučaju mora navesti ne samo broj napisnika, nego i tečaj godišnji.

§. 49. Preuzimanje u zatvor iztražni.
Tamničar ne smije nikakove sudu predate osobe primiti u zatvor iztražni prije, dok za to ne dobije naloga sudbenoga, i dok onako, kao što propisuje §. 160. kaznenoga postupnika, ne preište osobu i odjeću okrivljenikovu. S toga ima se kod svakoga

suda učinit uredba, da se predane osobe, dok sud u tom obziru što ne odluči, čuvaju na prikladnom mjestu, i da prepriečene budu od svakoga obćenja i druženja s uznici i s drugimi ljudi.

§. 50. Ženitbeni drug i djeca uznikova ne mogu se dobrovoljno dat zatvoriti.

Ženitbeni drug i djeca uznikova, proti kojoj ne ima za to pravnoga razloga, ne mogu se s uznikom uzeti u zatvor, baš ako se i očituju, da su rad dobrovoljno zatvor s njime podnositi.

Ako djeci uznikovoj, budi poradi dobe, budi poradi tielesne naravi njihove, bud poradi drugih okolnosti, treba osobitoga nastojanja, ima tad sud ili neposredno ili po vlasti političkoj ili gradjansko-sudbenoj učinit primjerene naredbe i u tu svrhu obratit se ili na rodbinu, ili na dotične občine ili zavode dobrotvorne.

Da li se djeca, koja su još pri sisi, ostaviti mogu kod zatvorene matere, ostavlja se to razboritosti načelnika suda.

§. 51. Sačinjanje opisa osobnoga, i preiskivanje stvari okrivljenikovih.

Opis osobe i odjeće okrivljenikove, naredjen u §. 160. kaznenoga postupnika, ima se sačinit dvogubo; a k poslu ovomu valja prizvat i tamničara. Jedan primjerak od opisa ima se priložit k spisom iztražnim, drugi pako predati tamničaru.

§. 52. Tamničar ima opise od osoba označivat brojem tekućim od početka do konca godine, i brižljivo pohranjivat ih. Ovaj broj treba da se svagda slaže s onim tekućim brojem, pod kojim je zatvorenik upisan u napisniku o uznicih (§. 170. kaznenoga postupnika).

§. 53. Ako se s okrivljenikom osim odjeće, koju na sebi imade, predade sudu još i drugih predmeta, imadu iste nadglednici od uznika pred tamničarom, a u važnijih slrčajejih ili u prisutnosti sudca iztraži-

telja ili kojega drugoga, po načelniku suda za to izaslanoga urednika točno preiskati, i ako o tih stvarih nije bio predan popis, imadu se iste kao što treba pobilježiti.

U popisu ima se svagda naznačiti, koje su stvari nadjene kod samoga okrivljenika, i koje su se inače sudu predale.

§. 54. Sačinjeni popis ima se po onih, koji su pri preiskivanju bili, podpisati i priklopiti spisom iztražnim; prepis pako popisa toga ima se uz priklopljenu primku ili izručiti, ako to zahtieva, onomu, koj je stvari predao, ili priobćiti vlasti onoj, koja je učinila, da su se iste stvari sudu poslale.

§. 55. Pregledavanje zatvorenika po liečniku sudbenom.

Liečnik sudbeni ima ne samo svakoga, poradi zločinstva ili prestupka u zatvor iztražni uzetog okrivljenika, držeći se osobitih o tom postojećih propisa, pregledat, nego i o tielesnom njegovom stanju, o povriedah, manah ill znamenitih biljezih, koje možebit na zatvoreniku bude opazio, sastavit nalaz, i predat ga sudcu-iztražitelju.

Tielesne mane i drugi osobiti biljezi imadu se, pozivajuć se na ovi nalaz navesti u opisu osobe.

§. 56. Oznaka pojedinih uza. Napisnik od uze.

Uze, nalazeće se kod sudišta, imadu bit označene tekućimi brojevi, da time moguće bude točno držat se potrebitoga reda u doznačivanju, pregledanju i ostalom obskrbljivanju.

O zatvorenicih, koji se nalaze u pojedinih uzah, ima tamničar voditi pregled, uređen po izgledu br. X., za da se uzmogne u svako doba vidit iz istoga, za koliko je zatvorenika uza uređjena, i koliko i kojih zatvorenika u njoj imade.

§. 57. Bilježenje o osobah, primljenih pod čuvanje međjutomno.

O onih osobah, proti kojim se polag ustanova kaznenoga postupnika odredi, da se predbježno samo čuvat imadu kod suda, ima tamničar vodit posebno bilježenje, u kojem će točno navesti dan, kada je doticnu osobu primio pod čuvanje, a tako i dan onaj, kada je ta osoba ili otpuštena ili preuzeta u zatvor iztražni.

§. 58. Odredjivanje uza.

Pri odredjivanju uze, u koju će se okrivljenik koj primiti, valja držat se propisa, sadržanih u §. 164. kaznenoga postupnika.

Odredjivat će to kod sudista načelnik suda, ili viećnik onaj, komu je načelnik povjerio nadziranje nad uzami (§. 99.) i to, ako potrebno bude, porazumjevši se prije sa sudcem-iztražiteljem.

Ako uze budu prepune zatvorenika, ima sud kod nadležnoga mjesta iskati, da se tomu doskoči, a svakako ima nastojati o tom, da se nekolicina kaznenika, koji kazan slobode podnieti imadu kod suda, odpravi u drugo koje kaznište.

§. 59. Uze, koje su pojedinim okrivljenikom odredjene, imadu se promienit, kad god okolnosti to iziskuju, a navlastito onda, kada se u trag udje, da se uznici pripravljavu da uskoće, ili da se dogovaraju medju sobom ili s drugim osobami.

Promienit odredjenu uzu može u pravilu samo načelnik suda ili onaj viećnik, koj načelnika u tom zamienjuje (§. 99.). Nego u sumih slučajevih vlastan je i sudac-iztražitelj naredit ovakovu promienju, ali dužan je javit to odmah načelniku suda ili namjestniku istoga.

§. 60. Prijava, da je tamničar preuzeo koga u zatvor.

Tamničar, čim preuzme okrivljenika kojega u zatvor iztražni, ima to odmah pismeno javit sudcu-iztražitelju, naznačiv ujedno broj, pod kojim je okriv-

ljenik upisan u napisnik o uznicih (§ 48.), a tako i broj određene uze.

Ovoj prijavi ima se priklopit liečnički nalaz o zatvoreniku a i popis predmeta, stigavih s istim, ili ako to nije moguće, ima se sve ovo napose predati sudcu-iztražitelju.

Svaki put, kad se kašnje uznik premjesti u uzu drugu, a i kad se razboli tako, da po sudu liečnikovu nije moguće uzet ga u preslušavanje, a isto tako i kada bolestnik opet ozdravi, ima se to pismeno javit sudcu-iztražitelju.

§. 61. Izvješća tamničarska.

Kod većih sudišta ima tamničar dva put na nedjelju, a ako se načelniku suda poradi znatne množine uznika ili iz drugih razloga potrebno uzvidi, svaki dan ne samo predavat načelniku suda sumarni izkaz o ukupnom broju zatvorenika, o broju osoba novo nadošavih, oboljelih, preminuvših, na slobodu otpuštenih, u koje kaznište ili drugomu sudu odpravljenih, ili uskočivših, nedo i činit izvješća o osobitih pripećenjih, koja su se možda sbila.

§. 62. Propisi, kako se ima ponašat osoblje nadgledno.

Najpoglavitije dužnosti tamničara i nadglednika od uznika jesu u obće: poslušnost, točno izvršivanje službe, skrovnost, vjernost, umjerenost, ozbiljno i krotko ponašanje.

§. 63. Kako tamničar tako i nastojnici od uznika treba da s uznici postupaju blago i krotko, da ih ne grde, ne psuju i da im ne predbacuju čine njihove, zatim da svojevoljno ne stavljaju ruke na zatvorenike, osim u slučaju kada ih sami zatvorenici ili opadu, ili opornošću svojom prieče u obavljanju službe.

§. 64. Imadu oni priečiti i zabranjivat svaku nepodobštinu, kojom zatvorenici smućuju mir i red u kući, ili nastoje tajne dogovore međju sobom voditi;

a imenito imadu im braniti, da ne buče, ne pjevaju, ne zviždaju, da se ne penju na prozor, da ne lupaju i ne prisluškuju na zidovih i vratih. Ako opomene njihove budu u zalud, ili ako se u trag udje znatnim zloporabam ili zabranjenomu dogovaranju, ili ako se porode inati medju zatvorenici, ima se to prijaviti načelniku suda.

§. 65. Tamničar i mladji njegovi imadu se klonit svakoga bezkoristnoga razgovaranja sa zatvorenici; navlastito neka ne govore s njimi ni o njihovih obiteljih ili drugih poslovih, ni o kažnjivih činih, kojimi se okrivljuju, ni o stanju iztrage, ni o drugih uznicah ili razmjerjih njihovih; neka ne budu posredovatelji nikakovoga obćenja, imenito neka ne nose pisma, koja bi zatvorenici ili pisali si medju sobom ili slali drugim osobam, i u obće neka ne dopuštaju nikakovoga obćenja ove vrste, nego neka nastoje o tom, da ne bude prilike za tajno dogovaranje.

U obziru obskrbe i zanimanja uznika odgovorni su tamničar i mladji njegovi, da se točno izvršuje §. 165. kaznenoga postupnika; a navlastito odgovorni su i za to, da se potajno ne šalju ni ne donose uznikom opojna pića ili druge stvari.

Ne smiju oni od uznika ništa ni kupovat ni zamjenjivat, niti u obće sklapat s njimi ikakovih poslova; a tako isto ne smiju ni od njih ni od trećih osoba, u obziru poslova svojih službenih, primati dara ikakova.

§. 66. Dužnost skrovnosti.

Dužnost skrovnosti, koja je naložena svim osobam sudbenim, nalaže se i osobam onim, kojim je povjerenom nadgledanje nad uznici.

Imadu osobe ove tvrdo mučati naprema svakomu o imenih i o osobah zatvorenika, o uzah, koje su pojedinim uznikom odredjene, o broju i o ležaju uza, u obće o unutarnjem uredjenju uzišta, o načinu, kako

se uzište čuva, i o službenih poslovih, koji su pojedini nadglednikom naloženi.

§. 67. Propisi za uzdržavanje čistoće i zdravlja u uzištu.

Tamničar i nadglednici od uznika odgovorni su, da svagda čistoća bude u uzištu. Uze, hodnici, stube i druge prostorine u uzištu imaju se svaki dan izmesti i izvjetriti, podovi pako i pokućstvo oprati i oribati, kadgod potrebno bude. A valja se pobrinuti i za čistoću tiela zatvorenikova, i imenito treba gledati, da se uznik očisti i označi prigodom, kad se u zatvor prima.

§. 68. U koliko položaj uzišta dopušta, ima se zatvorenikom uz propisane opreze, da ne mogu uskočit ili dogovarati se, kadikada dozvoljavati, da unutar zidina od uzišta izlaze na prosti zrak i šetnju; a pri tom ima se poglavito imati obzir na one, za koje liečnik obnadjje, da im osobito treba čista i prosta zraka.

§. 69. Prošnje, pritužbe i govori zatvorenika imaju se prijavljivati načelniku suda ili sudcu iztražitelju.

Prošnje i pritužbe zatvorenika, kojih riešavanje pripada sudu, a i takovi njihovi govori i čini, koji bi mogli ili povoda dati sudbenoj kakovoj odredbi, ili od upliva biti glede iztrage, imaju se javiti načelniku suda ili sudcu-iztražitelju.

Pisma, koja nadzorničtvu od uznika predadu ili uznici, da se kamogod pošalju, ili treće koje osobe, da se uruče uznikom, imaju se svaki put prije predložiti sudcu-iztražitelju, da ih pregleda. (§. 167. kaznenoga postupka).

§. 70. Pohranjivanje ključeva od uza.

Tamničar ima pri čuvanju uznika služiti se oprezom što najvećim. Ako je tamničar drugim službenim poslovima, bolešću ili inimi okolnostima prepriečen, te ne može sam oko čuvanja nastojati, makar bilo

za neko samo vrijeme; moći će ključeve od uza, koji su mu povjereni, predati samo onoma, koga načelnik suda za to odredi.

§. 71. Oprezi, kad se zatvorenici među u okove.

Ako se zatvorenik ima ili metnut u okove ili prikovati, treba to učiniti u prisutnosti tamničara ili kojega nadglednika od uznika, a imaju se za to uzet samo takovi okovi, koje je majstor obilježio svojim imenom.

§. 72. Tamničar ima preiskivat i pregledavat uze.

Tamničar ima svaki dan u svakoj uzi, gdje se zatvorenik koji nalazi, preiskat i pregledati zidove, peći, vrata, prozore i ležišta, a kod uznika okovanih i okove, da li ne ima znamenja, da se uznik pripravlja da uskoči, ili tragova o pokušavanoj kakovoj sili, i da li ne ima u uzi stvari takovih, kojih uznik imati ne smije.

Svaka nepodobština, kojoj se u trag udje, ima se odmah javiti načelniku suda.

Kod većih sudova može načelnik suda odredit, kao što potrebno bude, tamničaru jednoga ili više nadglednika od uznika, koji će ga u poslu tom pomagati.

§. 73. Preiskivanje i pregledavanje, naredjeno u §. 72., ima se često činiti i noćju; navlastito treba svaku noć hodnike i dvorišta od uzišta obilaziti i osviedočivati se, da li je sve u redu, kao što treba. Takova noćna pregledavanja imaju se činiti sviećom, koja je u fenjeru (lampašu) dobro spravljena, a u uzah, gdje više zatvorenika imade, u društvu s jednim barem pomoćnikom, koji takodjer, kao što je malo prije rečeno, ima biti sviećom providjen.

§. 74. Kada tamničar ili koj nadglednik od uznika udje u uzu, neka, osobito kod zatvorenika dr-

zovitih, ili gdje ih imade više zajedno, svagda još jednoga nadglednika ima uza se.

Istoga se opreza valja držati, kad se opasni zatvorenici vode na preslušavanje.

§. 75. Oprezi, da se preprieči dogovaranja.

Kad takovi ljudi, koji pri čuvanju i nadgledanju uznika ne imaju nikakova posla, unidju u uzu, u kojoj se nalazi koji zatvorenik, tad ima tamničar ili koji nadglednik od uznika pritoman biti i paziti, da ne bude nikakovoga zabranjenoga dogovaranja sa zatvorenikom, i navlastito, kad mu se donose jela ili pića, da ne bude moguće dodati mu potajno drugih stvari.

dati u svako doba, a prel kojim drugim duhovnikom samo onda, kad to izriekom dozvoli načelnik suda.

Kad se uznik izpovieda, ne ima pritoman bit nijedan nadglednik od uznika, nego ni u ovom slučaju ne treba zanemarit potrebitih opreza, da uznik ne uskoči i da se preprieče dogovaranja, koja bi obezuspješit mogla svrhu iztrage.

§. 77. Da li se i to kojim uznikom, nalazećim se u zatvoru iztražnom, dopustit ima da mogu udioničtvovat ili u nauku vjerozakonskom, što ga duhovnici u uzištih po postojećih osobitih propisih podieljuju sabranim uznikom, ili u kojem nauku drugom: ima te odlučivat načelnik suda u sporazumljenju sa sudcem iztražiteljem.

§. 78. Dopuštenje, koje se po §. 166. kaznenoga postupnika iziskuje, da se koji zatvorenik razgovarat može s drugimi osobami, vlastan je podieljivat samo načelnik suda (§. 99.) ili sudac-iztražitelj.

Razgovori ti imadu bivati u pravilu ili u sudnici ili u uredionici tamničarevoj a u uzi samo onda, kad radi tjelesnog stanja zatvorenikova nije inako moguće.

Samo u osobito važnih slučajevih, kad se zaište razgovor s takovim bližnjim rodjakom uznikovim, koji je tako teško i pogibeljno bolestan, da mu nije moguće u sudnicu doći, može načelnik suda, ako ne ima razloga proti tomu, dopustit, da razgovor bude u privatnoj kojoj kući, i da se uznik s potrebitimi oprezi onamo odvede,

Sudbenoj osobi, odredjenoj da pazi na razgovor, treba da u važnijih slučajevih poznate budu barem poglavite okolnosti od iztrage.

§. 79. Što treba činit, kad se uznik koji razboli.

Ako se koji uznik razboli, ili ako zatvorenoj ženskoj prispije vrieme da rodi, ili ako liečnik izjavi, da je stanje bolestnoga kojega uznika pogibeljno, ima to tamničar javit odmah načelniku suda.

Da li se okovanim uznikom, kada se razbole, imaju skinuti okovi, ostavlja se to razsudjenju načelnika od suda.

§. 30. Obskrbljivanje uznika iztražnih

Uznici iztražni, mogu si hranu polag ustanova §§. 165. i 424. kaznenoga postupnika nabavljati o vlastitom trošku ili iz podpore, koja im od drugih osoba dolazi. Nego nije slobodno prelaziti pri tom granica umjerenosti.

Dopušteno je također, da uznici, koji imaju potrebitu svoju odjeću i svoje rublje (prteninu) za preoblačenje, uzet mogu to sa sobom u uzdu.

§. 31. Siromašnim uznikom ima se o trošku državnom davati prosta ali zdrava hrana i potrebna odjeća i rublje, nego držati se valja pri tom osobitih propisa, koji o tom postoje. A valja se brinuti i za snaženje (čišćenje) odjeće, i za potrebito preoblačenje rublja.

Kod zatvorenika siromašnijih treba u obće gledati, da odjeću, koju su sa sobom donieli, za zatvora svoga sasvim ne izderu, te da time ne budu bez odjeće, kad se postupak proti njim dovrši. Stoga valja od takovih zatvorenika oduzeti odjeću, koje u zatvoru ne će trebati, zatim kao što treba pobilježiti ju i spraviti.

Za ležište ima se svakomu bezimućnomu uzniku dati slamnjača, jastuk slamnati i pokrivač ili tako zvano čebe (gunj).

§. 32. Prdržavanje bezimućnih uznika iztražnih na poslove kućne.

Uznici iztražni, koji nisu kadri sami sebe hraniti, a i po imetku svom ni dati naknade za obskrbu, koju su u užištu dobivali (§. 338. kaznenoga postupnika), mogu se po razsudu načelnika od suda pridržavati na primjerene kućne radje, u koliko iziskuje potreboća užišta. Nego valja nastojati, da se

pri tom, u koliko je moguće, ne drže ni s kaznenici (§. 75.), ni s drugimi uznici iztražnimi.

§. 83. Registar o kaznenicima, koji kazan svoju podnose kod suda.

O osudjenicima onih, koji kazan slobode podniet imadu kod suda, koji je presudu izrekao, ima tamničar voditi osobiti registar, koji osim rubrika, propisanih za tablice ubaviestne, sadržavat mora još dvije rubrike, jednu za tekući broj kaznenika, a drugu za dan, kojega su u kazan primljeni

U ovaj registar ima se točno upisati sadržaj tablice ubaviestne.

§. 84. Kako valja postupati s kaznenicima
Kaznenici imadu biti razlučeni od uznika iztražnih; treba s njimi postupati po smislu osude, koja je proti njim izrečena, i navlastito imadu se po ustanovah zakona kaznenoga pridržavati na obavljanje poslova.

Kaznenici svakoga vjeroispovijedanja imadu se, kad su im blagdani, upotrebljivati samo na laglje poslove u kući. Ni kaznenici ni uznici iztražni ne smiju se pridržavati, da kao sluge rade kod urednika ili ljudi privatnih.

§. 85. Upotrebljivati kaznenike za radnju, slobodno je u pravilu samo unutar uzišta. Nego ako je uzište po sebi takovo, da s obzirom na sačuvanje zdravlja kaznenika, ili s drugih okolnosti to ne bi moguće bilo, imadu se ipak izabrati samo takovi poslovi, koji se obavljati mogu što najbliže do uzišta, da kaznenici ne idu po putevima, kud mnogi svijet prolazi, i poslovi takovi, gdje niti će biti kaznenici izvršeni očima svijeta, niti će se pričiti neprestano nadgledanje nad istimi, a tako isto, gdje se nije bojati pogibelji, ni da će uskočiti, ni da će se dogovarati s drugimi ljudima.

U ostalom, gdje glede pridržavanja kaznenikâ na radnju izvan uzišta, s obzirom na mjestne i druge

osobite okolnosti, postoje propisi posebni, imadu se ti propisi obdržavat i u napredak.

§. 86. Ako dopuštaju mjestne okolnosti, imadu se i za kaznenike, koji su kod sudova zatvoreni, uvesti poslovi zanatni, kao i u kazništih napose postojećih. Kad se uvode ovakovi poslovi, ima sud djelati u sporazumljenju s političkom vlasti okružnom.

§. 87. Izvan vremena, za radnju odredjenoga, može se pod potrebitimi oprezi dopustit kako kaznenikom tako i uznikom iztražnim, da mogu dobre molitvene i nabožne ili druge koristne knjige, izim svih tiskopisa periodičnih i knjiga sadržaja političkoga, čitati, ili zabavljati se pisanjem.

§. 88. Kako se primaju prošnje za pomilovanje.

Prošnje za pomilovanje, predane po kaznenicah, koji kazan svoju podnose kod suda, imadu se uzet u napisnik, i uz priklop svjedočbe tamničareve, kako se t. j. prositelj vlada, zatim izvadka iz napisnika kaznenoga (§. 97) i svih spisa parničnih, koji se tiču kaznenika i sukrivaca njegovih, u smislu §. 330. kaznenoga postupnika predložiti višjemu sudu zemaljskomu. Ako ne bude moguće predložiti iztražnih spisa proti sukrivcem, ima se barem naznačit, kako su ovi kažnjeni, i da li im se je i u koliko od kazni što god jurve oprostilo.

§. 89. Šta valja činiti, kad se odpuštaju kaznenici.

Prije nego što će izteći vrijeme kazni, ima tamničar u svom registru (§. 83.) i u tablici ubaviestnoj vierno naznačiti, kako se je kaznenik vladao, dok je pod kazni bio, zatim ima ubaviestnu tablicu podpisati i predložiti sudu, koji će ju odpraviti vlasti, naznačenoj u §. 3. naredbe od 5. ožujka 1853, br. 44. drž. zak. lista.

U §. 6. pomenute naredbe propisani popis o kaznenicah, koji će se odпустiti, ima tamničar sastaviti, podpisati i predložiti sudu, koji će ga odpraviti mjestodržcu krunovine.

§. 90. Kažnjenje uznikâ putem disciplinarnim.

Zatvorenike, koji se vladaju oporno i uvriedljivo, koji druge potiču bezstidnimi govori, nepristojnimi čini ili kretanji ili drugim načinom sramežljivost povriedjuju, koji suzavorenike svoje, osobito novodošavše, posramljuju, koji se s drugimi uznici ili s trećimi osobami dogovaraju ili inako mir i red u uzištu smućuju (§. 64), može načelnik suda, a kod sudova iztražnih načelnik sudbenoga poslovanja ili načelnik kotarski pod stegami, propisanimi u §§. 255., 256. i 257. kaznenoga zakonika, kaznit tako, ili da se metnu u okove, ili da poste, ili da im se dade tvrdo leže, ili da se drže u zatvoru samotnu, ili da se zapru u zatvor samotni u mračnoj izbi.

§. 91. Kad uznici budi riečju budi činom vriedjaju urednike, straže ili osoblje nadgledno, kad zlobno oštećuju ili razoravaju pokućstvo ili ine predmete, kad se sgrću i tvorno opiru svojim predstojnikom, straži ili drugim osobam nadglednim, a tako i pri drugih znatnijih prestupcih karnostnih, gdje se s obzirom na čud krivca nije nadati uspiehu od druge kazni, ili ako je makar i u manjih slučajevih uporava blažjih kazna uzalud bila, može se, pošto najprije bude upitan liečnik sudbeni (§. 24. zakonika kaznenoga), odreditielesna kaza, i to do dvadeset batina proti odraslim mužkarcem, ili dvadeset udaraca šibami proti mladice m izpod osamnaest godina i proti ženskim glavam.

§. 92. Nego proti uznikom kod sudišta može se bijenje odredit samo na temelju odluke, po sudištu satvorene; proti uznikom pako, koji se nalaze kod ureda kotarskih, smije bijenje dosudit samo načelnik kotarski, a ako sudovanje pri istom obavlja osobiti

urednik samostalno, smije isto dosudit samo taj urednik u suglasju s načelnikom ureda kotarskoga.

§. 93. Žensku glavu nije slobodno biti, kad imade pranicu mjesečnu ili kad se pri liečničkom preglđu opazi na njoj znakova, da je noseća. A za izvršivanje ove kazni imadu se uzeti samo žene prikladne.

§. 94. Šta se ima činiti, ako uznik pokuša uskočiti ili ako u istinu uskoči.

Ako je uznik pokušao uskočiti, ima sud odmah ogledati tragove, koji svjedoče taj pokušaj, zatim pategnut uznika na odgovor, i proti istomu, ako ne bude tu ujedno i znamenja čina takovoga, koji je po kaznenom zakonu o zločinstvih, prestupcih i prekršajih, odredit koju god od kazni, naznačenih u §. 90. i 91., u ostalom pako imadu se učinit i poprimit primjerene mjere, da uznik ne bude više mogao pokušavat uskočiti; imenito ima se uznik metnut u okove, a ako je osoba odveć pogibeljna, ima se, ako je potrebno, i prikovati (§. 43.).

§. 95. Ako uznik u istinu uskoči, ima se opis osobe njegove izsledovanja i gonjenja radi odmah saobćiti obližnjim uredom kotarskim, sudovom kotarskim, direkciji redarstvenoj u glavnom gradu krunovine, a i zapovjedničtvu žandarmerije, koje se nalazi u mjestu suda, a tako isto ima se opis taj poslati i u redakciju o-riednjega redarstvenoga lista, što ga izdaje vrhovna vlast redarstvena,

Po naravi okolnosti ima sud poslužiti se i onimi sredstvi gonjenja, koja su naznačena u kaznenom postupniku (§§. 379—382.); a u ostalom ima sud uskoka, ako se opet uhiti, kaznit po propisu §. 94.

§. 96. Ujedno valja strogo iztražiti, da li je uredba uze ili pomanjkanje dovoljnoga straženja pripomoglo k tomu, da je uznik mogao uskočenje pokušati, ili u istinu uskočiti, i tko se radi svega toga može okriviti. Ovu iztragu, ako je uznik uskočio iz uze kojega sudišta,

ima obaviti samo sudište i zatim učiniti potrebite naredbe (§. 101.).

Ako li uznik uskoči iz uze kojega ureda kotarskoga, tad je isti ured držan, javiti to onomu sudištu prve molbe, u kojega se okolišu nahodi, za da se po izaslaniku toga sudišta čine potrebita izvidjenja.

Izaslanik ovaj ima napisnik sačinjen o uspjehu izvidjenja toga, dodavši mu svoje mnijenje, kako bi se dokinut imale mane opažene, ili u slučaju, ako su krivi nastojnici od uznika ili drugi ljudi, kako bi se isti kaznit imali, podneti sudištu, ovo pako sudište držano je, predloge svoje činiti s obzirom na ustanove o izvršivanju moći karnostne nad osobami, namještenimi kod ureda kotarskih.

§. 97. Napisnici o kažnjenju uznika.

Kad god se kazni koji uznik putem disciplinarnim iliti karnostnim, ima se svaki put sačiniti napisnik i priklopiti spisom od iztrage.

Osim toga ima tamničar određenu kaznu zabilježiti ili u napisniku o uznicih (§. 170. kaznenoga postupnika), ili, ako se kaznenik podvrgava postupku karnostnomu, u registru propisanomu u §. 83.

§. 98. Vrhovno nadgledanje uza pripada načelniku od suda.

Vrhovno nadgledanje uza pripada načelniku od suda. U tu svrhu imat će načelnik imenito, izvan periodičnoga preiskivanja, propisanoga u §. 171. kaznenoga postupnika, češće i iznenada dolaziti u uze i osvjedočivati se, da li je u njih prepisani red i čistoća, i da li se točno izvršavaju propisi zakonski.

(Naredba k. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosuđe, od 1. srpnja 1894. br. 8.028., o sunadzoru k. državnih odvjetništva nad užiti k. sudbenih stolova. Ur. sbir. br. 514).

Budući da se povodom konkretnoga upozorenja čini, da je naredba k. zem. vlade od 25. studenoga 1876. br. 4.864 došla jur u zaborav, obnalazi kralj. zemaljska vlada, odjel za

pravosuđe, upitnu naredbu obnoviti, ter odrediti, da predsjedništva kr. sudbenih stolova svagda, kad u smislu §. 93. poslovnog reda za kaznene sudove od 16. lipnja 1854. preduzimala budu pregled uzista, o tom imadu kratkim putem obavjestiti kr. državno odvjetništvo, da isto uzmogne pregledanju prisustvovati te stavljati eventualne svoje predloge, koje će predsjedništvo uzeti na znanje i prema okolnostim uvažiti. Ne može li ih predsjedništvo s kojeg mu drago razloga uvažiti, valjati će ih staviti do znanja kr. zem. vladnom odjelu za pravosuđe obrazloživ stanje stvari i načiniv prema okolnostim shodne predloge.

§. 99. Ako kod sudova većih načelnik ne bi mogao bez uštrba za ostale svoje poslove, nadzirati uzista, moći će to nadziranje povjeriti kojemu viećniku od suda.

Nego ima to nastojat, da mu svagda točno poznate budu naredbe, koje viećnik ovaj čini; a i dužan je svakako od sgode do sgode glavom osvjeđočivat se, da li se točno obdržavaju zakonski propisi i zavedeni red kućni.

§. 100. Poduka o službi tamničara i nadglednika od uznika.

Tamničarom i nadglednikom od uznika ima se, kad stupe u službu, dat pismena poduka, kako će službu svoju ovršivat; u toj poduki treba da su sadržane sve naredbe zakona kaznenoga, postupnika kaznenoga i napatka ovoga o postupanju s uznici, a tako i ostale dužnosti osoblja nadglednoga.

§. 101. Kažnjenje nadglednika od uznika putem disciplinarnim.

Pomanja nehajstva i povredjivanja dužnosti službene od strane osoblja nadglednoga ima, načelnik suda, ako ukori bez uspjeha budu, kaznit osudivši ih ili na obavljanje težjih službenih poslova na dužje vrijeme, ili u zatvor do na 24 ure.

Proti težjim prestupkom u službi ima se odredit zatvor do na osam dana, a po okolnostih i odпуст iz službe.

Svrgnuće sa službe ima se izreći navlastito onda, kada nadglednik od uznika u obziru službenih svojih poslova prima mita, kada očitom svojom nebrižljivošću dade priliku, da zatvorenik uskoči, kada znajući podpomaže zabranjena dogovaranja sa zatvorenicima, ili u obće kad s namislom prekršivši svoju dužnost proizroči znamenitu štetu, ili proti kojim su bezuspješne bile kazni blažje.

Proti nadglednikom od uznika kod sudišta mogu kazan zatvora do na osam dana odredjivat ista sudišta; odpust pako iz službe dosudjivat može višji zemaljski sud polag propisa zakona od 3. svibnja 1853. (br. 81. drž. zak. lista).

U obziru odredjivanja takovih kazni proti nadglednikom od uznika kod ureda kotarskih imadu se u obće obdržavat ustanove o izvršivanju moći karlostne nad osobljem njihovim.

GLAVA ČETVRTA.

Propisi, kako će se pohranjivat novci i ini predmeti, predani sudu u stvarih kaznenih.

§. 102. Svi predani predmeti imadu se popisati.

O svih predmetih, predanih sudu povodom kaznenosudbene iztrage, preiskivanja kuće, poduzeća očevida, ili inih pojedinih diela uredovnih, imade se sastaviti točan popis istotako, kao i o svih stvarih, koje se ujedno s okrivljenikom izruče (§§. 53., 54.). Ove popise imade sudac-iztražitelj prosudit, i radi samih stvari ili učinit naredbe, sljedećim ustanovam primjerene, ili, ako to ne leži u njegovom djelokrugu, postarat se o tom, da ih učini sam sud.

§. 103. Predmeti, koji se pohranjuju: a) u uredu ostavnom.

Gotov novac, dragocienosti, državne papire, mjenice, založnice, zadužnice i ine papire od vriednosti imade sud pohranjivat u uredu ostavnom.

§. 104. b) Kod sudca-iztražitelja.

Orudje i ine predmete, koji proizlaze od čina kažnjivoga, ili koji na sebi imaju znakova čina kažnjiva, ili koji su inače neobhodno potrebni pri iztragi, imade sudac iztražitelj, ako nisu prikladni da se pohranjuju u uredu ostavnom, za vrieme postupka kaznenoga pohranjivat ili u svojoj uredionici ili na drugom kojem mjestu priličnom.

§. 105. c) Kod tamničara.

Sve ostale predmete treba u pravilu predavat tamničaru, da ih on pohranjuje. Nego ako načelnik suda obnadjje za shodno, može polag okolnosti povjerit i kojemu pisarničkomu uredniku, de te predmete pohranjuje.

§. 106. Što se čini s predmeti, koji nisu prikladni da se pohranjuju kod suda.

Sud neka ne pohranjuje predmeta suvišnih; uslied toga dakle imade od odjeće i inih svari, koje su očevidno okrivljenikove, preuzet samo one, koje su okrivljeniku potrebne, a ostale, saslušavši o tom okrivljenika, uz primku predat ili onomu pohranitelju, kojega odabere okrivljenik, ili ako isti ne će da toga radi što god odredi, a ono ili njegovomu drugu žentbenomu, rođjakom ili onomu pohranitelju, koji će se postaviti ureda radi.

§. 107. Ako se radi o predmetih takovih, koji bi se mogli pokvariti, ili kojih je pohrana skopčana s tolikim troškovi, da se isti nebi mogli podmiriti iz imovine okrivljenikove, tad treba istoga pozvati, da glede istih učini naredbu stanovitu, s tim dodatkom, da će se u protivnom slučaju te stvari javno prodati. Ako okrivljenik nije kadar učiniti naredbe takove, koja se daje izvršiti, tad imadu se ti predmeti najprije prosleniti, pak zatim javno prodati a kupovnina preuzet u pohranu sudbena.

§. 108. Ako se sudu predade marha ili predmeti takovi, za kojih pohranjenje ne ima prikladnih pro-

storija u zgradi suda, te ako radi saveza s iztragom ili radi inih razloga nije shodno, da se ili pohranjuju po osobah, pomenutih u §. 106. ili da se prodadu, tad imade sud za njihovo pohranjenje izdati odredbe, primjerene razmjerjem mjestnim.

§. 109. Oprezi pri pohranjivanju pušaka a ili pištolja i otrova.

Nabijenih pušaka ili pištolja nije slobodno ni pohranjivati kod suda niti pošiljati. Prizvavši vještake treba naboj izvaditi iz istih i o tom sačiniti napisnik; u istom treba upisati nalaz o dielovih sastavnih a i o jakosti naboja, te i naboj sam pridati napisniku.

Pri pohranjivanju otrova i inih predmeta, u kojih imade otrova, treba obdržavati one opreze, koje vještaci, prizvani k iztraživanju, nadju za potrebne. Svakako treba na shrane ili zavoje, u kojih se nalaze ovi predmeti, staviti točnu oznaku njihova škodljiva sadržaja i udariti pečat sudbeni.

§. 110. Pohranjivanje stvari kod sudca iztražitelja.

Za pohranjivanje predmeta kod sudca iztražitelja (§. 104) treba ovomu na razpolaganje odrediti potrebite shrane, koje se zatvoriti mogu.

Pošto se zaglavi postupak iztražni, imade kod sudišta sudac iztražitelj s načelnikom sudišta, a ako je odluka izrečena na optužbu, s predsjednikom, koji će upravljati razpravu konačnu, sporazumiti se o načinu, kako da se nadalje pohranjuju ovi predmeti.

111. Pohranjivanje stvari kod tamničara.

Tamničar imade stvari, koje su mu predane u pohranu, pohranjivati na osobitom mjestu, koje je suho i koje se vjetrit može, a u koliko naravno tih predmeta iziskuje, i u zatvorenih ormarih.

Isti imade o tih stvarih po izgledu br. XI. voditi inventar ili nadjevnik ujedno s potražnim abecednim registrom, i potedine predmete označivati brojem,

pod kojim se nalaze u nadjevniku, zatim godinom, koje je preuzeo te stvari, a i imenom okrivljenika. Stvari, spadajuće k jednoj istoj iztragi, mogu se ujedno povezati.

Od vremena do vremena treba stvari potrebitim oprezom provjetrit i očistiti tako, da im se u ničem na štetu iztrage ne promieni stanje njihovo.

§. 112. Kad se izpusti koji zatvorenik, imade mu tamničar njegove predmete, ako proti izdatbi ne ima nikakova razloga, izdati, pošto je izpuštenik u rubrici nadjevnika za to određenoj potvrdio, da ih je dobio.

Kod se koji odsudjenik predaje u kaznište, ili kad se izručuje koji zatvorenik drugoj kojoj vlasti, imade tamničar onoj vlasti, kojoj se predaje ili izručuje, u dvostrukom popisu predat njegove predmete, i jedan primjerak toga popisa, obskrbljen potvrdom, da su stvari prezete, podniet sudu.

§. 113. Kako se stvari pohranjuju kod ureda ostavnoga.

Pri pohranjivanju stvari, spadajućih u ured ostavni po §. 103., imadu se sudišta držati onih istih mjera opreznih, koje postoje i za pohranjivanje građansko-sudbenih ostava.

Ondje, gdje za građansko-sudbene ostave postoji osobiti ured ostavni, mogu se kod istoga pohranjivati i kazneno-sudbene ostave. Nego kazneno-sudbene ostave imadu se tu pohranjivati razlučeno od građansko-sudbenih ostava, a isto tako imadu se po ovoj naredbi o istih voditi i knjige razlučene.

§. 114. Svako sudište odredit će dva povjerenika i jednoga aktuara, koji će pohranjivati ostave i obskrbljivati poslove ureda ostavnoga.

Gdje nije moguće postaviti dva viećnika za povjerenike ostavne, može se suzator t. j. drugi ključ pojeriti aktuaru.

Svaki od obojice povjerenika treba da imade svoj

osobiti ključ od pjeneznice ostavne, tako da se ova ne može otvoriti prije dok se obojica o tom ne porazume.

§. 115. Da povjerenici ostavni preuzmu kakovu ostavu, treba da su za to opunomoćeni pismenim nalogom suda. Nego kada je sila, vlastan je i načelnik sudbeni odredit, da se odmah preuzme ostava.

§. 116. O kazneno-sudbenih ostavah treba voditi osobiti napisnik po izgledu br. XII. i svaku ostavu u nj upisivati po vremenu, kojega je stigla, zatim označivati ju onim brojem ostavnim, koji neprekidno teče kroz više godina; pri tom treba na to paziti, da stvari, spadajuće k jednoj istoj iztragi, dobiju ukupno samo jedan broj. Poslije svake stavke prijemne dakle treba da ostane prilično i prostora praznoga, da se pod prvom stavkom upisivati mogu oni kasniji položaji, koji spadaju k jednoj istoj iztragi.

Ako ne ima za to prostora dovoljnoga, tad treba novu ostavu upisati na drugi koji list napisnika, ali ujedno i označiti ju brojem prve stavke, te pri ovoj zabilježiti onu stranu napisnika, na kojoj je upisana ostava nova.

Ostave imaju se točno opisati, a kod gotovih novaca napomenuti i vrste tih novaca.

O napisniku ostavnom treba voditi abecedni registar po imenu okrivljenika ili osobe one, za koju su stvari položene.

§. 117. Da je ostava koja preuzeta, imaju to povjerenici ostavni, napomenuvši broj stavke prijemne, pod kojim se ostava nalazi u napisniku ostavnom, potvrditi na dobivenom nalogu, i dvogubku te primke sredstvom napisnika uručbenoga podnieti za spise iztražne.

§. 118. Pojedine ostave imaju se obkredit ceduljama ili zavitci, na kojih se nalazi broj ostavni i ime oštećenika ili okrivljenika, u koliko se znadu. Predmeti, upisani pod jednim istim brojem ostavnim,

imadu se, u koliko je to moguće, položiti u jedan isti predielak ormara.

Pojedini ormari imadu se označit brojevi, a predielci, koji se u istih nalaze, slovi.

§. 119. Ni onda, kada se ti predmeti preuzimaju, a ni kašnje, kad su već položeni, ne smije se ništa mienjati na istih. Imenito kod predmeta takovih, koji imadu na sebi znakova od djela kažnjiva, treba se brižljivo čuvat toga, da se ti znakovi ne unište ili ne promiene, i da se kod gotovih novaca ne pomješaju ili ne izmiene vrste od novaca.

§. 120. Samo uslied pismena naloga sudbena slobodno je u pravilu (§. 121.) izdat predmet takovi, koji se nalazi u pohrani ureda ostavnoga. Svaka izdatba imade se točno upisat u drugom razdielu napisnika ostavnoga.

Da je predmet izdan, imade primitelj, opisavši točno predmet, sačinit primku, koja će se pohranit u spisih ureda ostavnoga.

Ako sudac-iztražitelj obnadje za potrebno, imade se prepis te primke priklopit spisom iztražnim.

§. 121. Nego za vrieme, dok traje iztraga, imadu se predmeti, spadajući k istoj, sudcu-iztražitelju, izvjestitelju i onomu uredniku, kojemu je povjerenio konačno razpravljanje, na ustmeno njihovo zahtievanje predavat uz primku.

Izručivanja ove vrste ne imaju se upisivat u napisnik ostavni, nego povjerenici ostavni imadu o tom vodit bilježenja i bditi nada tim, da se ti predmeti odmah povrate, čim se učini uredovna poraba.

§. 122. Ako državni odvjetnik zahtieva, imade mu se dopustiti, da pregleda kako napisnik o ostavah, tako i pojedine ostave.

Ako ne dozvoli sudac-iztražitelj ili sud, ne smije se inim osobam niti pokazivat ikoja ostava, niti do-

pustit, da zagledavaju u napisnik ostavni, a nije slobodno ni izdavati im izvadaka iz istoga.

§. 123. Za pohranjivanje kazneno-sudbenih ostava, a isto tako i za uredovanja time skopčana nije slobodno uzimati niti pokladnine (brojevine), niti inih pristojba.

U koliko se kod kazneno-sudbenih ostava imade državnoj blagajnici namirivati pokladnina za ostave takove, kojih pohrana nakon okončana postupka kaznena prelazi u pohranu takovu, kakovoj imade mjesta po pravu građanskom, ustanovljuje to patent od 26. siječnja 1853., br. 18. držvo-zakonskoga lista.

§. 124. Povjerenici ostavni imadu sudbene naloge, koji im dolaze, po redu vremenoslavnog upisivati u popis, sačinjen po izgledu br. XIII. zatim imadu dobivene naloge označivati brojem, tekućim kroz više godina, i pohranjivati u svezkih osobitih.

K ovomu popisu treba voditi registar potražni po imenu okrivljenika i oštećenika, ili gdje se to neda učiniti, po predmetu.

Spisovni komadi o jednoj istoj stvari kaznenoj treba da se zajedno pohranjuju pod jednim zavitkom. Isti sačinjavaju jedan osobit svezak. Pojedini svezci imadu se označiti tekućim brojem, i ovaj broj tekući treba napisati i na onih spisovnih komadima, koji spadaju k jednom svezku spisovnom.

§. 125. Načelnik suda imade od vremena do vremena, barem jedanput u godini, prizvavši jednoga viećnika, pregledati ured ostavni ili barem veći broj masa, ili odrediti da pregled obave dvojica viećnika, te posljedak priobćiti sudu, da ga prosudi, i ako uz treba, da izdade potrebite naredbe.

§. 126. Što se čini spreuzetimi premeti, pošto se svrši postupak kazneni.

Pošto se pravomoćno svrši postupak kazneni, imade sud o svih predmetih, koji se nalaze bud u uredu ostavnom bud inače u pohrani sudbenoj, izdati

odredbe, primjerene zakonitim ustanovam. Pri tom imade sud navlastito odredit i to, koje predmete treba iz kazneno-sudbenoga ureda ostavnoga preniet u ostavni ured gradjansko-sudbeni, ili pako kojoj stranki izdati, koje li predmete, proizhodeće od čina kažniva pohranit, da se upotrebe, ako bi se može bit obnovila iztraga, ili što bi se od tih predmeta imalo razorit, da u svojoj prvobitnoj formi ne budu više prikladni za kakovu porabu, ili pako sasvim uništiti, ili što bi trebalo prodati.

§. 127. U svih slučajevih, gdje sud odredi, da se koji predmet razori, uništi ili proda, treba, ako ga već i onako ne ima, sastavit i k spisom iztražnim priložiti obširan opis svih bitnih znakova istoga predmeta.

O svih predmetih, odredjenih za prodaju, imade koji urednik sudbeni voditi točan popis, a kada se skupi više takovih predmeta, prijaviti sudu, da odredi dražbu.

§. 128. Osobiti propisi za sudove kotarske.

Propise, sadržane u glavi ovoj, imenito u §. 103. do 109., 111., 112., 116., 118., 119., 120., 122., 123., 126. i 127., imadu uvažavati i kotarki sudovi, kako u kaznenom postupku radi zločinstva i prestupaka, tako i radi samih prekršaja.

Predmeti, spadajući k uredu ostavnom (§. 103), imadu se ondje položiti u osobitu shranu, koja će se smjestiti u uredu poreznom.

Kod ureda kotarskih, gdje pravosudje obavlja samostalno osobiti urednik, dužan je, uz suzator drugoga urednika, kojega odredi načelnik kotarski, pohranjivati taj osobiti urednik, a kod ostalih ureda kotarskih načelnik ureda uz suzator drugoga urednika sudbenoga.

Napisnik ostavni imade se voditi po izgledu, propisanom u §. 116. nego tako, da izostane rubrika 7

i 10, budući da nije potrebna nikakova osobita odluka toga radi, da se položi i izda koja ostava, već je dovoljno, da se ovršba zabilježi na sastavku iliti konceptu sudca.

Primke o izdanih predmetih imaju se sabirati u redu vremenoslavlom, označivati tekućimi brojevi, i u 9. rubrici napisnika ostavnoga upućivati na ovu oznaku.

Pohranu onih predmeta, koje kod sudišta pohranjuje tamničar (§. 105), imaju kod ureda kotarskih obskrbljivati onaj urednik ili poslužnik, kojega za to postavi ili načelnik kotarski ili načelnik sudbenih poslova, ako je t. j. ovaj osobito namješten.

GLAVA PETA.

Propisi kako se namiruju, obračunavaju i iztjeruju troškovi postupka kaznenoga.

§. 129. Troškove obkrbne (§. 338. kaznenoga postupnika) za zatvorenike iztražne i za one kaznenike, koji kod presudjujućega suda imaju podniet kazan slobode, treba da onaj sud, kod kojega su se dogodili, ako t. j. ugovori o nabavljanju potrebština za obkrbu ne sadržaju druge kakove ustanove, plaća isto tako, kao i sve ine u petnaestoj glavi kaznenoga postupnika naznačene troškove kaznenoga postupka, koji padaju na teret državi, ili koje ista predujmljuje.

Glede putnih troškova i nadnevnina za osobe sudbene i odvjetnike državne imaju se uvažavati osobiti o tom postojeći propisi.

§. 130. Troškovna pjeneznica suda.

Da se mogu namirivati troškovi potrebiti, obkrbit će se svaki sud potrebitom troškovnom pjeneznicom po upravnoj financijalnoj vlasti krunovine, i to tako, da će mu se svakoga mjeseca kod stanovite pjeneznice doznačiti stanovita primjerena svota, koju će po

potrebi dizat na obračunavanje uz namirnicu, izdanu po načelniku suda, a kod sudova iztražnih uz namirnicu, izdanu po načelniku za sudbeno poslovanje.

Kod sudova kotarskih, gdje pravosudje obavlja samostalno osobiti urednik, imade ovaj izdat namirnicu, koju će vidirat načelnik kotarski.

§. 131. **O b r a č u n a v a n j e n o v a c a t r o š k o v n i h.**

Razlučeno od novaca troškovnih, koji su možda sudu predani u druge svrhe, imade urednik za to osobito odredjeni, uz jamčenje suda, obračunavat novce troškovne po izgledu br. XIV.

Na prvom listu dnevnika imade se upisivat svaka primljena svota troškova, a na ostalih listovih svaki izdatak, što ga je sud namirio u ime kaznenih troškova, i to po redu vremenoslovnom, kao što su se namirili ti troškovi.

§. 132. Samo uz namirnicu, koja, ako zakon pristojbeni zahtieva, imade bit biljegovana i vidirana kod sudova iztražnih po sudcu iztražitelju i načelniku suda ili po načelniku za sudbeno poslovanje, a kod presudjujućega suda po predsjedniku istoga, ili pako uslied plateznoga naloga po sudu izdatoga, smije onaj urednik, kojemu je obračunavanje naloženo, činit plaćanja iz novaca troškovnih.

§. 133. Dnevnik zaglavljuje se i jedan prepis istoga šalje se državnomu knjigovodstvu.

Po izmaku svakoga polugodišta imade urednik, kojemu je povjereno obračunavanje novaca troškovnih, zaglaviti dnevnik, i sa svimi u istom pomenutimi doznakami, sudbenimi nalozi i namirnicami predložiti sudu, koji će jedan prepis dnevnika, ujedno s izvornici od priloga poslat državnomu knjigovodstvu krugovine.

§. 134. Bilježenje troškova u spisih iztražnih.

Troškove, koji se naberu u kojoj iztragi dotle, dok se zaglavi postupak iztražni, imade sudac-iztražitelj, sve ostale pako izvjestitelj kod presudjujućega sudišta upisivat u popis, sačinjen po izgledu br. XV.

Ovaj popis troškova treba svagda pohranjivat kod spisa iztražnih, i u istom bilježiti svaku odredbu suda, glede troškova učinjenu (§§. 138, 139, 140, 141, 142, 144.).

Prigodom, kad se sudištu podnosi zaglavljena iztraga, imade sudac-iztražitelj opaziti, da li se po poznatih razmierjih okrivljenikovih može ili ne može očekivat naknada troškova.

§. 135. Namirivanje troškova za druge sudove.

Ako drugi koji sud, a ne onaj, kod kojega se obavlja iztraga ili ustmena konačna razprava, čini takova djela uredovna, koja su skopčana s troškovi, tad će drugi taj sud namirit troškove iz svojih novaca troškovnih, upisat ih u svoj dnevnik, i u istom imenovat onaj sud, na kojega je prošnju i u kojega je ime obavio djelo uredovno.

Kad se pošilja sačinjeni spis izvidni, imade se pridat popis troškova, za da se isti uvrste u onaj popis, što ga po § 134. vodi sudac-iztražitelj.

§. 136. Domaći sudovi ne naknadjuju si zamjenito nikakovih troškova postupka kaznenoga.

§. 137. Glavni popis o onih troškovih sudbenih, koji će se imat iztjerati.

Koncem svakoga polugodišta imade svaki sud državnomu knjigovodstvu pošiljati glavni popis o onih osobah, koje su za tečaja polugodišta pravomoćno osudjene da namire troškove, a tako i o iznosku onih troškova, radi kojih je po ustanovah postupnika kaznenoga naložena dužnost, da se naknade.

Ovaj glavni popis treba, u smislu izrečenih osuda, iz posebnih popisa, propisanih po §. 134., sastavit

po izgledu br. XVI., i u posljednjoj rubrici istoga napomenut ili odluku suda, da je već možda izvidjena neiztjerivost troškova, ili odredbu izdanu toga radi, da se ti troškovi iztjeraju, ili ako su već naknadjeni, treba napomenuti i ovo.

§. 138. Osiguranje u to ime, da se naknade troškovi.

Ako je prigodom iztrage kakova imovina okrivljenikova došla u pohranu sudbenu, tad se može ista, pod uvjeti propisanimi u §. 343. kaznenoga postupnika, zadržat kao osiguranje, da će se namirit troškovi postupka kaznenoga. Svako ovakovo osiguranje imade se izkazat kako u spisih iztražnih, tako i u troškovnom popisu, koji treba vodit po §. 134.

§. 139. Kako se iztjeruju troškovi, koji se imadu naknadit.

Kako prva ili višja molba izreče presudu, da je okrivljenik ili koji treći dužan naknadit troškove postupka kaznenoga, imade sud, koji je u prvoj molbi izreko osudu, odlučit o tom, da li se ti troškovi imadu smatrat za takove, koji se mogu ili ne mogu iztjerati.

Ako bude odlučeno, da se iztjerat ne mogu, imade se to izkazat u troškovnom popisu.

Ako sud obnadje, da su izvidjenja glede imovine i inih razmjerja onoga, koji je dužan dati naknadu, nedostatna, tad imade odredit, da se poblize još izvide ova razmierja.

§. 140 Ako se troškovi iztjerat mogu, imade sud odmah, čim presuda postane pravomoćna, odredit, da se ti troškovi iztjeraju i plate pjeneznici državnoj.

§. 141. Ako je za osiguranje troškova zadržano novca gotovoga, imade sud potrebitu svotu predati pjeneznici poreznoj. Ako li zadržana imovina sastoji iz stvari, koje se imadu stopram prodati, ili ako za osiguranje troškova ne ima nikakovih stvari u po-

hrani sudbenoj, tad se onaj, koji je osudjen da naknadi troškove, ili pako onaj, koji upravlja s imovinom njegovom, imade pozvati, da za osam dana, ako ne želi da se upotrebe sredstva usilna, namiri troškove pri poreznoj pjeneznici onoga kotara sudbenoga, u kojem prebiva osudjenik, i da se izkaže o tom, da ih je u istinu izplatio.

O ovoj odredbi treba obavijestiti i pjeneznicu poreznu, i u slučaju onom, ako za vrijeme ustanovljeno ne bude izkazano, da su troškovi plaćeni, treba po propisih, postojećih za iztjerivanje inih pristojba sudbenih, odredit plienitbu, procienbu i prodaju pokretina dužnikovih u onoj mjeri, kao što će dosizati za namirenje, te napokon valja dobivene novce predati pjeneznici poreznoj.

§. 142. Ako se presudjujući sud ne nalazi u kotaru onom, u kojem treba što platiti pjeneznici poreznoj, tad imade se isti sud radi iztjeranja troškova obratiti na nadležni sud onoga kotara; ovaj nadležni sud imade ne samo obavijestiti pjeneznicu poreznu i dužnika, nego u slučaju, ako se dužnik za propisano vrijeme ne izkaže da je namirio pristojbe, radi iztjeranja istih odredit i ovršbu iliti eksekuciju, ne čekajući toga radi nikakova poziva od strane suda presudjućega. Obavljeno iztjeranje a tako i zaprieke porodivše se pri tom, treba priobćiti sudu presudjujućemu, koji će, ako se troškovi ne dadu iztjerati, obavijestiti o tom sudu zaproseni, a i knjigovodstvo državno.

§. 143. Popis troškova iztjeranih.

Po izmaku svakoga polugodišta imadu sudovi državnomu knjigovodstvu krunovine slati točne popise onih troškova, koje su kako u svojih vlastitih iztragah, tako i usljed prošnje drugih sudova iztjerati i predali pjeneznici poreznoj.

U ovih popisih treba upisati ime onoga, koji je osudjen na naknadu troškova, i presudjujući sud, i

dan osude a i iznosak troškova, koji su mu u istoj naloženi da ih naknadi.

§. 144. Ako se obnadije kao potrebno i dopustno, da se troškovi iztjeraju iz nepokretne imovine onoga, koji je dužan dati naknadu, tad presudjujući sud imade prepis pravomoćne osude i popisa troškovnoga (§. 134) priobćit financijalnoj prokuraturi, da dalje uredjuje po zakonitih ustanovah o ovršbi sudbenoj.

§. 145. Kako treba da se sudovi ponašaju prema vlastim inostranim glede troškova postupka kaznenoga.

Ako se na prošnju inostranih vlasti obavljaju uređivanja takova, koja su skopćana s troškovi, imade se, u koliko s pojedinimi državami ne postoji kakov posebni dogovor, s obavljenimi izvidjenji zajedno poslati i popis troškovni, i uprosit, da se isti naknadi. Ako se uzkrati naknada, treba putem višjega zemaljskoga suda podniet izvješće ministarstvu pravosudja.

U obziru obračunavanja, izplaćivanja iz troškovnih novaca, bilježenja ovakovih troškova, zatim u obziru predavanja naknade, poslana po vlasti inostranoj, pje-neznici poreznoj, treba uvažavat propise kaznenoga postupnika i ovoga naputka.

§. 146. Ako inostrana koja vlast traži naknadu troškova za uredovna djela, koja su se u stvarih kaznenih obavila na prošnju austrijanskoga kojega suda, tad se ti troškovi, osim ako s državom inostranom postoji osobit kakov dogovor, imadu smatrat isto tako, kao i oni troškovi, koji su se nabrali kod domaćeoga kojega suda.

Nego ako se proti iztjeranju tih troškova pojave kakovi razlozi, tad treba izvješće podnieti višjemu sudu zemaljskomu. koi će polag okolnosti predmet predložiti ministru pravosudja, da izda dalje naredbe.

§. 147. Troškovi priekoga suda.

U slučajevih priekoga suda dat će se načelniku

priekoga suda na razpolaganje primjerena svota, iz koje će držeći se propisa ove naredbe, namirivat dotične troškove.

§. 148. Osobiti propisi za sudove kotarske glede troškova postupka kaznenoga.

Propise ovoga poglavlja imadu u obće uvažavat i sudovi kotarski glede troškova kaznenoga postupka u slučajevih prekršaja.

Kojemu uredniku poreznomu, ili gdje to nije moguće učinit, a ono kojemu pouzdanomu uredniku pisarničkomu može se povjeriti, da obračunava primljene novce troškovne.

Svaka namirnica o plaćanjih, koja budu učinjena iz novaca troškovnih, treba da kod ureda kotarskih, gdje pravosudje osobiti za to odredjeni urednik obavlja samostalno, bude izdata po ovom uredniku a vidirana po načelniku kotarskom.

GLAVA ŠESTA.

Osobiti propisi o redu poslovnom sudova u postupku kaznenom.

§. 149. U obziru napisnika uručbenoga.

Stranke, koje žele podniet ustmenu prijavu ili prošnju, imade protokolista napisnika uručbenog uputit k načelniku suda. Pismene prijave imadu se, kako budu upisane u napisnik uručbeni, načelniku suda predat odmah, a ako budu predane po prijavniku samom u takovih slučajevih, gdje se radi o kakovom zločinstvu, imadu se predati još za prisutnosti prijavnikove, za da načelnik suda prosudit može, da li je potrebno, odmah u napisnik preslušat prijavnika o onom što je prijavio.

§. 150 O kazneno-sudbenih poslovih slobodno je samo sudbenim urednikom od koncepta i državnomu odvjetničtvu, i to u svrhu njihova uredovanja, davat izvješća pri napisniku uručbenom.

§. 151. Podneske, stigavše ili predane izvan sati uredovnih, imade pokraj svega toga preuzet protokolista uručbenoga napisnika; a ako ovoga ne ima u sgradi suda, imade ih preuzet ili načelnik suda ili njegov namjestnik. Ovakovi podnesci uniet će se u napisnik uručbeni odmah sutradan, kao što to red sa sobom donosi.

§. 152. Pri navodjenju predmeta u drugoj rubrici napisnika uručbenoga treba svagda navesti ime okrivljenika i oštećenika, a i čin kažnjivi, koji se pripisuje okrivljeniku. Ako se ne zna za učinitelja ili oštećenika, imade protokolista uručbenoga napisnika, u koliko se učinit dade, navest mjesto, gdje je čin učinjen, a i predmet istoga n. pr. vrstu stvari ukrađenih, ili ine poznatne znakove od one stvari, o kojoj se radi.

§. 153. Stigavši novci i ini predmeti od vrijednosti imadu se odmah, čim se podnesak upiše u napisnik uručbeni, dalje odredbe radi predat načelniku suda (§. 103).

Predmete od druge vrsti imade protokolista uručbenoga napisnika preuzet, iste, ako ne ima nikakova popisa, kao što treba, popisat i na dvogubki popisa potvrditi, da ih je primio. Ako protokolista uručbenoga napisnika ne može bez uštrba za ostale poslove popisat tih predmeta, imade tad načelnik suda odredit ili drugoga kojega urednika ili tamničara, da ih popiše.

U ostalom treba postupat po propisu §§. 53. i 102.

§. 154. Osim pjsmenih podnesaka od stranaka, obtužnica predanih po državnom odvjetničtvu, prijava i inih posebnih podnesaka pismenih, osim ustmenih prijava upisanih u napisnik o činih kažnjivih, glede kojih kod suda nije još povedena nikakova iztraga, zatim osim dopisâ i razpisa od inih vlasti, i osim izvješća sudu podnešenih, nije slobodno u napisnik uručbeni upisivat nikakova spisovna komada

ni sudbenoga sastavka, nego svaki komad spisovni imade se predat sudcu-iztražitelju, za da ga upiše u dnevnik o iztragi i priklopi k spisom iztražnim.

§. 155. Imenito ne treba u napisnik uručbeni upisivat, kada si sudci-iztražitelji, izvjestitelji i državni odvjetnici zamjenito priobćuju spise iztražne i pojedine komade spisovne, jer to polag ustanova kaznenog postupnika i po §§. 23. i 24. ovoga naputka imade bivati kratkim putem; nego samo treba o tom vodit bilježnicu, u kojoj se nalaze potrebite rubrike za dan, kojega su spisi priobćeni, za dan, kojega su povraćeni, za oznaku stvari kaznene a i za poslovni broj komada spisovnoga. Svaki spis, koji se ovako priobćuje, treba predat onomu uredniku, koji vodi bilježnicu, i koji će po obavljenom upisu poslat ga onomu, komu se priobćuje.

§. 156. U registar, koji se vodi o napisniku uručbenom, traba svaku stvar kaznenu pod imenom okrivljenika i oštećenika, a ako se za ove ne zna, a ono pod inimi shodnimi glavnimi riečmi, osobito pod imenom mjesta, gdje je čin učinjen, pod vrstom čina kažnjiva, ili predmeta, n. p. „mrtvo tielo od djeteta nadjeno,“ upisat tako, da se odatle može vidit u svako doba, da li je koji čin kažnjivi već dostavljen sudu do znanja, da li se proti okrivljeniku ne postupa već u drugoj kojoj povedenoj iztragi, ili, da li sa kojom povedenom jurve stvari kaznenom ne postoji kakov savez druge vrste.

Ako možda postoji kakov savez, imade to protokolista uručbenoga napisnika napomenut na podnesku.

§. 157. Imenovanje sudaca-iztražitelja i izvjestitelja.

Sudca-iztražitelja i izvjestitelja treba kod sudišta osobito odredit za svaku pojedinu stvar kaznenu; za one poslove naprotiv, koji se odnose na unutarnji red u sudnici i uzištu, na obskrbljivanje i zapt uz-

nika, na straženje i na osoblje nadgledno, imade se, u koliko se to dade učinit, imenovat obći izvjestitelj.

§. 158. Kako se izradjuju izvješća u stvarih kaznenih.

Pri izradjivanju zaglavljenih iztraga i inih poslovnih komada, o kojih odlučuje sudište, imadu se u obće uvažavat ustanove zakona od 3. svibnja 1853., br. 81 državo-zakonskoga lista.

U pismenih izvadcih iz spisa o iztragah (§§. 192. i 193. kaznenoga postupnika) imade izvjestitelj osobito narav čina, razloge sumnje i dokazna sredstva, koja se proti okrivljeniku navode, zatim okolnosti, koje služe za njegovo opravdanje ili izpričanje, a i osobna njegova razmierja predstaviti najstrožijom nepristranošću, izpravnosću i jasnošću i u redu onom, koji najvećma odgovara naravi slučaja.

Ako je više okrivljenika, tad se predstava glede svakoga pojedinoga imade razlučeno sastaviti u toliko, u koliko se to potrebno uzvidi radi lagljega i pravoga razabranja onoga, što se svakomu okrivljeniku u krivnju upisuje. Spisovni komadi, na koje se pozvat treba u izvadku, imadu se u ovom izvadku označiti brojevi dnevnika, a izreke svjedoka i okrivljenika povrh toga i brojem pitanja, pod kojim se nalaze u napisniku preslušnom (§ 184. kaznenoga postupnika).

§. 159. Kako da se sud vlada kod razprava konačnih.

Kod razprava konačnih imadu sakupljeni sudci svoju pozornost nerazdieljeno obraćat na predmet razprave; za vrieme dok razprava traje, ne imaju preduzimati nikakvih inih poslova, imadu se kloniti svakoga nepotrebnoga prekidanja, i pokazivati u svom ponašanju potrebitu pristojnost.

§. 160. U obziru postupka pri savjetovanju.

Pri savjetovanju o kazneno-sudbenih poslovih imadu

se u obće uvažavat propisi §§. 159. — 167. zakona od 3. svibnja 1853., br. 81. državo-zakonskoga lista.

U onih slučajevih, kada je prizvan državni odvjetnik, treba istoga neposredno, iza kako izvjestitelj razloži stvar kao što jest, s njegovimi predlozi poslušati (§. 193. kaz. postup.)

Pri savjetovanju o medjupitanjih, koja se porode za vrijeme dok traje konačna razprava, a tako i o odluci, koja će se izreć po dovršenoj razpravi konačnoj imade predsjednik pozvat glasovatelje, počamši od najstarijega viećnika, po njihovom rangu, da dadu svoje mnijenje, i po izrečenoj konačnoj odluci imade odredit, koji će od sabranih sudaca sastavit presudu ujedno s razlozi odlučnimi a i odpravke one, koji možebit budu zaključeni.

Predsjednik imade pri tom uvažavat §. 134. zakona od 3. svibnja 1853., br. 81. drž.-zak. lista, i bditi nada tim, da odpravci budu dostavljeni uz vrijeme zakonito (§. 292. kazn. postup.).

§. 161. U obziru napisnika o viećanju.

Napisnik o viećanju propisani u §. 194. kaznenoga postupnika, imade se dodati na arku izvjesnom odmah iza sastavka izvjestiteljeva, ili ako ne ima tu prostora, imade se pridati na posebnom arku poluprevinjenom.

Pri tom treba, napomenuvši dan savjetovanja i prisutnike, s obzirom na predloge, jurve učinjene po državnom odvjetniku (§. 192. kaznenoga postupnika) i po izvjestitelju, najprije promjene predloga, što su ih ova dvojica s početka savjetovanja možebit učinili, i novo-navedene razloge a tako i mnijenja svih pojedinih glasovatelja, ujedno s razlozi, što su ih za podkriepljenje onih istih predloga možebit pridali, ili naveli za utvrđenje svojih razlićnih mnijenja, nego bez svakoga ponavljanja i bezkoristne obširnosti, napokon i učinjenu odluku s dodatkom, kako se je većina glasova računala, jasno i toćno razložit,

i s obzirom na razloge pojedinih mnijenja opaziti, koji od razloga odlučnih bjehu primljeni većinom glasova.

§. 162. U napisniku o viećanju o svakoj konačnoj razpravi (§. 257. kaznenoga postupnika) imaju se, napomenuvši dan savjetovanja i prisutnike, najprije medjupitanja, o kojih je sudište možebit odlučilo za tečaja razprave (§§. 227., 230. itd. kaznenoga postupnika), upisat po onom redu, kao što su se stavila, i to s obzirom na predloge stranaka, sadržane o tom u napisniku o konačnoj razpravi, i pri svakom pitanju imaju se odmah navesti i mnijenja izuštena a i odluka izrečena. Zatim treba viećanje i glasovanje, obavljeno o glavnom predmetu razprave, zajedno s izrečenom odlukom onako razložiti, kao što je pomenuto u §. 161. i napokon opaziti, kojemu je od glasovatelja povjerenno, da sastavi osudu s razlozi odlučnima (§. 160.).

§. 163. U napisnicah o viećanju o periodičnih sjednicah, koje se držat imaju po §. 63. kaznenoga postupnika, treba iztrage, o kojih je sudac-iztražitelj podnio predlog ustmeni, i o kojih nije nijedan od prisutnika stavio ikakova predloga, u kratko napomenut, ne upuštajući se u razlaganje predloga. Ako ili sudac-iztražitelj ili državni odvjetnik učini kakov predlog, ili ako u obće sudište izreče kakovu odluku, imade tad perovodja na sastavku odpravka, a ako nije bio zaključen nikakov osobiti odpravak, onako kao što propisuje §. 161., na posebnom arku napomenut kako stavljeni predlog, tako i viećanje o tom obavljeno, a i odluka izrečenu.

§. 164. Sve napisnike o viećanjih sudova prve molbe, koji se odnose na pojedine iztrage (§§. 161., 162., 163.), treba priklopiti spisom iztražnim i napomenut u dnevniku. U ostalom, što se tiče napisnika o sjednicah i popisivanja komada poslovnih, predloženih u sjednici, treba uvažavat propise obćenite.

§. 165. U obziru odpravljanja kaznenosudbenih presuda i odluka.

Pri odpravljanju razloga odlučnih o kaznenosudbenih presudah i inih odlukah, koje po propisu kaznenoga postupnika izdavati treba strankam, imaju sudovi kazneni svagda pred očima imati javnu sigurnost, ćudorednost i pristojnost, i usljed toga osobito u onih slučajevih, gdje se radi o prosudi nepoštenih, uvriedivih, nećudorednih ili nepristojnih izraza kojega okrivljenika, ili o takovih ćinuh, koje bi iz javnih obzira pogibeljno bilo poblizje obznaniti, imaju u razlozih odlučnih o svem ovom samo u obće izraziti se onako, kao što im se vidi, da je za podkripljenje sudbene presude neobhodno potrebito.

Ako se radi o odpravljanju kaznenosudbenih presuda proti više osoba, kojim se u sukrivnju upisuju jedno isto djelo kažnjivo, tad treba u onih slučajevih, gdje je iz javnih obzira pogibeljno, za svakoga pojedinoga sukrivca podpuno odpraviti presudu, proti svim ukupno izrećenu, za svakoga izmedj njih iz ukupne presude odpraviti samo onaj dio, koji ga se tiće, i to tako, da se iz ovoga izvadka podpuno razabrat može kako sadržaj dotićne njegove presude, tako i razlozi, na kojih je ista glede njega utemeljena.

§. 166. Ustanove, sadržane u §. 206. zakona od 3. svibnja 1853., br. 81. drž.-zak. lista, da se t. j. sastavci sudbenih odpravaka predlažu predsjedniku, i da se bez pridane njegove privole ništa ne odpravlja, imaju se držati sudišta glede svih odpravaka, sastavljenih usljed sudbenih odluka (§. 10.), a sudovi iztražni glede svih onih odpravaka, za koje je po §. 11. potrebito odobrenje načelnika za sudbeno poslovanje.

Dužnost je ekspeditora, da poslovne komade, koji mu u stvarih kaznenih dolaze, prije svih inih ćini odpravljati i dostavljati.

Sastavke od odpravaka i one podneske i ine spise, koji se po naredbi suda ne imaju ni jednoj stranki dostaviti ni poslati drugoj kojoj vlasti, treba ako iztraga nije još dovršena, predati ili sudcu-iztražitelju ili izvjestitelju, kao što se dnevnik ujedno sa spisi razpravnimi nalazi kod ovoga ili kod onoga, a ako je postupak već dovršen i ako su spisi iztražni pohranjeni u registraturi, tad treba ih predati u registraturu.

§. 167. U obziru pohranjivanja kazneno-sudbenih spisa u registraturi.

Kazneno-sudbene spise treba razlučeno od građansko-sudbenih pohranjivat u registraturi polag sljedećih razdiela glavnih.

A. Prijave, koje su bez povedenja prediztrage ili zabačene ili ustupljene inim vlastim.

B. Stvari kaznene, glede kojih je učin izvidjen, ali nije povedena posebna iztraga.

C. Stvari kaznene, glede kojih je posebna iztraga obavljena proti osobam stanovitim.

D. Od drugih sudova stigavše tjeralice, opisi osobni, ubaviesti o nadjenih znakovih ili predmetih čina kaznjivih, uredovna djela, obavljena na prošnju inih vlasti itd.

E. Obskrba, zabava i liečenje zatvorenika, pastirstvo duhovno i bogoslužje u uzištu, straženje vojničko i odpremanje.

Napisnici o kažnjenju zatvorenika putem karnostnim imadu se priklopiti k spisom iztražnim, ka kojim spadaju.

Stvari službene urednika i poslužitelja, akoprem samo za kazneno-sudbena obavljanja odredjenih, periodični izkazi i tablice, napisnici o pregledavanju uzišta i ureda ostavnoga, zatim razprave o potrebnostinah suda i uzišta imadu se pohranjivat u II. razdielu obće registrature.

Nego kod povećih sudišta prve molbe ostavlja se razboritosti načelnika od suda, da za posljednje ove stvari dade napraviti posebne razdielne u kazneno-sudbenoj registraturi.

§. 168. Spisovne komade o svakoj stvari kaznenoj, spadajućoj u razdielne A, B i C, a između spisa, spadajućih u razdielne D i E, sve razprave o jednom istom predmetu treba položiti u jedan osobiti svezak spisovni (§. 223. i slijed. zakona od 3. svibnja 1853., br. 81. drž.-zak. lista). Ako se sadržaj jednoga komada spisovnoga odnosi na više razdiela i svezaka spisovnih, tad se komad spisovni imade pohraniti u onom razdielu, kamo po svojoj prednosti spada, a u ostalih razdielih na uloženom arku, naznačivši u kratko sadržaj, ima se napomenuti mjesto, gdje se spis nalazi.

§. 169. Potražne registre o kazneno-sudbenih spisih svakoga sudišta treba sastavljati po izgledu br XVII.

U registru br. 1. imadu se sve osobe, koje su ili stavljene pod iztragu, ili okrivljene kakovim zločin-
stvom ili prestupkom, bila iztraga povedena kod samoga sudišta ili bilo pri istom obavljeno ma koje djelo uredovno, koje se na iztragu odnosi, upisivati kako njihovimi pravimi imeni, tako i po imenih, koja su si ili same uzele ili koja su im nadjenuli drugi, i to tako, da su barem na jednom mjestu sve rubrike izpunjene, i da se kod ostalih glavnih rieči nalazi naputak na ovo mjesto izpunjeno.

Ako ne ima nikakove osobe stanovite, kojoj bi se u krivnju upisao čin kažnjivi, tad treba u registar br. 2. upisati razpravu po shodnih glavnih riečih, i pri tom paziti, da se kod mjesta, koja su manje poznata, ili koja bi se mogla pomiešati s inimi jednakoga imena, napomene krunovina i okružje. Predmet spisa imade se, istina, u kratko napomenuti u registrih, nego ipak

tako, da se u istih lahko može naći svaki komad spisovni, kad se bude tražio za porabu uredovnu.

Registri mogu obsizat više godina, i imadu se, kad ih se podosta nabere, svezat u jednu knjigu.

§. 170. Zagledavat i dizat spise kazneno-sudbene iz registrature slobodno je urednikom sudbenim i državnomu odvjetničtvu samo pod stegom, ustanovljenom u §. 235. zakona od 3. svibnja 1853., br. 81. drž.-zak. lista.

Priobćivat ubaviesti ili spise drugim vlastim slobodno je samo putem uredovnim.

Ako urednik od registrature nije opunovlašćen po sudu, ne smije pod kazan odpusta iz službe niti podijeljivat ubaviesti, niti dopustit, da itko zagledava u spise, niti izdavat spisa budi u izvorniku budi u prepisu.

§. 171. Načelnik suda može razprave, koje iz važnih razloga treba držat kao tajnu, pod svojim pečatom ili u ormaru, od kojega on sam ima ključ, po hranjivat u registraturi.

§. 172. Kod sudova kotarskih imade se vodit samo registraturni registar po izgledu br. XVIII., i ovaj registar zauzima podjedno i mjesto registra o napisniku uručbenom. Propisi §§. 170, i 171. imadu se uvažavat i kod sudova kotarskih.*

V.

Naredba ministarstva pravosudja od 3. kolovoza 1854.,

kriepostna sa svekolike krunovine, izim Krajine vojničke, o unutarnjem uredjenju i o poslovnom redu državnih odvjetništva.

(Sadržana u LXX. komadu drž.-zak. lista pod br. 201, izdanom i raspisanom dne 17. kolovoza 1854.).

Usljed previšnjih odluka od 29. srpnja 1853. i od

* Obrazci štampani su u br. 166. dr. z. l.

28. srpnja 1854. izdaje se o unutarnjem uredjenju i o poslovnom redu državnih odvjetništva sliedeći propis zakonski.

Kriepost propisa ovoga počima u onih krunovinah, gdje su novo-ustrojena državna odvjetništva jurve u djelatnost uvedena, od dana proglašenja; u ostalih pako krunovinah od dana onoga, kojega novo-ustrojena državna odvjetništva u kriepost stupila budu.

Kako organički zakon za državna odvjetništva, izdan dne 10. srpnja 1850, (broj 266. drž. zak. lista) za njekeje krunovine, tako i naredba ministarstva pravosudja od 30. lipnja 1850. (br. 259. drž. zak. lista) o djelatnosti državnih odvjetništva u Ugarskoj, Hrvatskoj, Slavoniji, srbskoj vojvodini i tamiškom Banatu, u koliko se ista tiče postupka kaznenoga, lišavaju se od gorepomenutoga roka krieposti svoje sa svimi poznijimi naredbami, koje se na zakone ove odnose.

P r o p i s i

o unutarnjem uredjenju i o poslovnom redu državnih odvjetništva.

§. 1. U obziru unutarnjega uredjenja i poslovnoga reda državnih odvjetništva imadu u obće valjati one iste ustanove, koje su zakonom od 3. svibnja 1853. (br. 81.* drž. zak. lista) izdane za sudove. Iznimci od toga pravila ima mjesta samo u toliko, u koliko se pomenute te ustanove po naravi svojoj upravljivat mogu samo na vlasti sudbene i osobe sudbene, ili u koliko su u kaznenom postupniku od 29. srpnja 1853. (br. 151** drž. zak. lista), i u napatku, koji je o unutarnjoj uredovnoj djelatnosti i o poslovnom redu sudova u stvarih kaznenih izdan naredbom ministarstva pravosudja od 16. lipnja 1854., br. 165***

* Zem. vlad. l sta razdiel I. kom. XII., br. 84, god. 1853

** Zem. vladnoga lista razd. I. kom. XXI., br. 59. god 1853.

*** Zem. vladnoga lista razd. I. kom. XXIII. br. 233. god. 1854.

drž. zak. lista), ili u naredbi ovoj sadržani propisi osobiti.

§. 2. Sva prava i sve dužnosti, koje su u obziru upravljanja i nadziranja vlasti sudbenih po zakonu od 3. svibnja 1853. (br. 81. drž. zak. lista) date sudovom i načelnikom od istih naprema urednikom i službenikom, koji su im podčinjeni, pripadaju kod državnih odvjetništva, nego sa stegom pomenutom u §. 1., državnomu nadovjetniku glede svih urednika od državnoga odvjetništva u okolišu njegovom, a državnim odvjetnikom glede zamjenika (substituta), koji su im podređeni.

§. 3. Državne nadovjetničke imenuje Nj. c. kr. apoštolsko Veličanstvo. Imenovanje pako ostalih perodovnih (konceptualnih) urednika kod državnoga odvjetništva pripada ministru pravosudja.

§. 4. Za službena mjesta, koja se kod državnoga odvjetništva izprazne, raspisuje se u pravilu natječaj, i to za mjesto državnoga nadovjetnika po ministru pravosudja, a za ostala mjesta po državnom nadovjetniku, koji glede ovih službenih mjesta i predlog o popuni podносит ima ministru pravosudja.

Nego priuzdržano je ministru pravosudja, da službena mjesta, kojih podieljivanje u njegov djelokrug spada, popuniti može i bez razpisivanja natječaja ili drugimi prositelji, a ne onimi, koji su se pri razpisnom natječaju prijavili ili koji po državnom nadovjetniku predloženi budu; a tako isto priuzdržano mu je i to, da, ako se radi o mjestu državnoga nadovjetnika, predlog o popuni istoga podniet može Nj. c. kr. Veličanstvu i bez razpisivanja natječaja.

§. 5. Poslove pisarničke i poslužiteljske kako za državna odvjetništva kod sudišta, tako i za državne nadovjetnike kod višjih zemaljskih sudova imadu obskrbljivat pisarnički urednici i poslužitelji sudišta i višjih zemaljskih sudova.

Nego ako su poslovi ti toliki, da se obskrbljivanjem istih dovoljno zanimat može jedna ili više osoba, moći će tada, ako se svrsi shodno obnadje, načelnik suda, u porazumljenju s državnim odvjetnikom ili s državnim nadodvjetnikom odrediti državnomu odvjetništvu za izklopnu porabu potrebito osoblje pisarničko i poslužno.

§. 6. Medju državnim nadodvjetnikom ili njegovim namjestnikom i državnim odvjetnicima i zamjenicima, koji su mu podčinjeni; medju urednicima svakoga pojedinoga državnoga odvjetništva kod kojega sudišta prve molbe medju sobom; zatim medju urednicima državnoga odvjetništva s jedne strane, i načelnicima, viećnicima, glasoavateljima i podčinjenim perovodnim urednicima od sudišta prve ili druge molbe, kod kojega su namješteni, s druge strane; napokon medju urednicima državnoga odvjetništva kojega sudišta prve molbe, i načelnicima sudbenoga poslovanja, i sudcima-iztražiteljima kod sudova iztražnih, koji su sudištu tomu podređeni, ne smije biti ni srodstva u uzlaznoj i silaznoj lozi, ni srodstva u lozama pobočnih do uklopno strica i sinovca ili ujaka i nećaka, ni svojbine u istom koljenu.

§. 7. Državni nadodvjetnici polažu službenu prisegu u ruke ministra pravosudja ili onoga, koga isti ministar za to odredi.

Državni odvjetnici zaprisižu se pred državnim nadodvjetnikom; nego prosto je ovomu, iz obzira udaljenosti i drugih okolnosti zamolit načelnika od dotičnoga sudišta, da zaprisizanje obavi.

Zamjenike iliti substitute zaprisižu neposredni njihovi stariji.

§. 8. Kod ministarstva pravosudja imadu se voditi osobnici o svihkolikih državnih nadodvjetnicima, državnih odvjetnicima i zamjenicima. Isto takovi osobnici treba da se kod svakoga državnoga nadodvjetnika o državnih odvjetnicima i zamjenicima svega njegova

okolija, a kod državnih odvjetnika o zamjenicima, koji su im predani, pohranjuju i u izpravnosti imaju.

§. 9. Državni odvjetnici mogu svojim zamjenikom dati u godini dopust na četrnaest dana; državni pako nadodjetnici mogu svojim podredjenim državnim odvjetnikom i zamjenikom dati ga na šest nedjelja, ili dopust, podijeljen po državnih odvjetnicima, produžiti na toliko vremena.

Državni nadodjetnici imaju za dopust moliti u ministra pravosudja.

§. 10. U slučajevima dopusta, bolesti, odsutnosti, zapriečenja drugim poslovima, izključenja od izvršavanja ureda (§§. 58. i 59. kaznenoga postupnika) ili u slučajevima preminuća zastupljaju državne nadodjetnike i državne odvjetnike zamjenici njihovi, u koliko ne bude po ministru pravosudja što inako naredjeno.

Kad se zastupljuje mjesto kojega državnoga odvjetnika, ima se to javiti državnomu nadodjetniku, a ministru pravosudja, kad se zastupljuje mjesto državnoga nadodjetnika.

§. 11. Kada koji od slučajeva, pomenutih u §. 10., nastane kod takovoga državnoga odvjetnika, koji ne ima uza se zamjenika, tad ima načelnik sudišta obavljanje najsilnijih poslova i uredovnih djelovanja državnoga odvjetnika naložiti medjutim kojemu za to sposobnomu uredniku od suda, i učinjenu odredbu javiti državnomu nadodjetniku, koji će ili narediti, što za nadomještenje bude primjereno, ili, ako bi to nadilazilo djelokrug njegov (§. 32. sl. a) kaznenoga postupnika) zaiskati naredbu u ministra pravosudja.

§. 12. Svaki načelnik od državnoga odvjetništva ima nastojati o tom, da se u obćenju sa sudovima i s organima od sudova svagda nepovriedjeno čuva i uzdržava razmjerje, odgovarajuće zamjenitomu štovanju i upravljeno na medjusobno podupiranje za dobro i korist službe; zatim da se kod svih predloga briž-

ljivo prosudjuje, da li su zakoniti i svrsi shodni, i napokon da se izbjegava sve, što k bitnosti stvari ne spada, što bi zakonitomu razpravljanju stvari kaznene škoditi, ili dostojanstvo sudova bez razloga umaliti moglo.

§. 13. U sjednicah sudbenih ima urednik od državnoga odvjetništva osobito mjesto tik do predsjedatelja, nego ne ima se odtuda izvoditi nikakovo pravo glede čina (ranga); u konačnih pako razpravah ide ga mjesto za osobitim stolom, gdje je namješten s desna od stola sudačkoga.

U svih slučajevih, u kojih urednik državnoga odvjetništva ima pravo, biti pritoman pri viećanju i glasovanju suda, ili barem pri viećanju, ide ga pravo govorenja neposredno poslie izvjestitelja. Nego može on i kašnje, uz samo viećanje, kako primječivat, što se stvari tiče, i zakone razlagati, tako i oprovrgavat razloge, koji za protivno mnienie budu navedeni. Nego ne smije on ni presiecati rieč glasovateljem, kada izvode razloge za svoje mnienie, ni usudit se činiti uvriedne primjetbe o mnienjih očitovanih.

§. 14. Moć karnostna nad urednici državnoga odvjetništva pripada ministru pravosudja; moć ovu izvršuje nad državnim nadodvjetnikom samo pomenuti ministar, a nad ostalimi urednici državnoga odvjetništva pod njegovim vrhovnim napzorom državni nadodvjetnik.

S toga povedenje iztrage karnostne može proti državnomu nadodvjetniku odredit samo ministar pravosudja, a proti ostalim urednikom državnoga odvjetništva, kako ministar pravosudja, tako i državni nadodvjetnik.

§. 15. U slučajevih, kada se sudbeni urednik po §. 79. zakona od 3. svibnja 1853. (br. 81. drž. zak. lista) s toga, što je proti njemu naredjena iztraga, obustavit ima od svoga ureda i od beriva svojih; ili

kada, s obzirom na narav krivnje, sigurnost službe ili dostojanstvo državnoga odvjetništva zahtjeva, da se koji urednik odmah ukloni od ureda i plaće zamjeniku državnoga odvjetnika odrediti i državni odvjetnik, koji mu je neposredno predpostavljen. Nego odredba ovakova ima se odmah javiti državnomu nadodvjetniku, a po ovom ministru pravosudja.

§. 16. Državni nadodvjetnik ima svaku karnostnu iztragu, obavljenu proti kojemu državnomu odvjetniku ili zamjeniku, priklopiv mnijenje svoje, podnieti ministru pravosudja. Ministar pravosudja pako ima u svih slučajevih, gdje se radi o kazni svrgnuća ili odupuštenja iz službe proti kojemu uredniku od državnoga odvjetništva, zaiskat mnijenje karnostnoga senata višjega sudišta i predsjedništva od istoga, i zatim, ako bi se koja od pomenutih kazna proti kojemu državnomu nadodvjetniku odrediti imala, podnieti svoje predloge previšnjemu konačnomu rješenju Njegovoga Veličanstva; u drugih nasuprot slučajevih ima o karnostnoj iztragi izreći odluku po svom razzudu.

§. 17. Urednici državnoga odvjetništva imadu kako glede svoje djelatnosti u obće, tako i glede obavljanja pojedinih iztraga i poslova izvršivat naredbe, od svojih predstojnikah (§. 31. kaznenoga postupnika) dobivene, i istim o svih uredovnih poslovih davati ubaviesti i biti odgovorni.

§. 18. Državni nadodvjetnik ima državno odvjetništvo, koje je u uredovnom njegovom sjedištu, kadikad, i barem jedanput u godini dana pregledati; ona nasuprot državna odvjetništva, koja se izvan uredovnoga sjedišta nalaze u okolišu njegovom, pregledat prigodom onih uredovnih djelovanja, za koja mu se potreбно uzvidi, da ih glavom ondje obavi.

Ministar pravosudja ima pravo, naredjivat od vremena do vremena, da se obširno i potanko pregleda

i preište svekoliko poslovanje kod svih ili pojedinih državnih odvjetništva, i izašiljat zato ili državnoga nadodvjetnika ili kojega drugoga prikladnoga povjerenika.

§. 19. Državni odvjetnici dužni su, slučajeve, u kojih se radi o zločinstvu veleizdaje, uvriede Veličanstva, uvriede članova cesarskoga doma, smetanja javnoga mira, ili zločinstva ustanka ili pobune, odmah čim za ista saznanu. napomenuv odredbe po sudu možda jurve učinjene i obavljena uredovna djelovanja, prijaviti državnomu nadodvjetniku i priklopiti svoje mnijenje, kako bi s predmetom dalje postupati trebalo.

§. 20. O drugih važnijih slučajevih kaznenih, koji tečajem jednoga mjeseca kod suda budu povedeni, navlastito o svih onih slučajevih, gdje se radi o zločinstvu krivotvorja javnih vjerovnih papira, krivotvorja novca, umorstva, paleža, ili razbojstva, ima državni odvjetnik po izmaku mjeseca državnomu nadodvjetniku podnieti izvješće, i u istom po najbitnijih okolnostih razložiti stanje, u kom se razprave nalaze.

§. 21. Državni nadodvjetnik ima prijave i izvješća, koja su mu po §§. 19. i 20. podnešena, točno pretresti, potanjih razjašnjenja o pojedinih razpravah iskati, ako je potriebno, i ako opazi nedostataka ili zatega u poslovanju, po naravi okolnosti ili državnomu odvjetniku dati potrebite naredbe ili opomenuti na to načelnika od sudišta. Vlastan je državni nadodvjetnik, gdje mu se poradi važnosti stvari potrebito uzvidi, narediti, da mu se podnose periodična izvješća o napredovanju postupka.

Prijave o zločinstvih, pomenutih u §. 19., ima državni nadodvjetnik predložiti ministru pravosudja, i obznaniti mu naredbe, učinjene možda glede postupanja s istimi.

§. 22. Državni odvjetnici kod sudišta prve molbe imadu početkom svake godine, i najdužje do 31. siečnja

o poslovih, koji su se minule godine kod istih sbili, predložiti državnomu nadodvjetniku poslovne izkaze, sastavljene po izgledu pod br. I.

Pri tom valja pamtit, da se prijave i predlozi, ma se i ticali više čina kažnjivih, i pozivi, ma se i odnosili na više točaka koje presude ili odluke, upisivat imadu samo jedanput, i to u rubrici zločinstva, ako se steku zločinstva sa prestupci.

§. 23. Iz izkaza, koje budu podniali pojedini državni odvjetnici, ima državni nadodvjetnik o poslovih od svih podčinjenih mu odvjetništva državnih sastaviti izkaz ukupni; i predložiti ga ministru pravosudja. Pri tom ima prijaviti odredbe, koje je možda učinio uslied toga, što je pojedine poslovne izkaze priispodobio s izkazi od sudišta, zatim ima mjere, koje nadilaze djelokrug njegov, predložiti, i o djelatnosti državnih odvjetništva u obće, kao i o djelatnosti pojedinih državnih odvjetnika i zamjenika, koji su mu podredjeni, podnieti mnijenje temeljito.

§. 24. Državni nadodvjetnici imadu o poslovih, koji se kod njih samih dogadjaju, poslovne izkaze po izgledu pod br. II. sastavljat i ministru pravosudja podnositi.

§. 25. Državni odvjetnici, koji su namješteni kod sudišta prve molbe, imadu po izmaku svake godine polag izgleda pod br. III., IV., V. i VI. sastavljati, i državnomu nadodvjetniku podnositi preglede:

1. o kaznenih slučajevih radi zločinstva i prestupaka, koji su sudištu i podčinjenim mu sudovom iztražnim prijavljeni, ili za koje su sudište i rečeni sudovi drugim putem saznali;
2. o osobah, koje su radi zločinstva ili prestupaka stavljene pod obtužbu, i koje su radi oovrstnih kažnjivih čina pravomoćno osudjene;
3. o prekršajih, koji su kod sudova kotarskih,

nalazećih se u okolišu sudišta, razpravljani, i o osobah, koje su radi prekršaja pravomoćno osudjene.

§. 26. Da se pregledne tablice, propisane u paragrafu predidućem, sastavljati mogu kao što treba, imadu državni odvjetnici tečajem godine o okolnostih, kojih je znanje potrebno za izpunu pojedinih rubrika, vodit točna bilježenja, i ako poslovne tablice, sudovom propisane, nebi to podpuno razjašnjivale, imadu za potrebne obaviesti pobrinut se ili zagledavanjem u spise, ili drugim kojim načinom.

§. 27. Iz tablica, koje budu podnieli pojedini državni odvjetnici, ima državni nadodvjetnik o kažnjivih činih, koji su u okolišu svega višjega zemaljskoga suda došli sudovom do znanja, zatim o osobah pod optužbu stavljenih, po istih izgledih sastavljati statistične ukupne tablice pregledne, i ujedno s preglednim tablicami pojedinih državnih odvjetnika podnositi ih ministru pravosudja.

§. 28. U podnesni napisnik, koji se vodit ima za državno odvjetništvo, imadu se samo upisivati pismeni podnesci stranaka, ustmene prijave i prošnje, o kojih se kod državnoga odvjetništva napisnik sačinio, konačne presude, i svi osobiti odpravci sudišta, izdati na državno odvjetništvo, dopisi i razpisi drugih vlasti, državnomu odvjetništvu podnešena izvješća, i prvo saobćenje spisa, koje se u svakoj stvari kaznenoj od strane sudišta ili kojega sudca-iztražitelja učini državnomu odvjetništvu, i koje se dakle tiče iztrage takove, koje još ne ima u registru napisnika podnesnoga.

§. 29. O prizivih, izvješćih i inih podneskih, koji se predavati imadu na stanovite rokove, zatim o danih, koji su odredjeni za sudbena uredovna djelovanja, kod kojih je državno odvjetništvo zvano sudjelovati, i za sjednice sudbene i razprave konačne, ima svaki državni odvjetnik voditi točno bilježenje,

i paziti, da se ne zanemari nijedan od ustanovljenih rokova.

§. 30. Nalagat poslove zamjenikom (substitom) i ostalim perovodnim urednikom, koji su državnomu odvjetništvu dodani, pripada pravo to predpostavljenomu odvjetniku, ako o pojedinih predmetih ne bude državni nadodvjetnik što inako naredio.

§. 31. Državni odvjetnik odgovoran je za poslove, koje sačine zamjenici njegovi, a tako i za uredovna djelovanja, koja isti obave, u koliko je po naravi stvari mogao unapried dati im propise, kako da se vladaju.

Ima dakle državni odvjetnik u slučajevih, gdje sám glavom ne udioničtuje u iztragah, koje sud čini, u sudbenih sjednicah ili u razpravah konačnih, davati namjestniku svomu izrazite naredbe u obziru bitnih okolnosti, na koje treba poglavito pozornost upravljati, a ako je moguće, i u obziru predloga, koji će se imati učiniti. Pismene pako sastavke od nižjih perovodnih urednika ima državni odvjetnik svakiput točno pretrest i prosuditi.

§. 32. Kad se radi o riešenju podneska, upravljenoga na državno odvjetništvo, ili o davanju pismenoga predloga ili izvješća; ili kad se radi o tom, da se drugoj vlasti pošalje umolnica, ili da joj se dade kakva obavijest, ima se tad sačiniti pismeni sastavak, pri čem treba vladati se po propisu §. 141. zakona od 3. svibnja 1853. (br. 81. drž. zak. lista).

§. 33. Pri predlozih, koji se ustmeno imadu činiti sudištu ili sudcu-iztražitelju, ne treba u pravilu sastavka pismenoga. Nego ako zamjenici budu činili predloge ustmene, tada državni odvjetnik može po razsudu svom narediti, da se samo bitnije točke od predloga, koji će se činiti, na pismo stave, i da mu se odobrenja radi predlože.

§. 34. U obćenju sa sudom i s pojedinimi sudci-iztražitelji u postupku iztražnom dovoljno je, ako se po državnom odvjetniku ustmeno dato očitovanje, ili učinjeni po njem predlog naznači u napisniku, koji se sačinja o sudbenom uredovnom djelovanju; u slučajevih pako, gdje se ne piše napisnik, dovoljno je, ako se na spisu, koji je državnomu odvjetniku priobćen, ili gdje to nije moguće, a ono ako se na posebnom arku predlog napiše, ili ako se na prikladnom mjestu primjeti, da ne ima ništa što bi napomenuti trebalo.

§. 35. Svaki odpravak državnoga kojega odvjetništva ima podpisat načelnik od istoga (državni nadodvjetnik, državni odvjetnik), a kada je isti prepriečen, podpisat ga ima namjestnik od načelnika. Izvješća na vlast predpostavljenu podpisati ima i onaj, koji ih sastavi.

§. 36. Spisi, koje kod državnoga odvjetništva po-
hranjivati treba, imadu se u registraturi istoga od-
vjetništva razlučivati po sljedećih razdjelih :

- I. Zakoni i naredbe.
- II. Stvari službene, uklopno sa spisi, koji se odnose na prostorine uredovne i na uredjenje istih.
- III. Stvari kaznene.
- IV. Periodični izkazi i tablice.
- V, Stvari, tičuće se uza.

Nego ostavlja se svakomu državnomu nadodvjetniku i svakomu državnomu odvjetniku, da po razsudu svom mogu broj razdjela umnožati, i imenito glede stvari kaznenih zavesti razlučivanje u više podrazdjela.

* Obrazci štampani su u br. 201. dr. z. 1.

Kronologički izkaz

zakona, naredaba i okružnica, sadržanih u ovoj knjizi.

	Strana.
1850.	
Kolovoz 29. Naredba	125
Listopad 29. Naredba	125
1851.	
Veljača 19. Naredba (br. 108. dr. z. 1)	125
1853.	
Studeni 29. Naredba	125
1854.	
Lipanj 16. Naredba (br. 165. dr. z. 1.)	399
Kolovoz 3. Naredba (br. 201. dr. z. 1.)	454
1855.	
Siečanj 28. Naredba (br. 26. dr. z. 1.)	103
Veljača 17. Naredba (br. 33. dr. z. 1.)	237
Studeni 8. Naredba (br. 194. dr. z. 1.)	79
1866.	
Prosinac 11. Zakon (br. 135. sbor.)	60
1872.	
Rujan 4. Okružnica (br. 328. ur. sbir.)	184
Rujan 11. Okružnica (dodatak k ur. sbir. br. 328)	184
Prosinac 11. Okružnica (br. 131. ur. sbir.)	53
1875	
Svibanj 17. Zakon uvedbeni (br. 29. sbor.)	1
Svibanj 17. Zakon o kazn. postupku (br. 30. sbor.)	3
Svibanj 17. Zakon o porabi tiska (br. 32. sbor.)	315
Svibanj 17. Zakon o propisu, kako se imadu sastavljat porotnički imenici (br. 33. sbor.)	332
Svibanj 17. Zakon u kazn. post. u posl. tiskovnih (br. 34 sbor.)	337
Srpanj 28. Okružnica	132
Rujan 14. Naredba (br. 66. sbornika)	361
Rujan 22. Naredba	121
Prosinac 1. Okružnica	77

1876.	
Veljača 4. Razpis (dodatak k br. 14. ur. sbir.)	21
Travanj 26. Okružnica (br. 154. ur. sbir.)	68
Svibanj 10. Okružnica (br. 155. ur. sbir.)	68
Listopad 7. Naredba (br. 47. ur. sbir.)	72
Studenj 2. Okružnica (br. 156. ur. sbir.)	69
1877.	
Siećanj 13. Naredba (dodatak k br. 90. ur. sbir.)	83
Ožujak 10. Okružnica	104
Svibanj 16. Naredba (br. 289. ur. sbir.)	227
Svibanj 23. Okružnica (br. 295. ur. sbir.)	132
Srpanj 25. Okružnica (br. 48. ur. sbir.)	121
Prosinac 7. Naredba (br. 89. ur. sbir.)	135
1878.	
Siećanj 17. Naredba (br. 45. ur. sbir.)	371
Travanj 10. Naredba (br. 46. ur. sbir.)	97
1879.	
Veljača 8. Naredba (br. 213. ur. sbir.)	224
Travanj 7. Naredba (dodatak k br. 90. ur. sbir.)	82
Travanj 30. Okružnica (br. 90. ur. sbir.)	82
Studenj 26. Okružnica	240
1880.	
Travanj 28. Okružnica (br. 49. ur. sbir.)	115
Srpanj 28. Okružnica (br. 16. ur. sbir.)	24
Kolovoz 28. Naredba (br. 92. ur. sbir.)	149
1881.	
Svibanj 6. Naredba (br. 44. ur. sbir.)	187
Svibanj 13. Naredba (br. 50. ur. sbir.)	192
1882.	
Rujan 6. Okružnica (br. 40. ur. sbir.)	260
Studenj 29. Okružnica (br. 14. ur. sbir.)	21
1883.	
Siećanj 10. Okružnica (dodatak k br. 16. ur. sbir.)	24
Siećanj 17. Okružnica (br. 96. ur. sbir.)	25
Veljača 23. Naredba (br. 146. ur. sbir.)	123
Ožujak 23. Naredba (br. 128. ur. sbir.)	15
Ožujak 28. Okružnica (dodatak k br. 91. ur. sbir.)	150
Travanj 8. Naredba (br. 245. ur. sbir.)	393
Lipanj 9. Odluka (dodatak k br. 41. ur. sbir.)	261
Lipanj 27. Okružnica (br. 41. ur. sbir.)	260
Lipanj 27. Okružnica (br. 95. ur. sbir.)	10
Srpanj 17. Naredba (br. 15. ur. sbir.)	22
Srpanj 25. Okružnica	110
Kolovoz 22. Okružnica	53
Studenj 14. Okružnica (br. 93. ur. sbir.)	11

1883.

Studenj 20. Naredba (dodatak k br. 245. ur. sbir.)	393
Studenj 28. Okružnica (dodatak k br. 41. ur. sbir.)	263
Prosinec 20. Naredba (br. 475. ur. sbir.)	240
Prosinec 29. Naredba (br. 71. ur. sbir.)	226

1884.

Siečanj 9. Okružnica (dodatak k br. 96. ur. sbir.)	26
Veljača 16. dopis kr. stola sedmerice (dodatak k br. 419. ur. sbir.)	256
Veljača 29. Naredba (br. 88. ur. sbir.)	58
Ožujak 5. Okružnica (br. 419. ur. sbir.)	255
Svibanj 5. Naredba (br. 72. ur. sbir.)	67
Svibanj 15. Naredba (dodatak k br. 45. ur. sbir.)	372
Lipanj 4. Okružnica	23
Kolovoz 26. Naredba	236
28. Okružnica (br. 38. ur. sbir.)	5
Prosinec 19. Naredba (br. 3. ur. sbir.)	140

1885.

Siečanj 13. Naredba (br. 12. ur. sbir.)	249
Srpanj 8. Naredba (br. 37. ur. sbir.)	231
Listopad 12. Naredba (br. 82. ur. sbir.)	25
Prosinec 11. Naredba (br. 112. ur. sbir.)	54

1886.

Siečanj 12. Naredba (br. 133. ur. sbir.)	264
Siečanj 19. Naredba (br. 134. ur. sbir.)	58
Siečanj 20. Naredba (br. 135. ur. sbir.)	68

1886.

Rujan 24. Naredba (br. 173. ur. sbir.)	354
Rujan 24. Naredba (br. 174. ur. sbir.)	121
Rujan 25. Naredba (br. 176. ur. sbir.)	5

1887.

Lipanj 22. Okružnica (br. 215. ur. sbir.)	122
Lipanj 27. Naredba (br. 214. ur. sbir.)	122
Lipanj 28. Okružnica (br. 253. ur. sbir.)	27
Zak. čl. XXXVI.: 1887. (br. 67. sbor.)	60
Prosinec 31. Naredba (br. 242. ur. sbir.)	381

1888.

Travanj 5. Naredba (br. 252. ur. sbir.)	28
Svibanj 3. Naredba (br. 262. ur. sbir.)	72
Srpanj 6. Zakon (br. 42. sbor.)	17
Rujan 14. Naredba (br. 272. ur. sbir.)	379
Listopad 1. Naredba (br. 275. ur. sbir.)	297

1889.

Listopad 9. Okružnica (br. 318. ur. sbir.)	257
Studenj 6. Naredba (br. 321. ur. sbir.)	26

	Strana.
1889.	
Studenj 13. Okružnica (br. 325. ur. sbir.)	372
Studenj 13. Okružnica (br. 327. ur. sbir.)	73
Prosinac 28. Zakon (br. 8. sbornika od g. 1890.)	342
1890.	
Siečanj 18. Okružnica (br. 326. ur. sbir.)	309
Siečanj 18. Naredba (br. 334. ur. sbir.)	226
Siečanj 18. Naredba (br. 335. ur. sbir.)	227
Siečanj 31. Naredba (br. 341. ur. sbir.)	28
Veljača 5. Okružnica (br. 342. ur. sbir.)	264
Travanj 23. Okružnica (br. 349. ur. sbir.)	106
Svibanj 21. Okružnica (br. 352. ur. sbir.)	312
Srpanj 30. Okružnica (br. 360. ur. sbir.)	55
Rujan 3. Okružnica (br. 366. ur. sbir.)	294
Rujan 24. Okružnica (br. 368. ur. sbir.)	42
Listopad 13. Naredba (br. 365. ur. sbir.)	245
1891.	
Siečanj 21. Okružnica (br. 392. ur. sbir.)	286
Veljača 12. Okružnica (br. 391. ur. sbir.)	6
Srpanj 7. Naredba (br. 414. ur. sbir.)	12
Ožujak 21. Naredba (br. 393. ur. sbir.)	266
Svibanj 4. Naredba (br. 390. ur. sbir.)	185
Svibanj 6. Okružnica (br. 387. ur. sbir.)	77
Svibanj 28. Naredba (br. 389. ur. sbir.)	299
Kolovoz 2. Naredba (br. 431. ur. sbir.)	273
Kolovoz 23. Naredba (br. 399. ur. sbir.)	186
Listopad 15. Naredba (br. 398. ur. sbir.)	133
1892.	
Veljača 10. Okružnica (br. 420. ur. sbir.)	250
Travanj 1. Naputak (br. 421. ur. sbir.)	136
Travanj 1. Odluka (br. 422. ur. sbir.)	86
Svibanj 4. Okružnica (br. 427. ur. sbir.)	287
Rujan 10. Naredba (br. 441. ur. sbir.)	134
Rujan 26. Naredba (br. 443. ur. sbir.)	186
Zak. čl. III: 1892. (br. 49. sbor.)	60
1893.	
Svibanj 17. Naredba (br. 459. ur. sbir.)	29
Lipanj 6. Naredba (br. 461. ur. sbir.)	267
Lipanj 18. Naredba (br. 464. ur. sbir.)	300
Kolovoz 20. Naredba (br. 473. ur. sbir.)	57
Listopad 16. Naredba (br. 475. ur. sbir.)	241
Listopad 18. Okružnica (br. 479. ur. sbir.)	265
Studenj 10. Naredba (br. 74. ur. sbir.)	72
Studenj 20. Naredba (br. 484. ur. sbir.)	267
Studenj 22. Okružnica (br. 487. ur. sbir.)	98

1894.

Siećanj 24. Naputak (br. 497. ur. sbir.)	14
Ožujak 7. Okružnica (br. 499. ur. sbir.)	265
Ožujak 13. Zakon (br. 14. sbornika)	102
Travanj 4. Okružnica (br. 504. ur. sbir.)	137
Travanj 31. Okružnica (br. 506. ur. sbir.)	243
Svibanj 30. Okružnica (br. 511. ur. sbir.)	27
Srpanj 1. Naredba (br. 514. ur. sbir.)	429
Srpanj 28. Naredba (br. 516. ur. sbir.)	229
Kolovoz 3. Okružnica (br. 521. ur. sbir.)	370
Listopad 13. Naredba (br. 529. ur. sbir.)	242
Listopad 24. Okružnica (br. 537. ur. sbir.)	99
Studenj 22. Naredba (br. 538. ur. sbir.)	266
Prosinac 27. Okružnica (br. 542. ur. sbir.)	269

1895.

Siećanj 11. Naredba (br. 545. ur. sbir.)	89
Ožujak 3. Naredba (br. 555. ur. sbir.)	74
Svibanj 20. Naredba (br. 570. ur. sbir.)	6
Lipanj 25. Okružnica (br. 568. ur. sbir.)	80
Srpanj 26. Naredba (br. 572. ur. sbir.)	75

1896.

Siećanj 15. Okružnica (br. 583. ur. sbir.)	378
Siećanj 30. Naredba (br. 584. ur. sbir.)	89
Rujan 17. Okružnica (br. 603. ur. sbir.)	291
Prosinac 13. Naredba (br. 609. ur. sbir.)	70

1897.

Veljača 23. Naredba (br. 10. sbornika)	318
Ožujak 11. Zakon (br. 30. sbornika)	338
Listopad 20. Okružnica (br. 632. ur. sbir.)	402
Studenj 20. Naredba (br. 91. sbornika)	245

INDEX

1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...
21	...
22	...
23	...
24	...
25	...
26	...
27	...
28	...
29	...
30	...
31	...
32	...
33	...
34	...
35	...
36	...
37	...
38	...
39	...
40	...
41	...
42	...
43	...
44	...
45	...
46	...
47	...
48	...
49	...
50	...
51	...
52	...
53	...
54	...
55	...
56	...
57	...
58	...
59	...
60	...
61	...
62	...
63	...
64	...
65	...
66	...
67	...
68	...
69	...
70	...
71	...
72	...
73	...
74	...
75	...
76	...
77	...
78	...
79	...
80	...
81	...
82	...
83	...
84	...
85	...
86	...
87	...
88	...
89	...
90	...
91	...
92	...
93	...
94	...
95	...
96	...
97	...
98	...
99	...
100	...

Abecedni našastnik.

(Brojevi bez dodatka označuju paragrafe kaznenoga postupnika, brojevi sa dodatkom „t. z.“ paragrafe zakona o porabi tiska, brojevi sa dodatkom „p. i.“ paragrafe zakona o propisu, kako se imadu sastavljati porotnički imenici, brojevi sa dodatkom „t. p.“ paragrafe zakona o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih, brojevi sa dodatkom „p. n.“ paragrafe provedbenoga naputka k postupniku kaznenom, brojevi sa dodatkom „p. r.“ paragrafe poslovnoga reda za kaznene sudove, a brojevi sa dodatkom „n. u.“ paragrafe naredbe o unutarnjem uredjenju i o poslovnom redu državnih odvjetništva).

- Banski stol** — kako sastavlja senate 14. 15. 17.
" " sudbenost njegova u II. molbi 15.
" " o pritužbah proti odredbam sudca izražitelja i suda 105.
" " o prigovoru proti optužnici 201. 206.
" " stvara sam optužnicu 209.
" " o prizivih proti osudam 290. 291.
" " može ublažiti kazni 292.
" " o prigovoru proti odlukam od obnovi postupka 393., 398.
" " ob ublaženju ili oprostima kazni nakon pravomoćnosti osude 351., 352.
" " o prigovoru proti osudam, što su izrečene prot odsutnim ili uskokom 368.

Bezimeno prijave 80.

Biljegovina ne plaća se za podneske u kazn. stvarih 321.

Bolestnici — kako se nad — ovršaje osuda 339.

Branitelja može uzeti okrivljenik 40. 45. 46. 381.

Branitelja listina kako se sastavlja 40.

" imenovanje za maloljetnike i skrbljenike 40.

" Tko je izključen u glavnoj razpravi kac — 41.

" imenovanje ureda radi 44.45. 381.

" imenovanje siromašnim 42.

" imenovanje od suda ili odvj odbora 43.

- Branitelja dužnost primit se obrane 44.
 " kad se upotrebljaju sudb. osobe kao — 44.
 " prava 45.46. 107. 114. 215. 236. 240. 346. 247. 282.
 283. 362. 382.
 " pristojbe 334—336.
 Branitelj kod tiskovnih zločina ili prestupaka 13. t. p.
 Bune — Radi — prieki sud 370. 372—389.
 Cesarskoga doma članove — kako valja — kao svjedoke izpitivati 146.
 Cestovina ne plaća se kod kazn. putovanja 321.
 Čopora delicti 89. 308. 309 310. 316—320.
 Činom kažnjivim — kako se postupa s — kad se dogodi na glavnoj razpravi 274. 275.
 Delegacija kazn. sudova 59.
 Disciplinarna vlast sudca iztražitelja 99.
 " " predsjednika tečajem glavne razprave 224.
 " " suda tečajem glavne razprave 225—223.
 Djelokrug sudca iztražitelja 10—11. p. r.
 Djelovanje uredovno sudova nenadležnih nije ništeto 61.
 Diete — Postupak, kad ima sumnje, da je umoreno 121.
 Dnevnika vodjenje 25—29. p. r.
 Dnevnik sudca-iztražitelja 9. p. n.
 Dobra tudja našasta kod okrivljenika 316—320.
 Domobranaca — Glede — naredbe povodom provedena ili dovršena kazn. postupka 76.
 kao svjedoka sa lušaj 152. i 214.
 Dužnosti sudova kaznenih 1. i 2. p. r.
 Dužnostni primjerci kome i kada se imadu davati 7. i 15. t. z.
 Dostava pozivnica na glavnu razpravu i inih sudb. odredaba 72. 73. 74. 152. 164. 214
 Dovedbena zapovjed proti svjedokom i vještakom 150. 233. 234.
 Dovedbena zapovjed proti okrivljeniku 165—168. 212. 409.
 Državljskih prava suspenzija proti odsutnim ili uskočivšim obtuženikom 366.
 Državnih odvjetništva neodvisnost 32.
 Državnoga odvjetnika djelokrug 1. 26 27. 30. 31. 37. 50. 53.
 80. 81. 82. 83. 88. 100. 101. 103. 105. 111. 114.
 135 137. 187. 188. 198—210. 213. 216. 218. 220.
 237. 240. 242. 243. 245. 246. 247. 256. 257. 278.
 279. 293. 295. 297. 298. 300. 301. 302. 342. 343.
 344. 348 349. 362. 363. 365. 366. 367. 368. 380.
 382. 402. 415. 429.
 Državnoga odvjetnika podredjenost. 28.
 " " dužni su sudovi saslušavati 33.
 " " pravo odkloniti sudce i voditelja napisnika 66. 67.

Državnoga nadodvjetnika djelokrug 26. 29. 30. 31. 59. 105. 282.
283. 291. 303. 351. 368.

Državnoga nadodvjetnika podredjenost 28.

Državno — odvjetničkih članova izključenje 68. 69.

Glasovanje porotnika 42—43. t. p.

Glavne razprave — Sastav sudišta za — 13.

Glavne razprave Dostava poziva na — 72—74.

” ” Za — priprave 211—218.

” ” — odgoda 217.

” ” 219—247. 300. 363. 368.

” ” tajne 220—222.

” ” javnost 219.

” ” početak 230—235.

” ” postupak dokazni 237—245.

” ” pred sudbenim stolom kao sudom prizivnim
429—431.

Glasovanje i viećanje kod svih sudb. sborova 18—21.

Globe novčane u obće 5. 134. 173. 150. 227. 233. 260. 284.
250. 399.

Globe rad objestno podnešenih žalba ništovnih 282. 284. 350.

Gluiih svjedoka saslušaj 155-

Gluhoga okrivljenika saslušaj 189

Govori na glavnoj razpravi 246—247. 431.

Gubitak robe i drugih stvari usljed osude 349.

Imenik godišnji porotnika tko sastavlja 9. p. i.

Inostrane vlasti, -- obćenje s njima 33. p. r.

Inozemaca kao svjedoka saslušaj 148.

Inozemski poslanici s obiteljmi i osobljem ne postoji sudbenosti
ovozemnoj 58.

Inozemstvu — Glede zločinstva i prestupaka počinjenih u —
nadležni sud 54. 55.

Izdavanje nepovlašteno obustavljenih tiskopisa 22. t. z.

Izdavanje tiskopisa i uvjeti istoga 6—23. t. z.

Izkaz o prekršajih 440.

Izključenje sudaca i voditelja napisnika 62—65.

” članova drž. odvjetništva 68. 69.

” vještaka 111.

Izpravak, koji se ima uvrstiti u povremen tiskopis 16. t. z.

Izprave dužan je svatko kazn. sudu predati 134.

Izručba zločinaca u inozemstvo 56.

Iztraga kako se povadja 83—86.

” ” ” obustavlja 100. 101.

” ” ” zaglavljuje 102. 103.

Iztraživanje kazneno 2. 3. 87—99.

Iztražni sudac 9. 10.

” zatvor 171—173.

- Iztražni zatvor kako se ovršuje 174—180.
 " " kako se dokida 181—188.
 " " uz jamčevinu 183—186
 " " ubraja se u kazan 341.
 Izvidi neposredno pred glavnom razpravom 215. 216. 362.
 " glede obnove postupka 293. 298. 300.
 " o prekršajih 392—395. 405.
 Izvješivanje i pribijanje tiskopisa 20. t. z.
 Jamčevina, nuždna za izdavanje povremenoga tiskopisa 11. 12.
 13. 14. i 31. t. z.
 Jamčevina za dignuće iztražnoga zatvora 183—186.
 Javni poziv na glavnu razpravu proti odsutnim i uskokom
 363—365.
 Javnoga nasilja razoravanjem tudjega vlasništva — Radi —
 prieki sud 371—389.
 Javnost glavne razprave 219.
 Kasacionalni sud jest stol sedmorice 16.
 Kazan, što se osudom odmjeruje 252—254. 259. 260. 266. 300. 384.
 Kazan — U — se ubraja iztražni zatvor 3. 1.
 Kazni novčane kako se pobiru 41—43. p. n
 Kazni ublaženje sa strane stola sedmorice i banskoga stola 292.
 Kaznjiva djela, počinjena sadržajem tiskopisa 24—35. t. z.
 Kaznjivim činom, što se dogodi u glavnoj razpravi — S — kako
 valja postupati 274. 275.
 Kotarskih sudova nadležnost u kazn. stvarih 6. 7. 22. 60.
 Krivotvor a javnih vjerovnih papira i novca — kod — prestu-
 pak 127.
 Kuća i osoba preiskivanje 80. 130—135.
 Kućevanje s tiskopisi 20 t. z.
 Lažljivu prijavu, tko učini, nosi troškove kaznene 331.
 Liekovi pravni proti odredbam sudca iztražitelja i suda 104.
 105. 106.
 Liekovi pravni proti osudi 276—291. 300. 368. 412.
 Listina branitelja kako se sastavlja 40.
 Listova zaustava i otvaranje 137—140.
 Malodobnikom kako se imenuje branitelj 40.
 Mandatni postupak kod prekršaja 409.
 Mjesto, gdje je tiskan, tiskar i nakladnik imadu bit' zabilježeni
 na svakom tiskopisu 6. t. z.
 Mjesto za obavu vremenite kazni 346. 347.
 Mostovina se ne plaća na kazn. putovanjih 321.
 Mrtvaca ogled i otvaranje mrtvoga tiela 118—120.
 Nadgledanje sudbenosti kaznene po viših sudovih 34—35. p. r.
 Nadležnost glede tiskovnih prekršaja 1. i 2. t. p.
 Nadležnost glede tiskovnih zločina i prestupaka 3. t. p.

- Nadležnost sudb. stolova 6 8—11. 15. 22. 47—53. 60. 255. 256. 298. 304. 305. 375. 413.
- Nadležnost sudb. stolova glede zločinstva ili prestupaka počinjenih u inozemstvu. 54. 55.
- Nadležnost sudb. stolova glede prekršaja u II. molbi 413.
- Nadležnosti — O prieporih glede — odlučuje banski stol 60.
- Nadodvjetnika državnoga djelokrug 26. 29. 30. 31. 59. 105. 282. 283 291. 303. 351. 352. 368.
- Nadodvjetnika državnoga podredjenost 28.
- Nadzor starijih nad mladjimi članovi državnoga odvjetništva 17—21. n. u
- Nakladnik, tiskar i mjesto gdje je tiskan, imadu bit zabilježeni na svakom tiskopisu 6. t. z.
- Napisnici iztražni kad se mogu čitati u glavnoj razpravi 423.
- Napisnici iztražni 92. 93. 95—98.
- Napisnici u kaznenom postupku 12—15. p. n.
- Napisnik ob očevidu 108. 115.
- Napisnik o glavnoj razpravi porotnoj 53. t. p.
- ” o premetačini 133. 135.
- ” o zaustavi pisama 138.
- ” o preslušanju svjedoka 153. 154. 155. 158. 159. 162. 396.
- Napisnik o preslušanju okrivljenika 189—197. 395.
- ” o glavnoj razpravi 229. 267.
- ” o glavnoj razpravi sudb. stola kao suda prizivnoga kod prekršaja 429.
- ” o viećanjih sudišta tečajem glavne razprave 268.
- ” o viećanju u prekršajih 37. p. n.
- ” o postupku glede kažnjivih čina, što se dogode u glavnoj razpravi 386.
- ” priekosudnoj razpravi 386.
- ” o razpravah glede prekršaja kod kotarskog suda 400.
- Naputak za porotnike 40—44 t. p.
- Nepoznatim — Proti — postupak za vrieme iztrage 353. 424
- Niemih svjedoka saslušaj 155.
- Niemoga okrivljenika preslušaj 189.
- Ništetno nije uredovno djelovanje suda nenadležnoga 61.
- Obsećimi ženami — Nad — ovršba osude 339.
- Novca i inih predmeta pčranjivanje 102—128.
- Novca — kod krivotvorja — postupak 127.
- Obćenje državnoga odvjetništva sa sudovi 12—13. n. u.
- Obćenje sudca iztražitelja sa državnim odvjetnikom 23—24 p. r.
- Obćenje sudova kaznenih s drugimi vlastimi 23. 24.
- Obćine dužne su predpogu dati za odpremu okrivljenika 321.
- Obnova kaznenoga postupka 293—304. 422.
- Obskrbni troškovi za osudjenike 328. 329.

- Obtuzba 198—210. 300.
 Obtuzba javna utrnjuje 1.
 Obtuzbu — Na — ovlašten je 1.
 Obtuzenik — Tko se ima kao — smatrati 39.
 Obtuzenika dovedba u uzu suda, koj drži glavnu razpravu 211.
 Obtuzenik na glavnoj razoravi. 230. 231. 236. 237. 240. 242.
 243. 245—247. 256. 257. 263.
 Obtuzenika uklon iz glavne razprave 225. 241.
 Obtuznica 83. 103. 193. 200. 213. 235. 300. 362.
 Obtuznici — Proti — prigovor 199. 200. 201.
 Obtuznicu kad ban. stol stvara 209.
 Obustava predizvida 83.
 Obustava iztrage 100. 101.
 Obustavni zaključak 218. 300.
 Obznana dobara tudjih, nadjenih kod okrivljenika 316—320.
 Očevid 88. 89. 107—117. 128. 129. 245.
 Odogoda glavne razprave 217. 256. 269.—272.
 Odogoda nastupa kazni 242.
 Odgovoran urednik povremenoga tiskopisa tko može biti 10. t. z.
 Odgovorni urednik ima bit naznačen na povremenom tisko-
 pisu 6. t. z.
 Odklon sudaca i voditelja napisnika 66. 67.
 Odklon kot. sudca 401.
 Odklon porotnika 23. i 23. t. p.
 Odluka glede obnove postupka 293. 298. 299.
 Odredaba sudbenih progla 70. 71.
 Odredbe i presude sudova kaznenih kada se imaju uvrstiti u
 povremeni tiskopis 17. t. z.
 Odsutnim i uskokom — Proti — postupak za vrieme iztrage
 353—361.
 Odsutnim i uskokom — Proti — postupak po dovršenoj iztragi 362.
 Odsutnim i uskokom — Proti — postupak radi ogluhe 363—396.
 Odustaja od obtuzbe 218. 300.
 Odvjetnički odbor imenuje branitelje 43.
 Odvjetništva državnih neodvisnost 32.
 Odvjetništva državnoga — Izključenje članova — 68. 69.
 Odvjetnik državni ovlašten je na obtuzbu 1.
 Odvjetnika državnoga djelokrug 26. 27. 30. 31. 37. 50. 53. 80.
 81. 82. 83. 88. 100. 101. 103. 105. 111. 114. 135.
 137. 187. 188. 198—210. 213. 215. 216. 218. 220.
 237. 240. 242. 243. 245. 246. 247. 256. 257. 278.
 279. 293. 296. 297. 298. 300. 301. 295. 302. 342.
 348. 344. 3 8. 349. 362. 363. 365. 366. 367. 368.
 380. 382. 402. 415. 429.
 Odvjetnika državnoga podredjenost 28.
 Odvj. državnoga dužni su sudovi predloge čuti 33.

- Ogled mrtvaca i otvaranje mrtvoga tiela 118—120.
 Oglušni postupak proti odsutnim i uskokom 363—369.
 Oglušni postupak radi prekršaja, 407.
 Okivanje iztražnih uznika 179.
 Okrivljenika pouka 2. 42. 199.
 Okrivljenik — Tko se ima kao — smatrati 39.
 Okrivljeniku je slobodno uzet si branitelja 40. 44.
 Okrivljenika zatvorena dogovor s braniteljem. 46.
 Okrivljenika pravo 50. 53. 59. 101. 105. 107. 111. 114. 199.
 208 209. 215. 217. 278. 279. 282. 283. 300. 301 305.
 Okrivljenik može odkloniti sudce i voditelja napisnika 66. 67.
 Okrivljenika izpitivanje 88.
 Okrivljenika poziv na izpit 164.
 Okrivljeniku — proti — dovedbena zapovjed 165. 168.
 Okrivljenika preslušaj 189—197.
 Okrivljenika preslušaj kad je gluh ili niem 189.
 Okrivljenik na razpravi o prekršajih 404. 407. 431.
 Oprost naknade kaznenih troškova 332.
 Oprost kazni iza pravomoćne osude 351. 352 420.
 Oružanu moć — kako pozivaju kazneni sudovi 28.
 Osobe i kuće preiskivanje 130—135.
 Osuda 248—261. 301. 330. 384.
 Osuda s ogluhe kod porotnog suda 54—56. t. p.
 Osude proglaš i odpravak 262—266.
 Osudjenik može zahtievati obnovu postupka. 294. 301.
 Oštećenik može odkloniti sudce i voditelja napisnika 66. 67.
 Oštećenik imade se obaviestiti ob obustavi iztrage 101.
 Oštećenik može tražiti progón prekršaja 390.
 Ošteta izvidjenje iztragom 129. 163.
 Otrovanja — postupak kad postoji sumnja --- 122.
 Otvaranje i zaustava listova i pošiljaka 137—140.
 Ovršba kaznene osude 258. 299. 302. 305. 314. 337—351.
 Ovršba smrtne kazni 344. 345.
 Ovršba kazni radi prekršaja 435.
 Ozleđa tjelesnih — Postupak kod — 123. 124.
 Paleža — kod — postupak 128.
 Paleža — Radi prieki sud. 371—389.
 Papira preiskivanje 88.
 Papira javnih — kod krvotvorenja i spotvaranja — postupak 127.
 Početak glavne razprave 230—235.
 Podnesci u kaznenih stvarih prosti su od biljegovine i pošta-
 rine 321
 Podupiranje zamjenito vlasti sudbenih 31—32. p. r.
 Pohranjivanje novaca i inih predmeta 102.—128. p. r.
 Pokop pogubljenoga 345.
 Ponašanje sudca iztražitelja 13—22 p. r.

- Popratni troškovi 322. 333.
 Popuna iztrage 103.
 Popunjivanjemjesta službenih kod državnih odvjetništva 3—5. n. u.
 Porotnički imenici kako se imaju sastavljati 1.—16. p. i.
 Porotnik, — tko je za nj nesposoban 4. p. i.
 Porotnik tko može biti 2. p. i.
 Porotnik tko ne može biti 3. p. i.
 Porotnik, — tko ne može te službe primiti 5. p. i.
 Porotni sud kako je sastavljen 15. t. p.
 Porukovina za dignuće iztražnog zatvora 183—186.
 Poslanici inozemski ne podstojе ovozemnim sudovom 58.
 Poslovni red državnoga odvjetništva 28—36. n. u.
 Poslovni red sudova u postupku kaznenom 149.—172.
 Postupak s iztražnim uznicima 174—180.
 Postupak s uznicima 43—101 p. r.
 Postupka kaznenoga obnova 293—304.
 Postupka kaznenoga troškovi 321. 336. 350. 438.
 Pošiljaka zaustava i otvaranje 137—140.
 Poštarina ne plaća se za pošiljke u kaznenih stvari 321.
 Potjera sudbena proti uskokom 355. 356. 358.
 Potvrda ili dignuće zaustave tiskopisa po sudu 8 t. p.
 Pouka okrivljenika 2. 265.
 Povedenje iztrage 83—86.
 Povratak u predjašnje stanje proti minulim rokovom 305.
 Povremenim koji se tiskopis ima smatrati 8. t. z.
 Poziva na glavnu razpravu dostava 72—74.
 Poziv okrivljenika na izpit 164.
 Pozivi na glavnu razpravu 212—214.
 Poziv javni na glavnu razpravu proti odsutnim i uskokom
 363—365.
 Praimenik porotnika tko sastavlja 6. p. i.
 Pravni liekovi proti konačnoj osudi porotnog suda 57.—65. t. p.
 Pravni liekovi proti odredbam sudca iztražitelja i suda 104—106.
 Prava državlanskih suspenzija kod odsutnih i uskoka 366.
 Pravorok porotnika 47—48. t. p.
 Predaja uskočivšeg obtuženika iz inostranstva 362.
 Predbrojnika i podpisnika sabiranje 20. t. z.
 Predizvidi kazneni 81—83.
 Predprege proste od cestovine i mostovine, te občine moraju
 predpregu dati za odpremu okrivljenika 321.
 Predsjednik tečajem glavne razprave 223—226. 229. 231. 237
 do 245. 246. 247. 273. 274.
 Preiskivanje kuće i osobe 88. 130—135. 355.
 Preiskivanje papira 88. 126.
 Priekosudni postupak 370—389.
 Prekršaja — Postupak radi — 390—440.

- Prepis kaznenih sudb. spisa 75.
 Presuda kaznena kod porotnog suda 50—52. t. p.
 Presude glede privatno-pravnih tražbina 306—320. 421.
 Prevod spisa iz tuđih jezika 91.
 Prevodne pristojbe 326.
 Pribijanje i izvješivanje tiskopisa 20. t. z.
 Prigovor proti obtužnici 199. 362.
 Prigovor proti odluci ob obnovi postupka 293. 298.
 Prigovor proti osudi izrečenoj proti odutnim i uskokom 368.
 Prijave kaznene, tko, kako i komu podnosi 77—79.
 Priprave za glavnu razpravu 211—218.
 Pristojbe dostavne 322. 323.
 Pristojbe krvnika za ovrhu smrtne kazni 44. p. n.
 Pritvor predbjezni sumnjivih 168—171.
 Pritužba proti dokinuću zatvora iztražnoga 188.
 Pritužba radi kaznenih troškova 333.
 Privatni tužitelj 1. 34.
 Privatni učestnik 1. 36. 37.
 Privatni tužitelj i učestnik kad nose kaznene troškove 331.
 Privatno-pravnih predhodnih pitanja odošaj napram kaznenoj
 iztragi 3.
 Prjvatnoga tužitelja prava 34. 38. 50. 88. 103. 105. 198—210.
 213. 215. 216. 218. 220. 237. 240. 242. 243. 245
 do 247. 256. 257. 278. 279. 293. 296. 298. 300.
 301. 363. 365. 366. 390.
 Privatnoga učestnika prava 35—38. 101. 213. 215. 216. 240.
 246. 247. 300. 306—314.
 Privatnoga učestnika stege prava 37.
 Priziv proti osudam 279. 289—291. 368. 412.
 Priziv proti osudam radi prekršaja 412—427.
 Prizivanje okrivljenika 197.
 Prodavanje povremenih tiskopisa 3. t. z.
 Prodavanje školskih knjiga, kolendara i slika od svetaca, mo-
 litva i knjiga molitvenih 3. t. z.
 Prodavanje tiskopisa 3. t. z.
 Proglas ili obznanjivanje sudbenih odredaba 70. 71.
 Proglas osude 262—266.
 Proglas priekoga suda 372—374.
 Progon obsudjenika iz zemlje 348.
 Prolaz siguran za nepritomna ili uskočivšega okrivljenika 360. 361.
 Prvnik porotnika 40. t. p.
Razbojstva — Radi — prieki sud 372—389.
 Razglašivanje predmeta od iztrage 358.
 Razlozi, s kojih ne može tko biti porotnikom 21. t. p.
 Razpis glavne razprave 212.
 Razprava glavnih — kod — sastav sudišta 13.

- Razpravu glavnu — Dostava poziva na — 72—74
 Razpravu glavnu — Za — pripreme 212—218.
 Razprave glavne odgoda 217.
 Razprava glavna 219—247. 300. 363. 368.
 " " tajna 220—222.
 " " javna 219.
 " " početak iste 230—235.
 " " kod iste postupak dokazni 237—245,
 " " govori kod iste 246. 247.
 " " o prekršajih 429—431.
 Razširivanje uzapćenih i zabranjenih tiskopisa 21. t. z.
 Razvikivanje tiskopisa 20. t. z.
 Redova i počastnih znakova posjednici imaju se prijaviti dotičnim dvorskim uredom, kad se povede ili dovrši proti njim kazneno postupanje 76. 343.
 Registratura, — kako se razlučeni spisi u nju uvrštaju. 167. p. r.
 Riešenje od obtužbe osudom. 250.
 Rokovi u kaz. postupku 4.
 Rok za podnos obtužnice 103.
 Rokovi za obtužnicu i prigovore 199. 200.
 Rokovi za žalbu ništovnu proti osudi 280. 281.
 Rok za priziv proti osudi 289. 416.
 Rokova minulih — Radi — povratak u predjašnje stanje 305.
 Rok za trajanje priekosudnoga postupka 380.
 Rukopisa prosudjivanja 126.
 Sastavak pitanja, koja će se dati porotnikom 32—37. t. p.
 Sbor porotnički kako se sastavlja 19—25. t. p.
 Sjednice porotne kada se obdržavaju 16. t. p.
 Skrbljenikom — kako se imenuje branitelj — 40.
 Smrtna osuda 252. 258. 265.
 Smrtna kazan — Kako se ovršuje — 344. 345. 385. 387.
 Spisa sudb. kaznenih ugled i prepis 75.
 Spotvaranja javnih vjerovnih papira — kod — postupak 127.
 Srodstvo i tastbina u koliko su zapriekom zajedničkom službovanju kod državnog odvjetništva 6. n. u.
 Stalni senati 1. p. n.
 Stečaj kažnjivih čina 49. 50.
 Stečaja — Povodom — dužnost kaznene prijave 78.
 Stol sedmorice jest sud kasacionalni 16.
 Stola Sedmorice — Kod — sastav senata 16. 17.
 Stol sedmorice o žalbi ništovnoj 208. 209. 282—288.
 " " o prizivu proti osudi 291.
 " " može ublažiti kazan 292.
 " " glede obnove kazn. postupka 303.
 " " glede ublaženja ili oprosta kazni iza pravomoćne osude 351. 352.

- Suda nadležnost glede zločinstva ili prestupaka, počinjenih u inozemstvu 54. 55.
- Suda nenadležnoga uredovno djelovanje nije ništeto 61.
- Sudca iztražitelja ponašanje 12—22. p. r.
- Sud za vrieme glavne razprave 225—229. 240.
- Suda prizivnoga sastav za prekršaje 428.
- Sudaca izključenje 62—65.
- odklon 66. 67.
- Sudac iztražitelj kod predizvida kaznenih 81. 82.
- Sudca iztražitelja disciplinarna vlast 99.
- Sudac iztražitelj kod očevida 114. 118. 120.
- Sudbenost u stvarih kaznenih u I. molbi 6—11. 22.
- Sudbenih stolova nadležnost u kaznenih stvarih 6. 8—11. 15. 22. 47. 53. 60. 255. 256. 290. 304. 305.
- Sudbenih stolova — Kod — sastav senata 12. 14. 15. 17. 375.
- Sudbenost bans. stola u II. molbi 15.
- Sudova kaznenih obćenje neposredno s drugim oblastmi 23. 24.
- Sudovi kazneni — Kako — pozivaju oružanu moć 25.
- Sudova neodvisnost 32.
- Sudovi dužni su čuti predloge državnoga odvjetnika 33.
- Sudbenost vojnička ostaje netaknuta 57.
- Sudbenih odredaba proglas 70. 71.
- Sudišta sastav za glavnu razpravu 212.
- Suočenje svjedoka 159. 239.
- Suočenje okrivljenika 196. 239.
- Svjedoka izpitivanje 88. 141—163.
- Svjedoci sudbeni 93. 94. 133. 189
- Svjedoci nepripustni 142.
- " oprosteni od kazivanja 143. 144.
- " Kako se kao — izpituju članovi cesarskoga doma 146.
- Svjedoka inozemaca saslušaj 148.
- " — Javnih ili privatnih službenika kao — saslušaj 149.
- " — Vojnika kao — saslušaj 152.
- " nevještih sudb. jeziku saslušaj 153.
- " gluho-niemih saslušaj 155.
- " { poziv na glavnu razpravu 213. 216. 233. 234.
- Svjedoci na glavnoj razpravi 232. 235. 238.—240. 242. 244. 245.
- Svjedok, kad je krivo svjedočio u glavnoj razpravi, kako se s njim postupa 273.
- Svjedoka pristojbe 322—324.
- Svjedoci na razpravi o prekršajih 396—431.
- Štampar, — tko se pod njim razumjeva 4. t. z.
- Štete ustauovljene 90. 306. 310. 311.
- Tajna glavna razprava 220—222.
- Tjeralica proti uskokom 355. 357. 358. 359. 362.

- Tiskar, nakladnik i mjesto, gdje je tiskan, imadu bit zabilježeni na svakom tiskopisu 6. t. z.
- Tiskopisa izdavanje i uvjeti istoga 6—23. t. z.
- Tiskopis, — što se pod njim razumjeva 2. t. z.
- Tražbina privatno-pravnih — Glede — presuda i odredba suda 306—320. 421.
- Troškovi postupka kaznenoga 321—336. 359. 438.
- „ popratni 322. 323
- „ za obskrbu okrivljenika 328. 329.
- Tumač za prevod spisa 91.
- Tumač kod saslušaja svjedoka 154.
- Tumača pristojba 326. 327.
- Tužitelj privatni ovlašten je na optužbu 1. 34.
- Tužitelja privatnoga prava 34. 38. 50. 88. 103. 105. 111. 114. 198—210. 213. 215. 216. 218. 220. 237. 240. 242. 243. 245—247. 256. 257. 278. 279. 293. 296. 298. 300. 301. 302. 303. 365. 366. 390.
- Tužitelj privatni, kad nosi kaznene troškove 331.
- Upravne tablice o osuđenih 30. p. r.
- Ublaženje kazni po stolu sedmorice i banskom stolu 292
- Ublaženje kazni iza pravomoćne osude 351. 352. 439,
- Ubrojivost iztražnoga zatvora u kazan 341.
- Učestnik privatni ovlašten je na optužbu 1. 36. 37.
- Učestnika privatnoga — Stege prava — 37.
- Učestnika privatnoga prava 35—38. 101. 213. 215. 216. 240. 246. 247. 300. 306—314.
- Učestnik privatni, kad nosi kaznene t oškove 331.
- Ugled u spise dozvoljen branitelju 46.
- Ugled u spise kaznene 75.
- Ukinuće priekoga suda 489,
- Uklon optuženika iz glavne razprave 225. 241.
- Um poremećen, prema tomu ubrojivost 125.
- Umorstva — Radi — prieki sud 372—389.
- Uništba zabranjenoga tiskopisa 33. t. z.
- Uputa predsjednika porotnikom 38. t. p.
- Uredjenje uzišta i postupak s uznici 43—101. p. r.
- Urednici javnimi — Nad — ovrha osude 340.
- Urednik odgovorni ima bit naznačen na povremenom tiskopisu 6. t. z.
- Urednik odgovorni povremenoga tiskopisa tko može biti 10. t. z.
- Urednikom — Postupak povodom povedena ili dovršena kaz. postupka proti javnim — 76.
- Urednika saslušaj kao svjedoka 149.
- Urednikom javnim — Proti — kao svjedokom dovedbena zapovjed 167.
- Uredovanje sudova u stvarih kaznenih 1—52. p. n.

- Uredovna djela državnoga odvjetništva 53—68. p. n.
 Uredovna djela kotarskih sudova u kaznenom postupku 3. p. n.
 Uredovni izpravak ima se uvrstiti u povremeni tiskopis 16.
 19. t. z.
 Uredovni razpisi, koje povremeni tiskopis mora uvrstiti 17. t. z.
 Uručbeni napisnik, koji se spisi unašaju u nj 34. p. n.
 Uskokom i odsutnim — Proti — postupak za vrijeme iztrage
 354—361.
 Uskokom i odsutnim — Proti — postupak iza dovršene iz-
 trage 362.
 Uskokom i odsutnim — Proti — postupak oglušni 363—36.
 Uskorivanje kazneno-sudbenih poslova 3—5. p. r.
 Usmrtba — postupak kod 118—122.
 Uvjeti izdavanja povremenoga tiskopisa 8. t. z.
 Uvjeti izdavanja tiskopisa 6—23. t. z.
 Uzišta uredjenje i postupak s uznici 43—101. p. r.
 Uznici, — postupak s njima 43—101. p. r.
 Viećanje i glasovanje kod svih sudb. sborova 18. 19. 20. 21.
 Vještaci kod očevida 126.
 Vještak podpada kazni, ako ne će kod očevida sudjelovati 110.
 Vještaka izključenje 111.
 " poziv na glavnu razpravu 213. 233. 234.
 Vještaci u glavnoj razpravi 232. 238—240. 244
 Vještaka mnijenja, kad se mogu čitati na glavnoj razpravi
 243. 245.
 Vještaka pristojbe 322. 325. 327.
 Vještaci na razpravi o prekršajih 431.
 Vodjenje dnevnika 25—29. p. r.
 Vojnikom — postupak povodom povedena ili dovršena kazn.
 postupka proti — 76.
 Vojnika kao svjedoka saslušaj 152.
 " " " poziv na glavnu razpravu 214. 216,
 " kao svjedoka pristojbe 322. 324.
 Vojništvo potrebno za prieki sud 376.
 Vojnici pred priekim sudom 378.
 Voditelja napisnika i sudaca izključenje 62—65.
 Voditelja napisnika i sudaca odklon 66. 67.
 Zabrana razširenja tiskopisa, koji sadržaje učin kažnjivoz djela
 12. t. p.
 Zabrana razširivanja tiskopisa 32. t. z.
 Zaglavljenje iztrage 102. 103.
 Zagoda kažnjiva djela, učinjena tiskopisom 35. t. z.
 Zaključak kako se stvara kod sudb. sborova 19—21.
 Zaključak obustavni 218.
 Zanimarenje dužne pažnje po nakladniku nepovremena tisko-
 pisa 26. 28. i 29. t. z.

PUČKI PRAVNIK

ILI

PRAVNI KATEKIZAM

IZVADAK

SVIH GRADJANSKO-PRAVNIH ZAKONA

U PITANJIMA I ODGOVORIMA

PROTUMAČENIH PRAKTIČNO I RAZUMLJIVO ZA
SVAKOGA

sa obrazci privatnih izprava i podnesaka.

**PRAVNI PRIRUČNIK ZA SVAKOG
NEPRAVNIKA**

Drugo posve preradjeno i popunjeno izdanje

Sastavio

ADOLFO RUŠNOV

viećnik banskoga stola

Clena u platno uvezanom 1 for 80 nč.

KNJIZARA LAV. HARTMANA

(KUGLI I DEUTSCH)

Ilica 30, — ZAGREB, — Ilica 30.

KNJIŽARA LAV. HARTMANA

(KUG I i DEUTSCH), ZAGREB)t

Preporučamo iz naše naklade

„Novi Uzor-listar“.

Drugo popravljeno izdanje. Ciena for. 1.50.

NOVI UZORLISTAR

i KUĆNI SAVJETNIK

ZA SVE DRUŠTVENE PRILIKE u POSEBNOŠĆI
i DOMAĆEM ŽIVOTU

SADRŽAJ

O jeziku u obće i o življenju
alomu pravopisu. O sastavljanju
pisma. Pisma obćeg sadržaja.
Pisma posebnog sadržaja: do-
stojke; zahvalnice; dopisnice;
molbe; stječnice; prepоруke;
voznice; aktove; izvješće;

pozivi; ljubavna pisma i tražbe
pomoci; razni sastanci za spo-
menar i bratstvo; Trgovski i
poslovni listovi; stala čista.
Oporuka; manire, chajližena i
iznajližena očitovanja; ago-
vesti i pogodbé; pametodi.

SASTAVIO
Nikola KOKOLOVIĆ

DODATAK: Ljetnik u kući i prva pomoć kada tko
nestrada od Prof. Dr. A. Lobmayera.

Uputa u knjižarstvo i gospodarstvo
od župnika Ivana Jagića.

Tisak i naklada knjižare Hartmana (Kugl i Deutsch) Zagreb.

Drugo popravljeno izdanje. Ciena for. 1.50.

Ciena i for. 50 nov

